V. ALECSANDRI

OPERE

IX

CORESPONDENŢĂ

(1861 – 1870)

Ediţie îngrijită,
traduceri, note şi indici
de
MARTA ANINEANU

BCU Cluj-Napoca
RBCFG 2010 03035

SCRIITORI ROMÂNI
EDITURA MINERVA
Bucureşti, 1982

751855

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

CORESPONDENȚĂ

(1861—1870)

CATRE ION GHICA

1

Jassi, 2 janvier 1861

Mon cher vieux,

Les chasse-neige et les dégels m'ont retenu jusqu'à ce jour dans cette maudite ville de Jassi qui depuis deux ans prend un caractère de ville de province à faire crisper les séparatistes. Voici déjà deux mois que ma valise est faite et que j'attends un caprice favorable du baromètre pour me mettre en route, mais pendant que cet instrument fallacieux indique le beau fixe, il pleut, il neige, il vente, il gèle, il dégèle, bref il fait un temps ultra. Force m'a été donc de m'armer de patience et de fourrures pour attendre un moment plus opportun, car la Galicie m'inspire des terreurs de „93". [1]

J'ai profité de ce contretemps pour revoir le Prince, avec lequel j'ai longuement parlé de toi. Je ne rapporterai pas tout ce que le Prince m'a dit de flatteur sur ton compte, mais je crois devoir te faire part de son étonnement à la vue de certain rapprochement qui se serait produit dernièrement entre toi et les Bratiano et consorts. Un pareil accouplement est-il possible ? Je déclare que non, car si l'on a vu s'accoupler des carpes avec de lapins (la chose est encore en doute dans le monde de la science) on n'a pas encore vu se produire ce phénomène monstrueux entre des hommes sensés comme toi et des sauteurs burlesques comme les Berlikoko [2] et Jean Bratiano. La politique serait-elle donc une entremetteuse aussi adroite ?

J'ai appris aussi que notre ami Balaciano [3] serait monté actuellement au plus haut degré de l'échelle de la colère

au sujet de la question hongroise. Voudrait-il par hasard que le Prince se rendît solidaire des mouvements magyares au détriment probable des intérêts roumains de la Transylvanie ? Le Prince n'est pas le geôlier de l'Autriche et certainement son gouvernement ne commettra jamais l'infamie de rendre les émigrés hongrois aux autorités autrichiennes. Mais est-ce à dire pour cela qu'il jette son va-tout en l'air, au risque de compromettre la situation politique du pays ? Quoiqu'il en soit, Balaciano peut compter que rien ne sera entrepris contre l'honneur et les véritables intérêts des Principautés. Il répondra à cela des choses spirituelles, tant mieux pour lui, plus il évacuera de l'esprit, et plus il sera soulagé !

J'ai envoyé, comme tu sais, plusieurs pièces de théâtre à Millo.[4] Qu'en a-t-il fait ? A-t-il l'intention de les monter ? Fais-moi le plaisir de le lui demander et de me répondre de suite pour que ta lettre me trouve encore à Jassi. Envoie-moi aussi par la même occasion un numéro de *Pacala* où se trouve insérée *La Complainte du conservateur.*[5]

Adieu, mon cher vieux, je t'embrasse et te prie de présenter mes amitiés à Madame Ghica ainsi qu'à tous nos amis et connaissances.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Iaşi, 2 ianuarie 1861

Iubite prietene,

Viscolele şi dezgheţurile m-au oprit pînă astăzi în această blestemată urbe a Iaşilor, care, de doi ani încoace, ia o înfăţişare de oraş de provincie, în stare să facă pe separatişti să-şi piardă răbdarea. Iată deja două luni de cînd mi-am făcut bagajele şi aştept un capriciu favorabil al barometrului ca să pornesc la drum, dar în timp ce acest instrument înşelător arată mereu timp frumos, plouă, ninge, bate vîntul, îngheaţă, se dezgheaţă, pe scurt este un timp cum nu se poate mai rău. Am fost deci silit să mă înarmez cu răbdare şi blănuri în aşteptarea unui moment mai potrivit, căci Galiţia îmi trezeşte o groază ca la „93".[1]

Am profitat de această împrejurare potrivnică ca să-l revăd pe prinţ, cu care am vorbit mult despre tine. Nu-ţi voi repeta toate lucrurile măgulitoare pe care prinţul mi le-a spus despre tine, dar cred că trebuie să-ţi împărtăşesc uimirea lui la vederea unei anumite apropieri care s-ar fi făcut acum în urmă între tine, Brătienii şi compania. O asemenea unire este posibilă ? Eu declar că nu, căci, dacă s-a văzut împerechindu-se crapi cu iepuri de casă (lucrul este încă îndoielnic în lumea ştiinţei), nu s-a văzut niciodată încă producîndu-se acest fenomen monstruos între oameni cu mintea întreagă, ca tine, şi fiinţe schimbătoare şi caraghioase, ca Berlicoco[2] şi Ion Brătianu. Să fie oare politica o mijlocitoare atît de îndemînatică ?

Am mai aflat că prietenul nostru Bălăceanu[3] ar fi acum cuprins de o mare furie din cauza chestiunii ungare. Nu cumva el ar fi vrut ca prinţul să se arate solidar cu mişcările maghiare în dauna probabilă a intereselor românilor din Transilvania ? Prinţul nu este temnicerul Austriei şi, desigur, guvernul său nu va comite niciodată infamia de a înapoia pe emigraţii maghiari autorităţilor austriece. Înseamnă aceasta oare că trebuie el să rişte totul cu preţul compromiterii situaţiei politice a ţării ? Orice ar fi, Bălăceanu poate fi sigur că nimic nu se va întreprinde împotriva onoarei şi împotriva adevăratelor interese ale Principatelor. Va răspunde la aceasta prin vorbe spirituale, atît mai bine pentru el, cu cît va irosi mai mult spirit, cu atît se va simţi mai uşurat.

După cum ştii, am trimis mai multe piese de teatru lui Millo.[4] Ce a făcut cu ele ? Are intenţia să le monteze ? Fă-mi, te rog, plăcerea să-l întrebi şi să-mi răspunzi curînd, pentru ca scrisoarea ta să mă găsească încă la Iaşi. Trimite-mi, te rog, prin aceeaşi ocazie şi un număr din *Păcală* unde este publicată *La Complainte du conservateur.*[5]

Adio, dragul meu, te îmbrăţişez şi te rog să prezinţi doamnei Ghica precum şi tuturor prietenilor şi cunoscuţilor sentimentele mele prietenesti.

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

2

[ianuarie — martie 1861][1]

Chère Madame,

Permettez-moi de profiter du départ de mon ami, Mr Baligot de Beyne, pour vous écrire ces quelques lignes, avant de quitter la Moldavie. Je ne veux m'éloigner de la Rou-

manie sans faire mes adieux à la meilleure et la plus aimable des Roumaines. Je vais en France sans passer par Bucarest, l'état des routes ne le permettant pas, mais à mon retour je viendrai, sans faute, vous serrer la main. En attendant, je présente mes compliments respectueux à Sir Charles [2] et j'embrasse ses petites soeurs et son frère, mon ami intime.

Votre tout dévoué,
V. Alecsandri

Mes amitiés à votre aimable *cercle*.

ianuarie — [martie 1861] [1]

Iubită doamnă,

Îngăduiţi-mi să mă folosesc de plecarea prietenului meu, Baligot de Beyne, pentru a vă scrie aceste cîteva rînduri, înainte de a părăsi Moldova. Nu vreau să mă îndepărtez de România fără să-mi iau rămas bun de la cea mai bună şi mai plăcută dintre romănce. Mă duc în Franţa fără a trece prin Bucureşti, starea drumurilor neîngăduindu-mi-o, dar la întoarcerea mea voi veni, neapărat, să vă strîng mîna. Pînă atunci, trimit salutările mele respectuoase lui Sir Scarlat [2] şi îmbrăţişez pe micile sale surori şi pe fratele său, prietenul meu apropiat.

Al dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

Amiciţiile mele plăcutului dumneavoastră *cerc*.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

3

Mircesti, 15 mars 1861

Mon cher Branisteano, [1]

Ayant pris toutes les dispositions nécessaires pour la confection de brique sur la terre de Mircesti, tu me feras le plaisir de remettre à Pauline [2] la somme de cent ducats destinés à couvrir les premiers frais. Cet argent tu l'avanceras sur quittance au 23 avril prochain sur le fermage de Mircesti.

Pe temeiu acestui răvaş am primit de la d. Iancu Brăneşteanu o sută de galbeni, 100, şi a me iscaletură

Paulina Lucasevici [*]

1861 în aprilie 29

Mirceşti, 15 martie 1861

Iubite Brănişteanu [1]

Luînd toate dispoziţiile necesare pentru confecţionarea cărămizii pe pămîntul Mirceştilor, îmi vei face plăcerea să înmînezi Paulinei [2] suma de o sută de ducaţi destinaţi să acopere primele cheltuieli. Aceşti bani îi vei da pe chitanţă la 23 aprilie viitor din arenda Mirceştilor.

[. . . . .] [**]

Adeverinţă

Am primit de la domnealui d. d. Iancu Brăneşteanu 150 galben, adică o sută cincie galbin din dopăndă ce am la dumnealui d. d. Vasilică Alecsandri, căşti S. Gorghi.

Sup a mea iscălire

Paulina Lucasevici

1861 în aprilie *29* [***]

---

[*] In original, textul adeverinţei şi data, scrise de Paulina, în limba română, cu caractere chirilice.

[**] Urmează chitanţă semnată de Paulina. Cf. aici supra.

[***] Adeverinţă scrisă de mîna Paulinei Alecsandri, cu caractere chirilice. Anexă la scrisoarea adresată de poet lui Iancu Brănişteanu la 15 mart. 1861

4

Paris, 1 avril 1861

Mon cher Jean,

J'ai reçu ta dernière lettre ainsi que celle d'Aslan et je me suis trouvé replacé dans un grand embarras par la demande que vous me faites tous deux d'un acte de fondé de pouvoir *legalisé !* Où diable remplire de pareilles formalités dans Paris ? et d'ailleurs le Divan des Confirmations ne fera-t-il pas des difficultés pour accepter comme valable un acte légalitsé hors du pays ? Voici donc ce que j'ai imaginé, pour applanir les obstacls, je t'envoie un acte signé de ma main, accompagné d'une demande adressée par moi au Divan de Confirmation. Tu te présenteras avec ces deux autographes devant Mrs les *Divaniţi*, et vous vous porterez garants, mon frère et toi, de l'identité de ma signature. Ces Mrs ne pourront plus élever d'objection devant vos témoignages aussi respectables, et Aslan[1] n'aura plus ainsi de prétexte à tergiversation. La grande question pour moi est que le moulin de Patrascani soit remis en état de travailler avant que la mauvaise saison ne vienne s'opposer à sa restauration. Je t'ai écrit déjà à ce sujet et je te prie encore une fois de combiner quelque chose avec mon frère pour mettre une fin aux sottes prétentions de Mr Botez. Je compte donc sur votre amitié à ce sujet et je pars tranquille pour les eaux de Bagnère de Luchon. Ma santé exige une cure d'eaux sulfureuses.

Seconde corvée. Le fermier[2] de Mircesti est autorisé par le contrat de prendre dans la forêt le bois nécessaire à l'usage de la maison, et lors de mon départ je lui ai indiqué moi-même le coin de la forêt où il devait pratiquer des coupes. Or, je viens d'apprendre que ce Monsieur, faisant semblant d'oublier nos conventions abat indistinctement les arbres qui lui conviennent le mieux. Tu sais combien je tiens à mon bois de Mircesti, que je considère comme un parc anglais. Je ne puis donc penser sans un serrement de coeur au vandalisme de mon fermier. Ne pourrais-tu pas faire une promenade jusque là pour y aller chasser la caille et la perdrix ? Tu y trouverais Pauline qui te mettra au courant de tout ce qui s'y passe ; puis tu verrais l'école que je vien d'y faire bâtir, ainsi que la brique que l'on y confectionne pour ma future maison de campagne. Pauline te servira de guide dans la forêt pour te montrer l'endroit assigné pour la coupe du bois nécessaire à l'usage du fermier, et tu te convaincrais par toi même si ce Mr respecte les conditions établies entre nous. Ce serait une agréable partie de plaisir dont je profiterais moi-même par les renseignements exacts que tu pourras me donner. Et puis ta visite à Mircesti prouverait au fermier qu'il y a quelqu'en qui peut le contrôler en mon absence, et cela suffira pour contenir sa fougue de bûcheron.

Adieu, je t'embrasse ainsi que tous les tiens,

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir d'expédier de suite ces deux lettres à Mircesti, mais séparément.

Paris, 1 aprilie 1861

Iubite Iancule,

Am primit ultima ta scrisoare cum şi pe aceea a lui Aslan şi m-am regăsit din nou într-o mare încurcătură prin cererea pe care mi-o faceţi amîndoi pentru un act de împuternicire *legalizat !* Unde naiba să îndeplineşti asemenea formalităţi la Paris ? şi dealtfel, Divanul de Împuternicire nu va face greutăţi în a primi ca bun un act legalizat în afara ţării ? Iată deci ce am născocit pentru a îndepărta piedicile. Iţi trimit un act semnat de mîna mea, însoţit de o cerere adresată de mine Divanului de Împuternicire. Te vei înfăţişa cu aceste două autografe în faţa d-lor *divaniţi* *, şi veţi depune mărturie, fratele meu şi cu tine, pentru semnătura mea. Aceşti d-ni nu vor mai putea să ridice obiecţiuni în faţa mărturiilor voastre atît de respectabile, şi Aslan[1] nu vai mai avea astfel pretext să tărăgăneze. Lucru de seamă pentru mine este ca moara de la Pătrăşcani să fie pusă în stare de a lucra înainte ca vremea rea să vină să împiedice repararea sa. Ţi-am scris deja despre aceasta şi te rog încă o dată să aranjezi ceva cu fratele meu pentru a pune capăt neîndreptăţitelor pretenţii ale d-lui Botez. Mă bizui deci pe prietenia

---

* În original, în limba română.

voastră în această privință și plec liniștit pentru apele de la Bagnère de Luchon. Sănătatea mea are nevoie de o cură de ape sulfuroase.

A doua însărcinare. Arendașul[2] de la Mircești are dreptul, prin contract, să ia din pădure lemnul folositor la nevoile casei, și înainte de plecarea mea i-am indicat eu însumi colțul din pădure unde trebuia să taie lemnul. Or, aflu că acest domn, făcîndu-se că a uitat înțelegerile noastre, doboară fără alegere arborii care îi convin mai bine. Tu știi cît țin la pădurea mea de la Mircești pe care o socotesc ca pe un parc englezesc. Nu pot deci să mă gîndesc fără strîngere de inimă la vandalismul arendașului meu. Nu ai putea să faci o plimbare pînă acolo ca să mergi să vînezi prepelițe și potîrnichi? Vei găsi acolo pe Paulina care te va pune la curent cu tot ceea ce se petrece; apoi vei vedea școala pe care am clădit-o acolo cum și cărămida care se face pentru viitoarea mea casă de țară. Paulina te va călăuzi în pădure spre a-ți arăta locul însemnat pentru tăierea lemnului necesar pentru nevoile arendașului, și te vei convinge prin tine însuți dacă acest domn respectă condițiile stabilite între noi. Va fi o plăcută partidă de plăcere de care voi profita eu însumi prin lămuririle exacte pe care vei putea să mi le dai. Și apoi vizita ta la Mircești va dovedi arendașului că este cineva care poate să-l controleze în lipsa mea, și aceasta va fi deajuns pentru a domoli furia sa de tăietor de lemne.

Adio, te îmbrățișez, asemenea pe toți ai tăi,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea și trimite numaidecît aceste două scrisori la Mircești, dar pe fiecare în parte.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

5

Paris, 27 avril, 1861

Mon cher Prince,

Mon arrivée à Paris a été considérablement retardée par les lenteurs de la navigation du Danube au commencement de la belle saison. J'ai mis 15 jours de Galatz à Vienne ! c'est tout dire ; mais enfin j'ai gagné Paris et me suis acquitté de ma mission avec bonheur. Le Prince Napoléon et Mr Thouvenel m'ont parfaitement accueilli et ont prêté la plus grande attention à tout ce que je leur ai dit au sujet de l'Union, d'abord, ensuite au sujet des armes et de la question des Bulgares.

L'Union définitive[1] des Principautés est dans tous les esprits en France, et je pense que la réalisation de cette grande idée politique par le Prince de la Roumanie donnera à son nom un glorieux retentissement en Europe. L'Union Roumaine est une conséquence de l'Union italienne[2] et ce qui est bien vu chez les Italiens d'au delà les Alpes ne peut pas être mal vu chez leurs frères d'au-delà les Carpathes.

L'Empereur qui nous a toujours si généreusement protégés, ne désavouera pas plus les uns que les autres.

Mr Thouvenel m'a parlé, il est vrai, de patience, en se basant sur les nouvelles de Constantinople qui lui annoncent l'adhésion du Gouvernement turc aux demandes exposées dans Votre mémoire. Il m'a assuré des bonnes intentions du Gt de l'Empereur à notre égard. Le Prince Napoléon de son côté, après avoir pris connaissance de Votre lettre, m'a de nouveau déclaré que ses sympathies étaient acquises à la Roumanie, ainsi qu'à son Prince régnant, mais toutes ces belles paroles ne me suffisent pas pour m'éclairer sur la situation présente et future de mon pays, aussi je compte demander une audience à l'Empereur aussitôt mon retour de Turin et j'espère que Sa Majesté, comme d'habitude, s'expliquera plus catégoriquement au sujet de la politique que nous devons suivre.

Tout ce dont je puis Vous assurer pour le moment, c'est que nous avons toujours des amis en France. La presse nous est favorable et les hommes d'Etat ne nous sont pas hostiles malgré les petites intrigues de Bibesco et Co.

Nous pouvons, en conséquence, marcher en ayant pour devise : aide-toi et Dieu t'aidera !

Je me suis attaché de réduire à leurs véritables proportions les questions des armes[3] et celles des Bulgares, et l'on a paru fort surpris de voir combien ces proportions étaient petites par elles-mêmes. Pour la première, j'ai déclaré que dans le but de sauver les deux vaisseaux sardes de la convoitise des Turcs et des Autrichiens, Vous aviez laissé entrevoir que le débarquement des armes pourrait s'effectuer à

Galatz, afin que les autorités locales eussent le droit de les saisir comme marchandise de contrabande. C'était un moyen de donner asile à ces armes sur un terrain défendu par sa propre autonomie. Ceci fait, votre projet était de les rendre à leurs légitimes propriétaires, c'est à dire aux maisons de Gênes qui les avaient expédiées en Moldavie et qui avaient eu la maladresse de le faire au vu et au su de tout le monde.

On m'a demandé des explications sur l'intervention de Sir Henri Bulwer [4] dans cette affaire. J'ai répondu que Sir Henri avait prétendu que les armes fussent remises entre les mains des Turcs, que sur Votre refus formel, il avait admis Votre projet et qu'il s'était même exprimé de mettre un bâtiment anglais à la disposition des propriétaires légitimes de ces armes. „Le Banshee" de Constantinople était donc venu faire l'office de *bâtiment de transport* et cela, au gré de tous les consuls de Bucarest.

Dans la question des Bulgares, [5] j'ai du m'étendre davantage pour prouver que les colons bulgares de la Bessarabie, étant de race slave, formaient une population hostile aux Roumains, un élément facile à manier entre les mains des Russes ; que leur établissement le long du Danube pouvait devenir par la suite une menace pour la liberté de ce fleuve et un danger incessant ou du moins une source de sérieux embarras pour le Gt des Principautés ; que pourtant, malgré ces raisons de haute politique qui se rattachent à l'avenir, les autorités locales avaient constamment ménagé les susceptibilités et les intérêts de ses colonies, mais que les intrigues des émissaires russes étaient parvenues à vicier leur esprit par des promesses fabuleuses, faites au nom de l'Empereur Alexandre lui-même ; qu'enfin l'émigration imminente des Bulgares de la Bessarabie était destinée à repeupler la Crimée abandonnée par les Tatares à la suite de la guerre d'Orient. Toute cette thèse a été développée dans le but de déjouer les menées d'un certain Lapinski, créature du célèbre Vitbinski, [6] qui s'est mis à la tête d'une députation bulgare, pour venir porter plainte à l'Empereur contre le Gt des Principautés. Je dois ces détails à Baligot et j'ai préparé ici le terrain de façon à ce que la députation fasse de faux pas et se casse le nez.

La Princesse [7] se porte bien et a été charmée de votre envoi. Ma belle soeur, ainsi que le Dr Guillard [8] ont été profondément touchés de votre gracieux souvenir et m'ont chargé de vous présenter leurs remerciements respectueux.

Votre vieux ami,

V. Alecsandri

Je pars demain pour Turin et je Vous écrirai aussitôt que j'aurai vu le Cte Cavour et que j'aurai eu l'honneur d'être reçu par Sa Majesté le Roi d'Italie.

Paris, 27 aprilie 1861

Iubite prinţe,

Sosirea mea la Paris a fost mult întîrziată de încetinelile navigaţiei pe Dunăre la începutul primăverii. Am făcut 15 zile de la Galaţi la Viena ! Asta spune tot ; dar, în sfîrşit, am ajuns la Paris şi mi-am îndeplinit misiunea cu bine. Prinţul Napoleon şi dl. Thouvenel m-au primit foarte bine şi au ascultat cu multă atenţie ceea ce le-am spus despre Unire, mai întîi, apoi despre arme şi chestiunea bulgarilor.

Unirea definitivă [1] a Principatelor este în toate gîndurile în Franţa şi socotesc că îndeplinirea acestei mari idei politice de către prinţul României va aduce numelui său un glorios răsunet în Europa. Unirea românească este o urmare a Unirii italiene [2] şi, ceea ce este binevăzut la italienii de dincolo de Alpi nu poate să fie rău văzut la fraţii lor de dincolo de Carpaţi.

Împăratul, care ne-a protejat întotdeauna în mod atît de generos, nu va renega nici pe unii, nici pe alţii.

Dl. Thouvenel mi-a vorbit, este adevărat, de răbdare, sprijinindu-se pe veştile din Constantinopol care îi anunţă acordul guvernului turc la cererile expuse în memoriul vostru. El m-a asigurat de bunele intenţii ale guvernului împăratului în privinţa noastră. La rîndul său, prinţul Napoleon, după ce a luat cunoştinţă de scrisoarea voastră, mi-a declarat că simpatiile sale erau cîştigate de partea României şi a prinţului său domnitor, dar toate aceste frumoase cuvinte nu-mi sînt îndeajuns pentru a mă lămuri asupra situaţiei de faţă şi viitoare a ţării mele, de aceea socotesc să cer o audienţă împăratului de îndată după întoarcerea mea de la Turin şi sper că majestatea-sa, ca de obicei, se va explica mai precis asupra politicii pe care trebuie să o urmăm.

Tot ceea ce pot să vă asigur pentru un moment este că mai avem prieteni în Franța. Presa ne este binevoitoare și oamenii de stat nu ne sînt potrivnici cu toate micile intrigi ale lui Bibescu și Co.

Putem, deci, să mergem înainte avînd drept deviză: ajută-te singur și Dumnezeu te va ajuta!

Mi-am dat silința să lămuresc adevărata stare a chestiunii armelor[3] și pe aceea a bulgarilor și au părut foarte mirați văzînd cît de neînsemnate erau. Pentru prima, am declarat că, pentru a scăpa cele două vase sarde, rîvnite de turci și de austrieci, ați lăsat să se înțeleagă că debarcarea armelor ar putea să se facă la Galați — astfel încît autoritățile locale să aibă dreptul să le ia ca pe o marfă de contrabandă. Era un mijloc de a da adăpost acestor arme pe un teren apărat de propria sa autonomie. Acest lucru odată făcut, planul vostru era de a le reda proprietarilor lor legitimi, deci caselor din Genova care le trimiseseră în Moldova și care avuseseră neîndemînarea să o facă în fața și cu știrea lumii întregi.

Mi s-au cerut explicații despre intervenția lui Sir Henri Bulwer[4] în această afacere. Am răspuns că Sir Henri pretinsese ca armele să fie date în mîinile turcilor și că, față de refuzul vostru categoric, a admis proiectul vostru și a spus chiar că va pune un vas englezesc la dispoziția proprietarilor legitimi ai acestor arme. „Banshee" de la Constantinopol a venit deci să servească ca *vas de transport* și aceasta spre mulțumirea tuturor consulilor din București.

În chestiunea bulgarilor[5], a trebuit să mă întind mai mult pentru a arăta că coloniștii bulgari din Basarabia, fiind de rasă slavă, formau o populație ostilă românilor, un element ușor de manevrat în mîinile rușilor; că stabilirea lor de-a lungul Dunării putea să devină în urmă o amenințare pentru libertatea acestui fluviu și un neîncetat pericol sau cel puțin un izvor de mari greutăți pentru guvernul Principatelor; că totuși, cu toate aceste motive de înaltă politică de viitor, autoritățile locale ținuseră întotdeauna seamă de nemulțumirile și interesele coloniilor sale, dar că intrigile emisarilor ruși izbutiseră să îi înșele cu făgăduieli mărețe, făcute chiar în numele țarului Alexandru; că, în sfîrșit, plecarea neîntîrziată a bulgarilor din Basarabia era destinată să repopuleze Crimeea, părăsită de tătari în urma războiului din Orient. Toată această teză a fost dezvoltată în scopul de a dejuca intrigile unui oarecare Lapinski, creatură a celebrului Vitbinski,[6] care, în fruntea unei deputății bulgare, va veni să se plîngă împăratului împotriva guvernului Principatelor. Datorez aceste detalii lui Baligot și am pregătit aici terenul în așa fel încît deputăția să-și frîngă gîtul.

Prințesa[7] este bine și a fost încîntată de ceea ce i-ați trimis. Cumnata mea, cum și doctorul Guillard[8] au fost adînc mișcați de plăcuta voastră amintire și m-au însărcinat să vă prezint mulțumirile lor respectuoase.

Vechiul vostru prieten,
V. Alecsandri

Plec mîine la Turin și vă voi scrie de îndată ce voi fi văzut pe contele Cavour și voi fi avut onoarea să fiu primit de majestatea-sa regele Italiei.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

6

27 avril 1861, Paris

Mon cher Jean,

Je viens enfin d'avoir mon audience au Palais Royal, et j'ai longuement causé avec le Prince Napoléon de la question de l'Union[1]. Son Altesse est parfaitement disposée à notre égard et j'ai tout lieu d'espérer quelle nous appuiera de toute son influence. Mr Thouvenel, il est vrai, m'a recommandé d'éviter les précipitations, mais la recommandation arrive trop tard, la Chambre moldave ayant déjà voté la réunion des deux Assemblées à Bucarest. En tout cas, la presse nous est favorable et j'ai averti Mr Grünn de se tenir sous les armes. Dans mes visites au palais d'Orsay et au Palais Royal, je me suis attaché à donner des explications détaillées sur la question des Bulgares de la Bessarabie, ainsi que sur l'affaire des armes. J'ai eu le bonheur de réussir à convaincre Mr Thouvenel et le Prince Napoléon et j'en ai reçu l'assurance que le Gt de l'Empereur nous continuait sa haute bienveillance comme par le passé.

Baligot m'a écrit de Constantinople pour me mettre au courant d'une intrigue fomentée par certains Polonais, amis

du Prince Grégoire Stourza, lesquels, après avoir travaillé les esprits des Bulgares[2] de la Bessarabie, ont organisé une députation commandée par un certain Lapinski, et destinée à venir porter plainte à l'Empereur Napoléon contre le Gt du Prince Couza. Lapinski, accompagné de deux colons, apportent également à Paris une brochure imprimée à Constantinople, sous le titre de : *Atrocités du Gt Moldave.*

J'en ai prevenu Mr Thouvenel ainsi que le Prince Napoléon et j'ai tout lieu de croire que l'intrigue avortera comme une fusée mal allumée. J'ai fourni à Mr Grünn[3] tous les renseignements nécessaires pour combattre, au besoin, les accusations et les insinuations perfides de la brochure byzantine.

Je pars aujourd'hui pour Turin[4] où, sans doute, j'aurai à rompre bien des lances en faveur de notre gouvernement à cause de l'affaire des armes, mais je n'ai pas d'inquiétude. Ma bonne étoile me sert admirablement dans le succès des missions que l'on veut bien me confier.

Il parait que, sans m'en douter, j'ai le don de la persuation. A mon retour je tâcherai de voir l'Empereur, après quoi j'accompagnerai Noémi jusqu'à Vienne, car elle s'est enfin decidée à aller te rejoindre à Jassi. C'est, je crois, ce qu'elle aura de mieux à faire, après avoir établi les enfants à Chatenay. Ton absence la tourmente au point de la rendre malade. Or, comme tu dois rester en Moldavie plusieurs mois encore, autant vaut que ta femme aille te tenir compagnie.

La Princesse[5] est bien portante et fort enchantée de ta correspondance. Elle vient voir souvent Noémi. Je n'ai pas encore vu les Ubicini[6], ce qui leur a produit une penible sensation, au dire de Mr Grünn. Ils désirent avoir une explication avec moi, elle aura lieu à mon retour de Turin. Noémi ne veut absolument pas que j'ai les moindres relations avec la rue d'Enfer.

J'ai vu ta dernière lettre qui m'a fait un immense plaisir ! Enfin tu possèdes les titres de propriété de Ternauka ! Maintenant à l'oeuvre pour revendre tout ce que tu pourras de cette terre afin de payer une partie de tes dettes. Ne quitte pas le pays avant de régler toutes choses de façon à être

tranquille pour plusieurs années. Noémi sera un excellent stimulant dans les circonstances actuelles.

Puisque tu es déjà propriétaire de Ternauka, fais-moi le plaisir de compter au Prince[7] 450# pour les intérêts des six mois écoulés jusqu'à la St Georges, et rappelle à Mr D. Couza qu'il s'est engagé de me rendre mes 300# au 23 avril 1861.

Adieux. Je t'embrasse,

V. Alecsandri

Mr Cotchiu m'a chargé de te remercier pour la peine que tu t'es donnée de lui faire accorder une idemnité par le Gt.
— Mes amitiés à toute la maison. Baba envoie mille gros baisers à Marie.
— Dis aux Douka que leurs enfants se portent bien. Basile est grand comme son père et sa moustache commence à pousser.

Les boutons de chemise, etc., ont produit grand effet.

---

27 aprilie 1861, Paris

Iubite Iancule,

Am ajuns, în sfîrşit, în audienţă la Palais Royal, şi am vorbit cu de-amănuntul, cu prinţul Napoleon, despre chestiunea Unirii.[1] Alteţa-sa ne este cu totul binevoitoare şi pot spera că ne va sprijini cu toată influenţa sa. Este drept că dl. Thouvenel m-a sfătuit să evităm graba, dar sfatul vine prea tîrziu, Camera moldovenească a şi votat reunirea celor două Adunări la Bucureşti. În orice caz, presa ne este favorabilă şi am înştiinţat pe dl. Grünn să fie pregătit. Cu ocazia vizitelor mele la palais d'Orsay şi la Palais Royal, am stăruit în a da explicaţii amănunţite asupra chestiunii bulgarilor din Basarabia, cum şi asupra afacerii armelor. Am avut fericirea să reuşesc să conving pe dl. Thouvenel şi pe prinţul Napoleon şi am primit asigurarea că guvernul împăratului ne va păstra înalta sa bunăvoinţă ca şi în trecut.

Baligot mi-a scris de la Constantinopol pentru a mă înştiinţa despre o intrigă întreţinută de unii polonezi, prieteni ai prinţului Grigore Sturdza, care, după ce au agitat spiritele bulgarilor[2] din Basarabia, au organizat o deputăţie condusă de un oarecare Lapinski şi menită să vină să se plîngă

împăratului Napoleon împotriva guvernului prinţului Cuza. Lapinski însoţit de doi coloniști aduc, de asemenea, la Paris o broşură tipărită la Constantinopol, sub titlul : *Atrocités du Gt Moldave.*

I-am prevenit pe dl. Thouvenel cum şi pe prinţul Napoleon şi am credinţa că intriga va avorta ca o fuzee prost aprinsă. Am furnizat d-lui Grünn[3] toate informaţiile necesare pentru a combate, la nevoie, acuzaţiile şi insinuările perfide ale broşurii bizantine.

Plec astăzi la Turin[4] unde, fără îndoială, va trebui să lupt în favoarea guvernului nostru din pricina afacerii cu armele, dar nu îmi este teamă. Steaua mea cea bună mă serveşte foarte bine la reuşita misiunilor care îmi sînt încredinţate.

Se pare că, fără să-mi dau seama, am darul convingerii. La întoarcerea mea voi încerca să-l văd pe împărat, după care voi însoţi pe Noémi pînă la Viena, căci, în sfîrşit, s-a hotărît să vină să te întîlnească la Iaşi. Este, cred, ceea ce va avea mai bun de făcut, după ce va instala pe copii la Chartenay. Lipsa ta o necăjeşte pînă la îmbolnăvire. Or, cum tu trebuie să mai stai în Moldova încă cîteva luni, este mai bine ca soţia ta să vină să stea cu tine.

Prinţesa[5] este bine şi foarte încîntată de corespondenţa ta. Vine adesea să o vadă pe Noémi. Nu i-am văzut încă pe Ubicini,[6] ceea ce, după spusa d-lui Grünn, le-a produs o senzaţie neplăcută. Ei doresc să aibă o explicaţie cu mine, ea va avea loc la întoarcerea mea de la Turin. Noémi nu vrea cu nici un chip să am nici cea mai mică legătură cu strada d'Enfer.

Am văzut ultima ta scrisoare care mi-a făcut o foarte mare plăcere ! În sfîrşit eşti în stăpînirea titlurilor de proprietate pentru Ternauca. Acum, la lucru pentru a revinde tot ce vei putea din aceste pămînturi ca să-ţi plăteşti parte din datorii. Nu părăsi ţara înainte de a aranja toate lucrurile în aşa fel încît să fii liniştit mai mulţi ani. Noémi va fi un foarte bun imbold în împrejurările de faţă.

Pentru că eşti acum proprietar al Ternaucăi, fă-mi plăcerea şi înnumără Prinţului[7] 450 # pentru dobînda pe şase luni scurse pînă la Sf. Gheorghe şi aminteşte d-lui D. Cuza că s-a angajat să-mi înapoieze cei 300 # ai mei pînă la 23 aprilie 1861.

Adio. Te îmbrăţişez,
V. Alecsandri

Dl. Cociu m-a însărcinat să-ţi mulţumesc pentru osteneala pe care ţi-ai dat-o pentru a face să i se acorde o indemnitate din partea guvernului.

Amiciţiile mele întregii case. Baba trimite Mariei mii de sărutări. Spune soţilor Duca că sînt sănătoşi copiii lor. Vasile este mare ca tatăl său şi a început să-i crească mustaţa.

Butonii de cămaşă etc. au produs mare efect.

7

Turin, 1 şi 2 mai, 1861

Mon cher Jean,

Arrivé à Turin, hier à 5 heures du matin, j'ai immédiatement écrit au Cte de Cavour pour lui demander une audience qu'il m-a accordée sans retard. Je dois donc le voir aujourd'hui à midi et je me propose de te rendre compte de cette visite aussitôt que je serai de retour à l'hôtel. En attendant, j'ai passé ma journée d'hier à parcourir la ville et à étudier la physionomie de la population au milieu des événements graves, qui se passent actuellement en Italie. Outre quelques Garibaldiens que l'on reconnaît à leurs chemises de flanelle rouge et à leurs allures de sacripants héroiques, l'ensemble des masses offre un aspect calme et pour ainsi dire insignifiant. Sous les galeries de la rue principale, le Corso, où se trouvent les principaux cafés, et les célèbres *pasterie* de Turin, on voit, du matin au soir, une grande affluence de promeneurs qui causent politique et qui prennent des rafraîchissements en lisant les journaux. Toute cette foule est préoccupée des affaires du jour, à en juger par les bribes de conversation que l'on saisit au passage, mais il y règne un je ne sais quoi de reccueilli que le demi-jour des galeries revêt d'une teinte mystérieuse.

J'ai vu hier le beau-père de notre ami Nigra qui m'a parlé avantageusement de la plupart des jeunes gens roumains envoyés de Moldavie à Turin pour y faire leurs études.[1] Ces jeunes gens sont, au dire de Mr Vegezzi-Ruscalla, intelligents, assidus à leur travail et d'une bonne conduite, mais, malheureusement, ils ne sont placés ici sous la surveillance de personne, et ce serait indispensable qu'ils fussent sérieusement recommandés à quelqu'un qui eût le droit de tenir le Gt. au

courant de tout ce qui les concerne. Parles-en à Couciureano et à Pano, et fais leur comprendre la nécessité d'une pareille mesure. Mr Vegezzi Ruscalla est un philoroumain ardent qui accepterait le rôle ennuyeux de curateur, par amour pour la Roumanie, et par sa position de député et d'ami de Mr de Cavour, il serait à même de rendre les meilleurs services à la colonie roumaine de Turin. Il faudrait donc, que le ministre de l'Instruction publique écrivît une lettre flatteuse à Mr Vegezzi-Ruscalla, avec prière de vouloir bien se charger de la surveillance de nos jeunes étudiants et d'entrer en correspondance suivie avec le Gt au sujet de ces Mrs.

2 Mai — Aujourd'hui, à midi je me suis rendu au palais du ministère et j'ai fait ma visite à Mr le Cte de Cavour, dont je t'envoie le portrait ci-joint. Il m'a parfaitement accueilli et s'est rappelé de m'avoir reçu il y a deux ans. Après lui avoir remis la copie de la lettre du Prince à sa Majesté le Roi d'Italie, j'ai tâché d'effacer de son esprit tout ce qui pouvait nous être défavorable au sujet de l'affaire des armes [2] saisies dans le Danube. C'est une question qui a eu un grand retentissement en Piémont et naturellement l'insuccès de cette expédition, mal emmanchée, a été attribué à la mauvaise volonté du prince Couza.

Il va sans dire que cette accusation est du cru de Mrs les Hongrois, lesquels sont aujourd'hui en grande faveur en Italie. J'ai raconté au Cte de Cavour les faits tels qu'ils s'étaient passés, et j'ai terminé en disant : „Les armes ont été embarquées à Gênes en plein jour, au vu et au su de tout le monde, et c'est le consul autrichien de Jassi qui le premier en a donné la nouvelle au Prince. Jugez par ce fait, Mr le Cte, de la maladresse des expéditeurs et de la fausse position que cette malheureuse affaire avait créée au Gt des Principautés. Nous avons fait tout notre possible pour sauver vos armes des mains des turcs, en effectuant une fausse saisie et cela dans l'intention de les rendre à leurs légitimes propriétaires. C'était le seul moyen de leur donner pour ainsi dire un droit d'asile sur un terrain défendu par sa propre autonomie. Les armes ont été en effet sauvées et transportées plus tard à Gênes. On doit, je pense, nous en tenir compte, car nous avons résisté avec énergie aux prétentions de Sir Henry Bulwer qui demandait la remise des armes entre les maines des Turcs, et loin d'accuser le Prince Couza de mauvaise volonté, on devrait, pour être juste, le remercier d'avoir fait preuve de courage et de tact dans ces circonstances".

Bref, le Cte de Cavour m'a déclaré que le Gt de Sa Majesté le Roi conservait les mêmes sentiments de sympathie pour notre cause et que l'affaire des armes n'avait nullement laissé de trace fâcheuse dans son esprit. Après cela, nous avons parlé de la Convention qu'il a déclaré être une monstruosité impracticable et de l'Union [3] qu'il désire de tous ses voeux.

Il m'a demandé, avant de me retirer, quelques explications sur la question des Bulgares [4] de la Bessarabie : après lui avoir décrit ces colonies, comme un élément slave hostile aux Roumains et comme une arme dangereuse entre les mains des Russes, j'ai fait ressortir tout l'avantage que rétireraient l'Italie et la Roumanie de leur remplacement par des colonies italiennes. J'ai parlé, à ce sujet, du commerce maritime de la Péninsule qui pourrait, par suite d'un traité avec nos pays, prendre une immense extention dans le Levant, etc, et finalement, j'ai quitté le Cte de Cavour, enchanté de ma visite, et avec l'assurance que je serai reçu dimanche, c'està-dire dans trois jours, par le Roi. A bientôt la suite.

V.A.

On m'a demandé ici pourquoi Mr Cogalniceano n'avait point accusé réception de sa décoration et pourquoi il n'en avait pas remercié le Roi. J'ai répondu qu'il en avait [été] empêché jusqu'à présent par la crainte de perdre les droits de député, droits auxquels il tient pour cette session dans l'intérêt de la question des paysans.

Turin, 1 [şi 2] mai 1861

Iubite Iancule,

Sosit la Turin ieri la ora 5 dimineaţa, am scris numaidecît contelui Cavour pentru a-i cere o audienţă pe care mi-a acordat-o fără întîrziere. Trebuie deci să-l văd astăzi la prînz şi îmi propun să te informez despre această vizită de îndată ce mă voi reîntoarce la hotel. Pînă atunci mi-am petrecut ziua de ieri străbătînd oraşul şi studiind fizionomia populaţiei în mijlocul gravelor evenimente care se petrec în clipa de faţă în

Italia. În afara cîtorva garibaldieni, pe care îi recunoşti după cămăşile lor de flanelă roşie şi după aerul lor de golani eroici, totalitatea masei se înfăţişează calmă şi, ca să spun aşa, neinteresantă. Sub galeriile străzii principale, Corso-ul, unde se găsesc principalele cafenele şi celebrele patiserii ale Turinului, se vede, de dimineaţă pînă seara, o mulţime de persoane care se plimbă şi discută politică şi care beau răcoritoare citind jurnalele. Toată această mulţime este preocupată de chestiunile zilei, judecînd după frînturile de conversaţie pe care le prinzi din zbor, dar domneşte un fel de resemnare pe care umbra de sub galerii o îmbracă cu un aer de mister.

L-am văzut ieri pe socrul prietenului nostru Nigra care mi-a vorbit de bine pe cei mai mulţi dintre tinerii români trimişi din Moldova la Turin pentru a-şi face studiile aici [1]. Aceşti tineri, după spusele d-lui Vegezzi Ruscalla, sînt inteligenţi, muncitori şi cu o bună purtare, dar, din păcate, nu sînt aici sub supravegherea nimănui, şi ar fi nevoie ca să fie recomandaţi cuiva care să aibă dreptul să ţină guv. la curent cu tot ceea ce îi priveşte. Vorbeşte lui Cuciureanu şi lui Panu, şi fă-i să înţeleagă nevoia unei asemenea măsuri. Dl. Vegezzi Ruscalla este un filoromân înflăcărat care ar primi rolul plicticos de curator, din dragoste pentru România, şi prin poziţia sa ca deputat şi prieten al d-lui de Cavour, ar fi în măsură să aducă cele mai bune servicii coloniei româneşti din Turin. Ar trebui deci ca ministrul Instrucţiunii Publice să scrie o scrisoare măgulitoare d-lui Vegezzi Ruscalla, cu rugămintea de a binevoi să se însărcineze cu supravegherea tinerilor noştri studenţi şi de a intra în corespondenţă regulată cu guv. despre aceşti d-ni.

2 mai — Astăzi la prînz, m-am dus la palatul ministerului şi am vizitat pe dl. conte de Cavour, al cărui portret ţi-l trimit aici alăturat. M-a primit foarte bine şi şi-a amintit că m-a primit cu doi ani în urmă. După ce i-am înmînat copia scrisorii domnitorului către majestatea-sa regele Italiei, am încercat să-i şterg din minte tot ceea ce putea să ne fie defavorabil în chestiunea armelor [2] sechestrate pe Dunăre. Este o chestiune care a avut un mare răsunet în Piemont şi, bineînţeles, nereuşita acestei expediţii prost organizate a fost atribuită relei voinţe a domnitorului Cuza.

Se înţelege că această acuzaţie este scornită de d-nii unguri, care astăzi sînt în mare favoare în Italia. Am povestit contelui de Cavour faptele aşa cum s-au petrecut şi am încheiat spunînd : „Armele au fost îmbarcate la Genova în plină zi, în văzul şi cu ştirea lumii întregi, şi consulul austriac de la Iaşi a fost primul care l-a vestit pe domnitor. Judecaţi după aceasta, d-le conte, nedibăcia expeditorilor şi falsa poziţie pe care această nefericită afacere a creat-o guv. Principatelor. Am făcut

tot posibilul pentru a vă salva armele din mîinile turcilor, efectuînd o falsă sechestrare şi aceasta cu gîndul de a le reda proprietarilor lor legitimi. Era singurul mijloc de a le da un drept de azil pe un teren apărat de propria sa autonomie. Armele au fost astfel salvate şi transportate mai tîrziu la Genova. Trebuie, cred, să ni se recunoască că am izbutit să rezistăm cu energie pretenţiilor lui Sir Henri Bulwer care cerea predarea armelor în mîinile turcilor, şi, departe de a învinui pe domnitorul Cuza de rea voinţă, ar trebui, pentru a fi drepţi, să i se mulţumească de a fi dat dovadă de curaj şi de tact în această împrejurare.“

Pe scurt, contele Cavour mi-a declarat că guvernul majestăţii-sale regelui păstra aceleaşi vechi sentimente de simpatie pentru cauza noastră şi că chestiunea armelor nu a lăsat nici o urmă neplăcută în mintea sa. După aceasta, am vorbit despre Convenţie, pe care a declarat-o a fi o monstruozitate de nefolosit, şi despre Unire [3], pe care o doreşte din toată inima.

Înainte de a mă retrage, mi-a cerut cîteva explicaţii asupra chestiunii bulgarilor [4] din Basarabia ; după ce i-am descris aceste colonii ca pe un element slav potrivnic românilor şi ca o armă periculoasă în mîinile ruşilor, am făcut să reiasă tot cîştigul pe care l-ar trage Italia şi România din înlocuirea lor prin colonii italieneşti. Am vorbit, în această privinţă, despre comerţul maritim al Peninsulei care ar putea, în urma unui tratat cu ţările noastre, să ia o mare extindere în Răsărit etc., şi, pînă la urmă, am părăsit pe contele Cavour încîntat de vizita mea şi cu asigurarea că voi fi primit de rege duminică, adică peste trei zile. Pe curînd urmarea.

V. A.

Am fost întrebat aici pentru ce dl. Kogălniceanu nu a confirmat primirea decoraţiei sale şi pentru ce nu a mulţumit regelui. Am răspuns că a fost împiedicat pînă acum de teama de a pierde drepturile de deputat, drepturi la care ţine pentru această sesiune în interesul chestiunii ţărăneşti.

8

Turin, 5 mai 1861

Mon cher Jean,

Je rentre du palais où j'ai eu l'honneur de voir le Roi. Sa Majesté m'a reconnu de suite et a eu la bonté de m'accorder

une audience assez longue pendant laquelle notre conversation a roulé sur bien des choses que je n'ose pas livrer aux hasards de la poste. Je te dirais seulement que j'ai défendu de mon mieux le Prince dans la question des armes[1] débarquées à Galatz, afin de combattre la mauvaise impression produite sur l'esprit du Roi par cette malheureuse affaire, et que Sa Majesté a fini par s'exprimer à notre égard dans les termes les plus sympathiques et les plus assurants. Elle m-a en outre parlé avec beaucoup d'éloges des officiers roumains qui ont assisté au siège de Gaëte[2], et m'a chargé pour le Prince Couza, de compliments affectueux.

La séance terminée, je suis bien accouru à l'hôtel pour me débarasser de mes insignes de grand officier de l'ordre royal de Sts. Maurice et Lazare et pour endosser ma fourure, vu qu'il fait passablement froid dans la capitale du Piémont. Mon intention est de partir demain pour Milan, afin de revoir en passant les champs de bataille de Verceil et de Magenta[3], et peut-être pousserai-je une pointe jusqu'au lac de Côme si le temps le permet ; après quoi je retournerai à Paris pour de là accompagner Noémi jusqu'à Vienne.

Tu vois que j'ai en perspective une vie passablement agitée, c'est-à-dire que je suis dans mon véritable élément. Avant mon départ pour Vienne je tâcherai de voir l'Empereur, car une fois que l'on se fait aux têtes couronnées, on ne peut plus s'en passer. Mais en voilà assez pour le moment, j'ai une foule de lettre à écrire à Constantinople, à Naples, à Paris et à Bucarest. Je me hâte donc de terminer celle-ci en t'embrassant et en te chargeant d'en faire autant de ma part aux Docans, Rollas[4].

Tout à toi,
V. Alecsandri

Je ne suis pas content du résultat de mon procès. Peut-on en appeler plus loin ? En ce cas il faut le faire.

Turin, 5 mai 1861

Iubite Iancule,

M-am întors acum de la palat, unde am avut onoarea să îl văd pe rege. Majestatea-sa m-a recunoscut numaidecît și a avut bunătatea

să-mi acorde o audiență destul de lungă, în timpul căreia convorbirea noastră a alunecat asupra multor lucruri pe care nu îndrăznesc să le încredințez nesiguranței poștei. Îți voi spune numai că am apărat cît am putut mai bine pe domnitor în chestiunea armelor[1] debarcate la Galați, cu scopul de a combate proasta impresie produsă în mintea regelui de către această nefericită afacere, și că majestatea-sa a terminat prin a se exprima în termenii cei mai plăcuți și mai încurajatori. Pe lîngă aceasta mi-a vorbit cu multe elogii despre ofițerii români care au asistat la asediul Gaëtei[2], și m-a însărcinat cu salutările sale afectuoase pentru domnitorul Cuza.

Odată ședința terminată, m-am dus repede la hotel pentru a-mi scoate insignele de mare ofițer al ordinului regal al sfinților Mauriciu și Lazăr și pentru a-mi pune blana, dat fiind că este destul de frig în capitala Piemontului. Gîndul meu este să plec mîine la Milan, cu scopul de a revedea în treacăt cîmpurile de luptă de la Verceil și Magenta[3], și poate voi ajunge chiar și pînă la lacul Como, dacă timpul mi-o va îngădui, după care mă voi întoarce la Paris pentru ca de acolo să o însoțesc pe Noémi pînă la Viena.

După cum vezi, mă așteaptă o viață destul de agitată, adică mă găsesc în adevăratul meu mediu. Înainte de plecarea mea la Viena voi încerca să-l văd pe împărat, căci odată ce te-ai obișnuit cu capetele încoronate, nu te mai poți lipsi de ele. Dar, de ajuns pentru acum, am o mulțime de scrisori de scris la Constantinopol, Neapole, Paris și București. Mă grăbesc deci să o termin pe aceasta îmbrățișîndu-te și însărcinîndu-te să faci la fel cu Docanii și Rolla.[4]

Al tău,
V. Alecsandri

Nu sînt mulțumit de rezultatul procesului meu. S-ar putea apela mai sus ? În acest caz trebuie făcut.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

9

Turin, 5 mai 1861

Après avoir terminé la première partie de ma mission à Paris, ainsi que j'ai eu l'honneur d'en instruire Votre Altesse par ma lettre du 27 avril, je me suis rendu immédiatement à Turin. Le lendemain de mon arrivée dans la capitale du Piémont, j'ai vu Mr le Comte de Cavour avec lequel j'ai eu une très longue conversation au sujet des armes[1] expédiées à Galatz et j'ai du combattre un à un tous les faux rapports qu'on lui avait fait au sujet de cette affaire. Je soupçonne Mr Cerutti ainsi que le Comité hongrois de Gênes d'être les auteurs des insinuations x...x * par lesquelles on a cherché à rejeter sur vous la responsabilité de l'insuccès de l'expédition des armes, mais, de quelque part qu'elles proviennent, je crois avoir réussi à les dévoiler aux yeux du Cte en retablissant les faits sous leur vrai jour x...x **. Le Cte de Cavour a fini par m'avouer qu'il attribuait le résultat malheureux de l'expédition aux retards de *certaine personne* qui n'était pas parvenue à temps dans les Principautés pour vous en donner avis, x....x *** et il a ajouté qu'il désirait établir entre les deux nations, italienne et roumaine, des liens plus intimes en vue des intérêts réciproques de leur avenir. J'ai profité de cette bonne disposition pour lui proposer un moyen très puissant de réaliser cette grande idée, et de ce moyen consisterait à remplacer les colonies bulgares[2] de la Bessarabie, qui veulent quitter le pays, par des colonies italiennes. Il y aurait pour nous dans ce fait un double avantage, d'abord celui de nous débarrasser d'un élément slave qui est un instrument docile et dangereux, entre les mains de la Russie, ensuite de repeupler une des portions les plus fertiles de la Roumanie par des hommes industrieux et de même race que nous. Le Cte de Cavour objecta que pour le moment la chose lui semblait difficile parce que les émigrants italiens avaient pris l'habitude de se diriger vers l'Amérique, mais que néanmoins il prenait note de cette proposition pour l'étudier en des temps plus calmes et moins compliqués d'événements politiques.

Trois jours après ma visite au Cte de Cavour, Sa Majesté le Roi a daigné me recevoir en audience particulière et m'accueilli par ces paroles : „Je vous ai vu, il y a deux ans. Vous m'avez apporté les compliments du prince Couza". „Oui, Sire", ai-je répondu, „j'ai eu l'honneur d'être présenté à Votre Majesté x...x * au premiers jours de la guerre et comme alors je Lui apporte en ce moment x...x ** les hommages respectueux du Prince. Cette lettre est x...x *** l'expression non seulement des sentiments de Son Altesse, mais aussi des sentiments de toute la nation roumaine". Sa Majesté prit lecture de votre lettre avec une visible satisfaction et me demanda ensuite x...x **** si vous étiez satisfait de la marche des affaires de votre pays ? „Non, Sire", ai-je répliqué, „car le Prince se trouve dans la position difficile d'occuper à la fois deux trônes, de présider deux ministères, de surveiller les travaux de deux Chambres, compliquées d'un troisième pouvoir nommé Comission centrale ; en sorte que obligé comme il est de se transporter tantôt dans une capitale et tantôt dans une autre, le Prince règne et gouverne en chaise de poste ; c'est une rude tâche pour un seul homme et x...x ***** d'autant plus rude qu'elle est stérile. Toutes les affaires sont en souffrence par suite des tiraillements inévitables qui découlent d'un x...x ****** système aussi compliqué x...x ******* que celui où cinq pouvoirs sont en présence et où chacun tend à constituer un état dans l'état. Aussi le Prince a-t-il décidé de mettre un terme à une situation aussi anormale et de simplifier les rouages de la machine gouvernamentale en centralisant l'administration des deux pays. Il veut prendre sur lui-même de faire un acte[3] sérieux et pour lequel il réclame l'appui de Votre Majesté en cas de protestation de la part de quelques Puissances mal disposées à notre égard". A ces mots le Roi réplique par des paroles tout à fait encourageantes et ajoute qu'il désirait voir régner la meilleure entante entre les deux Gts d'Italie et de Roumanie, en vue des éventualités x...x ******** de l'avenir. J'ai x...x ********* assuré

---

* perfides
** L'argument le plus puissant sur lequel j'ai basé mon plaidoyer, c'est, le Cte a fini par avouer que
*** En ce cas, ai-je répondu

* quelques jours avant la guerre, le commencement
** les félicite
*** en même temps
**** comment allaient nos affaires Vous
***** encore si elle était récompensée par
****** pareil
******* de pouvoires contraire
******** de toute nature
********* protesté

sa Majesté que nous avions le plus grand désir de resserer par de nouveaux liens politiques et commerciaux ceux qui nous attachaient déjà à l'Italie, et que nous voyons dans la reconsti[tu]tion du royaume italien le meilleur point d'appui pour celle de l'Etat Roumain.

„Comment se fait-il alors", a demandé Sa Majesté, „que l'affaire des armes ait si mal réussi sur les bords du Danube. Cette affaire m'a x...x * causé un sensible déplaisir".

„Sire", ai-je répondu, „que Votre Majesté daigne me permettre de lui exposer les faits tels qu'ils se sont passés et non tels qu'ils ont été rapporté à Turin par des personnes qui ont eu intérêt à disculper leur maladresse. Les armes ont été embarquées à Gênes au vu et au su de tout le monde, si bien que le x...x ** Cabinet de Vienne en était instruit avant même le départ des vaisseaux. La preuve en est dans la saisie de trois de ces bâtiments à Soulina par les Turcs sur la demande de l'Autriche et de Sir Henry Bulwer. En outre l'expédition de ces armes s'effectua sans qu'on se fut donné la peine d'informer le Prince Couza x...x *** ou du moins le consul de Votre Majesté à Bucarest". x...x **** „Comment" reprit le Roi, „le Prince Couza n'en savait rien ? Je croyais pourtant qu'il en avait été informé bien avant le départ des vaisseaux de Gênes".

„Je puis assurer Votre Majesté que x...x ***** c'est le consul d'Autriche de Jassi qui, le premier, a porté au Prince la nouvelle de l'arrivée des armes, nouvelle qu'il a accompagnée x...x ****** immédiatement d'une protestation en toutes formes".

„C'est égal", a répété le Roi, „cette affaire m'a fortement ennuyé"

„Sire", ai-je répliqué, „le chagrin que le Prince a ressenti n'a pas été moindre, car après avoir été placé dans la plus fausse position par la maladresse des expéditeurs de Gênes, il n'a pu faire autre chose pour le Piémont que de sauver

---

* beaucoup embêté
** Gt de
*** sans qu'on eut au moins, ni même
**** L'arrivée des vaisseux Le Gt local n'a été. C'est l'agent d'Autriche lui-même qui le premier a donné la nouvelle des deux bâtiments chargés d'armes dans les eux du Danube
***** Son Altesse
****** du rest

ses armes x...x * de la convoitise des Turcs et de celle des Autrichiens. Il lui a fallu, pour cela, déployer beaucoup d'habilité et x...x ** d'énergie, en ne tenant d'abord aucun compte des protestations de l'Autriche et des prétentions de Sir Henry Bulwer, et en donnant asile sur le terrain neutre des Principautés aux chargement des deux bâtiments, je pense donc Sire que x...x *** loin de suspecter les bonnes intentions du Prince, on devait, en toute justice, lui tenir compte du courage qu'il a montré et du tact dont il a fait preuve dans une situation aussi critique que celle où l'avait placé l'arrivée inattendue des armes piémontaises. Si l'expédition a eu un résultat malheureux, les coupables doivent être cherchés partout ailleurs que dans les Principautés".

Après ces explications que le Roi a eu la bonté d'écouter avec la plus grande bienveillance, Sa Majesté x...x **** s'est enquis de l'état et de l'effectif de notre armée. J'ai répondu que nous avions à peu près 25.000 hommes de troupes régulières, sans compter le corps irrégulier. A ces mots le Roi me regarda fixement et me dit : „Le Prince Couza est-il homme à faire un acte vigoureux en cas de besoin ?"

La question faite ainsi, sans ambage, me causa, je l'avoue, un moment d'embarras ; je saisis parfaitement la porté x...x ***** et dès lors je compris qu'il fallait éviter de vous engager directement vis-à-vis de Sa Majesté. Je répondis donc : „Sire, le Prince est un homme de coeur et son rêve le plus ardent est celui de marcher sur les trâces héroique de V. Majesté, mais le pays qu'il est appelé à régénérer commence à peine à donner signe de vie, ses ressources matérielles sont encore minimes, et sa position géographique est telle qu'il faut au chef de l'Etat beaucoup de circonspection pour louvoyer habilement au milieu des évenements politique de l'époque. Un coup de tête est bientôt fait mais souvent les conséquences sont malheureuses, quand le pays qui y contribue x...x ****** est enclavé entre trois grandes x...x *******

---

* pour les lui rendre. Pour y pas
** de courage
*** en toute
**** m'a dema
***** et je compris dès lors je ne pouvais plus je crus
****** se trouve
******* puissances

monarchies despotiques, et se trouve isolé de toute puissence amie. En tout cas, Sire, que Votre Majesté soit profondément convaincue des voeux ardents de la nation roumaine pour le succès de la cause italienne, et qu'Elle daigne en toutes circonstances s'ouvrir franchement au Prince Couza qui lui répondra en homme loyal et x...x * en prince dévoué au salut de la patrie.

Turin, 5 mai 1861

După ce am terminat prima parte a misiunii mele la Paris, așa după cum am avut onoarea să informez pe alteța-voastră, prin scrisoarea mea din 27 aprilie, m-am dus numaidecît la Turin. A doua zi după sosirea mea în capitala Piemontului, l-am văzut pe dl. conte de Cavour cu care am avut o foarte lungă convorbire despre armele[1] expediate la Galați și a trebuit să combat unul cîte unul toate falsele rapoarte care îi fuseseră făcute despre această afacere. Bănuiesc pe dl. Cerutti, cum și pe Comitetul unguresc de la Genova de a fi autorii insinuărilor x...x ** prin care s-a încercat să se arunce asupra voastră răspunderea nereușitei expedierii armelor, dar, din orice parte ar fi venit, cred că am izbutit să le dezvălui în ochii contelui restabilind faptele în adevărata lor lumină. x...x *** Contele de Cavour a terminat prin a-mi mărturisi că atribuia nefericitul rezultat al expediției întîrzierilor *unei anumite persoane* care nu a ajus la timp în Principate pentru a vă da de știre x...x **** și a adăugat că dorea să stabilească între cele două națiuni, italiană și română, legături mai strînse în vederea intereselor reciproce ale viitorului lor. Am profitat de această bună dispoziție pentru a-i propune un mijloc foarte puternic pentru a înfăptui această mare idee, și acest mijloc ar consta din înlocuirea coloniilor bulgare[2] din Basarabia, care vor să părăsească țara, prin colonii italiene. În felul acesta ar fi pentru noi un dublu profit, mai întîi acela de a ne scăpa de un element slav care este un instrument ascultător și periculos între mîinile

---

* profondément
** perfide
*** Argumentul cel mai puternic pe care mi-am sprijinit pledoaria este, contele a terminat prin a mărturisi că
**** În acest caz, am răspuns eu

Rusiei, și apoi de a repopula una din porțiunile cele mai fertile ale României cu oameni muncitori și din aceeași rasă cu noi. Contele Cavour obiectă că pentru moment lucrul îi părea greu de făcut pentru că emigranții italieni luaseră obiceiul de a se îndrepta spre America, dar că totuși lua notă despre această propunere pentru a o studia în timpuri mai calme și mai puțin complicate cu evenimente politice.

Trei zile după vizita mea la contele Cavour, majestatea sa regele a binevoit să mă primească în audiență particulară și m-a primit cu aceste cuvinte: „V-am văzut acum doi ani. Mi-ați adus salutările prințului Cuza". „Da, sire", am răspuns, „Am avut onoarea să fiu prezentat majestății-voastre x...x * în primele zile ale războiului și, ca și atunci, îi aduc în acest moment x...x ** omagiile respectuoase ale prințului. Această scrisoare este x...x *** expresia nu numai a sentimentelor alteței-sale, dar, de asemenea, și a sentimentelor tuturor națiunilor române". Majestatea-sa a citit scrisoarea voastră cu vădită mulțumire și m-a întrebat după aceea x...x **** dacă erați mulțumit de mersul treburilor din țara voastră? „Nu, sire", am răspuns, „căci Prințul se găsește în greaua situație de a ocupa în același timp două tronuri, de a prezida două ministere, de a supraveghea lucrările celor două Camere, complicate cu o a treia putere numită Comisia Centrală; astfel încît, nevoit cum este de a se transporta cînd într-o capitală, cînd în alta, prințul domnește și guvernează din căruța poștii; este o grea sarcină pentru un singur om și x...x ***** și cu atît mai grea, cu cît este sterilă. Toate treburile suferă în urma sîcîielilor de neînlăturat care decurg dintr-un x...x ****** sistem atît de complicat x...x ******* ca acelea în care cinci Puteri stau de față și fiecare tinde să constituie un stat în stat. De aceea Prințul a hotărît să pună capăt unei situații atît de anormale și să simplifice ruagiul mașinei guvernamentale centralizînd administrația celor două țări. El vrea să ia asupra-și a face un act[3] serios și pentru care reclamă sprijinul majestății-voastre în caz de protest din partea unora dintre Puterile răuvoitoare față de noi". La aceste cuvinte regele răspunde cu cuvinte foarte încurajatoare și adaugă că dorește să vadă domnind cea mai bună înțelegere între cele două guv., al Italiei și al

---

* cîteva zile înainte de război
** felicit[ările]
*** în acelaş timp
**** cum mergeau treburile noastre voi
***** și cel puțin dacă ar fi fost recompensată prin
****** asemenea
******* de puteri contrare

României, în vederea împrejurărilor x...x * viitoare. Am x...x ** asigurat pe majestatea-sa că aveam cea mai mare dorință de a strînge prin noi legături politice și comerciale pe acelea care ne legau deja de Italia, și că noi vedeam în reconstituirea regatului Italiei cel mai bun punct de sprijin pentru aceea a statului român.

„Cum se face atunci", a întrebat majestatea-sa, „că afacerea armelor a izbutit așa de prost pe malurile Dunării. Această afacere mi-a x...x *** cauzat o adevărată neplăcere".

„Sire", am răspuns eu, „majestatea-voastră să îmi permită să îi expun faptele așa cum s-au petrecut și nu așa cum i-au fost raportate la Turin de persoane care au avut interes să dezvinovățească neîndemînarea lor. Armele au fost îmbarcate la Genova sub ochii și cu știrea lumei întregi, așa încît x...x **** Cabinetul de la Viena era informat înainte chiar de plecarea vaselor. Dovadă, prinderea de către turci a trei din aceste vase la Sulina, în urma cererii Austriei și a lui Sir Henry Bulwer. În afară de aceasta, expedierea acestor arme s-a făcut fără ca cineva să-și fi dat osteneala să informeze pe prințul Cuza x...x ***** sau cel puțin pe consulul majestății-voastre la București" x...x ******. „Cum" reluă regele, „Prințul Cuza nu știa nimic? Eu credeam totuși că el fusese informat cu mult înainte de plecarea vaselor de la Genova".

„Pot să asigur pe majestatea-voastră că x...x ******* consulul Austriei de la Iași a fost primul care a adus vestea despre sosirea armelor, noutate pe care a însoțit-o x...x ******** de îndată cu un protest în toată regula".

„Oricum ar fi", a repetat regele, „această afacere m-a nemulțumit foarte mult".

„Sire", am răspuns, „supărarea pe care prințul a resimțit-o nu a fost mai mică, căci după ce a fost pus în cea mai falsă situație prin neîndemînarea expeditorilor de la Genova, nu a putut face altceva pentru Piemont decît să-i salveze armele x...x ********* rîvnite de turci și de

---

* de tot felul
** protestat
*** nemulțumit foarte mult
**** Guv.
***** fără ca cel puțin, nici chiar
****** Sosirea vaselor. Guv. local nu a fost. Chiar agentul Austriei a fost cel care primul a dat vestea despre cele două vase încărcate cu arme în apele Dunării.
******* Alteța-sa
******** dealtfel
********* pentru a i le restitui. Pentru...

austrieci. I-a trebuit, pentru aceasta, să desfășoare multă îndemînare și x...x * energie, neținînd mai întîi nici o seamă de protestele Austriei și de pretențiile lui Sir Henry Bulwer, și dînd azil pe teritoriul neutru al Principatelor încărcăturii celor două vase, cred deci, sire, că x...x ** departe de a suspecta bunele intenții ale prințului, ar trebui, pe bună dreptate, să se țină socoteală de curajul pe care l-a arătat și de tactul de care a făcut dovadă într-o situație atît de critică ca aceea în care l-a pus sosirea neașteptată a armelor piemonteze. Dacă expediția a avut un rezultat nefericit, vinovații trebuie să fie căutați, totuși, în altă parte decît în Principate.

După aceste explicații pe care regele a avut bunătatea să le asculte cu cea mai mare bunăvoință, majestatea-sa x...x *** s-a interesat de starea și de efectivul armatei noastre. Am răspuns că noi avem aproape 25.000 de oameni, trupe regulate, fără a mai pune la socoteală corpul neregulat. La acestea regele m-a privit fix și mi-a spus: „Prințul Cuza este el omul care să facă un act puternic în caz de nevoie?"

Chestiunea pusă așa, fără ocolișuri, mi-a cauzat, mărturisesc, un moment de încurcătură; i-am înțeles foarte bine importanța x...x **** și numaidecît am înțeles că trebuia evitat să vă angajez direct față de majestatea-sa. Deci am răspuns: „Sire, Prințul este un om de inimă și visul său cel mai arzător este acela de a merge pe urmele eroice ale maiestății-voastre, dar țara pe care este chemat să o regenereze de-abia începe să dea semn de viață, resursele sale materiale sînt încă mici, și poziția sa geografică este de așa fel, încît îi trebuie șefului statului multă băgare de seamă pentru a se strecura cu dibăcie în mijlocul evenimentelor politice ale epocii. O lovitură se face cu ușurință, dar adesea urmările sînt nefericite cînd țara care contribuie x...x ***** este închisă între trei mari x...x ****** monarhii despotice și se găsește departe de orice putere prietenă. În orice caz, sire, majestatea-voastră să fie adînc convinsă despre dorințele arzătoare ale națiunii române pentru succesul cauzei italiene și ea să binevoiască ca în orice împrejurare să se adreseze cu toată încrederea prințului Cuza care îi va răspunde ca un om cinstit și x...x ******* ca un prinț devotat salvării patriei.

---

* curaj
** cu toată
*** m-a între[bat]
**** și am înțeles numaidecît nu mai puteam am crezut
***** se găsește
****** Puteri
******* profund

CĂTRE BALIGOT DE BEYNE[1]

10

[a, 1861, mai 10, Constantinopol][2]

...„J'ai vu beaucoup de monde en Italie et en France et je puis t'assurer que les querelles de la diplomatie de Constantinople ne produisent aucun effet en haut lieu. D'ailleurs la question de Syrie est là pour étouffer la voix de Sir Henry Bulwer et du général Durando."

[a, 1861, mai 10, Constantinopol][2]

...„Am văzut multă lume în Italia şi în Franţa şi pot să te asigur că certurile diplomatice de la Constantinopol nu fac nici o impresie în cercurile înalte. Dealtfel, chestiunea Siriei este de faţă acolo pentru a înăbuşi vocea lui Sir Henry Bulwer şi a generalului Durando."

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

11

Paris, 18 mai 1861

Mon cher Jean,

Je t'écris à la hâte ces quelques lignes pour te donner de mes nouvelles. Je suis bien portant malgré, ou peut-être, à cause des courses continuelles que j'ai faites depuis mon départ de Jassi. En arrivant à Paris, j'y ai fait un court séjour, puis je suis parti pour Turin afin de porter au roi Victor Emmanuel une lettre du Prince[1]. Ceci fait, j'ai été revisiter les champs de la bataille de Bufalora et de Magenta, en me dirigeant sur Milan. Le lac de Cômo, étant dans les environs de la capitale de la Lombardie, j'y ai été faire une promenade en barque, après quoi je me suis rendu à Gênes, à Nice, à Toulon et enfin à Paris. Cette excursion a duré vingt jours, au milieu d'une nature toute en fleurs et sous le plus beau ciel du monde. Ici je ne m'arrêterai qu'une semaine, tout au plus car je dois me rendre en Angleterre et je veux profiter de cette courte halte pour te parler un peu d'affaires.

Je suppose que mes fermiers sont déjà venus t'apporter leur dû. En ce cas, tu auras la bonté de remettre à Pauline[2] *cent ducats*, en plus des 150 qui lui reviennent pour les six mois prochains. Cet argent est destiné à couvrir les frais de fabrication de la tuile à Mircesti.

Tu sais que j'ai prété 300# à Mr Démètre Couza à la condition que cet argent me soit rendu au 23 avril. Mr Couza a, sans [doute], oublié cette condition. Fais moi le plaisir de la lui rappeler car j'ai grandement besoins d'argent.

J'ai le pressentiment que le fermier de Patrascani, Mr l'aga Jean Botez[3], ne sera jamais très exact dans ses paiments. Il faudra l'y obliger par tous les moyens car je ne veux pas le laisser contracter de mauvaises habitudes. As-tu fait quelque chose au sujet du cautionement qu'il s'est engagé par contrat de déposer entre mes mains pour le fermage de la terre ?

Adieu, mes amitiés à ta femme. Dis à ma tante que je lui enverrai, bientôt, l'objet qu'elle m'a confié.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Monsieur le Major Jean Branisteano
Jassi

Paris, 18 mai 1861

Iubite Iancule,

Îţi scriu la repezeală aceste cîteva rînduri pentru a-ţi da veşti despre mine. Sînt sănătos, cu toate sau, poate, tocmai din cauza curselor neîncetate pe care le-am făcut de la plecarea mea de la Iaşi. Sosind la Paris, am rămas aici scurt timp, apoi am plecat la Turin ca să duc

regelui Victor Emmanuel o scrisoare a prințului[1]. Acest lucru făcut, m-am dus să revizitez cîmpurile de luptă de la Bufalora și Magenta, îndreptîndu-mă spre Milan. Lacul Como, fiind în împrejurimile capitalei Lombardiei, am fost acolo să fac o plimbare cu barca, după care m-am dus la Genova, la Nisa, la Toulon și, în sfîrșit, la Paris. Această excursie a durat douăzeci de zile, în mijlocul unei naturi înflorite și sub cel mai frumos cer din lume. Aici nu mă voi opri decît o săptămînă cel mult, căci trebuie să mă duc în Anglia și vreau să mă folosesc de această scurtă oprire pentru a-ți vorbi puțin despre afaceri.

Bănuiesc că arendașii mei au venit deja să-ți aducă datoria lor. În acest caz vei avea bunătatea să înmînezi Paulinei[2] *o sută de ducați*, pe lîngă cei 150 care i se cuvin pentru cele șase luni viitoare. Acești bani sînt destinați să acopere cheltuielile de fabricare a țiglei la Mircești.

Știi că am împrumutat 300# d-lui Dimitrie Cuza cu condiția ca acești bani să-mi fie înapoiați la 23 aprilie. Dl. Cuza a uitat, fără îndoială, această condiție. Fă-mi plăcerea și reamintește-i-o căci am mare nevoie de bani.

Am presimțirea că arendașul de la Pătrășcani, dl. aga Ion Botez[3], nu va fi niciodată foarte exact în plățile lui. Va trebui să fie forțat prin toate mijloacele căci nu vreau să-l las să capete obiceiuri proaste. Ai făcut ceva în legătură cu chezășia pe care s-a angajat să o depună în mîinile mele pentru arenda moșiei?

Adio, amicițiile mele soției tale. Spune-i mătușii mele că îi voi trimite, în curînd, obiectul pe care mi l-a încredințat.

Al tău,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Domnul maior Ion Brănișteanu
Iași

12

Paris, 20 mai 1861

Mon cher Jean, je viens de recevoir de Mr Racoviza une lettre concernant le fermage de Mircesti. A toutes les raisons

qu'il a cru devoir me donner pour s'abstenir de payer certains sommes, je lui ai répondu qu'il devait acquitter le fermage de la manière suivante :

200 — arrhes données à la signiature du contrat
100 — somme avancée à Mircesti contre ma quittance
75 — somme payée pour l'impôt foncier de la terre
$12^{1}/_{2}$ — qui lui reviennent pour 25 mesures d'avoine
$712^{1}/_{2}$ — à payer argent comptant.
1100

En outre Mr Racovitza doit compter 45 piastrs, restant de diverses petits comptes qui couvrent la somme de 700 piastrs dûs par lui pour les dettes du village. C'est donc en tout 713 #, 26 piastrs et 20 paras que tu dois toucher.

Il va sans dire que tu retirerars ma quittance de 100 #, ainsi que celle de l'impôt foncier et une troisième qui fait mention de l'achat d'une paire de chevaux.

Je t'envoie ci-contre le modèle de la quittance que tu auras à délivrer afin de te faciliter cet ennuyeux travail.

1100# adică [*] una mie una sută galbeni, am primit de la dl. Teodor Racoviță pentru cîștiul Sf. Gheorghi 1861 a poseșiei Mirceștilor, proprietatea d-lui V. Alecsandri :

200 — Arvona dată de dl. Racoviță la facerea contractului.
100 — O adiverință a d-lui Alecsandri de primiria acestor bani la Mircești.
75 — O adeverință de plata impozitului foncear a moșiei pe semestrul 2^{le} 1860 și pe trimestrul 1^{iu} 1861.
$12^{1}/_{2}$ Ce se cuvin d-lui Racoviță pe 25 mierțe ovăz care nu i-au agiuns spre completarea somei de 50 mierțe ce dl. Alecsandri se îndatorise a-i da în socoteala prețului unei părechi de cai luați de la dl. Racoviță.
$712^{1}/_{2}$ primiți în mînă.
1100

Pe lîngă acești bani am mai primit 700 lei pentru cîștiul 1er a datoriilor satului :

---

[*] Textul continuă în limba română, cu caractere chirilice.

însă :
555 lei cuprinşi în adiverinţa d-lui Alecsandri de primirea cailor pomeniţi.
100 — ce se scad pentru arătura a doi locuitori
45 — în mană. *

Paris, 20 mai 1861

Iubite Iancule, am primit de la dl. Racoviţă o scrisoare privitoare la arenda Mirceştilor. La toate pricinile pe care a crezut că trebuie să mi le înşire pentru a nu plăti anumite sume, i-am răspuns că trebuia să plătească arenda în felul următor :

200 — arvuna dată la semnarea contractului
700 — sumă dată la Mirceşti pe chitanţa mea
75 — sumă plătită pentru impozitul funciar
$12^{1}/_{2}$ — care îi revin pentru 25 măsuri de ovăz
$712^{1}/_{2}$ — de plătit bani în mînă.

1100

Pe lîngă aceasta, dl. Racoviţă trebuie să plătească 45 piaştri rămaşi din diferite mici socoteli care ajung la suma de 700 piaştri datoraţi de el pentru datoriile satului. Face deci în total 713 #, 26 piaştri şi 20 parale pe care trebui să-i primeşti.

Este bineînţeles că vei retrage din aceştia chitanţa mea de 100 #, cum şi aceea a impozitului funciar şi o a treia în care este vorba de cumpărarea unei perechi de cai.

Îţi trimit alăturat modelul de chitanţă pe care vei avea să o eliberezi, aşa încît să-ţi uşurez această plicticoasă treabă.

[. . . . .] *

13

Paris, juin 1861

Mon cher Jean,

Ma tante [1], lors de mon départ de Jassi, m'a confié une mèche de cheveux de ton enfant pour le faire arranger artistiquement à Paris. J'ai préféré la simple boucle contenue dans un médaillon, comme chose plus simple et de meilleur goût, et je l'envoie à ma tante par Noémi.

J'ai tout lieu de croire que mes fermiers auront en fin payé leurs redevances, et je l'espère d'autant plus que je me trouve dans une grande pénurie d'argent. Il me reste tout juste de quoi accompagner ma belle soeur à Vienne et m'en retourner à Paris. Si à mon retour ici je ne trouve pas les lettres chargées que j'attends avec impatience, je suis un homme flanché.

En cas que tu aies touché un acompte sur mes fermages, tu me feras le plaisir de compter à Pauline [2] 150 ducats pour sa pension semestrielle, plus 100 ducats pour subvenir aux frais de la fabrication de la brique à Mircesti. Les travaux sont déjà en pleine activité et je serais désolé qu'il cessent faute d'argent. Je compte donc sur toi, mon cher ami, et t'embrasse en conséquence.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Paris, iunie 1861

Iubite Iancule,

Mătuşa mea, [1] cu ocazia plecării mele de la Iaşi, mi-a încredinţat o şuviţă de păr a fiului tău pentru a o face să fie artistic aranjată la Paris. Am preferat şuviţa simplă, pusă într-un medalion, ca un lucru mai simplu şi de bun-gust, şi îl trimit mătuşii mele prin Noémi.

Sînt îndreptăţit să cred că arendaşii mei au plătit în sfîrşit arenda şi o nădăjduiesc cu atît mai mult cu cît mă găsesc într-o mare lipsă de bani. Îmi mai rămîne numai atît cu cît să însoţesc pe cumnata mea la Viena şi să mă reîntorc la Paris. Dacă la întoarcerea mea aici nu găsesc poliţele pe care le aştept cu nerăbdare, sînt un om pierdut.

În cazul că ai primit o arvună din arenzile mele, îmi vei face o mare plăcere de a înmîna Paulinei [2] 150 de ducaţi pentru pensiunea sa semestrială, şi încă 100 de ducaţi pentru a suporta cheltuielile fabri-

---

* Lipseşte sfîrşitul scrisorii.
* Urmează textul în limba română, cf. aici p. 43.

cării cărămizilor la Mircești. Lucrările sînt deja în plină activitate și aș fi disperat dacă ar înceta din lipsă de bani. Mă bizui deci pe tine, dragă prietene, și ca urmare te îmbrățișez.

Al tău,
V. Alecsandri

Paris, 30 juin 1861

14

Mon cher Jean,

Le fermier de Patrachkani, Mr Botez[1], vient de m'écrir pour m'annoncer qu'il a retenu 300# sur le fermage à titre d'indemnité pour le moulin de Patrascani, et il me prie de t'écrire pour t'engager à ne pas réclamer cette somme par la voie de l'administration.

Je t'écris donc, mon cher Jean, pour te prier de poursuivre Mr Botez à outrance jusqu'à ce qu'il te remettra les 300 en question, ne voulant pas que ce Mr contracte des habitudes aussi illégales à mon endroit.

Quant à l'indemnité qui lui revient pour le temps que le moulin n'a point travaillé à cause de son mauvais état, elle doit être fixée par les arbitres nommés ad hoc. Avant mon départ de Jassi j'avais écrit : à Aleco Aslan pour le prier d'accepter cette corvée, et je croyais la chose déjà terminée, lorsque la lettre de Mr Botez m'apprend que Mr Aslan[2] se refuse d'accomplir sa promesse sous prétexte qu'il n'a pas un acte formel de ma part. Si cela est vrai, fais-moi le plaisir de rédiger une procuration en forme qui autorise Mr Aslan de procéder à l'estimation de l'indemnité due à Botez et envoie-la lui à Onesti le plus tôt possible. Tu ne saurais croire combien cette histoire de moulin m'ennuie, car elle laisse le champ libre aux sottes protestations de Mr Botez.

Je t'envoie ci-joint un modèle de *procuration* ; change y ce que tu voudras et débarrasse-moi de cette maudite et ridicule affaire.

Jean m'écrit que tu m'envoies l'argent. C'est avec un grand plaisir que je le verrai arriver, car je veux partir pour les bains et je me trouve sans le sou.

Adieu, je vous embrasse tous,
V. Alecsandri

Paris, 30 iunie 1861

Iubite Iancule,

Arendașul din Pătrășcani, dl. Botez,[1] mi-a scris chiar acum pentru a mă anunța că a reținut 300 # din arendă ca despăgubire pentru moara din Pătrășcani și mă roagă să-ți scriu pentru a te sfătui să nu ceri această sumă pe cale administrativă.

Iți scriu, deci, dragă Iancule, pentru a te ruga să urmărești pe dl. Botez pînă la capăt, pînă ce va restitui cei 300 # în chestiune, nedorind ca acest om să ia obiceiuri așa de nelegale față de mine.

Cît despre despăgubirea care îi revine pentru timpul în care moara nu a lucrat din cauza stării sale proaste, aceasta trebuie hotărîtă de arbitri numiți ad hoc. Inainte de plecarea mea la Iași am scris lui Alecu Aslan pentru a-l ruga să primească această sarcină, și credeam că acest lucru este deja terminat, cînd scrisoarea d-lui Botez m-a înștiințat că dl. Aslan[2] nu vrea să-și țină făgăduiala din pricină că nu are un act formal din partea mea. Dacă aceasta este adevărat, fă-mi plăcerea și redactează o procură potrivită care să însărcineze pe dl. Aslan să procedeze la socotirea despăgubirii datorate lui Botez și trimite-i-o la Onești cît mai repede cu putință. Nu poți crede cît mă plictisește această poveste a morii pentru că ea lasă cîmp deschis nedreptelor proteste ale d-lui Botez.

Iți trimit alăturat un model de *procură* ; schimbă ce vei vrea și scapă-mă de această blestemată și caraghioasă afacere.

Iancu mi-a scris că îmi trimiți banii. Ii aștept venind cu mare bucurie pentru că vreau să plec la băi și sînt fără nici un ban.

Adio, vă îmbrățișez pe toți,
V. Alecsandri

15

Paris, 15 juillet 1861

Mon cher Branisteano, j'ai reçu, lu, examiné et approuvé les comptes que tu m'as envoyés, et je n'ai qu'a te remercier cordialement de l'intérêt que tu prends à mes affaires. Ces comptes sont parfaitement en ordre et je te les renvoie, selon ton désire pour les mettre au dossier ; je te renverrai également tous les autres que tu me communiqueras par la suite.

Quelques jours après avoir reçu ta lettre, j'ai touché mes 13963 francs chez Rotchild, représentant la somme de $1137^{1}/_{4}$ # que tu as remis à Michel Daniel [1]. J'attends maintenant avec patience les 300 # dus par Mr Botez [2] et j'espère que tu te sera déjà pris de façon à faire rendre gorge à cet accapareteur.

A propos de cet ennuyeux fermier je ne saurais trop te supplier de me débarrasser au plus vite de ses prétentions et du prétexte qui les lui suggère. Tu sais que ce prétexte n'est autre que le moulin de Patrascani détérioré par la crue des eaux du Trotuche. J'ai envoyé à plusieurs reprises un homme exprès à ma terre des montagnes pour restaurer ce maudit moulin, et toutes les tentatives ont échoué contre l'intempérie des saisons ainsi que contre le mauvais vouloir du sieur Botez. Je voudrais donc savoir où en est cette affaire ? Le moulin est-il restauré ? travaille-t-il ? A t-il été remis en bon état à Mr Botez ? Celui ci a-t-il donné quittance ? Tout me porte à croire le contraire, care ce spirituel fermier a gagné * en s'opposant à la restauration d'un moulin dont le revenu réel est de 70 # par an, et qu'il se plait pourtant à élever à la somme exorbitante de 300 #. Il lui serait très commode de déduire annuellement 300 # de son fermage sous prétexte d'indemnité. Il faut donc, mon cher Branisteano, qu'à toute force le moulin soit remis en état de marcher, et que les autorités de Bakau en dressent une constatation formelle, dans le cas où Mr Botez se refuserait de le recevoir. Pour ce faire, je te conseille de te consulter avec mon frère pour aviser au meilleur moyen de mettre un terme aux prétention absurdes de ce fermier de mauvaise foi. Jean pouvait écrire à C. Cozoni ou à n'importe qui, d'aller visiter le moulin.

Pour ma part j'avais chargé de cette besogne un certain Stephanaki (lequel se trouve actuellement à Mircesty). Cet homme avait passé un contract avec les paysans de Patrascani et leur avait même avancé une somme de 20 # pour le travail qu'il aurait à faire. Quel a été le résultat de tout cela ? Je l'ignore. Si tu voulais passer un jour chez Pauline, elle te renseigneras bien mieux que moi et tu pourras alors prendre en connaissance de cause les mesures nécessaires.

On vient de m'avertir que les 70 mierza de seigle réclamés par Mr Catargi sont à sa disposition. Il n'as qu'à envoyer les prendre à Mircesti et te donner quittance. Je désire qu'il y déclare n'avoir plus aucune prétention à faire valoir.

A la St Démètre prochaine, tu déduiras de [***] Mircesti les so[mmes] [***] par Mr Racovitza pour l'impôt foncier [***] diverses [***] je t'en [***] la note exacte dans quelques [***]. Quant [***] sois implacable et donne lui une bonne leço[n] [***] lui serve à l'avenir.

Je te promets de m'acquitter des commissions [que] tu m'as chargé au sujet de ton beau frère etc.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Mes respects à ta mère et a ta femme.

Voici une lettre pour Mr Racovitza, que je te prie de mettre à la poste Moldave.

Adresa pe verso : Mr le Major Jean Branisteano
Membre de la Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, 15 iulie 1861

Iubite Brăniştene, am primit, citit, cercetat şi aprobat socotelile pe care mi le-ai trimis şi nu îmi rămîne decît să-ţi mulţumesc din suflet

---

* In original, greşit *n'a gagner*.

BIBLIOTECA — CENTRALĂ — UNIVERSITARĂ CLUJ-NAPOCA

pentru grija pe care o arăţi treburilor mele. Aceste socoteli sînt în perfectă ordine şi ţi le înapoiez, după dorinţa ta, pentru a le pune la dosar, îţi voi înapoia de asemenea pe toate celelalte pe care mi le vei comunica în viitor.

Cîteva zile după ce am primit scrisoarea ta, am încasat cei 13 963 de franci ai mei la Rothschild, reprezentînd suma de $1137^{1}/_{4}$ # pe care i-ai dat lui Michel Daniel[1]. Aştept acum cu răbdare cei 300 # datoraţi de dl. Botez[2] şi nădăjduiesc că te-ai aranjat deja în aşa fel încît să poţi să-l faci pe acest acaparator să înapoieze ce a luat pe nedrept.

În legătură cu acest plicticos arendaş nu pot îndeajuns să te rog să mă scapi cît mai curînd de pretenţiile sale şi de pretextul care le dă naştere. Ştii că acest pretext nu este altul decît moara din Pătrăşcani stricată de creşterea apelor Trotuşului. Am trimis de mai multe ori un om special la moşia mea de la munte pentru a repara această blestemată moară şi toate încercările nu au izbutit împotriva timpului rău cum şi împotriva relei voinţe a d-lui Botez. Aş vrea deci să ştiu cum stau lucrurile. Moara s-a reparat? lucrează? A fost redată în bună stare d-lui Botez? Acesta a dat vreo chitanţă? Totul mă face să cred contrariul, căci acest spiritual arendaş a cîştigat * opunîndu-se la repararea unei mori al cărui venit real este de 70 # pe an, şi pe care totuşi îi convine să-l ridice la suma enormă de 300 #. Îi va fi foarte uşor să scadă anual 300 # din arenda sa sub pretext de despăgubire. Trebuie deci, dragă Brănişteanu, ca, cu orice preţ, moara să fie repusă în stare de a merge şi ca autorităţile din Bacău să încheie o constatare formală în cazul în care dl. Botez ar refuza să o primească. Pentru a face acesta, eu te sfătuiesc să te consulţi cu fratele meu pentru a hotărî asupra celui mai bun mijloc de a pune capăt pretenţiilor nedrepte ale acestui arendaş de rea-credinţă. Iancu ar putea să scrie lui C. Cozoni sau oricui pentru a merge să cerceteze moara.

În ce mă priveşte, însărcinasem cu această treabă pe un oarecare Stefanachi (care se găseşte acum la Mirceşti). Acest om făcuse un contract cu ţăranii din Pătrăşcani şi le dăduse chiar o sumă de 20 # pentru lucrul pe care îl vor avea de făcut. Care a fost rezultatul tuturor acestora? Nu ştiu. Dacă ai vrea să treci într-o zi pe la Paulina, ea te va lămuri mai bine decît mine şi vei putea atunci să iei măsurile necesare în cunoştinţă de cauză.

Am fost anunţat acum că cele 70 merţe de secară, cerute de dl. Catargi, sînt la dispoziţia sa. Nu are decît să se ducă să le ia de la Mirceşti şi să-ţi dea chitanţă. Doresc ca să declar că nu mai are nici o pretenţie de ridicat.

La Sf. Dumitru viitor, vei retrage din [***] Mirceştilor su[mele] [***] de dl. Racoviţă pentru impozitul funciar [***] diferite [***] te [***] nota exactă în cîteva [***]. Cît [***] fii neînduplecat şi dă-i o lecţie bună [***] să-i servească în viitor.

Îţi făgăduiesc de a mă achita de comisioanele cu care m-ai însărcinat în legătură cu cumnatul tău.

Al tău,
V. Alecsandri

Respectele mele mamei tale şi soţiei tale.

Iată o scrisoare pentru dl. Racoviţă, pe care te rog să o pui la poşta moldovenească.

Adresa pe verso: Dl. maior Ion Brănişteanu
Membru al Epitropiei „Sf. Spiridon"
Iaşi, Moldova

---

* Cf. aici p. 48 subsol.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

16

Paris, 25 septembre 1861

Domnule ministru,

Mai înainte de a merge la Londra ca să pui în lucrare instrucţiunile coprinse în depeşa excelenţei-voastre din 2 septembre No. 1981, relative la locul speciale ce Principatele Unite sînt în drept de a reclama la Expoziţiunea Universale[1] pentru diversele lor producte, am crezut că mai întîi ar trebui să sondez tărîmul viitoarelor mele negociaţiuni[2], spre a mă asicura despre natura dispoziţiunii a Comitetului Centrale, în privinţa noastră. Nu vă voi ascunde dar, domnule ministru, că, dupe informaţiunile luate la Paris, misiunea cu

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

care m-a însărcinat excelenţa-voastră prezintă mari dificultăţi de învins pentru că coprinde o parte politică de o evidenţă prea puţin învalită, care poate să deştepte atenţiunea oamenilor de stat ai Angliei. Oricum ar fi, nu mă sfiesc cîtuşi de puţin a deschide negoţiaţiuni cari au de scop a pune industria ţării noastre în aceeaşi liniă cu al ţărilor cu totul independinte ; dar, ca să pot începe lupta cu oarecare speranţe de succes, este de neapărat ca să mă prezint înaintea Comitetului Centrale al Expoziţiunii armat cu toate piesele trebuincioase ; piesa însă cea mai importantă e tocmai aceea ce-mi lipseşte, adică lista de obiecte ce Principatele contez a trimite la Palatul Industriei.

Vin dar a vă ruga, domnule ministru, ca să binevoiţi a da ordine să se facă acea listă cît mai pe pripă, spre a mi se putea trimite cu cel mai aproape curier, şi profit, într-acelaşi timp, de această ocaziune spre a ruga pe excelenţa-voastră ca să primiţi asicurarea preaînaltei consideraţiuni etc.

V. Alecsandri

gerantul Agenţiei Principatelor Unite la Paris

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIŢIEI DE LA LONDRA

17

Londres, 8 octobre 1861

Messieurs,

Le Gouvernement des Principautés Unies de Moldavie et de Valachie venant d'instituer, à l'occasion de l'Exposition Universelle [1], qui se prépare à Londres, une commission chargée de collectioner un choix de produits de l'industrie agricole afin de les envoyer à l'Exposition précitée, a invité le soussigné, Agent officieux de son Altesse le Prince Couza à Paris, de se mettre en rapport avec l'honorable Comité de Londres à l'effet d'obtenir qu'il soit reservé dans

le Palais de l'Industrie une place speciale aux produits des Principautés.

Le soussigné a donc l'honneur de soumettre à la juste appreciation de Mrs les membres du Comité les considérations qui ont dicté à son Gouvernement la démarche qui fait l'objet de cette lettre, et se flatte de l'espoir que cette démarche sera favorablement accueillie.

Aux expositions précédentes de Londres et de Paris, nos produits furent confondus avec ceux de l'Empire ottoman. Cette fois ci pourtant, le Gt de la Sublime Porte n'ayant adressé à celui des Principautés aucune comunication relative à cet objet, lui a laissé une initiative conforme avec la position exceptionelle que le traité de Paris a crée aux Principautés. En conséquence le Gt du Prince Couza, en vertu de son libre arbitre et désireux de faire participer son pays aux honneurs ainsi qu'aux bienfaits de l'Exposition de Londres, croit le moment opportun pour réclamer une place [2] à part dans la classification des produits exposés, et se fonde pour l'obtenire sur le principe d'independance administrative et commerciale dont les Principautés ont eu de tout temps la libre jouissance. Les Principautés forment d'ailleurs, commercialement parlant du moins, un Etat séparé, bien distinct de la Turquie, un Etat qui a déjà passé plusieurs traités avec des Etats puissants, tels que l'Autriche et même l'Angleterre, et le commerce étranger s'est toujours adressé directement à nous pour les produits qui nous sont spéciaux. Il est donc de haute nécessité qu'il soit édifié moyenant une classification séparée sur la provenance de ces produits qui prennent chaque jour plus de développement et qui contribuent si puissament au bienêtre matériel des pays privés des ressources de l'industrie agricole.

A ces considérations, le soussigné s'empresse d'ajouter que les tendances des Principautés ont pour but essentiel d'étendre le plus possible ses relations commerciales avec l'Angleterre au point de vue d'échange de leurs produits contre ceux de la manufacture anglaise, et que ce serait de la part de l'honnorable Comité de Londres, un moyen d'encourager cette tendance que d'acquière sans difficulté, à la demande que le soussigné a l'honneur de lui adresser au nom de son Gt.

Dans l'espoir d'une réponse favorable, que le soussigné se fera un devoir de communiquer immédiatement à son Gt, il prie Mrs les honorables membres du Comité Central de vouloir bien agréer l'assurence de sa plus haute considération.

L'agent des Principautés

Mrs les Membres de l'honorable Comité Central de l'Exposition de Londres

---

Londra, 8 octombrie 1861

Domnilor,

Guvernul Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești instituind, cu ocazia Expoziției Universale [1], care se pregătește la Londra, o comisie însărcinată să adune o selecție de produse ale industriei agricole pentru a fi trimise la Expoziția mai înainte citată, a invitat pe subsemnatul, agent oficios al alteței-sale prințul Cuza la Paris, să se pună în legătură cu onorabilul Comitet de la Londra, cu scopul de a obține ca să fie rezervat în Palatul Industriei un loc special pentru produsele Principatelor.

Subsemnatul are deci onoarea de a supune justei aprecieri a domnilor membri ai Comitetului, considerațiile care au dictat guvernului său demersul care face obiectul acestei scrisori, și se măgulește cu nădejdea că acest demers va fi primit favorabil.

La expozițiile precedente de la Londra și Paris, produsele noastre au fost confundate cu cele ale Imperiului Otoman. De data aceasta totuși, guv. Sublimei Porți, neadresînd celui din Principate nici o comunicare relativă la acest lucru, i-a lăsat o inițiativă potrivită cu noua sa poziție excepțională pe care tratatul de la Paris a creat-o Principatelor. In consecință guv. prințului Cuza, în virtutea liberului arbitru și dornic de a face țara să participe la onorurile cum și la binefacerile Expoziției de la Londra, crede momentul potrivit pentru a cere un loc [2] separat în clasificarea produselor expuse și se bizuie pentru a-l primi pe principiul independenței administrative și comerciale de care Principatele au dispus libere întotdeauna. Principatele formează, dealtfel, din punct de vedere comercial, cel puțin, un stat separat, cu totul deosebit de Turcia, un stat care a încheiat deja cîteva tratate cu state puternice ca Austria și chiar cu Anglia, și comerțul străin s-a adresat întotdeauna direct nouă pentru produsele care sînt specialitatea noastră. Este deci foarte necesar ca să se arate, printr-o clasificare separată, proveniența acestor produse care iau cu fiecare zi mai mare dezvoltare și care contribuie așa de puternic la bunăstarea materială a țărilor lipsite de resursa industriei agricole.

La aceste considerații, subsemnatul se grăbește să adauge că tendințele Principatelor au ca scop principal să-și întindă cît mai mult relațiile comerciale cu Anglia din punct de vedere al schimbului produselor lor cu cele ale manufacturei engleze și că ar fi, din partea onorabilului Comitet de la Londra, un mijloc de a încuraja această tendință, acela de a fi de acord, fără dificultate, cu cererea pe care subsemnatul are onoarea să i-o adreseze în numele guv. său.

In speranța unui răspuns favorabil, pe care subsemnatul își va face o datorie să-l comunice numaidecît guv. său, roagă pe onorabilii domni membri ai Comitetului Central să binevoiască să primească asigurarea celei mai înalte considerații.

Agentul Principatelor

D-nii membri ai onorabilului Comitet Central al Expoziției de la Londra.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

18

Hamburg, 18 8bre 1861

Mon cher Jean,

Tu seras, sans doute, tout étonné en recevant cette lettre datée de Hambourg, et tu te demanderas ce que diable je suis venu chercher dans une ville anséatique du Nord de l'Allemagne. Pour te faciliter les réponses, voici mon histoire. Le Ministère de Bucarest ayant été subitement pris d'une rage d'autonomie, a décrété, dans sa haute sagesse, que les produits de *l'industrie des Principautés Unies* devaient ne plus être confondus avec ceux de l'Empire Ottoman dans le palais de l'Exposition Universelle [1] qui se prépare à Londres pour l'année 1862. Cette grave affaire décidée, Mr le ministre des Finances, s'adressa immédiatement à l'Agence de Paris, pour la charger de la mission passablement scabreuse d'obtenir du Comité Central de l'Exposition de Londres qu'il soit réservé une place spéciale aux produits de la Roumanie. Quoique cette mission fut de nature à me casser bras et jambes, je crus d'abord devoir répondre à son Excéllence que je ferais tout mon possible pour réussir, mais que je prévoyais de grandes difficultés à surmonter vis-à-vis de la susceptibilité britannique et surtout à cause des tendances de la politique anglaise à confondre les Principautés avec le territoire de la Turquie. J'ajoutai la recommandation de m'envoyer au plus tôt la liste des objets que le Gt se proposait d'envoyer à l'Exposition de Londres.

Ma lettre officielle jetée à la poste, je partis pour Londres et en y arrivant, j'adressai au Comité Central une longue épitre et j'attendis le résultat avec cette patience de diplomate que tu me connais et avec la ferme décision de commencer des négociations verbales en cas d'une fin de non-recevoir. Huit jours après je reçus une réponse en anglais que je lus tout seul et que je compris sans avoir recours aux lumières de mon Cicérone. [2]

Je t'envoie ci-jointes les copies de ces deux documents, dont tu donneras lecture au ministre des Finances de Jassi pour sa gouverne.

En somme, succès complet ! Je fis une pirouette, je chantai „*God save the Qeen*“, *, et je me décidai de retourner en France par la Hollande. A cet effet je m'embarquai sur un steamer de la force de plusieurs centaines des chevaux et je voguai vers la patrie du fromage et du Curaçao avec une sécurité parfaite. Sécurité fallacieuse hélas ! car au bout de 24 heures de traversée, un épuvantable ouragan vint fondre sur nous. Un instant nous nous crûmes perdus, je dis un instant comme je pourrais dire trente heures. Bref, le capitaine fut obligé de laisser courir le navire à la grâce de Dieu et des éléments et de relâcher dans la rivière de l'Elbe. Je m'empressai comme de raison, de prendre pied à terre et de

---

* În original Keen.

me rendre de Gluckstadt à Hambourg, où je compte me reposer quelques jours avant de retourner en France. Hambourg possède d'ailleurs des magnifiques hôtels, de beaux bassins, des canaux vénitiens, des environs ravissants et des danseuses plus ravissantes encore. C'est-à-dire les meilleures conditions pour consoler d'un quasi-naufrage.

A bientôt donc ma prochaine lettre datée de Paris.

V. Alecsandri

Hamburg, 18 octombrie 1861

Iubite Iancule,

Vei fi, fără îndoială, foarte mirat primind această scrisoare datată din Hamburg, și te vei întreba ce dracu am venit să caut într-un oraș hanseatic din Nordul Germaniei. Pentru a-ți ușura răspunsurile, iată istoria mea.

Ministerul din București, fiind cuprins deodată de o furie de autonomie, a decretat, în înalta sa înțelepciune, că produsele *industriei Principatelor Unite* trebuia să nu mai fie confundate cu cele ale Imperiului Otoman în palatul Expoziției Universale, [1] care se pregătește la Londra pentru anul 1862.

Această gravă afacere fiind hotărîtă, d-l. ministru de Finanțe se adresează numaidecît Agenției din Paris, pentru a o însărcina cu misiunea, destul de neplăcută, de a obține de la Comitetul Central al Expoziției de la Londra ca să fie rezervat un loc special produselor României. Cu toate că această misiune era de natură să mă lege de mîini și de picioare, am crezut mai întîi că trebuie să răspund excelenței-sale că voi face tot posibilul pentru a izbuti, dar că prevedeam mari piedici de trecut față de susceptibilitatea britanică și mai ales din cauza tendinței politicii engleze de a confunda Principatele cu teritoriile Turciei. Am adăugat recomandația ca să mi se trimită cît mai curînd lista obiectelor pe care guvernul își propunea să le trimită la Expoziția de la Londra.

Scrisoarea mea oficială odată pusă la poștă, plec la Londra și, sosind acolo, am adresat Comitetului Central o lungă scrisoare și am așteptat rezultatul cu aceeași răbdare de diplomat pe care mi-o cunoști și cu nestrămutata hotărîre de a începe negocieri verbale în caz de refuz.

Opt zile mai tîrziu am primit un răspuns în limba engleză pe care l-am citit singur şi pe care l-am înţeles fără a fi recurs la ajutorul ciceronelui meu.[2]

Îţi trimit alăturat copiile acestor două documente pe care ai să le citeşti ministrului de Finanţe de la Iaşi pentru informarea sa.

În sfîrşit, succes complet! Am făcut o piruetă, am cîntat *„D-zeu să apere pe rege"* * şi m-am hotărît să mă întorc în Franţa, prin Olanda. În acest scop, m-am îmbarcat pe un steamer de mai multe sute de cai putere şi pluteam spre patria brînzei şi a Curaçao-lui într-o siguranţă perfectă, siguranţă, vai! înşelătoare, căci după 24 de ore de traversare un uragan înspăimîntător s-a abătut asupra noastră. O clipă ne-am crezut pierduţi, spun o clipă cum aş putea spune treizeci de ore. Pe scurt, căpitanul a fost obligat să lase nava să alerge în voia lui Dumnezeu şi a elementelor şi să se oprească forţat în rîul Elba. M-am grăbit, bineînţeles, să cobor şi să mă duc de la Gluckstadt la Hamburg, unde socotoesc să mă odihnesc cîteva zile înainte de reîntoarcerea în Franţa. Hamburg are, dealtfel, hotele minunate, bazine frumoase, canale veneţiene, împrejurimi încîntătoare şi dansatoare încă şi mai încîntătoare. Adică cele mai bune condiţii pentru a consola de un cvasinaufragiu.

Pe curînd deci viitoarea mea scrisoare datată de la Paris,

V. Alecsandri

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

19

[Paris, 19 oct. 1861][1]

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur d'annoncer à Votre Excellence le succès complet de ma mission à Londres concernant la place spéciale que le Gt de Son Altesse le Prince régnant m'a chargé d'obtenir à l'Exposition Universelle[2] de l'année 1862, pour les produits des Principautés Unies. Grâce au résultat satisfaisant des démarches que j'ai faites auprès du Comité Central, les produits de l'industrie roumaine ne seront plus confondus, cette fois, avec ceux de l'Empire Ottoman. Votre Excellence s'en convaincra par le contenue de la réponse écrite que j'ai reçue à ce sujet et dont j'ai l'honneur de lui transmettre copie conjointement avec quelques arrêtés du Comité Central touchant les conditions d'admission des objets destinés à figurer dans le Palais de l'Industrie[3]. En prenant connaissance de ces divers documents V. E. complettera les mesures déjà prises par le Gt en vue de se conformer aux sus-dites conditions, et voudra bien les communiquer à ses collegues de Moldavie en vue d'éviter toute cause de retard dans l'expédition des produits.

[Paris, 19 oct. 1861][1]

Domnule ministru,

Am onoarea să anunţ excelenţei-voastre întreaga reuşită a misiunii mele de la Londra privind locul special pe care guv. alteţei-sale prinţului domnitor m-a însărcinat să-l obţin la Expoziţia Universală[2] din anul 1862 pentru produsele Principatelor Unite. Datorită rezultatului satisfăcător al demersurilor pe care le-am făcut pe lîngă Comitetul Central, produsele industriei române nu vor mai fi confundate, de data aceasta, cu cele ale Imperiului Otoman. Excelenţa-voastră se va convinge din conţinutul răspunsului scris pe care l-am primit în legătură cu aceasta şi pe care am onoarea să i-l transmit în copie împreună cu cîteva hotărîri ale Comitetului Central privitor la condiţiile de admitere a obiectelor destinate a figura în Palatul Industriei[3]. Luînd cunoştinţă despre aceste diferite documente, excelenţa-voastră va completa măsurile deja luate de către guvern pentru a se conforma mai sus-ziselor condiţii şi va binevoi să le comunice colegilor săi din Moldova pentru a împiedica orice cauză de întîrziere în expedierea produselor.

---

* În original, în limba engleză.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

20

28 oct. 1861

Mon cher Jean[1],

Dans la dernière lettre de mon frère j'ai trouvé quelques lignes de ta belle écriture et j'y réponds de toute ma calligraphie, pour te prier de payer au magasin anglais les deux notes que l'on présentera et que tu reconnaitras à mon style poétique. A cette prière j'ajoute une autre, celle de prétendre du ministère des Finances de faire droit à la juste réclamation que je lui [ai] adressée au sujet de l'impôt exagéré dont mes deux terres ont été frappées, grâce à la générosité de la Commission chargée d'en faire l'évaluation. Consulte la note que je t'ai laissé en partant et tu te mettras facilement au courant de cette affaire. Je ne suis pas de ceux qui se révoltent contre les impôts, quand ces impôts doivent fournire à l'Etat les moyens de faire prospérer le pays, mais encore faut-il ne pas se laisser victimer par l'excès de zèle de certains employés. J'ai déjà payé une première fois plus que je ne le devrais, et je ne veux contracter de mauvaises habitudes.

Le temps de la rentrée des fermages approche, et il fait bien, parce que je suis à court d'argent. Presse un peu Mrs les fermiers et surtout n'oublie pas l'affaire Botez[2] et les 300# que ce Mr a cru, de sa propre autorité, s'adjuger à titre d'indemnité pour le moulin de Patrascani. A propos de ce moulin de malheur, où en est l'affaire ? Est-il restauré ? A-t-il été mis déjà à la disposition du fermier, ou bien celui-ci va-t-il exiger une nouvelle indemnité pour les six mois qui viennent de s'écouler de 23 avril au 26 octobre ; va-t-il de nouveau retenir une somme quelconque sur le prix du fermage de cette année ? Je ne puis pourtant pas me voir frustré régulièrement par ce Mr ; aussi je compte sur ta bonne amitié et ton savoir faire pour être à l'abri de ses escamotages. J'espère que tu m'enverras bientôt l'argent qui te rentrera de Mircesti et de Borzesti ; quoiqu'il en soit je t'engage à compter immédiatement à Pauline les 150# qui lui reviennent pour six mois. C'est elle qui doit être payée la première, après quoi tu compteras à Madame Grigorache 60# pour l'intérêt de son argent, et en agissant ainsi tu auras mes bénedictions sur la terre comme au Ciel. Sur ce je t'embrasse et te prie de présenter mes respects à ta mère et mes amitiés à ta femme.

Ton cousin dévoué,
V. Alecsandri

28 oct. 1861

Iubite Iancule,[1]

În ultima scrisoare a fratelui meu am găsit cîteva rînduri cu frumosul tău scris și răspund cu toată caligrafia mea pentru a te ruga să plătești la magazinul englezesc cele două note pe care le vor prezenta și pe care le vei recunoaște după stilul meu poetic. La această rugăminte adaug încă una, aceea de a pretinde de la Ministerul de Finanțe să dea dreptate reclamației îndreptățite pe care i-am adresat-o în legătură cu impozitul mult prea mare cu care au fost lovite cele două moșii ale mele, datorită generozității Comisiei însărcinate de a face evaluarea. Consultă nota pe care ți-am lăsat-o la plecare și te vei pune ușor la curent cu această afacere. Nu sînt dintre aceia care se revoltă împotriva impozitelor cînd aceste impozite trebuie să furnizeze statului mijloacele de a face să prospere țara, dar nici nu trebuie să te lași victima exceselor de zel ale unor funcționari. Am plătit deja prima dată mai mult decît trebuia, și nu vreau să capăt obiceiuri proaste.

Timpul încasării arenzilor se apropie și bine face, pentru că sînt în lipsă de bani. Grăbește puțin pe d-nii arendași și mai cu seamă nu uita afacerea Botez[2] și cei 300# pe care acest domn a crezut, din propria sa hotărîre, să și-i atribuie cu titlul de despăgubire pentru moara din Pătrășcani. În legătură cu această nenorocită moară, cum mai stau lucrurile ? A fost reparată ? A fost deja pusă la dispoziția arendașului sau acesta va cere o nouă despăgubire pentru cele șase luni care s-au scurs de la 23 aprilie la 26 octombrie ; va reține el iarăși o sumă oarecare din prețul arenzii de pe anul acesta ? Nu pot totuși să mă văd păgubit cu regularitate de acest domn de aceea mă bizui pe prietenia și priceperea ta pentru a fi la adăpost de șmecheriile sale. Nădăjduiesc că îmi vei trimite în curînd banii care îți vor reveni de la Mircești și Borzești ; oricum ar fi, te îndemn să plătești de îndată Paulinei cei 150# care îi revin pentru şase luni. Ea este aceea care trebuie să fie plătită mai întîi, după care vei înnumăra doamnei Grigoraş 60 # pentru dobînda banilor săi, şi procedînd astfel, vei avea binecuvîntărlie mele pe pămînt şi în cer. Cu aceasta te îmbrăţişez şi te rog să prezinţi respectele mele mamei tale şi amiciţiile mele soţiei sale.

Vărul tău devotat,

V. Alecsandri

CATRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

21

[Paris, noiembrie 1861][1]

Cher Prince,

Mon frère, dans une de ses dernières lettres, m'a laissé entrevoir que V.A. était un peu étonné de mon mutisme. Il est vrai que, depuis mon départ de la Moldavie, je n'ai pas eu l'honneur d'écrire à V.A. que x...x * trois lettres, la première de Paris[2], immédiatement après ma visite au prince Napoléon, et les deux autres de Turin[3], à la suite de mes audiences chez le Cte Cavour et chez le Roi Victor Emmanuel x...x **. J'avais alors des missions à remplir et à titre d'envoyé extraordinaire, j'étais tenu de rendre compte à Votre Altesse du succès de mes démarches, au Palais Royal et à la cour de Turin ; mais depuis que je suis redescendu au rôle de simple mortel x...x *** j'ai cru devoir me renfermer dans les bornes de la réserve respectueuse x...x **** que tout sujet doit garder envers son prince, et cela x...x ***** avec d'autant plus de raison que je n'ai reçu de Votre Altesse aucune ligne d'approbation, ou d'improbation au sujet du résultat de ma dernière mission en France et en Italie.[4]

---

* quatre trois fois la première
** c'étaient
*** dépouillé de toute insigne politique
**** de tout sujet
***** d'autant

Votre Altesse me connaît de longue date. Elle sait par conséquent que j'appartiens à cette catégorie d'hommes naturellement disposés au silence, qui ne peuvent soutenir une causerie qu'autant qu'on veut bien leur donner la réplique. Me trouvant donc au bout de mon chapelet, après la dernière lettre que j'ai eu l'honneur d'envoyer de Turin à Votre Altesse, j'ai repris, non sans bonheur, ma vie de voyageur insouciant, existence hygiénique et salutaire, que pendant près de six mois m-a conduit tantôt en Italie, tantôt dans les Pirenées, tantôt en Angleterre. Est-ce à dire que j'étais devenu indifférent aux affaires de mon pays ? Non, j'y attachais, comme toujours, le plus grand intérêt, mais je connaissais de bonne source la marche des événements futurs, concernant les Principautés, et j'en profitais pour m'accorder des vacances x...x *. Il est si bon de redevenir soi-même, de regagner son indépendance et d'échapper à cette atmosphère viciée que l'on appelle l'atmosphère politique. Votre Altesse le sait bien, quoi qu'Elle se trouve placée à une hauteur qui lui permet de respirer plus à l'aise, x...x ** et pourtant, je m'attends à être taxé d'égoisme, de tiédeur, que sais-je ? Souvent je me suis demandé x...x *** moi-même si je ne méritais pas par hasard de pareils reproches ? Mais j'ai eu la faiblesse de me donner constamment raison et de me proclamer tout seul bon citoyen bon patriote, etc. et déplorable fonctionnaire d'Etat. Voilà ce qui m'engage à persévérer dans la ligne de conduite que x...x **** l'instinct aidé de la raison m'ont tracée pour l'avenir x...x*****.

[Paris, noiembrie 1861][1]

Iubite prinţe,

Fratele meu, într-una din ultimele sale scrisori, m-a lăsat să întrevăd că a.v. era puţin mirată de mutismul meu. Este adevărat că, de la plecarea mea din Moldova, nu am avut onoarea să scriu a.v. decît x...x ******

---

* à moi
** que ceux qui
*** à part moi
**** je me tracée
***** quoiqu'il en soit
****** patru trei prima

trei scrisori, prima din Paris[2], îndată după vizita mea la prinţul Napoleon, şi celelalte două de la Turin[3], în urma audienţelor mele la contele Cavour şi la regele Victor Emmanuel. x...x *. Aveam atunci misiuni de îndeplinit şi în situaţia de trimis extraordinar, eram obligat să dau socoteală alteţei-voastre despre succesul demersurilor mele, la palatul regal şi la curtea din Turin ; dar după ce m-am coborît la rolul de simplu muritor x...x **, am crezut că trebuie să mă închid în limitele unei rezerve respectuoase x...x *** pe care oricare supus trebuie să o aibă faţă de prinţul său, şi aceasta x...x **** cu atît mai mult îndreptăţită cu cît n-am primit de la alteţa-voastră nici un rînd de aprobare sau de dezaprobare în legătură cu rezultatul ultimei mele misiuni în Franţa şi Italia.[4]

Alteţa-voastră mă cunoaşte de multă vreme. Ea ştie deci că aparţin acelei categorii de oameni dispuşi în mod natural la tăcere, care nu pot susţine o convorbire decît dacă se binevoieşte să i se dea replica. Găsindu-mă deci la capătul mărturisirilor mele, după ultima scrisoare pe care am avut onoarea să o scriu de la Turin alteţei-voastre, am reluat, nu fără mulţumire, viaţa mea de călător fără griji, existenţă higienică şi salutară, care timp de şase luni m-a condus cînd în Italia, cînd în Pirinei, cînd în Anglia. Înseamnă aceasta că am devenit indiferent faţă de treburile ţării mele ? Nu, le păstram, ca întotdeauna, cel mai mare interes, dar cunoşteam din izvor sigur mersul evenimentelor viitoare, privitoare la Principate, şi profitam să-mi acord o vacanţă x...x *****. Este aşa de bine să devii tu însuţi, să-ţi recîştigi independenţa şi să scapi de această atmosferă viciată care se numeşte atmosfera politică. Alteţa-voastră o ştie bine, cu toate că se găseşte plasată la o înălţime care îi permite să respire mai în voie x...x ******, şi cu toate acestea, mă aştept să fiu taxat de egoism, de nepăsare, mai ştiu eu ? Adesea m-am întrebat x...x ******* eu însumi dacă nu meritam cumva aceste reproşuri ? Dar am avut slăbiciunea să-mi dau întotdeauna dreptate şi să mă proclam eu singur bun cetăţean, bun patriot etc. şi prost funcţionar de stat. Iată ceea ce mă îndeamnă să perseverez în linia de conduită pe care x...x ******** instinctul, ajutat de judecată, mi-a trasat-o pentru viitor x...x *********.

---

* Erau
** despuiat de orice însemnătate politică
*** a oricărui supus
**** cu atît mai mult
***** a mea
****** decît aceia care
******* în ce mă priveşte
******** mi-am trasat-o
********* oricum ar fi

22

Paris, 6 nov. 1861

Mon cher Jean,

Je reçois à peine aujourd'hui ta lettre du 30 septembre. Comment a-t-elle tardé si longtemps à me parvenir, c'est là un de ces mystères de la poste autrichienne que je ne veux pas me donner la peine de sonder. C'est le pont aux ânes et je le laisse à la disposition de nos voisins.

A propos de pont, j'ai lu l'invitation qui m'a été adressée par le ministère des Travaux publics au sujet de celui de Mircesti. Les dispositions à prendre à cet égard sont assez simples. Si tu vois Mititza Stourdza le propriétaire de Miklaouchany[1], il faut lui parler de ma part pour l'engager à s'entendre avec mon fermier, Mr Racovitza, au sujet de la construction du nouveau pont. La moitié de cette construction revient à la charge de la terre de Miklaouchany, quant à l'autre moitié, Mr Racovitza n'aura qu'a la faire transporter (ce qui est facile) à l'endroit de la jonction des deux chaussées de Jassi et de Romano. Voillà ! Tu verras, sans doute, ces jours-ci Mr Racovitza, parle-lui de cette affaire et répond ensuite au ministère du Culte [?] que, en qualité de mon chargé d'affaires, tu as pris les dispositions nécessaires pour la construction du nouveau pont.

Je suis entièrement à sec d'argent. Ne laisse pas lambiner Mrs les fermiers et expedis-moi les sommes que tu toucheras au fur et à mesure que les fermages rentreront. Poursuis surtout * l'affaire Botez[2], au sujet des 300# qu'il a retenus de sa propre autorité sur le fermage de l'année passée.

Adieu, je t'embrasse de tout coeur et te remercie encore une foi pour tout le mal que tu te donnes, dans l'intérêt de mes affaires.

Ton cousin,
V.A.

Pe verso : Ma nouvelle adresse est : Hôtel des Capucines
Bt des Capucines 37

---

* Cuvînt indescifrabil.

Paris, 6 nov. 1861

Iubite Iancule,

Am primit abia acum scrisoarea ta din 30 septembrie. Cum a întîrziat ea atîta timp ca să-mi ajungă, este acesta un mister al poștei austriece pe care nu vreau să-mi dau silința să-l cercetez. Este podul măgarilor și îl las la dispoziția vecinilor noștri.

În legătură cu podul, am citit invitația care mi-a fost adresată de Ministerul Lucrărilor Publice despre acela din Mircești. Dispozițiile de luat în privința aceasta sînt destul de simple. Dacă îl vezi pe Mitiță Sturdza, proprietarul din Miclăușani [1], trebuie să-i vorbești din partea mea pentru a-l determina să se înțeleagă cu arendașul meu, dl. Racoviță, în vederea construirii noului pod. Jumătate din această construcție revine în sarcina moșiei Miclăușani, cît despre cealaltă jumătate, dl. Racoviță nu va avea decît să o transporte (ceea ce este ușor) la locul întîlnirii dintre cele două șosele, de Iași și de Roman. Iată ! Vei vedea, cu siguranță, zilele acestea pe dl. Racoviță, vorbește-i despre această treabă și răspunde după aceea Ministerului Cultelor [?] că, în calitate de însărcinatul meu de afaceri, ai luat dispozițiile necesare pentru construirea noului pod.

Sînt cu totul lipsit de bani. Nu-i lăsa pe domnii fermieri să tărăgăneze și trimite-mi sumele pe care le vei încasa pe măsură ce vor veni arenzile. Urmărește mai ales * afacerea Botez [2], în legătură cu cei 300# pe care i-a reținut din propria sa hotărîre din arenda anului trecut.

Adio, te îmbrățișez din toată inima și îți mulțumesc încă o dată pentru toată silința pe care ți-o dai, în interesul treburilor mele.

Vărul tău,

V. A.

Pe verso : Noua mea adresă este : Hôtel de Capucines,
Bt des Capucines 37

---

* Cf. aici p. 65 subsol.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

23

Paris, 10 nov. 1861

Cher vieux,

Baligot m'a donné lecture de ta dernière lettre, celle où à propos de mon projet de voyage au Japon, tu me maltraites avec une colère si amicale et si touchante. Ainsi donc, à tes yeux je ne suis rien moins qu'un pauvre insensé parce que cédant à une aspiration irrésistible de ma nature, je veux aller visiter ces régions lointaines, dont nous avons souvent parlé ensemble avec enthousiasme. Rapelle-toi nos rêves de voyage en Afrique et aux Indes et sois juste à mon égard en ne trouvant pas monstrueux que je veuille les réaliser. Mais, diras-tu, la patrie réclame les services de tous ses enfants, et il n'est permis à aucun Roumain de se soustraire à ses devoirs envers la Roumanie, etc. etc. Hé ! mon cher vieux lorsque je consulte ma conscience et que je lui demande si depuis vingt ans j'ai bien réellement servi mon pays, la conscience me répond : Oui, sans hésiter et par suite elle m'accorde largement le droit de faire enfin quelque chose pour moi, après avoir tant fait pour les autres. Cela ne veut pas dire que je me crois quitte envers la Roumanie, non, je mourrai, j'en suis certain, comme j'ai vécu, en travaillant à sa gloire et à sa prosperité, mais cela veut dire que je ne dois plus m'enterrer dans le ventre d'un portefeuille ministériel comme Jonas dans celui de la baleine, que je ne dois plus me condamner à vivre ou plutôt à dépérir dans l'atmosphère de petites intrigues de Cabinet, ni à prendre part aux luttes mesquines de la Chambre, luttes dans lesquelles je finirai toujours par succomber parce que j'ai plus de coeur que de cervelle.

Il est une chose qui m'étonne grandement de ta part, mon cher vieux, c'est qu'après vingt et tant d'années d'amitié inaltérable tu me connaisses si peu et que tu t'obstines à ne voir en moi qu'un vagabond fantaisiste, doué de quelques bonnes facultés mais les éparpillant au hasard, sans ordre et sans but. Pourquoi donc, toi qui es la justice et la droiture même ne pas t'avouer cette bonne vérité une fois pour toutes, à savoir que j'aime mon pays aussi bien qu'un autre, mais que je le sers à ma façon. Tout le monde ne peut pas et ne doit être scribe ou cordonnier, et une nation qui se régénere a besoin d'une infinité d'action diverses qui contribuent au même résultat. Ai-je la prétention de t'apprendre cette axiome de la Palisse [1] ? Dieu m'en garde, ce serait douter de ton expérience. Je constate pourtant un fait, c'est que tu es trop exclusif dans certaines choses et que depuis quelque années tu regardes le monde à travers un voile de tristesse qui assombrit la pureté de tes nobles pensées. C'est à ce voile que je dois hélas ! d'être vu par toi sous un faux jour, et je ne m-en console qu'en me sachant très confortablement logé dans le meilleur coin de ton coeur.

Ma manière d'envisager l'humanité est toute différente ; elle est plus charitable, plus indulgente car elle tient compte des faiblesses inhérentes à la nature de l'homme. Je pense que chacun ici bas est poussé en avant par sa destinée et que chacun joue un rôle quelconque sans le savoir dans la grande comédie de l'éternité. Si donc je vais au Japon, c'est que je dois y aller et si tu te retires à Okna comme un nouveau Cincinatus [2], c'est que ta destinée te pousse à planter des choux à l'instar de ton antique ancêtre. Quand ces choux auront fleuri quelqu'un en mangera et s'en trouvera bien s'il aura bon estomac ; or je prise davantage un excellent légume qu'un mauvais gouvernement et j'estime plus un maraîcher consciencieux qu'un chef d'Etat inutile et incapable.

Si je voulais cependant te faire une petite guerre à propos de tes projets de choux culture, j'aurais beau jeu, avouele ; mais je m'en tiens de préférence à mon système, de libre application des facultés humaines et loin de blâmer tes penchants, loin de dénigrer la couleur verte de tes rêves, je te dis avec la franchise d'un paysan du Danube : sois heureux à ta guise, ton bonheur projettera ses doux rayons sur la tristesse de ceux qui souffrent et en adoucira l'amertume, comme un beau rayon de soleil anime et égaie un paysage morose. Il est des êtres privilégiés qui ont une adorable mission, celle de rendre meilleurs les hommes qui les approchent, tu es de ce nombre, cher vieux. Et que tu sois agent des P-tés à Constantinople [3] ou planteur de choux à Okna, tu n'en accompliras pas moins ta destinée, tu n'exerceras pas moins une influence vivifiante sur le coeur de tes compatriotes. Mais aussi laisse-moi suivre la voie où m'entraîne ma propre destinée, permets-moi de continuer à aimer ce qui a fait de moi un homme de coeur et d'imagination : les voyages et... les femmes. Que veux-tu ? je ne me sens pas encore octogénaire. Mon coeur à tout au plus vingt ans quand il me parle de ma patrie ou de toi.

Adieu, je termine cette longue épître par une gaminerie, afin de te faire sourire comme un vieux papa. Je t'envoie la gaminerie photografiée et lui confie la mission de plaider en ma faveur.

V. Alecsandri

P.S. J'ai terminé l'histoire de ma mission politique [4] et j'ai entrepris la mise en ordre de mon grand ouvrage des chants populaires [5] de la Roumanie. Cela fera un magnifique volume, dont je compte me servir comme d'une égide contre ceux qui m'accuseraient de paresse ou de manque de patriotisme.

T'ai-je remercié pour le tabac ? Je ne le crois pas. Reçois d'abord les remerciements de Md. Cantacuzène [6], quant aux miens je les renferme dans une bonne poignée de main. La princesse [7] étant absente de Paris je n'ai pu lui remettre la boîte que tu m'as envoyée pour elle.

Paris est au déluge. Il y pleut du *spleen.* J'ai besoin de lumière, j'ai soif de soleil, mais hélas ! il faut que je reste attaché au boulet de l'agence jusqu'à l'arrivée de mon frère. Noémi t'envoie mille bonnes amitiés.

Paris, 10 nov. 1861

Iubite prietene,

Baligot mi-a citit ultima ta scrisoare, aceea în care mă ocărăşti cu o mînie atît de prietenească şi atît de mişcătoare pentru proiectul meu de călătorie în Japonia. Aşadar, în ochii tăi, nu sînt nimic altceva decît un biet nebun pentru că, cedînd unei năzuinţe de nestăpînit a naturii mele, vreau să mă duc să vizitez aceste regiuni îndepărtate, despre care am vorbit adesea împreună cu înflăcărare. Adu-ţi aminte visurile noastre de călătorie în Africa şi în Indii şi fii drept faţă de mine, negăsind îngrozitor faptul că vreau să le realizez. Dar, îmi vei spune, patria cere ajutorul tuturor fiilor săi şi nu este îngăduit nici unui român să se sustragă datoriilor sale faţă de România etc., etc. Ei, dragul meu, cînd îmi cercetez conştiinţa şi cînd o întreb dacă de douăzeci de ani mi-am servit în adevăr ţara, conştiinţa îmi răspunde: Da, fără şovăire şi, prin urmare, îmi acordă din plin dreptul de a face, în sfîrşit, ceva şi pentru mine, după ce am făcut atîta pentru alţii. Asta nu înseamnă că mă simt chit faţă de România, nu, voi muri, sînt sigur, aşa cum am trăit, lucrînd pentru gloria şi înflorirea ei, dar aceasta înseamnă că nu trebuie să mă înmormîntez în pîntecele unui portofoliu ministerial ca Iona în acela al balenei, că nu trebuie să mă mai condamn a trăi sau mai repede a pieri în atmosfera micilor intrigi de cabinet, nici să iau parte la luptele meschine ale Camerei, lupte în care voi termina întotdeauna prin a fi doborît pentru că am mai multă inimă decît raţiune.

Un lucru mă miră foarte mult din partea ta, dragul meu, şi anume că, după douăzeci şi atîţia ani de prietenie neclintită, mă cunoşti atît de puţin şi că te încăpăţînezi a nu vedea în mine decît un vagabond fantezist, dotat cu cîteva calităţi, dar risipindu-le la întîmplare, fără ordine şi fără scop. De ce deci tu, care eşti chiar dreptatea şi echitatea, să nu recunoşti o dată pentru totdeauna acest adevăr, şi anume, că îmi iubesc ţara tot aşa de mult ca oricare altul, dar că o servesc în felul meu. Nu toată lumea poate fi scrib sau cismar, şi o naţiune care renaşte are nevoie de o mulţime de acţiuni diferite, care contribuie la acelaşi rezultat. Să am pretenţia să te învăţ această axiomă a lui La Palisse[1]? Să mă ferească Dumnezeu, ar fi să mă îndoiesc de experienţa ta. Constat totuşi un fapt şi anume, că eşti prea neîngăduitor în anumite lucruri şi că de cîţiva ani priveşti lumea printr-un văl de tristeţe, care întunecă puritatea ideilor tale nobile. Acestui văl îi datoresc, vai! de a fi fost văzut de tine sub o lumină falsă şi nu mă mîngîi decît ştiindu-mă foarte bine adăpostit în cel mai bun colţ al inimii tale.

Felul meu de a vedea lumea este cu totul deosebit; este mult mai blînd, mai îngăduitor, căci ţine seamă de slăbiciunile inerente naturii omeneşti. Cred că fiecare în lumea aceasta este împins înainte de soarta sa şi că fiecare joacă un rol oarecare, fără să o ştie, în marea comedie a veşniciei. Deci, dacă mă duc în Japonia, este pentru că trebuie să mă duc acolo şi, dacă tu te retragi la Ocna ca un nou Cincinatus[2], este pentru că soarta te împinge să sădeşti varză, după modelul anticului tău strămoş. Cînd aceste verze vor înflori, cineva va mînca din ele şi se va

simţi bine, dacă va avea stomac sănătos; ori eu apreciez mai mult o legumă bună decît un guvern prost şi preţuiesc mai mult un zarzavagiu conştiincios decît un şef de stat inutil şi incapabil.

Dacă aş dori totuşi să-ţi fac un mic război în legătură cu proiectele tale de a cultiva varză, aş reuşi, recunoaşte-o, dar prefer să rămîn la sistemul meu de liberă folosire a facultăţilor omeneşti şi departe de a condamna înclinaţiile tale, departe de a defăima culoarea verde a viselor tale, îţi spun cu sinceritatea unui ţăran de la Dunăre: fii fericit în felul tău, mulţumirea ta va răspîndi razele sale blînde asupra tristeţii acelora care suferă şi le va îndulci amărăciunea, aşa cum o rază frumoasă de soare însufleţeşte şi înveseleşte un peisaj trist. Sînt unele fiinţe privilegiate care au o misiune minunată, aceea de a face mai buni pe oamenii care se apropie de ei, tu eşti din categoria lor, dragul meu. Şi, ori că eşti agent al Principatelor la Constantinopol[3], ori cultivator de verze la Ocna, nu-ţi vei îndeplini mai puţin destinul, nu vei exercita mai puţin o influenţă dătătoare de viaţă asupra inimii compatrioţilor tăi. Dar lasă-mă şi pe mine să-mi urmez calea pe care mă împinge propria mea soartă, dă-mi voie să iubesc şi mai departe ceea ce a făcut din mine un om cu suflet şi cu imaginaţie: călătoriile şi... femeile. Ce vrei? nu mă simt încă octogenar; inima mea are cel mult douăzeci de ani cînd îmi vorbeşte de patria mea sau despre tine.

Adio, închei această lungă scrisoare printr-o ştrengărie, ca să te fac să zîmbeşti ca un tată bătrîn. Îţi trimit ştrengăria fotografiată şi îi încredinţez misiunea de a pleda în favoarea mea.

V. Alecsandri

P.S. Am terminat istoria misiunii mele politice[4] şi am întreprins sistematizarea marii mele lucrări, cîntecele populare[5] ale României. Va forma un minunat volum, de care socotesc să mă servesc ca de un scut împotriva acelora care m-ar acuza de lene sau de lipsă de patriotism.

Ţi-am mulţumit pentru tutun? Nu cred.

Primeşte mai întîi mulţumirile d-nei Cantacuzino[6], cît despre ale mele, le cuprind într-o bună strîngere de mînă. Prinţesa[7] lipsind din Paris, nu i-am putut preda cutia pe care mi-ai trimis-o pentru ea.

Parisul este sub potop. Plouă cu *plictiseală*.* Am nevoie de lumină, mi-e sete de soare, dar, vai! trebuie să rămîn legat de cătuşele Agenţiei pînă la sosirea fratelui meu. Noémi îţi trimite mii de amiciţii.

---

* În original, în limba engleză.

CĂTRE EFORII ŞCOLILOR DIN ŢARA ROMÂNEASCĂ

24

Agenzia
Principatelor Unite
in Paris

Paris, 12 noiemvri 1861

D-lor efori

De mai multe zile am avut onorul a primi epistola d-voastre din 19 octomvrie prin care îmi faceţi cunoscut că în urma unei dispoziţii luată de guvern, Agenţia[1] este chemată, în locul d-lui Royer Collard, cu supravegherea tinerilor români, stipendiaţi din Paris, precum şi cu regularea modului distribuirei stipendiilor. În aceeaşi epistolă mi s-a anunţat totodată şi expeduirea banilor prin un banchier din Bucureşti la ordinul şi adresa mea.

Am aşteptat pănă acum sosirea tratei acelui banchier necunoscut, însă, neprimind încă nici o ştire despre dînsa, mă văd silit a îndemna la rabdare pe toţi studenţii români ce se adresează la mine pentru ca se-şi primească stipendiul. Acest îndemn însă nu le poate fi de nici un agiutor, căci ei au început, cu tot dreptul, a-şi pierde rabdarea de la 1 octomvrie şi pănă astăzi, fiind de 42 de zile lipsiţi de mijloacele vieţuirei în Paris. Cursurile s-au deschis şi ei nu au macar cu ce să plătească înscripţiile la Universitaţi ; iarna se apropie şi ei nu au cu ce să-şi facă proviziile de lemne şi de haine căldurоase.

Daţi-mi voie, d-lor, a vă spune că traiul în Paris devine din zi în zi mai greu şi că neregularitatea expeduirei stipendiilor din Bucureşti expune pe elevii români de aice la tot soiul de nevoi şi de supărări ce aduc stingherială chiar studiilor lor.

Prin urmare, este de neaparată trebuinţă de a se regula într-un alt mod distribuirea stipendiilor, un mod mai practic şi mai conform obiceiurilor Parisului şi cred de a mea datorie a vă propune, domnilor, ca de la începutul anului 1862 să binevoiţi a deschide la un banchier de aice un credit hotărît pentru studenţii români, cu condiţia de a li se număra la începutul fiecărui trimestru somele fixate de guvern. Astfel numai, vor înceta întîrzierile trimiterei banilor, şi poziţia ades critică în care se găsescu dnii stipendişti.

Agenţia pentru astă una dată primeşte cu mulţemire însărcinarea de a distribui stipendiile triluniei oct., noemvr. şi decemvrie ; înse ea nu poate să urmeze pe viitor cu asemine îndatorire, căci agentul este silit adeseori a lipsi din Paris pentru interesele Principatelor Unite, avînd a îndeplini în Englitera şi Italia misiile ce i se încredinţează de guvern. S-ar putea dar prea lesne întîmpla ca banii stipendiilor să sosească aice în lipsa lui şi, prin urmare, studenţii români să fie expuşi din nou la întârzieri supărătoare.

Supuind aceste la aprecierea d-lor-voastre, vă rog, d-lor efori, a primi încredinţările considerărei mele celei mai deosebită,

V. Alecsandri

[Rezoluţie scrisă în partea de sus a primei file :]
La Eforie
Se va îndrepta cererea către On. Ministeru
I[oan] Z[alomit]
[O a doua rezoluţie, ulterioară, nesemnată :]
Cestiunea de faţă fiind regulată în urma adreselor d-lui ministru de Culte cu nno 16929 şi 16962, aceasta va sta la dosariu.

D-lor membri ai Eforiei şcoalelor din Ţeara Românească

CĂTRE ION GHICA

25

Paris, 12 nov. 1861

Cher vieux, c'est aujourd'hui seulement que j'ai reçu ta petite lettre du 18/30 avril. Elle a mis, comme tu vois, suffi-

sament de temps pour me trouver, il est vrai que l'adresse portait ces mots : „Mr B.A. en Europe !“ — En effet, depuis six mois je parcours cette vieille partie du monde, tantôt pour cause de santé, tantôt en mission extraordinaire, et ce n'est que depuis dix jours que je suis enfin installé chez moi, Bl des Capucines 37, où je compte prendre mes quartiers d'hiver. J'arrive en ce moment de Londres où j'ai dû discuter, pendant une semaine, pour obtenir une place spéciale aux *produits de notre industrie* dans le palais de la future Exposition Universelle[1]. Nos hommes d'Etat ont cru devoir faire preuve de sentiments autonomiques en décidant que nos *cojoks* et nos bottes peu parfumées méritaient d'être mis en évidence à côté des produits artistiques de la France, de l'Angleterre etc. mais loin de ceux de la Turquie. Le Comité Central de Londres a bien voulu céder à ma négociation, et maintenant on y attend avec curiosité les objets dignes d'admiration qui doivent représenter les Principautés Unies aux yeux du monde civilisé.

D'après le contenu sommaire et substantiel de ta lettre, tout le monde est occupé à s'injurier à Bucarest. Je n'en doute pas, car je connais les sentiments de politesse exquise des habitués de „Fialkowski“.[2] L'amour de la patrie leur fait l'effet du mercure, elle leur fournit de la salive dont ils se débarrassent sur la figure de leurs amis, connaissances, advairsaires ou ennemis. Ceci me rappelle l'anecdote de Diogène qui, se trouvant dans un des riches salons d'Athènes, a craché sur le maître du palais qui lui donnait l'hospitalité, en prétextant que c'était le seul objet malpropre de l'habitation.

A l'époque où tu m-as écrit ton petit mot tu dirigeais encore les travaux publics mais depuis le Beyzadé[3] t'a mis à la retraite. C'est que sans doute ce monsieur se croit seul digne des travaux publics. O ambition, rien ne t'effraie, pas même le bagne !

Tu me demandes ce que je fais ? Je gère l'Agence en attendant que mon frère vienne me débarrasser de cette corvée ennuyeuse et j'ai repris mes travaux littéraires. Hé quoi ! dira-t-on, quand la politique fait bouillonner toutes les cervelles, Alecsandri se retire sur le Parnasse !... Mon Dieu oui, il se cacherait même dans une tanière d'ours pour ne plus voir les singes, ni entendre les perroquets de la politique de Bucarest. J'ai repris mon indépendance et j'en use, j'en abuse, j'en suis heureux au-delà de toute expression. Il ne me reste qu'un souhait pour compléter mon bonheur, c'est celui de te voir, toi et ta famille, y compris la charmante demoiselle Alexandrine, sorties de l'atmosphère de la capitale de la Roumanie.

En attendant que ce voeu se réalise, je te serre la main bien fort et je présente mille bonnes amitiés à ta femme et à Mlle Campineano. Embrasse tes enfants de ma part.

V. Alecsandri

Paris, 12 nov. 1861

Iubite prietene, mica ta scrisoare, din 18/30 aprilie, am primit-o abia astăzi. După cum vezi, i-a trebuit destul de mult timp pentru ca să mă găsească, este drept că adresa purta aceste cuvinte : „Dl. B.A. în Europa !“ — În adevăr, de şase luni parcurg această veche parte din lume, cînd pentru motive de sănătate, cînd în misiune extraordinară, şi numai de zece zile sînt, în sfîrşit, instalat la mine, Bl. des Capucines 37, unde socotesc să-mi iau reşedinţa de iarnă. Sosesc în această clipă de la Londra, unde a trebuit să discut, timp de o săptămînă, pentru a obţine un loc special pentru *produsele industriei noastre* în palatul viitoarei Expoziţii Universale[1]. Oamenii noştri de stat au crezut că trebuie să facă dovadă de sentimente autonome hotărînd că cojoacele şi cismele noastre, prea puţin parfumate, meritau să fie puse în evidenţă alături de produsele artistice ale Franţei, Angliei etc., dar departe de acelea ale Turciei. Comitetul Central de la Londra a binevoit să cedeze negocierilor mele şi acuma se aşteaptă cu curiozitate obiectele demne de admiraţie care trebuie să reprezinte Principatele Unite în ochii lumii civilizate.

După conţinutul sumar şi substanţial al scrisorii tale, toată lumea la Bucureşti este ocupată să se înjure. Nu mă îndoiesc cunoscînd sentimentele de delicată politeţă a obişnuiţilor de la „Fialkowski“.[2] Dragostea de patrie le face efectul mercurului, ea le produce saliva de care se debarasează pe figura prietenilor lor, cunoştinţelor, adversarilor sau duşmanilor. Aceasta îmi aminteşte anecdota lui Diogene care, găsindu-se într-unul din bogatele saloane ale Atenei, a scuipat pe stăpînul palatului

care îi dădea ospitalitatea, pretextînd că era singurul obiect murdar din locuință.

La vremea la care mi-ai scris mica ta scrisoare te ocupai încă de lucrările publice, dar de atunci Beizadeaua[3] te-a pus în retragere. Pentru că desigur acest domn se crede singur demn de lucrări publice. O, ambiție, nimic nu te înspăimîntă, nici măcar ocna!

Mă întrebi ce fac? Girez Agenția așteptînd ca fratele meu să vină să mă scape de această corvoadă plicticoasă și mi-am reluat lucrările mele literare. Ei cum! se va zice, cînd politica înfierbîntă toate creierele, Alecsandri se retrage în Parmas! Dumnezeule da, s-ar ascunde și într-o vizuină de urs pentru a nu mai vedea maimuțele, nici auzi papagalii politicii de la București. Mi-am reluat independența și mă folosesc de ea, abuzez de ea, sînt fericit peste măsură. Nu-mi rămîne decît o dorință pentru a-mi împlini fericirea, aceea de a te vedea, pe tine și familia ta, cum și pe încîntătoarea domnișoară Alexandrina, ieșiți din atmosfera capitalei României.

Așteptînd ca această dorință să se împlinească, îți strîng mîna cu putere și prezint mii de bune amiciții soției tale și d-rei Cîmpineanu. Sărută pe copiii tăi din partea mea.

V. Alecsandri

CATRE COSTACHE NEGRI

26

Paris, 14 nov. 1861

Mon cher vieux grognard,

Je te trouve admirable avec ta morale et si je ne t'aimais comme un aîné, j'exercerais joliment ma verve caustique à ton endroit. Tu me dis d'une voix dramatique : „Comment, malhereux ! tu veux aller au Japon, tu ne mettras donc jamais un terme à tes folies, à tes sottises etc...." Et tu sembles avoir oublié nos projets de voyage en Egypte et aux Indes, ces projets qui enflammaient ton imagination comme à l'âge de vingt ans. Aller aux Indes n'est donc pas une folie? Réponds.

Plus loin, tu reprends : „Ton pays, ses nouvelles destinées etc. n'ont-ils donc plus aucun attrait pour toi ? Tu ne sens donc plus dans ton coeur une voix qui te crie : «Mazaniello,[1] sers encore ta patrie»" (paroles de Mr Scribe, musique de Mr Auber) et immédiatement après tu ajoutes : „L'Union[2] va bientôt s'accomplir ! Oh, que *je vais me reposer après cela, sans rien vouloir plus entendre de tout le reste !*" Egoïste cher égoïste, je te pardonne parce que je te comprends, et en te pardonnant, je me prouve l'immense satisfaction d'être meilleur que toi, ce qui m'a toujours semblé presque impossible jusqu'à ce jour.

Je sais que tu veux quitter l'agence de Constantinople pour aller te nicher sur un rocher du Trotouche, en emportant la conviction que tu as suffisamment servi ta patrie. Mais si tu voulais bien t'appliquer personnellement les reproches que tu trouves juste de m'adresser, te sentirais-tu bien à l'aise ? Le pays n'a-t-il plus besoin de toi ? es-tu en droit de le croire ? Que ta conscience réponde.

Veux-tu que je te dise une chose, mon cher vieux grognard? Tu finiras par venir avec moi au Japon, à la condition que nous passions par les Indes. Ton désir de te rendre à Hambourg pour me dire adieu cache une intention qui ne m'échappe guère, celle de te laisser enlever par moi sur la grande route de l'Océan. Après tout, tu as beau te draper dans le manteau de Caton, tu ne vaux pas mieux que moi, car en cherchant bien dans l'énorme bagage de sagesse que tu as amassé avant l'âge, on trouverait facilement encore une petite dose de cette bonne folie qui contribue si puissamment au bonheur de l'homme. Ne regrettes-tu pas tes vingt ans ? Oui. Pourquoi ? parce que tu étais fou, c'est-à-dire heureux. Sois donc logique alors.

Adieu, je t'embrasse,

V. Alecsandri

Je croyais avoir rempli mes quatre pages, c'est pourquoi j'ai terminé mon improvisation au bas de la troisième. Je suis heureux de trouver encore un peu d'espace pour ajouter quelques vérités :

Quand on a perdu un père, une mère et une soeur adorés, le coeur ne rend plus que des sons douloureux au mot de famille.

Quand on a un ami dont la destinée vous tient toujours éloigné, le coeur se contracte douloureusement au mot d'amitié.

Quand on est né dans un pays pour lequel on a combattu vingt ans, en usant sa vie et ses facultés, le coeur seigne au mot de patrie.

Il arrive un moment où il faut oublier pour ne point perdre la raison. Je veux oublier. Mais assez comme ça, je n'aime pas le drame, et puis tu n'en croirais rien.

Adresa pe plic : Monsieur Constantin Négri
agent des Principautés Unies
Constantinople *

Paris, 14 nov. 1861

Scumpul meu cicălitor,

Te găsesc minunat cu morala ta și dacă nu te-aș iubi ca pe un frate mai mare, aș încerca împotriva ta verva mea mușcătoare. Îmi spui cu un ton dramatic : „Cum, nenorocitule ! vrei să te duci în Japonia, nu vei pune niciodată capăt nebuniilor tale, prostiilor tale etc...." Și pari să fi uitat planurile noastre de călătorie în Egipt și în Indii, aceste proiecte care aprindeau imaginația ta ca la vîrsta de douăzeci de ani. A merge în Indii nu este deci o nebunie ? Răspunde.

Mai departe, reiei : „Țara ta, noile ei destine etc. nu mai au deci nimic atrăgător pentru tine ? Nu mai simți deci în inimta ta o voce care îți strigă : «Mazaniello,[1] servește-ți încă patria»" (cuvinte de dl. Scribe, muzică de dl. Auber), și îndată adaugi : „Unirea[2] se va îndeplini în curînd ! Oh, cum am să mă odihnesc după asta, fără să mai vreau să aud nimic despre tot restul !" Egoistule, egoist drag, te iert, pentru că te înțeleg și, iertîndu-te, îmi dovedesc mulțumirea sigură de a fi mai bun

---

* Pe dosul plicului, scris de mîna lui Negri : „Cette jactance juvénile ne te va plus guère". (Această lăudăroșenie tinerească nu ți se mai potrivește.)

decît tine, lucru ce mi s-a părut aproape imposibil pînă în ziua de astăzi.

Știu că vrei să părăsești agenția de la Constantinopol pentru a merge să te cuibărești pe o stîncă a Trotușului, ducînd cu tine convingerea că ți-ai servit îndeajuns patria. Dar dacă ai vrea să-ți aplici ție însuți reproșurile pe care crezi că e drept să mi le adresezi mie, te-ai simți chiar așa bine ? Țara nu mai are nevoie de tine ? Ești îndreptățit să crezi acest lucru ? Să răspundă conștiința ta.

Vrei să-ți spun un lucru, scumpul meu cicălitor ? Pînă la urmă vei veni cu mine în Japonia, cu condiția să trecem prin India. Dorința ta de a veni la Hamburg pentru a-mi spune bun rămas ascunde o intenție care nu-mi scapă deloc, aceea de a te lăsa răpit de mine pe largul drum al oceanului. La urma urmei, degeaba te învălui în mantia lui Caton, nu faci mai multe parale ca mine, căci, căutînd bine în marele bagaj de înțelepciune pe care l-ai adunat de timpuriu, s-ar mai găsi cu ușurință o mică doză din această nebunie care contribuie atît de puternic la fericirea omului. Nu-ți pare rău după cei douăzeci de ani ai tăi ? Da. De ce ? Pentru că erai nebun, adică fericit. Fii deci logic.

Adio, te îmbrățișez,
V. Alecsandri

Credeam că umplusem cele patru pagini ale mele, de aceea am terminat improvizația mea în josul celei de a treia. Sînt fericit că mai găsesc încă puțin loc pentru a adăuga cîteva adevăruri :

Cînd ai pierdut un tată, o mamă și o soră adorată, inima nu mai scoate decît sunete dureroase la numele de familie.

Cînd ai un prieten de care destinul te ține întotdeauna îndepărtat, inima se strînge dureros la cuvîntul de prietenie.

Cînd ești născut într-o țară pentru care ai combătut douăzeci de ani, uzîndu-ți viața și facultățile, inima sîngerează la cuvîntul patrie !

Ajunge o vreme cînd trebuie să uiți pentru a nu-ți pierde judecata. Vreau să uit. Dar de ajuns cu aceasta, nu-mi place drama și apoi tu nu crezi nimic.

Adresa pe plic : Domnul Constantin Negri
agent al Principatelor Unite
Constantinopol

27

Paris, 16 novembre 1861

Mon cher Branisteano,

Je viens encore t'ennuyer de mes affaires, et cette fois ce n'est plus à propos de Mr Botez,[1] mon fermier de Patrascani, mais à propos de Mr Racovitza[2]. J'ai appris que ce monsieur a mis en coupe réglée mon joli bois de Mircesti et que, depuis un an qu'il est sur ma propriété, il a déjà abattu plusieurs centaines d'arbres des plus grands et des plus beaux, tandis que d'après son contrat il n'a le droit de prendre dans la forêt que la quantité de bois nécessaire aux besoins journaliers de son ménage. Tu sais combien je tiens à cette forêt ; pour te donner une idée du soin que j'ai pris de la conserver, j'ai préféré acheter de Miclaoucheny tout le bois nécessaire à la fabrication de ma brique plutôt que de mettre la hache dans mon beau parc. C'est peut-être une sottise, mais c'est comme cela. Eh bien, tu ne saurais t'imaginer le chagrin que j'éprouve d'apprendre les actes de vandalisme de Mr Racovitza. Je te prie donc, au nom de notre amitié, de demander un compte sevère à ce monsieur des arbres qu'il a fait abattre sans mon autorisation et de lui défendre de couper à l'avenir la moindre branche. Informe-toi adroitement du nombre de stinjènes dont il a besoin annuellement pour son usage personnel et fais-le-moi savoir, car je préférerais lui en compter la valeur en argent que de lui laisser désormais le moindre droit sur ma forêt. Je te serais bien reconnaissant si tu pouvais faire par toi-même une course à Mircesti, afin de constater les dégâts dont je me plains. Si Mr Racovitza veut augmenter le nombre de ses chariots, ou s'il veut bâtir des moulins etc., il n'a qu'à se procurer le bois nécessaire où il pourra, mais je lui conteste formellement le droit de considérer ma forêt comme un chantier. Explique-toi catégoriquement avec lui à ce sujet, car je n'hésiterai pas un instant à casser son contrat s'il persistait à vouloir abîmer, à son profit, le plus bel ornement de ma propriété.

As-tu terminé l'affaire Botez ? Lui as-tu fait rendre les 300 # qu'il a gardés sur le temps d'avril ? Le moulin de Patrascani est restauré ? Ce sacré moulin me preoccupe diablement, car un homme comme Mr Botez est capable d'en profiter pour élever constamment des prétentions chicanières, afin de réduire le prix de son fermage. Mets, donc, un terme à cet ignoble exploitation de sa part.

Sur l'argent qui te rentrera, tu compteras *trois cent* ducats à Pauline, 60 à madame Grigorache[3], l'impôt semestriel des deux terres et ma dette au magasin anglais, et tu m'expédiéras le reste au plus tôt sur la maison Rothschild.

Ceci fait, tu auras acquis une large part dans mon coeur. Adieu, mes compliments respectueux à ta mère et mes amitiés à ta femme.

Ton cousin affectionné,
V. Alecsandri

Paris, 16 noiembrie 1861

Iubite Brănişteanu,

Iar vin să te plictisesc cu afacerile mele, şi de data aceasta nu mai este vorba de dl. Botez[1], arendaşul meu de la Pătrăşcani, ci de dl. Racoviţă[2]. Am aflat că acest domn a dispus tăierea frumoasei mele păduri de la Mirceşti şi că, de un an, de cînd este pe proprietatea mea, a şi tăiat mai multe sute de arbori dintre cei mai mari şi mai frumoşi, în timp ce, după contract, nu are dreptul să ia din pădure decît cantitatea de lemne necesară nevoilor zilnice ale gospodăriei sale. Ştii cît ţin la această pădure ; ca să-ţi faci o idee despre grija pe care am depus-o pentru a o păstra, am preferat să cumpăr de la Miclăuşani tot lemnul necesar pentru fabricarea cărămizii mele decît să intru cu toporul în frumosul meu parc. Este, poate, o prostie, dar asta e ! Ei bine, nu-ţi închipui durerea pe care o încerc aflînd actele de vandalism ale d-lui Racoviţă. Te rog deci, în numele prieteniei noastre, să ceri o socoteală severă acestui domn despre arborii pe care i-a tăiat fără autorizaţia mea şi să-i interzici pe viitor de a mai tăia vreo creangă cît de mică. Informează-te cu dibăcie despre numărul de stînjeni de care are trebuinţă anual pentru nevoile sale personale şi înştiinţează-mă, căci aş prefera să-i plătesc valoarea în bani decît să-i mai las de aici înainte cel mai mic

drept asupra pădurii mele. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă ai putea să faci tu însuţi drumul pînă la Mirceşti pentru a constata pagubele de care mă plîng. Dacă dl. Racoviţă vrea să mărească numărul carelor sale sau dacă vrea să construiască mori etc., nu are decît să-şi procure lemnul necesar de unde va putea, dar îi contest formal dreptul de a socoti pădurea mea drept un şantier. Explică-te categoric cu el asupra acestui lucru, căci nu voi şovăi o clipă să-i desfac contractul dacă se încăpăţînează să distrugă, spre cîştigul său, cel mai frumos ornament al proprietăţii mele.

Ai terminat afacerea Botez ? L-ai făcut să înapoieze cei 300 de galbeni reţinuţi din cîştigul pe aprilie ? Moara din Pătrăşcani a fost restaurată ? Afurisita asta de moară mă preocupă al naibii, căci un om ca dl. Botez este capabil să profite de ea pentru a ridica mereu pretenţii sîcîitoare, cu scopul de a reduce preţul arenzii. Pune, deci, capăt acestei neruşinate exploatări din parte-i.

Din banii pe care-i vei încasa, vei număra 300 de ducaţi Paulinei, 60 doamnei Grigoraş[3], impozitul semestrial al celor două proprietăţi şi datoria mea la magazinul englezesc şi îmi vei expedia cît mai curînd restul prin casa Rothchild.

Făcînd acestea, ţi-ai cîştiga un loc însemnat în inima mea. Adio, complimente respectuoase mamei tale şi bune sentimente soţiei tale.

Vărul tău iubitor,
V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

28

Paris, 25 nov. 1861

Cher vieux,

J'ai lu dans la *Voix de la Roumanie* que tu a fait imprimer un très intéressant article[1] dans une revue quelconque qui paraît depuis peu à Bucarest. Tu serais très aimable de m'abonner à cette publication périodique et de me faire expédier les Nos déjà parus ainsi que ceux qui paraitront à l'avenir. Comme nous sommes tous deux d'anciens collaborateurs de journaux scientifiques et littéraires, il se pourrait fort bien que je fusse empoigné de nouveau d'un accès de rage littéraire et que je devinsse ton confrère de nouveau. J'ai jeté sur le papier les souvenirs[2] de mon voyage en Italie pendant la guerre de 1859, ainsi que ceux de mon excursion en Crimée, après la prise de Sevastopol et si tu trouves qu'ils méritent une place dans la revue en question, je me ferai un plaisir de te les envoyer.

Ici rien de bien intéressant. On dit pourtant que les Bourbons de la Valachie se démènent beaucoup, que la branche ainée et la branche cadette se seraient fusionées en faveur du jeune prince Nicolas Bibesco[3]. Somme totale, il pleut, il fait humide, et la politique se ressent de l'état de l'atmosphère.

Adieu et mille amitiés à ta femme et aux amis, s'il en reste.

V. Alecsandri
Bt des Capucines 37

Paris, 25 nov. 1861

Iubite prietene,

Am citit în la *Voix de la Roumanie* că ai publicat un articol[1] foarte interesant într-o revistă oarecare apărută de puţin timp la Bucureşti. Ai să fii bun să mă abonezi la această publicaţie periodică şi să-mi expediezi numerele deja apărute cum şi pe acelea care vor apărea în viitor. Cum sîntem amîndoi vechi colaboratori ai ziarelor ştiinţifice şi literare, s-ar putea foarte bine ca să fiu apucat de o nouă furie literară şi să devin din nou confratele tău. Am aruncat pe hîrtie amintirile[2] călătoriei mele în Italia în timpul războiului din 1859, cum şi pe acelea ale excursiei mele din Crimeea, după luarea Sevastopolului şi, dacă găseşti că merită un loc în revista în chestiune, îmi voi face o plăcere din a ţi le trimite.

Aici nimic prea interesant. Se spune totuşi că Bourbonii din Ţara Românească se agită mult, că ramura cea mare şi ramura cea mică s-ar fi contopit în favoarea tînărului prinţ Nicolae Bibescu[3]. În total, plouă, este umezeală, şi politica se resimte de starea atmosferei.

Adio și mii de amiciții soției tale și prietenilor, dacă mai sînt.

V. Alecsandri
Bt de Capucines 37

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

29

Agence
des Principautés Unies
à Paris

Paris, 27 nov. 1861

Monsieur le Ministre,

Je viens de recevoir la dépêche de votre Excellence sous No 2 860, et avant d'en communiquer le contenu au Comité Central de l'Exposition de Londres[1], je voudrais être parfaitement renseigné sur un point important, à savoir si les mesures de l'espace à réclamer pour nos produits dans le palais de l'Exposition ont été calculées sur la somme des produits des deux Principautés ou bien sur ceux de la Valachie seulement. Mr le Ministre des Affaires étragères de Moldavie ne m'ayant encore rien écrit à ce sujet, je vous serais obligé, Mr le Ministre, de m'envoyer au plus tôt le renseignement que je demande, afin d'éviter tout malentendu postérieur.

Agenția
Principatelor Unite
din Paris

Paris, 27 nov. 1861

Domnule ministru,

Am primit depeșa excelenței-voastre cu nr. 2 860 și, înainte de a comunica conținutul Comitetului Central al Expoziției din Londra[1], aș

dori să fiu foarte bine lămurit asupra unui punct important, și anume dacă măsurile spațiului cerut pentru produsele noastre în palatul Expoziției au fost calculate pentru totalitatea produselor celor două Principate sau numai asupra celor ale Țării Românești. Dl. ministru al Afacerilor Străine ale Moldovei nescriindu-mi pînă acum nimic în legătură cu acest lucru, vă voi fi recunoscător, d-le ministru, dacă îmi veți trimite cît mai curînd lămurirea pe care o cer, pentru ca să evit orice neînțelegere următoare.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

30

Paris. 28 nov. 1861

Mon cher Branisteano, je suis sans le sous[1] depuis quatre jours et je tire le diable par la queue de façon à la lui arracher. C'est te dire que j'attends avec la plus vive impatience l'envoi, en partie ou en totalité, de mes fermages. Hâte-toi de me tirer de la misère, où je suis plongé, en m'expédiant de suite une somme quelconque. Je compte sur toi comme sur une providence qui prendrait la forme d'une lettre de change pour venir me surprendre agréablement, et dans mon attente je crie aux quatre points cardinaux : De l'argent, de l'argent !

Adieu, réponds-moi de suite. Tout à toi,

V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

Paris, 28 nov. 1861

Iubite Brăniștene, de patru zile sînt fără nici un ban[1] și trag pe dracul de coadă gata să i-o smulg. Aceasta pentru a-ți spune că aștept cu cea mai mare nerăbdare trimiterea, în parte sau în totalitate, a arenzilor mele. Grăbeşte-te de a mă scoate din mizeria, în care sînt cufundat, trimiţîndu-mi numaidecît o sumă oarecare. Mă bizui pe tine ca pe o providenţă care ar lua forma unei poliţe pentru a veni să-mi facă o plăcută surpriză, şi, în aşteptarea mea, strig în cele patru puncte cardinale : Bani, Bani !

Adio, răspunde-mi numaidecît. Al tău,

V. Alecsandri

31

[Paris, p. 28 noiembrie 1861]

Mon cher Branisteano,

Je viens de toucher l'argent que tu m'a envoyé et je te remercie pour le soin que tu as mis à faire rentrer les fermages à temps, car je me trouvais littéralement sans le sou depuis une quinzaine de jours. Si tu pouvais faire rendre gorge à Mr Botez[1], tu me rendrais un bon service ; les trois cents ducats qu'il a retenus sur le fermage d'avril couvriraient mon déficit de cette année.

Maintenent un nouveau service. Pour des raisons à moi connues, j'ai pris la résolution de vendre Patrascani[2] et Borzesti. Je te charge donc de me trouver un acquéreur dans le plus bref délai possible, et de faire une publication ad hoc dans le *Moniteur ainsi* que dans les autres journaux du pays. Etant fermement décidé de me défaire de cette propriété, j'accepterai n'import quel prix pourvu que la chose se fasse vite.

Adieu, je t'embrasse et te remercie de nouveau pour tout ce que tu veux faire pour ton affectionné,

V. Alecsandri

[Paris, p. 28 noiembrie 1861]

Iubite Brănişteanu,

Am primit banii pe care mi i-ai trimis şi îţi mulţumesc pentru grija pe care ai avut-o de a face să se plătească arenzile la timp, căci mă găseam cu adevărat fără nici un ban de cincisprezece zile. Dacă ai putea să-l execuţi pe dl. Botez[1], mi-ai face un bun serviciu ; cei trei sute de ducaţi pe care i-a reţinut din arenda pe aprilie ar acoperi deficitul meu din anul acesta.

Acum un nou serviciu. Pentru motive cunoscute de mine, am luat hotărîrea de a vinde Patraşcanii[2] şi Borzeştii. Te însărcinez deci să-mi găseşti un cumpărător în cel mai scurt timp cu putinţă şi de a face o publicaţie ad hoc în *Monitor,* cum şi în alte ziare ale ţării. Fiind foarte hotărît de a mă scăpa de această proprietate, voi primi orice preţ numai lucrul să se facă repede.

Adio, te îmbrăţişez şi-ţi mulţumesc încă o dată pentru tot ceea ce vrei să faci pentru iubitorul tău,

V. Alecsandri

32

Paris, 18 déc. 1861

Mon cher Branisteano,

Je viens t'engager de nouveau de t'occuper activement de la vente de Patrascani[1]. J'ai des dettes sérieuses qu'il faut que je paye le plus tôt possible afin de m'affranchir d'une préoccupation incessante qui me rend très malheureux. Ma résolution inébranlable est donc de sacrifier une de mes terres à n'importe quel prix pour reconquérir mon indépendance et ma tranquillité. Je compte sur ta bonne amitié, cher cousin, dans cette circonstance et te prie encore une fois de faire publier dans tous les journaux du pays la vente prochaine, immédiate même de Patrascani. Tu me rendras le plus grand service que je puisse te demander. J'attends ta réponse avec impatience, et suis tout à toi,

V. Alecsandri

Paris, 18 dec. 1861

Iubite Brăniştene,

Vin din nou să te îndemn să te ocupi cu sîrguinţă de vînzarea Pătrăşcanilor[1]. Am datorii serioase pe care trebuie să le plătesc cît mai curînd cu putinţă ca să mă eliberez de o grijă neîncetată care mă face foarte nefericit. Hotărîrea mea nestrămutată este deci de a sacrifica una din moşiile mele cu orice preţ, pentru a-mi recuceri independenţa şi liniştea. Mă bizui pe adevărata ta prietenie, iubite vere, în această împrejurare şi te rog încă o dată să pui să se publice în toate ziarele din ţară apropiata sau chiar grabnica vînzare a Pătrăşcanilor. Îmi vei face cel mai mare serviciu pe care aş putea să ţi-l cer. Aştept răspunsul tău cu nerăbdare şi sînt al tău,

V. Alecsandri

33

A L'HONORABLE COMITÉ CENTRAL DE L'EXPOSITION UNIVERSELLE[1] DE LONDRES POUR L'ANNÉE 1862

Paris, 26 decembrie 1861

Messieurs,

J'ai l'honneur de vous envoyer copie de la dépêche officielle que je viens de recevoir de S. E. Mr le Ministre des Affaires étrangères de Valachie concernant les produits des Principautés Unies qui devront figurer à l'Exposition de Londres de l'année prochaine :

„Mr l'agent,

D'après l'avis que vous nous avez donné touchant la nécessité de déterminer d'une manière précise la nature des produits de notre industrie nationale et l'étendue de l'emplacement qu'ils exigent à l'Exposition de Londres, je m'empresse de vous faire savoir que ces produits sont du genre de ceux indiqués dans les sections I, II, III, IV du règlement d'admission rédigé par le Comité Central et que d'après les calcules faits, ils pourraient occuper dans le palais de l'Expositions l'espace indiqué ci-après :

70 pieds carrés anglais pour la 1-re section
5 „ „ „ 2e „
75 „ „ „ 3e „
20 „ en longueur } sur la muraille
12 „ en hauteur }

3 „ largeur }
3 „ longueur } espace horizontal
2 „ hauteur }

Vous voudrez bien, Mr l'agent, communiquer en même temps à l'honorable Comité Central de Londres la nomination de Mr... en qualité de Commissaire permanent des Ptés."

En m'acquittant de ce devoir, je vous prie, Mrs, d'agréer l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Paris, 26 decembrie 1861

Domnilor,

Am onoarea să vă trimit copia depeşei oficiale pe care am primit-o de la excelenţa-sa ministrul Afacerilor Străine din Ţara Românească, privind produsele Principatelor Unite care trebuie să figureze în Expoziţia de la Londra din anul viitor :

„D-le agent,

După avizul pe care ni l-aţi dat privitor la nevoia de a determina de o manieră precisă natura produselor industriei noastre naţionale şi

întinderea spațiului de care are nevoie la Expoziția de la Londra, mă grăbesc să vă fac cunoscut că aceste produse sînt din felul celor arătate în secțiunile I, II, III, IV ale regulamentului de admitere, redactat de Comitetul Central, și că, după calculele făcute, ele ar putea să ocupe în palatul Expoziției spațiul arătat mai jos :

70 picioare pătrate englezești pentru prima secție
5 „ „ „ a doua „
75 „ „ „ a treia „
20 „ în lățime } pe zid
12 „ în înălțime }
3 „ lățime }
3 „ lungime } spațiu orizontal
2 „ înălțime }

Veți binevoi, d-le agent, să comunicați în același timp onorabilului Comitet Central din Londra numirea dl. .... în calitate de Comisar permanent al Principatelor."

Achitîndu-mă de această datorie, vă rog, domnilor, să primiți asigurarea distinsei mele considerații.

CĂTRE PETRACHE POENARU

34

[Paris, p. 1 ianuarie 1862]

Monsieur le Commissaire [1],

En réponse à votre lettre du 1-er janvier, j'ai l'honneur de vous informer que dans sa dépêche du 7/19 novembre 1861, Mr le Ministre des Affaires étrangères de Valachie, m'a chargé de faire connaître au Comité Central de l'Exposition à Londres les mesures de l'espace que nos produits occuperaient dans le Palais de l'Industrie. Ces mesures sont :

70 pieds carrés anglais pour la Ir section
5 „ „ „ IIe „
75 „ „ „ IIIe „

20 „ en largeur } sur la muraille
12 „ en hauteur }
3 „ largeur }
3 „ longueur } espace horizontal
2 „ hauteur }

En conséquence je me suis empressé de communiquer les détails ci-dessus, au Comité Central, et de l'informer, en même temps, de votre nomination en qualité de Commissaire permanent des Principautés.

Je vous ferai donc observer, Monsieur le Commisaire, que les informations nouvelles que vous deviez avoir par rapport à la hauteur de l'espace réclamé pour nos objets, se trouvent suffisamment comprises dans la demande qui a été faite au Comité, puisque cette demande fait mention de 12 pieds en hauteur sur la muraille et de 2 pied sur l'espace horizontal.

Il est donc inutile, je pense, d'entamer une nouvelle négociation à ce sujet avec le Comité de Londres, car la réponse que j'en attends et que je m'empresserai de vous communiquer, doit contenir tous les renseignements désirés.

J'ajouterai encore une observation avant de terminer, c'est que votre qualité de Commissaire des Principautés étant déjà connue du secrétaire de la Commission de Londres, mon intermédiaire auprès de celle-ci devient désormais inutile. Vous ferez donc bien, Mr le Commissaire, de vous mettre en correspondance directe avec elle, après lui avoir fait connaître officiellement le titre de Commissaire des Principautés dont votre Gouvernement vous a investi, et pour ce faire je vous envoie l'adresse que vous devez placer sur vos lettres :

The honor. Secretary
to Her Majesty's Commisioners for the
International Exhibition of 1862
London

[Paris, p. 1 ianuarie 1862]

Domnule comisar [1],

Ca răspuns la scrisoarea dumneavoastră din 1 ianuarie, am onoarea să vă informez că în telegrama sa din 7/19 noiembrie 1861, dl. ministru al Afacerilor Străine din Țara Românească m-a însărcinat să fac cunoscut Comitetului Central al Expoziției la Londra măsurile spațiului pe care produsele noastre le-ar ocupa în Palatul Industriei. Aceste măsuri sînt:

70 picioare pătrate englezești pentru prima secție
5 „ „ „ a doua „
75 „ „ „ a treia „
20 „ în lărgime
12 „ în înălțime } pe zid

3 „ lărgime
3 „ lungime
2 „ înălțime } spațiu orizontal

Drept urmare, m-am grăbit să comunic amănuntele de mai sus Comitetului Central și să-l informez în același timp despre numirea dumneavoastră în calitate de comisar permanent al Principatelor.

Vă atrag deci atenția, domnule comisar, că noile informații pe care va trebui să le aveți în legătură cu înălțimea spațiului cerut pentru obiectele noastre se găsesc îndeajuns cuprinse în cererea care a fost făcută Comitetului, pentru că această cerere face mențiune despre 12 picioare în înălțime pe zid și de 2 picioare pe spațiul orizontal.

Este deci inutil, cred eu, de a începe noi negocieri despre acest lucru cu Comitetul de la Londra, căci răspunsul pe care îl aștept și pe care mă voi grăbi să vi-l comunic trebuie să cuprindă lămuririle dorite.

Voi mai adăuga o observație înainte de a termina, aceea că, fiind deja cunoscută calitatea dumneavoastră de comisar al Principatelor secretarului Comisiei de la Londra, situația mea de intermediar pe lîngă aceasta devine de acum înainte netrebuincioasă. Veți face deci bine, d-l comisar, de a vă pune în corespondență directă cu aceasta, după ce îi veți face oficial cunoscut titlul de comisar al Principatelor cu care v-a învestit guvernul dumneavoastră, și, pentru a face aceasta, vă trimit adresa pe care va trebui să o puneți pe scrisorile dumneavoastră.

Onorabilului secretar

al comisarilor majestății-sale pentru Expoziția Internațională din 1862 — Londra

35

Paris, 2 janvier 1862

Mon cher Branisteano,

Cette lettre est destinée à te porter mes sincères félicitations pour la nouvelle année. Elle est chargée en même temps de rappeler à ton souvenir la vente de Patrascani, et les comptes du dernier terme du fermage de mes terres.

Je te prie de m'envoyer des renseignements exactes sur l'une et l'autre affaire et de me faire savoir si tu as compté à Pauline 300#, comme je te l'ai écrit avant la St. Démètre.

As-tu obtenu quelque résultat au sujet du moulin de Patrascani, ainsi qu'au sujet de l'impôt exagéré qui frappe mes deux terres? J'attends ta réponse avec impatience.

J'ai vu hier Couza qui m'a chargé de te prier de répondre de suite à ses deux dernières lettres. Il est fort ennuyé pour cause de manque d'argent.

Adieu je t'embrasse et je baise les mains à ta mère et à ta femme.

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir d'envoyer immédiatement la lettre ci-incluse à son adresse, elle est très pressée.

Adresa pe verso: Mr le Colonel Jean Branisceano
Membre de la Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, 2 ianuarie 1862

Iubite Brăniștene,

Această scrisoare este destinată să-ți aducă sincerele mele felicitări pentru Anul nou. Este însărcinată, în același timp, să-ți amintească de vînzarea Pătrăşcanilor şi de socotelile ultimului termen al arenzii moşiilor mele.

Te rog să-mi trimiţi lămuriri precise asupra uneia şi a celeilalte afaceri şi să-mi spui dacă ai înmînat Paulinei 300#, cum ţi-am scris înainte de Sf. Dumitru.

Ai obţinut vreun rezultat în legătură cu moara din Pătrăşcani şi cu impozitul mult prea mare care loveşte cele două moşii ale mele ? Aştept cu nerăbdare răspunsul tău.

L-am văzut ieri pe Cuza care m-a însărcinat să te rog să răspunzi numaidecît ultimelor două scrisori ale sale. Este foarte plictisit din pricina lipsei de bani.

Adio, te îmbrăţişez şi sărut mîinile mamei şi soţiei tale,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea să trimiţi numaidecît scrisoarea alăturată la adresa ei, este foarte urgentă.

Adresa pe verso : Dl. colonel Ion Brănişteanu
Membru al Epitropiei „Sf. Spiridon"
Iaşi, Moldova

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

36

Paris, 3 janvier 1862

Mon cher Prince,

J'ai attendu une circonstance heureuse pour écrire à Votre Altesse et je n'ai point perdu pour attendre, puisqu'enfin, grâce à Votre persévérance, le voeu le plus cher de la Nation Roumaine vient d'être réalisé par l'Union[1] des deux Principautés.

Tout en félicitant mon pays de cet heureux événement, c'est à Votre Altesse que je dois adresser mes premières félicitations, car je connais mieux que personne les efforts constants que vous avez faits, durant l'espace de trois ans, pour le triomphe du principe régénérateur qui vous a élevé au pouvoir.

L'histoire impartiale rendra à chacun la part qui lui est due dans la victoire politique remportée par la cause roumaine, et elle vous proclamera le fondateur de l'Union, titre glorieux qui compensera amplement les ennuis des trois dernières années.

Maintenant l'avenir s'ouvre devant nous libre des entraves qui arrêtaient notre marche, il nous reste à savoir profiter des moyens qui nous sont offerts pour atteindre notre but. Nous y parviendrons avec du tact, de l'énergie et du patriotisme, trois vertus sublimes, dont la trinité a toujours fait des miracles en faveur des peuples.

Affermi dans cette conviction, je viens souhaiter à Votre Altesse de longues années, d'un règne facile et prospère, ainsi que la réalisation prompte de tous ses rêves de gloire et de bonheur pour la Nation Roumaine et je la prie, en terminant, de se rappeler quelquefois de son vieil ami tout dévoué,

V. Alecsandri

Paris, 3 ianuarie 1862

Iubite prinţe,

Am aşteptat o împrejurare fericită pentru a scrie alteţei-voastre şi n-am pierdut nimic aşteptînd, pentru că, în sfîrşit, graţie perseverenţei voastre, dorinţa cea mai scumpă a naţiunii române s-a realizat prin Unirea[1] celor două Principate.

Felicitîndu-mi ţara pentru acest fericit eveniment, trebuie să adresez primele mele urări alteţei-voastre, căci cunosc mai bine decît oricine eforturile constante pe care le-aţi făcut, timp de trei ani, pentru triumful principiului regenerator care v-a ridicat la putere.

Istoria nepărtinitoare va da fiecăruia partea care i se cuvine în victoria politică cîştigată de cauza română, şi ea vă va proclama fondatorul Unirii, titlu glorios care va despăgubi din plin greutăţile din ultimii trei ani.

Acum viitorul se deschide înaintea noastră liber de piedicile care opreau mersul nostru înainte, ne rămîne să ştim să profităm de mijloacele care ne sînt oferite pentru a ne ajunge scopul. Vom ajunge cu tact, energie şi patriotism, trei virtuţi admirabile, a căror trinitate a făcut întotdeauna miracole în favoarea popoarelor.

Întărit în această convingere, vin să urez alteţei-voastre ani lungi de uşoară şi prosperă domnie, cum şi realizarea de îndată a viselor de glorie şi de fericire pentru naţiunea română şi, terminînd, o rog să-şi aducă aminte cîteodată de vechiul său prieten devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

37

Paris, 7 janvier 1862

Mon cher Branisteano,

Je viens te demander un petit service facile à rendre. Voici de quoi il s'agit. En partant de Jassi, j'ai laissé entre les mains de Loukian les oeuvres dramatiques suivantes :

Lipitorile satului, drame en 5 actes ;
Zgîrcitul risipitor, drame en 4 actes ;
Une comédie en 1 acte ;
Deux chansonnettes comiques.

Je désire que tu prennes mes manuscrits, ou du moins des copies de ces manuscrits, pour me les envoyer à Paris par une occasion sûre, mon intention étant de les faire imprimer ici[1] après les avoir corrigés.

Je t'avertis, en même temps, que dans mes arrangements avec la Direction du Théâtre National, il est stipulé que la baignoire no 15 serait à ma disposition et qu'en mon absence Pauline aurait le droit d'en jouir. Je voudrais bien savoir si cette clause a été observée depuis le commencement de la saison théâtrale de cette année, car je suppose que la troupe moldave n'est pas restée les bras croisés cet hiver.

Tu me feras grand plaisir en t'acquittant de cette double commission qui ne peut t'occasionner d'embarras. Tu n'as qu'à faire venir Loukian chez toi pour l'interroger. Renseigne-moi également sur l'état actuel de notre théâtre national et sur le nom du Directeur,

Adieu et tout à toi,

V. Alecsandri

Paris, 7 ianuarie 1862

Iubite Brănişteane,

Vin să-ţi cer un mic serviciu, uşor de făcut. Iată despre ce este vorba. Plecînd de la Iaşi, am lăsat în mîinile lui Luchian următoarele opere dramatice :

Lipitorile satului, dramă în 5 acte ;
Zgîrcitul risipitor, dramă în 4 acte ;
O comedie într-un act ;
Două cîntecele comice.

Doresc ca tu să iei manuscrisele, sau cel puţin copii de pe aceste manuscrise, pentru a mi le trimite la Paris printr-o ocazie sigură, intenţia mea fiind de a le tipări aici[1] după ce le voi fi corectat.

Te previn, în acelaşi timp, că în aranjamentele mele cu direcţia Teatrului Naţional este stipulat că loja nr. 15 va fi la dispoziţia mea şi că în absenţa mea Paulina va avea dreptul să o folosească. Aş dori să ştiu dacă această clauză a fost respectată de la începutul stagiunii teatrale a acestui an, căci presupun că trupa moldovenească nu a stat cu braţele încrucişate iarna aceasta.

Mi-ai face mare plăcere dacă te-ai achita de acest dublu comision, care nu poate să-ţi creeze greutăţi. Nu ai decît să chemi pe Luchian la tine pentru a-l întreba. Informează-mă de asemenea despre starea actuală a Teatrului nostru Naţional şi despre numele directorului.

Adio, al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

38

Paris, 10 janvier 1862

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de vous communiquer copie de la lettre[1] que je viens de recevoir du Comité Central de l'Exposition de Londres en réponse à celle que je lui [ai] adressé en dernier lieu relativement à l'espace exigé par la totalité de nos produits dans le Palais de l'Industrie.

Le contenu de cette réponse m'a péniblement surpris car il semble provenir d'une détermination toute récente prise par le dit comité sous l'influence d'un sentiment plutôt hostile que bienveillant pour les droits politiques des Roumains.

Ne voulant pas préjuger de la décision que notre Gouvernement prendra en vue des nouvelles conditions imposées à l'exhibition des produits roumains, j'ai cru devoir m'abstenir de réclamer contre les conditions. D'ailleur une démarche de cette nature, si on la jugerait nécessaire, rentrerait dans les attributions du Commissaire permanent des Principautés Unies.

L'action de l'Agence dans cette affaire a cessé du jour même de la création d'un Commissariat. C'est donc à ce dernier à poursuivre désormais les nouvelles négociations que l'on croirait utiles de tenter auprès du Comité de Londres, et à cet égard je vous serai infiniment obligé, Monsieur le Ministre, de vouloir bien m'épargner les ennuis et les fatigues d'un rôle que je ne saurais plus accepter sans empiéter sur les attribution qui incombent à Mr P. Poenar.

Pour faciliter donc à Mr Poenar l'oeuvre qu'il est appelé de conduire à bonne fin et pour mettre à couvert en même temps la responsabilité de l'Agence, dans le cas ou la décision de Londres donnerait lieu à des débats dans la Chambre, je ne saurais mieux faire que de placer sous les yeux de votre Excellence la correspondence échangée entre le Comité de Londres et l'Agence de Paris. Votre Excellence trouvera sous ce plis la copie exacte de cette correspondence et elle se convaincra par la lecture de ces pièces que l'unique tort dont je m'acusse moi-même dans le cours de ces négociations, c'est d'avoir ajouté foi aux promesses formelles du Comité anglais.

Paris, 10 ianuarie 1862

Domnule ministru,

Am onoarea să vă comunic copia scrisorii[1] pe care am primit-o acum de la Comitetul Central al Expoziției de la Londra ca răspuns la aceea pe care i-am adresat-o în urmă în legătură cu spațiul cerut de totalitatea produselor noastre în Palatul Industriei.

Conținutul acestui răspuns m-a uimit căci pare să pornească dintr-o hotărîre foarte de curînd luată de către zisul Comitet, sub influența unui sentiment mai mult rău decît binevoitor pentru drepturile politice ale românilor.

Nedorind să iau înaintea hotărîrii pe care guvernul nostru o va lua față de noile condiții impuse expunerii produselor românești, am socotit că trebuie să mă abțin de a reclama împotriva condițiilor. Dealtfel, o cerere de acest fel, dacă ar fi socotită trebuincioasă, ar intra în atribuțiile Comisarului permanent al Principatelor Unite.

Acțiunea Agenției în această afacere a încetat chiar din ziua creării unui Comisariat. Deci acestuia îi revine de a urmări de acum înainte noile negocieri care se vor socoti că trebuie să fie încercate pe lîngă Comitetul de la Londra și, pentru aceasta, vă voi fi foarte obligat, domnule ministru, să binevoiți a mă scuti de plictiselile și oboselile unui rol pe care nu-l voi mai putea primi fără să trec peste atribuțiile care revin d-lui P. Poenaru.

Pentru a-i ușura deci d-lui Poenaru opera pe care este chemat să o aducă la bun sfîrșit și pentru a pune în același timp la adăpost responsabilitatea Agenției în cazul în care hotărîrea Londrei ar da naștere unor dezbateri în Cameră, nu cred că am ceva mai bun de făcut decît să pun sub ochii excelenței-voastre corespondența schimbată între Comitetul de la Londra și Agenția de la Paris. Excelența-voastră va găsi în acest plic copia exactă a acestei corespondențe și ea se va convinge prin citirea acestor piese că singura vină de care mă condamn pe mine însumi în cursul acestor negocieri este aceea de a fi crezut în făgăduielile formale ale Comitetului englez.

AU MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES DE MOLDAVIE

39

Agence
des Principautés Unies
à Paris

Paris, 10 janvier 1862

Monsieur le Ministre,

Ayant été chargé au mois de septembre de l'année passée de faire des démarches auprès du Comité Central de Londres afin d'obtenir une place à part dans le palais de l'Exposition[1] pour les produits des Principautés Unies, je me suis conformé à cette invitation, et je n'ai eu qu'à me louer à cette époque de l'accueil gracieux et empressé que les membres du dit Comité ont fait à ma requête. Il s'agissait avant tout de faire admettre à Londres que nos produits ne fussent plus confondus avec ceux de la Turquie, et la lettre du secrétaire du Comité, en date du 16 octobre 1861, dont je joins ici copie, constate le succès de mes négociations à ce sujet.

Depuis la date de cette lettre, il semble cependant que le Comité ait adopté une autre manière de voir à l'égard des Principautés, car il vient de m'informer par une lettre du 7 janvier (dont copie ci-jointe) que les produits de la Turquie, de l'Egypte, de Tunis et de notre pays seraient exposé dans le même compartiment.

J'ai fait part immédiatement de cette nouvelle mesure à Mr le Ministre des Affaires étrangères de Valachie ainsi qu'a Mr Poenar, commissaire permanent des Principautés pour l'Exposition de Londres, et j'ai cru devoir en instruire également votre Excellence, afin que vous avisiez de concert avec votre collègue de Bucarest, aux mesures qu'il y aurait lieu de prendre, en présence de la récente détermination du Comité anglais.

Je ne saurais pour ma part émettre une opinion à cet égard, puisqu'il n'est point de ma compétence de le faire, mais je priérai votre Excellence de prendre en considération que l'action de l'Agence à Londres a dû cesser du jour de la nomination d'un commissaire permanent des Principautés, et que désormais c'est à Mr Poenar qu'il incombe de poursuivre les négociations relatives à l'Exposition des produits de notre pays. L'agence ne saurait plus se mêler de cette affaire sans empiéter sur les attributions du commissaire nommé ad hoc.

Paris, 10 ianuarie 1862

Domnule ministru,

Fiind însărcinat în luna septembrie a anului trecut a face demersuri pe lîngă Comitetul Central de la Londra pentru a obţine un loc aparte în palatul Expoziţiei[1] pentru produsele Principatelor Unite, m-am conformat acestei invitaţii şi nu am avut decît să mă laud la acea epocă de primirea plăcută şi stăruitoare pe care membrii zisului Comitet au făcut-o cererii mele. Trebuia mai înainte de toate să fie admis la Londra ca produsele noastre să nu mai fie confundate cu acelea ale Turciei, şi scrisoarea secretarului Comitetului, cu data de 16 octombrie 1861, a cărei copie o alătur aici, arată izbînda negocierilor mele în legătură cu acest lucru.

De la data acestei scrisori, pare totuşi că acest Comitet a adoptat un alt fel de a vedea lucrurile privitor la Principate, căci mă informează acum printr-o scrisoare din 7 ianuarie (copia alăturată) că produsele Turciei, Egiptului, Tunisiei şi ţării noastre vor fi expuse în aceeaşi subîmpărţire.

I-am făcut de îndată cunoscută această nouă măsură d-lui ministru al Afacerilor Străine din Ţara Românească, cum şi d-lui Poenaru, comisar permanent al Principatelor pentru Expoziţia de la Londra, şi am socotit că trebuie să o informez şi pe excelenţa-voastră, pentru ca să hotărîţi de comun acord cu colegul de la Bucureşti despre măsurile pe care va fi cazul să le luaţi, în faţa noilor hotărîri ale Comitetului englez.

În ce mă priveşte, nu pot să-mi dau părerea în această privinţă, pentru că nu este de competenţa mea să o fac, dar voi ruga pe excelenţa-voastră să ia în consideraţie că acţiunea Agenţiei la Londra a trebuit să înceteze în ziua numirii unui comisar permanent al Principatelor şi că, de acum înainte, d-lui Poenaru îi revine sarcina de a urma negocierile privitoare la expunerea produselor ţării noastre. Agenţia nu va

putea să se mai amestece în această afacere fără să încalce atribuţiile comisarului numit ad hoc.

CĂTRE PETRACHE POENARU

40

Paris, 10 janvier 1862

Monsieur le Commissaire,

Je m'empresse de vous informer que j'ai expédié par le courrier d'aujourd'hui à S. E. Mr le Ministre des Affaires étrangères un pli[1] contenant (1) la réponse du Comité de Londres à ma lettre du 26 décembre 1861, (2) la correspondance entière échangée entre le dit Comité et l'Agence de Paris relativement à l'exposition des produits roumains.

Veuillez, Monsieur, vous adresser au ministère pour avoir copie de ces pièces dont vous devez prendre connaissance pour vous guider dans les démarches que votre qualité de commissaire des Principautés vous obligera peut-être de faire auprès des membres de la Commission de Sa Majesté la Reine d'Angleterre, et argéez en attendant l'assurance de ma considération très distinguée,

V. Alecsandri

P.S. Le secrétaire du Comité Central se nomme Fr. R. Sandford, 454 West-Strand-London.

Paris, 10 ianuarie 1862

Domnule comisar,

Mă grăbesc să vă informez că am trimis prin curierul de astăzi ex. s. d-lui ministru al Afacerilor Străine un plic[1] conţinînd (1) răspunsul Comitetului de la Londra la scrisoarea mea din 26 decembrie 1861, (2) întreaga corespondenţă schimbată între zisul Comitet şi Agenţia din Paris în legătură cu expunerea produselor româneşti.

Binevoiţi, domnule, să vă adresaţi ministerului pentru a avea còpii după aceste piese despre care trebuie să luaţi cunoştinţă pentru a vă călăuzi în demersurile pe care calitatea dumneavoastră de comisar al Principatelor vă va obliga poate de a le face pe lîngă membrii Comisiunii majestăţii-sale reginei Angliei şi primiţi pînă atunci asigurarea distinsei mele consideraţii.

V. Alecsandri

P.S. Secretarul Comitetului Central se numeşte Fr. R. Sandford, 454 West-Strand-London.

CĂTRE F. R. SANDFORD

41

[Paris, p. 10 ianuarie 1862]

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous informer que j'ai communiqué à mon Gouvernement le contenu de votre lettre[1] du 8 courant. La nouvelle détermination prise par l'honorable Commission de l'Exposition Universelle à l'égard des produits des Principautés, m'a semblé entièrement contraire à celle qui avait dicté votre lettre du 8 oct. Aussi j'ai tout lieu d'appréhender qu'elle ne produise en Roumanie une fort-pénible impression.

[Paris, p. 10 ianuarie 1862]

Domnule,

Am onoarea să vă informez că am comunicat guvernului meu conţinutul scrisorii[1] dumneavoastră din 8 curent. Noua hotărîre luată de onorabila Comisie a Expoziţiei Universale faţă de produsele Principatelor mi-a părut pe de-a întregul opusă celei care vă dictase scrisoarea voastră

din 8 oct. De aceea sînt îndreptățit să mă tem ca ea să nu producă în România o foarte neplăcută impresie.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

42

15 janvier 1862, Paris

Monsieur le Ministre,

Pour compléter les pièces[1] de la correspondance de l'Agence roumaine avec le Comité Central de l'Exposition à Londres, j'ai l'honneur de vous communiquer copie d'une nouvelle lettre que je viens de recevoir de Mr Sandford, secrétaire du dit Comité. Cette lettre semble avoir été provoquée par un passage de ma réponse du .... dans lequel j'exprimais des craintes sur la pénible impression que produirait dans les Principautés la détermination prise en dernier lieu par le Comité relativement à l'Exposition roumaine.

Agréez, Mr le Ministre, etc.

Au M. des Affai. étrangères

15 ianuarie 1862, Par

Domnule ministru,

Pentru a întregi piesele[1] corespondenței Agenției române cu Comitetul Central al Expoziției de la Londra, am onoarea să vă comunic copia unei noi scrisori pe care am primit-o acum de la dl. Sandford, secretar al numitului Comitet. Această scrisoare pare să fi fost provocată de un pasaj din răspunsul meu din ... în care îmi arătam temerea asupra penibilei impresii pe care o va produce în Principate hotărîrea luată pînă la urmă de către Comitet în legătură cu expoziția românească.

Primiți, d-le ministru, etc.

D-lui m. al Afacerilor Străine

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

43

Paris, 15 janvier 1862

Chère Madame,

Je suis coupable d'avoir tardé à répondre à votre lettre si aimable et si affectueuse, mais ... péché avoué est à moitié pardonné, dit-on, et je me fie entièrement à cette maxime de charité chrétienne.

Vous avez la bonté de m'engager à aller passer mon hiver à Bucarest, en ajoutant gracieusement que le pays me réclame. Permettez-moi de douter que ma chère patrie se soucie de mon absence, ce dont je ne lui fait nul reproche, du reste, elle est dans son droit, comme moi dans le mien. Je m'éloigne tant que je peux de grands centres méphitiques qu'on appelle Jassi et Bucarest, afin de conserver encore un peu d'illusions sur mes compatriotes, ces nobles descendents des anciens Romains.

Quand je me frotte a leur contact, j'en méprise un grand nombre, mais, au fur et à mesure que je m'éloigne d'eux, la distance étant un voile prestigieux devant mes yeux et je vois tout en beau, hommes et choses. C'est comme vous voyez, chère Madame un acte de vrai patriotisme que je fais en m'exilant, l'acte est même assez méritoire car souvent il m'expose à de profonds regrets touchant les personnes auxquelles je porte une bonne affection, néanmoins je crains de mourir dans l'impénitence finale.

Il est très vrai que j'ai pris mes quartiers d'hivers à Paris, et cela parce que mon intention est d'y travailler beaucoup en dépit de la paresse que l'on me connaît. Il est encore très vrai qu'au printemps je compte me rendre à Londres pour voir l'exposition et pour y rencontrer Jean[1] et votre fils Démètre, et ce qu'enfin est également vraisemblable c'est que lorsque je retournerai en Moldavie je prendrai la route de Bucarest, afin de vous serrer la main comme un ancien ami bien affectueux et bien dévoué.

En attendant, permettez-moi, chère Madame, de vous envoyer mes félicitations de bonne année, quoiqu'elles soient faites un peu tard.

Votre ami bien sincère,
V. Alecsandri

Adresa pe verso : Madame la Princesse Ghica

Paris, 15 ianuarie 1862

Iubită doamnă,

Sînt vinovat de a fi întîrziat să răspund scrisorii dumneavoastră atît de plăcută și de afectuoasă, dar ... păcatul mărturisit este pe jumătate iertat, se zice, și am încredere pe de-a întregul în această maximă creștinească.

Aveți bunătatea de a mă îndemna să vin să-mi petrec iarna la București, adăugînd cu gingășie că țara mă cheamă. Îngăduiți-mi să mă îndoiesc că iubitei mele patrii îi pasă de lipsa mea, lucru pentru care, de fapt, nu-i fac nici o mustrare, este în dreptul ei, ca și mine în al meu. Mă îndepărtez atît cît pot mai mult de marile centre descompuse * care se numesc Iași și București, astfel încît să păstrez un pic de iluzii despre compatrioții mei, acești nobili descendenți ai vechilor romani.

Cînd mă frec de ei, disprețuiesc un mare număr, dar, pe măsură ce mă îndepărtez de ei, distanța desfășoară în fața ochilor mei un văl fermecat și văd totul în frumos, oameni și lucruri. Este, după cum vedeți, iubită doamnă, un act de adevărat patriotism pe care îl fac îndepărtîndu-mă, actul este chiar destul de merituos, căci adesea mă duce la adînci păreri de rău privind persoanele cărora le port o mare afecțiune, cu toate acestea mă tem că voi muri nedezlegat de păcate.

Este foarte adevărat că mi-am luat reședința de iarnă la Paris, și aceasta pentru că gîndul meu este de a lucra acolo în ciuda lenii pe care mi-o cunosc toți. Este iar foarte adevărat că în primăvară socotesc să mă duc la Londra pentru a vedea expoziția și pentru a întîlni acolo pe Ion[1] și pe fiul dumneavoastră Dimitrie, și, ceea ce, în sfîrșit, este la fel de posibil este că atunci cînd mă voi reîntoarce în Moldova voi lua drumul Bucureștiului, ca să vă pot strînge mîna ca un vechi prieten, afectuos și foarte devotat.

---

* Mai corect *împuțite !*

Pînă atunci, îngăduiți-mi, iubită doamnă, să vă trimit felicitările mele pentru un an bun, cu toate că ele vin puțin cam tîrziu.

Prietenul dumneavoastră credincios,
V. Alecsandri

Adresa pe verso : Doamna prințesă Ghica.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

44

Paris, 15 janvier 1862

Mon cher Branisteano,

Je t'ai écrit plusieurs lettres qui sont restées sans réponse jusqu'à ce jour. Aurais-tu par hasard quelque intrigue d'amour, vieux polisson, qui t'absorbe au point de n'avoir pas le temps de mettre la plume à la main pour tracer quelques mots à la hâte ?

Quoi qu'il en soit, je t'envoie mes souhaits de nouvelle année avec la manière de s'en revoir, et je te prie de m'informer de suite si tu as remis à Pauline les 300 # que je t'ai chargé de lui compter sur le terme de la St Démètre.

Elle m'a écrit qu'elle n'avait rien reçu jusqu'au 21 décembre. C'est que sans doute elle était absente de Jassi.

Ecris-moi au plus tôt pour m'annoncer que tu m'enverras bientôt les 300 # de Botez. Cet argent me serait bien utile et t'attirerait bien des bénédictions de la part de ton devoué cousin,

V. Alecsandri

Fais-moi le plaisir de faire remettre de suite à Pauline la lettre ci-jointe.

Paris, 15 ianuarie 1862

Iubite Brăniștene,

Ți-am scris mai multe scrisori care au rămas fără răspuns pînă astăzi. Vei fi avînd tu vreo intrigă amoroasă, bătrîn ștrengar, care să te absoarbă pînă într-atît încît să nu ai timp să pui mîna pe condei pentru a scrie cîteva rînduri în grabă?

Oricum ar fi, îți trimit urările mele de Anul nou cu dorința de a ne revedea și te rog să mă informezi numaidecît dacă ai dat Paulinei cei 300 # pe care te-am însărcinat să-i înnumeri din cîștiul de la Sf. Dumitru.

Mi-a scris că nu a primit nimic pînă la 21 decembrie. Desigur pentru că lipsea din Iași.

Scrie-mi cît mai curînd pentru a mă vesti că îmi vei trimite în curînd cei 300 # de la Botez. Acești bani mi-ar fi foarte trebuincioși și ți-ar aduce multe binecuvîntări din partea devotatului tău văr,

V. Alecsandri

Fă-mi plăcerea de a da numaidecît Paulinei scrisoarea alăturată.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

45

Paris, 19 janvier 1862

Mon cher Floresco, [1]

Je vous envoie un petit article du *Constitutionnel* [2], en date de ce jour, lequel donne satisfaction à l'armée roumaine. Je crois donc que l'affaire doit être considerée comme vidée. Vouloir la porter plus loin et mettre lance en arrêt devant la retractation honorable signée du nom Paulin Limayrac, se serait du Don Quichotisme de mauvais goût, dont le résultat se traduirait par de nouvelle hostilités contre les hommes et les choses de notre pays. Or, il est de saine politique de se rendre la presse favorable plutôt que de se l'aliéner par

des exigences trop fortes, surtout lorsque l'honneur est sauvé. Le *Constitutionnel* a reconnu ses torts [3]; il a fait plus, il s'est engagé (d'après le rapport de Mr Botiano) [4] de ne plus rien inserrer de blessant pour nous, cela suffit, il me semble, de la part d'hommes qui ont pu être induits en erreur et qui en le reconnaissant eux-mêmes, cèdent à un sentiment d'équité et de courtoisie et nullement à un sentiment indigne de leur caractère.

Je suis pour ma part jaloux, autant qu'un autre, de l'honneur de mon pays et de celui de notre jeune armée que j'aime, comme vous le savez, avec enthousiasme et je n'aurais jamais souffert la moindre atteinte à leur dignité, mais après l'aveu du *Constitutionnel* d'aujourd'hui je ne saurais m'empêcher de regretter toute nouvelle manifestation de mécontentement de la part du corps des officiers.

D'ailleurs, permettez-moi de vous observer, mon cher ami, que la publication dans la *Voix de la Roumanie* [5] de votre lettre envoyée au *Constitutionnel*, est un fait contraire aux usages de la presse périodique. Quand on communique un article à un journal, il n'est point permis de le produire préalablement dans une autre feuille. L'article en ce cas est susceptible de subir un refus d'insertion.

Quoi qu'il en soit, les quelques lignes de Mr Limayrac sont de nature à calmer la juste susceptibilté de nos chers officiers et c'est à vous, mon cher Floresco, à le leur faire sentir. [6]

Avant de terminer, je crois de mon devoir de déclarer que le sous-lieutenant Botiano s'est conduit dans toute cette affaire avec dignité, courage et abnégation. Il s'est mis bravement à vos ordre au risque, en cas de duel, d'être renvoyé peut-être de l'Ecole de l'Etat Major, et il a fait preuve de tacte et d'énergie.

Adieu et tout à vous,

V. Alecsandri

Je vous écris non comme Agent des Principautés Unies, mais comme simple particulier, n'ayant pris part à l'affaire du journal qu'indirectement et en ma qualité de Roumain.

Paris, 19 ianuarie 1862

Iubite Florescu[1],

Îţi trimit un mic articol din le *Constitutionnel*[2], cu dată de astăzi, care dă satisfacţie armatei române. Cred, deci, că afacerea trebuie considerată închisă. A dori să împingi mai departe şi să porneşti la atac, în faţa retractării onorabile de sub semnătura lui Paulin Limayrac, ar fi un donquichotism de prost-gust, al cărui rezultat s-ar traduce prin noi ostilităţi împotriva oamenilor şi a lucrurilor din ţara noastră. Or, o politică sănătoasă este să ne facem presa favorabilă, mai curînd decît să ne-o înstrăinăm prin pretenţii prea mari, mai ales că onoarea este salvată. *Le Constitutionnel* a recunoscut greşelile[3] sale ; a făcut chiar mai mult, s-a angajat (după raportul domnului Botianu)[4] să nu mai insereze nimic jignitor pentru noi ; aceasta ajunge, cred, din partea unor oameni care au putut fi induşi în eroare şi care, recunoscînd-o ei înşişi, cedează unui sentiment de echitate şi de curtoazie, şi nicidecum unei porniri nedemne a caracterului lor.

În ce mă priveşte, sînt tot atît de gelos ca oricare de onoarea ţării mele şi a tinerei noastre armate pe care o iubesc, după cum ştii, cu entuziasm şi nu aş fi suportat nici cea mai mică atingere a demnităţii sale, dar, după mărturia de astăzi din le *Constitutionnel*, nu m-aş putea împiedica să regret orice nouă manifestare de nemulţumire din partea corpului ofiţerilor.

Dealtfel, îngăduie-mi, dragă prietene, să-ţi atrag atenţia că publicarea, în la *Voix de la Roumanie*[5], a scrisorii dumitale, trimese ziarului le *Constitutionnel*, este un fapt contrar uzanţelor presei periodice. Cînd se comunică un articol unui jurnal, nu este permis să fie reprodus mai înainte într-o altă foaie. În acest caz, este posibil ca articolul să fie respins.

Oricum ar fi, cele cîteva rînduri ale domnului Limayrac sînt capabile să potolească îndreptăţita susceptibilitate a iubiţilor noştri ofiţeri, şi dumneata eşti acela, dragul meu Florescu, care trebuie să îi faci să o simtă.[6]

Înainte de a încheia, cred de datoria mea să declar că sublocotenentul Botianu s-a purtat, în toată această afacere, cu demnitate, curaj şi abnegaţie. El s-a pus curajos sub ordinele dumitale, cu riscul ca, în caz de duel, să fie scos, poate, din Şcoala de Stat Major, şi a dat dovadă de tact şi energie.

Adio, al dumitale,

V. Alecsandri

Îţi scriu nu ca agent[6] al Principatelor Unite, ci ca simplu particular, neluînd parte la afacerea ziarului decît indirect şi în calitate de român.

CĂTRE CORNESCU

46

21 janvier 1862

Cher Monsieur Cornesco,

Vous êtes, m'avez vous dit, sur le point de quitter Paris pour retourner à Bucarest. Seriez-vous assez bon de vous charger du pli, ci-joint, pour S. A. le Prince régnant. C'est une pétition adressée par deux pauvres dames moldaves dont toute l'existence dépend d'un procès qu'elles ont dans le pays.

A votre retour à Bucarest vous n'aurez qu'à envoyer la dite pétition à Mr le sous-lieutenant Silion, aide de camp du Prince, demeurant au palais.

Je vous souhaite un bon voyage émaillé de plaisirs et exempt d'engelures.

Votre tout dévoué,

V. Alecsandri

21 ianuarie 1862

Iubite domnule Cornescu,

Mi-aţi spus că sînteţi pe punctul de a părăsi Parisul pentru a vă reîntoarce la Bucureşti. Veţi fi aşa de bun să vă însărcinaţi cu plicul alăturat, pentru a.s. prinţul domnitor. Este o petiţie adresată de două biete doamne moldovence a căror întreagă viaţă depinde de un proces pe care îl au în ţară.

La întoarcerea dumneavoastră la București nu veți avea decît să trimiteți numita petiție d-lui sublocotenent Silion, aghiotantul prințului, care locuiește la palat.

Vă doresc o călătorie plăcută, împodobită cu plăceri și scutită de degerături.

Al dumitale devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE ION EM. FLORESCU

47

Paris, 23 janvier 1862

Cher ami,

Je suis content que vous ayez renoncé à l'idée de faire intenter un procès en diffamation au *Constitutionnel* [1] ; c'est éviter sagement un gros scandale, et, je vous approuve fort de vouloir une satisfaction éclatante de l'auteur de l'article du 12 décembre. Malheureusement, Lonik [2] est un nom en l'air et Mr Vérron est un vieillard de 60 ans. On ne peut donc provoquer ni l'un ni l'autre. La seule chose qui restait à faire c'était d'obliger le *Constitutionnel* à retraiter l'article du 12 Xbre et il l'a fait à deux reprises [3]. Il me semble que cela suffit pour calmer la susceptibilité de nos officiers.

Quant à votre lettre au *Constitutionnel*, je vous répéterai ce que je vous ai dit dans ma dernière lettre [4]. On a eu grand tort de l'imprimer dans la *Voix de la Roumanie*, avant qu'elle ne fût même arrivée à Paris. Cette faute donne beau jeu au journal français, mais encore une fois je crois qu'il vaut mieux mettre un terme à toute cette affaire en se contentant de la rétraction que je vous ai communiquée.

Tout à vous,

V. Alecsandri

Paris, 23 ianuarie 1862

Iubite prietene,

Sînt foarte bucuros că ai revenit asupra ideii de a intenta un proces de defăimare ziarului le *Constitutionnel* [1] ; asta înseamnă să eviți cu prudență un nou scandal și te aprob din toată inima că dorești o satisfacție răsunătoare din partea autorului articolului apărut la 12 decembrie. Din nefericire, Lonik [2] este un nume în vînt și domnul Vérron este un bătrîn de 60 de ani. Nu pot fi, deci, provocați nici unul, nici celălalt. Singurul lucru care rămînea de făcut era de a obliga ziarul le *Constitutionnel* să retracteze articolul din 12 decembrie, lucru pe care l-a făcut în două reprize [3]. Mi se pare că acesta este de ajuns pentru a calma susceptibilitatea ofițerilor noștri.

Cît despre scrisoarea dumitale, adresată ziarului le *Constitutionnel*, îți voi repeta ce ți-am spus în ultima mea scrisoare [4]. A fost o greșală de a o publica în la *Voix de la Roumanie*, înainte ca ea să fi ajuns măcar la Paris. Această greșală face jocul ziarului francez, dar încă o dată, cred că este mai bine să se pună capăt la toată această afacere, mulțumindu-ne cu retractarea pe care ți-am comunicat-o.

Al dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

48

Paris, janvier 1862

J'ai vu dans tes lettres que tu souffrais d'un mal que tu appelles fort spirituellement l'antinostalgie, mal affreux, dont le nom pathologique ne pouvait être inventé qu'à Bucarest et dont le remède ne se peut trouver qu'en dehors des barrières de cette double capitale. Permets-moi de t'indiquer la recette du médicament ; la voici : la centième partie d'un gramme de voyage en Autriche, trois grammes de voyage dans la Haute Allemagne, cent grammes de séjour à Paris, vingt de visite à l'Exposition de Londre, cinquante de tourisme en Italie ; le tout avalé sous forme de pillules pendant une ou plusieurs années consécutives et arrosé d'eau de Léthé [1] (ne pas confondre avec l'eau trop douce de la Dîmbovitza).

Si cette recette tombait sous les yeux des patriotes de Caïmata [2], je serais certainement accusée d'embauchage, d'égoïsme, de manque de principes ... que sais-je ? Mais j'ai pour habitude de faire autant de cas des Clevetici et des Tribunesco [3] de Bucarest que d'un zist et d'un zest. Ce sont de marmitons politiques qui veulent arranger leur pays à la crapaudine. Mais n'en parlons plus, ce serait leur faire trop d'honneur.

J'approuve grandement ton idée de placer Démètre dans une Université anglaise. Les collèges de France, qui sont connus sous les diverses dénominations de collège „Charlemagne", „Louis le Grand", „Mabille", „Chateau Rouge" et „Closerie des Lilas" [4], nous ont donné trop de grands hommes, pour la plupart avocats et journalistes brevetés. Il est temps d'essayer pour nos enfants d'un système d'éducation plus pratique et plus conforme aux besoin d'un pays comme le nôtre. C'est donc avec un immense plaisir que je me retrouverais avec toi au printemps prochain dans le „Crystal Palace" de Londres. Nous y verrons beaucoup de belles choses, et entr'autres l'Exposition roumaine [5] qui brillera sans doute par son absence, le comité anglais ayant fait bon marché de ses promesses formelles à notre égard et ayant décidé tout récemment que les produits de la Turquie, de l'Egypte, de Tunis et des Principautés seraient placés *in one block*.

Ayez donc confiance dans la perfide Albion ! Que Mr Poenar [6] en qualité de commissaire se tire de là comme il pourra. C'est son affaire.

Tu m'engages d'aller passer mon hiver à Bucarest. Pas si bête. Mes moyens ne me le permettent pas et d'ailleurs j'ai fait voeu de patriotisme et je tiens à terminer plusieurs travaux littéraires avant de reprendre le harnais politique si jamais je le reprends. En ce moment je fais mouvoir les marionnettes d'une grande comédie en quatre actes intitulée les *Ciocoï d'avant 1848* [7], ce qui veut dire que je la ferai suivre d'une seconde pièce les *Ciocoï de nos jours*. Je t'enverrai mon manuscrit, pour que tu le donnes à Millo après en avoir pris connaissance. Je te serais pourtant bien obligé de me renseigner en détail sur le sort des pièces que j'ai confiées à

ce diable de bohème : les *Lipitorile satelor* — le *Zgîrcitul răsipitor* — *Les chansonettes*. Cela a-t-il été joué, sifflé, applaudi ? Je n'ai aucune idée là-dessus, Millo ne m'en ayant rien écrit.

Je viens de recevoir la *Revista română*, et je n'ai qu'à adresser des compliments à la rédaction. C'est une très belle publication à laquelle je serais heureux de collaborer. Je promets quelques chose pour chaque numéro et je tiens à votre disposition les relations de mes voyages au Maroc, en Crimée et en Italie [8] pendant la guerre, plus un conte populaire, mis en vers sous le titre de *Înșiră-te mărgărite*. J'attends la réponse, pour savoir si je dois me donner la peine de mettre au net mes manuscrits, afin de vous les envoyer et, en attendant, je ne saurais mieux répondre à la gracieusité de la rédaction qu'en mettant à sa disposition pour le prochain numéró de la revue trois légendes en vers, que tu trouveras sous ce pli : *Dragoș*, *Banu Mărăcine*, et la *Nuit de [la] St. André*.

Dans le cas ou mon offre serait agréée, je demande qu'il me soit accordé une simple faveur, c'est celle de publier mes manuscrits tels qu'ils sont écrits par moi avec l'ortographe que j'ai adoptée. Je suis contre les double consonnes et contre l'ortographe étymologique. Ce sont là autant de pédanteries inutiles et autant de difficultés que l'on crée à l'étude de notre langue par les étrangers et surtout par notre peuple. Ayant prouvé déjà à l'Europe que nous sommes de race latine, il serait juste de lui fournir toutes les facilités de nous connaître de plus près, et pour ce faire il faut nous présenter à ses yeux avec une ortographe simple et claire. On sait que nous avons adopté le *ă* pour exprimer la voyelle τ et *î* pour ↑. Je ne vois donc nullement la nécessité d'écrire *dupo* au lieu de *după et ancò* au lieu de *ăncă*, de même que je trouve superflu d'écrire *suppussu* au lieu de *supus*.

Sur ce je t'embrasse et te souhaite une bonne année quoique je le fasse un peu tard.

V. Alecsandri

Voici une lettre pour Madame Ghica et une autre pour le jeune Odobesco.

Avant de tenter aucune démarche pour demander une concession quelconque il faut m'indiquer la ligne de chemin de fer qui a fait l'objet de tes études [9].

Paris, ianuarie 1862

Am constatat din scrisorile tale că suferi de o boală, pe care o numeşti foarte spiritual „antinostalgia", boală groaznică, al cărui nume patologic nu putea fi inventat decît la Bucureşti şi al cărei leac nu se poate găsi decît în afara barierelor acestei duble capitale. Dă-mi voie să-ţi indic reţeta medicamentului. Iat-o : a suta parte dintr-un gram de călătorie în Austria, trei grame de călătorie în Germania-de-Sus, o sută de grame de şedere la Paris, douăzeci de vizită la Expoziţia din Londra, cincizeci de turism în Italia, totul înghiţit sub formă de pilule timp de unul sau mai mulţi ani consecutivi şi stropit cu apă curată de Léthé [1] (a nu se confunda cu apa prea dulce a Dîmboviţei).

Dacă această reţetă ar cădea sub ochii patrioţilor de la Caimata [2], aş fi cu siguranţă acuzat de ademenire, de egoism, de lipsă de principii,... mai ştiu eu ? Dar am obiceiul să fac tot atîta caz de Cleveticii şi de Tribuneştii [3] de la Bucureşti ca de un nimic * ! Sînt nişte ajutori de bucătari politici care vor să pună ordine în ţară prin suplicii. Dar să nu mai vorbim de ei, ar fi să le facem prea multă onoare.

Aprob întru totul ideea ta de a înscrie pe Dimitrie într-o universitate engleză. Colegiile din Franţa, cunoscute sub felurite denumiri : „Charlemagne", „Louis le Grand", „Mabille", „Château Rouge" şi „Closerie des Lilas", [4] ne-au dat prea mulţi oameni mari, cei mai mulţi avocaţi şi jurnalişti brevetaţi. E timpul să încercăm pentru copiii noştri un sistem de educaţie mai practic şi mai potrivit cu nevoile unei ţări ca a noastră. Deci, cu o foarte mare plăcere mă voi întîlni cu tine în primăvara viitoare în „Crystal Palace", la Londra. Vom vedea acolo mai multe lucruri frumoase şi între altele, Expoziţia română [5] care va străluci fără îndoială prin absenţa ei, comitetul englez neţinînd socoteală de făgăduielile formale făcute nouă şi decizînd de curînd ca produsele Turciei, Egiptului, Tunisului şi Principatelor să fie expuse *la un loc* *.

Să mai ai încredere în perfidul Albion. Domnul Poenaru [6], în calitate de comisar, să se descurce cum va putea. Îl priveşte.

Mă sfătuieşti să-mi petrec iarna la Bucureşti. Nu-s atît de prost ! Mijloacele mele nu-mi permit şi, de altfel, am făcut jurămînt de patriotism şi ţin să termin mai multe lucrări literare înainte de a relua jugul politicii, dacă-l voi mai relua vreodată ! Acum pun în mişcare marionetele unei mari comedii în patru acte intitulată *Ciocoii dinainte de 1848* [7] ceea ce înseamnă că o să-i urmeze o a doua comedie, *Ciocoii din zilele noastre*. Îţi voi trimite manuscrisul ca să-l dai lui Millo după ce vei fi luat tu cunoştiinţă de el. Îţi voi fi însă foarte recunoscător dacă ai să mă informezi în amănunt asupra soartei pieselor pe care le-am încredinţat diavolului acestuia de boem : *Lipitorile satelor* **, *Zgîrcitul risipitor* ** — *Cîntecelele*. Au fost ele jucate, fluierate, aplaudate ? N-am nici o idee despre asta, căci Millo nu mi-a scris nimic.

Am primit *Revista română* ** şi nu pot decît să adresez complimente redacţiei. Este o publicaţie foarte frumoasă, la care aş fi fericit să colaborez. Făgăduiesc cîte ceva pentru fiecare număr şi ţin la dispoziţia voastră descrierile călătoriilor mele în Maroc, Crimeea şi Italia [8], din timpul războiului, în plus o poveste populară, pusă în versuri, cu titlul de *Înşiră-te mărgărite* **. Aştept răspunsul tău, ca să ştiu dacă trebuie să mă ostenesc să pun la punct manuscrisele mele, ca să vi le trimit, şi, în aşteptare, n-aş putea răspunde mai bine amabilităţii redacţiei decît punîndu-i la dispoziţie pentru numărul viitor al revistei, trei legende în versuri pe care le vei găsi în plic : *Dragoş, Banu Mărăcine* şi *Noaptea Sfîntului Andrei*.

În cazul cînd oferta mea ar fi agreată, cer să mi se acorde o simplă favoare, aceea de a publica manuscrisele mele aşa cum sînt scrise de mine, cu ortografia pe care am adoptat-o. Sînt contra consoanelor duble şi contra ortografiei etimologice. Acestea sînt numai pedanterii zadarnice şi tot atîtea greutăţi care se creează pentru studierea limbii noastre de către străini şi mai cu seamă de către popor. Deoarece am dovedit deja Europei că sîntem de rasă latină, ar fi drept să-i procurăm toate înlesnirile ca să ne cunoască mai îndeaproape şi, pentru aceasta, trebuie să ne înfăţişăm ochilor săi cu o ortografie simplă şi limpede. Se ştie că am adoptat litera *ă* pentru a exprima vocala τ şi pe *î* pentru ꙟ. Nu văd deloc nevoia de a se scrie *dupo* în loc de *după* şi *anco* în loc de *încă* după cum găsesc inutil să se scrie *suppussu* în loc de *supus*.

---

* V. Alecsandri foloseşte expresia „zist et zest" în sensul de lipsit de valoare, demn de dispreţuit. De fapt, singur cuvîntul „zest" are acest sens, expresia întreagă înseamnă nehotărîre, a te găsi între rău şi bine.

* În original, în limba engleză.
** În original, în limba română.

Şi acum, te îmbrăţişez şi-ţi doresc un an bun, cu toate că o fac puţin cam tîrziu.

V. Alecsandri

Iată o scrisoare pentru doamna Ghica şi o alta pentru tînărul Odobescu.

Înainte de a încerca vreun demers pentru a cere o concesiune oarecare, trebuie să-mi indici linia drumului-de-fier care face obiectul studiilor tale.[9]

49

[Paris, p. 24 ianuarie 1862][1]

Mon cher vieux,

Je t'ai envoyé, il y a quelque temps, trois pièces de vers pour la *Revista română*, ainsi qu'une lettre pour le jeune Odobesco. Je ne sais si tu as reçu le paquet. Je t'envoie aujourd'hui une ballade populaire, destinée également à voir le jour dans la Revue.

Que faites-vous à Bucarest ? Personne ne m'écrit, ni les amis, ni le ministère, en sorte que je suis l'ami le plus négligé et l'Agent le plus ignorant des cinq parties du monde. Barbouille-moi donc une feuille de papier, pendant que Bratiano vous assommera d'un de ses discours qu'on est si heureux de ne pas écouter, et mets-moi au courant des événements du jour. Quel est l'aspect des députés moldaves ? Quelle place occupent-ils dans la Chambre ? Quels sont ceux que tu vois ? Quels sont les orateurs les plus brillants ? etc. etc.

Adieu et mille bonnes amitiés à ta femme et à nos amis.

V. Alecsandri

[Paris, p. 24 ianuarie 1862][1]

Iubite prietene,

Ţi-am trimis acum cîtva timp trei bucăţi în versuri pentru *Revista română* precum şi o scrisoare pentru tînărul Odobescu. Nu ştiu dacă ai primit pachetul. Îţi trimit astăzi o baladă populară, destinată, de asemeni, să apară în revistă.

Ce faceţi la Bucureşti ? Nimeni nu-mi scrie, nici prietenii, nici ministerul, astfel că sînt prietenul cel mai dat uitării şi agentul cel mai neştiutor din cele cinci părţi ale lumii. Mîzgăleşte-mi deci cîteva rînduri pe hîrtie, în timp ce Brătianu vă va plictisi cu unul din discursurile pe care oricine este fericit să nu-l asculte, şi pune-mă în curent cu evenimentele zilei. Cum se prezintă deputaţii moldoveni ? Ce loc ocupă în Cameră ? Care sînt cei cu care te vezi ? Care sînt oratorii cei mai străluciţi ? etc.. etc.

Adio, mii de bune sentimente soţiei tale şi prietenilor noştri.

V. Alecsandri

CĂTRE F. R. SANDFORD

50

Agence officieuse
des Principautés Unies
à Paris

Paris, 5 février 1862

Monsieur,

En communiquant à mon Gouvernement copie de vos deux lettres du 4 et du 7 janvier, je prévoyais la pénible impression que produirait dans les Principautés la détermination prise en dernier lieu par l'honor. Comité de l'Exposition de Londres relativement aux produits des Principautés. Mes craintes étaient fondées, car je viens de recevoir une dépêche de S.E. le ministre des Affaires étrangères qui m'informe de la décision du Gt. de S.A. le Prince Couza de renoncer à l'envoi des produits roumains.

S.E. m'ayant invité de vous communiquer copie de sa dépêche, je m'empresse de la joindre à cette lettre, et je termine en vous exprimant mes profonds regrets de voir aboutir à un résultat aussi fâcheux une négociation qui avait commencé sous de si bons auspices et qui avait fait naître dans les esprits de la Nation roumaine un si grand enthousiasme pour l'Exposition... Anglaise.

Agenția oficială
a Principatelor Unite
la Paris

Paris, 5 februarie 1862

Domnule,

Comunicînd guvernului meu copie după cele două scrisori ale dumneavoastră din 4 și 7 ianuarie, prevedeam neplăcuta impresie pe care o va produce în Principate hotărîrea luată în ultima clipă de către onor. Comitetul expoziției de la Londra, cu privire la produsele Principatelor. Temerile mele erau îndreptățite, pentru că am primit acum o depeșă de la e.s. ministrul Afacerilor Străine, care mă informează despre hotărîrea guv. a.s. prințului Cuza de a renunța la trimiterea de produse românești.

E.s. invitîndu-mă să vă comunic copie după depeșa sa, mă grăbesc să o alătur acestei scrisori și închei exprimîndu-vă adîncile mele regrete de a vedea ajunsă la un rezultat atîta de supărător o negociere care începuse sub așa de bune auspicii și care făcuse să se nască în spiritele Națiunii române un așa de mare entuziasm pentru Expoziția... engleză.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

51

Paris, 11 février 1862

Mon cher Branisteano,

Puisque le malheureux moulin de Patrascani [1] se trouve dans le même état que lorsque j'ai donné ma terre en ferme et que malgré ta bonne volonté rien n'a pu être fait jusqu'à ce jour, puisque, d'un autre côté, Mr Botez se prévaut de ce prétexte pour me retenir chaque année 300#, j'ai pensé, afin de mettre un terme à cette infame spoliation, m'adresser à Mr Paraskive, dont la propriété est contigue à la mienne, avec prière de vouloir bien s'occuper immédiatement de la réparation du moulin. Je lui envoie donc la lettre ci-jointe, que je te prie de lui faire parvenir de suite, ou par la poste, ou par l'intermédiaire de Madame Fechtile. Vas voir cette dame de ma part et prie-la d'écrire aussi à son frère pour l'engager de me rendre le service que je lui demande. La chose presse, car je voudrais que tout fût terminé avant la St Georges prochaine, afin que Mr Botez n'ait plus de raison d'agir comme il l'a fait par le passé. Je n'ai pas encore eu le temps d'examiner les comptes que tu m'as envoyés parce que j'ai été accablé de correspondances pour les affaires de l'Agence mais je me propose de t'écrire bientôt une seconde lettre touchant les intérêts de mes deux terres, et par la même occasion je t'enverrai les comptes revêtus de ma signature.

Tout ce dont je te prie en ce moment c'est de faire parvenir ma lettre à Paraskive, car j'ai à coeur d'en finir avec mon fermier de Patrascani.

A bientôt donc, cher vieux, et mille merci pour la longue épitre que tu as rédigée à mon intention.

Ton affectionnée cousin,

V. Alecsandri

Paris, 11 februarie 1862

Iubite Brăniștene,

Pentru că nenorocita de moară din Pătrășcani [1] se găsește în aceeași stare ca atunci cînd mi-am arendat moșia și că, cu toată bunăvoința ta, nimic nu a putut să fie făcut pînă astăzi, pentru că, pe de altă parte, dl. Botez se folosește de acest pretext pentru a-mi reține în fiecare an 300#, m-am gîndit, pentru a pune capăt acestui mizerabil furt, să mă adresez d-lui Paraschiv, a cărui proprietate este lipită de a mea, cu rugămintea de a binevoi să se ocupe numaidecît de repararea morii. Îi trimit deci scrsioarea alăturată, pe care te rog să faci să-i ajungă, sau prin poștă, sau prin mijlocirea doamnei Feștilă. Du-te să o vezi pe această doamnă din partea mea și roagă-o să scrie și ea fratelui său pentru a-l îndemna să-mi facă serviciul pe care i-l cer. Lucrul zorește, pentru că aș dori ca totul să fie terminat înainte de Sf. Gheorghe viitor, astfel încît să nu mai aibă motiv să procedeze așa cum a făcut în trecut. Nu am avut încă timp să examinez socotelile pe care mi le-ai trimis pentru că am fost copleșit de corespondențe pentru treburile Agenției, dar îmi făgăduiesc să-ți scriu în curînd o a doua scrisoare privitoare la interesele celor două moșii ale mele și cu aceeași ocazie îți voi trimite și socotelile semnate de mine.

Tot ceea ce te rog în această clipă este de a face ca scrisoarea mea să ajungă la Paraschiv, căci țin foarte mult să termin cu arendașul meu din Pătrășcani.

Pe curînd deci, dragul meu, și multe mulțumiri pentru lunga scrisoare pe care ai redactat-o pentru mine.

Vărul tău iubitor,

V. Alecsandri

52

[Paris, p. 11 februarie 1862]

Mon cher Branisteano,

Fais-moi le plaisir de remettre de suite la lettre ci-jointe entre les mains de Madame Hélène Cozadini. Elle est fort pressante, car elle est destinée à rappeler à cette dame certaine somme d'argent que je lui ai avancée lors de son départ de Paris et que j'attends vainement depuis cinq mois.

As-tu envoyé ma lettre à Mr Paraskivo ? J'écrirai bientôt à Pauline pour lui dire d'envoyer Stefanaki à Patrascani[1] afin d'aider aux travaux de la restauration du moulin, si toutefois Mr Paraskive veut bien me rendre le service que je lui ai demandé. Stefanaki a passé un arrangement avec les paysans de Patrascani au sujet des travaux à executer à ce maudit moulin. Je leur ai même avancé une somme de 20 ou de 40# à titre d'arrhes. Bref il s'en expliquera avec Mr Paraskive quand il se rendra sur les lieux. Mon désir est que le moulin soit prêt pour la St Georges afin que Botez n'ait plus de prétexte à réduire mes fermages. Les 600# qu'il m'a retenus jusqu'à présent m'ont causé beaucoup de dérangement dans l'équilibre de mes dépenses ; il est temps que cela cesse.

A bientôt donc, cher vieux.
Ton ami,

V.A.

[Paris, p. 11 februarie 1862]

Iubite Brăniștene,

Fă-mi plăcerea de a înmîna de îndată această scrisoare doamnei Elena Cozadini. Este foarte urgentă căci este destinată a reaminti acestei doamne o anumită sumă de bani pe care i-am împrumutat-o înaintea plecării sale de la Paris și pe care, în adevăr, o aștept de cinci luni.

Ai trimis scrisoarea mea d-lui Paraschiv ? Îi voi scrie în curînd și Paulinei pentru a-i spune să trimită pe Stefanachi la Pătrășcani[1] ca să ajute la lucrările de refacere a morii, dacă totuși dl. Paraschiv vrea să-mi facă serviciul pe care i l-am cerut. Stefanachi a făcut un aranjament cu țăranii de la Pătrășcani în legătură cu lucrările de executat la această blestemată moară. Le-am avansat chiar și o sumă de 20 sau 40 # cu titlul de arvună. Pe scurt, se va explica cu dl. Paraschiv cînd va fi acolo. Dorința mea este ca moara să fie gata de Sf. Gheorghe, pentru ca Botez să nu mai aibă motiv să-mi reducă arenda. Cei 600# pe care mi i-a reținut pînă acum mi-au produs multe necazuri în echilibrarea cheltuielilor mele, este timpul ca aceasta să înceteze.

Pe curînd, dragul meu.
Prietenul tău,

V.A.

CĂTRE GEORGE ALEXANDRESCU URECHIA

53

Paris, 14 februar 1862

Dl. meu,

Am primit odată cu scrisoarea d-tale de la Turin două exemplare a broşurei tradusă de d-ta în limba italiană şi care poartă titlul de *L'Independenza constitutionale della Transilvania*[1]. Nu am decît a-ţi mulţemi pentru graciozitatea ce mi-ai făcut, şi a te felicita pentru simţul de patriotism ce te-au îndemnat a scoate la lumină o operă atît de interesantă în împrejurările de faţă. Înţeleg că ungurii să nu fie încantaţi de acest fulger din senin care răstoarnă toată clădirea de minciuni pe care îşi întemeiază saiele lor pretenţii. Trufia lor oarbă şi ridicolă în epoha de astăzi îi duce la pierzare, ca la 1848 ; prin urmare atît în interesul lor, cît mai cu seamă în interesul Naţionalităţii române trebuie să scoatem la iveală toate dovezile istorice carele glăsuiesc în favorul adevărului. Dl. Pompilie Pizo au tipărit în Paris o broşură în chestia Transilvaniei, care loveşte puternic pretenţiile ungureşti asupra românilor. D-ta ai cercat a lumina spiritele italienilor tot în aceeaşi privire ; aţi făcut amîndoi un lucru patriotic carele va da roadă în timp favorabil.

Încă o dată dar te felicitez, dl. meu, şi te îndemn să răspîndeşti în toate colţurile Italiei broşura d-lui Papiu Ilarian, pentru ca să se poată lumina fraţii noştri de la Alpi şi Apenini în ceea ce priveşte pe consîngenii lor de la Carpaţi.

A d-tale devotat servitor,

V. Alecsandri

Binevoieşte a arăta complimentele mele d-lui Vegezzi Ruscalla şi a-l complimenta din parte-mi pentru precuvîntarea ce au pus în capul broşurii.

Adresa pe plic : [?] Monsieur Georges Alecsandrescu-Urechia
Via San Tommazo 27 p° 40
Turin

54

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

Agenţia
Principatelor Unite
la Paris

Paris 15 februarie 1862

Domnule ministru,

Am onoarea de a vă trimite scrisoarea pe care am primit-o acum chiar din partea Comitetului Central al Expoziţiei din Londra, împreună cu un imprimat intitulat *Deciziile comisiilor majestăţii-sale referitoare la Expoziţie.*

Asta pentru răspunsul dvs., Excelenţă, pentru a comunica părerea domnului Sandford, secretarul comitetului.

Excelenţa-voastră va găsi, de asemenea, în acest plic o scrisoare adresată prinţului.

Excelenţa-voastră este rugată s-o remită alteţei-sale.

Primiţi, vă rog, domnule ministru, expresia profundului meu respect.

V. Alecsandri

Excelenţei-sale
Domnului Arsachi
Ministru Afacerilor Străine al
Principatelor Unite

55

Paris, 15 février 1862

Mon Prince,

J'ai l'honneur d'informer Votre Altesse que Monsieur Baligot de Beyne[1] lui expédie aujourd'hui même, par la poste, la série complète des documents diplomatiques de l'année 1861 que le Ministère des Affaires étrangères vient de publier.

Ce volume contient toute la correspondance du Gouvernement de Sa Majesté l'Empereur relativement à la question de l'Union administrative et législative des Principautés, correspondance d'autant plus importante pour notre pays qu'elle a soin de réserver son avenir et de le dégager des restrictions insérées dans le dernier firman de la Porte. Il y est dit que : „Si la concession de la Cour suzeraine en faveur de l'Union est faite à titre temporaire, il est toutefois bien entendu qu'en cas de vacance du trône, avant de porter un jugement sur la décision à prendre, les Puissances examineront, de concert avec la Porte, l'état des Principautés et le résultat de l'expérience. Cette réserve leur permettra de se prononcer en parfaite connaissance de cause sur la question de savoir s'il y a lieu de rentrer dans les termes de l'organisation instituée par la Convention du 19 Août 1859 (sic), ou de maintenir, en lui donnant un caractère définitif, celle sur laquelle les Cabinets viennent de tomber d'accord."

Cette dernière phrase inspirée à Monsieur Thouvenel par une sage et généreuse prévoyance, porte un coup décisif aux espérances coupables de ceux qui ont intérêt à compter sur une catastrophe en vue d'ambition personnelle. Elle donne, en quelque sorte, le programme de la politique de la France à l'égard de l'avenir des Principautés, et nous devons nous y ratacher de tout notre patriotisme pour faire réussir, à notre avantage, l'expérience tentée par l'Europe sur les bords du Danube.

Monsieur Thouvenel, que j'ai vu ce matin pour le remercier, tant au nom de Votre Altesse, qu'au nom de la Nation roumaine, pour la manière loyale avec laquelle son Excellence a contribué à la réalisation de nos voeux, a répondu à mes paroles en termes aussi flatteurs que sympathiques pour le Gouvernement des Principautés-Unies. Son Excellence m'a demandé ensuite s'il était vrai que l'on eût l'intention chez nous de changer l'intitulé officiel des *Principautés Unies* en celui de *Roumanie*[2] sur les actes publics ? et à ce sujet Elle a fait ressortir les nouveaux embarras diplomatiques qu'une pareille innovation pourrait créer.

J'ai répondu que j'ignorais entièrement ce fait, et que, si le Prince régnant avait employé dans ses discours le terme générique de Roumanie pour désigner les Principautés de Moldavie et de Valachie, Son Altesse s'était conformé au génie de la langue roumaine. Notre peuple se dit „roumain" et il ne connaît pas d'autre nom pour son pays que celui de Roumanie ou Țara Românească, ce qui est complètement identique.

Monsieur Thouvenel a paru satisfait de mes explications, et j'en ai profité pour l'instruire de la promesse faite par l'Empereur, il y a trois ans, de vous envoyer l'ordre de la Légion d'honneur, à son retour d'Italie. Son Excellence a eu la bonté de me proposer d'en parler à Sa Majesté et de m'informer ensuite du résultat de ses démarches.

Me sera-t-il permis, avant de terminer, d'entretenir votre Altesse au sujet de la position d'un homme qu'Elle a déjà eu l'occasion d'apprécier ? Je veux parler de Monsieur Baligot de Beyne qui a rendu de si bons services à la cause des Principautés — depuis quatorze ans. Si Votre Altesse lui fesait la faveur de le rappeler à Bucarest, il serait heureux plus que jamais de Lui consacrer son dévouement et ses travaux.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect, Mon Prince, de Votre Altesse le très humble et très obéissant serviteur,

V. Alecsandri

Paris, 15 februarie 1862

Prinţe,

Am onoarea să informez pe alteţa-voastră că domnul Baligot de Beyne[1] îi expediază chiar astăzi, prin poştă, seria completă a documentelor diplomatice ale anului 1861 pe care le-a publicat Ministerul Afacerilor Străine.

Acest volum conţine toată corespondenţa guvernului majestăţii-sale împăratul relativ la chestiunea Unirii administrative şi legislative a Principatelor, corespondenţă cu atît mai importantă pentru ţara noastră, cu cît are grijă de a-i pregăti un viitor şi de a o scoate din restricţiile înşirate în ultimul firman al Porţii. Se spune acolo că: „Dacă concesia Curţii suzerane în favoarea Unirii este făcută cu titlul temporar, este totuşi de la sine înţeles că, în caz de vacanţă a tronului, înainte de a chibzui asupra hotărîrii ce urmează să fie luată, Puterile vor examina în înţelegere cu Poarta, starea Principatelor şi rezultatul experienţei. Această rezervă le va permite de a se pronunţa în perfectă cunoştinţă de cauză asupra chestiunii de a şti dacă este cazul să se reîntoarcă la termenii organizării instituite prin Convenţia de la 19 august 1859 [sic], sau să se menţină, dîndu-i un caracter definitiv, aceea asupra căreia Cabinetele au căzut de acord."

Această ultimă frază, inspirată domnului Thouvenel de o cuminte şi generoasă prevedere, aduce o lovitură hotărîtoare speranţelor vinovate ale acelora care au interes să se bizuie pe o catastrofă în vederea unor ambiţii personale. Ea dă, într-un fel, programul politicii Franţei în ce priveşte viitorul Principatelor, şi trebuie să ne străduim cu tot patriotismul nostru pentru a face să izbutească, spre binele nostru, experienţa încercată de Europa pe malurile Dunării.

Domnul Thouvenel, pe care l-am văzut dimineaţa aceasta pentru a-i mulţumi, atît în numele alteţei-voastre, cît şi în numele naţiunii române, pentru felul loaial prin care excelenţa-sa a contribuit la realizarea dorinţelor noastre, a răspuns cuvintelor mele în termeni şi măgulitori, şi cu simpatie pentru guvernul Principatelor Unite. Excelenţa-sa m-a întrebat, după aceea, dacă era adevărat că noi aveam de gînd să schimbăm intitularea oficială de *Principate Unite* în aceea de *România*[2], pe actele publice? Şi la această chestiune ea a făcut să reiasă noile greutăţi diplomatice pe care o asemenea inovaţie ar putea să le creeze.

Am răspuns că nu ştiam nimic despre acest lucru şi că, dacă prinţul domnitor a folosit în discursurile sale termenul generic de România pentru a indica Principatele Unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti, alteţa-sa se conformase geniului limbii române. Poporul nostru se numeşte pe sine „român" şi nu cunoaşte alt nume pentru ţara sa decît pe acela de România sau Ţara Românească, ceea ce este pe de-a-ntregul acelaşi lucru.

Domnul Thouvenel a părut mulţumit cu explicaţiile mele şi am profitat pentru a-l încunoştinţa despre făgăduiala făcută de împărat, acum trei ani, de a vă trimite ordinul Legiunii de onoare, la întoarcerea sa din Italia. Excelenţa-sa a avut bunătatea să îmi propună să vorbească despre aceasta cu majestatea-sa şi să mă informeze după aceea de rezultatul demersurilor sale.

Îmi va fi îngăduit, înainte de a termina, să întreţin pe alteţa-voastră despre situaţia unui om pe care ea a avut deja ocazia să-l aprecieze? Vreau să vorbesc despre domnul Baligot de Beyne care, timp de paisprezece ani, a adus servicii atît de însemnate cauzei Principatelor. Dacă alteţa-sa i-ar face favoarea de a-l rechema la Bucureşti, ar fi fericit mai mult decît oricînd să îi închine devotamentul şi munca sa.

Am onoarea să fiu, cu cel mai adînc respect, prinţe, al alteţei-voastre cel mai umil şi cel mai supus servitor,

V. Alecsandri

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

56

Paris, 24 février 1862

Mon cher Branisteano,

La corvée de l'Agence ayant pris tout mon temps jusqu'aujourd'hui je n'ai pu encore répondre à ta lettre du 9 janvier. A peine ce matin ai-je eu le loisir d'examiner les comptes des formages du semestre passé et je me hâte de te le renvoyer revêtus de mon approbation. J'y ajoute pour toi mille remerciements et mille choses affectueuses.

Ceci dit, parlons un peu de certains détails qui se rattachent aux actes arbitraires de mes fermiers.

1 Les mesures prises contre le vandalisme commis par Mr Racovitza[1] dans ma forêt de Mircesti sont excellentes, pourvu qu'elles soient exécutées, et que ce monsieur s'en soit plaint confidentiellement à Cratky, c'est tout naturrel, mais je ne veux tenir nul compte de ses plaintes et je désire qu'il lui soit interdit désormais de couper la moindre branche, en attendant que je retourne en Moldavie. Quant aux dégats qu'il a déjà faits, je verrai plus tard si je devrai lui intenter un procès en indemnité. Ce que je te demande, mon cher Branisteano, c'est d'envoyer de nouveaux ordres bien formels aux forestiers de Mircesti pour qu'ils ne permettent plus à personne de mettre la hache dans le bois confié à leur surveillance. Mr Racovitza a déduit 90 ducats du fermage pour le prix de la pierre qu'il s'est engagé de transporter sur ma terre mais a-t-il tenu ses engagements ? Informe-toi à ce sujet.

2 Monsieur Botez[2] agit à mon égard avec un sans façon qui dépasse toutes les bornes. Il semble avoir pris goût aux réductions. Après avoir fixé, de sa propre autorité, à 300 # la somme de l'indemnité annuelle pour le chômage du moulin de Patrascani, il vient de retenir en outre 60 # à titre de contribution de ma part pour la construction de la maison qu'il a bâtie à Borzesti. Or cette maison, si elle existe, devait être bâtie en brique (et c'est dans ce cas seulement que je me suis engagé de contribuer pour 60 #) et pourtant elle est toute en bois. C'est ma forêt qui en a fourni le matériel. Je ne reconnais donc pas plus le droit que s'est arrogé Mr Botez de s'adjuger la dite somme, que celui qu'il exerce arbitrairement au sujet du moulin. Je te prie donc de réclamer par-devant les autorités contre ce nouvel acte que je pourrai qualifier de vol manifeste.

En ce qui concerne le moulin de Patrascani, le plus urgent est de le restaurer, afin d'enlever à Mr Botez le prétexte d'une nouvelle réduction dans les prix des fermages futurs. C'est pourquoi j'ai écrit à Mr Paraskive pour le prier de se charger de cette affaire. Parle de ton côté à sa soeur, Mdme Festile, et engage-la de pousser son frère à me rendre promptement le service que je lui ai demandé. Quant aux 600 # dont Mr Botez a cru de me frustrer, je compte adresser prochainement une plainte au nouveau ministre de l'intérieur, Mr Catargi que je connais. En tout cas, sauvons l'avenir et nous réglerons plus tard les démêlés du passé. Je ne m'étonne nullement que Mr Jean Canta m'ait joué un mauvais tour de sa façon, il n'en a jamais fait d'autre dans sa vie, et si j'ai un regret, c'est de l'avoir ménagé du temps de la Caimacamie quand j'occupais le ministère des Affaires étrangères, mais je lui revoudrai cela.

Ainsi, avant tout, restauration du moulin et pour mener à bonne fin ce travail, éviter d'employer Cozoni. C'est à lui que je dois tous mes ennuis et bien d'autres choses encore ; je le méprise trop pour vouloir lui être redevable du moindre service. Je préférerais volontiers continuer à perdre 300 # chaque année.

3 Relativement à l'impôt foncier, je vois qu'il ne me reste plus qu'a subir en silence l'abus dont j'ai été victime de la part du fisc pendant la première année. Je me tais donc et cela avec d'autant plus de raison que Mr Cociu vient d'être destitué de son poste de Directeur au Ministère des Finances. Puisqu'enfin le Gouvernement a bien voulu régler le paiement de l'impôt de mes terre sur la véritable évaluation de leurs revenus, que le surplus de l'impôt pour l'année 1860 lui soit léger !

Il me reste encore, cher ami, à te parler de l'argent de Pauline[3]. Je t'avais écrit de lui compter à la St. Georges une somme de 300 #, c'est à dire 150 # pour les intérêts des six mois, à partir du 26 octobre 1861 au 23 avril 1862, plus 150 # pour subvenir à certains frais exigés par la construction de mon école de village à Mircesti. J'ai vu dans tes comptes que tu lui ai remis d'abord 150 # à titre d'intérêts pour son argent, ensuite 60 # que tu as pris chez mon frère. Il reste donc 90 # à lui compter pour compléter la somme en question de 300 #. Or si tu ne pouvais pas les lui donner avant la St Georges, je te prie de les prendre sur le fermage prochain pour les lui remettre sans retard. Cette pauvre femme s'est donné beaucoup de mal à Mircesti, je serais désolé de la savoir dans la gêne.

Me voici arrivé à ma quatrième page. Je m'arrete pour jeter la plume et te serrer la main avec toute l'affection et la reconnaissance que te porte ton ami,

V. Alecsandri

Mes respects à ta mère et à ta femme. Envoie de suite la lettre ci-jointe à Pauline. Je t'ai envoyé aussi une lettre pour Md Hélène Cozadini, tu la lui as, sans doute, remise ? Merci.

Paris, 24 februarie 1862

Iubite Brăniștene,

Munca la Agenție luîndu-mi tot timpul pînă astăzi, nu am putut încă răspunde la scrisoarea ta de la 9 ianuarie. Abia astăzi de dimineață am avut răgazul să examinez socotelile arenzilor semestrului trecut, și mă grăbesc să ți le înapoiez întărite cu aprobarea mea. Adaug pentru tine mii de mulțumiri și mii de gînduri afectuoase.

Acestea spuse, să vorbim puțin și despre oarecare amănunte care se leagă de actele arbitrare ale arendașilor.

1 Măsurile luate împotriva vandalismului comis de dl. Racoviță[1] în pădurea mea de la Mircești sînt foarte bune, numai să fie puse în practică, și că acest domn s-a plîns în taină lui Cratky este foarte natural, dar nu vreau să țin nici o socoteală de plîngerile sale și doresc să fie împiedicat de acum înainte de a mai tăia cea mai mică ramură, pînă cînd mă reîntorc în Moldova. Cît despre pagubele pe care le-a făcut, voi vedea mai tîrziu dacă va trebui să-i intentez un proces de despăgubire. Ceea ce îți cer, dragă Brănișteanu, este de a trimite noi ordine formale pădurarilor din Mircești pentru ca să nu mai îngăduie nimănui să bage toporul în pădurea încredințată supravegherii lor. Dl. Racoviță a scăzut 90 de ducați din arendă pentru prețul pietrei pe care s-a angajat să o transporte pe moșia mea, dar și-a ținut el angajamentul ? Informează-te despre aceasta.

2 Domnul Botez[2] se poartă cu mine cu o îndrăzneală care întrece orice margine. Se pare că a prins gust pentru reduceri. După ce a fixat, din propria sa hotărîre, la 300 # suma de despăgubire anuală pentru încetarea lucrului la moara din Pătrășcani, vine să mai rețină încă 60 # cu titlu de contribuție din partea mea la construirea casei pe care a clădit-o la Borzești. Or această casă, dacă există, trebuia să fie construită din cărămidă (numai în acest caz m-am angajat să contribui cu 60 #), și cu toate acestea este cu totul de lemn. Pădurea mea a pus la îndemînă materialul. Nu recunosc deci, nici dreptul pe care și l-a luat dl. Botez pentru ași însuși numita sumă, nici pe acela pe care îl folosește pe nedrept în legătură cu moara. Te rog deci să reclami în fața autorităților acest nou act pe care aș putea să-l socotesc ca pe un adevărat furt.

În ceea ce privește moara din Pătrășcani, cel mai grabnic lucru este să fie reparată pentru a lua d-lui Botez motivul unei noi reduceri la prețurile viitoarelor arenzi. Pentru aceasta am scris d-lui Paraschiv spre a-l ruga a se însărcina cu această afacere. Vorbește la rîndul tău cu sora sa, d-na Feștilă, și roag-o să îndemne pe fratele său să-mi facă numaidecît serviciul pe care i l-am cerut. Cît despre cei 600 # pe care dl. Botez a socotit de cuviință să mă păgubească, socotesc să înaintez, în curînd, o plîngere la noul ministru de Interne, dl. Catargi, pe care îl cunosc. În orice caz, să salvăm viitorul și vom descurca mai tîrziu neînțelegerile din trecut. Nu mă mir deloc că dl. Ion Canta mi-a jucat un renghi în felul său, nu a făcut altceva în viața sa, și dacă am o părere de rău este de a-l fi menajat în timpul Căimăcămiei cînd ocupam Ministerul Afacerilor Străine, dar am să i-o plătesc acum.

Deci, înainte de toate, repararea morii și, pentru a duce la bun sfîrșit acest lucru, ferește-te de a-l folosi pe Cozoni. Lui îi datorez toate necazurile mele și încă alte lucruri ; îl disprețuiesc prea mult pentru a dori să-i fiu îndatorat cu cel mai mic serviciu. Mi-ar conveni mai bine să continui să pierd 300 # în fiecare an.

3 În legătură cu impozitul funciar, văd că nu-mi mai rămîne decît să sufăr în tăcere abuzul căruia i-am fost victimă din partea fiscului în primul an. Tac deci, și aceasta cu atît mai mult cu cît dl. Cociu a fost destituit din postul său de director în Ministerul de Finanțe. Pentru că, în sfîrșit, guvernul a binevoit să hotărască plata impozitului moșiilor mele pe baza adevăratei evaluări a veniturilor lor, ce trece peste impozitul anului 1860 să și-l țină !

Îmi mai rămîne, dragă prietene, să-ți vorbesc despre banii Paulinei[3]. Îți scrisesem să-i numeri la Sf. Gheorghe o sumă de 300 #, adică 150 # pentru dobînzile pe șase luni, începînd de la 26 octombrie 1861 la 23 aprilie 1862, și 150 # pentru a ajuta la unele cheltuieli cerute de construirea școlii mele sătești de la Mircești. Am văzut în socotelile tale că i-ai dat mai întîi 150 # cu titlul de dobînzi pentru banii săi, apoi 60 # pe care i-ai luat de la fratele meu. Mai rămîn deci 90 # de dat pentru a împlini suma stabilită de 300 #. Or, dacă nu vei putea să-i dai înainte de Sf. Gheorghe, te rog să iei din arenda viitoare pentru a-i da fără întîrziere. Această biată femeie și-a dat multă silință la Mircești, aș fi nemîngîiat să o știu în lipsă.

Iată-mă ajuns la a patra pagină a mea. Mă opresc pentru a arunca condeiul și a-ți strînge mîna cu toată dragostea și recunoștința pe care ți-o poartă prietenul tău,

V. Alecsandri

Respectele mele mamei tale și soției tale. Trimite numaidecît scrisoarea alăturată Paulinei. Ți-am trimis, de asemenea, o scrisoare pentru d-na Elena Cozadini, cu siguranță că i-ai înmînat-o? Mulțumesc.

CĂTRE ION GHICA

57

Paris, 18 mars 1862

Mon cher Ghica,

Le porteur de ce billet, Mr Jules Gustave Nunor, a eu l'excellente idée d'aller ouvrir à Bucarest une boucherie sur le modèle de celles de Paris, c'est à dire un magasin où la viande bien soignée et proprement exposée, ouvre l'appétit des consommateurs. J'ai lieu de croire que nos compatriotes sont déjà passablement dégoûtés des étalages ignobles auxquels les bouchers Bulgares, Turcs, Serbes et autres ont consacré jusqu'à ce jour leur savoir faire, et par conséquent, il est à espérer qu'ils seront heureux de voir enfin dans la capitale de la Roumanie une boucherie digne d'une nation qui cherche à se régénérer. Dans ce but, tout patriotique, je t'adresse Mr Nunor et te prie de vouloir bien lui faciliter la mise en exécution de son projet. Il y aura, peut-être, quelques formalités à remplir vis-à-vis de la municipalité de Bucarest, tu auras donc la bonté de concourir à l'aplanissement des difficultés qui se présenteraient.

As-tu reçu diverses lettres que je t'ai écrites? La *Revue Roumaine* paraît-elle toujours? En ce cas dis que l'on m'expédie les nos à partir du 1-er octobre 1861.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

Paris, 18 martie 1862

Iubite Ghica,

Aducătorul acestui bilet, dl. Jules Gustave Nunor, a avut buna idee să meargă să deschidă la București o măcelărie după modelul celor din Paris, adică un magazin unde carnea bine îngrijită și curat expusă să deschidă pofta de mîncare a consumatorilor. Compatrioții noștri sînt îndreptățit să o cred, sînt deja destul de scîrbiți de tarabele mizerabile unde măcelarii bulgari, turci, sîrbi și alții și-au arătat pînă astăzi măiestria lor, și că, prin urmare, se poate nădăjdui că vor fi fericiți să vadă, în sfîrșit, în capitala României o măcelărie demnă de o națiune care caută să se regenereze. În acest scop, cu totul patriotic, îți trimit pe dl. Nunor și te rog să binevoiești să-i ușurezi punerea în fapt a planului său. Vor fi, poate, cîteva formalități de îndeplinit față de municipalitatea din București, vei avea deci bunătatea să contribui la ușurarea dificultăților care s-ar prezenta.

Ai primit diferitele scrisori pe care ți le-am scris? *Revista română* mai apare? În acest caz, spune să mi se trimită numerele începînd de la 1 octombrie 1861.

Al tău,

V. Alecsandri

Bt des Capucines 37

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

Paris, 2 avril 1862

58

Mon cher Branisteano,[1]

Je réponds à ta lettre du 9/21 février.

Puisque tu as compté à Pauline 260 # en plus des 150 (représentant les intérêts pour le semestre du 26 octobre 1861 au 23 avril 1862), il n'y a plus à revenir là-dessus. Tu compteras également à Pauline 150 # au 23 avril prochain pour le semestre qui finit au 26 octobre de cette année. Quant aux

260 # que tu as pris de mon frère, c'est un compte qui reste à regler entre lui et moi. Je déduirai cette somme de celle qu'il me doit.

Maintenant je t'avertis que je suis à court d'argent et que je te serais fort obligé si tu pressais les fermiers de payer exactement leurs fermages. Le premier argent qui te rentrera, tu me l'expédieras de suite, et tu attendras ma réponse pour m'expédier le reste. Il est possible d'ailleurs que je t'écrive de m'en garder une partie chez toi, en vue de mon prochain retour en Moldavie.

Je te remercie cordialement pour l'intérêt que tu prend à la solution de mes affaires concernant le fermage ainsi que le moulin de Patrachkany. Je ne serai tranquille que lorsque je me verrai à l'abri du vol organisé par Mr Botez à mon détriment.

Adieu, écris-moi si tu désires quelque chose de Paris. Je me ferai un vrai plaisir de te l'apporter moi-même.

Ton cousin affectionné,

V. Alecsandri

Envoie la lettre ci-jointe à Pauline.

P.S. Le fermier de Mircesti s'étant charger de me procurer 25 mesures de pierre de fondements (25 coşuri de peatră) *, vient de m'avertir que la pierre est déjà transportée à Mircesti, et demande si ce que je change [sic] quelqu'un de la recevoir en mon nom et de lui donner un reçu. Fais-moi le plaisir de donner plein pouvoir à quelqu'un d'honnête et d'intelligent pour accomplir cette formalité.

Paris, 2 aprilie 1862

Iubite Brăniştene, [1]

Răspund la scrisoarea ta din 9/21 februarie.

Pentru că ai înmînat Paulinei 260 # peste cei 150 # (reprezentînd dobînzile mele pentru cîştiul de la 26 octombrie 1861 la 23 aprilie 1862) nu mai este de revenit asupra acestui lucru. Vei înumăra, de asemenea,

---

* În original, cu caractere chirilice.

Paulinei 150 # la 23 aprilie viitor pentru semestrul care se sfîrşeşte la 26 octombrie în acest an. Cît despre cei 260 # pe care i-ai luat de la fratele meu, este o socoteală pe care urmează să o aranjez între el şi mine. Voi scădea această sumă din cea pe care mi-o datorează.

Acum te anunţ că sînt fără bani şi că ţi-aş fi foarte obligat dacă ai grăbi pe arendaşi să-şi plătească la termen arenda lor. Primii bani pe care îi vei primi mi-i vei expedia numaidecît şi vei aştepta răspunsul meu pentru a-mi expedia restul. Este posibil, dealtfel, să-ţi scriu să-mi păstrezi o parte la tine, în vederea întoarcerii mele în Moldova.

Îţi mulţumesc călduros pentru interesul pe care îl depui pentru soluţionarea afacerilor mele în legătură cu arenda precum şi cu moara de la Pătrăşcani. Nu voi fi liniştit decît atunci cînd mă voi vedea la adăpost de furtul organizat de dl. Botez în paguba mea.

Adio, scrie-mi dacă doreşti ceva de la Paris. Îmi va face o adevărată plăcere să-ţi aduc eu însumi.

Vărul tău iubitor,

V. Alecsandri

Trimite această scrisoare Paulinei.

P.S. Arendaşul din Mirceşti, însărcinîndu-se să-mi procure 25 măsuri de piatră de temelie (25 coşuri de peatră) *, m-a înştiinţat că piatra este deja adusă la Mirceşti şi mă întreabă dacă însărcinez pe cineva să o primească în numele meu şi să-i dea o chitanţă. Fă-mi plăcerea de a da depline puteri cuiva cinstit şi inteligent pentru a îndeplini această formalitate.

59

[Paris, aprilie 1862]

Mon cher Jean,

Ayant changé d'avis au sujet des 90# dus par Mr Racovitza pour le terme d'avril, je t'écris à la hâte pour te prier de les laisser à sa disposition. Cet argent étant destiné à l'achat de la pierre à bâtir. Je t'avertis pourtant que j'ai écrit à Mr Racovitza pour l'engager de payer l'imposition réclamée pour Mircesti par le Gt et de déduire les sommes déboursées par lui du terme de la St Démètre prochaine.

---

* În original, în limba română, cu caractere chirilice.

Je suppose, mon cher ami, que c'est Mr Botez qui est la cause du retard survenu dans l'envoi de mon argent. Je crois ce Mr assez mauvais payeur et tu ne saurais être trop strict avec lui. Emploie les grands moyens s'il fait le récalcitrant et fais-le payer aussi régulièrement que possible. J'attends mon argent avec d'autant plus d'impatience que je n'ai plus grande chose dans mes poches. Si tu as déjà touché quelque acompte, expédie-le moi de suite sur la maison Rothschild.

Adieu, écris-moi souvent.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Mes amitiés à ta femme et mes respects à la tante.

Envoie la lettre ci-jointe à Mircesty.

[Paris, aprilie 1862]

Iubite Iancule,

Schimbîndu-mi părerea în legătură cu cei 90 # datorați de dl. Racoviță pentru cîștiul din aprilie, îți scriu în grabă pentru a te ruga să-i lași la dispoziția sa, acești bani fiind sortiți pentru cumpărarea pietrei de construcție. Te înștiințez totuși că am scris d-lui Racoviță pentru a-l îndemna să plătească impunerea cerută pentru Mircești de către guv. și să scadă sumele cheltuite de el din cîștiul de la Sf. Dimitrie viitor.

Bănuiesc, dragul meu, că dl. Botez este pricina întîrzierii produse la trimiterea banilor mei. Îl cred pe acest domn un destul de rău platnic și nu știi să fii destul de aspru cu el. Folosește măsurile cele mai serioase dacă face opoziție și fă-l să plătească cît se poate mai regulat. Aștept banii mei cu atît mai multă nerăbdare cu cît nu mai am mare lucru în buzunar. Dacă ai primit deja vreun acont, trimite-mi-l numaidecît prin casa Rothschild.

Adio, scrie-mi deseori.

Al tău,

V. Alecsandri

Amicițiile mele soției tale și respectele mele mătușii.

Trimite scrisoarea alăturată la Mircești.

60

Paris, 4 avril 1862

Mon cher vieux, j'ai lu dans les journaux du pays que tu étais l'un des quatre vice-présidents de l'Assemblée et je t'ai plaint dans la sincérité de mon âme, en lisant les comptes-rendus des séances. J'ai cru remarquer dans ces comptes-rendus que l'éloquence de Jean Bratiano avait beaucoup pâli depuis la concurrence des Cogalniceano, Grégoire Stourdza, Pano etc. Le fameux *orlator,* [1] éteigneur de chandelles, serat-il au bout de sa mèche ? Quant à ses coassociés Démètre [2] (frère de celui-ci) et Rosetaki [3], il paraît qu'ils ont fait voeu de mutisme. C'est prudent de leur part et agréable pour la Chambre.

A titre d'Agent, je reçois la *Unirea*, le *Românul* et la *Voix de la Roumanie*, et en qualité de Roumain je suis triplement attristé de tout ce qui se passe dans notre malheureux pays. Pour échapper à mes pénibles impressions, je me réfugie dans le travail et j'y trouve un bien-être inconnu de ceux qui vivent mêlés aux luttes politiques. Comme je sais que tu t'intéresses à tout ce qui je fais, je te donne ici la liste des ouvrages que j'ai terminés cet hiver.

1 *L'histoire de mes missions politiques auprès des gouvernements de France, d'Angleterre et d'Italie* (ouvrage destiné à voir le jour après ma mort). [4]

2 *La collection complète des chants populaires de la Roumanie : ballades, doïnas, horas, chants de brigands, d'amour* etc., revus, corrigés, copiés en lettres latines dans un grand livre, et accompagnés d'une foule d'adnotations. Le tout sera mis sous presse l'hiver prochain. [5]

3 Quelques pièces de théâtre.

4 L'histoire de mes voyages.

5 Un guide de conversation franco-roumain à l'usage des étrangers qui veulent voyager dans notre pays, ouvrage précédé d'une petite grammaire [6] de la langue roumaine. (Je suis en train d'y mettre la dernière main.) Ce petit livre paraîtra dans le courant de l'été.

Voilà ! je crois avoir bien mérité de mon séjour à Paris, loin des disputes parlementaires de Bucarest. Tu m-as annoncé

la prochaine publication de quelques pièces de vers à moi dans la *Revista română*. Je désire que la ballade de *Iordaki a Lupului* soit mise de côté, jusqu'à ce que je t'enverai la nouvelle édition, complétée par les documents que je me suis procurés. Quand au *Zgîrcitul răsipitor, Satul lui Creminé* etc., je voudrais les revoir avant de les livrer à la publicité, et je compte sur toi pour me les apporter à Paris. Je serai ici jusqu'à la fin de juillet, époque à laquelle j'irai en Moldavie pour mes affaires, sauf à revenir dans le commencement de novembre.

Je n'ai pas compris grand-chose à la lettre d'Alexandresco [7], mais j'ai toujours chargé quelqu'un de s'informer du prix des clichés qui devront servir à l'illustration de ses fables. J'aurai une réponse ces jours-ci et je te la ferai connaître, Mr Ganesco [8] est enfermé à Mazas [9], il est tenu au secret et par conséquent, c'est impossible de lui demander le manuscrit d'Alexandresco.

Adieu et mille bonnes amitiés à Mme Ghica et à Mlle Campiniano, que je félicite de son mariage, il est vrai que je félicite encore bien plus son heureux mari.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Voici une lettre pour Mr Démètre Cozadini. [10] Elle est très pressée. Remets-la lui de suite.

Paris, 4 aprilie 1862

Iubite prietene,

Am citit în jurnalele din ţară că tu eşti unul din cei patru vicepreşedinţi ai Adunării şi te plîng în sinceritatea sufletului meu, citind dările de seamă ale şedinţelor. Am observat în aceste dări de seamă că elocvenţa lui Ion Brătianu a pălit mult de cînd cu concurenţa lui Kogălniceanu, Grigore Sturdza, Panu etc... Faimosul *orlator* [1]... a ajuns oare la capăt? Cît despre coasociaţii lui Dimitrie [2] (fratele acestuia) şi Rosetaki [3] se pare că au făcut legămîntul tăcerii. E prudent din partea lor şi plăcut pentru Cameră.

Ca agent, primesc *Unirea, Românul* şi *La Voix de la Roumanie* şi ca român sînt de trei ori întristat de tot ce se petrece în nenorocita noastră ţară. Ca să scap de impresiile mele dureroase, mă refugiez în lucru şi găsesc aici o mulţumire necunoscută de acei care trăiesc în vîrtejul luptelor politice. Cum ştiu că te interesează tot ce fac eu, îţi dau aici lista scrierilor pe care le-am terminat iarna aceasta.

1 *Istoria misiunilor mele politice pe lîngă guvernele Franţei, Angliei şi Italiei* (lucrare destinată să vadă lumina zilei după moartea mea). [4]

2 *Colecţia completă a cîntecelor populare ale României : balade, doine, hore, cîntece haiduceşti, de dragoste* etc... revăzute, îndreptate, copiate cu litere latine într-o carte mare şi însoţite de o grămadă de adnotări. Totul va fi dat la tipar iarna viitoare. [5]

3 Cîteva piese de teatru.

4 Povestea călătoriilor mele.

5 Un ghid de conversaţie franco-română pentru folosul străinilor care vor să călătorească în ţara noastră, lucrare precedată de o mică gramatică [6] a limbii române. (Sînt pe cale să o termin.) Această cărticică va apărea în cursul verii.

Iată! Cred că am profitat bine de şederea mea la Paris, departe de discuţiile parlamentare de la Bucureşti. Mi-ai anunţat apropiata publicare în *Revista română* a cîtorva poezii de-ale mele. Doresc ca balada *Iordachi a Lupului* să fie lăsată la o parte pînă ce-ţi voi trimite noua ediţie completată prin documentele pe care mi le-am procurat. Cît despre *Zgîrcitul răsipitor, Satul lui Cremine* etc., aş vrea să le revăd înainte de a le da publicităţii şi mă bizui pe tine să mi le aduci la Paris. Voi fi aici pînă la sfîrşitul lui iulie, epocă în care mă voi duce în Moldova pentru afacerile mele, cu rezerva de a reveni la începutul lui noiembrie.

N-am înţeles mare lucru din scrisoarea lui Alexandrescu [7], totuşi am însărcinat pe cineva să se informeze de preţul clişeelor care vor trebui să servească la ilustrarea fabulelor sale. Voi avea un răspuns zilele acestea şi ţi-l voi face cunoscut. D-nul Gănescu [8] este închis la Mazas [9], e ţinut la secret şi, prin urmare, e imposibil să-i cer manuscrisul lui Alexandrescu.

Adio şi mii de bune salutări prieteneşti doamnei Ghica şi d-rei Cîmpineanu pe care o felicit pentru căsătoria sa, e adevărat că felicit încă mai mult pe fericitul ei soţ.

Al tău,
V. Alecsandri

Iată o scrisoare pentru d-nul Dimitrie Cozadini. [10] E foarte grabnică. Dă-i-o numaidecît.

61

Paris, 11 avril 1862

Mon cher vieux, dans ma dernière lettre je t'ai envoyé un billet très pressé pour Mr Démètre Cozadini. Dans le cas où ce député aurait quitté Bucarest, tu auras la bonté de lui expédier immédiatement mon billet à Jassi. Premier service.

2 service : Fais-moi le plaisir de m'expédier par la poste deux exemplaires des *Doine și lăcrimioare*, tu en trouveras à la librairie de Rosetti ou à celle de Joanid.

3 service : Informe-moi si la *Revue Roumaine* continue à paraître, et dans ce cas envoie moi les nos 7, 8, 9 etc. ; j'ai déjà les six premières brochures.

Tu m'a promis les feuilles dans lesquelles a paru le roman de *Don Juan de Bucarest.*[1] Si tu veux tenir ta promesse, cela sera un quatrième service.

Je t'embrasse aussi comme quatre,
V.A.

Paris, 11 aprilie 1862

Iubite prietene, în ultima mea scrisoare ți-am trimis un bilet foarte grabnic pentru dl. Dimitrie Cozadini. În cazul în care acest deputat a părăsit Bucureștiul, vei avea bunătatea să-i trimiți numaidecît biletul meu la Iași. Primul serviciu.

2 serviciu : Fă-mi plăcerea și expediază-mi prin poștă două exemplare din *Doine și lăcrimioare*, le vei găsi la librăria lui Rosetti sau la aceea a lui Ioanid.

3 serviciu : Informează-mă dacă *Revista română* continuă să apară și, în acest caz, trimite-mi numerele 7, 8, 9 etc. ; am deja primele șase broșuri.

Mi-ai făgăduit foile în care a apărut romanul *Don Juanii din București.*[1] Dacă vrei să-ți ții făgăduiala, acesta ar fi al patrulea serviciu.

Te îmbrățișez, de asemenea, cît patru,
V.A.

62

Paris, 12 avril 1862

Madame,[1]

Je suis heureux de pouvoir réaliser votre désir en vous envoyant le volume des *Doine și lăcrimioare*.

J'ai usé de toute la science diplomatique acquise pendant mon séjour à Bucarest, pour escamoter cet exemplaire à la personne qui le possédait.

L'escamoteur réclame donc votre indulgence pour le poète, et tous les deux vous prient, Madame, de vouloir bien agréer l'assurance de leurs sentiments respectueux.

V. Alescandri
Bd des Capucines 37

Adresa : Mme Hélène Mano rue de Seize — 16 Paris

Paris, 12 aprilie 1862

Doamnă,[1]

Sînt fericit de a putea îndeplini dorința dumneavoastră trimițîndu-vă volumul *Doine și lăcrimioare*.

Am folosit toată știința mea diplomatică, cîștigată pe timpul șederii mele la București, pentru a șterpeli acest exemplar de la persoana care îl avea.

Hoțul vă cere deci îngăduința pentru poet și amîndoi vă roagă, doamnă, să binevoiți a primi asigurarea sentimentelor lor respectuoase.

V. Alecsandri
Bd des Capucines 37

Adresa : D-na Elena Manu, rue de Seize — 16 Paris

Paris, 18 mai 1862

63

Mon cher vieux,

Tu m'as demandé, il y a quelque temps, des renseignements sur les prix de gravure des ouvrages illustrés. Voici ce que j'ai pu recueillir à ce sujet. Communique-le à Alexandresco.[1]

Chaque sujet ayant 25 c. sur 17, c'est à dire en tout 325 cmt de superficie coute :

Gravure sur bois

Bois	6 francs
Dessin	76
Gravure	130
Chaque bois dessiné et gravé	211

En lithographie

Pierre	25 fr.
Dessin	75
	100

Mais le tirage coûterait 15 fr. les cent exemplaires, tandis que le tirage typographique sur le bois ne coûterait que 20 fr. les 500 exemplaires.

Sur cuivre

Le cuivre	12 f
Dessin	75
Gravure	400
	487

Le tirage en taille-douce coûte 15 fr. les cent exempl.

Tout cela me paraît passablement cher. Je crois donc que Alexandresco ferait mieux de s'entendre avec quelque artiste de Bucarest pour l'illustration de son ouvrage. Il pourrait ainsi d'ailleurs surveiller lui-même le travail.

Compte-tu venir à Paris ainsi que tu me l'as fait espérer ? Tu m'y trouvera jusqu'à la fin de juillet. Donne-moi des nouvelles de la *Revista*[2]. Continue-t-elle à vivre ? Je me sens en verve de travail et j'ai déjà fait de grands envois à Mr Odobesco !

C'est l'effet du printemps ; mais ne crains rien, je veillerai à fermer les robinets.

Adieu et tout à toi,

V. Alescandri

Paris, 18 mai 1862

Iubite prietene

Mi-ai cerut, mai de mult, lămuriri asupra prețului de gravare al lucrărilor ilustrate. Iată ce am putut culege în legătură cu aceasta. Împărtășește-le lui Alexandrescu.[1]

Fiecare subiect avînd 25 c. pe 17, adică în total 325 cm. de suprafață costă :

Gravură pe lemn

Lemn	6 franci
Desen	75
Gravare	130
Fiecare lemn desenat și gravat	211

In litografie

Piatră	25 fr
Desen	75
	100

Dar tirajul ar costa 15 fr. o sută de exemplare, în timp ce tirajul tipografic pe lemn nu ar costa decît 20 fr. 500 exemplare.

Pe aramă

Arama	12 fr
Desen	75
Gravare	400
	487

Tirajul în *taille-douce* costă 15 fr. o sută de exemplare.

Toate acestea mi se par destul de scumpe. Cred deci că Alexandrescu ar face mai bine să se înţeleagă cu un artist din Bucureşti pentru ilustrarea lucrării sale. Va putea astfel să urmărească el însuşi lucrul.

Socoţi să vii la Paris aşa cum m-ai făcut să nădăjduiesc? Mă vei găsi pînă la sfîrşitul lui iulie. Dă-mi veşti despre *Revistă*[2]. Continuă să trăiască? Mă simt dispus să lucrez şi am făcut deja voluminoase trimiteri d-lui Odobescu.

Aceasta se datoreşte primăverii; dar nu te teme, voi veghea să închid robinetele.

Adio şi al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

64

Paris, 18 mai 1862

Mon cher Branisteano,

Je viens de toucher au Comptoir d'Escompte la somme de 11556 francs que tu m'a envoyé par Michel Daniel. Comme je n'ai pas encore reçu de lettre d'avis de toi, je suppose que cet argent provient du fermage de Mircesti pour la St Georges 1862. J'attends donc tes renseignements à ce sujet, ainsi que l'argent du fermage de Patrashcani. A-propos de cette terre, j'espère que Mr Botez[1] finira par s'exécuter en présence des mesures prises par les autorités pour me rembourser les quelques centaines de ducats (avec leurs intérêts) qu'il a cru devoir retenir sur les années passées. Presse-le fort, de ton côté, pour lui apprendre à faire, à l'avenir, des actes arbitraires.

Maintenant, cher vieux, je veux te parler d'une chose très importante et sur laquelle je fonde de belles espérances. Tu sais que la Chambre a voté la concession des chemins de fer de la Moldavie, tu sais aussi que la grande ligne de Mihaileny à Galaz doit être rattachée par un embranchement sur Okna[2]. Or, cet embranchement doit nécessairement passer sur Borzeşti, c'est-à-dire aux pieds de ma belle forêt qui depuis si longtemps souffre de sa virginité. Toute compagnie intelligente devra reluquer cette forêt pour les besoins de ses travaux, et s'adresser en conséquence à son légitime propriétaire. Ceci, ayant lieu, ma forêt acquérira une valeur considérable qui se transformera en une véritable pluie d'or. Il faut donc que je prenne toutes les mesures pour une pareille aubaine, si elle doit se présenter, il me faut des renseignements exacts sur la nature de mon bois, sur la quantité des chênes etc., et pour ce faire, je viens d'écrire à l'ingénieur de l'Etat, Mr Cazaban, une lettre que je te prie de lui remettre le plus tôt possible, *l'affaire étant très pressée.*

J'engage Mr Cazaban de se rendre à Patrascani et de visiter ma forêt avec le plus grand soin, afin de m'envoyer non seulement les renseignements dont j'ai besoin, mais encore des *échantillons* des divers bois qu'il trouvera dans son excursion. Tout cela doit se faire très vite et à *mes frais*; mais il faut que cela se fasse. Sois donc assez bon pour t'enquerrir si Mr Cazaban est à Jassi et pour lui faire parvenir ma lettre n'importe où il se trouverait. S'adresser pour avoir des informations à ce sujet, au bureau du ministère des Travaux publics, et, si besoin était, tâcher de lui obtenir un congé de quelques jours pour qu'il puisse me rendre le service que je lui demande.

Encore une corvée et je finis. Madame Cozadini, en quittant Paris, il y a plus de six mois, a eu recours à ma bourse pour entreprendre son voyage. Après lui avoir prodigué des soins de frère pendant sa grossesse et ses couches, je lui ai avansé 1100 francs pour la route qu'elle avait à faire d'ici à Jassi. Quelques aient été les promesses de cette dame de me rembourser aussitôt son retour en Moldavie, je suis encore à attendre mon argent. (Cela m'apprendra à l'avenir de rendre service à des compatriotes). J'ai écrit tantôt à Madame Cozadini, tantôt à son mari, et c'est comme si j'avais chanté *femme sensible.* Je tente une nouvelle démarche auprès de ce dernier, et je te pris de lui dire de ma part, pendant que tu lui remettras ma lettre, que lorsque j'ai avancé 1100 francs à sa femme je l'ai fait avec la conviction que je rendrais service à des personnes honorables, et qu'il me serait pénible de changer de conviction.

Adieu, mon cher vieux, je t'embrasse et suis tout à toi,

V. Alecsandri

Paris, 18 mai 1862

Iubite Brăniştene,

Am încasat acum de la Contoarul de Scont suma de 11 556 franci pe care mi i-ai trimis prin Michel Daniel. Cum nu am primit încă o scrisoare de înştiinţare de la tine, bănuiesc că aceşti bani vin din arenda Mirceştilor pentru Sf. Gheorghe 1862. Aştept deci lămuririle tale despre acest lucru, cum şi banii din arenda Pătrăşcanilor. În legătură cu această moşie, nădăjduiesc că dl. Botez[1] va termina prin a se executa faţă de măsurile luate de către autorităţi pentru a-mi înapoia cele cîteva sute de ducaţi (cu dobînda lor) pe care a crezut că trebuie să-i reţină din anii trecuţi. Forţează-l tare, la rîndul tău, pentru a-l învăţa de a mai face, în viitor, acte arbitrare.

Acum, dragul meu, vreau să-ţi vorbesc despre un lucru foarte important şi în care îmi pun frumoase nădejdi. Ştii că s-a votat de către Cameră concesionarea căilor ferate din Moldova, ştii, de asemenea, că marea linie de la Mihăileni la Galaţi trebuie să fie legată printr-o ramificaţie prin Ocna[2]. Or această ramificaţie trebuie neapărat să treacă prin Borzeşti, adică pe la picioarele frumoasei mele păduri care suferă de aşa multă vreme de virginitatea sa. Orice companie inteligentă ar trebui să rîvnească această pădure pentru nevoile lucrărilor sale şi, prin urmare, să se adreseze legitimului său proprietar.

Aceasta avînd loc, pădurea mea va căpăta o valoare mare care se va transforma într-o adevărată ploaie de aur. Trebuie deci să iau toate măsurile pentru o asemenea pleaşcă, dacă ar fi să se prezinte, îmi trebuie lămuriri exacte despre felul pădurii mele, despre cantitatea de stejari etc., şi, pentru a se face aceasta, am scris acum inginerului statului, dl. Cazaban, o scrisoare pe care te rog să i-o înmînezi cît mai curînd, *afecerea fiind foarte grabnică.*

Îl sfătuiesc pe dl. Cazaban să se ducă la Pătrăşcani şi să-mi viziteze pădurea cu cea mai mare grijă, astfel încît să-mi trimită nu numai lămuririle de care am nevoie, dar încă şi nişte eşantioane din diferite lemne pe care le va găsi în excursia sa. Acestea toate trebuie să se facă foarte repede şi pe *socoteala mea*; dar trebuie ca aceasta să se facă. Fii deci aşa de bun pentru a te informa dacă dl. Cazaban este la Iaşi şi pentru a face ca să-i ajungă scrisoarea mea acolo unde se va găsi. A se adresa pentru a avea informaţii despre acest lucru la biroul Ministerului Lucrărilor Publice, şi, dacă ar fi nevoie, a se încerca să i se capete un concediu de cîteva zile pentru ca să poată să-mi facă serviciul pe care i-l cer.

Încă o sarcină şi termin. Doamna Cozadini, plecînd de la Paris, sînt mai mult de şase luni, a recurs la punga mea pentru a întreprinde călătoria sa. După ce am îngrijit-o ca un frate în timpul sarcinii sale şi a naşterii, i-am împrumutat 1 100 franci pentru drumul pe care îl avea de făcut de aici la Iaşi. Cu toate făgăduielile acestei doamne de a mi-i înapoia numaidecît după reîntoarcerea sa în Moldova, eu încă mai aştept aceşti bani. (Aceasta mă va învăţa minte pe viitor de a mai face servicii compatrioţilor). Am scris cînd doamnei Cozadini, cînd soţului său, şi este ca şi cum aş fi cîntat *femeie simţitoare*. Încerc un nou demers pe lîngă acesta din urmă şi te rog să-i spui din partea mea, în timp ce-i vei înmîna scrisoarea, că atunci cînd am dat 1 100 franci soţiei sale, am făcut-o cu convingerea că voi face un serviciu unor persoane cinstite, şi că-mi va fi foarte neplăcut să-mi schimb convingerea.

Adio, dragul meu, te îmbrăţişez şi sînt al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

65

Paris, 20 mai 1862

Mon cher Prince,

...Ceci réglé[1], je ne puis m'empêcher de dire, en pensant à votre destinée : Heureux homme ! La Providence s'est chargée de déblayer sous vos pieds le chemin qui conduit à la gloire et aux grandeurs de ce monde ! Pendant que d'autres s'agitent, se démènent comme des diables dans l'eau bénite,

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ

pour atteindre à une position sociale insignifiante ou pour se créer un nom destiné à être oublié, vous, avec de l'esprit, du calme et de la patience, vous êtes parvenu à vaincre les obstacles, à réduire les factions et à faire triompher le grand principe de l'Union qui renferme tout l'avenir d'une nation. Vous voilà fondateur d'une ère nouvelle, si riche en résultats heureux pour votre pays. C'est ma foi, fort beau, fort digne d'envie, et je ne saurais trop vous féliciter pour ma part. Vous avez le pouvoir, la richesse, le renom, le prestige et tout ce qui s'en suit. Profitez-en pour relever cette nation roumaine si grande dans le passé, si tombée actuellement, et si apte à un avenir glorieux. Il faut que le nom de Couza s'associe à ceux d'Etienne et de Michel dans les pages de notre histoire ; c'est là mon voeu et mon ambition pour vous.

Mais assez d'ascension aérostatique comme ça. Revenons sur terre. Vous êtes devenu propriétaire de Rouginoasa [2] et je vous en fais mon compliment. C'est une magnifique acquisition et un très beau placement d'argent. Cette terre vous rapportera, dans peu, un grand nombre de milliers de ducats, si vous vous attachez à y apporter les améliorations nécessaires. Vous qui êtes membre de la société des Economistes, vous savez que l'or produit l'or, et qu'il ne faut pas hésiter de faire des sacrifices pour obtenir de grands résultats.

Vous rappelez-vous de ces jours de bonne humeur où vous prétendiez que vous êtes moins riche que moi ? Que direz vous désormais, gros propriétaire que vous êtes ? Vous voilà à la tête d'un revenu fixe d'une douzaine de mille de ducats, sans compter la liste civile, tandis que moi j'en reste toujours au même point avec mes deux terres. Il est vrai que j'ai un grand avantage sur vous, celui d'être indépendant !

Je dis indépendant, mais hélas ! je me flatte sottement, care je suis encore dans votre dépendance. Ne suis-je pas votre débiteur ? Voilà pourqoi j'ai écrit à Jean [3] une lettre si sevère qu'il en a eu la fièvre. Ce pauvre garçon m'avait promis formellement d'acquiter ma dette aussitôt qu'il toucherait l'argent de la vente de Ternauka, et dans cette conviction j'ai quitté le pays avec le calme d'une conscience légère. Or, vous dire ce que j'ai éprouvé le jour où Jean m'a écrit qu'il lui serait impossible de tenir sa promesse, ça m'est impossible. Vous savez combien je suis scrupuleux sur l'article des engagements contractés, et vous comprendrez facilement ce que j'ai dû souffrir, en me voyant tout à coup placé dans la nécessité de trouver du jour au lendemain une somme aussi considérable que celle que je vous dois. Après avoir inutilement essayé de faire un emprunt à Paris, j'ai fini par écrire à mon chargé d'affaires, Branisteano, de publier la vente de ma terre de Patrascani [4]. Mes ordres ont été suivis à la lettre. La publication a été faite dans les journaux du pays, mais hélas ! pas un acquéreur ne s'est encore presenté. L'incertitude qui règne chez nous relativement aux réformes futures de la loi rurale tient les capitaux dans une panique aussi ridicule que fatale pour les transactions. Que faire donc pour régler aussi promptement que possible la liquidation de ma dette et pour venir efficacement en aide à mon frère presque ruiné ? Un moyen se présente ; c'est une affaire importante pour moi et les miens, car son succès me permettrait de faire face à toutes les difficultés. La voici.

Maintes fois des capitalistes et des industriels m'ont demandé des renseignements sur diverses entreprises qu'ils avaient le projet de fonder dans les Principautés. En dernier lieu, une compagnie de capitalistes français, anglais et belges m'ont particulièrement parlé de la ligne de chemin de fer de Bucarest à Giurgewo avec embranchement sur Oltenitza. Ils se sont procuré tous les élements propres à établir leurs calculs, et c'est en qualité de mandataire de ces messieurs, de simple particulier, que je viens vous demander la concession [5] de cette ligne, aux mêmes conditions que la concession faite à Mr Mavrojéni pour la ligne de Michaileny à Galatz, récemment votée par la Chambre. Le chemin serait construit en deux ans.

Je crois pouvoir ajouter que mes mandants ne s'en tiendraient pas là ; ils se proposent d'étudier la rectification et la canalisation de la Dimbovitza, de Bucarest, même plus haut, jusqu'à Oltenitza, le seul bon port entre Ibraïla et la frontière d'Autriche. Ce projet important doterait votre capitale d'une voie fluviale peu couteuse et la délivrerait des ces inondations périodiques qui sont pour cette ville et pour ces environs un véritable fléau. Je sais, d'autre part, que ce port une fois créé, il deviendrait facile d'instituer une compagnie de navigation qui aurait là son principal établissement et montrerait le pavillon roumain tout le long du Danube.

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

Je n'ai pas besoin, mon cher Prince, de faire valoir à vos yeux tous les bénéfices, matériels et moraux, que retirerait le pays de ces importantes créations, dont le premier pas se rattache absolument à la concession de la ligne de Giurgevo à Bucarest.

Je lis bien dans les journaux que cette ligne est comprise dans un réseau dont la concession est sollicitée par le prince Brancovano[6] ; mais elle peut en être distraite, sans détruire l'idée principale des auteurs de cette combinaison qui auront encore un assez beau lot en partage, dans la grande ligne qui leur resterait.

J'espère que ma demande vous parviendra, avant que la Chambre n'ait voté les lignes sollicitées par le prince Brancovano ou par d'autres personnes. Je vous prie donc d'accueillir et d'appuyer, au besoin, de votre protection les offres que je suis chargé de faire, en réservant, dans le projet soumis à la Chambre, la ligne de Bucarest à Giurgevo et Oltenitza. Dans le cas où le prince Brancovano ferait des conditions plus favorables que celles du contrat Mavrojéni, je suis autorisé à les accepter au nom de mes mandants.

Croyez-moi que j'ai dû me marcher sur le coeur pour vous adresser cette demande, mais après tout, votre amitié pour moi, la sollicitude que vous avez toujours temoignée pour les intérêts de Jean, et mes propres services envers le pays, me donnent quelques droits à la préférence que je sollicite.

Si j'avais la chance de voir ma proposition agréée par la Chambre, je pourrais, tout en rendant de bons services à mon pays, me trouver immédiatement en position de faire honneur à mes engagements envers vous, et de venir en aide aux malheureuses difficultés de mon frère. Dans le cas contraire, il ne me resterait qu'à aller moi-même en Moldavie, pour procéder à la vente des terrains que Jean possède à Galatz, ou bien à celle de l'une de mes deux terres. Mon plus vif désir est de vous faciliter à vous-même le payement de 35 mille ducats que vous devez encore sur le prix de Rouginoasa, et croyez que je ne prendrai pas de repos, avant de trouver les moyens de m'acquitter du service que vous m'avez rendu en véritable ami.

Et maintenant que j'ai si longuement parlé de mes affaires, et que j'ai parcouru en wagon la route de Bucarest à Giurgevo et à Oltenitza, revenons sur *Place*[7]. Ainsi, notre cher ami s'est fâché tout rouge, parce que vous n'avez plus voulu continuer un ordre d'opérations financières préjudiciables à votre cassette particulière, et grâce à cette mesure de précaution tardive, vous voilà passé à l'état de mauvais prince, parce que vous avez cessé d'être un bon préteur de milliers de ducats ! Sa logique semble devenir d'autant moins serrée que les cordons de votre bourse le deviennent davantage ; O ! grand diable d'intérêt personnel ; tu n'en fais pas d'autres !

Je vous approuve fort pour ma part, de n'avoir plus voulu qu'on vous mangeât dans la main, et cela constamment, éternellement, pour quelques services déjà rémunérés. Monsieur Place a été votre secrétaire intime, pendant que vous n'aviez personne auprès de vous pour occuper ce poste de confiance ; c'est bien, mais maintenant que votre position a acquis une toute autre importance en Europe, il ne serait nullement politique de votre part de livrer vos secrets à un agent étranger, quel que soit, d'ailleurs le gouvernement qu'il représente, amical ou hostile pour notre pays. Il arriverait tel jour, tel revirement dans l'ordre des choses politiques où vous, Prince, vous vous trouveriez dans la dépendance absolue du susdit Consul général, deguisé en sécrétaire particulier.

Voilà aussi pourquoi je vous ai toujours engagé de prendre auprès de votre personne un homme intelligent, probe, actif, et surtout dévoué ; un homme qui pût s'attacher à vous non seulement comme au Prince régnant, mais encore comme au simple mortel, et qui sût vous rendre de véritables services d'ami. C'est en vue de ces qualités si rares à rencontrer que je vous ai proposé Baligot de Beyne.

Vous rappelez-vous les circonstances dans lesquelles nous en avons parlé la première fois ? C'était au camp de Floresti[8]. Je revenais de mes missions auprès de l'Empereur Napoléon et du roi Victor Emmanuel, et par une belle soirée, je vous racontais mes courses à Paris, Londres, Turin, mes luttes avec les profonds diplomates anglais, les paroles flatteuses sur vous, prononcées aux Tuileries et au Palasso Reale. Vous m'écoutiez avec tout l'intérêt que l'on trouve au récit de choses inattendues et vous sembliez animé du désir d'entretenir des rapports aussi fréquents que possible avec les têtes couronnées. C'est à cette occasion que vous vous êtes plaint à moi de n'avoir pas un secrétaire intime. Il vous fallait, disiez-vous, un homme sûr, qui tînt vos papiers en ordre et qui fît votre correspondance, et vous m'avez chargé alors d'offrir de votre part à Baligot[9] le poste de chef de votre cabinet, aux appointements de 1500 ducats par an. Je me rappelle même à ce sujet un petit incident qui mérite d'être relaté. Dans votre généreux empressement, vous aviez fixé a 150 ducats par mois les honoraires de votre secrétaire intime, ce qui devait lui constituer une somme annuelle de 1800#, et c'est moi qui la reduisis de 300#, en vous réservant le plaisir d'ajouter ce supplément à titre de gratification, dans le cas où vous seriez content de ses services. Baligot accepta avec enthousiasme la proposition faite par moi en votre nom, tant il avait à coeur de venir vous consacrer son dévouement. Il se défit de la direction de son journal, il mit ordre à ses affaires et attendit le moment propice pour se rendre auprès de vous. Malheureusement pour lui, une foule de circonstances imprévues sont venues tour à tour contrarier vos bonnes intentions à son égard : c'est d'abord le vote de la Chambre relativement à la chancellerie princière, c'est ensuite la malveillance de l'ambassadeur d'Angleterre, et puis la question de l'Union, et puis encore Dieu sait quoi. Toujours est-il que depuis trois ans, mon pauvre Baligot se trouve dans une position flottante qui rappelle le dicton populaire : *Ca frunza pe apă.* Et pourtant, je vous avoue en conscience ne pas connaître d'homme plus digne d'occuper un poste de confiance auprès de vous, tant il vous porte de l'attachement. Je ne sais ce que vous avez fait pour le gagner à première vue, pour le fasciner, mais ce que je sais bien, c'est qu'il serait assez dangereux de dire du mal de votre personne en sa présence.

Vous m'avez chargé de le morigéner ; je l'ai fait dans une lettre que je lui ai adressée à Reims. Baligot s'y était retiré depuis quelques jours, auprès de sa soeur, à cause de l'état de ses finances qui ne lui permettait plus de vivre à Paris. Il vient de me répondre, en m'envoyant un compte exact de l'argent qu'il a touché, du jour où il s'est considéré à votre service, et je ne saurais moins faire que de vous communiquer sa réponse, afin d'effacer de votre esprit toute impression qui serait de nature à lui porter préjudice.

J'arrive maintenant à la dernière partie de votre lettre, celle qui est consacrée aux bonnes fortunes bucarestiennes. Vos réflexions sur la pruderie de language des dames de la haute volée, m'ont fait rire à grand éclats, car elles s'accordent parfaitement avec les observations que j'ai été à même de faire, dans le cours de ma carrière de vieux pécheur. Ce qu'on est convenu d'appeler les femmes du monde, tout en cultivant la chasteté des mots, nous surprennent souvent par une science et un raffinement dans le plaisir que ne désavoueraient pas les plus célèbres Laïs. Elles donnent des noms charmants, des qualifications presque innocentes aux choses qui le sont le moins. Au plus fort de leurs désirs, elles disent : „Caresse-moi" ! N'est-on pas en droit de supposer que pour elles la moindre caresse doit entraîner la possession complète ?...

Cette lettre à dejà pris les proportions d'une brochure. Il est temps que j'y mette une fin. Je la fais en signant comme par le passé, votre ami aussi vieux que devoué,

V. Alecsandri

L'envoi de votre décoration[10] a été retardé par suite de la promesse faite au prince de Servie de lui envoyer l'ordre de la Légion d'honneur. Il paraît que certaines convenances politiques ne permettent pas à l'Empereur de le faire en ce moment ; mais il est certain que les deux décrets paraîtront le même jour au *Moniteur*.

Paris, 20 mai 1862

Iubite prinţe,

...Acestea zise[1], nu mă pot împiedica de a spune, gîndindu-mă la destinul vostru : Fericit om ! Soarta s-a însărcinat să cureţe sub paşii voştri drumul care conduce la glorie şi la măririle acestei lumi ! În timp ce alţii se agită, se zbat ca dracii într-un aghiazmatar, pentru a ajunge la o poziţie socială neînsemnată sau pentru a-şi crea un nume sortit să fie uitat, voi, cu spirit, calm şi răbdare, aţi ajuns să învingeţi obstacolele, să împiedicaţi revoltele şi să faceţi să triumfe marele principiu al Unirii care cuprinde întreg viitorul unei naţiuni. Iată-vă fondatorul unei ere noi,

atît de bogate în rezultate fericite pentru ţara voastră. Este, pe cuvînt, foarte frumos, foarte demn de invidiat, şi nu vă pot felicita îndeajuns din partea mea. Aveţi puterea, bogăţia, renumele, prestigiul şi tot ce se leagă de acestea. Profitaţi pentru a ridica această naţiune română atît de mare în trecut, atît de căzută astăzi, şi atît de pregătită pentru un viitor glorios. Trebuie ca numele de Cuza să se asocieze cu acela al lui Ştefan şi al lui Mihai în paginile istoriei noastre, aceasta este dorinţa şi ambiţia mea pentru voi.

Dar destul cu asemenea ascensiuni aerostatice. Să ne reîntoarcem pe pămînt. Aţi devenit proprietarul Ruginoasei[2] şi vă felicit. Este o achiziţie măreaţă, un frumos plasament de bani. Această moşie vă va aduce, în scurt timp, un mare număr de mii de ducaţi, dacă vă ocupaţi să-i aduceţi îmbunătăţirile de care are nevoie. Voi care sînteţi membru al Societăţii economiştilor ştiţi că aurul produce aur şi că nu trebuie să stai la îndoială să faci sacrificii pentru a obţine mari rezultate.

Vă aduceţi aminte de zilele acelea de bună dispoziţie în care pretindeaţi că sînteţi mai puţin bogat decît mine? Ce-aţi spune acum, mare proprietar ce sînteţi? Iată-vă în fruntea unui venit fix de douăsprezece mii de ducaţi, fără să mai socotim lista civilă, în timp ce eu rămîn mai departe la acelaşi punct cu cele două moşii ale mele. Este drept că am un mare avantaj asupra voastră, acela de a fi independent!

Spun independent, dar, vai! mă măgulesc prosteşte, căci depind încă de voi. Nu sînt eu debitorul vostru? Iată pentru ce i-am scris lui Iancu[3] o scrisoare aşa de severă, care i-a dat călduri. Bietul băiat îmi făgăduise hotărît că-mi va plăti datoria de îndată ce va încasa banii din vînzarea Ternaucăi, şi, cu această convingere, am părăsit ţara cu liniştea unei conştiinţe uşoare. Or, a vă spune ceea ce am simţit în ziua în care Iancu mi-a scris că îi va fi peste putinţă să-şi ţină făgăduiala îmi este cu neputinţă. Ştiţi cît sînt de grijuliu cu angajamentele contractate şi înţelegeţi cu uşurinţă ceea ce trebuie să fi suferit văzîndu-mă deodată în nevoia de a găsi de azi pe mîine o sumă atît de mare ca aceea pe care v-o datorez. După ce am încercat, fără rezultat, să fac un împrumut la Paris, am sfîrşit prin a scrie însărcinatului meu cu afaceri, Brănişteanu, să publice vînzarea moşiei mele Pătrăşcani[4]. Ordinele mele au fost urmate întocmai. Publicarea a fost făcută în jurnalele din ţară, dar, vai! nu s-a prezentat încă nici un muşteriu. Nesiguranţa care domneşte la noi în legătură cu viitoarele reforme ale legii rurale ţine capitalurile într-o panică şi ridicolă, şi fatală pentru tranzacţii. Ce să fac deci pentru a-mi aranja cît se poate mai repede lichidarea datoriei mele şi pentru a veni cu folos în ajutorul fratelui meu aproape ruinat? Un mijloc se iveşte; este o afacere importantă pentru mine şi ai mei, căci reuşita ei mi-ar îngădui să fac faţă tuturor dificultăţilor. Iat-o:

De mai multe ori capitalişti şi industriaşi mi-au cerut lămuriri asupra diverselor întreprinderi pe care proiectaseră să le fondeze în Principate. În ultima vreme, o companie de capitalişti francezi, englezi şi belgieni mi-au vorbit mai cu seamă despre linia de cale ferată de la Bucureşti la Giurgiu cu o ramificaţie spre Olteniţa. Şi-au procurat toate elementele folositoare stabilirii calculelor lor, şi, în calitate de mandatar al acestor domni, ca simplu particular, vin să vă cer concesiunea[5] acestei linii, în aceleaşi condiţii cu concesiunea făcută d-lui Mavrogheni pentru linia de la Mihăileni la Galaţi, votată de curînd de Cameră. Drumul va fi construit în doi ani.

Cred că pot să mai adaug că mandatarii mei nu se vor opri aici; ei îşi propun să studieze rectificarea şi canalizarea Dîmboviţei, de la Bucureşti, chiar mai de sus, pînă la Olteniţa, singurul port bun între Brăila şi frontiera Austriei. Acest proiect important ar îmbogăţi capitala voastră cu o cale fluvială puţin costisitoare şi ar scăpa-o de aceste inundaţii periodice care sînt pentru acest oraş şi pentru împrejurimile sale un adevărat flagel. Ştiu, pe de altă parte, că acest port odată creat va fi uşor să se instituie o companie de navigaţie care ar avea acolo principalul său sediu şi ar înfăţişa pavilionul românesc de-a lungul Dunării.

Nu am nevoie, iubite prinţe, să vă mai înfăţişez toate foloasele, materiale şi morale, pe care le-ar trage ţara din aceste importante creaţii, al cărui prim pas este, desigur, concesiunea liniei Giurgiu-Bucureşti.

Citesc, este drept, în ziare că această linie face parte dintr-o reţea a cărei concesiune este solicitată de prinţul Brîncoveanu[6], dar ea poate fi despărţită de rest, fără a distruge ideea principală a autorilor acestei combinaţii, care vor avea să-şi împartă un destul de frumos lot, din marea linie care le va rămîne.

Nădăjduiesc că cererea mea vă va ajunge înainte de a se fi votat în Cameră liniile cerute de prinţul Brîncoveanu sau de către alte persoane. Vă rog deci să primiţi şi să sprijiniţi, la nevoie, prin protecţia voastră, ofertele pe care sînt însărcinat să le fac, rezervînd, în proiectul supus Camerei, linia Bucureşti-Giurgiu şi Olteniţa. În cazul în care prinţul Brîncoveanu ar face condiţii mai favorabile decît cele ale contractului Mavrogheni, sînt autorizat să le accept în numele mandatarilor mei.

Credeţi-mă că a trebuit să-mi calc pe inimă pentru a vă adresa această rugăminte, dar, pînă la urmă, prietenia voastră pentru mine, interesul pe care l-aţi avut întotdeauna pentru nevoile lui Iancu şi propriile mele servicii aduse ţării îmi dau oarecare drepturi la preferinţa pe care v-o cer.

Dacă aş avea norocul să văd propunerea mea agreată de Cameră, aş putea, aducînd în acelaşi timp bune servicii ţării mele, să mă găsesc curînd în situaţia de a-mi onora angajamentele faţă de voi şi de a veni în ajutorul nefericitelor greutăţi ale fratelui meu. În caz contrariu, nu îmi mai rămîne decît să mă duc eu însumi în Moldova, pentru a proceda la vînzarea terenurilor pe care Iancu le are la Galaţi sau a uneia dintre cele două moşii ale mele. Cea mai mare dorinţă a mea este de a vă uşura vouă înşivă plătirea celor 35 de mii de ducaţi pe care îi mai datoraţi încă din preţul Ruginoasei şi să credeţi că nu mă voi linişti, înainte de a găsi mijlocul de a mă plăti de serviciul pe care mi l-aţi făcut ca un adevărat prieten.

Şi acuma, după ce am vorbit atîta despre afacerile mele şi am parcurs în vagon drumul de la Bucureşti la Giurgiu şi Olteniţa, să ne întoarcem la Place[7].* Astfel, iubitul nostru prieten s-a supărat foc pentru că nu aţi vrut să continuaţi o serie de operaţii financiare, dăunătoare propriei voastre casete particulare, şi, datorită acestei măsuri de precauţie tîrzii, iată-vă devenit un prinţ rău pentru că aţi încetat să a mai fi un bun împrumutător de mii de ducaţi! Logica sa pare să devină cu atît mai puţin strînsă, cu cît gura pungii voastre o devine mai mult. O! îndrăcit interes personal, nu faci decît pozne de astea!

În ce mă priveşte, vă aprob că nu aţi mai vrut să vi se mănînce din mînă, şi aceasta mereu, încontinuu, pentru cîteva servicii deja plătite. Domnul Place a fost secretarul vostru intim, în timp ce nu aveaţi pe nimeni pe lîngă voi pentru a ocupa acest post de încredere; bine, dar acum cînd poziţia voastră a cîştigat o cu totul altă importanţă în Europa, nu ar fi deloc politic, din partea voastră, să vă împărtăşiţi secretele unui agent străin, oricare ar fi, dealtfel, guvernul pe care îl reprezintă, prieten sau duşman ţării noastre. Va veni într-o oarecare zi, o oarecare schimbare în ordinea lucrurilor politice cînd voi, prinţe, vă veţi găsi în dependenţă absolută de susnumitul consul general, deghizat în secretar particular.

Iată deci de ce v-am îndemnat întotdeauna să luaţi pe lîngă persoana voastră un om inteligent, cinstit, activ şi mai cu seamă devotat; un om care să poată să se ataşeze de voi nu numai ca de prinţul domnitor, dar încă şi de simplul muritor, şi care să ştie să vă aducă adevărate servicii de prietenie. În vederea acestor calităţi, atît de rar întîlnite, v-am propus pe Baligot de Beyne.

---

* În originalul francez numele lui Place (loc, piaţă) se pretează la un joc de cuvinte cu sensul: să ne întoarcem la loc.

Vă aduceţi aminte împrejurările în care am vorbit despre aceasta pentru prima dată? Era la tabăra de la Floreşti[8]. Eu reveneam din misiunile mele de pe lîngă împăratul Napoleon şi regele Victor Emmanuel, şi într-o seară frumoasă, v-am povestit drumurile mele la Paris, Londra, Turin, luptele mele cu profunzii diplomaţi englezi, cuvintele măgulitoare despre voi, pronunţate la Tuileries şi la Palasso Reale, voi mă ascultaţi cu tot interesul pe care îl găseşti în povestirea unor lucruri neaşteptate şi păreaţi cuprins de dorinţa de a întreţine raporturi cît mai dese cu putinţă cu capetele încoronate. Cu această ocazie v-aţi plîns mie că nu aveţi un secretar intim. Vă trebuia, spuneaţi voi, un om sigur, care să vă ţină hîrtiile în ordine şi care să vă facă corespondenţa, şi m-aţi însărcinat atunci să ofer, din partea voastră, lui Baligot[9] postul de şef al cabinetului vostru, cu retribuţia de 1500 ducaţi pe an. Îmi amintesc chiar cu această ocazie o mică întîmplare care merită să fie povestită. În graba voastră generoasă, aţi fixat la 150 ducaţi pe lună onorariile secretarului vostru intim, ceea ce i-ar fi constituit o sumă anuală de 1800 de galbeni, şi eu am fost acela care a redus-o cu 300 de galbeni, rezervîndu-vă plăcerea de a adăuga acest supliment cu titlu de gratificaţie în cazul în care veţi fi mulţumit de serviciile lui. Baligot a primit cu bucurie propunerea făcută de mine în numele vostru, atît ţinea de mult să vină să vă închine devotamentul său. A renunţat la direcţia jurnalului său, a pus ordine în afacerile sale şi a aşteptat momentul potrivit pentru a veni alături de voi. Din nenorocire pentru el, o serie de împrejurări neprevăzute au venit rînd pe rînd să împiedice bunele voastre intenţii în privinţa sa: mai întîi votul Camerii relativ la cancelaria princiară, apoi reavoinţa ambasadorului Angliei, şi pe urmă chestiunea Unirii, şi pe urmă Dumnezeu mai ştie ce. Fapt este că de trei ani bietul meu Baligot se găseşte într-o situaţie nesigură care aminteşte de zicătoarea populară *Ca frunza pe apă**. Şi, cu toate acestea, vă mărturisesc cinstit că nu cunosc un alt om mai demn de a ocupa un post de încredere pe lîngă voi, atît de mult ataşament vă poartă. Nu ştiu ce aţi făcut pentru a-l cîştiga de la prima vedere, pentru a-l fascina, dar ceea ce ştiu bine este că ar fi periculos să se spună ceva de rău despre persoana voastră în prezenţa lui.

M-aţi însărcinat să-l cert; am făcut-o într-o scrisoare pe care i-am adresat-o la Reims. Baligot se retrăsese acolo de cîteva zile, lîngă sora sa, din cauza stării finanţelor sale care nu-i mai îngăduiau să trăiască la Paris. Mi-a răspuns, trimiţîndu-mi o socoteală exactă a banilor pe care i-a primit, din ziua în care s-a socotit ca fiind în serviciul vostru, şi nu pot face mai mult decît să vă comunic răspunsul său, astfel încît să şterg din mintea voastră orice părere care ar fi menită să-i aducă neajunsuri.

---

* În original, în limba română.

Ajung acum la ultima parte a scrisorii voastre, aceea care este consacrată aventurilor bucureştene. Reflecţiile voastre despre discreţia limbajului doamnelor din înalta societate m-au făcut să rîd cu hohote, căci se potrivesc de minune cu observaţiile pe care am fost în măsură să le fac, în cursul vieţii mele de bătrîn păcătos. Ceea ce este stabilit că se numeşte femei de lume, păstrînd toată puritatea cuvintelor, ne surprind adesea printr-o ştiinţă şi un rafinament în plăceri pe care nu le-ar dezminţi nici cele mai celebre Laïs. Ele dau nume încîntătoare, calificative aproape inocente unor lucruri care sînt atît de puţin. În plină dorinţă, ele spun : „Mîngîie-mă“ ! Nu eşti în drept să bănuieşti că pentru ele cea mai mică mîngîiere trebuie să le aducă întreaga posesiune ?....

Această scrisoare a luat deja proporţiile unei broşuri. Este timpul să-i pun capăt. O fac semnînd ca în trecut, prietenul vostru pe cît de vechi pe atît de devotat,

V. Alecsandri

Trimiterea decoraţiei voastre a fost întîrziată în urma făgăduielii făcute prinţului Serbiei de a-i trimite ordinul Legiunii de onoare. Se pare că unele convenienţe politice nu permit împăratului să o facă acum ; dar este sigur că cele două decrete vor apărea în aceeaşi zi în *Monitor*.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA — CĂTRE PLACE-TATĂL

66

Agence
des Principautés Unies
à Paris

Paris, 28 mai 1862

Mon Prince,

Ayant eu l'honneur d'être chargé [1] par Votre Altesse d'une mission délicate auprès de Monsieur Place, père du Consul de France à Jassi, je me suis immédiatement rendu à son domicile, mais là j'ai appris qu'il était parti pour la Vendée avec l'intention d'y rester jusqu'à la fin de l'automne.

M'inspirant alors du sens de la lettre de Votre Altesse, j'ai écrit à Monsieur Place la dépêche suivante, en qualité d'Agent des Principautés Unies :

„Son Altesse le Prince Couza avait cru, il y a un an, que les besoins de son service personnel réclameraient l'assistance à Paris d'une personne possédant une connaissance approfondie de la localité, et dans cette pensée, Elle créa un poste spécial qu'Elle s'empressa de vous confier, Monsieur, à la recommandation de Mr votre fils, le consul actuel de France à Jassi.

Il paraît néanmoins qu'en dépit des prévisions de Son Altesse, les élements ont tellement manqué à ce nouveaux service que le Prince appréciant la dignité de votre caractère a cru devoir aller au devant de vos scrupules en vous affranchissant d'une charge où vos excellants dispositions n'avaient jamais été appelées à être utilisées.

Son Altesse ayant donc réglé avec Monsieur votre fils le compte de votre dernier semestre, vient en même temps de me charger de vous exprimer ses remerciements pour tout le temps que vous avez bien voulu vous tenir à sa disposition, et je suis heureux, pour ma part, Monsieur de pouvoir être en cette occasion l'interprète de la haute estime que vous avez su lui inspirer... etc... etc.“

En attendant la réponse de Monsieur Place et l'ordre de Votre Altesse de la lui envoyer à Bucarest, j'ai l'honneur d'être, mon Prince, avec le plus profond respect

de Votre Altesse sérénissime
le très humble et très obéissant serviteur
Pour l'Agent, *V. Alecsandri*

Agenţia
Principatelor Unite
la Paris

Paris, 28 mai 1862

Prinţe,

Avînd onoarea de a fi însărcinat [1] de către alteţa-voastră cu o misiune delicată pe lîngă domnul Place, tatăl consulului Franţei la Iaşi, m-am dus numaidecît la domiciliul său, dar acolo am aflat că plecase în Vandeea cu gîndul de a rămîne acolo pînă la sfîrșitul toamnei.

Inspirîndu-mă atunci din înțelesul scrisorii alteței-voastre, am scris d-lui Place depeșa următoare, în calitatea de agent al Principatelor Unite:

„Alteța-sa prințul Cuza crezuse, acum un an, că nevoile serviciului său personal cereau prezența la Paris a unei persoane posedînd o adîncă cunoaștere a localității și, cu acest gînd, a creat un post special pe care s-a grăbit să vi-l încredințeze, domnule, după recomandația fiului dumneavoastră, actualul consul de la Iași.

Se pare totuși că, cu toate prevederile alteței-sale, elementele au lipsit în așa măsură în acest nou serviciu, încît prințul, apreciind demnitatea caracterului dumneavoastră, a crezut potrivit să o ia înaintea scrupulelor dumneavoastră, scutindu-vă de o sarcină în care excelentele dumneavoastră cunoștințe n-au fost niciodată chemate pentru a fi folosite.

Alteța-sa, încheind cu fiul dumneavoastră socoteala ultimului semestru, m-a însărcinat în același timp să vă exprim mulțumirile sale pentru tot timpul în care ați binevoit să rămîneți la dispoziția sa, și sînt fericit, în ce mă privește, domnule, de a putea să fiu în această împrejurare interpretul înaltei stime pe care ați știut să i-o inspirați... etc. ... etc."

Așteptînd răspunsul domnului Place și ordinul alteței-voastre de a i-l trimite la București, am onoarea de a fi, prințe, cu cel mai adînc respect,

al alteței-voastre serenisime
cel mai umil și supus servitor,
Pentru agent, *V. Alecsandri*

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

67

Paris, 3 iuni 1862

Domnul meu,

Am avut mare mulțemire de a afla că poeziile [1] ce ți-am trimis pentru *Revista română*, precum și începutul scrierei intitulată *Suvenire* [2] ți-au adus cîteva minute de plăcere. Aș fi

preafericit dacă cetitorii revistei ar simți asemine impresie măgulitoare pentru autor. Oricum să fie însă, am decis să pun pe hîrtie cele mai însemnate amintiri a mele, carile se ating de mult jălitul Bălcescu, și o voi face-o ca o datorie sacră către memoria lui. În curînd dar, îți voi trimite partea II a *Suvenirilor*, spre a fi publicată odată cu cea întîi. Această a doua parte cuprinde cîteva incidente a petrecerei mele cu Bălcescu la Neapoli și la Palermo, la începutul anului 1847. Pe urmă va veni întîlnirea mea cu dînsul în Paris după întîmplările de la 1848 și istorisirea aventurilor sale în munții Ardealului pe timpul războiului dintre români și unguri etc., etc.

Ideea d-tale de a pune portretul lui Bălcescu în *Revistă* este cu atît mai minunată că e și națională. Toți românii îți vor fi recunoscători pentru asemine publicare. De m-aș găsi la Moldova, ți-aș înlesni lucrarea, puind la dispoziția d-tale un portret deghereotip [3] a Bălcescului, foarte semănător.

Îți mulțemesc pentru broșurele ce mi-ai expeduit prin poștă și te rog să primești încredințarea simțirelor mele de stimă și de adîncă prietenie,

V. Alecsandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

68

Paris, 15 juillet 1862

Mon cher Prince,

Immédiatement après l'arrivée de mon frère à Paris, je suis parti pour Turin, conformément à votre désir, et j'ai pris sur moi de retenir ici Baligot, jusqu'à mon retour, afin de le charger de cette lettre pour Votre Altesse.

Rendu à Turin, j'ai vu d'abord Monsieur Benso, le secrétaire du Roi, puis Monsieur Ratazzi [1], le président du Conseil,

auquel, sur l'invitation de Sa Majesté, j'ai développée ces différents points :

1 Que les assertions des Hongrois relativement à une entente quelconque avec les Roumains des Principautés Unies en vue d'un mouvement révolutionnaire contre l'Autriche, n'étaient basées que sur une illusion vaine.

2 Que la cause hongroise, telle qu'elle était comprise en Hongrie, étant de nature à porter préjudice aux intérêts de la nationalité roumaine d'au-delà les Carpathes, n'inspirait nulle sympathie aux habitants des Principautés.

3 Que cette cause hongroise ne pourrait leur sourire qu'à la condition d'être largement favorable à la cause de l'Italie et à l'indépendance absolue de la Transylvanie et du Banat.

4 Qu'en tout cas il ne faudrait pas compter sur un mouvement général de nos pays en faveur de la lutte qui pourrait s'engager entre les Hongrois et les Autrichiens.

5 Que le Prince n'entreprendera *rien* sans y être engagé sérieusement par l'Empereur Napoléon de concert avec le Roi d'Italie.

6 Enfin que même dans ce dernier cas, le Prince serait tenu d'agir avec la plus grande circonspection, vu la position politico-géographique de nos pays, et, qu'en conséquence, il lui serait impossible de faire de grandes promesses.

Monsieur Ratazzi m'a remercié de la franchise avec laquelle je lui ai exposé la situation des Principautés-Unies et après m'avoir déclaré qu'il était reconnaissant à Votre Altesse de sa bonne volonté à servir (dans la mesure des ses moyens d'action) la cause de l'Italie, il m'a prié de transmettre à Votre Altesse les compliments amicaux du Roi.

Sa Majesté est partie du Turin, quelques heures après mon arrivée dans sa capitale. Elle n'a pu me recevoir mais elle m'a fait dire par Mr Benso de m'ouvrir sans crainte et sans réticence aucune à Mr Ratazzi, son ministre de confiance. C'est ce que j'ai fait, tout en regrettant beaucoup de n'avoir pu voir Sa Majesté qui s'est rappelé de moi aussitôt que mon nom parvint à ses oreilles.

Voici en peu de mots l'historique de ma troisième mission à Turin. J'en ai emporté la conviction qu le Roi conservait à nos pays la même sympathie que par le passé, et que le Prince Couza lui ferait un sensible plaisir en lui envoyant un beau bout d'ambre noir de Valachie pour fumer le cigare. Ne pas oublier d'y ajouter un second pour Mr Benso.

Ceci réglé, il ne me reste plus, mon cher Prince, qu'à vous prier de rapporter sur le porteur de cette lettre une partie de la bonne amitié que vous avez pour votre tout dévoué,

V. Alecsandri

Paris, 15 iulie 1862

Iubite prinţe,

Îndată după sosirea fratelui meu la Paris, am plecat la Turin, după dorinţa voastră, şi am luat asupra mea de a reţine aici pe Baligot, pînă la întoarcerea mea, pentru ca să-l însărcinez cu această scrisoare pentru alteţa-voastră.

Ajuns la Turin, am văzut mai întîi pe domnul Benso, secretarul regelui, pe urmă pe domnul Ratazzi [1], preşedintele Consiliului, căruia, după invitaţia majestăţii-sale, i-am desfăşurat aceste diferite puncte :

1 Că afirmaţiile ungurilor relative la o înţelegere oarecare cu românii din Principatele Unite în vederea unei mişcări revoluţionare împotriva Austriei nu era sprijinită decît pe o iluzie zadarnică.

2 Că problema ungurească, aşa cum era ea înţeleasă în Ungaria, fiind de natură a aduce pagube intereselor naţionalităţii române de dincolo de Carpaţi, nu trezea nici o simpatie locuitorilor Principatelor.

3 Că această cauză ungurească nu ar putea să le surîdă decît cu condiţia de a fi foarte favorabilă cauzei Italiei şi independenţei absolute a Transilvaniei şi a Banatului.

4 Că, în orice caz, nu ar trebui să se bizuie pe o mişcare generală a ţărilor noastre în favoarea luptei care ar putea să o angajeze între unguri şi austrieci.

5 Că prinţul nu va întreprinde nimic fără să fie serios angajat de către împăratul Napoleon în înţelegere cu regele Italiei.

6 În sfîrşit, că, chiar în acest ultim caz, prinţul va trebui să lucreze cu cea mai mare băgare de seamă, dată fiind poziţia politico-geografică a ţărilor noastre, şi că, prin urmare, îi va fi cu neputinţă să facă mari făgăduieli.

Domnul Ratazzi mi-a mulţumit pentru sinceritatea cu care i-am expus situaţia Principatelor Unite şi, după ce mi-a declarat că era recunoscător alteţei-voastre pentru buna-voinţă de a servi (în măsura mijloacelor sale de acţiune) cauza Italiei, m-a rugat să transmit alteţei-voastre salutările prieteneşti ale regelui.

Majestatea-sa plecase de la Turin, cîteva ore după venirea mea în capitala sa. Ea nu a putut să mă primească, dar mi-a transmis prin dl Benso să mă destăinuiesc fără teamă şi fără nici o rezervă d-lui Ratazzi, ministrul său de încredere. Asta am şi făcut, regretînd totuşi mult de a nu fi putut să văd pe majestatea-sa care şi-a adus aminte de mine de îndată ce numele meu a ajuns la urechile sale.

Iată, în puţine cuvinte, istoricul celei de a treia misiuni a mea la Turin. Am plecat cu convingerea că regele păstra ţărilor noastre aceeaşi simpatie ca şi în trecut şi că prinţul Cuza i-ar face mare plăcere trimiţîndu-i o frumoasă bucăţică de chihlimbar negru din Ţara Românească pentru a fuma ţigară. A nu uita să se adauge încă una pentru dl Benso.

Acestea încheiate, nu îmi mai rămîne, iubite prinţe, decît să vă rog să îndreptaţi asupra aducătorului acestei scrisori o parte din buna prietenie pe care o aveţi pentru al vostru foarte devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

69

Paris, 1 septembrie 1862[1]

Ma chère vieille, je voudrais, bien t'écrire une lettre très longue et très spirituelle, mais je ne sais que te dire, car je n'ai aucune nouvelle bien intéressante à te donner. Paris est d'un ennuyeux à périr malgré les beaux-frères. [?] La rue Vivienne revient de Londres et ne parle plus que l'Anglais; la rue de la Chaussée d'Antin a des propositions pour Madrid, mais, avant de se décider, elle va passer un examen devant la Taglioné. Je te tiendrai au courant du résultat final. En attendant les deux rues t'enferment dans une parenthèse fort caressante.

Tire-toi de là si tu peux ou si tu veux.

Vale,

V. Alecsandri

La grammaire[2] sera terminée dans peu de jours.

Paris, 1 septembrie 1862[1]

Iubita mea bătrînă, aş dori să-ţi scriu o foarte lungă scrisoare şi foarte spirituală, dar nu ştiu ce să-ţi spun, căci nu am nici o veste prea interesantă să-ţi dau. Parisul este plicticos de moarte chiar şi cu toţi cumnaţii. [?] Strada Vivienne s-a întors de la Londra şi nu mai vorbeşte decît englezeşte; strada Chaussée d'Antin are propuneri pentru Madrid, dar, înainte de a se hotărî, va trece un examen în faţa Taglionei. Am să te ţin la curent cu rezultatul final. Pînă atunci, cele două străzi se închid într-o paranteză foarte mîngîietoare.

Ieşi de aici dacă poţi sau dacă vrei.

Salut,

V. Alecsandri

Gramatica[2] va fi terminată peste cîteva zile.

CĂTRE GIOVENALE VEGEZZI RUSCALLA

70

Paris, 10 7bre 1862

Mon cher Monsieur Vegezzi,[1]

Vous connaissez de réputation le prince de Samos, Ion Ghica, un de mes ex-collègues au ministère, et de plus mon ami intime. Son grand désir, en passant par Turin, est de connaître le philoroumain distingué qui a défendu si chaleureusement, en toute occasion, les intérêts de la Roumanie. Cette lettre, n'est donc qu'une introduction auprès de vous. J'y ajoute mille bonnes amitiés et compliments affectueux pour votre aimable famille.

Votre tout dévoué,

V. Alecsandri

Adresa pe plic: Monsieur le Chevalier Vegezzi Ruscalla
Deputé au Parlement Italien
Turin

Paris, 10 septembrie 1862

Iubite domnule Vegezzi,[1]

Cunoașteți reputația prințului de Samos, Ion Ghica, unul din foștii mei colegi la minister și, în plus, prietenul meu intim.

Marea lui dorință este ca, trecînd prin Torino, să cunoască pe filoromânul distins care a apărat atît de călduros, în toate împrejurările, interesele României. Această scrisoare nu este decît o introducere pe lîngă dumneavoastră. Adaug mii de bune amiciții și salutări afectuoase pentru amabila dumneavoastră familie.

Al dumneavoastră devotat,

V. Alecsandri

Adresa pe plic: Domnului cavaler Vegezzi Ruscalla.
Deputat în Parlamentul Italian
Torino

CĂTRE DOAMNA ELENA CUZA

71

București, 3 oct. 1862

Preaînălțată doamnă,

Într-un șir de mai mulți ani m-am ocupat cu strîngerea și coordonarea poeziilor populare din Țările românești și am parvenit a forma o colecție interesantă de balade istorice, de legende și de felurite cîntice improvizate de poporul român în orele sale de suferință sau de veselie, de cădere sau de mărire. O parte din acele pietre scumpe a comoarei geniului românesc au fost scoase la lumină și traduse în limbele franceză, engleză și germană. Fiind pretutindenea bine primite, ele au deșteptat luarea-aminte a oamenilor eruditi și au contribuit a atrage simpatii meritate asupra nației noastre, uitată și părăsită de atîtea veacuri pe marginile Orientului. Completînd acum, precît mi-au fost prin putință, colecția începută și, dorind a face ca să contribuie însuși geniul poporului în folosul Azilului de copii găsiți, ce poartă numele înălțimei-voastre, iau îndrăzneala a hărăzi acestui așezămînt manuscrisul[1] meu de poezii culese în sînul poporului. Ele cuprind glasurile intime ale sufletului său și merită a fi unite cu glasurile de recunoștință și de binecuvîntare ce răsună împregiurul numelui înălțimei-voastre. Ele sînt copii găsiți a geniului românesc și, prin urmare, au dreptul a se bucura de îmbrățișarea înaltei protectoare a Azilului „Elena".

Am onoare a fi, cu cel mai adînc respect, al Înălțimei-voastre preaplecat și preasupus servitor,

V. Alecsandri

D-LUI GENERAL I. FLORESCU, MINISTRU SECRETAR DE STAT LA MINISTERUL DE RĂZBOI

72

Iași, 16 decembrie 1862

Domnule ministru!

Săvîrșind revizuirea cărței școalelor de 1-iu grad ce mi-ați confiat la plecarea mea din București și adăugind mai multe articole folositoare educației militare, mă grăbesc a v-o trimite.

În articolul silabirei am socotit de cuviință a introduce cîteva maxime atingătoare de simțirile ce trebuie a deștepta în inima oșteanului român, și pentru ca să se aprinză în sufletul său dorul de glorie, iubirea de patrie și cultul steagului, am alăturat un minunat articol istoric a lui C. Negruzzi, intitulat *Sobieschi și plăieșii români*, precum și o colecție de cîntice militare.

Poezia și vitejia au o strînsă legătură între ele căci, dacă vitejia eroilor inspiră geniul poeților, nu mai puțin poezia aprinde pornirile sufletelor viteze. Sînt deci bine încredințat că cînticele lui Ștefan-Vodă și a lui Mihai Viteazul vor găsi un adînc răsunet în inimile soldaților români. Cît pentru marșul cavaleriei și acela al infanteriei, ar fi o măsură prea nemerită de a se pune pe muzică pentru ca oștenii noștri să le învețe pe de rost. Cînd militarul merge la drum, cîntecul e pentru dînsul un tovarăș mîngîitor, care îi ușurează calea și-i înseninã gîndurile.

Primiți, d-le ministru, asigurarea înaltei mele considerări,

V. Alecsandri

CATRE ALEXANDRU HURMUZAKI

73

Iași, 14 martie 1863

Iubite Alecu,

Îmi pare foarte bine că ai rămas mulțemit de cetirea *Zgîrcitului răsipitor* și de Gramatica mea. Nu am avut nicicodată pretenție de a fi un gramatic desăvîrșit și, dacă m-am apucat de o asemine lucrare grea, am făcut-o pentru a înlesni străinilor studiul limbei noastre. Am adoptat deci sistemul de ortografie cel mai simplu, pentru că m-am gîndit și la poporul nostru, carele, nefiind poliglot, nu ar putea nicicodată agiunge a-și scrie limba curat, după ortografiile încîlcite și prea învățate din Ardeal. De vreme ce vroim a răspîndi luminile în popor, trebuie să-i înlesnim învățătura, iar nu să-l spăriem cu sistemuri de etimologie, mai cu seamă că etimologomania este una din boalele care amețesc mai rău mintea omului. Am cunoscut la 1848 un călugăr din Cernăuți, carele pretindea că toate limbele lumei se trăgeau din latină, și au dovedit chiar că numele Nabuchodonosor e latin curat!

Ți-aș fi trimis de mult portretul meu dacă l-aș fi primit de la Paris. Am scris fratelui meu ca să caute în una din lăzile ce am lăsat acolo și să-mi expeduiască prin poștă vreo cîteva exemplare de un portret destul de bun, însă pîn-acum nu am primit nimică. Sper, cu toate aceste, că în curînd voi putea să-ți împlinesc dorința. Acum mă ocup cu tipărirea unui mic vodevil într-un act întitulat *Rusaliile în satul lui Cremine*[1], o piesă ce s-a jucat în zilele trecute la București și care au indignat pe *Nichipercea*. Acest giurnal caraghios mă declară om făr-de moral și mă plînge că mi-aș fi *terminat reputațiunea de autor!*

În curînd ți-oi trimite acea grozăvie fatală *reputațiunei* mele și vei videa în cuprinsul ei cum au agiuns de stropșită biata limbă românească în gura unor pedanți ce se cred mai români cînd își adaogă un *us* în coada numelui lor. Personagiul cel mai comic este un profesor de sat, anume Ion Gălușcă, dar care au găsit de cuviință a se numi Ionus Galuscus sub cuvînt că s-ar trage dintr-un general roman ce a făcut războiul cu Galia pe timpul lui Cezar.

Am aflat că toți ardelenii aflători în București au rămas furioși asupra mea, lucru de care puțin îmi pasă, căci mai am încă destule săgeți ascuțite în tolbă.

Lucrurile politice merg rău. Discredit și dezordin, aceste sînt deviza guvernului de astăzi. Pe de-o parte înverșunarea partidelor politice, pe de altă parte nepăsarea celor ce se află la putere au produs o stare de lucruri foarte tristă de privit... astfel de tristă, că dacă n-aș fi început publicarea poeziilor mele, m-aș duce peste nouă mări și nouă țeri. Dumnezeu să ne lumineze, căci sîntem căzuți într-un mare întuneric.

Adio, te sărut frățește,

V. Alecsandri

Complimente și prietinii familiei tale.

Adresa pe plic: Mr Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz
Bucovine

CĂTRE ULYSSE DE MARSILLAC

74

Jassi, 1 mai 1863

Monsieur le Rédacteur, [1]

J'ai appris, non sans étonnement, qu'il s'était produit à Bucarest, une certaine rumeur [2] au sujet de la bluette dramatique des *Rusalii*.

A propos de quelques tableaux d'actualité comique, les adorateurs patentés de la Patrie ont cru devoir renouveler la scène des sauveurs du Capitole. On a jeté les hauts cris, on a prétendu que ma pièce avait pour but d'attaquer les institutions présentes et à venir, ainsi que les réformes libérales qui sont destinées à régénérer la nation roumaine. C'était là une excellente occasion pour les prophètes de se jucher, comme d'habitude, sur un tréteau pour faire parade de grands sentiments et pour dégoiser des banalités patriotiques à l'usage des badauds. Aussi n'a-t-on pas manqué d'en profiter et, sous prétexte de critique théâtrale, de dénaturer jusqu'à mes intentions.

Quoiqu'il n'entre pas dans mes habitudes de répondre à des escarmouches de cette nature, qui ne blessent et ne tuent personne, Dieu merci ! je désire faire ici une simple déclaration en faveur de la vérité vraie. C'est que dans le vaudeville des *Rusalii*, de même que dans le drame de *l'Avare prodigue*, j'ai essayé de fustiger non des principes mais des ridicules, non des hommes convaincus mais des faiseurs qui spéculent sur ces principes même.

Je respecte le Capitole, mais je ne puis m'empêcher de rire de certaines oies qui, pour ne l'avoir jamais sauvé, se croient en droit de pousser de grands cris à propos d'un rien, d'une ombre, voire même d'un sifflet.

Agréez, Monsieur le Rédacteur, l'assurance de ma considération la plus distinguée,

V. Alecsandri

P.S. Je vous prie de vouloir bien insérer cette lettre dans votre estimable journal.

Iași, 1 mai 1863

Domnule redactor, [1]

Am aflat, nu fără mirare, că la București s-a produs oarecare zarvă[2] în jurul comedioarei mele *Rusaliile*.

În legătură cu cîteva tablouri de actualitate comică, adoratorii patentați ai Patriei au crezut că trebuie să reînnoiască scena salvatorilor Capitoliului. S-a strigat, s-a pretins că piesa mea avea ca scop să atace instituțiile prezente și viitoare, cum și reformele liberale care sînt menite să facă să renască națiunea română ! Era aceasta o bună ocazie pentru profeți de a se cocoța, ca de obicei, pe scenă, pentru a face paradă de mari sentimente și pentru a spune banalități patriotice în folosul unor gură-cască. Astfel nu s-au ferit să profite și, sub pretextul de critică teatrală, să denatureze pînă chiar și intențiile mele.

Cu toate că nu intră în obiceiurile mele de a răspunde hărțuielilor de acest fel, care nu rănesc și nu omoară pe nimeni, Slavă Domnului ! doresc să fac aici numai o declarație în favoarea adevărului adevărat : anume, că în vodevilul *Rusaliile*, cum și în drama *Zgîrcitul răsipitor*, am încercat să biciuiesc nu principii, ci ridicoli, nu oameni convinși, ci înșelători care speculează chiar pe aceste principii.

Respect Capitoliul, dar nu mă pot împiedica de a rîde de anumite gîște, care pentru că nu l-au salvat niciodată, se cred îndreptățite să țipe pentru un nimic, o umbră, chiar și un fluierat.

Primiți, domnule redactor, asigurarea considerației mele cele mai distinse,

V. Alecsandri

P.S. Vă rog să binevoiți a introduce această scrisoare în onoratul dumneavoastră ziar.

CĂTRE BIBLIOTECA STATULUI DIN IAȘI

75

23 mai 1863, Iașii

Domnul meu,

Scoțînd a doua ediție a poeziilor mele intitulate *Doine și lăcrimioare*, mă grăbesc a trimite Bibliotecii noastre naționale un exemplar legat în marochin roș.

Vă rog să binevoiţi a mă înştiinţa de primirea acestui volum şi a-l depune în Bibliotecă. [1]

Al d-voastre servitor,
V. Alecsandri

Dr. D-lui Buznea, bibliotecar a Statului
Iaşii

CĂTRE PANTAZI GHICA

76

Jassi, 29 mai 1863

Je vous remercie, mon cher Pantazi, pour le numéro de *l'Indépendance* [1], que vous m'avez envoyé, et surtout pour le bel article que vous y avez inséré au sujet de mon nouveau petit volume de poésies. Je vous gronderais bien un peu si j'en avais le courage pour le trop de bien que vous dites de mes pièces de vers, mais j'ai la faiblesse, impardonnable peut-être, d'accepter en silence les encouragements flatteurs de mes amis, gens de goût.

Puisque nous sommes sur ce sujet je vous prie, mon cher Pantazi, de vouloir bien assurer de ma part votre belle-soeur, madame Sacha [2], qu'un des premiers volumes sortis de sous presse lui avait été destiné, mais que, par une erreur déplorable, l'exemplaire envoyé à Bucarest a été remis à une autre dame [3]. Je m'empresserai de rémédier à ce quiproquo par l'envoi immédiat d'un autre volume qui, cette fois, ira à son adresse.

Vous m'avez écrit un mot pour me charger de vous faire quelques abonnés à Jassi. Malgré la difficulté d'une pareille mission par le temps qui court (Jassi étant désert) je tâcherai de répondre à votre attente. N'y comptez pas beaucoup néanmoins.

Mon départ, très prochain, pour la campagne, ne me permet pas de faire tout ce que je voudrais pour vous être

agréable. *Văzînd şi făcînd !* Je ferai ce que les circonstances permettront de faire.

Dieux, que de *faire !* J'ai l'air d'un faiseur ! Aussi je termine ma lettre pour ne point tomber dans la catégorie de certains personnages de notre connaissance.

Tout à vous de coeur,
V. Alecsandri

Iaşi, 29 mai 1863

Îţi mulţumesc, iubite Pantazi, pentru numărul din *Independenţa română* [1], pe care mi l-ai trimis, şi, mai cu seamă, pentru frumosul articol pe care l-ai publicat acolo despre noul meu volumaş de poezii. Te-aş certa puţin, dacă aş avea curajul, pentru că spui despre versurile mele prea mult bine, dar am slăbiciunea, poate neiertată, de a accepta în tăcere încurajările măgulitoare ale prietenilor mei, oameni de gust.

Pentru că ne găsim la acest subiect, te rog, dragă Pantazi, binevoieşte să asiguri din partea mea pe cumnata dumitale, doamna Saşa [2], că i-a fost destinat unul din primele volume ieşite de sub tipar, dar că, dintr-o greşeală de neiertat, exemplarul trimis la Bucureşti a fost dat unei alte doamne [3]. Mă voi grăbi să îndrept această încurcătură prin trimiterea neîntîrziată a unui alt volum, care, de data aceasta, va merge la adresa sa.

Mi-ai scris pentru a mă însărcina să-ţi fac cîţiva abonaţi la Iaşi. Cu toată dificultatea unei asemenea misiuni în aceste vremuri (Iaşul fiind pustiu), voi încerca să răspund aşteptării dumitale. În orice caz, nu te bizui prea mult.

Plecarea mea, foarte apropiată, la ţară nu îmi permite să fac tot ce aş vrea pentru a-ţi fi pe plac. *Văzînd şi făcînd* * ! Voi face ceea ce împrejurările îmi vor îngădui.

Doamne, ce de *a face !* Am aerul unui şarlatan ** ! De aceea termin scrisoarea pentru a nu cădea în categoria unor personaje cunoscute nouă.

Al tău din inimă,
V. Alecsandri

---

* In original, în limba română.

** In limba franceză, joc de cuvinte, *faiseur* = intrigant, lăudăros, şarlatan.

77

Jassi, 30 mai 1863

Mon cher vieux, je viens de recevoir à l'instant même une lettre de toi portant la date du 10 avril. Allons, le service de la poste se fait bien et ne laisse pas plus à désirer que les autres services du pays. J'emporterai donc cette pensée consolante avec moi en passant la frontière pour aller dans des contrées mal administrées comme la France et l'Allemagne.

J'ai lu avec beaucoup d'intérêt les détails de ta campagne politique de cet hiver, et je me propose de te suivre (de loin) dans les péripéties de la prochaine reprise des hostilités. On dit que la Chambre [1] va être convoquée, on dit qu'on va lui présenter des projets de loi destinés à sauver la patrie, on dit que la Chambre à l'intenion de refuser net tout proposition, on dit, on dit une foule de bourdes qui sentent la province. Qu-en résultera-t-il ? *Dio lo sa !* Je plains ceux qui sont pris dans la lutte, et j'admire leur tempérament vigoureux. Quant à moi, cher vieux, j'ai pris ma retraite pour faire toute autre chose que de la politique. On m'en blâmera, peut-être, je m'en moque ; on m'accusera de tiédeur, je m'en fiche ; on me déclarera mauvais patriote, je m'en f.... Au fond je me sens meilleur roumain que bien d'atures qui sont doués de fortes gueules et qui changent tout en tréteau, voire même les chaises qui se vendent à 10.000 piastres la pièce [2].

Mais parlons d'autres choses. Tu es de la campagne, tu fais du blé dans l'intention de partir plus tard pour l'étranger.... Hélas ! devions-nous en arriver là, nous les premiers pionniers arrivés sur le terrain ! Voilà pourtant une bien amère réflexion ! Les charlatans prospèrent ! C'est dans l'ordre, ils ont toujours prospéré parce que pour eux tout moyen d'arriver est bon, et qu'ils n'hésitent pas de traverser des tas d'ordures pour parvenir à leur but.

Je compte passer encore dans le pays jusqu'au mois de septembre, après quoi je m'en irai loin, très loin, en Egypte, par exemple. Et toi, de quel côté te proposes-tu de diriger tes

pas ? Tâchons de nous rencontrer quelque part pour rire des misères de la vie, en attendant que les choses aillent bien. Adieu, mille amitiés à Mad. Ghica.

Ton ami,

V. Alecsandri

Iaşi, 30 mai 1863

Iubite prietene, am primit chiar acum o scrisoare de la tine avînd data 10 aprilie. Haide, serviciul poştei se face bine şi nu lasă mai mult de dorit decît celelalte servicii ale ţării. Voi duce cu mine acest gînd mîngîietor trecînd hotarul pentru a merge în locuri rău administrate ca Franţa şi Germania.

Am citit cu multă băgare de seamă amănuntele despre campania ta politică din iarna aceasta şi îmi făgăduiesc să te urmăresc (de departe) în întîmplările din apropiata reluare a luptelor. Se spune că va fi convocată Camera [1], se spune că i se vor prezenta proiecte de lege destinate să salveze patria, se spune că intenţia Camerei este de a respinge orice propunere, se spune, se spune o grămadă de minciuni care miros a provincie. Ce va ieşi de aici ? *Dumnezeu ştie !* * Îi plîng pe cei care sînt prinşi în luptă şi admir temperamentul lor puternic. Cît despre mine, dragul meu, m-am retras pentru a face cu totul altceva decît politică. Voi fi judecat rău, poate, îmi rîd de aceasta, voi fi acuzat de slăbiciune, nu-mi pasă, voi fi socotit rău patriot, mă... De fapt mă simt mai bun român decît mulţi alţii care sînt dăruiţi cu gură mare şi care schimbă totul în scenă de teatru, chiar şi scaunele care se vînd cu 10.000 piaştrii bucata [2].

Dar să vorbim despre altceva. Eşti de la ţară, faci grîu cu gîndul de a pleca mai tîrziu în străinătate... Vai ! trebuia să ajungem acolo, noi primii pionieri sosiţi pe teren ! Iată un gînd amar ! Înşelătorii cîştigă ! Aşa trebuie, ei au cîştigat întotdeauna căci pentru ei orice mijloc de a ajunge este bun şi nu stau la îndoială să străbată grămezi de gunoaie pentru a-şi ajunge scopul.

Socotesc să mai rămîn în ţară pînă în luna septembrie, după care voi pleca departe, foarte departe, în Egipt, de pildă. Şi tu încotro îţi

---

* In original, în limba italiană.

făgăduieşti să-ţi îndrepţi paşii ? Să încercăm să ne întîlnim undeva pentru a rîde de necazurile vieţii, aşteptînd ca lucrurile să meargă bine. Adio, mii de amiciţii d-nei Ghica.

Prietenul tău,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

78

Iaşi, iunie 1863

Fiindcă *Revista română* publică acum interesanta scriere a d-lui Missail[1] asupra evenimentelor de la 1821, îmi pare că ar putea figura în coloanele *Revistei* şi cîntecul poporan cunoscut sub numele de *Visul lui Tudor*. Această poezia originală şi frumoasă, ca toate inspirările poporului nostru, coprinde tainica presimţire a morţii viteazului căpitan de olteni şi, prin urmare, se leagă strîns cu istoria revoltei greceşti în Principate.

Mă grăbesc dar a vi-l trimite împreună cu o altă baladă intitulată *Vulcan*...

V. Alecsandri

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

79

Mirceşti, 27 août 1863

Mon cher Jean,

Tu apprendras par ma lettre à Noémi une partie de mes ennuis comme propriétaire. Les amateurs de la terre de Patrascany, un tas de filous, se sont donné le mot pour me forcer à réduire d'un milier de ducats le fermage de cette terre ; en conséquence de quoi, je me vois dans la nécessité de tenir Patrascani à mon compte. Je n'ai pas besoin de détailler ici les milles et une tracasseries qu'entrains après soi l'exploitation d'une grande propriété, tu les connais pour avoir fait école à Foltesty[1], mais le plus embarrassant c'est de trouver de suite une somme de mille à quinze cents ducats pour subvenir aux frais des travaux de l'automne. Il me faut contracter des dettes et cette pensée me donne la chair de poule. D'un autre côté, ma santé m'oblige à quitter le pays vers la fin de 7 bre c'est à dire au plus fort des travaux, pour aller prendre mes quartiers d'hiver dans un climat chaud. Où trouver encore de l'argent pour le voyage en attendant la St. Démètre. Tout ceci est fort ennuyeux et fort embarrassant.

Négri[2] m'a écrit de Constantinople qu'il a le projet d'aller passer l'hiver à Pise, je crois que j'irai de mon côté lui tenir compagnie. Le séjour de Pise est très sain et très économique, or, par suite des complications de mes affaires, je suis obligé à réduire de beaucoup les dépenses de l'hiver prochain.

Je t'ai parlé dans ma dernière lettre de l'éventualité d'un voyage à Londres. Ce voyage devait avoir pour but de faire reconnaître par les concessionnaires anglais du chemin de fer de la Valachie, un arrangement passé entre Mr Lefèvre[3] et moi. J'ai attendu pour t'en écrire en détail, une lettre de Baligot, lettre que j'attends encore et qui doit motiver les instructions que tu me demandes. Tâche, en attendant, d'avoir des nouvelles de Mr Lefèvre et de me les faire connaître le plus tôt. Tâche surtout de le rencontrer, s'il se trouve dans les parages parisiens et de lui insinuer que je t'ai fait part de certaine lettre qu'il m'a écrite pour me faire de brillantes propositions touchant la concession des chemins de fer valaques. Observe et devine ce que Mr Lefèvre pense de son engagement vis-à-vis de moi.

Tu sais ou tu ne sais pas que la bosse des bâtisses prend chaque jour des proportions plus colossales sur mon crâne ? Mon rêve c'est d'avoir une jolie maison de campagne[4], genre anglais, très confortable, bien hantée et surtout peuplée par ma famille. Il y a moyen d'être plus heureux à Mircesti que dans n'importe quel autre coin de la terre.

Adieu, je vous embrasse tous. Si tu vois la gueuse annonce-lui mon arrivée à Paris pour la 1-er quinzaine d'octobre.

V. Alecsandri

Mirceşti, 27 august 1863

Iubite Iancule,

Vei afla din scrisoarea mea către Noémi o parte din necazurile mele ca proprietar. Amatorii pentru moşia Pătrăşcani, toţi nişte şmecheri, s-au înţeles între ei pentru a mă sili să reduc cu o mie de ducaţi arenda acestei moşii ; ca urmare a acestui lucru, mă văd nevoit să păstrez Pătrăşcanii pe seama mea. Nu mai este nevoie să înşir aici cele o mie şi una de greutăţi pe care le atrage după sine exploatarea unei mari proprietăţi, le cunoşti pentru că ai avut de-a face cu ele la Folteşti [1], dar cel mai greu este să găsesc între o mie, o mie cinci sute de ducaţi pentru a acoperi cheltuielile lucrărilor de toamnă. Trebuie să fac datorii şi acest gînd mă îngrozeşte. Pe de altă parte, sănătatea mea mă obligă să părăsesc ţara la sfîrşitul lui septembrie, adică tocmai în toiul lucrărilor, pentru a merge să mă stabilesc pentru iarnă într-o climă mai caldă. Unde să mai găsesc încă bani pentru călătorie aşteptînd pe Sf. Dumitru ? Toate acestea sînt foarte plicticoase şi stînjenitoare.

Negri [2] mi-a scris de la Constantinopol că are de gînd să se ducă să petreacă iarna la Piza, cred că, în ce mă priveşte, mă voi duce să-i ţin companie. Statul la Piza este foarte sănătos şi foarte economic, ori, în urma afacerilor mele încurcate, sînt nevoit să micşorez cu mult cheltuielile pentru iarna viitoare.

Ţi-am vorbit în ultima mea scrisoare despre posibilitatea unei călătorii la Londra. Această călătorie trebuia să aibă ca scop recunoaşterea de către concesionarii englezi ai căilor ferate din Ţara Românească, a unei înţelegeri făcute între dl. Lefèvre [3] şi mine. Am aşteptat pentru a-ţi scrie în amănunt o scrisoare de la Baligot, scrisoare pe care încă o aştept şi care trebuie să motiveze instrucţiunile pe care mi le ceri. În aşteptare, încearcă să ai veşti despre dl. Lefèvre şi să mi le faci cunoscute cît mai curînd. Încearcă mai ales să-l întîlneşti, dacă se află pe la Paris, şi lasă-l

să înţeleagă că ţi-am împărtăşit o scrisoare pe care mi-a scris-o pentru a-mi face strălucite propuneri privitoare la concesionarea drumurilor de fier muntene. Observă şi caută să ghiceşti ce gîndeşte dl. Lefèvre despre angajamentul său faţă de mine.

Ştii sau nu ştii că dorinţa de a construi ia în fiecare zi în capul meu proporţii din ce în ce mai mari ? Visul meu este de a avea o casă [4] frumoasă de ţară, în stil englezesc, foarte confortabilă, mult vizitată şi mai cu seamă populată de familia mea. Este cu putinţă să fii mult mai fericit la Mirceşti decît în oricare alt colţ al pămîntului.

Adio, vă îmbrăţişez pe toţi. Dacă o vezi pe cuconiţă, vesteşte-i sosirea mea la Paris pentru prima chenzină a lui octombrie.

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

80

Mirceşti, 14 7vre 1863

Scumpul meu domn,

Vă trimit în acest plic două manuscripte a lui A. Russo, unul în limba românească şi altul în limba franceză.

Cel dintîi este urmarea cugetărilor [1] sale asupra limbei tipărite în *România literară* şi întrerupte la suspendarea acestei nenorocite publicări. Cel de al doile este un tablou foarte interesant a Iaşilor şi a societăţii sale la anul 1840. Dacă aceasta s-ar traduce, el ar fi citit cu plăcere în *Revistă* şi ar servi ca o schiţă istorică în viitor pentru studiul epohei noastre. Vă îndemn prea mult să puneţi pe cineva a-l tălmăci în româneşte şi a-l publica împreună cu *urmarea cugetărilor*.

Alecu Russo este unul din acei tineri care au început şi susţinut lupta generaţiei nouă, în contra obiceiurilor ruginite a societăţei vechi, el avea mult spirit, mult talent, dar din nenorocire scria mai bucuros în limba franceză pe care o cunoştea bine. Am găsit o mare parte din manuscriptele lui, precum *călătorii la munţi*, *legende*, jurnalul exiliului său la schitul Sovejea sub domnia lui Mihai Sturdza etc. și sînt sigur că, fiind acele articole bine traduse, ar forma o serie de materii foarte plăcute pentru cititorii *Revistei*. Binevoiți a-mi face îndată cunoscut dacă primiți a le publica și cu multă plăcere vi le-oi ecspedui la București.

Al. Russo mi-au fost un bun și scump prietin și aș fi prea fericit de a-l face cunoscut compatrioților, precum merită. Cît au fost el în vieață, nu s-au gîndit a cerca să ieie loc între autorii moderni din Principate deși avea destul cunoștinți și talent ca să se poată rădica cît de sus. Te rog să-mi agiuți a nu lăsa uitărei memoria unui om carele au fost în stare să jertfească pentru interesuri de-naltă cuviință dreptul său de părinție asupra minunatei poeme intitulată *Căntarea Romăniei*.

Aștept respunsul d-voastră. De va fi afirmativ, voi trimite manuscriptele ce posed, de va fi negativ, vă rog să dați jurnalului d-lui Marsillac articolul *Jassi et ses habitants*, pentru ca să-l publice în foiletonul său.

Sănătate și prietenie,

V. Alecsandri

CĂTRE DIM. A. STURDZA

81

Mircești, 29 sept. 1863

Mon cher Mitiza,

J'ai éssayé en rentrant d'arranger en vers roumains la chanson de Marguerite, dont vous m'avez donné une traduction litérale. C'est un genre de travail qui offre de grandes difficultés lorsqu'on se cherche à se tenir auprès de l'original.

Adieu et tout à vous. Continuez à vous occuper de littérature dans vos moments de loisir, cela repose des grandes et des petites misères de la vie.

V. Alecsandri

T[ournez] la page

Fluierul să sune,
Dobele să bată !
Scumpul meu în oaste
Comendează-o ceată,
S-îndreaptă soldatu
Cu lancea lui naltă...
Cît sîngele-mi fierbe !
Cît inima-mi saltă !
De-aș purta pieptar
Și coif militar,
După el m-aș duce
Din oraș afară.
Cu pas de-ndrăzneală
Aș merge prin țeară,
Și peste tot locul
Dușmanul să piară.
În el noi am trage
Cu foc necurmat.
Oh ! ce fericire
De a fi bărbat !

Mircești, 29 sept. 1863

Iubite Mitiță,

Am încercat întorcîndu-mă să aranjez în versuri românești cîntecul Mărgăritei, din care mi-ai dat o traducere literală. Este un fel de lucru care aduce mari greutăți atunci cînd cauți să te ții aproape de original.

Adio și al dumitale. Continuă să te ocupi de literatură în timpul dumitale liber, aceasta te odihnește după marile și micile neplăceri ale vieții.

V. Alecsandri

În[toarce] pagina

[. . . . .]*

---

* Urmează textul poeziei în limba română, cf. supra.

82

Jassi, 1 octobre 1863

Particulière
(bruler)

Mon cher Jean,

Puisque Mr Lefèvre[1] t'a écrit de te rendre à Londres pour traiter en mon nom avec Mrs Hegan et Blyth, voici de quoi te mettre au courant de l'affaire en question.

Mr Lefèvre, s'étant rendu à Bucarest pour proposer au gouvernement un emprunt de 50 millions et pour demander la concession des chemins de fer de la Valachie, a eu plusieurs conférences avec notre ami Baligot et celui-ci lui a donné à entendre que j'était à même de lui faire obtenir la dite concession.

Mr Lefèvre m'a immédiatement écrit alors la lettre ci-jointe en date du 27 Mars pour me proposer une provision d'un million de francs pour me tenir compte de la cession de mes droits et à titre d'indemnité. J'ai accepté sans difficulté et j'ai de suite adressé au Gt une demande en toute forme.

Cette demande a été néanmoins mise de côté à Bucarest (d'après l'avis de quelqu'un) pour être remplacée par une autre, faite au nom de Mr Lefèvre lui-même. Tu verras par la lettre que Baligot m'a écrite à cette époque, comment les chose se sont passées. Mr Lefèvre a obtenue la concession de la Valachie et en considération de certains changements dans son projet il m'a fait demender par l'entremise de Baligot une diminution d'une dixième sur le million. J'ai également accepté cette nouvelle proposition de sa part et j'ai répondu dans ce sens à notre ami.

Maintenant le dit million est réduit a 900.000 francs, c'est donc sur la base de cette somme que tu dois traiter avec Mrs Hegan et Blyth. Libre à toi pourtant, pour éviter des difficultés et des ennuis, de faire le sacrifice d'une 50 ou d'une centaine de mille francs encore. Tiens bon cependant jusqu'au bout.

L'important est que les concessionnaires anglais me reconnaissent, par écrit, un droit d'indemnité d'une somme de ... payable le jour même de l'obtention définitive de la concession... je dis définitive car le vote de la Chambre lui est indispensable. Si la chose réussit je veux que la somme soit payée en monaie et pas en actions, je veux également que l'opération financière s'effectue en secret, de la main à la main, et qu'il n'en soit nullement question dans les livres de compte de la compagnie. Je tiens à ce que mon nom ne figure pas dans cette affaire.

Maintenant, quant à la rédaction des conditions qui seront comprise dans l'engagement de Mrs Hegan et Blyth vis-à-vis de moi, je m'en rapporte à toi. Informe-toi adroitement de la manière dont on procède à ces sortes d'affaires pour mettre de mon côté, le plus de garanties possible et agis rapidement ainsi qu'avec beaucoup de circonspection.

Ce sont là à peu près les instructions que je puis te donner. Je dois t'avertir que je ne connais pas Mr Lefèvre, je ne l'ai jamais vu. C'est Baligot qui a servi d'intermédiaire entre lui et moi. La somme, représentant le droit d'indemnité, doit être partagée en cinq parts dont l'une pour toi.

V.A.

Je t'envoie sous ce pli :

1 — Une lettre qui t'autorise d'aller à Londres pour traiter en mon nom.
2 — La lettre de Mr Lefèvre.
3 — Une lettre de Baligot.

Particulară
(de ars)

Iași, 1 octombrie 1863

Iubite Iancule,

Pentru că dl. Lefèvre[1] ți-a scris să te duci la Londra pentru a trata cu d-nii Hegan și Bluth, iată cu ce să fii pus la curent despre afecerea în chestiune.

Dl. Lefèvre, ducîndu-se la Bucureşti pentru a propune guvernului un împrumut de 50 de milioane şi pentru a cere concesia căilor ferate din Ţara Românească, a avut mai multe conferinţe cu prietenul nostru Baligot şi acesta i-a dat a înţelege că eram în măsură să fac să obţină numita concesiune.

Dl. Lefèvre mi-a scris atunci îndată scrisoarea alăturată, cu data de 27 martie, pentru a-mi propune un fond de un milion de franci în schimbul cedării drepturilor mele şi cu titlul de indemnizaţie. Am acceptat fără greutate şi am adresat de îndată guvernului o cerere în regulă.

Această cerere a fost totuşi lăsată deoparte la Bucureşti (după părerea unora) pentru a fi înlocuită cu alta făcută în numele d-lui Lefèvre însuşi. Vei vedea din scrisoarea pe care Baligot mi-a scris-o în această vreme cum s-au petrecut lucrurile. Dl. Lefèvre a obţinut concesiunea Ţării Româneşti şi, ţinînd seama de unele schimbări în proiectul său, mi-a cerut, prin Baligot, o micşorare cu o zecime asupra milionului. Am acceptat, de asemenea, această nouă propunere din partea sa şi am răspuns în acest sens prietenului nostru.

Acum zisul milion este redus la 900.000 franci, deci pe baza acestei sume trebuie să discuţi cu d-nii Hegan şi Blyth.

Eşti totuşi liber pentru a înlătura greutăţile şi plictiselile, de a mai face un secrificiu de 50 sau de o sută de mii de franci. Ţine-te bine totuşi pînă la capăt.

Este important ca concesionarii englezi să-mi recunoască în scris un drept de indemnizaţie în sumă de... plătibil chiar în ziua obţinerii definitive a concesiunii... spun definitive pentru că votul Camerii îi este necesar. Dacă lucrul reuşeşte, vreau ca suma să fie plătită în bani şi nu în acţiuni, vreau de asemenea ca operaţia financiară să se facă în secret, de la mînă la mînă şi să nu figureze în actele companiei. Ţin ca numele meu să nu apară în această afacere.

Acum, în ceea ce priveşte redactarea condiţiilor care vor fi cuprinse în angajamentul d-nilor Hegan şi Blyth faţă de mine, mă bizui pe tine. Află cu dibăcie modul în care se procedează în acest gen de afaceri pentru a pune de partea mea cele mai multe garanţii posibile şi lucrează repede cum şi cu multă băgare de seamă.

Cam acestea sînt instrucţiunile pe care pot să ţi le dau. Trebuie să te previn că nu cunosc pe dl. Lefèvre, nu l-am văzut niciodată. Baligot este acela care a servit de mijlocitor între el şi mine. Suma, reprezentînd dreptul de indemnizaţie, trebuie să fie împărţită în cinci părţi, dintre care una pentru tine.

V. A.

Îţi trimit alăturat:

1 — O scrisoare care te autorizează să mergi la Londra pentru a trata în numele meu.
2 — Scrisoarea d-lui Lefèvre.
3 — O scrisoare de la Baligot.

83

Jassi, 1 octobre 1863

Mon cher Jean,

Je t'autorise par la présente d'aller à Londres pour traîter en mon nom avec Mrs Hegan et Blyth[1] d'un arrangement dont les premières bases se trouvent posées dans la letre ci-jointe. Cette lettre portant la date du 27 mars 1863, m'a été adressée de Bucarest par Mr Lefèvre. Elle te servira d'instruction pour terminer et signer en mon nom l'arrangement susmentioné.

Je te donne carte blanche pour faire telle modification, que tu croiras convenable, à la proposition de Mr Lefèvre.

Ton frère,
V. Alecsandri

Mr le Lieutenant-Colonel Jean Alecsandri
174 rue de Rivoli, Paris

Iaşi, 1 octombrie 1863

Iubite Iancule,

Te autorizez prin prezenta să mergi la Londra pentru a trata în numele meu cu d-nii Hegan şi Blyth[1] un aranjament ale cărui prime baze se găsesc puse în scrisoarea alăturată. Această scrisoare purtînd data de 27 martie 1863 mi-a fost adresată de la Bucureşti de dl. Lefèvre. Ea îţi va servi ca instrucţiuni pentru a termina şi a semna în numele meu aranjamentul mai sus amintit.

Îţi las mînă liberă pentru a face orice modificare pe care o crezi de cuviinţă, la propunerea d-lui Lefèvre.

Fratele tău,
V. Alecsandri

Dl. locotenent-colonel Ion Alecsandri,
174 rue Rivoli, Paris

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

84

Iassi, 2 oct. 1863

Scumpul meu domn,

Primind chiar la sosirea mea în Iaşi scrisoarea d-tale din 26 sept., mă grăbesc a-ţi mulţemi pentru buna promitere ce mi-ai dat în privirea locuitorilor din Saboani. Eu am apucat a spune lor că noul ministru de Instrucţie Publică e un om cu dreptate în cuget, că el îmi este prietin şi că negreşit tînguirea lor va fi ascultată. Cît voi fi de fericit cînd îi voi auzi strigînd după datina românească : „D-zeu să-i lungească şi să-i înflorească zilele d-lui Odobescu !"

Aş dori să trec prin Bucureşti numai ca să am mulţemirea de a-ţi strînge mîna şi a te asigura din viu grai că, deşi mă depărtez acum de ţeară,[1] nu voi uita niciodată pe iubita noastră *Revistă.* Cînd mă voi găsi instalat pe iarnă într-un colţ al lumei, oricare, mă voi apuca a scrie urmarea suvenirilor mele asupra lui N. Bălcescu şi ţi le voi trimite cu poşta. Acum însă, tot ce pot face este să-ţi dau, pentru unul din viitoarele numere a *Revistei, Balada lui Oprişan.* Ea cuprinde cîteva amenunţimi de mare interes şi cred că va face mulţemire cititorilor.

Cît pentru scrierile lui A. Russo, sînt de idee că fiind traduse, ele ar figura mai bine în coloanele *Revistei* decît în foiletonul jurnalului francez din Bucureşti.[2].

A. Russo avea obicei, pentru înlesnirea compunerei, a scrie în limba franceză şi apoi a traduce scrierile sale pe româneşte.

Astfel au făcut cu o mare parte din articolele publicate în *România literară,* astfel negreşit ar fi urmat şi cu celelalte compuneri ale sale dacă moartea i-ar fi lăsat timp. Ceea ce el n-au apucat a săvîrşi, alţii pot s-o facă pentru dînsul, mai cu seamă că scrierile lui A. Russo se deosebesc mai mult prin idei decît prin stil. Ele au un caracter de originalitate locală, fiind nişte tablouri a epohei de la 1840. Opinia mea este dar că mai bine ar fi să se traducă într-un stil simplu şi înţeles şi tipărite sub titlul de : *Manuscripte franceze a lui A.R. descoperite după moartea lui.*[3]. În adevăr, au fost un miracol că am putut eu găsi o parte din acele manuscripte, şi crede-mă că aş fi foarte fericit de a le videa păstrate prin mijlocul tiparului. A. Russo mi-au fost un bun prieten, el avea un spirit ager, cultivat şi cît pentru talentul său, cît pentru frumoasa şi poetica lui închipuire, îţi voi descoperi o mare taină literară : *Cîntarea României*[4], publicată în jurnalul meu, au fost compusă în limba franceză de A. Russo şi tradusă în româneşte de N. Bălcescu. Am la mine manuscriptul său original.

Îţi trimit două articole de-ale sale : un fragment din călătoria prin Moldova la 1839 şi jurnalul exilului său la schitul Soveja în 1846, sub domnia lui M. Sturdza-Vodă. Bine traduse, ele vor figura bine în *Revistă,* asemine şi partea de cugetări ce v-am trimis ar putea fi publicată sub titlul de fragment. Oricum vei socoti de cuviinţă a urma însă, te rog să îmi păstrezi manuscriptele.

Adio şi prietenie,

V. Alecsandri

CĂTRE ION EM. FLORESCU

85

Iaşi, 6 octombrie 1863

Domnule ministru,

Cu cea mai vie plăcere am aflat din scrisoarea d-voastră cu data de 3 august, că s-a epuizat a doua ediţie a cărţii[1] şcoalelor regimentale de 1-iul grad.

Această repede epuizare a numărului însemnător de 20.000 exemplare este o fericită dovadă de răspîndirea învăţăturii în Armata română şi că trebuie să nască bucurie în sufletul acelor ce ştiu a preţui foloasele instrucţiei.

Cît pentru mine, d-le ministru, nu vă pot destul mulţămi pentru îndemnul ce mi-aţi făcut de a aduce micul meu concurs la recompletarea noii ediţii a cărţii şcolare, şi dacă împrejurările mi-ar ierta să urmez numai după simţirile de adîncă simpatie ce am pentru oastea noastră, aşi veni înadins la Bucureşti spre a mă ocupa de retipărirea acelei cărţi.

Fiind însă nevoit a pleca din ţară peste puţine zile şi a-mi petrece iarna în Italia sau în Egipet, vă promit că, oriunde m-oi afla, mă voi ocupa de corectarea şi completarea uvragiului destinat a răspîndi luminile în armată.

Convingerea mea fiind că o armie îşi înzeceşte valoarea sa prin învăţătură şi se face mai demnă de nobila misie la care este chemată.

În aşteptarea de a vă trimite lucrarea mea, vă rog, d-le ministru, să primiţi încrederea înaltei considerări cu care am onorul a fi al domniei-voastre

Devotat servitor,
Vasile Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

86

Iaşi, oct. 10, 1863

Mon cher Pantazi,

Je viens de recevoir votre aimable lettre en compagnie de l'article inséré dans *l'Indépendance,* [1] deux oiseaux mélodieux qui chantent si joliment à mon intention, que ma modestie est tentée de les classer dans la famille des oiseaux moqueurs. Vous avez écrit avec votre coeur plutôt qu'avec votre esprit, aussi je vous pardonne facilement le titre de grand homme que votre amitié m'octroie le long de plusieurs colonnes. Il est permis à un ami d'avoir quelquefois des éblouissements, produits par les rayonnements de son propre coeur. C'est pourquoi j'ai avalé votre article comme on avale un verre de vin très doux et très apte à monter au

cerveau, mais pour éviter cet inconvéniant je me suis administré, immédiatement après la libation, une bonne douche de raison glaciale et me voilà sauvé !

Votre lettre, toute spirituelle, m'a beaucoup amusé par ses saillies à propos de certains faiseurs politiques, qui opèrent en ce moment sur la place de Bucarest. Vous les connaissez bien, à ce que je vois, et je vous fais compliment de ne point vous laisser prendre à leurs tours de passe-passe. Ils rappellent ces malheureux escamoteurs de bas étage, que l'on voit exercer leur industrie dans les foires : „Voyez Mrs et Mesdames, rien dans les mains, rien dans les poches, un, deux, enlevez, le tour est fait !"

Vous vous félicitez d'avoir échappé au portefeuille de Damoclès-Cogalniciano [2], qui a été un instant suspendu sur votre tête. Moi je regrette que vous ayez retiré votre pied de l'étrier des grandeurs, parce que vous me semblez un très habile écuyer constitutionnel et certes vous auriez pu, comme on dit dans notre langue, *să tragi cîteva dighinuri în arena Camerii.* Bien des paladins (ne pas lire baladins), montés depuis cinq ans sur des Rosinantes, auraient mordu la poussière sous les élans vigoureux de votre coursier... et le spectacle eût été fort intéressant pour nou autres spectateurs de la farce conventionnelle [3] qui se joue à Bucarest.

Quoi qu'il en soit néanmoins, vous avez agi en homme d'esprit en vous refusant d'entre dans la bagarre, qui va commencer prochainement, car après tout, il vaut toujours mieux s'abstenir d'accepter un rôle dans une mauvaise pièce, destinée à subir un fiasco complet.

A propos de mauvaise pièce, quelle diable d'idée vous a pris de devenir l'avocat du drame Sion ? Ce jeune homme est tout simplement un voleur de chevaux destiné, s'il continue, à aller habiter le castel de Ocna. Il n'offre pas même l'intérêt qui s'attache aux grandes figures du brigandage des forêts. C'est un simple *potlogar,* de la catégorie de tous les tziganes voleurs de bestiaux. Croyez moi, vous ferez de l'éloquence à propos d'un bien triste sujet, car vous aviez beau faire pour le disculper, il n'en restera pas moins aux yeux de toute la Moldavie un fils de boyard *potlogar.*

Je regrette tout autant que vous, mon cher Pantazi, que les circonstances vous aient empêché de retourner à Mircesti, car je m'étais promis de vous promener dans le bois, qui borde le Sereth, pour vous saturer de poésie, mais ce qui est différé se retrouvera plus tard, je l'espère. Nul doute, je vous prie de le croire, n'a traversé mon esprit au sujet de votre départ direct pour Bucarest, parce que, en supposant même qu'il existe une certaine divergence d'opinions politiques entre nous (ce que je ne crois pas), la politique n'est pas une maîtresse qui vaille et qui puisse séparer deux hommes de coeur ; d'ailleurs il y a longtemps que j'ai divorcé, pour ma part, de cette affreuse compagne, *dont la barbe fleurit et dont le nez trognone* (V. Hugo).

Adieu, mon cher Pantazi, je vous souhaite tous les succès imaginables, dans les champs clos des discussions de toutes sortes. Je pars dans cinq jours pour Paris, l'Italie et l'Egypte. Je tâcherai d'en rapporter une pyramide pour la présenter à Pano. Il est l'homme à en faire un presse-papiers.

Tout à vous et mes amitiés à tous les vôtres.

V. Alecsandri

Iaşi, oct. 10, 1863

Iubite Pantazi,

Tocmai am primit amabila dumitale scrisoare însoţită de articolul inserat în *Independinţa,*[1] două păsări melodioase care cîntă aşa de frumos pentru mine şi pe care modestia mea este îndemnată să le claseze printre păsările batjocoritoare. Ai scrsi cu inima mai curînd decît cu mintea, de aceea îţi iert cu uşurinţă titlul de mare om pe care prietenia dumitale mi-l dăruieşte de-a lungul mai multor coloane. Este permis unui prieten să fie cîteodată orbit de strălucirea propriei sale inimi. De aceea am sorbit articolul dumitale, cum se soarbe un pahar de vin foarte dulce şi gata să se urce la cap, dar pentru a evita acest inconvenient, mi-am administrat imediat după libaţie un duş de judecată rece şi iată-mă salvat !

Scrisoarea dumitale foarte spirituală m-a distrat mult prin glumele sale despre unii scamatori politici care operează în acest moment pe piaţa Bucureştiului. După cum văd, îi cunoşti bine şi te felicit că nu te laşi dus de înşelătoriile lor. Ei amintesc de acei nenorociţi scamatori de clasă proastă, pe care îi vezi exersîndu-şi meseria prin tîrguri : „Priviţi, domnilor şi doamnelor, nimic în mîini, nimic în buzunare, unu, doi, păcăleala este gata" !

Te feliciţi de a fi scăpat de portofoliul lui Damocles-Kogălniceanu[2], care a fost o clipă suspendat deasupra capului dumitale. Eu regret că ai renunţat la această glorie pentru că îmi faci impresia unui abil maestru constituţional * şi cu siguranţă ai fi putut, cum se spune în limba noastră, *să tragi cîteva dighinuri în arena Camerii* **. Mulţi paladini, (să nu se citească *măscărici* ***), urcaţi de cinci ani pe Rosinante, ar fi muşcat ţărîna sub elanurile viguroase ale armăsarului dumitale, şi spectacolul ar fi fost interesant pentru noi ceilalţi spectatori ai farsei convenţionale[3] care se joacă la Bucureşti.

Oricum ar fi, totuşi te-ai purtat ca un om de spirit, refuzînd să intri în încăierarea care va începe în curînd, căci, pînă la urmă, este mai bine să te abţii de a accepta un rol într-o piesă proastă, destinată să sufere un fiasco complet.

Apropo de piesă proastă, ce dracu te-a apucat să devii avocatul dramei lui Sion ? Acest tînăr nu este altceva decît un hoţ de cai, destinat, dacă continuă, să meargă să locuiască în castelul de la Ocna. Nu oferă nici măcar interesul legat de marile figuri ale haiducieі din păduri. Este doar un *potlogar* ****, din categoria tuturor ţiganilor, hoţi de vite. Crede-mă, îţi vei folosi elocinţa pentru un trist subiect, căci orice vei face pentru a-l disculpa, nu va rămîne în realitate în ochii întregei Moldove decît un fiu de boier *potlogar* *****.

Regret tot atît cît şi dumneata, dragă Pantazi, că împrejurările te-au împiedicat de a te reîntoarce la Mirceşti, căci îmi propusesem să te plimb în pădurea care mărgineşte Siretul, pentru a te sătura de poezie, dar ceea ce este amînat se va relua, sper, mai tîrziu. Nici o îndoială — te rog să mă crezi, — nu mi-a trecut prin minte în legătură cu plecarea dumitale direct la Bucureşti, pentru că, presupunînd chiar că există între noi unele divergenţe de opinii politice (ceea ce nu cred), politica nu este o metresă care să merite şi care să poată să despartă doi oameni inimoşi ; dealtfel, de multă vreme, am divorţat, în ce mă priveşte, de această îngrozitoare tovarăşă, *a cărui barbă înfloreşte şi al cărui nas luceşte* (V. Hugo).

---

* Întreaga expresie în limba franceză este intraductibilă în limba română.

** În original, în limba română.

*** Joc de cuvinte în limba franceză, pe elementele *baladins-paladins.*

****, ***** În original, în limba română.

Adio, dragă Pantazi, îţi doresc toate succesele care se pot închipui, în cîmpul închis al discuţiilor de tot felul. Plec peste cinci zile la Paris, în Italia şi Egipt. Voi încerca să aduc de acolo o piramidă pentru a i-o prezenta lui Panu. Este omul capabil de a face din ea un *presse-papiers*.

Al dumitale şi toate amiciţiile mele tuturor ai dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

87

Mihaïleny, 25 oct. 1863

Mon cher docteur,

Au moment de franchir la frontière pour me diriger vers les contrées fortunées qui possèdent des chemins de fer, je veux vous faire part d'une idée qui m'agace à l'instar d'un cousin (pas germain). La petite ville de Mihaïleny forme le seuil, l'antichambre de la Moldavie du côté de l'Autriche ; or, cet endroit est si peu soigné, si dénué de toute administration municipale, qu'il donne l'idée la plus pitoyable aux étrangers du reste de notre pays. De même qu'on juge de la propreté et du bien-être d'une maison par l'état du perron et de l'antichambre, les voyageurs qui traversent la Moldavie sont naturellement portés à la juger sous l'influence de la triste impression qu'ils éprouvent à l'aspect de Mihaïleny. Il me semble que le gouvernement devrait mettre une certaine coquetterie à tenir les villes frontière dans un état satisfaisant de propreté et d'administration, afin que les étrangers y puissent trouver toutes les facilités de la vie civilisée et qu'ils soient ainsi d'avance bien disposés à l'égard du pays qu'ils vont parcourir. Vous avez voyagé, cher dr, et vous connaissez la puissance de la première impression sur l'organisme ; voilà ce qui m'engage à vous écrire à ce sujet.

La première maison que l'on aperçoit, en franchissant le pont frontière de Molna, et une misérable bicoque, qu'habite

le commandant militaire, un certain major aux énormes épaulettes. La seconde est une petite maison qui sert de douane. Quant à une préfecture, néant ; quant à une municipalité, néant ! Or le Gt paie chaque année la somme exorbitante de 500# pour le loyer de la douane et pour un immense magasin qui ne sert à rien, dépense malentendue, car pour 1.500# c'est-à-dire pour une somme qui représente le loyer de trois années, on pourrait bâtir sur l'emplacement occupé par la bicoque du commandant une jolie maison pouvant servir et de logement à l'autorité militaire, et d'office pour la douane. A cette maison serait adjoint un magasin suffisant pour les marchandises qui arrivent et qui ne séjournent guère à Mihaïleny, et de cette façon le Gt ferait une économie annuelle de 350# sur le loyer qu'il paie actuellement.

Dois-je ajouter à cette considération que la bicoque du major aux grosses épaulettes serait transformée en une jolie maison, qui plaise aux yeux et qui soit aussi commode que peucoûteuse ?

Le douanier actuel, Mr Francopoulos, un homme très intelligent et qui mérite d'être maintenu dans son poste, a adressé au ministère un rapport, no. 632, relativement aux réformes à apporter dans le service de la douane. Tâchez d'en prendre connaissance, cher Dr, et de l'appuyer si vous le trouvez bon. Je serais heureux, pour ma part, que sous votre ministère la ville de Mihaïleny prît un aspect plus européen. Pour y parvenir, il faudrait convaincre Cogalniceano de rendre à cette ville son ancienne importance, en y transférant le siège de la préfecture de Dorohoy.

Dorohoy est, comme vous le savez, cet ignoble trou dont la boue séculaire ne dessèche jamais ; c'est une bourgade sans commerce et sans nul avenir. On en a fait une préfecture, afin de procurer aux préfets l'avantage de passer leur temps à Botochany. Il serait temps, je l'espère, de penser sérieusement à Mihaïleny, d'autant plus que le chemin de fer de Galicie va aboutir bientôt à Czernovitz. Réfléchissez-y, mon cher Dr, et faites-y réfléchir Mr Cogalniceano.

Pour ma part, je crois avoir rempli mon devoir en vous ennuyant de ces quatre pages et je termine en vous serrant les mains comme à un vieil ami,

V. Alecsandri

Mr Francopoulos, dans son rapport, fait mention aussi d'une réforme à introduire dans la pratique de la douane. Je crois l'idée bonne. Examinez-la.

Mihăileni. 25 oct. 1863

Iubite doctore,

În clipa cînd trec frontiera pentru a mă îndrepta spre alte ţinuturi mai fericite, care posedă căi ferate, vreau să-ţi împărtăşesc o idee care mă sîcîie ca un ţînţar *. Orăşelul Mihăileni formează pragul, anticamera Moldovei înspre Austria ; or, acest loc este aşa de puţin îngrijit, aşa de lipsit de orice administraţie municipală, încît sugerează străinilor ideea cea mai tristă despre restul ţării noastre. După cum bunăstarea şi curăţenia unei case se judecă după starea peronului şi a anticamerei, călătorii care străbat Moldova sînt pe bună-dreptate îndemnaţi să o judece sub influenţa tristei impresii pe care o încearcă la vederea Mihăilenilor. Mi se pare că guvernul ar trebui să pună o oarecare cochetărie în a ţine oraşele de frontieră într-o stare satisfăcătoare de curăţenie şi de administraţie, încît străinii să poată găsi toate condiţiile unei vieţi civilizate şi să fie astfel dinainte binevoitori faţă de ţara prin care vor trece. Aţi călătorit, dragă doctore, şi cunoaşteţi puterea primei impresii asupra organismului ; iată ceea ce mă determină să vă scriu despre acest subiect.

Prima casă pe care o zăreşti trecînd podul frontieră de peste Molna este o cocioabă mizerabilă, pe care o ocupă un comandant militar, un oarecare maior cu epoleţi enormi. Cea de-a doua este o casă micuţă, care serveşte drept vamă. Cît despre o prefectură, neant ; cît despre o municipalitate, neant ! Or, guvernul plăteşte în fiecare an suma nemaipomenită de 500 # pentru chiria vămii şi pentru un depozit mare, care nu serveşte la nimic, cheltuială prost înţeleasă, căci pentru 1.500 #, adică pentru o sumă care reprezintă chiria pe trei ani, s-ar putea clădi pe locul ocupat de cocioaba comandantului o frumoasă casă, putînd să servească şi de locuinţă autorităţii militare, şi de oficiu pentru vamă. La această casă s-ar adăuga un depozit destul de mare pentru mărfurile care sosesc şi care nu stau aproape deloc la Mihăileni, şi în felul acesta guvernul ar face o economie anuală de 350 # asupra chiriei pe care o plăteşte în prezent.

---

* În franţuzeşte *cousin* — ţînţar, este omonim cu substantivul *cousin*, care înseamnă *văr*, ceea ce permite poetului să facă o glumă punînd în paranteză : *pas germain*, deci nu e vorba de un văr primar !

Mai este nevoie să adaug la acestea că acea cocioabă a maiorului cu mari epoleţi s-ar putea transforma într-o casă frumoasă, care să placă ochilor şi care să fie pe cît de comodă, pe atît de puţin costisitoare ?

Vameşul de acum, dl. Francopulos, un om foarte inteligent şi care merită să fie menţinut în postul său, a adresat ministerului un raport, no. 632, relativ la reformele ce ar trebui aduse în serviciul vămilor. Încercaţi să luaţi cunoştinţă de el, dragă doctore, şi să-l sprijiniţi dacă îl găsiţi bun. Aş fi foarte fericit, în ce mă priveşte, ca sub ministerul dumneavoastră, oraşul Mihăileni să ia o înfăţişare mai europeană. Pentru a ajunge la aceasta, ar trebui să fie convins Kogălniceanu să redea acestui oraş vechea sa importanţă, mutînd aici sediul prefecturii de Dorohoi.

Dorohoiul este, după cum ştiţi, acea mizerabilă fundătură în care noroiul secular nu se zvîntă niciodată ; este un orăşel fără comerţ şi fără nici un viitor. S-a făcut aici o prefectură ca să se ofere prefecţilor posibilitatea de a-şi petrece vremea la Botoşani. Este timpul, nădăjduiesc, să ne gîndim serios la Mihăileni, cu atît mai mult cu cît drumul-de-fier din Galiţia va ajunge în curînd la Cernăuţi. Gîndeşte-te la aceasta, dragă doctore, şi fă-l pe dl. Kogălniceanu să se gîndească.

În ce mă priveşte, cred că mi-am îndeplinit datoria plictisindu-vă cu aceste patru pagini şi termin strîngîndu-vă mîinile ca unui vechi prieten,

V. Alecsandri

Dl. Francopulos, în raportul său, pomeneşte de asemenea despre o reformă de introdus în practica vămii. Cred ideea nimerită. Examinaţi-o.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

88

Vendredi [,Mihăileni, 25 octombrie 1863][1]

Ma chère Smaranditza,

Je suis arrivé sain et sauf à Mihaileny, grâce au Dieu des voyageurs en Moldavie, et je pars dans deux heures pour Czernowitz. En fait d'impression de voyage je n'ai reçu qu'une légère courbature, mais cela passera, je l'espère, comme toutes les belles choses de ce monde, comme les roses par

exemple qui sont condamnées à ne vivre que l'espace d'un matin afin de soulager la douleur de Dupérier.[2]

Pendant que l'on écorchait mon *Surugiu* au théâtre de Jassi, j'ai entendu bien des expressions pittoresques sortant de la bouche des postillons.

Vineri [,Mihăileni, 25 octombrie 1863][1]

Scumpa mea Smărăndița,

Am ajuns bun zdravăn la Mihăileni cu voia Dumnezeului călătorilor din Moldova și plec peste două ore spre Cernăuți. Ca impresie de călătorie nu am păstrat decît o ușoară înțepenire, dar aceasta va trece, o nădăjduiesc, ca toate lucrurile frumoase ale acestei lumi, ca trandafirii de exemplu, care sînt condamnați să trăiască doar răstimpul unei dimineți pentru a ușura durerea lui Dupérier.[2]

În timp ce la teatrul din Iași se maltrata *Surugiul* meu, am auzit multe expresii pitorești ieșind din gura surugiilor.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

89

Paris, 14 novembre 1863, au soir[1]

Mon cher vieux, j'arrive aujourd'hui même, 15 novembre, et je ne saurais mieux inaugurer mon séjour à Paris qu'en t'écrivant ces quelques mots. Je ne resterai qu'un mois ici, après quoi je partirai pour l'Egypte, à la recherche du soleil. Ecris-moi à l'adresse de Jean pour me donner des nouvelles du Théâtre National.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Paris, 14 noiembrie 1863, seara[1]

Iubite prietene, am sosit chiar astăzi, 15 noiembrie, și nu știu cum aș începe mai bine șederea mea la Paris decît scriindu-ți aceste cîteva rînduri. Nu voi rămîne decît o lună aici, după care voi pleca în Egipt, în căutarea soarelui. Scrie-mi pe adresa lui Iancu, pentru a-mi da vești despre Teatrul Național.

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

90

[Paris,] 30 noiembrie 1863

Mon Prince,

Aujourd'hui, lundi, 30 novembre, je me suis rendu au palais des Tuileries et j'ai été introduit auprès de l'Empereur,[1] après une attente de deux heures, Sa Majesté ayant dû présider le Conseil des ministres et donner plus de trente audiences à divers ambassadeurs et autres personnages importants avant de m'admettre en sa présence.

L'accueil que l'Empereur a daigné me faire a été, comme [en] 1859, des plus bienveillants, mais l'audience a été courte. Sa Majesté m'a posé plusieurs questions auxquelles j'ai dû répondre succinctement ; néanmoins, ces questions, malgré leur laconisme, me semblent de nature à nous éclairer suffisamment sur les idées qui préoccupent son esprit. Votre Altesse s'en convaincra par la lecture de cette lettre, dans laquelle je me suis attaché à transcrire fidèlement ma conversation avec Sa Majesté.

L'Empereur en me voyant m'a accueilli par ces paroles :

„Je suis enchanté de vous revoir, M. Alecsandri. Il y a longtemps que je ne vous ai vu".

„Sire“, ai-je répondu, „je suis heureux d'avoir l'honneur de me présenter pour la quatrième fois devant Votre Majesté et de lui apporter une nouvelle lettre du Prince Couza“.

A ces mots, je présentai votre lettre à l'Empereur, qui la reçut gracieusement et la plaça sur le bureau.

„Comment va-t-il le Prince Couza“, m'a demandé ensuite Sa Majesté.

„Parfaitement, Sire !“, ai-je répondu, „et il prie Votre Majesté d'agréer ses plus respectueux hommages“.

„Il a aussi quelques difficultés là-bas ?“ a ajouté l'Empereur en souriant.

„Oui, Sire ! Son Altesse est en dissidence avec une portion de l'Assemblée, mais l'effervescence de ce parti n'offre nul caractère inquiétant pour l'ordre public, car elle ne dépasse pas le seuil de la Chambre. Le pays est calme, à l'abri de tout mouvement anarchique, et se livre tranquillement aux travaux de l'agriculture, qui fait de grands progrès chaque année. Pendant que la portion militante de l'Assemblée, entraînée sans doute, par des aspirations trop ardentes, mais fatalement exploitée par quelques prétendants habiles, s'agitte et dépasse parfois les limites de ses attributions, la Nation reste ferme dans le sentiment de ses devoirs envers l'Etat“.

„Et votre armée, fait-elle des progrès ?“

„Oui, Sire, nous avons déjà une trentaine de mille d'hommes sous les armes, dont 25.000, bien disciplinés, sont en état d'entrer en campagne. Le Prince, au milieu des nombreuses difficultés inhérentes à l'oeuvre de la réorganisation du pays et dues, en grande partie, aux lacunes de la constitution actuelle, a appliqué tous ses soins à doter la Roumanie d'une force armée proportionnée à nos ressources. Il a suivi les conseils que Votre Majesté m'a chargé de lui transmettre en 1859, et il l'a fait dans l'espoir qu'un jour viendrait où il pourrait, tout en servant les intérêts de son pays, payer sa dette de reconnaissance envers la France“.

„Est-on content de la Mission militaire française ?“

„Fort content, Sire ! La mission française a beaucoup contribué à l'instruction et à l'organisation de l'administration militaire de notre armée“.

„Etes-vous resté toujours dans votre pays, depuis 1859 ?“

„Non, Sire ! Je me suis absenté à plusieurs reprises pour remplir diverses missions à l'étranger.“

„Quels sont les sentiments des Roumains dans les circonstances actuelles ? Leurs sympathies sont-elle pour les Russes ou pour les Autrichiens ou pour les Polonais ?“

„Les sympathies du pays et du Prince sont pour la cause de la malheureuse Pologne[2]. Quant aux Russes et aux Autrichiens, nous avons mille raisons pour ne pas les aimer, et cela est si vrai, Sire, que, si les éventualités de l'avenir devaient amener dans nos pays une occupation russe ou autrichienne, il y aurait un soulèvement général chez nous, tandis que nous saluerions avec enthousiasme l'arrivée de l'armée française...

Je sais, Sire, que l'on a essayé de nous desservir indignement dans l'opinion publique en France ; peut-être même a-t-on tenté d'insinuer dans l'esprit de Votre Majesté que nous étions partisans de la Russie, mais ce ne sont là que des calomnies inventées par les ennemis de l'ordre des choses actuel. La vérité est que nous sommes, avant tout, dévoués aux intérêts de notre pays et, conséquemment, que nous portons nos regards toujours du côté de la France. Le pays n'a jamais perdu de vue les bienfaits qu'il doit au gouvernement de Votre Majesté, le Prince n'a jamais oublié les paroles sympathiques que je lui ai rapportées en 1859 de la part de Votre Majesté et nous conservons tous au fond de notre coeur un culte de reconnaissance pour la main généreuse qui nous a rendus à la vie. Votre Majesté s'en convaincra par la lecture de la lettre du Prince Couza, lettre qui exprime les vrais sentiments de la Nation roumaine. Que Votre Majesté fasse un signe, dise un seul mot, et Elle verra les soldats roumains marcher avec enthousiasme à coté des soldats valeureux de la France“.

„Je suis content de ce que vous me dites. Etes-vous inquiété par les Russes ?“

„Nous avons lieu de nous en inquiéter un peu, en présence des troupes que la Russie a massées sur les frontières. C'est comme une menace“.

„Ah ! Et pourquoi ?“

„A cause des nombreux Polonais auquels nous avons facilité le passage à travers notre pays“.

„Comptez-vous rester à Paris ?"

„Si les circonstances l'exigeaient, je resterai ; dans le cas cotraire, je me propose d'aller passer l'hiver en Egypte, pour cause de santé. Si ma mission devait être continuée en mon absence, elle serait confiée à mon frère, le Lt-Colonel Alecsandri, qui jouit de toute la confiance du Prince et qui est en même temps son agent officieux auprès du Gouvernement même de Votre Majesté.

„C'est bien ; je lirai la lettre du Prince, et, si je voulais y répondre, je chargerai votre frère de transmettre ma réponse au Prince".

„Le Prince a le ferme espoir, Sire, que Sa lettre anéantira les bruits calomnieux que ses ennemis tâchent de faire accréditer relativement à sa politique en faveur de la Russie, ainsi que les doutes que l'on a peut-être, cherché à éveiller dans l'esprit de Votre Majesté au sujet de son dévouement envers l'Empereur des Français. Quant à la Nation roumaine, elle vous supplie, Sire, dans le cas d'éventualité de guerre, d'être son parrain militaire, comme Votre Majesté a déjà été son régénérateur politique".

„Oh, nous n'en sommes pas encore à la guerre..., mais, quoi qu'il en soit, dites au Prince et à vos compatriotes que je leur garde toutes mes sympathies".

Telle est, mon Prince, la conversation [3] textuelle que j'ai eue avec l'Empereur. L'ensemble des demandes que Sa Majesté m'a faites, dénote, à mon avis, une préoccupation sérieuse en vue des évènements qui se préparent et laissent entrevoir l'intention de l'Empereur de destiner un rôle aux Principautés Unies dans la marche de ces évènements. Votre lettre est donc venue fort à propos pour combattre victorieusement les insinuations calomnieuses des ennemis du pays et pour rassurer l'Empereur sur nos sentiments, à l'égard de la politique de son Gouvernement en Orient. J'ai donc tout lieu de croire que Sa Majesté ne tardera pas à vous exprimer directement son entière satisfaction.

Et, maintenant que ma nouvelle mission est terminée, permettez-moi de vous faire mes adieux jusqu'au printemps et de vous prier de reporter sur mon frère toute la confiance que vous avez eue jusqu'à présent en moi. Il est homme à la

mériter, et par son dévouement, et par son intelligence, et par sa discrétion.

Votre ancien ami tout dévoué,

V. Alecsandri

Paris, 30 noiembrie 1863

Prințe,

Astăzi, luni, 30 noiembrie, am fost la palatul Tuilleries și am fost introdus la împărat [1], după o așteptare de două ore, majestatea-sa trebuind să prezideze Consiliul de Miniștri și să dea peste treizeci de audiențe diverșilor ambasadori și altor personaje importante, înainte de a mă primi în prezența sa.

Primirea pe care împăratul a avut amabilitatea să mi-o facă a fost, ca în 1859, dintre cele mai binevoitoare, dar audiența a fost scurtă. Majestatea-sa mi-a pus mai multe întrebări la care a trebuit să răspund pe scurt ; cu toate acestea, aceste întrebări, cu tot laconismul lor, îmi par că ne pot lămuri îndeajuns asupra gîndurilor care îi preocupă spiritul. Alteța-voastră se va convinge prin citirea acestei scrisori, în care am încercat să transcriu fidel convorbirea mea cu majestatea -sa.

Împăratul, văzîndu-mă, m-a primit cu aceste vorbe :

„Sînt încîntat să vă revăd, d-le Alecsandri. Este mult timp de cînd nu v-am mai văzut".

„Sire", i-am răspuns, „sînt fericit de a avea cinstea să mă înfățișez pentru a patra oară înaintea majestății-voastre și să-i aduc o nouă scrisoare din partea prințului Cuza".

La aceste cuvinte, i-am înmînat împăratului scrisoarea voastră, pe care a primit-o cu plăcere și a așezat-o pe birou.

„Ce face prințul Cuza", m-a întrebat apoi majestatea-sa.

„Foarte bine, sire !", i-am răspuns, „și el roagă pe majestatea-voastră să primească cele mai respectuoase omagii."

„Are și unele greutăți acolo ?" a adăugat împăratul surîzînd.

„Da, sire ! Alteța-sa este în neînțelegere cu o parte din Adunare, dar agitația acestui partid nu oferă nici un caracter îngrijorător pentru ordinea publică, căci nu depășește pragul Camerei. Țara este liniștită, la adăpostul oricărei mișcări anarhice, și își vede în liniște de lucrările

agricole, care fac mari progrese în fiecare an. În timp ce grupul militant din Adunare, îndemnat, fără îndoială, de aspiraţii prea înflăcărate, dar, din nenorocire, exploatate de cîţiva pretendenţi abili, se agită şi depăşeşte cîteodată limitele atribuţiilor sale, naţiunea rămîne hotărîtă în sentimentul său de datorie către stat."

„Şi armata voastră face progrese ?"

„Da, sire, avem deja treizeci de mii de oameni sub arme, dintre care 25.000 bine disciplinaţi, sînt în stare să intre în campanie. Prinţul, în mijlocul numeroaselor greutăţi ivite în opera de reorganizare a ţării, şi datorate, în mare parte, lipsurilor din constituţia actuală, şi-a îndreptat toată grija pentru a înzestra România cu o forţă armată potrivită cu resursele noastre. El a urmat sfaturile pe care majestatea-voastră m-a însărcinat să i le transmit în 1859, şi a făcut-o în speranţa că va veni o zi cînd va putea, servind interesele ţării sale, să plătească şi datoria sa de recunoştinţă către Franţa."

„Sînteţi mulţumiţi de misiunea franceză ?"

„Foarte mulţumiţi, sire ! Misiunea franceză a contribuit mult la instruirea şi organizarea administraţiei militare a armatei noastre."

„Aţi rămas tot timpul în ţara dumneavoastră, de la 1859 ?"

„Nu, sire ! am lipsit în mai multe rînduri pentru a îndeplini diferite misiuni în străinătate."

„Care sînt sentimentele românilor în împrejurările de faţă ? Simpatiile lor sînt ele pentru ruşi, pentru austrieci sau pentru polonezi ?"

„Simpatiile ţării şi ale prinţului sînt pentru cauza nefericitei Polonii[2]. Cît despre ruşi şi austrieci, avem o mie de motive să nu-i iubim şi aceasta este atît de adevărat, sire, încît, dacă împrejurările viitorului vor trebui să aducă în ţara noastră o ocupaţie rusească sau austriacă, va fi la noi o revoltă generală, în timp ce am saluta cu bucurie sosirea armatei franceze...

Ştiu, sire, că s-a încercat să ne ponegrească nedemn în opinia publică din Franţa ; poate chiar s-a încercat să se insinueze în spiritul majestăţii-voastre că eram partizanii Rusiei, dar acestea nu sînt decît calomnii inventate de inamicii ordinei de lucruri actuale. Adevărul este că sîntem, înainte de toate, devotaţi intereselor ţării noastre şi, prin urmare, ne îndreptăm întotdeauna privirile spre Franţa. Ţara nu a pierdut niciodată din vedere binefacerile pe care le datorează guvernului majestăţii-voastre, prinţul nu a uitat niciodată cuvintele plăcute pe care i le-am raportat în 1859 din partea majestăţii-voastre şi păstrăm toţi în adîncul inimii noastre un cult de recunoştinţă pentru mîna generoasă care ne-a readus la

viaţă. Majestatea-voastră se va convinge prin citirea scrisorii prinţului Cuza, scrisoare care înfăţişează adevăratele sentimente ale naţiunii române. Majestatea-voastră să facă un semn, să spună o singură vorbă şi ea va vedea soldaţii români mergînd cu entuziasm alături de valoroşii soldaţi ai Franţei".

„Sînt mulţumit de ceea ce îmi spuneţi. Sînteţi îngrijoraţi din pricina ruşilor ?"

„Avem dreptul să fim puţin îngrijoraţi, în prezenţa trupelor pe care Rusia le masează pe graniţe ; este ca o ameninţare".

„Ah ! Şi pentru ce ?"

„Din pricina numeroşilor polonezi cărora le-am uşurat trecerea prin ţara noastră".

„Socotiţi să rămîneţi la Paris ?"

„Dacă împrejurările o cer, voi rămâne ; în caz contrariu, îmi propun să mă duc să-mi petrec iarna în Egipt, pentru motive de sănătate. Dacă misiunea mea va trebui continuată în lipsa mea, ea va fi încredinţată fratelui meu, locotenent-colonelul Alecsandri, care se bucură de toată încrederea prinţului şi care este, în acelaşi timp, agentul său oficios pe lîngă însuşi guvernul majestăţii-voastre.

„Bine, voi citi scrisoarea prinţului, şi, dacă voi dori să răspund, voi însărcina pe fratele dumneavoastră să transmită răspunsul meu prinţului."

„Prinţul are speranţă sigură, sire, că scrisoarea sa va şterge zvonurile calomnioase pe care duşmanii săi încearcă să le facă crezute relative la politica sa în favoarea Rusiei, cum şi îndoielile pe care au încercat, poate, să le trezească în spiritul majestăţii-voastre despre devotamentul său faţă de împăratul francezilor. Cît despre naţiunea română, ea vă roagă, sire, în caz de posibilitate de război, de a fi naşul său militar, aşa cum majestatea-voastră a fost deja regeneratorul său politic."

„Oh, nu sîntem încă ajunşi la un război..., dar, oricum ar fi, spuneţi prinţului şi compatrioţilor dumneavoastră că le păstrez toată simpatia mea."

Aceasta este, prinţe, conversaţia[3] textuală pe care am avut-o cu împăratul. Ansamblul întrebărilor pe care mi le-a pus majestatea-sa dovedeşte, după părerea mea, o preocupare serioasă în vederea evenimentelor care se pregătesc şi lasă să se întrevadă intenţia împăratului de a destina Principatelor Unite un rol în mersul acestor evenimente. Scrisoarea voastră a venit deci foarte potrivit pentru a lupta victorios împotriva ponegririlor aduse de inamicii ţării şi pentru a asigura pe împărat asupra sentimentelor noastre, faţă de politica guvernului său în Orient. Sînt

deci îndreptăţit să cred că majestatea-sa nu va întîrzia să vă exprime direct întreaga sa satisfacţie.

Şi, acum, cînd noua mea misiune este încheiată, daţi-mi voie să îmi iau rămas bun pînă la primăvară şi să vă rog a îndrepta asupra fratelui meu toată încrederea pe care aţi avut-o pînă acum în mine. Este un om care o merită, şi prin devotamentul, şi prin inteligenţă, şi prin discreţia sa.

Vechiul vostru prieten devotat,
V. Alecsandri

91

Paris, 31 décembrie 1863

Mon cher Prince,

La lettre [1] que vous m'avez fait l'amitié de m'écrire au sujet de mon audience au palais de Tuileries est pleine de choses flateuses pour mon amour-propre d'ambassadeur officieux de Votre Altesse. Permettez-moi cependant de n'en prendre que tout juste ce qui peut suffire à ma modestie et de vous exprimer, en revanche, mes voeux les plus sincères pour votre bonheur, à titre de souhaits de Nouvel An.

Ma mission étant terminée, à la satisfaction de tout le monde, et n'ayant plus de raison de prolonger mon séjour à Paris, je me propose de partir pour l'Egypte vers le milieu janvier prochain. Ma santé fortement ébranlée par les incidents variés d'une existance passablement aventureuse, réclame l'influence salutaire d'un climat chaud et d'un régime fortifiant.

Heureux ceux qui peuvent jouir impunément d'une jeunesse constante et surtout des avantages qui y sont attachés ! Et vous êtes du nombre de ces privilégiés, vous, mon cher Prince, qui tenez de la main droite un sceptre, envié par tant d'hommes laids et de la main gauche un mouchoir convoité par tant de jolies femmes ! Pour ma part, j'envie beaucoup votre main gauche, car je ne vois rien en ce monde qui vaille l'hommage irrésistible et le culte enivrant de la beauté. A mon avis, le Globe du Monde tient moins bien dans la main que celui d'une blanche poitrine de jeune fille.

Si tout autre que vous, mon cher Prince, surprenait ma profession de foi philosophique, il ferait peutêtre semblant de se voiler la face par un sentiment de fausse pudeur, à l'instar de Tartuffe, et pourtant c'est à ces convictions acquises par une longue expérience que je dois d'être poète et d'avoir perdu le superflu de ma chevelure..., et je ne m'en plains pas !

Continuez donc, mon cher Prince, à aimer la Roumanie, cette beauté naïve et superbe à la fois, à la possession de laquelle aspirent tant de puissants et d'impuissants de la terre, et croyez qu'en travaillant à son bonheur vous rendrez bien heureux votre vieil ami tout dévoué,

V. Alecsandri

P.S. Méfiez-vous, à l'avenir, de l'indiscrétion des bureaux de poste européens. On y aime beaucoup la lecture, et par conséquent on n'y a nul scrupule d'ouvrir adroitement les paquets. Dans votre lettre vous m'appelez *vieux faiseur* ; le mot est joli, mais il m'a paru un peu *risqué dans les circonstances actuelles.*

Paris, 31 decembrie 1863

Iubite prinţe,

Scrisoarea [1] pe care aţi făcut gestul prietenesc să mi-o scrieţi în legătură cu audienţa mea la palatul Tuileries este plină de lucruri măgulitoare pentru amorul meu propriu de ambasador oficios al alteţei-voastre. Permiteţi-mi totuşi să nu iau din ea decît atît cît poate fi de ajuns modestiei mele şi să-mi exprim, în schimb, urările mele cele mai sincere pentru fericirea voastră, ca felicitări de Anul nou.

Misiunea mea fiind încheiată, spre mulţumirea tuturor, şi neavînd nici un motiv să-mi prelungesc şederea la Paris, îmi propun să plec în

Egipt pe la mijlocul lui ianuarie viitor. Sănătatea mea foarte zdruncinată în urma întîmplărilor felurite ale unei vieţi destul de aventuroase cere influenţa unui climat cald şi a unui regim întăritor.

Fericiţi cei ce pot să se bucure fără grijă de o tinereţe veşnică şi, mai cu seamă, de avantajele care o însoţesc! Şi voi sînteţi unul dintre aceşti privilegiaţi, voi iubite prinţe, care ţineţi în mîna dreaptă un sceptru, invidiat de oameni uriţi, şi în mîna stîngă o batistă, rîvnită de atîtea femei frumoase. În ce mă priveşte, invidiez mult mîna voastră stîngă, că nu văd nimic în această lume care să facă cît omagiul irezistibil şi cultul îmbătător al frumuseţii. După părerea mea, globul lumii stă mai puţin bine în mînă decît un sîn alb de fată tînără.

Dacă oricine în afară de voi, iubite prinţe, ar surprinde profesiunea mea de credinţă filozofică, s-ar preface poate că-şi acoperă faţa dintr-un sentiment de falsă pudoare, în felul lui Tartuffe, şi totuşi acestor convingeri căpătate printr-o lungă experienţă le datorez de a fi poet şi de a-mi fi pierdut prisosul părului meu... şi nu mă plîng !

Continuaţi deci, iubite prinţe, să iubiţi România, această frumuseţe naivă şi minunată în acelaşi timp, la posedarea căreia aspiră atîţi puternici şi neputincioşi de pe pămînt, şi să credeţi că lucrînd pentru fericirea ei, veţi face foarte fericit pe vechiul vostru prieten devotat,

V. Alecsandri

P.S. Temeţi-vă, în viitor, de indiscreţia birourilor de poştă europene. Le place foarte mult lectura şi, prin urmare, nu au nici un scrupul pentru a deschide cu dibăcie pachetele. În scrisoarea voastră mă numiţi *bătrîn şmecher*; cuvîntul este frumos, dar mi-a părut puţin riscat în împrejurările de faţă.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

92

Paris, décembre 1863

Mon cher Jean,

Lors de mon départ de Jassi, je t'ai laissé une obligation de Mr Aleco Foresco pour la somme de 500 # et je t'ai prié d'encaisser cet argent pour le tenir à la disposition de Mr Démètre Paraskive. J'ai chargé en même temps Mr Lazaresco d'actioner l'encaissement de la dite somme, car elle était destinée à subvenir aux frais d'exploitation de la terre de Patrascany. Je ne sais si l'opération a eu lieu, c'est pourquoi je t'écris pour la rappeler à ta mémoire et te prie, en même temps, de me répondre de suite à ce sujet, car je compte quitter Paris très prochainement.

Si par hasard Mr A. Foresco était parti pour Bucarest pour remplir son mandat de député et pour éviter ainsi de remplir ses autres obligations, il faudrait réclammer les 500 # de mon fermier Mr l'Aga Jean Botez, et au besoin mettre séquestre sur ses produits de Patrascany, la dite somme représentant une partie du bail de la St Démètre.

C'est encore de l'ennui que je te cause, mon cher ami, mais tu as Mr Lazaresco sous ta main pour agir, et de cette façon toute difficulté disparaît, le tout est de ne pas perdre du temps.

J'envoie à Smaranditza une caisse de livres dans laquelle se trouvent deux paires de bottines à double semelle pour Pauline, serai tu assez aimable de les prendre et de les envoyer à leur adresse, tu me ferais grand plaisir.

Je profite également du départ de Pisozki pour envoyer à Démètre Paraskive un porte-cigarettes en écume de mer (une commission qu'il m'a donnée). Pisozki saisira la première occassion pour t'expédier cet objet de Bucarest, et toi, à ton tour, tu le remettras à Mr Paraskive avec mille bonnes amitiés de ma part. Tu n'oublieras pas, cependant, de le prier de ma part de m'envoyer le compte détaillé des dépenses faites jusqu'à ce jour sur la terre de Patrascany, ayant déjà avancé moi-même plus de 1600 ducats. Je veux régler mes comptes à la fin de l'année, et j'ai besoin de ces renseignements.

Sur ce, je vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Adresa pe plic: Colonel Jean Branisteano
Membre de la Curatelle de „Sf. Spiridon"
Jassi, Moldavie

Paris, decembrie 1863

Iubite Iancule,

Înainte de plecarea mea de la Iași, ți-am lăsat o obligație a d-lui Alecu Forescu pentru suma de 500 # și te-am rugat să încasezi acești bani pentru a-i ține la îndemîna d-lui Dimitrie Paraschiv. Am însărcinat, în același timp, pe dl. Lăzărescu să procedeze la încasarea numitei sume, căci ea era sortită să contribuie la cheltuielile exploatării moșiei Pătrășcani. Nu știu dacă operația a avut loc, de aceea îți scriu pentru a-ți aminti și te rog, în același timp, să-mi răspunzi de îndată în legătură cu aceasta, căci socotesc să părăsesc Parisul foarte curînd.

Dacă din întîmplare, dl. A. Forescu a plecat la București pentru a-și îndeplini mandatul de deputat și pentru a se feri astfel de a-și îndeplini alte obligații, va trebui să reclami cei 500 # ai arendașului meu, dl. aga Ion Botez, și la nevoie să pui sechestru asupra produselor sale de la Pătrășcani, numita sumă reprezentînd o parte din cîștigul de la Sf. Dumitru.

Este încă o plictiseală pe care ți-o cauzez, dragul meu, dar tu ai pe dl. Lăzărescu la îndemînă pentru a acționa, și în acest fel orice greutate dispare, totul este să nu se piardă timp.

Trimit Smărănditii o ladă cu cărți în care se găsesc două perechi de ghete cu talpă dublă pentru Paulina, vei fi tu atîta de bun să le iei și să le trimiți la adresa lor, îmi vei face mare plăcere.

Mă folosesc, de asemenea, de plecarea lui Pisoski pentru a trimite lui Dimitrie Paraschiv un portțigaret din spumă de mare (un comision pe care mi l-a dat). Pisoski va prinde prima ocazie pentru a-ți trimite acest obiect de la București, și tu, la rîndul tău, îl vei da d-lui Paraschiv cu multe bune amiciții din partea mea. Nu vei uita, totuși, să-l rogi din partea mea să-mi trimită socoteala amănunțită a cheltuielilor făcute pînă în ziua de astăzi pe moșia Pătrășcani, eu însumi trimițînd deja înainte mai mult de 1 600 ducați. Vreau să-mi aranjez socotelile la sfîrșitul anului și am nevoie de aceste lămuriri.

Cu aceasta, vă îmbrățișez pe toți,

V. Alecsandri

Adresa pe plic : Colonel Ion Brănișteanu
Membru al Epitropiei „Sf. Spiridon"
Iași, Moldova

CĂTRE G. BOTEANU[1]

93

[a. 1864]

...Am văzut cu mulțămire că te ferești de trista manie [a] acelora ce ridiculează limba română și care fiind săraci de idei cată a-și ascunde sărăcia supt o manta de pompă literară. Românii au o limbă originală și armonioasă ce stă încă ascunsă afară din orașe, datoria noastră este de a o găsi și de a o cultiva cu multă îngrijire, încît să putem exprima ideile și simțirile noastre într-un chip plăcut și înțeles de toată România.

. . . .

De cînd am venit din străinătate am auzit grăind românește-grecește, românește-rusește, românește-italienește, românește-latinește și românește-franțozește ; în sfîrșit, a venit vremea să grăim și românește-românește.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

94

Paris, janvier 1864

Mon cher Jean,

Je me trouve encore à Paris, comme tu vois, ce ne sont pourtant pas les plaisirs de cette ville qui m'y ont retenu si tard, ce sont quelques travaux dramatiques avant de m'embarquer pour l'Egypte. Mon carnaval se passe à barbouiller du papier dans ma chambre le jour et à jouer le soir avec mes nièces. Quant aux amours parisiennes... bernique ! Je suis sage comme une jeune vierge gardée à vue par sa mère, et je trouve des avantages hygiéniques à cette abstinence. Ce régime durera-t-il longtemps encore ? J'en doute, c'est pourquoi

je devrai me hâter de quitter au plus tôt la ville de tentations où je me trouve, et je le ferai sans plus tarder aussitôt que j'aurai mis fin à une pièce [1] de théâtre qui se trouve actuellement sur le chantier.

Mon intention est de me trouver à Jassi vers la fin du mois d'avril, afin d'aller surveiller les travaux de Patrascany. Si d'ici là néanmoins, il se trouvait quelque bon fermier qui voulut bien me débarrasser de mes soucis agricoles, cela me ferait un bien grand plaisir. Occupe-toi un peu de ce travail.

Smaranditza Docan a dû te remettre deux paires de bottines destinées à Pauline, il paraît cependant qu'il y a eu erreur, car Pauline n'en a reçu qu'une seule paire. Informe-toi de la paire disparue et si elle se retrouve, remets-la de suite à leur adresse, en même temps que la lettre ci-jointe.

Adieu, mon bon vieux, je t'embrasse,

V. Alecsandri

Mes amitiés aux tiens.

Paris, ianuarie 1864

Iubite Iancule,

Mă găsesc încă la Paris, după cum vezi, și totuși nu plăcerile acestui oraș sînt acelea care m-au reținut așa de tîrziu, ci sînt cîteva lucrări dramatice, înainte de a mă îmbarca pentru Egipt. Îmi petrec carnavalul măzgălind hîrtie în camera mea, ziua, și jucîndu-mă, seara, cu nepoatele mele. Cît despre amorurile pariziene... degeaba ! Sînt cuminte ca o fecioară supravegheată de mama sa și găsesc avantaje higienice acestei abțineri. Acest regim va mai dura mult timp ? Mă îndoiesc, de aceea ar trebui să mă grăbesc să părăsesc cît mai curînd orașul tentațiilor unde mă aflu, și o voi face fără să mai întîrziez, de îndată ce voi termina o piesă de teatru [1] care se găsește acum pe șantier.

Dorința mea este de a mă găsi la Iași spre sfîrșitul lunii aprilie, ca să merg să supraveghez lucrările de la Pătrășcani. Totuși, dacă pînă atunci s-ar găsi vreun arendaș bun care să vrea să mă scutească de grijile mele agricole, aceasta mi-ar face o mare plăcere. Ocupă-te puțin de această treabă.

Smărăndița Docan trebuie să-ți fi dat două perechi de ghete destinate Paulinei, se pare totuși că a fost o greșală, căci Paulina nu a primit decît o singură pereche. Informează-te despre perechea dispărută și dacă se regăsește, dă-o numaidecît la adresa ei, în același timp cu scrisoarea alăturată.

Adio, dragul meu, te îmbrățișez,

V. Alecsandri

Amicițiile mele alor tăi.

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILĂ

95

Mircesti, 14 févr. 1864

Mon cher Golesco,

J'ai adressé à Mr le ministre des Travaux publics une supplique au sujet de la station [1] du chemin de fer qui avait d'abord été fixée à Mircesti et qui tout à coup a été transférée dans mon voisinage, à Halaucesti. Ce tour m'a été joué par un Grec, Mr. Costica Soutzo, commissaire d'expropiation, en faveur d'un autre Grec, le Prince A. Morouzi. Il est de nature à m'ennuyer beaucoup et je ne veux pas le subir sans protester.

C'est ce que je fais en adressant une supplique au guvernement, accompagnée d'une autre supplique provenant de diverses communes des environs. Je te prie, mon cher Golesco, d'en prendre connaissance, et d'y prêter toute ton attention dans le cas où le prince D. Ghica, la soumettrait à la décision du Conseil. Je crois être dans mon droit en défendant et mes intérêts et ceux de toute une population.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Mircești, 14 febr. 1864

Iubite Golescu,

Am adresat ministrului Lucrărilor Publice o cerere în legătură cu stația[1] de cale ferată care fusese mai întîi fixată la Mircești și care deodată a fost mutată în vecinătatea mea la Hălăucești. Această păcăleală mi-a fost făcută de un grec, dl. Costică Suțu, comisar al exproprierii, în favoarea altui grec, prințul A. Moruzi. Aceasta mă plictisește foarte mult și nu vreau să o îndur fără să protestez.

Asta am și făcut adresînd o cerere guvernului, însoțită de o altă cerere provenind de la diferite comune din împrejurimi. Te rog, iubite Golescu, să iei cunoștință de aceasta și să bagi bine de seamă în cazul în care prințul D. Ghica ar supune această chestiune deciziei Consiliului. Cred că sînt în dreptul meu, apărînd atît interesele mele, cît și pe cele ale unei întregi populații.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

96

Mircesti, juin 1864

Mon cher Ministre,

Le coup d'Etat[1] a été couronné d'un plein succès non seulement dans les pays, mais même hors des frontières. Vous devez être content, c'est pourquoi je viens vous rappeler la promesse que vous m'avez donnée au sujet de la direction du théâtre roumain. Je connais trop cette boutique pour me faire illusion sur les résultats que l'on obitiendrait en tentant de nouvelles combinaisons qui exigeraient des sacrifices d'argent exorbitants de la part du Gouvernement. La seule bonne mesure que l'Etat puisse prendre ce serait d'envoyer à Paris

trois garçons et trois jeunes filles au même titre que les autres boursiers et de les destiner à l'étude de l'art scénique. On les confierait aux soins de quelque artiste du Théâtre Français, qui nous les rendrait au bout de trois ans en état de jouer convenablement les oeuvres dramatiques et de former dans le pays un conservatoire. En attendant, il est plus raisonable de laisser le Théâtre National marcher comme par le passé sous la direction absolue d'un homme intelligent, d'un artiste éprouvé. Or, cet homme, vous le connaissez de longue date, c'est un de nos anciens camarades d'école, c'est Millo, le seul artiste de grand talent que nous ayons. Il a, comme vous le savez, abandonné tout pour suivre sa vocation, il a parcouru sa carrière péniblement, en y consacrant son patrimoine et ses facultés, il a produit des oeuvres de mérite, il a crée des rôles qui forment le fond de notre répertoire national. Ce sont là des titres suffisants à la protection du Gouvernement.

Tous les autres freluquets, croyez-moi, ne sont que de pauvres sires dénués de talent, des saltimbanques formés à l'école du paillasse de Caïmata[2], et qui cherchent à mettre Millo de côté pour exploiter le public en lui servant des plats de leur façon. Ils ne méritent nul intérêt et pourtant ils ont des prétentions absurdes. Ne vont-ils pas jusqu'à réclamer des honoraires de ministre pour parodier sur la scène des traductions en langue sabir[3] des pièces du théâtre français ou bien des drames criblés d'infirmités ?

Je sais que Mr Strat[4] les protège ; il a tort car, vrai, ils n'ont rien pour eux, pas même le mérite grimacier du singe. Ce serait vouloir transformer la scène en tréteau que de leur livrer la direction et ce serait perpétuer l'esprit d'intrigue dans le théâtre, que d'imposer ces gens-là au futur directeur. Agissez tout crânement en ministre pratique et dans l'intérêt même de la littérature dramatique, donnez (ainsi que vous me l'avez promis) la direction[5] *absolue* à Millo. Tout le monde vous approuvera et moi je vous serai très obligé.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mircești, iunie 1864

Scumpul meu ministru,

Lovitura de stat[1] a fost încununată de un succes deplin nu numai în țară, dar chiar în afara granițelor. Trebuie să fii mulțumit, de aceea viu să-ți reamintesc făgăduiala pe care mi-ai făcut-o cu privire la direcția teatrului românesc. Cunosc prea bine această dugheană ca să-mi fac vreo iluzie asupra rezultatelor ce s-ar obține încercînd noi combinații, care ar cere sacrificii de bani peste măsură de mari din partea guvernului. Singura măsură bună pe care statul ar putea-o lua ar fi de a trimite la Paris trei băieți și trei fete în aceleași condiții ca și pe ceilalți bursieri, destinîndu-i studiului artei scenice. Ar trebui să-i încredințeze vreunui artist al Teatrului Francez care ni-i va trimite înapoi, după trei ani, în stare să joace cum trebuie operele dramatice și să formeze în țară un conservator. Pînă atunci, este mai înțelept ca Teatrul Național să fie lăsat să meargă ca și în trecut, sub direcția absolută a unui om inteligent, a unui artist încercat. Or, pe acest om îl cunoști de multă vreme, este unul din vechii noștri colegi de școală, este Millo, singurul artist de mare talent pe care îl avem. El a părăsit totul, după cum știi, pentru a-și urma chemarea, și-a străbătut cariera cu greutate, consacrîndu-i averea și facultățile sale, a produs opere de merit, a creat roluri care formează baza repertoriului nostru național. Acestea sînt titluri suficiente pentru a merita protecția guvernului.

Toți ceilalți, flușturatici, crede-mă, nu sînt decît niște păcătoși lipsiți de talent, saltimbanci formați la școala paiaței de la Caimata[2] și care caută să lase pe Millo deoparte pentru a exploata publicul servindu-i spectacole pe măsura lor. Nu merită nici un interes și, cu toate acestea, au pretenții absurde. Nu merg ei pînă acolo încît să reclame onorarii de miniștri pentru a parodia pe scenă traducerile în limba sabiră[3] a pieselor teatrului francez sau drame pline de infirmități?

Știu că dl. Strat[4] îi protejează; el greșește, căci, în adevăr, nu au nici o calitate, nici măcar meritul de a se schimonosi ca maimuța. A le lăsa lor direcția înseamnă să vrei transformarea scenei în teatru de bîlci și a impune pe acești oameni viitorului director ar însemna perpetuarea în teatru a spiritului de intrigă. Acționează deci cu îndrăzneală, ca un ministru practic și în interesul chiar al literaturii dramatice — dă (așa cum mi-ai făgăduit) conducerea[5] *absolută* lui Millo. Toată lumea te va aproba și eu îți voi fi foarte recunoscător.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE COSTACHE NEGRI

97

Mircesti, août 1864

Nous avons eu dans nos parages des inondations monstrueuses. Mon joli bois de Mircesti a pris un aspect vénitien de l'effet le plus pittoresque et, comme un désastre n'arrive jamais seul, l'incendie a dévoré mon église[1] grâce à l'ivrognerie du prêtre de mon village.

Il va sans dire que, pendant l'incendie, tous les descendants de Trajan, qui habitent ma terre, ont assisté au spectacle sans se déranger, sans apporter un secours quelconque. Ils faisaient même des lazzis d'un goût assez peu orthodoxe, ce qui prouve victorieusement que le peuple roumain est voltairien ultra. L'église a brûle de fond en comble avec tout ce qu'ell contenait, y compris les rats et les grenouilles et les serpents. Ça [a] été magnifique, car l'incendie a eu lieu par un ouragan épuvantable.

Me voici obligé maintenant de faire une dépense de 1.000 à 1.500 ducats pour élever un nouveau temple au Dieu des chrétiens. Je m'acquitterai de ce devoir au printemps si ma recette Patrascany me donne de quoi. En attendant, les habitants de Mircesti sont exposés à décéder et à être enterrés comme des païens.

Depuis un mois je travaille à la mise en ordre des chants populaires [2], dont je fais hommage à l'institut des enfants trouvés. J'ai copié 55 ballades, 80 doïnas, 55 horas et une trentaine d'autres pièces dans un gros volume in-quarto de 500 pages, relié en cuir de Russie. C'est un magnifique spécimen de calligraphie et de patience; je compte le porter prochainement à Rouginoassa, où le mauvais temps m'a empêché de me rendre jusqu'à ce jour.

Mircești, august 1864

Am avut pe meleagurile noastre niște inundații îngrozitoare. Frumoasa mea pădure din Mircești a luat un aspect venețian de cel mai pitoresc efect, şi, cum un dezastru nu vine niciodată singur, focul mi-a mistuit biserica[1] datorită beţiei preotului din satul meu.

Nici nu mai e nevoie să spun că, în timpul incendiului, toţi descendenţii lui Traian, care locuiesc pe moşia mea, au asistat la spectacol fără să se deranjeze, fără să aducă vreun ajutor oarecare. Făceau chiar glume de un gust foarte puţin ortodox, ceea ce dovedeşte în mod victorios că poporul român este ultravoltairian. Biserica a ars pînă la temelie, cu tot ceea ce conţinea, cu şoareci, broaşte şi şerpi. A fost măreţ, căci focul a avut loc pe un uragan înspăimîntător.

Iată-mă acum obligat să fac o cheltuială de 1 000 pînă la 1 500 de ducaţi pentru a ridica un nou templu Dumnezeului creştinilor. Mă voi plăti de această datorie la primăvară, dacă încasările Pătrăşcanilor îmi vor da cu ce. În aşteptare, locuitorii din Mirceşti sînt expuşi să moară şi să fie îngropaţi ca nişte păgîni.

De o lună lucrez la orînduirea cîntecelor populare[2], pe care le dedic institutului de copii găsiţi. Am copiat 55 de balade, 80 de doine, 55 de hore şi vreo treizeci de alte bucăţi într-un mare volum in-quarto de 500 de pagini, legat în piele de Rusia. Este un minunat model de caligrafie şi de răbdare ; socotesc să-l duc în curînd la Ruginoasa, unde timpul rău m-a împiedicat să mă duc pînă astăzi.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

98

Mircesti, le 29 août 1864

Mon cher Baligot,

Je réponds à tes deux dernières lettres, dont l'une m'est parvenue à Patrascany et l'autre à Mircesti. La première accompagnait la feuille rose du *Buciumul*, c'est-à-dire la nouvelle loi rurale ! Je ne veux pas discuter les avantages et les désavantages de cette loi, car je l'accepte pour ma part, comme un moyen de relever la classe de paysans. Que l'indemnité soit suffisante ou non, je ne veux pas y regarder, mais ce dont je m'inquiète, c'est de l'impôt qui va peser sur

les paysans. Maintenant, la loi est faite et devra être appliquée tôt ou tard ; mais a-t-on bien choisi le moment de la promulguer ? Une loi de cette nature exigeait pour le moins une année de stage, avant son application ; car elle touche à tous les intérêts du pays. Elle aurait dû accorder aux propriétaires ainsi qu'aux fermiers le temps nécessaire pour régler leurs affaires et mettre ordre aux transactions commerciales. Qu'arrive-t-il en ce moment ? Les fermiers quittent les terres, et les propriétaires se trouvent privés de tout moyen d'exploitation. L'argent à 24 et même 36%, et il leur faudra néanmoins payer tout en argent désormais. La plupart d'entr-eux peuvent se considérer comme des gens entièrement ruinés. Mon frère, par exemple, que fera-t-il, si son fermier le quitte ? (et cela arrivera indubitablement). Pourra-t-il quitter l'Agence pour venir à Foltesty ? Et dans ce cas, avec quoi entreprendra-t-il la culture de ses champs ? Le voilà donc menacé à perdre la totalité de ses revenus, pour la première année, c'est-à-dire 5000#, on bien de passer par les fourches caudines de son fermier qui sera bien gentil, s'il voulait se contenter de réduire le prix du fermage à la moitié de sa valeur. Pour ma part quoique mon fermier de Mircesti soit, d'après le contrat, tenu de tenir ma terre jusqu'en avril 1865, j'ai dû, en présence de la ruine qui l'attendait, lui faire une réduction de 500# sur le fermage de l'année prochaine. Quant à mon autre terre, il m'y faudra verser un capital d'un moins 2000#, pour acheter des machines de toute sorte qui remplacent les bras du paysan. Mais où prendrai-je cet argent ? Chez les Juifs ! Toujours les Jufis ! On dirait vraiment que la loi a été faite pour enrichir les usuriers ; car le gouvernement n'a pas daigné prévoir les difficultés que la loi engendrerait et ne s'est pas attaché à fonder préalablement une banque quelconque. Enfin que la loi lui soit légère !

Fasse le ciel que du moins la ruine d'une classe, comme celle des propriétaires et des fermiers, classe nombreuse et intelligente, profite à celle des paysans ! Que fera le gouvernement de toutes les terres des couvents que les fermiers s'empressent d'abandonner, juste au moment du labour ? Si les terres restent en jachère, comment remplacera-t-il les millions de revenu de ces terres[1] ? *Allah Kerim !*

Que Gogo[2] fasse ce qu'il voudra de la direction du théâtre. Je ne veux plus m'en occuper ; aussi bien j'ai bien d'autres chiens à fouetter. Je n'irai donc pas faire une nouvelle école, en écrivant au Prince pour lui rappeler sa promesse...

Je regrette infiniment que tu ne vienne pas à Rouginoasa avec le Prince. En tout cas, si tu pars pour Wiesbaden, n'y reste que le moins possible, car tu as beaucoup d'ennemis, tout prêts à te desservir en ton absence.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Mircești, 29 august 1864

Iubite Baligot,

Răspund la ultimele tale două scrisori, dintre care una m-a găsit la Pătrășcani și alta la Mircești. Prima însoțea foaia roză a *Buciumului*, adică, noua lege rurală! Nu vreau să discut avantajele și dezavantajele acestei legi, căci, în ce mă privește, o accept ca pe un mijloc de a ridica clasa țărănească. Dacă indemnizația este satisfăcătoare sau nu, nu vreau să mă uit, dar, ceea ce mă îngrijorează este impozitul care va apăsa asupra țăranilor. Acum legea este făcută și va trebui să fie aplicată mai devreme sau mai tîrziu, dar a fost bine ales momentul pentru a o promulga? O lege de acest fel cerea pe puțin un an de stagiu, înaintea aplicării sale pentru că ea se atinge de toate interesele țării. Ea ar fi trebuit să lase proprietarilor, cum și fermierilor, timpul necesar pentru a-și aranja afacerile și să pună ordine în tranzacțiile comerciale. Ce se întîmplă în această clipă? Arendașii părăsesc pămînturile, și proprietarii se găsesc lipsiți de orice mijloc de exploatare. Banii cu 24 și chiar 35%, și va trebui totuși să plătească totul, de-acum înainte, în bani. Cei mai mulți dintre ei se pot socoti de-acum ca niște oameni pe de-a-ntregul ruinați. Fratele meu, de exemplu, ce va face dacă arendașul îl va părăsi? (Și aceasta se va întîmpla cu siguranță.) Va putea el să părăsească Agenția pentru a veni la Foltești? Și, în acest caz, cu cine va lucra el cîmpul? Iată-l deci amenințat să piardă totalitatea veniturilor sale, pentru primul an, adică 5 000#, sau să treacă prin furcile caudine ale arendașului său care va fi foarte cumsecade dacă ar vrea să se mulțumească să micșoreze prețul arenzii cu jumătate din valoarea sa. În ce mă privește, cu toate că arendașul meu de la Mircești este obligat, după contract, să țină moșia mea pînă în aprilie 1865, a trebuit, față de ruina care îl aștepta, să-i fac o reducere de 500# asupra arenzii anului viitor. Cît despre cealaltă moșie a mea, va trebui să vărs un capital de cel puțin 2 000#, pentru a cumpăra mașini de tot felul spre a înlocui brațele țăranilor. Dar de unde voi lua acești bani? De la evrei? Mereu evreii! S-ar zice, în adevăr, că legea a fost făcută pentru a îmbogăți pe cămătari; căci guvernul nu a binevoit să prevină dificultățile la care da naștere legea și nu s-a hotărît să fondeze mai înainte o bancă oarecare. În fine, fie-i legea ușoară!

Facă cerul ca, cel puțin ruina unei clase, ca cea a proprietarilor și arendașilor, clasă numeroasă și inteligentă, să folosească celei a țăranilor. Ce va face guvernul cu toate moșiile mănăstirilor pe care arendașii se grăbesc să le părăsească tocmai în timpul muncilor? Dacă moșiile rămîn necultivate, cum va înlocui el milioanele de venituri ale acestor moșii?[1] *Allah este îndurător!* *

Gogo[2] să facă ce-o vrea cu direcția teatrului. Nu vreau să mă mai ocup; și așa am destule griji. Nu mă voi duce să fac o nouă revenire, scriind prințului pentru a-i aminti făgăduiala sa.

Îmi pare foarte rău că nu vii cu prințul la Ruginoasa. În orice caz, dacă pleci la Wiesbaden, rămîi acolo cît mai puțin pentru că ai mulți dușmani gata să-ți facă rău în lipsa ta.

Al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE DIM. A. STURDZA

99

Mircești, 22 sept. 1864

Cher ami,

En fait d'ignorance relativement à l'application de la loi rurale, nous sommes aussi riches sur la rive droite que sur la rive gauche du Sereth. J'ai été à Ruginoasa, je me suis rendu ensuite à Jassi, dans la louable intention de m'éclairer

---

* În original, în limba turcă.

au sujet de la dite application et j'en suis revenu Jean comme devant. Les personnes que j'ai vues, des personnes qui ont la réputation d'être experimentées et intelligentes, n'ont su répondre à mes questions qu'en haussant les épaules d'une façon très significative. Tout compte fait donc, j'attends l'ingénieur de Roman, Mr Dobias pour lui confier le travail de partage des terres. Mais comment devrai-je procéder à ce travail, je veux bien que Cogalniceano m'emporte [*], si je le sais. Ne pourrions nous pas nous voir un instant pour causer un peu là-dessus ? peut-être qu'à force de combinaisons, plus ou moins absurdes et appropriées à la circonstance, nous finirons par trouver le fil d'Ariadne qui doit nous guider dans le nouveau dédale où Cogalniceano veut jouer le rôle du Minotaure, rôle fâcheux car il suppose des cornes à l'acteur qui s'en charge.

Tout à vous,

V. Alecsandri

Mircești, 22 sept. 1864

Iubite prietene,

În materie de neștiință privitoare la aplicarea legii rurale, sîntem tot atît de bogați pe malul drept, cît și pe malul stîng al Siretului. Am fost la Ruginoasa, m-am dus apoi la Iași, cu lăudabila hotărîre de a mă lămuri despre numita aplicare, și m-am întors tot nelămurit [**]. Persoanele pe care le-am văzut, persoane care au faima de a avea experiență și inteligență, nu au știut să răspundă la întrebările mele decît dînd din umeri într-un fel foarte grăitor. Deci pînă la urmă, aștept pe inginerul de la Roman, dl. Dobias, pentru a-i încredința lucrările de împărțire a moșiilor mele. Dar cum trebuie să procedez la aceste lucruri, să mă ia Kogălniceanu dacă știu [***]. Nu ai putea să ne vedem o clipă pentru a vorbi puțin despre aceasta ? Poate că, cu ajutorul unor combinații mai mult sau mai puțin absurde și potrivite cu împrejurarea, vom termina prin a găsi firul Ariadnei care trebuie să ne călăuzească în noul dedal în care Kogălniceanu vrea să joace rolul Minotaurului, rol neplăcut pentru că presupune coarne pentru actorul care se însărcinează cu el.

Al dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

100

[p. 1864] [1]

Mon cher Luchian,

Recevez mes compliments ; vous avez parfaitement joué hier en votre bénéfice. Si vous venez aujourd'hui chez nous, vous direz que je suis allé dans les coulisses, après la représentation du *Palamariul*, pour vous complimenter.

Bonjour,

Alecsandri

[p. 1864] [1]

Iubite Luchian,

Primește felicitările mele, ai jucat foarte bine ieri în beneficiul dumitale. Dacă vii astăzi pe la noi, vei spune că am fost în culise, după reprezentația *Pălimarului*, pentru a te felicita.

Bună ziua,

Alecsandri

---

[*] Glumă pe seama lui Kogălniceanu, principalul luptător pentru legea împroprietăririi țăranilor.

[**] Expresia din original *Jean comme devant* însemnează de fapt : într-o situație proastă.

[***] Cf. supra, n. *.

101

Mircești, 30 ian. 1865

Iubite Alecu,

Astăzi e una din acele zile de iarnă în care focul sobei pare a se mîndri de importanța sa, căci el ține locul soarelui. Afară ninge cu viscol, pămîntul s-a învelit cu blană albă, o blană însă ce-ți insuflă fiori înghețați ; numai cîțiva corbi se zăresc negrind și se aud cărîind prin aer... Ei rîd de ger și trag palme cu aripile lor peste fața iernei. Acum dar e vreme să grăim împreună, ca doi vechi amici, care au multe de spus.

Mă întrebi cum petrec și lucrez la țară ? Petrec cu mulțumire în compania bibliotecei mele și mă ocup de compuneri dramatice. Am trimis pînă acum lui Millo, la București, vreo 5 manuscrise, adică două comedii și trei cînticele comice, și de nu aș fi fost bolnav vr-o trei săptămîni, aș mai fi adăogit ceva la acele opere ușoare.

Dacă m-ar întreba cineva de ce mă dedau la un șir de lucrări de asemenea natură, voi răspunde că lipsa de artiști capabili îmi taie aripele și mă silește a mă mărgini într-un cadru potrivit cu puterile trupelor actuale din țară. Nu-ți pot spune însă, dragă Alecule, ce adîncă desperare simt în sufletul meu, cînd mă văd lipsit de artiști de talent, care să știe interpreta tot ce aș vroi să scriu. Adeseori, mi s-a întîmplat la Paris, asistînd la vreo minunată reprezentare de la *Théâtre Français*, să-mi vie lăcrămi în ochi, și asta pentru că n-am actori după placul meu ! Mă găsesc ca un om culcat într-un pat prea scurt, prea îngust ; nu mă pot întinde fără să mă lovesc și să-mi fac vînătăi. Singurul om de un talent adevărat și mare este Millo ; prin urmare, lucrez mai mult pentru el și am întreprins o serie de portreturi, de tipuri, sub nume de cînticele comice, carele sînt totdeauna jucate în perfecție. Astfel am făcut : *Șoldan viteazu ; Anghelușa doftoroaie ; Herșcu boccegiul ; Napoilă retrogradul ; Clevetici-ultraprogresistul ; Surugiul ; Chirița în Paris ; Barbu lăutarul ; Gură-căscată [om] politic ; Paraponisitul ; Ioan păpușarul*, etc.

Toate acestea sînt monologuri amestecate în cîntece ; unele din ele reprezintă tipuri ce se pierd pe toată ziua din societatea noastră, precum : *Mama Anghelușa, Surugiul, Barbu lăutarul, Ion păpușarul* etc. Pentru urmașii noștri ce vor fi curioși a avea o idee de timpul actual, acele cînticele vor înfățișa portreturi fotografice. Întru aceasta consistă tot meritul lor.

De la 1840 mă ocup necontenit cu teatrul românesc și caut a înavuți repertoriul nostru dramatic cu piese originale, pentru a combate mania traducerilor păcătoase de drame pocite, ce există la București și care s-au lățit în toată țara ; însă au trebuit să pășesc treptat în lucrarea mea, adică potrivit și cu necultura limbei, și cu gustul neformat al publicului, și mai vîrtos cu neexperiența amatorilor ce se dedau la arta dramatică.

Limba noastră, deși frumoasă în gura poporului și poetică în cîntecele sale, nu a fost mlădiată pentru conversare de saloanuri, prin urmare ea nu ajută cu îndestulare rostirea simțirilor de un grad mai înalt, de o nuanță mai delicată ; trebuie cineva să o manieze cu multă știință și cu mult tact pentru ca să o facă a exprima scena de înaltă comedie.

Publicul fiind încă tînăr și, pot zice, neciopliit în mare parte, nu se interesează decît la drame cu strigăte și cu omoruri, sau la farse piparate, de soiul lui *Lumpatius vagabundus*[1] etc.

Actorii ?... Ce sînt ? O adunătură de tineri amatori, fără învățătură, fără vocație și de tinere carele de-abia știu a ceti. Cei mai mulți fac pare din o lume în care simțirile înalte sînt cam străine ; prin urmare ei nu pot să se urce pînă la gradul adevăratei comedii. Rolurile de țărani, de boieri de țară, de mahalagii, de giupînese din casă, de *Madmuzele* de la grădina publică etc., le cuvin ; însă rolurile de amoreze delicate, de dame de salon, de cavaleri nobili, într-un cuvînt de caractere ce sînt din domeniul comediei înalte, devin ridicole pe scena noastră de astăzi. Există, în adevăr, cîteva excepții în numărul actorilor, dar cu o rîndunică sau două nu se face primăvară.

Din aceste cauze am fost obligat a mă ținea păn-acum de soiul pieselor ca *Khirița, Doi morți vii, Piatra din casă* etc., însă am cercat necontenit a mă sui treptat către regioanele comediei de salon, care singură este chemată a forma limba convorbirei românești.

Nu știu dacă am creat Teatrul Național, dar știu că i-am adus un mare concurs și că aș fi fericit de a-l videa prosperînd și reformîndu-se în bine. Am dat guvernului[2] ideea de a trimite la Paris un număr de tineri, bărbați și femei, ca să studieze arta teatrală, însă guvernul au preferat a se ocupa cu loviri de stat și alte bazaconii de prisos la noi.

Acum aud că s-a instituit în București un Conservator[3] și că Millo a fost însărcinat să facă un curs de declamare. Dea Domnul ca să o scoată în capăt!

Reforma teatrului cere numaidecît reforma limbei pocite ce s-au descoperit în București și au năvălit pe scenă. Nu poate exista o mai urîtă dihanie limbistică decît aceea ce răsună în sala teatrului din noua capitală. Și cum să nu fie așa, cînd cele mai multe din piese sînt traduse de niște oameni care nu cunosc bine nici franțuzește, nici românește? Dacă ași avea artiști cum mi-ar trebui, te încredințez că totul s-ar reforma în puțin timp.

Sînt foarte mulțemit că la Cernăuți teatrul român este aprețuit și îți făgăduiesc concursul meu cu toată bună-voința pentru sezonul viitor. Acum deodată, ți-am trimis o comedie și două cînticele comice și mai adaog aici o romanță intitulată *Bucovina*[4], care, de se va pune pe muzică și va fi cîntată la teatru, va aduce plăcere bucovinenilor.

Ți-am trimis și două portreturi mari de-ale mele... fă cu dînsele ce-i voi; ele sînt destinate a mă înlocui, căci, din nenorocire, îmi este cu neputință a veni însumi la Cernăuți. Sănătatea și asprimea timpului nu mă iartă a întreprinde un voiaj peste hotar, fie cît de mic.

Păn-a nu sfîrși, vreau să-ți dau noutăți despre colecția mea de poezii poporale. Le-am copiat frumos pe toate într-un album minunat și le-am dat Doamnei[5]. Ce au făcut măria-sa cu ele? Pus-au să le tipărească? Nu știu nimica. Am scris lui Baligot de Beyne, secretarul lui vodă, ca să mă înștiințeze despre soarta lor.

Adio, te îmbrățișez din toată inima și te rog să-mi scrii mai ades; scrisorile tale îmi produc o nespusă bucurie.

V. Alecsandri

Colecția de poezii din cel de pe urmă volum tipărit în Iași este completă. Bucata ce se începe cu versurile *Cînd primăvara cu lăcrimioare* etc. se găsește la p. 316. Poezia *Să fie România de-acum în veci* este a lui Donici.

Amicii sincere fraților tăi și lui Miculi[6], dacă-l mai vezi sau mai auzi de el. N-ar face el oare aria cîntecului Bucovinei?

Iubite Alecu, încă nu ai scăpat de mine; deschid pachetul pentru ca să mai adaog cîteva rînduri împreună cu manuscrisul micului proverb intitulat *Barcarola*[7]. Această mică comedioară, compusă pe forma proverburilor a lui Alfred de Musset, are numai două personagiuri și este o simplă convorbire, fără intrigă complicată. Interesul ei poate să consiste în frumusețea stilului (dacă în adevăr stilul acestei încercări ușoare posedă cualitatea cerută) și în giocul perfect ai artiștilor (dacă acei din Cernăuți sînt în stare de a o interpreta cum se cuvine).

Am voit să abordez rolul comediei de salon și să fac o cercare despre mlădierea limbei; de aceea am ales un sujet cu două personagiuri numai; căci nu pot dispune de mai mulți actori buni în București. În Iași nici nu cutez a o trimite, fiind încredințat că piesa ar face un fiasco cumplit.

Dacă socoți tu că d-na Fany ar putea să joace cu inteligență rolul Princesei, precum și d-l Vlădicescu[8] pe acela al Doctorului Leonard, însărcinează-i să o reprezinte... însă numai după [ce] își vor ști rolurile ca „apa"; și îndată ce vor giuca proverbul, scrie-mi impresia ta și a publicului. Cît pentru aria *Barcarolei*, dacă posedați în Cernăuți vreun compozitor de gust, puneți-l să o compuie și siliți pe artist a o studia bine păn-a nu o cînta pe scenă.

Salve et vale,

V. A.

102

Iași, [28] mart/[9 aprilie] 1865[1]

Iubite Alecu,

Răspund îndată la scrisoarea ta din 18/30 mart pentru ca să-ți mai exprim adînca mulțumire ce-mi insuflă renașterea simțului de naționalitate în Bucovina. La voi cari ați fost martori ale rătăcirilor noastre din principate, acea renaștere se va realiza cu înțelepciune și cu rezultaturi bune, căci o veți feri negreșit de amețeala ce produce totdeauna lipsa de ispită. Am bună sperare că sub privigherea voastră, a fraților Hurmuzăkești, spiritele vor apuca pe o cale dreaptă și literatura se va cultiva ca o grădină cu flori și *fără buruieni sălbatice.* Această încredere am undit-o chiar în cetirea *Foaei societăței din Bucovina,* unde am văzut că ați adoptat o limbă curată (carele se va mai curăți în viitor), o ortografie simplă și un stil plăcut. Articolele tale sînt scrise întocmai după plăcerea mea și le-am cetit cu acea mulțemire ce simt de cîte ori întîlnesc o pagină românească. Nu te-ai ardelenit, iubite amice, căci spiritul tău nu e de natură a se încurca în încîlciturile pedantismului ungaro-latin de peste Carpați ; lui îi place să zboare ușor ca rîndunica iar nu greu și ostenitor ca gîștele (pe care ardelenii le confundă cu lebedele). Urmează deci înainte căci pășești pe calea cea bună.

Foaia voastră cuprinde puține articole, însă toate sînt interesante. Studiul domnului Sbiera [2] este erudit ; *Trei umbre* formează o pagină frumoasă, duioasă, plină de simțire, de patriotism. Poezia lui Petrino [3], *Am spus florilor,* este însăși o floare plăcută, floare de primăvară, plină de un parfum poetic ce încîntă. Din ea se cunoaște că poetul e tînăr, iubitor și că în sufletul lui răsună glasuri armonioase ce se vor traduce în poezii dulci și grațioase. Spune-i să șoptească ades cu florile precum au început și totodată să se ferească de a cădea, ca mulți din poeții noștri, în greșeala unei versificări cu rime neîndestulătoare, astfel să se ferească de a rima de pildă : *frumusețea ta* cu *suferința mea ; dulce* cu *duce ; verde* cu *crede ; străini* cu *români ; noapte* cu *înfocate.* Aceste rime se primesc în cîntecele poporului numai, căci poporul e improvizator și nu este ținut a cunoaște regulele versificării.

Fiindcă am făcut ceva observări asupra poeziei, fie-mi iertat a mai adăugi în privirea prozei că terminările în *are* și *ire,* carele sînt mai românești și mai armonioase decît *ciune* sau *țiune,* ar putea lesne să înlocuiască pe aceste din urmă ; așa de pildă ar fi bine, socot, a se adopta sistemul de a zice și a scrie : *publicare* în loc de *publicaciune, verificare* în loc de *verificaciune, instituire* în loc de *instituțiune* etc...

Litera *oe* admisă de voi pentru ca să exprime vocala slavonă ъ e bună, căci ea simplifică sistemul de numeroase accente carele figurează pe deasupra și pe dedesubtul cuvintelor. Asemine s-ar putea adopta *ss* pentru *ș* cînd această consonă se găsește între două vocale, căci *ș* întrebuințat astăzi nu e alta decît un *S* mare cu alt *s* mai mic, în formă de codiță. Prin urmare, în loc de a scrie doi s, unul sub altul, e mai logic să le scriem pe amîndouă alăture. Tot aceeași regulă ar urma și pentru *ț* care este echivalentul lu *ts* și *ḑ* a lui *ds.*

Vă felicit că ați lepădat pe uriciosul *ŭ* de la finele substantivelor și adjectivelor. Ați curățit o omidă netrebnică de pe arborul limbei. Această semivocală însă s-ar putea adopta ca un semn de plural în verburi ; de pildă : eu mă *duc,* ei se *ducu.* Chiar natura limbei române ne povățuiește a urma astfel, căci în Valachia se obișnuiește a se zice : el *a* făcut, ei *au* făcut ; prin urmare *ŭ* servă de plural.

Destul acum deodată. Să vorbim iarăși despre teatru. Am rămas foarte mulțemit de impresia plăcută ce v-au produs repertoriul meu și, mai cu seamă, cînticul *Bucovinei.* (Foițele ce mi-ai trimis zboară acum prin oraș.)

Precum ți-am mai spus-o, dragă Alecule, am pentru scena română o iubire părintească și nu o voi părăsi-o niciodată, căci pe lîngă interesul înflorirei sale, mă domină și amorul artei dramatice. Îmi place să lucrez pentru teatru și mă simt oarecum legat către el și prin lucrările mele de mai înainte, și prin lipsa de autori dramatici.

Pînă acum am compus bucăți mai mult sau mai puțin ușoare, în potrivire cu puterile actorilor și cu neîndemănarea limbei ; au venit însă timpul că se cere și ceva mai serios, mai literar, fără a mă preocupa de gradul de înaintare al actorilor în arta dramtică. În curînd deci mă voi pune pe lucru, de voi fi sănătos și ferit de necazurile agriculturii, la care sînt osîndit de un an din cauza lipsei de arendași.

Mi-ai promis că îi veni să mă vezi, nu am nevoie ați spune cîtă mulțumire mi-i face de ți-ai împlini promiterea. Avem multe de grăit împreună, căci nu ne-am văzut de mulți ani și prin urmare am adunat amîndoi provizii de suvenire. Ne-om primbla împreună la umbra copacilor din lunca de pe malul Siretului și vei înțelege lesne atunce cum de m-am lepădat de Satana, adecă de viaţa publică. Te aştept dar în luna lui mai :

Luna cea de lăcrimioare
Şi de doruri iubitoare.

De-i veni la Mirceşti, mă leg de pe acum către tine, că la plecarea mea din ţară să trec pe la Cernăuţi[4] în loc de a sui Dunărea, după obicei.

Ideea ce mi-ai exprimat despre formarea unei trupe compusă de toţi actorii buni din România este minunată, dar grea de realizat, căci înmulţirea teatrurilor la Bucureşti, Iaşi, Craiova, Botoşani, Bîrlad, Roman şi Galaţi au născut o mare concurenţă între directorii trupelor, şi o mare prezumpţie, în capetele actorilor. Unii din aceştia pretind lefi colosale, de cîte 100 galbini pe lună, încît teatrul nu ar putea să se susţie cu venitul reprezentărilor, ba nici chiar cu o subvenţie potrivită cu meritele artiştilor. Dacă aş avea eu timp şi răbdare, dacă m-aş putea hotărî a mă aşeza în Bucureşti, ca să iau direcţia teatrului sau ca să privighez mersul teatrului, ar merge el mai bine ; o mărturisesc fără sfială, căci am destulă cunoştinţă de arta dramatică ; însă pentru mine şederea în Bucureşti e moarte ! şi dar nu pot folosi almintere decît numai cu compunere de piese, lăsînd lui Millo îngrijirile direcţiei.

Din nenorocire, Millo are contracte grele cu actorii, lefe mari de plătit pe lună şi dar neavînd piese originale îndestul, este silit a sacrifica gustului celui stricat al publicului şi a-i da reprezentări cu ţipete, omoruri şi cu tot cortegiul greţos al dramelor celor mai exagerate. Ce-mi rămîne dar mie de făcut ? Numai şi numai de a combate acel rău prin scrieri teatrale, adică rolul simplu de autor dramatic, şi aceasta o fac cu mare plăcere.

Poeziile poporale[5] nu s-au pus încă sub tipar din cauză că măria-sa Doamna cînd a plecat la Bucureşti, au uitat la Ruginoasa manuscriptul meu. Ele însă se vor publica în anul acesta. Manuscriptul e un volum în 4°, gros, scris foarte strîns în două coloane şi cuprinzînd materie de două tomuri mari cel puţin. Aş fi mulţumit să adaug în colecţia mea şi cîteva cîntice din Bucovina pe lîngă acele culese din Moldova, Valahia, Transilvania şi Basarabia. Astfel toate provinciile române ar figura în cartea sa de poezii. Informează-te dar, iubite Alecu, dacă nu se mai găsesc lăutari vechi în Suceava sau aiure şi pune pe cineva să prescrie tot ce mai păstrează în memoria lor. M-ai îndatori mult aducîndu-mi la Mirceşti vreo culegere din Bucovina.

Bucăţile ce mi-ai trimis le voi coordona şi ţi le-oi înapoia după ce m-oi duce la ţară, unde am de gînd a pleca peste patru zile.

Adio, să ne vedem sănătoşi ! Îmbrăţişeri fraţilor tăi din parte-mi.

Foaia lui Fundescu nu a avut mai mult de trei numere ; Fundescu, fiind de şcoală bucureşteană, este plecat a admira stropşiturile lui Pascaly şi Dimitriadi... De aceea şi foaia lui nu a avut semne de viaţă în societatea Iaşilor.

Al tău frate,
V. Alecsandri

Adresa pe plic : Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovicz
Bucovine

CĂTRE ION GHICA

103

Mirceşti, 1-er juillet 1865

Mon cher vieux,

J'ai reçu ta brochure des *Convorbiri economice*[1], je l'ai lue et j'ai hâte de t'en faire mon sincère compliment. Tu as adopté la véritable manière de populariser des connaissances utiles et de faire trouver du charme à la lecture des choses abstraites. Continue comme tu as commencé et tu rendras un immense service à la génération actuelle de la Roumanie, génération intelligente mais considérablement ignorante et présomptueuse. J'ai toujours rêvé pour mon pays une biblio-

thèque populaire, écrite dans un style simple et clair, et renfermant les trésors de la science humaine, mise à la portée de toutes les intelligences.

Heureux ami ! tu vas te tremper aux sources de Gleichenberg, puis retremper à celles de Paris ou de Londres. Que ne puis-je te suivre ! et pourquoi me faut-il attendre encore quelques mois avant de prendre mon vol ? Je serais si heureux de faire ce beau voyage avec toi ! Tu vas voir ton fils et le placer à l'Université d'Oxford ; embrasse-le de ma part et dis-lui qu'en ma qualité de vieil ami de son père, je m'intéresse beaucoup à ses études et à ses succès.

Je termine ma lettre pour cause de migraine et te souhaite un excellent voyage et un heureux retour dans tes pénates.

Tous à toi,
V. Alecsandri

Mircești, 1 iulie 1865

Iubite prietene,

Am primit broșura ta, *Convorbiri economice* [1], am citit-o și mă grăbesc să-ți fac sincerul meu compliment. Ai adoptat adevăratul fel de a populariza cunoștințe folositoare și de a face să găsești plăcere în citirea lucrurilor abstracte. Continuă cum ai început și vei aduce un foarte mare serviciu generației actuale a României, generație inteligentă, dar foarte ignorantă și încrezută. Am visat totdeauna pentru țara mea o bibliotecă populară, scrisă într-un stil simplu și deslușit și cuprinzînd comorile științei omenești, pusă la îndemîna tuturor inteligențelor.

Fericit prieten ! Te duci să te scalzi la izvoarele din Gleichenberg, apoi la cele din Paris sau Londra ! De ce nu pot să te urmez ! Și de ce trebuie să mai aștept cîteva luni înainte de a-mi lua zborul ? Aș fi atît de fericit să fac această frumoasă călătorie împreună cu tine. Te duci să-ți vezi fiul și să-l înscrii la Universitatea din Oxford. Îmbrățișează-l din parte-mi și spune-i că, în calitatea mea de vechi prieten al tatălui său, mă interesez mult de studiile și de succesele sale.

Termin scrisoarea din cauza unei dureri de cap și îți urez călătorie cît mai bună și o fericită întoarcere în căminul tău.

Al tău,
V. Alecsandri

104

Mircesti, octobre 1865

Mon cher Pantazi,

Vous êtes un homme d'esprit, un écrivain de talent, un ami dévoué, mais vous avez deux grands défauts, celui d'abord de vouloir marmitoner dans la cuisine de la prese, ensuite celui de demander toujours des choses impossibles. O ! Magochan incorrigible ! quel démon vous pousse à tremper votre plume dans l'encre empoisonnée du journalisme, et à gâcher votre talent dans une série périodique de petits articles, aussitôt lus qu'oubliès, tandis que vous êtes de taille à entreprendre quelque ouvrage dont votre pays s'enorgueillisse. Avec votre esprit observateur vous pourriez écrire un *Gilblas [sic]* roumain qui fasse partie de chaque bibliothèque, vous pourriez nous donner une serie de romans de moeurs qui vous placent en première ligne dans la litérature contemporaine. Au lieu de cela, Monsieur s'amuse à faire de l'actualité, tout en n'ignorant pas que la plupart de nos actualités sont des sottises. Et non content de se laisser aller sur la pente de ce travers périodique, il veut, ce diable d'homme, entraîner d'autre avec lui. Alors il devient si calin, si caressant qu'on lui donnerait l'absolution en toute confiance. Comment ! affreux tentateur, vous vous êtes mis en tête de faire de moi un journaliste ... à mon âge ... avec mes goûts ? Vous m'avez cru capable de mordre à la pomme fabuleuse de cet arbre qui produit plus de *feuilles* que de fruits ? Mais ne savez-vous pas que je suis occupé à mettre en application la loi rurale, c'est à dire à faire de mes ex-vassaux des citoyens propriétaires ? Or vous ne vous imaginez pas combien cette grande oeuvre de régénération fait perdre .... de temps aux ex-propriétaires. Pendant tout cet été, je n'ai pas eu un seul instant de loisir littéraire ; ma plume est rouillée, mon écriture [?] desséchée et mon cerveau farci de pogones, de falches etc. Quoi qu'il en soit néanmoins, je ne veux pas vous répondre

par un refus, du moment que vous êtes venu frapper à ma porte. Le sentiment d'antique hospitalité qui s'est encore conservé, grâce à Dieu, dans nos coeurs, et qui flotte encore à la surface du torrent de nos grandes réformes sociales, me à la surface du torrent de nos grandes réformes sociales, me fait un devoir de vous octroyer ... une promesse. C'est tout ce dont je puis disposer pour le quart d'heure. La plus jolie fille du monde ne donne que ce qu'elle a, dit un vieux adage... Hélas je ne suis ni jeune, ni jolie fille et je n'ai rien. Acceptez tout de même et ne me dites pas merci.

Vous me demandez, cher Pantazi, pourquoi je ne vais plus à Bucarest ? ... C'est tout simplement parce que je préfère Mircesti et Paris. Bucarest est une magnifique capitale, une ville propre, bien entretenue, un centre de belle intelligence etc., je l'avoue en toute franchise, mais encore une fois, j'ai le mauvais goût de lui préférer autre chose. Quant à mes amis, je leur conserve toujours la même affection et je serais bien heureux de les voir ... chez moi. Malheureusement, ils sont tellement adonnés aux délices de Capoue qu'il n'ont pas le temps de venir voir le solitaire de Mircesti. Je comprends leur faiblesse, mais je ne la partage pas. Sur ce, cher Pantazi, je vous embrasse et vous remercie de votre bon souvenir.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mirceşti, octombrie 1865

Iubite Pantazi,

Dumneata eşti un om de spirit, un scriitor de talent, un prieten devotat, dar ai două mari defecte, mai întîi acela de a vrea să slujeşti în bucătăria presei, apoi acela de a cere mereu lucruri cu neputinţă de făcut. O ! Magochan de nestăpînit ! ce diavol te împinge să-ţi înmoi condeiul în cerneala otrăvită a jurnalismului şi să-ţi iroseşti talentul într-o serie periodică de mici articole acum citite, acum uitate, în timp ce dumneata eşti în măsură să faci vreo lucrare cu care ţara să se mîndrească. Cu spiritul dum'tale de observaţie ai putea să scri un *Gilblas* [*sic*] românesc care să facă parte din fiecare bibliotecă, ai putea să ne dai o serie de romane de moravuri care să te aşeze în prima linie din literatura contemporană. În loc de aceasta, domnul se distrează să facă actualităţi, cu toate că ştie că cea mai mare parte din actualităţile noastre sînt prostii. Şi, nemulţumit de a se lăsa să alunece pe panta acestei greşeli periodice, vrea, acest afurisit de om, să mai tragă şi pe alţii după el. Atunci devine aşa de blînd, de mîngîietor, că i-ai da iertarea cu toată încrederea. Cum, groaznice ispititor, dumneata ţi-ai pus în cap să faci din mine un ziarist ... la vîrsta mea ...cu gusturile mele ? M-ai crezut în stare să muşc din vestitul măr al acestui arbore care produce mai multe *foi* decît fructe ? Dar nu ştii că sînt ocupat să pun în lucrare legea rurală, adică să fac din foştii mei vasali cetăţeni proprietari ? Dar dumneata nu îţi închipui ... cît timp îi face să piardă pe proprietari această mare operă de regenerare. Toată vara aceasta nu am avut nici o clipă de răgaz literar ; condeiul meu este ruginit, scrisul * uscat şi creierul meu plin de pogoane, fălci etc. Oricum ar fi, totuşi nu vreau să îţi răspund printr-un refuz, pentru că ai venit să baţi la poarta mea. Sentimentul vechii ospitalităţi care, slavă Domnului, s-a mai păstrat în inimile noastre şi care pluteşte încă la suprafaţa torentului de mari reforme sociale mă îndeamnă să îţi dăruiesc ... o făgăduială. Este tot de ce pot dispune acum. Cea mai frumoasă fată din lume nu poate da decît ceea ce are, spune un vechi adagio ... Vai nu sînt nici tînăr, nici fată frumoasă şi nu am nimic. Primeşte totuşi şi nu-mi mulţumi.

Mă întrebi, iubite Pantazi, pentru ce nu mai vin la Bucureşti ?... Este foarte simplu : pentru că îmi place mai mult Mirceştii şi Parisul. Bucureştiul este o minunată capitală, un oraş curat, bine întreţinut, un centru de multă inteligenţă etc., o mărturisesc cu toată sinceritatea, dar, încă o dată, am prostul gust de a-mi place altceva. Cît despre prietenii mei, le păstrez întotdeauna aceeaşi dragoste şi aş fi foarte fericit să-i văd la ... mine. Din păcate, sînt atîta de cufundaţi în plăcerile din Capoua, că nu au timp să vină să vadă pe singuratecul de la Mirceşti. Le înţeleg slăbiciunea, dar nu o împărtăşesc. Cu aceasta, dragă Pantazi, te îmbrăţişez şi îţi mulţumesc că ţi-ai amintit de mine.

Al dumitale,
V. Alecsandri

---

* În original este clar scris *écriture*, dar ne întrebăm dacă nu cumva a vrut să scrie *encrier* = călimară, aşa cum mai formulează şi în alte scrisori *plume rouillée, encrier desseché.*

105

Mon cher Pantazi

Mircesti, 30 oct. 1865

Je viens de recevoir les deux premiers nos de votre nouvelle feuille intitulée *Cugetare*[1], laquelle n'est, après tout, que l'*Actualitatea*[2] avec un faux nez.

Je vous remercie pour votre aimable attention et vous fais compliment pour vos deux feuilletons du *Jeune homme qui a beaucoup souffert*.

J'aurais préfére un autre titre à cette oeuvre de critique spirituelle et un autre nom à votre héros, car celui de *Saipîrleazul* est comique, il serait parfaitement adapté à un lovelace de village. Quoiqu'il en soit, votre idée de passer en revue les nombreuses défectuosités, ainsi que les abus de l'administration etc., est des plus heureuses et à en juger par le commencement, j'augure beaucoup de succès pour l'ensemble de cet article. L'idée serait encore meilleure si vous lui donniez les proportions d'un ouvrage sérieux, car les matières ne vous manqueront pas et encore moins l'esprit nécessaire pour en faire un volume apprécié et recherché du public littéraire. Pensez-y, mon cher Pantazi, et méfiez-vous surtout de votre grande facilité d'exécution. Je désirerais pour ma part vous voir mettre la main à l'oeuvre, non plus comme un journaliste obligé de fournir la pâtée quotidienne au public de Bucarest, mais comme un véritable littérateur qui a l'ambition d'attacher son nom à un ouvrage de mérite. C'est dit, vous me ferez ce plaisir, n'est-ce pas ? vous me le ferez d'autant plus facilement que vous venez de découvrir un bon filon à exploiter. Soyez mordant sans passion, sans amertume, sans outrance, en un mot soyez spirituel comme un homme de salon, qui voudrait amuser des dames et je vous réponds du succès.

Maintenant, parlons théâtre. J'ai cru remarquer — avec peine — que vous avize certaines tendances à vous laisser entraîner dans la clique hostile à Millo[3]. Rappelez-vous ce vers de Ruy-Blas :

„Pour un homme d'esprit, tenez, vous m'étonnez !"

Comment, cher Pantazi, vous auriez encore la naïvité d'ajouter foi aux déclamations et aux jérémiades de ceux qui font semblant de pleurer sur le sort du théâtre roumain ? Mais ces gens-là n'aspirent qu'à une chose : à exploiter la scène en place de Millo. Quelles sont les connaissances spéciales, quelles sont les oeuvres dramatiques qu'ils apporteraient à la direction du théâtre .... Vous les connaissez ... *Zéro !*

Millo, au contraire, est un artiste réel, le seul dont nous nous glorifions à juste titre. Il possède un répertoire original, national ; il a créé des types qui resteron et son talent m'enage à travailler pour la scène. J'ajoute ces derniers mots parce que dans votre lettre vous m'avez laissé croire que les représentations de mes pièces étaient pour vous des soirées fort agréables. S'il en est ainsi, pourquoi combattez-vous un homme pour lequel j'ai du plaisir à créer des rôles ? Lui, absent, je vous assure que je fermerai complètement mon tiroir dramatique.

Allons, mon cher Pantazi, faites acte d'indépendance en rendant justice au talent, car il existe entre les talents une solidarité toute fraternelle. Vous aurez bien meilleure grâce à défendre un artiste comme Millo contre les cabales de ses rivaux envieux et de ses compétiteurs qu'en faisant chorus avec la foule.

Ceci dit, il me reste à vous annoncer deux choses : la première, c'est que j'ai envoyé à Millo pour la saison dramatique actuelle, les pièces suivantes :

Ginerile lui Hagi-Petcu, comedie în 2 acturi ; (imitée du *Gendre de Mr Poirier)*
Concina, proverbe en un acte ;
Harţă răzeşul, vaudeville en 1 acte ;
Kera Nastasia, chansonnette ;
Covrigarul, scenă din poarta Cişmegiului.

Je me propose en outre de lui envoyer une grande comédie en 5 actes, que je couve dans ma tête depuis assez longtemps.

La seconde nouvelle c'est que j'ai trouvé à Bucarest un éditeur pour mon répertoire dramatique et qu'il serait nécessaire peut-être d'en faire une annonce dans votre journal[4], accompagnée d'une petite tartine de circonstance.

Le public est un Cerbère qu'on nourrit de tartines. Voici donc la liste de mes pièces :

Comedii

Iorgu de la Sadagura	3 acturi
Creditorii	1
Iașii în Carnaval	3
Kir Zuliaridi	1
Ginerele lui Hagi-Petcu	2
Concina, proverb	1

Vodeviluri

Rămășagul	1
Piatra din casă	1
Nunta țărănească	1
Chirița în Iași	3
Chirița în provincie	2
Doi morți vii	2
Cinel-Cinel	1
Agaki Flutur	3
Rusaliile	1
Millo director	1
Paracliserul	1
Harță răzeșul	

Drame și tablouri

Cetatea Neamțului	3
Lipitorile satelor	
Zgîrcitul răsipitor	4

Scene

Tîndală și Păcală	dialog politic
Vivandiera	scenă militară
Covrigarul	scenă din poarta Cișmegiului

Operete

Scara mîței	1
Crai-nou	1

Cîntecele comice

Șoldan viteazul
Anghelușa doftoroaie
Herșcu boccegiul
Napoilă — ultraretrogradul
Clevetici — ultrademagogul
Surugiul
Chirița la Paris
Barbu Lăutarul
Gură Căscată
Paraponisitul
Ion papușerul
Kera Nastasia

Ouf ! j'en ai assez et vous aussi, je suppose, donc je me sauve en vous serrant la main très affectueusement.

Tout à vous de couer,
V. Alecsandri

Mircești, 30 oct. 1865

Iubite Pantazi,

Am primit de curînd primele două numere din noua dumitale foaie intitulată *Cugetarea*[1], care nu este, la urma urmei, decît *Actualitatea*[2] deghizată.

Îți mulțumesc pentru amabila dumitale atenție și te felicit pentru cele două foiletoane ale *Tînărului care a suferit mult.*

Aș fi preferat un alt titlu pentru această operă de critică spirituală și un alt nume pentru eroul dumitale, căci acela de *Sai-pîrleazul* este caraghios, ar fi mai potrivit pentru un crai de la țară. Oricum ar fi, ideea dumitale de a trece în revistă numeroasele cusururi, ca și abuzurile administrației etc., este dintre cele mai fericite și, judecînd după început, prevăd mult succes întregului articol. Ideea ar fi și mai bună dacă i-ai da proporțiile unei lucrări serioase, căci materialele nu-ți vor lipsi și încă și mai puțin spiritul necesar pentru a face un volum apreciat și căutat de publicul amator de literatură. Gîndește-te la aceasta, dragul meu Pantazi, şi fereşte-te mai cu seamă de marea dumitale uşurinţă de a compune. Eu unul aş dori să te văd la lucru — nu numai ca pe un gazetar obligat să furnizeze porţia zilnică publicului din Bucureşti, dar ca pe un adevărat literat, care are ambiţia să-şi lege numele de o lucrare de merit. Ne-am înţeles, îmi vei face această plăcere, nu-i aşa? mi-o vei face cu atît mai uşor, cu cît ai descoperit o vînă bună de exploatat. Fii muşcător fără patimă, fără amărăciune, fără înverşunare, într-un cuvînt, fii spiritual ca un om de salon care ar dori să distreze nişte doamne şi răspund eu de succes.

Acum, să vorbim de teatru. Mi se pare că am băgat de seamă — cu părere de rău — că ai o oarecare înclinare de a te lăsa tîrît în clica ostilă lui Millo[3]. Adu-ţi aminte de acest vers din Ruy-Blas:

„Pentru un om de spirit, zău, mă uimiţi!"

Cum, dragă Pantazi, ai avea încă naivitatea să dai crezare declamaţiilor şi tînguirilor acelora care se prefac că deplîng soarta teatrului românesc? Dar oamenii aceia nu urmăresc decît un lucru: să exploateze scena în locul lui Millo. Care sînt cunoştinţele deosebite, care sînt operele dramatice pe care le-ar aduce la direcţia teatrului?... Le cunoşti... *Zero*!

Millo, dimpotrivă, este un artist adevărat, singurul cu care ne mîndrim pe bună dreptate. Posedă un repertoriu original, naţional: a creat tipuri care vor rămîne şi talentul său mă îndeamnă să lucrez pentru scenă. Adaug aceste ultime cuvinte, pentru că, din scrisoarea dumitale, m-ai lăsat să cred că reprezentaţiile pieselor mele erau pentru dumneata seri foarte plăcute. Dacă este aşa, de ce combaţi un om pentru care îmi face plăcere să creez roluri? Fără el, te asigur că voi încuia de tot sertarul meu dramatic.

Haide, dragul meu Pantazi, fă un gest de independenţă, recunoscînd meritele talentului, căci între talente există o solidaritate frăţească. Ai face mai mult bine apărînd un artist ca Millo împotriva intrigilor rivalilor săi invidioşi şi a competitorilor, decît făcînd cauză comună cu mulţimea.

Acestea zise, îmi rămîne să-ţi anunţ două lucruri: primul este că am trimis lui Millo pentru stagiunea dramatică actuală următoarele piese:

Ginerele lui Hagi-Petcu — comedie în 2 acturi;
(imitată după *Gendre de Mr Poirier)*
Concina — proverb într-un act;
Harţă răzeşul — vodevil într-un act;
Kera Nastasia — cîntecel;
Covrigarul — scenă din poarta Cişmegiului.

Îmi propun, în afară de aceasta, să-i trimit o mare comedie în 5 acte pe care o clocesc de multă vreme.

A doua veste este că am găsit la Bucureşti un editor pentru repertoriul meu dramatic şi poate ar fi necesar să se facă un anunţ în jurnalul[4] dumitale, însoţit de o mică tiradă de circumstanţă.

Publicul este un cerber pe care îl hrăneşti cu tirade. Iată deci lista pieselor mele:

[. . . . .] *

Uf! îmi ajunge, şi dumitale asemenea, bănuiesc, deci mă retrag strîngîndu-ţi mîna foarte afectuos.

Al dumitale, din toată inima,

V. Alecsandri

106

Mircesti, 17 nov. 1865

Mon cher Pantazi,

Je suis heureux d'apprendre que vous êtes délivré du démon de la politique, momentanément du moins, et qu'en présence de vos deux feuilles supprimées[1] par ordonnance ministérielle, vous vous promettez de chercher des consolations dans la littérature. L'instinct de conservation vous a fait trouver la cure la plus salutaire contre les ravages de la douleur paternelle qui doit vous miner, aussi je ne saurais trop vous engager pour ma part de continuer votre nouveau feuilleton, de le soigner, d'éviter les longueurs sentimentales, d'y jeter à profusion l'esprit de bon aloi, et d'en faire, en un mot, un ouvrage rempli de fines observations et d'études de moeurs. Vous réussirez, j'en suis sûr, et tout en satisfaisant le goût de vos nombreux lecteurs, vous éprouverez vous-même de grandes jouissances, car lorsque vous aurez terminé votre ouvrage, vous vous trouverez complètement guéri de votre mal de journalisme. Envoyez-moi vos feuilletons au fur et à mesure qu'ils paraîtront; ils distrairont agréablement ma solitude de Mircesti, où je compte passer l'hiver.

---

* Urmează lista pieselor, cf. aici p. 238—239.

Je suis non moins heureux de savoir que vous travaillez pour le théâtre. C'est là un genre de travail qui vous amusera beaucoup et pour lequel vous possédez une aptitude naturelle. Attachez-vous à bien étudier les caractères de vos personnages, à leur faire parler la langue qui convienne à leur position sociale, à charpenter ingénieusement les scénarios, à éviter les longueurs et à préparer adroitement les dénouements. Ayez surtout en vue que nous devons créer la véritable causerie en langue roumaine, la causerie fine, spirituelle, élégante, nuancée et originale, car, vous le savez, actuellement cette causerie n'est qu'un jargon grotesque... du français de cuisine. J'attends avec impatience le résultat de vos premiers débuts dans l'art dramatique et je fais des voeux pour que je puisse prochainement serrer la main d'un collègue.[2] Vous avez eu la bonté de faire une petite réclame en faveur de mon répertoire[3], je vous en remercie ; elle encouragera sans doute mon éditeur, que je ne connais pas. Demandez son nom à Bolintineano et si vous en trouvez l'occasion, engagez-le de commencer l'impression au plus vite.

Vous me demandez, cher Pantazi, d'écrire au Prince[4] pour le prier de vous accorder la direction du Théâtre. Je m'en garderai bien, dans votre propre intérêt et cela pour des raisons que je vous expliquerai de vive voix à notre première rencontre. Qu'il vous suffise de savoir que je serais fort content de vous voir à la tête de la direction et que c'est justement pour cela que je ne veux pas compromettre vos chances de succès en intervenant moi-même en votre faveur. J'ai la main très malheureuse depuis quatre ans. Quant à Floresco[5], je doute qu'il veuille faire quelque chose à ma recommandation. C'est pour cela que je me garde de lui écrire. Je vous autorise de le lui dire de ma part, quand vous lui adresserez votre demande et au besoin de lui lire le passage de cette lettre, qui le concerne. Il ne me reste donc plus qu'à faire des voeux pour vous. C'est peu mais hélas ! c'est tout ce que je puis faire, croyez-en votre ami,

V.A.

J'attends avec impatience vos études sur mon répertoire dramatique. Adieu. Mes amitiés à Ion et à Mme Ghica.

Mirceşti, 17 nov. 1865

Iubite Pantazi,

Sînt fericit aflînd că ai scăpat de demonul politicii, cel puţin pentru moment, şi că, în faţa celor două foi ale dumitale suprimate[1] prin ordonanţă ministerială, îţi făgăduieşti să cauţi mîngîiere în literatură. Instinctul de conservare te-a făcut să găseşti tratamentul mai nimerit împotriva durerii nimicitoare de părinte, care trebuie să te roadă, de aceea, eu unul nu pot decît să te îndemn să continui noul dumitale foileton, să-i acorzi toată atenţia, să eviţi excesul de sentimentalism, să cheltuieşti din belşug spirit de bună calitate şi să faci din el, într-un cuvînt, o lucrare plină de observaţii fine şi de studiu de moravuri. Vei reuşi, sînt sigur, şi satisfăcînd gustul numeroşilor dumitale cititori, vei încerca în acelaşi timp, dumneata însuţi, mari satisfacţii. Căci atunci cînd îţi vei sfîrşi opera, ai să te trezeşti vindecat cu totul de boala gazetăriei. Trimite-mi foiletoanele pe măsură ce vor apărea, mă vor distra în singurătatea mea de la Mirceşti, unde am intenţia să petrec iarna.

Nu sînt mai puţin fericit ştiind că lucrezi pentru teatru. Este un gen de lucru care are să te distreze mult şi pentru care posezi o înclinare naturală. Stăruie în a studia bine caracterele personajelor dumitale, în a le face să vorbească limba care se potriveşte cu poziţia lor socială, în a construi cu pricepere scenariile, în a evita lungimile şi a pregăti cu dibăcie deznodămintele. Să ai, mai cu seamă, în vedere că trebuie să creăm adevărata conversaţie în limba română, conversaţie fină, spirituală, elegantă, nuanţată şi originală, căci ştii că acum această conversaţie nu este decît un jargon caraghios... o franţuzească de bucătărie. Aştept cu nerăbdare rezultatul primelor dumitale începuturi în arta dramatică şi doresc să pot în curînd strînge mîna unui coleg[2]. Ai avut bunătatea de a face o mică reclamă în favoarea repertoriului[3] meu, îţi mulţumesc ; ea va încuraja, desigur, pe editorul meu, pe care nu-l cunosc. Află-i numele de la Bolintineanu şi, dacă găseşti ocazia, îndeamnă-l să înceapă tipărirea cît mai curînd.

Îmi ceri, iubite Pantazi, să scriu prinţului[4] pentru a-l ruga să-ţi acorde direcţia Teatrului. Voi evita să fac acest lucru în propriul dumitale interes, şi aceasta pentru motive pe care ţi le voi explica prin viu grai la prima noastră întîlnire. Este de ajuns să-ţi spun că aş fi foarte mulţumit de a te vedea în capul direcţiei şi că tocmai pentru aceasta nu vreau să compromit posibilităţile de izbîndă intervenind eu în favoarea dumitale. De patru ani încoace am o mînă foarte nenorocoasă. Cît despre Florescu[5], mă îndoiesc că va vrea să facă ceva la recomandaţia mea.

Tocmai pentru aceasta mă feresc de a-i scrie. Te autorizez să i-o spui din partea mea, cînd îi vei adresa cererea, și la nevoie să-i citești pasajul care îl privește din această scrisoare. Nu-mi mai rămîne deci, decît să mă rog pentru dumneata. Este puțin dar, vai! este tot ce pot să fac, crede pe prietenul dumitale,

V.A.

Aștept cu nerăbdare studiile dumitale asupra repertoriului meu dramatic. Adio. Multe salutări prietenești lui Ion și d-nei Ghica.

CĂTRE SMĂRĂNDIȚA DOCAN

107

Mircesti, 27 déc. 186[5] [1]

Ma chère Smaranditza,

J'anticipe de quelques jours pour t'envoyer mes souhaits de nouvel an.

Je vous embrasse tous du fond du coeur.

Si tu es curieuse de lire la pièce qui fait tant de bruit au Théâtre Français, un bruit de scandale, tu la trouveras dans les numéros, ci-joints, du journal *l'Evénement*.

Tout à toi,

V. Alecsandri

N.B. Ne pas oublier de presser Branisteano.

Mircești, 27 dec. 186[5] [1]

Iubită Smărăndiță,

Mă grăbesc cu cîteva zile înainte ca să-ți trimit urările mele pentru Anul nou.

Vă sărut pe toți din toată inima.

Dacă ești curioasă să citești piesa care face atîta zgomot la Teatrul Francez, un zgomot de scandal, o vei găsi în numerele alăturate, din ziarul *l'Evénement*.

Al dumitale,

V. Alecsandri

N.B. Să nu uiți să îl grăbești pe Brănișteanu.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

108

Mircești, 9 ghenar [s.n.] 1866

Iubite Alecu,

Primind scrisoarea ta de felicitare pentru Anul nou, mă simt pătruns de amicia urărilor tale și mă grăbesc a răspunde prin vorba românului: Noroc bun și veselie! Să vă fie anul cu ogur și cu pace sufletească! Deie Dumnezeu ca să ne mai întîlnim vreodată și să mai petrecem cîteva zile senine împreună. Multe am avea de povestit, multe suvenire de deșteptat, căci am agiuns amîndoi la acea epohă a vieții, unde omul începe a se îngîna cu amintirea trecutului. Dacă n-aș fi în dușmănie cu frigul și obligat a mă închide iarna în bîrlog, ca ursul din pădure, aș răspunde cu venirea mea în Cernăuți la chemarea Presidentului societății bucovinene și astfel aș avea fericirea de a revedea vechii mei amici Hurmuzăkești, cărora păstrez o nestrămutată iubire frățească; însă iarna m-au slăit la colțul sobei și dar păn-în primăvară singurele călătorii ce-mi sînt permise consistă întru a încăleca pe condei și a alerga pe cîmpiile fantaziei.

Am terminat păn-acum mai multe scrieri teatrale: precum *Covrigarul, scenă din poarta Cișmegiului; Kera Nastasia, cînticel; Harța Răzeșul, vodevil; Arvinte și Pepelea, poveste într-un act; Drumul de fier, comedie în 2 acturi,* și am început o mare comedie în 5 acturi: *Ciocoii Reglementului,* care a să fie urmată de *Ciocoii Convenției.*

Iată, iubite, rezultatul iernii mele. Cît pentru poezii, nu am avut nici timp, nici inspirarea cuvenită, ca să scriu ceva mai nou pentru *Foaia societății*. Vroind însă a-ți trimite măcar orice, fie cît de puțin, ca o probă de bunăvoință, am căutat prin saltare și am găsit două mici poezii, scrise pe albumul prințesei Aglae Roseti. Iată-le aicea alăturate ; fă cu ele ce vei vroi.

Mă înștiințezi că *Barcarola* e pusă sub tipar. Această veste m-a bucurat ; aș fi dorit însă ca proverbul meu să apară în *Foaia societății* ca un articol literar, căci foaia cuprinde, după părerea mea, scrieri prea serioase pentru o foaie începătoare și menită de a dezvolta gustul cetirii. Înțeleg să iasă în coloanele sale disertații filologice, însă disertații lungi asupra beției le găsesc de prisos și cred că puțini din abonații foaiei le vor ceti, fiind nici unul dedat la o așa de tristă patimă. Asemine scrieri se fac pentru popor, unde beția a agiuns la un grad înspăimîntător, însă poporul nu cetește foaia Bucovinei, precum nici vreo altă foaie.

Mă întrebi cum îmi place talentul lui Vlădicescu[1] ? O singură dată l-am văzut giucînd pe scena din Iași și am constatat că are foarte bune dispuneri pentru arta dramatică ; pe lîngă aceste, mai este înzestrat și cu un glas simpatic, care se poate încă mult dezvolta. Aș scrie bucuros ceva pentru tînărul nostru artist, dar cine ar compune melodiile rolului său ? Dacă am poseda un compozitor de muzică, aș avea mare mulțemire a scrie operete pentru scena românească, dar, din nenorocire, tinerii noștri ce-au studiat muzica în străinătate se mărginesc numai în compuneri de valțuri sau polce... Vezi Polca-Burada etc...

Oricum fie, îmi propun de a trimite în curînd d-lui Vlădicescu cînticelul *Covrigarului*... pentru beneficiul său.

Iubite Alecu... Te adresezi la mine ca să ai detailuri despre trebile lui Salamanca în Moldova ? Tot ce știu este că ingineru lui au scos planul liniei ferate din Galați pănă la frontiera austriacă, că lucrarea lor a fost aprobată de guvern și că s-au început ceva lucru în Galați. De atuncea sună prin țeară mai multe vești întristătoare. Unele arătînd că Salamanca nu găsește acționari pentru cupoanurile drumului-de-fier, că ele nu s-au cotat încă la bursele din Paris și Londra, altele zic că Salamanca ar fi fost foarte încurcat în socotelele lui, că ar fi suspendat plățile sale, că ar fi ruinat. Altele, în sfîrșit, pretind că el are de gînd a face cu banii lui drumul de la Galați pănă la Tecuci. Descopere adevărul, dacă poți, eu unul nu mă încerc. Bine ar fi ca englezul tău să facă o primblare la București... *pout tâter le terrain.* *

Adio, te îmbrățișez împreună cu toți frații tăi,

V. Alecsandri

De vroiești să păstrezi manuscriptul *Barcarolei*, ca un suvenir din parte-mi, mi-i face mare mulțumire. Cît pentru celelalte bucăți teatrale, te rog să mi le înapoiezi cu poșta la Mircești.

Adresa pe plic : Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz
Bucovina

CĂTRE ION GHICA

109

Mircesti, 10 janvier 1866

Mon cher vieux, merci pout ta brochure[1] et pour l'heure délicieuse qu'elle m'a procurée. Vrai, il y a longtemps que je n'ai pas lu dans la langue de mon pays un opuscule aussi ingénieusement conçu et aussi bien écrit. Tu as trouvé moyen de me faire dévorer plus de 80 pages de questions économiques, à moi qui ai toujours reculé devant un pareil genre d'ouvrages et tu as su m'attacher à ton sujet au point de regretter d'être arrivé si tôt à la dernière page. C'est clair, précis, logique, spirituel, et vrai. Ah ! que je suis heureux, mon cher ami, de voir l'ancienne garde donner aussi bien quand elle veut bien encore s'en mêler ! Que je suis content de retrouver mon ancien collaborateur de la *Foaia științifică*[2] plus maître que jamais de sa pensée et de sa plume. Sans par-

---

* Pentru a încerca terenul (limba franceză).

ler de la façon savante et spirituelle dont tu plaides la sainte cause du travail, je trouve ton style coulant, harmonieux et compréhensible pour toutes les classe de la société. C'est bien ce langage qu'il faut parler pour être compris et non celui de nos publicistes... iroquois. La seule observation que je me permettrai de te faire, c'est au sujet des terminaisons en *ţiune,*[3] que tu pourrais fort avantageusement remplacer par *are, ire, ere,* ainsi :

civilisaţiune — civilizare
organisaţiune — organizare
administraţiune — administrare
constituţiune — constituire ...etc. ...etc. ...

Ceci dit, je n'ai plus que des compliments à t'adresser et je te'engage sérieusement à continuer ton oeuvre, cette oeuvre étant de celles qui sont destinées à exercer une influence salutaire et à *rester*.

Tu me demandes, cher vieux, si je conserve encore un peu de gaîté et d'illusions ? D'illusions, néant ! mais de la gaîeté, pas mal, car je vis loin de l'atmosphère assombrissante de Bucarest. Ici, je règne et je gouverne. Mon peuple se compose d'un petit chien, d'un serin et d'une grue — attributs de vieux garçon — et, je ne trouve jamais la moindre velléité de révolte parmi mes sujets ...il est vrai que je les nourris bien et que je leur épargne la vexation des impôts etc. En outre je promène mes regards sur de vastes horizons purs de toute image ébouriffée de patriotes. Mes idées prennent leur vol dans des régions où ne peuvent les atteindre ni les discours des Chambres, des Senats etc. ni les clameurs des fauteurs de l'opinion publique. En un mot, ayant renoncé à la vie publique, je fais commerce d'amitié avec la littérature et, de temps à autre, j'envoie d'ici sous la forme d'une pièce de théâtre, quelque chiquenaude à l'endroit des ridicules qui se prelassent dans la capitale. Voila ma vie ! ajoutez-y pour la compléter quelques occupations agricoles et, comme toujours, de continuelles tendances à filer vers l'Amérique et les Indes. Tu le vois, je suis toujours le même... moins les cheveux et autres choses, hélas !... toujours heureux de l'amitié de ceux que j'aime. La vie est si bête au fond, qu'elle ferait l'effet d'une salade non assaisonnée si on ne la saupoudrait d'un peu de coeur. Je regrette que tu aies passé des heures tristes avec Négri : moi je viens de vivre avec lui pendant une semaine d'une existence charmante, il est vrai que nous nous sommes bien gardé de l'empoisonner de politique. La politique ! voilà le ver solitaire qui nous rend maussades. Heureux ceux qui, comme toi et moi, trouvent un remède contre ses ravages au fond de leur encrier.

Adieu, mon cher vieux, reçois mes voeux bien sincères, pour l'accomplissement de tes devoirs, et exprime de ma part à la princesse Ghica toute ma reconnaissance pour son souvenir affectueux.

Tout à toi de coeur,
V. Alecsandri

Ne pourrais-tu pas me trouver à Bucarest un éditeur pour mon répertoire dramatique ? J'attends avec impatience la troisième brochure.

Mirceşti, 10 ianuarie 1866

Iubite prietene, mulţumesc pentru broşura[1] ta şi pentru ora plăcută pe care mi-a procurat-o. În adevăr, e mult timp de cînd nu am citit în limba ţării mele un opuscul atît de ingenios conceput şi atît de bine scris.. Ai găsit mijlocul să mă faci să devorez mai mult de 80 de pagini de chestiuni economice, pe mine care m-am ferit întotdeauna din faţa unui asemenea fel de lucrare, şi ai ştiut să mă ţii înlănţuit de subiectul tău pînă a mă face să regret că am ajuns atît de curînd la ultima pagină. Este clar, precis, logic, spiritual şi adevărat. Ah ! cît sînt de fericit, dragă prietene, să văd vechea gardă reuşind aşa de bine cînd binevoieşte să se mai amestece în asemenea lucruri ! Cît sînt de mulţumit de a regăsi pe vechiul meu colaborator de la *Foaia ştiinţifică*[2] mai stăpîn ca niciodată pe gîndul şi pe pana lui. Fără să mai vorbesc de felul savant şi spiritual în care pledezi sfînta cauză a muncii, găsesc stilul tău curgător, armonios şi pe înţelesul tuturor claselor societăţii ; acesta este limbajul care trebuie vorbit pentru a fi înţeles, şi nu acela al caraghioşilor noştri de publicişti. Singura observaţie pe care îmi voi permite să ţi-o fac, este relativ la terminaţiile în *ţiune*[3], pe care ai putea foarte cu folos să le înlocuieşti prin *are, ire, ere,* astfel :

civilisaţiune — civilizare
organisaţiune — organizare
administraţiune — administrare
constituţiune — constituire ... etc. ... etc.

Acestea spuse, nu am să-ţi adresez decît complimente şi să te îndemn cu seriozitate să-ţi continui opera, această operă fiind din acelea care sînt sortite să exercite o influenţă salutară şi *să rămînă*.

Mă întrebi, dragul meu, dacă păstrez încă puţină veselie şi iluzii? Iluzii, nimic? dar veselie, destulă, căci trăiesc departe de atmosfera întunecoasă din Bucureşti. Aici domnesc şi guvernez. Poporul meu se compune dintr-un căţeluş, un canar şi un cocor — atribute de holtei bătrîn — şi nu descopăr niciodată nici cea mai mică dorinţă de revoltă printre supuşii mei... este adevărat că îi hrănesc bine şi că îi cruţ de ofensa impozitelor etc. În afară de aceasta, îmi plimb privirile pe întinse orizonturi neîntinate de vreo imagine turbată de patrioţi. Ideile mele îşi iau zborul în regiuni unde nu pot să le atingă nici discursurile Camerelor, ale Senatorilor etc., nici strigătele aţîţătorilor opiniei publice. Într-un cuvînt, renunţînd la viaţa publică, am legat prietenie cu literatura şi, din timp în timp, trimit de aici, sub formă de piesă de teatru, cîte un bobîrnac în direcţia caraghioşilor care se lăfăiesc în capitală. Iată viaţa mea! adaugă, pentru a completa, cîteva ocupaţii agricole şi, ca întotdeauna, pornirile continui de a o şterge spre America şi spre India. După cum vezi, sînt mereu acelaşi... mai puţin părul şi alte lucruri, vai!... mereu fericit de prietenia acelora pe care îi iubesc. Viaţa este atît de stupidă în fond, încît ar părea o salată nedreasă, dacă nu ai presăra-o cu puţină dragoste. Regret că ai petrecut ceasuri triste cu Negri; eu tocmai am trăit cu el timp de o săptămînă o existenţă încîntătoare, este adevărat însă că ne-am ferit să o otrăvim cu politică. Politica! iată viermele solitar care ne face morocănoşi. Fericiţi cei care, ca tine şi ca mine, găsesc în fundul călimării un remediu împotriva ravagiilor ei.

Adio, dragă prietene, primeşte urările mele sincere, pentru îndeplinirea îndatoririlor tale, şi exprimă din partea mea prinţesei Ghica toată recunoştinţa mea pentru amintirea sa afectuoasă.

Al tău, din inimă,

V. Alecsandri

Nu ai putea să-mi găseşti la Bucureşti un editor pentru repertoriul meu dramatic? Aştept cu nerăbdare a treia broşură a ta.

CĂTRE GRIGORE ALEXANDRESCU

110

Mirceşti, 1 februarie 1866

Iubite Alexandrescu,

Mă grăbesc a-ţi mulţumi că ţi-ai adus aminte de pustnicul de pe malul Siretului şi mi-ai dovedit prin poezia ce mi-ai trimis că nu a secat izvorul acel armonios din care ai undit atîtea versuri frumoase, atîtea fabule pline de spirit, şi, mai cu seamă, admirabilul *An 1840*. Cît pentru mine, iubite frate, încep a crede că părul meu alb a spăriat păsărica drăgălaşă ce îmi cînta în inimă şi, fiindcă trebuie să însăil oarele singurătăţii, scriu piese de teatru prin care cerc a biciui uşor defectele de astăzi a pocitei noastre societăţi. Am trimis pînă acum lui Millo următoarele opere dramatice, pe care le vei vedea poate chiar în iarna asta reprezentate:

Kera Nastasia
Covrigarul
Harţă Răzeşul
Concina
Ginerile lui Hagi-Petcu
Drumul-de-fier

Fie ca aceste glume să poată descreţi frunţile apăsate de griji politice ai amicilor mei, şi astfel numele meu să le vie pe buze în urma unei zîmbiri de veselie.

Îmi vesteşti plecarea lui Strambio [1] la Marsilia. Această veste mă bucură, căci poate voi întîlni pe amicul nostru în călătoriile ce voiesc a întreprinde îndată ce va veni timpul frumos.

Oricît de ermit m-am făcut, însă tot nu mă părăseşte dorul de pribegiri peste nouă mări şi nouă ţări. Singurul oraş din lume care nu mă atrage nicidecum, mărturisesc, e Bucureştiul..., deşi el e îngheşuit de oameni mari, de tot soiul. Cu toate acestea, poate că voi mai veni să văd cîţiva amici care îmi sînt iubiţi demult şi printre care număr între fruntaşi pe G. Alexandrescu.

Sănătate şi fericire!

V. Alecsandri

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

În curînd îți voi trimite exemplarul poeziilor mele care mi l-ai cerut.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

111

Mircești, 20 mart 1866

Iubite Alecu,

În scrisoarea ta din 11/23 mart te întrebi cu durere: pentru ce nu mai sîntem capabili de entuziasm fierbinte și liber de ghimpul îndoielei în fața faptului săvîrșit la București în noaptea de 11/23 fevruar? Dacă ne-ar fi iertat a fi în aceste momente cu sînge rece, dacă am putea înlătura orice preocupări a minței pentru ca să ascultăm glasul tainic al inimei și al conștiinței, am afla, nu mă îndoiesc, că lipsa noastră de entuziasm sincer provine tocmai din motivul că revoluția din București a fost un act de noapte, un rod de umbră, iar nu o izbucnire de acele cari se manifestă glorios la lumina soarelui. Românului îi place a-și vedea visul cu ochii și el nu prețuiește ca alte neamuri binele ce-i vine dormind. Francezul zice: *le bien vient en dormant.** Românul nu admite această axiomă.

Domnia lui Cuza ajunsese pe drojdii. El însuși o înțelesese și era decis să abdice la 8 mart (aceasta o știm din izvor sigur); prin urmare, toți dorea coborîrea lui de pe tron, însă unii o vroia rușinoasă, fără a se preocupa de pata ce s-ar lăți pe istoria țării; alții o vroia liniștită pentru liniștea spiritelor, demnă pentru demnitatea României și, mai cu seamă, fără cea mai mică trădare din partea nimănui. Ar fi fost un frumos spectacol pentru Europa de a vedea un popor nou ca al nostru despărțindu-se fără patimă de șeful pe care l-au aclamat în unanimitate acum 7 ani și pe care reprezentanții nației l-au tămîiat de-atîtea ori fără măsură. Ar fi fost o notă pătrunzătoare în auzul străinilor, glasul poporului român zicînd domnului său: „Mergi cu bine, Măria-ta! Cît ai fost bun te-am iubit și te-am respectat. Acum nu mai ești de noi, căci ți-a călcat piciorul pe-o cale rătăcită". Însă cînd abdicarea se poate numi cu tot dreptul escamotare, cînd armata, cînd guardia personală a domnului devine un instrument orb pentru a desfășura în ochii lumei întregi misterele scandaloase ale patului domnesc, cînd acea lume rîde de rușinea tronului României, hohotul străinilor răsună trist în inimile noastre și slăiește orice pornire entuziastă. Iată, iubite Alecu, cauza tainică a răcelei cu care a fost primită vestea întîmplărilor din noaptea memorabilă de 11/23 februar. Nimeni aici nu-l regretează pe Cuza, nici chiar amicii lui din copilărie, dar totodată nimeni nu se încrede în făgăduințele noului guvern, căci el a debutat prin o minciună. În ziua căderei lui Cuza, locotenența cu ministerul ei au luat de bună-voia sa frîiele puterei în mînă și s-au instalat în numele lui Filip I[1]. Au cerut Camerei și Senatului ca să aclame pe contele de Flandra prinț al României. Senatul și Camera l-au aclamat. Au poruncit tuturor impiegaților țării să giure credință noului prinț; giurămîntul s-au efectuat fără împotrivire. Au cerut de la armată acelaș giurămînt de credință. Armata ca un singur om a răspuns: giur!... Ei bine, unde-i contele de Flandra? Unde-i Filip? Țara întreagă știe că are un domn numit Filip, prin urmare îi trebuie un Filip numaidecît, mai cu seamă că toate lucrările administrative, giudițiare și militare s-au făcut păn-acum în numele locotenenței ce reprezintă pe Filip, contele de Flandra; prin urmare, iar trebuie acum să expediem ambasadori prin lume, înarmați cu fănarul lui Diogen, ca să ne găsească un Filip, mort copt, în locul fratelui regelui de Belgia, care nu primește onorul de a ne cîrmui.

Mărturisește, iubite Alecu, că am căzut în doaga grecilor, adică într-o poziție ridicolă. Am cunoscut un negustor francez care avea o fată numită Emilia, o copilă iubită și logodită cu un tînăr anume Hanrion. Fericitul tată, vroind să facă lucrurile pe mare, însemnează toate obiectele de zestre cu inițialele E.H. — însă, întîmplîndu-se să moară mirele înaintea cununiei, negustorul s-au găsit obligat a căta un alt ginere, al cărui nume să se înceapă tot cu H, pentru ca să nu prefacă zestrea, și așa de mult au așteptat, că biata fată au îmbătrînit, fără a se îndulci de plăcerile căsătoriei.

---

* Binele vine dormind (limba franceză).

Mă întrebi de este adevărat că s-au înființat comisiuni separatiste în Moldova ? Ți-oi răspunde cu sinceritate că nu știu nimică. Eu asist din singurătate la spectacolul curios ce se reprezintă astăzi și fac triste cugetări asupra caracterului omenesc. Foștii mei amici ce sînt la putere au găsit de cuviință a mă lăsa deoparte. Le mulțumesc de o asemine purtare, însă nu le permit nici adresa cea mai mică mustrare, pentru că în loc de a da probe de mare capacitate în împrejurările grele în care au adus țara, ei păn-acum au dat probe numai de o micșurare de simțiri, în care patimele personale gioc mare rol. Toți prietinii mei, oameni onești și capabili, precum Rola, Jora, Negri și chiar fratele meu au fost destituiți fără cea mai elementară formă de delicatețe... și aceasta pentru ce ? pentru că au fost în relație bună cu fostul domn.

E curios, iubite Alecu, de a vedea cum oamenii își însușesc tot patriotismul și toată capacitatea îndată ce ajung la o culme oarecare și cu ce ușurință ei acuză pe ceilalți muritori de rea-credință și de ignoranță. Pentru mine, găsesc un bun cuget de comedie în această slăbiciune și îmi propun de a scrie un proverb asupră-i, destinat pentru foaia Bucovinei.

Pînă atunci însă sînt decis a rămînea simplu spectator a faptelor mărețe de astăzi și a ruga cerul ca să conducă țeara la fericirea după care ea aspiră de atîți secoli. Deie Dumnezeu ca șerpele ambiției să nu muște inimile oamenilor ce sînt la putere și ca interesul general să nu fie uitat pentru interesul personal. Am văzut multe în viața mea, cunosc slăbiciunea românului și zic : „Doamne, ferește-mă de mai rău.“

Ai crede poate, iubite Alecu, după cele ce ai citit, că sînt descuragiat și că văd toate în negru ? Nu te înșela ; eu nu desperez de viitorul României, deși nu am încredere în generația actuală. Vom crește, vom înflori, ne vom întări, nu e nici o îndoială, însă nu prin oameni ca Berlicoco[2] et Cie, nu prin ambițioși ca cei mai mulți, dar prin legea naturei și prin impulsul programului lumesc. Toate cîte se petrec astăzi sînt scremete, opintiri născute din felurite îndemnuri, toate învestmîntate cu fraze pompoase. De-am mai putea înșela pe cineva, el ne-ar crede romani antici, senatori ce știu a muri pe scaune churule, oameni dispuși a face sacrificiuri de averi și de viață... Ohime ! nimic nu-i adevărat, căci încă nu sîntem copți ! Sîntem copii cari ne giucăm cu arma tatii, dar n-avem încă putere de a o mania. Acum, pentru ca să pun capăt acestei elegii politice, zic iară și iară : „Doamne ! agiută-ne ca pe niște copii și dă-ne mintea moldoveanului cea de pe urmă !“

Vrei să afli cum am petrecut iarna ? Am cam zăcut pe ici, pe colea, și cînd am avut timp am scris : 1 *Kera Nastasia*, un cînticel în contra maniei de pensie a fraților de peste Milcov ; *Plăcintarul*, scenă din poarta Cișmegiului ; 3 *Harța Razeșul*, comedie în I act ; 4 *Pepelea și Arvinte*, poveste în I act ; 5 *Drumul-de-fier*, comedie în 2 acte, în fine, am început o comedie în 5 acte, *Ciocoii Reglementului*, care va fi urmată de *Ciocoii Convenției*. Iată rodul iernii. Cît pentru vară, am de gînd să călătoresc peste nouă mări și țări și, ca să încep, îmi propun să mă duc poimîine la Dulcești.[3]

Al tău amic,
V. Alecsandri

P.S. Primesc cu mulțemire ca să se tipărească *Florin și Florica* în foaia Bucovinei și îți trimit o poezie de bună-venire a primăverei.

Iubite Alecu, recomandează prostului de la tipografie ca să zețuiască cu litere mai mici tot ce este subliniat în *Florin și Florica* și între paranteze.

Îți trimit ca să-l cetești un cînticel comic care a avut mult succes la București. De socoți că ar putea figura în foaia voastră, trage o copie și trimete-mi manuscrisul îndărăt.

Adresa pe plinc : Monsieur Alexandre Hurmuzaki
Czernovitz

CĂTRE PANTAZI GHICA

112

Mircesti, 3 avril 1866

Mon cher Pantazi,

Votre *Sterian pățitul* m'a beaucoup amusé. Il m'a tenu compagnie de Roman à Mircesti et son babillage spirituel m'a si bien distrait que je ne me suis nullement apperçu du

trajet de la poste. Or, c'est énorme par les circonstances actuelles, que d'absorber un lecteur pendant l'espace d'une poste et lui faire oublier et l'état pitoyable des chevaux et les graves événements du pays. Cela prouve que vous possédez ce qu'il faut pour être auteur dramatique et que vous venez d'entrer de plein pied dans la carrière du théâtre.

Votre route est tracée, mon cher Pantazi, donc en avant marche ! Tappez fort sur les vices ; flagellez les ridicules... et vous rendrez plus de services réels que tous les soi-disant organes de l'opinion publique. Ceci dit mon cher confrère je vous serre cordialement la main et suit tout à vous,

V. Alecsandri

Je viens de faire la connaissances de Mr Vulturesco, qui s'est arrêté un instant chez moi avec le dr. Davila. C'est un charmant jeune homme qui vous porte beaucoup d'amitié. Il m'a appris, que vous travaillez en ce moment au *Moniteur*. Espérons que vous ne vous enterrerez pas dans ses colonnes, et que vous saurez trouver le temps de caresser la muse dramatique. C'est une si bonne fille et qui se laisse caresser avec tant de complaisance, habituée qu'elle est de se montrer toute nue sur la scène.

Mircești, 3 aprilie 1866

Iubite Pantazi,

Sterian pățitul al dumitale m-a distrat mult. Mi-a ținut tovărășie de la Roman la Mircești și ciripitul său spiritual m-a înveselit atîta încît nici nu mi-am dat seama de drumul poștei. Ori aceasta înseamnă mult, în împrejurările de față, ca să absorbi pe un cititor timp de o poștă și să-l faci să uite și starea demnă de milă a cailor, și gravele evenimente din țară. Aceasta dovedește că stăpînești ceea ce trebuie pentru a fi autor dramatic și ai intrat cu un pas sigur în cariera teatrală.

Drumul dumitale este marcat, dragă Pantazi, deci, înainte marș ! Lovește tare în vicii, biciuiește pe caraghioși ... și vei aduce mai adevărate servicii decît toate așa-zisele organe ale opiniei publice. Acestea fiind spuse, dragul meu confrate, îți strîng mîna prietenește și sînt al dumitale,

V. Alecsandri

Am făcut cunoștință cu domnul Vulturescu, care s-a oprit o clipă la mine cu doctorul Davila. Este un tînăr încîntător care are pentru dumneata multă prietenie. El mi-a adus la cunoștință că acum lucrezi la *Monitor*. Să sperăm că nu te vei îngropa în coloanele sale și că vei ști să găsești timpul de a mîngîia muza dramatică. Este o fată bună și care se lasă mîngîiată cu atîta bunăvoință, obișnuită cum este de a se arăta goală pe scenă.

CĂTRE GRIGORE STURDZA

113

21 april 1866, Iași

Domnule prefect, [1]

Am aflat că se organizează la teatru o reprezentație în a cărei ordin de spectacol este cuprinsă și una din operile mele dramatice intitulată *Vivandiera*. Ca autor, ce am dreptul de proprietate asupra pieselor mele, vin a vă ruga să binevoiți a opri reprezentarea *Vivandierei*, pentru care nu mi s-au cerut nici o învoire.

Primiți, domnule prefect, încredințarea deosebitelor mele considerări,

V. Alecsandri

Adresa pe verso : Domniei-sale
Domnului Grigori Sturza
Prefect al Poliției Iași

CĂTRE PANTAZI GHICA

114

Mircesti, mai 25, 1866

Mon cher Pantazi,

A votre lettre pleine d'amitié je dois répondre par une entière franchise. Voici donc une profession de foi en quelques lignes dont vous pourrez faire usage contre les médisants :

1 Je n'ai ni grandes ni petites griffes contre personne et je ne boude aucun parti, pas même mes amis.

2 Je n'ai jamais été couziste, ni séparatiste (voir la *Hora Unirii* etc. etc.)

3 Ma lyre, puisque lyre il y a, ne demanderait pas mieux que de vibrer aussi harmonieusement que possible ... elle cherche des héros un peu partout : à Constangalia, au 3 août, au 11/23 février et au 3 avril[1], mais elle ne trouve pas au juste ce qu'il lui faudrait, non que la quantité de la denrée ne soit abondante, non, c'est cette diable de qualité qui fait défaut.

Je trouve bien quelques héros dans le civil, tel que :

Chiriță Teodor, comerciante ciaprazar, care a fost vizitiul ce a condus trăsura, chivotul mântuirei.

D. Nicoleanu — 18 ani — fost seminarist
Ion Alecsandru — 31 ani, fost fonctionar
Nicolae Ilie — pantofar
A. Constantinescu — barbier
Petraki Dudeanu — cafegiu etc., etc.

Extraite du *Romanu*[2]

Mais vous avouerez, mon cher, que leurs noms et leurs professions ne se prêtent pas facilement à la poésie. Il me faudrait faire des efforts monstreux pour intéresser mes lecteurs à un héros du nom de Ciocarlan et d'autres oiseaux de cette espèce. En sorte que, comme vous le voyez, cher Pantazi, malgré ma bonne volonté, je suis forcé de suspendre ma lyre au clou, en attendant d'autres événements et une nouvelle fournée de héros.

Quant à venir prendre part aux affaires, c'est autre chose. Je me sens entièrement incapable et partout inutile, dans un ordre de chose dont j'ignore les moyens et le résultat, le commencement et la fin.

Ce qui me console, c'est de voir que nous ne manquons, grâce à Dieu, ni de grands hommes d'Etat, ni de petits hommes d'Etat, ni de grands orateurs, ni de grands militaires ... tous héros.

Là-dessus je me couche à l'ombre d'une chêne, et je dis à part moi : Tout va pour le mieux dans le meilleur des mondes. La patrie est sauvée.... *și va fi !...* Et comme en fin de compte ma santé est fortement ébranlée, je crois devoir la soigner et lui donner la préférence sur la politique du Passage Roumain[3].

Votre ami tout dévoué,
V. Alecsandri

Mircești, mai 25, 1866

Iubite Pantazi,

La scrisoarea dumitale plină de prietenie trebuie să răspund cu toată sinceritatea. Iată deci o profesiune de credință, în cîteva linii, de care te vei putea folosi împotriva răuvoitorilor.

1 Nu am plîngeri nici mici, nici mari împotriva nimănui și nu mă țin în rezervă față de nici un partid, nici chiar de prietenii mei.

2 Nu am fost niciodată cuzist, nici separatist (a se vedea *Hora Unirii* etc., etc.).

3 Lira mea, pentru că există o liră, nu cere mai mult decît să vibreze cît mai armonios cu putință ... ea caută eroi cam peste tot : la Costanglia, la 3 august, la 11/23 februarie și la 3 aprilie[1], dar, ce-i drept, nu găsește ceea ce i-ar trebui ; nu că nu ar fi abundentă cantitatea de marfă, nu, lipsește doar această afurisită de calitate.

Găsesc, ce este drept, cîțiva eroi civili, ca :

[. . . . .] *

Dar mărturisește, dragul meu, că numele și profesiunea lor nu se pretează cu ușurință la poezie. Ar trebui să fac sforțări uriașe pentru a-i face pe cititorii mei să se intereseze de un erou cu numele de Ciocîrlan și de alte păsări din neamul acesta. Astfel încît, așa cum vezi, dragă Pantazi, cu toată bunăvoința mea, sînt forțat să-mi agăț lira în cui, așteptînd alte evenimente și o nouă recoltă de eroi.

Cît despre a veni să iau parte la treburi, aceasta este altceva. Mă simt cu totul nepregătit și nefolositor peste tot, într-o ordine a lucrurilor a căror mijloace, rezultate, început și sfîrșit nu îl cunosc.

Ceea ce mă mîngîie este de a vedea că, slavă Domnului, nu ne lipsesc nici mari oameni de stat, nici mici oameni de stat, nici mari oratori, nici mari militari... toți eroi...

Și cu aceasta, mă culc la umbra unui stejar și îmi spun: Totul este perfect în această lume perfectă. Patria este salvată ... *și va fi!* ** Și cum pînă la urmă sănătatea mea este foarte zdruncinată, cred că trebuie să o îngrijesc și să-i dau întîietate asupra politicii Pasajului Român [3].

Prietenul dumitale devotat,

V. Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

115

[Borzești, vara 1866] [1]

Dragă Paulină,

Am sosit la Borzești cu bine și am rămas foarte mulțemit de odaia ce mi-ai gătit. M-am mutat cu totul în salon și am așezat divanul pe dinaintea ferestrelor, după moda turcească. Pîinea din anul acesta e destul de frumoasă, dar se adună cu greu, fiind lipsă de oameni. Țăranii de pe valea Trotușului sînt foarte îndărătnici; cu toate aceste, timpul fiind favorabil, cred că se va sfîrși secerea grîului și culesul inului pînă în zece zile.

Nici un amator de posesie nu s-au arătat pînă acum, numai Strul de la Comănești mi-au trimis răspuns că tot vroiește să-mi cumpere grîul din anul trecut cu prețul de 80 kila pe loc. Sînt hotărît a rupe tîrgul cu dînsul și chiar astăzi mă duc la Ocnă ca să-l întîlnesc.

Scrie-mi ce faci, cum merge lucrul zidarilor, ce face copila, și cum petrece Mocofloșnița cu familia ei.

Te sărut,

V.A.

---

* Urmează textul în limba română, cf. aici p. 258.
** În original, în limba română.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

116

Mircești, 1 juillet 1866

Le colonel Pisoski [1], deguisé en civil et plus rajeuni que jamais, vient de m'apporter votre lettre du 16 (28) mai. A cette agréable surprise, il a ajouté de vos nouvelles en homme qui vous est sincèrement dévoué, et finalement il m'a rendu tout à fait heureux en m'assurant que l'adversité n'avait pu atteindre ni la droiture de votre esprit ni la philosophique insouciance dont vout êtes si heureusement doué par la nature.

Certes, mon cher Prince, votre destinée est des plus enviables. Après avoir regné pendant sept ans et avoir signé de votre nom de grands actes qui illustreront les pages de notre histoire politique et sociale, vous voici retiré de la lutte par l'effet d'une trahison inattendue. Chance inappréciable, car il n'est rien de tel que l'ingratitude des hommes pour vous mettre à l'aise vis-à-vis d' eux. On acquiert le droit de les traiter avec une juste sévérité, et pour comble de bonheur, on peut faire preuve de magnanimité, en pratiquant l'oubli et le pardon des offenses.

J'ai voulu vous écrire à plusieurs reprises, depuis votre départ, mais retiré comme je le suis, de grands centres où se forgent les fausses nouvelles, je n'ai jamais pu savoir au juste où vous vous trouviez. De vagues rumeurs pénètrant jusqu'au fond de ma solitude, disaient tantôt que vous étiez à Vienne, tantôt à Milan, tantôt en Amérique, tantôt à Paris etc., que vous voyagiez incognito et que vous évitiez avec soin tout rapport avec le pays. J'ai donc dû attendre des renseignements plus positifs, avant de vous adreser une lettre.

Vos anciens et véritables amis ont souvent pansé à vous, depuis ce fameux 11 (23) février qui a vu surgir tant de héros de la boue de Bucarest, et plus d'un m'a demandé si, en vous écrivant, il ne risquerait pas de froisser involontairement votre susceptibilité, en ayant l'air de vous offrir des paroles de consolation. Cette crainte leur a donc commandé une réserve pleine de délicatesse que vous comprendrez mieux que personne, car vous connaissez le coeur de vos amis.

Enfin, vous voilà fixé au milieu des splendeurs de Paris, jouissant de votre liberté et n'étant plus exposé de voir chaque matin les figures grotesques ou patibulaires de vos anciens ministres. Heureux Prince ! Vos regards peuvent se reposer sur des tableaux plus riants et plus consolants que celui de nos misérables soi-disant politiques. Quant à nous, hélas ! nous nous trouvons ici au milieu des plus affreuses calamités : la famine, le choléra et les patriotes du lendemain. Comment en sortirons-nous ? Le gouvernement actuel, composé tout entier de héros qui paient de mine, veut faire la guerre aux Turcs et au besoin même aux six autres puissances garantes. A cet effet, il a fait appel au patriotisme des Roumains, et les Roumains, y ont répondu avec un ensemble digne des âges antiques ; plus de cinquante *volintiri,* déguenillés mais valeureux, sont partis de la Moldavie pour aller défendre les bords du Danube. Touchant spectacle du réveil d'un peuple appelé à de grandes destinées par la voix sympathique d'un gouvernement populaire. En attendant les défenseurs de la patrie, les volintires pillent les cabarets et font raffle sur leur passage ; ils nous traitent commes des Turcs. A propos de Turcs, j'apprends de source certaine que mon ex-ancien ami Jean Ghica[2], envoyé extraordinaire de S. A. le prince Charles I auprès de la Sublime Porte, a trouvé bon de se couvrir la tête d'un fez. C'est peut-être très fin et très politique de sa part, quoique l'amour propre national n'y trouve pas tout à fait son compte ; après tout, tel est le sort des empires !

L'Algérie a été perdue par un soufflet, la Roumanie sera sauvée par une calotte !

Je termine ma lettre sur cette consolante reflexion et vous prie, mon cher Prince, de vouloir bien faire agréer à la Princesse l'hommage de mes sentiments les plus respectueux, et de me considérer, comme toujours,

Votre vieux et tout dévoué ami,

V. Alecsandri

Mircești, 1 iulie 1866

Iubite prințe,

Colonelul Pisoski[1], costumat în civil și mai întinerit ca niciodată, mi-a adus scrisoarea voastră din 16/28 mai. La această plăcută surpriză, a adăugat vești despre voi, ca un om care vă este sincer devotat, și pînă la sfîrșit m-a făcut foarte fericit asigurîndu-mă că nedreptatea nu a atins nici cinstea spiritului vostru, nici filozofica nepăsare cu care sînteți așa de fericit înzestrat de natură.

Sigur, iubite prințe, destinul vostru este dintre cele mai de invidiat. După ce ați domnit timp de șapte ani și ați semnat cu numele vostru mari acte care vor ilustra paginile istoriei noastre politice și sociale, iată-vă retras din luptă prin efectul unei trădări neașteptate. Noroc neprețuit, căci nimic mai potrivit decît nerecunoștința oamenilor pentru a te simți bine față de ei. Capeți dreptul de a-i trata cu o îndreptățită severitate, și ca o culme a bucuriei, poți face dovadă de îngăduință, folosind uitarea și iertarea ofenselor.

Am vrut să vă scriu în mai multe rînduri, de la plecarea voastră, dar, departe cum sînt de marile centre unde se frămîntă veștile neadevărate, nu am știut bine niciodată unde să vă găsesc. Zvonuri nesigure ajunse pînă în fundul singurătății mele, spuneau că sînteți cînd la Viena, cînd la Milan, cînd în America, cînd la Paris etc., că mergeți incognito și că vă feriți cu grijă de orice legătură cu țara. A trebuit deci să aștept lămuriri mai sigure, înainte de a vă adresa o scrisoare.

Vechii şi adevăraţii voşrti prieteni s-au gîndit adesea la voi, de la acel vestit 11/23 februarie care a văzut răsărind atîţia eroi din noroiul Bucureştiului, mai mulţi m-au întrebat dacă, scriindu-vă, nu riscau să jignească fără voie susceptibilitatea voastră, avînd aerul de a vă oferi cuvinte de consolare. Această teamă le-a comandat o reţinere plină de delicateţe pe care o veţi înţelege mai bine decît oricine, căci cunoaşteţi inima prietenilor voştri.

În sfîrşit, iată-vă oprit în mijlocul minunăţiilor Parisului, bucurîndu-vă de libertate şi nemaifiind silit să vedeţi în fiecare dimineaţă figurile caraghioase sau bune de spînzurat ale foştilor voştri miniştri. Fericite prinţ ! Privirile voastre pot să se odihnească pe tablouri mai rîzătoare şi mai mîngîietoare decît acelea ale mizerabililor noştri aşa-zişi politici. Cît despre noi, vai ! noi ne găsim aici în mijlocul celor mai groaznice nenorociri : foametea, holera şi patrioţii de mîine. Cum să ieşi din aceasta ? Guvernul actual, format în întregime de eroi care arată bine, vrea să declare război turcilor şi, la nevoie, chiar celor şase Puteri garante. În acest scop, a făcut apel la patriotismul românilor, şi românii au răspuns într-un număr demn de timpurile antice ; mai mult de cincizeci de *volintiri* * zdrenţăroşi dar valoroşi, au plecat din Moldova pentru a merge să apere malurile Dunării. Duios spectacol al trezirii unui popor chemat la mari destine prin vocea plăcută a unui guvern popular. Aşteptînd pe apărătorii patriei, volintirii jefuiesc cabaretele şi fură pe unde trec ; ne tratează ca pe turci. În legătură cu turcii, aflu din izvor sigur că fostul meu vechi prieten Ion Ghica [2], trimis extraordinar al a.s. prinţului Carol I, pe lîngă Sublima Poartă, a găsit cu cale să-şi acopere capul cu un fes. Este poate foarte subtil şi foarte politic din partea sa, cu toate că nu prea convine amorului propriu naţional ; pînă la urmă, aceasta este soarta imperiilor !

Algeria a fost pierdută pentru o palmă, România va fi salvată printr-o calotă !

Termin scrisoarea mea cu această mîngîietoare reflecţie şi vă rog, iubite prinţe, să binevoiţi să înfăţişaţi prinţesei omagiul sentimentelor mele celor mai respectuoase, şi să mă socotiţi ca întotdeauna,

Al vostru vechi şi foarte devotat prieten,

V. Alecsandri

---

* În original, în limba română.

CĂTRE PANTAZI GHICA

117

Mircesti, 1 juillet 1866

Mon cher Pantazi, Commandant d'une légion de la Garde Nationale !

Je vous remercie cordialement pour la nouvelle comédie que vous m'annoncez et que je lirai avec grand plaisir. Je vous l'ai dit et je le répète, vous possédez la plupart des qualités et des défauts qui constituent les bons auteurs dramatiques. Je dis défauts dans le bon sens. Ainsi, faites des comédies, faites des comédies, moquez-vous impitoyablement des ridicules, flagellez au vif les travers et stigmatisez les vices de toute la verve de votre esprit et de toute la sainte indignation de votre coeur. La littérature dramatique vaut encore mieux que la littérature politique du Passage Roumain. [1]

Vous me demandez ce que je fais et comment je m'amuse ? Je vis dans un petit ermitage, plein de lumière, de fraîcheur et d'insouciance... politique. Je me dis que quoi que nous fassions pour sauver notre pays, il est une providence qui veille sur lui et qui nous empêchera de le perdre et grâce à cette heureuse conviction je me laisse vivre sans nulle crainte pour l'avenir. Le présent seul m'inquiète un peu à cause du choléra, de la famine et des patriotes du lendemain, mais toutes ces calamités étant passagères je chante philosophiquement ces vers de ma façon :

„Duce-m-aş fără-ncetare,
Ca vulturul să pătrund,
Peste-ai ochilor hotare,
Orizonul fără fund.

Cette strophe vous expliquera, mon cher ami, mes tendances à partir de nouveaux pour des régions non encore explorées par des Roumains. Au milieu des occupations agricoles je caresse comme toujours le projet d'entreprendre quelque voyage au long cours et dans ce but je tâche de produire du blé, du maïs, du foin etc., en un mot tout ce qui enrichit les juifs, ces terribles exploiteurs de nos fatigues et

de nos labeurs. En attendant, mes yeux se promènent sur de vastes champs couverts de belle récoltes et bordés de charmants bois — ici le travail, là le plaisir et partout le calme, le bien-être qui s'ignore lui-même.

Si vous aviez le loisir de vivre pendant tout un été de la vie des champs, en sortant brusquement du brouhaha de Bucarest, vous seriez étrangement surpris du peu d'écho que les bruits de cette ville réveillent au-delà de ses barrières. Là, une foule de cyclopes nains croient faire grand tapage avec leurs petits martelets politiques et pourtant tout leur tapage est étouffé par le simple roulement d'un chariot vide qui traverse les champs. Voilà la vérité vraie sur l'état du pays.

Vous avez l'amabilité de me dire que *tous mes amis* me désirent. Ces mots excitent ma curiosité : quels sont ces prétendus amis ? Mon sentiment est que, sauf une ou deux personnes, le reste a bien autre chose à faire qu'à penser même par hasard à votre tout dévoué,

V. Alecsandri

Mircești, 1 iulie 1866

Iubite Pantazi, comandant al unei legiuni a Gărzii Naționale !

Îți mulțumesc prietenește pentru noua comedie pe care mi-o anunți și pe care o voi citi cu mare plăcere. Ți-o spun și ți-o repet, posezi cea mai mare parte din calitățile și defectele care constituie buni autori dramatici. Spun defecte în înțelesul bun al cuvîntului. Așa încît, scrie comedii, bate-ți joc fără milă de caraghioși, biciuiește la sînge defectele și înfierează viciile cu toată vioiciunea spiritului dumitale și cu toată sfînta revoltă a inimii dumitale. Literatura dramatică valorează mai mult decît literatura politică a Pasajului Român[1].

Mă întrebi ce fac și cum mă distrez.

Trăiesc într-o mică sihăstrie, plină de lumină, de răcoare și de nepăsare... politică. Îmi spun că orice am face pentru a ne salva țara este o providență care veghează asupra ei și care ne va împiedica să o pierdem, și, datorită acestei fericite convingeri, trăiesc fără nici o teamă pentru viitor. Singur prezentul mă îngrijorează puțin din cauza holerei,

foametei și patrioților de mîine, dar toate aceste nenorociri fiind trecătoare, cînt filozofic aceste versuri în felul meu :

[. . . . .]*

Această strofă îți va explica, dragul meu, îndemnurile mele de a pleca din nou spre regiuni încă neexplorate de români. În mijlocul ocupațiilor mele agricole fac ca întotdeauna planul de a întreprinde vreo călătorie lungă, și în acest scop încerc să produc grîu, porumb, fîn etc., într-un cuvînt tot ceea ce îmbogățește pe evrei, acești îngrozitori exploatatori ai oboselilor și muncii noastre. În așteptare îmi plimb ochii peste cîmpurile întinse, acoperite cu frumoase recolte și mărginite de păduri încîntătoare — aici lucrul, dincolo plăcerea și peste tot liniștea de neprețuit.

Dacă ai avea răgazul să trăiești o vară întreagă viața de la țară, ieșind brusc din hărmălaia Bucureștiului, ai fi uimit de slabul ecou pe care zgomotele acestui oraș le trezește dincolo de barierele sale. Acolo o mulțime de ciclopi pitici cred că fac mare gălăgie cu ciocănașele lor politice și, cu toate acestea, toată gălăgia lor este înăbușită de simpla rostogolire a unui car gol care traversează cîmpurile. Iată adevărul adevărat asupra țării.

Ai amabilitatea de a-mi spune că *toți* prietenii mei mă doresc. Aceste cuvinte îmi trezesc curiozitatea : care sînt acești pretinși prieteni ? Părerea mea este că, în afară de una sau două persoane, ceilalți au cu totul altceva de făcut decît să se gîndească din întîmplare la devotatul dumitale,

V. Alecsandri

118

Mircesti, 22 juillet 1866

Mon cher Pantazi,

J'ai adressé, dernièrement, une longue requête à Mr le ministre de l'Intérieur pour me plaindre de mes ex-vassaux de Patrascany[1] qui ont trouvé bon de s'adjuger tout mon terrain de labour... etc. Veuillez, je vous prie, vous informer auprès de Mr Lascar Catargi du sort de cette requête. A-t-il donné les ordres nécessaire au préfet de Bakéo pour forcer les paysans de rentrer dans les limites tracés par l'ingénieur, conformément au procès-verbal signé par le déléqué des susdits citoyens et par moi ?

---

* Urmează versurile în limba română, cf. aici p. 265.

Mais je m'aperçois que je vous parle naïvement de cette affaire comme si vous la connaissiez. Je tiens beaucoup cependant à ce que [vous] soyez mis au courant de mes démarches avec mes ex-vassaux et pour ce je vous prie de vous donner la peine de lire mon autographe adressé au ministre. Peut-être aurai-je besoin de votre concours plus tard. En tout cas veuillez me faire connaître au plus tôt le résultat de votre démarche auprès de Mr Catargi, vous obligerez infiniment votre ami,

V. Alecsandri

Mille bonnes amitiés à Madame Sacha Ghica. [2]

Mirceşti, 22 iulie 1866

Iubite Pantazi,

Am adresat, în ultima vreme, o lungă cerere d-lui ministru de Interne pentru a mă plînge de foştii mei vasali din Pătrăşcani [1] care au găsit cu cale să ia pe seama lor întreg pămîntul meu arabil... etc. Binevoieşte, te rog, să te informezi pe lîngă dl. Lascăr Catargiu de soarta acestei cereri. A dat el ordinele trebuincioase prefectului de Bacău pentru a sili pe ţărani să reintre în hotarele trase de inginer, în conformitate cu procesul-verbal semnat de delegatul numiţilor cetăţeni şi de mine ?

Dar bag de seamă că îţi vorbesc cu naivitate despre această afacere ca şi cum ai cunoaşte-o. Ţin mult totuşi ca dumneata să fi pus la curent cu demersurile mele cu foştii mei vasali şi pentru aceasta te rog să îţi dai osteneala să citeşti autograful meu adresat ministrului. Poate, mai tîrziu, voi avea nevoie de ajutorul dumitale. În orice caz, binevoieşte să-mi faci cunoscut cît mai curînd rezultatul demersului de pe lîngă dl. Catargi, îl vei ajuta foarte mult pe prietenul dumitale,

V. Alecsandri

Mii de bune amiciţii pentru doamna Saşa Ghica. [2]

CĂTRE CAROL DAVILA

119

Mirceşti, 1 august 1866

Domnul meu, [1]

Săvîrşind corectarea copiei făcută de poeziile poporale [2] ale românilor, mă grăbesc a vi le trimite, cu rugămintea ca să binevoiţi a regula cele de cuviinţă pentru tipărirea lor cît mai curînd. Prin o asemine măsură, domnul meu, veţi avea meritul de a îndeplini dorinţa măriei-sale doamnei Elena şi de a conlucra la scoaterea la lumină a unei comori naţionale.

Vă rog a primi, domnul meu, încredinţarea despre stima şi considerarea ce vă port,

V. Alecsandri

Domniei-sale domnului dr Davila, director Azilului „Elena".

CĂTRE PANTAZI GHICA

120

Mircesti, 5 sept. 1866

Mon cher Pantazi, je commence par vous remercier des bonnes nouvelles que vous me donnez au sujet de mon différand avec mes ex-vassaux de Patrascany. [1] J'espère que votre frère donnera une bonne leçon au préfet de Bacou, Mr Leca, lequel a cru devoir jusqu'à présent agir contrairement à mes intérêts sous le fallacieux prétexte que j'ai été l'ami du Prince Couza. Ce Monsieur a même eu la sottise d'exprimer hautement son opinion à haute et intelligible voix, en disant de moi : *„Destul au fost ciocan, mai fie şi ilău"* (nicovală). C'est comme vous voyez un langage assez libéral.

Je me demande pourtant en quelle circonstance de ma vie j'ai fait le marteau, qui ai-je frappé pendant que je pouvais taper dur, et, franchement, je ne trouve pas de *nicovală* qui ait eu à souffrir de mes coups sous le regne de Couza. Enfin !!!

Vous voici donc préfet, mon cher Pantazi ? C'est par vous seulement que j'ai appris cette bonne nouvelle, car vous avez bien raison de dire que Mircesti est une véritable tanière, malgré son agrément. Ici je vis comme un ours, et comme tel je félicite le district de Bouzeo de vous posséder comme préfet. Vous saurez museler et apprivoiser les nombreux animaux de toute espèce qui composent le troupeau de vos administrés. Ceci dit sans vouloir les offenser.

Vous m'avez posé une question ardente et cela à brûle-pourpoint, sur l'air de *voulez-vous accepter mon bras ?* Je vous répondrai sur l'air de l'Anglais dans *Fra-Diavolo* :

„Je voulais pas, je vous le jure
Etre ministre ou député
La politique je l'abjure
Car j'en étais fort dégouté.
Non, non, non, je voulais pas, etc.“

D'ailleurs je compte partir [2] dans un mois pour n'importe quelle partie du monde, et je ne pense pas revenir dans le pays avant une ou deux années. Ma santé exige des cures longues et sérieuses dont la plus efficace est l'abstention de toute occupations politique. Pour bien servir mon pays, la première condition est de se bien porter et d'apporter au travail un capital suffisant de forces. Les miennes sont, malheureusement, en baisse depuis deux ans, et elles demandent une prompte restauration. Pourtant il m'en reste encore assez pour aimer mes amis et pour vous serrer cordialement la main.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mirceşti, 5 sept. 1866

Iubite Pantazi, încep prin a-ţi mulţumi pentru veştile bune pe care mi le dai în legătură cu neînţelegerea mea cu foştii mei vasali de la Pătrăşcani [1]. Nădăjduiesc că fratele dumitale va da o bună lecţie pre-

fectului de Bacău, dl. Leca, el a crezut pînă acum că trebuie să lucreze împotriva intereselor mele, sub pretextul înşelător că am fost prietenul lui Cuza. Acest domn a făcut chiar prostia să-şi exprime cu voce tare şi limpede * opinia sa zicînd despre mine : *„Destul au fost ciocan, mai fie şi ilău“* (nicovală) **. Este, după cum vezi, un limbaj destul de liberal.

Mă întreb totuşi în ce împrejurare din viaţa mea am făcut pe ciocanul, pe cine am lovit în timp ce puteam să dau zdravăn, şi, cinstit, nu găsesc nici o *nicovală* *** care să fi avut de suferit de loviturile mele sub regimul lui Cuza. În sfîrşit !!!

Iată-te deci prefect, dragă Pantazi ? Numai de la dumneata am aflat această bună veste, căci ai dreptate să spui că Mirceştii este o adevărată vizuină, cu toate că este încîntător. Aici trăiesc ca un urs, şi tot astfel felicit ţinutul Buzău de a te avea ca prefect. Vei şti să pui botniţe şi să domesticeşti numeroasele animale de tot soiul care compun turma celor administraţi de dumneata ; acestea spuse fără a vrea să-i jignesc.

Mi-ai pus o întrebare arzătoare şi aceasta pe neaşteptate, pe aria : *vrei să primeşti braţul meu ?* Îţi voi răspunde pe aria englezului din *Fra-Diavolo* :

„Nu voiam, vă jur,
Să fiu ministru sau deputat,
Politica, mă lepăd de ea
Căci eram foarte dezgustat.
Nu, nu, nu, nu voiam etc.“

Dealtfel, socotesc să plec [2] peste o lună în oricare parte a lumii, şi nu cred să mă reîntorc în ţară înainte de un an sau doi. Sănătatea mea cere cure lungi şi serioase, dintre care cea mai folositoare este abţinerea de la orice ocupaţie politică. Pentru a-mi servi bine ţara, prima condiţie este de a fi sănătos şi de a aduce la lucru un capital destul de mare de forţe. Ale mele sînt, din nefericire, în scădere de doi ani şi ele cer o neîntîrziată îndreptare. Totuşi îmi mai rămîn destule pentru a-mi iubi prietenii şi pentru a-ţi strînge mîna din inimă.

Al dumitale,
V. Alecsandri

---

* Probabil folosirea lui *hautement* şi *haute voix* în aceeaşi frază, în original, este o scăpare.

** În original, în limba română.

*** *Idem.*

121

[Mircești, a. 25 octombrie 1866] [1]

Iubite poetule,

Am sosit astăzi de la Tîrgul-Ocnei pe un timp colbo-vîntofriguros și am găsit versurile ce mi-ai trimis, versuri gustoase ca vinul ce curge în pahare și pe gît. E de prisos a-ți spune cît voi fi de fericit a vă primi în castelul din Mircești orișicînd veți voi a veni. Din nenorocire, dumbrăvioara-i veștejită de bruma ce a căzut pe ea ; privighetorile nu mai cîntă ; vinul însă este bun și fierbe în ulcioare de nerăbdare ca să fie băut.

Baligot a rămas încă la Ocnă (nu în castel) și așteaptă chiar astăzi o depeșă telegrafică de la mine, prin care să-l înștiințez de ziua plecării moșului Pisoski la București.

El ar fi prea mulțumit de a face călătoria în compania și în trăsura ta. Astfel ar evita supărarea de a fi hurducat în diligență și de a cheltui cu drumul.

Spune-mi dar îndată pe cînd ai de gînd să te repezi în capitală și dacă ai avea de mulțemire a călători împreună cu dînsul. Am făgăduit să-i telegrafiez chiar astăzi.

La revedere, în curînd,

V. Alecsandri

„Aș răspunde cu plăcere
Într-un stil versificat,
Dar izvorul poeziei
Ca Bahluiul a secat."

Mes amities aux chatelaines de Rouginoasa. [2]
(Amicițiile mele castelanelor de la Ruginoasa.)

122

Mircesti, 25 oct. 1866

Mon cher Colonel,

Au milieu de toutes les bonnes fortunes qui vont vous tomber sous la main dans la ville des plaisirs, je vous prie de vous rappeler le petit service que voici et que je vous demande.

Vous compterez pour moi à notre ami, Baligot : 1 le prix d'un abonnement pour six mois à deux journaux patriotes ; 2 vous lui remettirez également la somme qu'il vous dira pour une cage, cette cage doit servir a y enfermer une bête envieuse, un *Clevetici* afin de le montrer aux foires de l'année prochaine. Je tiens donc à ce qu'elle me soit expédiée le plus tôt possible. C'est pourquoi vous aurez la bonté de faires les frais de l'expédition, s'il le fallait, et de cette façon vous m'obligerez infiniment.

„..., Iară cînd te vei întoarce
De l-a Dîmboviței plai,
Unde tot nebunul toarce
Un fuior de puf de scai,
Eu îmi voi aduce aminte
De-obiceiul strămoșesc,
Să-ți ies cu plin înainte
Cu plin... de cel bătrînesc."

Sănătate !

V. Alecsandri

Nu uita comisionul ce ți-am dat pentru Ion Ghica, sau mai bine pentru pricina locuitorilor mei din Pătrășcani. Informează-te de la Davila, dacă au început tipărirea poeziilor poporale. De nu, cînd are de gînd să o înceapă ?

Mircești, 25 oct. 1866

Dragă colonele,

În mijlocul atîtor noroace care au să-ți cadă în brațe în orașul plăcerilor, te rog să-ți amintești de acest mic serviciu pe care ți-l cer.

Vei plăti pentru mine prietenului nostru Baligot : 1 prețul unui abonament pentru șase luni la două ziare patriotice ; 2 ai să-i dai, de asemenea, suma pe care ți-o va spune pentru o colivie, această colivie trebuie să servească pentru a închide în ea un animal veninos, un *Clevetici*, pentru a-l arăta la tîrgurile din anul viitor. Țin deci să-mi fie tri-

misă cît mai curînd cu putință. De aceea vei avea bunătatea să suporți costul expediției, dacă va fi nevoie, și în acest fel mă vei obliga peste măsură de mult..

[. . . . .]*

CĂTRE PANTAZI GHICA

123

Mircesti, 14 nov. 1866

Mon cher Pantazi, je vous ai envoyé à Bouzeo la dépêche télégraphique suivante :

„Le Divan d'Appel de Focsany me cite de comparaître le 28 novembre pour me juger dans un procès[1] intenté par mes ex-vassaux de Patrascany. Il s'agit du partage des terrains. Mon droit incontestable est inscrit dans le procès-verbal rédigé en toutes formes et signé par la délégation des paysans. Voulez-vous m'obliger en plaidant pour moi ? Ce sera pour vous l'affaire d'une heure. En ce cas faites moi l'amitié de me répondre par télégraphe, afin que je vous envoie toutes les pièces justificatives ainsi que la procuration voulue."

J'ajoute à cette dépêche que devant partir au plus tôt pour Paris, je vous serai fort obligé si vous voulez me faire connaître de suite votre décision et sur ce je vous embrasse de tout coeur,

V. Alecsandri

Mircești, 14 nov. 1866

Iubite Pantazi, ți-am trimis la Buzău următoarea depeșă telegrafică : „Divanul de Apel de la Focșani mă citează să mă prezint la 28 noiembrie pentru a mă judeca într-un proces[1] intentat de foștii mei vasali de la Pătrășcani Este vorba despre împărțirea pămînturilor. Dreptul

---

* Textul original continuă pînă la sfîrșit, în limba română, cf. aici p. 273.

meu de neclintit este înscris în procesul-verbal redactat după toate formele și semnat de delegația de țărani. Vrei să mă ajuți pledînd pentru mine ? Pentru dumneata va fi treabă de o oră. În acest caz, fă-mi serviciul prietenesc de a-mi răspunde prin telegraf, ca să îți trimit toate piesele pentru justificare cum și procura dorită".

Adaug la această depeșă că, trebuind să plec cît mai curînd la Paris, ți-aș fi foarte obligat dacă ai vrea să-mi faci cunoscută numaidecît hotărîrea dumitale și cu aceasta te îmbrățișez din toată inimia,

V. Alecsandri

124

Mircesti, 16 nov. 1866

Mon cher Pantazi,

Avant tout je viens vous remercier pour l'empressement tout amical avec lequel vous avez accepté de défendre mes intérêts par-devant la Cour d'Appel[1] de Focsany. Je compte beaucoup sur mon droit incontestable, mais je compte encore d'avantage sur votre talent, car nos juges souffrent quelquefois de l'ophtalmie en matière judiciaire.

Je vous ai exposé dans un mémoire succint l'historique des abus commis sur ma terre de Patrascany, abus de la part de la Commission de Constatation, abus de la part de mes exvassaux, abus enfin, de la part de la Préfecture de Bakéo.

En les parcourant, ainsi que les pièces à l'appui, vous vous ferez une idée claire et précise de la nature des prétentions des paysans de Patrascany. J'ajoute ici pour votre gouverne que, si par hasard, la Cour d'Appel de Focsany trouvait bon d'annuler le procès-verbal qui a servi de base pour le partage des terrains, et si par conséquent on devait procéder à une nouvelle délimitation, je laisserais de côté les sentiments de générosité qui m'ont sottement guidé dans le premier partage, et je ne donnerais plus aux paysans que les deux tiers du terrain de ma propriété, car celle-ci est de la catégorie des *moșii strimte*. Ainsi les paysans, au lieu de 551 falci, n'auront plus que 400 à partager entre eux. Une nouvelle délimitation m'obligerait à faire d'abord mesurer tous les terrains couverts de bois ou broussailles pour les défalquer de la totalité, de la propriété et dans ce cas le reste du terrain partagé en trois parts ne présenterait plus qu'une proportion insuffisante pour la masse de mes ex-vassaux. En outre, leurs lots de terre, est les miens se trouveraient, par suite, tellement enchevêtrés que l'on ne s'y reconnaîtrait plus.

En leur accordant leur part, autour de leurs villages, j'ai cru leur rendre service, en les mettant ainsi à l'abri des abus des fermiers, qui profitteraient du passage de leurs bestiaux pour les soumettre à des amendes etc., or, puisque ces malheureux, entraînés par quelques séditieux, s'obstinent à vouloir le contraire, ils méritent d'être renvoyés de leur plainte.... pour leur bien. Vous verrez sur la carte de Patrascany, que je vous envoie, la configuration du terrain que je leur ai cédé. Je leur ai constitué une propriété à part, afin qu'ils n'aient plus rien de commun avec le propriétaire. Bref, voyez, étudiez, plaidez et croyez qu'en gagnant le procès vous rendrez autant de services aux deux partie en litige.

Sur ce, mon cher Pantazi, je vous embrasse de tout coeur et vous fais mes adieux car je pars prochainement. Le 28 novembre me verra sans doute hors la frontière. Je vous prie donc de m'écrire à Paris : rue de Rivoli 174 pour me faire connaître le résultat de votre plaidoyer, et dans le cas du succès, veuillez me renvoyer toute mes papérasses à Mircesti.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mircești, 16 nov. 1866

Iubite Pantazi,

Înainte de toate vin să-ți mulțumesc pentru graba prietenească cu care ai primit să aperi interesele mele în fața Curții de Apel[1] de la Focșani. Mă bizui mult pe dreptul meu de neclintit, dar mă bizui și mai mult pe talentul dumitale, căci judecătorii noștri suferă cîteodată de oftalmie în chestiuni juridice.

Ți-am expus într-un scurt memoriu istoricul abuzurilor comise pe moșia mea de la Pătrășcani, abuz din partea Comisiei de constatare, abuz din partea foștilor mei vasali, abuz, în sfîrșit, din partea Prefecturii de Bacău.

Parcurgîndu-le, cum și piesele aduse în sprijin, îți vei face o idee limpede și sigură despre natura pretențiilor țăranilor din Pătrășcani. Adaug aici pentru lămurirea dumitale că, dacă din întîmplare Curtea de Apel din Focșani va găsi cu cale să anuleze procesul-verbal care a servit ca bază la împărțirea pămînturilor, și dacă va trebui să se procedeze la o nouă delimitare, voi lăsa deoparte sentimentele generoase care m-au îndrumat prostește la prima împărțeală și nu voi mai da țăranilor decît cele două treimi din proprietatea mea, căci aceasta este din categoria *moșii strimte*[*]. Astfel țăranii, în loc de 551 de fălci, nu vor mai avea să-și împartă între ei decît 400. O nouă delimitare m-ar obliga a măsura mai întîi toate pămînturile acoperite cu pădure sau mărăcinișuri pentru a le scoate din totalitatea proprietății și în acest caz restul terenului împărțit în trei părți nu va mai prezenta decît o proporție nesatisfăcătoare pentru masa foștilor mei vasali. Pe deasupra, loturile lor de pămînt și ale mele se vor găsi, ca urmare, atît de încurcate între ele că nu se va mai înțelege nimic.

Dîndu-le partea lor în jurul satelor lor, am crezut că le fac un serviciu, punîndu-i astfel la adăpost de abuzurile arendașilor, care vor profita de trecerea vitelor lor pentru a-i supune la amenzi etc., or, pentru că acești nenorociți împinși de cîțiva răzvrătiți se încăpățînează să dorească contrariu, ar merita să li se respingă plîngerea ... spre binele lor. Vei vedea pe harta Pătrășcanilor, pe care ți-o trimit, configurația terenului pe care li l-am cedat. Le-am făcut o proprietate aparte, astfel încît să nu aibă nimic în comun cu proprietarul. Pe scurt, vezi, studiază, pledează și crede că, cîștigînd procesul, vei aduce tot atîta serviciu celor două părți în litigiu.

Cu aceasta, iubite Pantazi, te îmbrățișez din toată inima și îmi iau rămas bun căci plec în curînd, 28 noiembrie mă va găsi, fără îndoială, în afara hotarului. Te rog deci să-mi scrii, la Paris, rue de Rivoli 174, pentru a-mi face cunoscut rezultatul pledoariei dumitale, și, în caz de succes, binevoiește să-mi înapoiezi toate hîrtiile mele la Mircești.

Al dumitale,
V. Alecsandri

---

[*] În original, în limba română.

CĂTRE V. A. URECHIA

Mircești, 28 noiemv. 1866

125

Iubite domnule Alecsandrescu, [1]

Am citit în *Trompeta Carpaților* programa lecturilor publice ce au să fie făcute în iarna aceasta de către onorabilii membri ai Atheneului Român. E de prisos să mai adaog că m-am bucurat în suflet văzînd dezvoltarea mișcării intelectuale crescînd pe fiecare an la noi. Conferințele ce faceți în București ar trebui introduse prin toate orașele căci ele, pe lîngă o plăcută petrecere ce aduc ascultătorilor, au frumoasa menire de a răspîndi idei și cunoștințe folositoare în public.

Eu însumi, dacă în loc de a pleca la Paris aș merge să-mi petrec iarna la București, eu însumi, deși nu am darul elocinței, m-ași risca a face o conferință asupra poeziei poporale ai românilor, însă, fiind obligat a mă duce în străinătate, amîn acest proiect pe altădată.

Oricum va fi, dorința mea și a multor persoane care trăiesc departe de centrul intelectual a Bucureștilor este să putem măcar citi improvizările d-voastre și dar am fi prea fericiți dacă Atheneul Român s-ar decide a publica conferințele sale, sau în broșură, sau în *Buletinul Instrucției publice* pe care îl redigeați cu multă înțelegere.

Toate acele lecturi interesante ar forma, unite la un loc, un volum mult mai plăcut și mai folositor decît acel nămol de foi zise politice care se combat între ele dinaintea unui public indiferent.

Expunîndu-vă această idee, iubite d-le Alecsandrescu, am încredere că o veți realiza-o în interesul literaturei române și în mulțămiria persoanelor care viețuiesc pe la țeară. Eu unul, ce urmăresc cu multă luare-aminte progresul mișcărei naționale, v-aș fi prea recunoscător.

Primiți dar de pe acum această asigurare împreună cu simțirile mele de stimă și amicie,

V. Alecsandri

P.S. Știți negreșit că se tipăresc acum poeziile poporale la tipografia Lucrătorilor asociați. Ediția e frumoasă, însă lucrul merge foarte încet, și mărturisesc că sînt nerăbdător de a videa ieșit la lumină rodul ostenelilor mele de un șir îndelungat de ani. Vin dar a vă ruga, iubite dl. Alecsandrescu, ca să binevoiți, precît va fi cu putință, *a îndemna la deal*, după cum zic cărăușii, pentru ca să nu se prea întîrzie pe drum volumul poeziilor poporale. Spuneți din parte-mi d-lui Davila că îl rog să mai ridice glasul ca să se opintească voinicește Lucrătorii asociați.

Adio și a revedere cu sănătate,

V.A.

Adresa mea la Paris : rue de Rivoli 174

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

126

Czernovitz, joi [29 decembrie s.n.][1] 1866

Dragă Paulină, [2]

Am sosit cu bine la Czernovitz și m-am oprit aice vro două zile pentru ca să fac mulțemire românilor care au dorit să mă cunoască. Aseară am fost poftit a merge în sala unde se adună membrii *societății* române și acolo am fost primit cu mare entuziasm ; portretul meu era încungiurat cu o cunună cu flori ; volumul meu de poezii era asemine încununat pe o masă și cîțiva tineri au început a cînta un imn în lauda mea, cînd am intrat. După sfîrșitul imnului mi s-au adresat cuvinte de felicitări împreună cu un buchet din partea damelor. Au trebuit să fac și eu un cuvînt de mulțemire [3],... și apoi să vin acasă ca să mă schimb, căci eram bleașcă. Se vede că-s mare poet, giudecînd după complimentele ce am primit. Eu nu mă credeam așa de mare. Aice piesele mele de teatru au produs un efect extraordinar ; toți cîntă cîntecele din *Florin şi Florica*, iar mai cu seamă poezia ce am adresat Bucovinei şi care este tipărită în *Foaia societăţii* a ajuns a fi cînticul naţional de aice... în ciuda nemţilor.

Cu toate aceste însă, trebuie să mă depărtez de cîmpul gloriei din Cernăuţi şi să merg mai departe. Mîni dimineaţă voi pleca la Lemberg cu drumul-de-fer şi de acolo la Viena, de unde iar ţi-oi scrie ca să-ţi dau ştire despre sănătatea mea.

Pănă atunci te sfătuiesc să fii liniştită, să-ţi cauţi de sănătate şi să-mi scri la Paris, ca să găsesc o scrisoare cînd voi agiunge acolo. — *Rămîi sănătos Madam Nemţoaik la mine. Eu sînt pun şi ghesund ca un dun.*

Adio, te sărut,

V.A.

127

Viena, 19 decemb. [s.v.] 1866

Dragă Paulină,

Am sosit aseară la Viena, sănătos ca un *dun pun*. Pe aice-i iarnă, însă n-am pătimit de frig pentru că în ţară nemţească *ist imer kalt*. Am găsit la otel pe Smărăndiţă [1] cu toată familia care credea că n-oi să mai vin, fiindcă am întîrziet trei zile la Czernovitz şi o zi la Lemberg, dar eu *tot venit*. Astăzi este zi întăi ghenar la catolici; toţi nemţii sînt împodobiţi ca neamţul cel cu minavet din *Cucoana Chiriţa*. Pretutindene auzi cîntînd *Mein libe Augustin* de Anul nou şi pe toate uliţele amiroasă a şniţel. Ce parfum! Ce arom! Ce miros plăcut!

Am de gînd a şedea în Viena vro 5 zile pentru ca să am vreme a-mi comanda un cupet frumos şi *uşor ca curierul lui Amor*, apoi mi-oi lua zborul spre Paris, unde sper şi nădăjduiesc că oi găsi o scrisoare de la Mirceşti.

Înştiinţează-mă cum te găseşti, ce face dumneaei şi dacă s-au mai arătat muşterii pentru popuşoi şi pentru fîn? Îndată ce-oi sosi la Paris, ţi-oi scrie şi ţi-oi trimite lînurile de care am vorbit.

Adio, te sărut împreună cu Marghioliţa. [2]

Poştă, poştă *und noh ain mal poştă! [sic]*

V.A.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

128

Jeudi [1866—1867] [1]

Mon cher ami,

J'ai appris que vous aviez du bois de frêne coupé depuis plusieurs années et soigneusement conservé. Pouvez-vous m'en céder un certain nombre de stingènes pour portes et fenêtres? Vous me rendriez un très grand service dont je vous saurai gré infiniment.

Veuillez me répondre un petit mot à ce sujet, et me fixer le prix du bois, afin que, sans retard, je le fasse prendre et transporter à Mircesti.

Tout à vous de coeur,

V. Alecsandri

Joi [1866—1867] [1]

Iubite prietene,

Am auzit că ai lemn de frasin tăiat de mai mulţi ani şi păstrat cu grijă. Poţi să-mi cedezi mie un număr oarecare de stînjeni pentru uşi şi ferestre? Mi-ai face un foarte mare serviciu pentru care îţi voi fi foarte recunoscător.

Te rog răspunde-mi în cîteva cuvinte în legătură cu aceasta și hotărăște prețul lemnului astfel încît să pot, fără întîrziere, să-l iau și să-l transport la Mircești.

Al dumitale din inimă,
V. Alecsandri

129

Mircesti, lundi [1866—1867] [1]

Mon cher ami,

Parmi les pièces de bois que mon cocher a prises samedi, dans vos magasins, il en est une tellement crevassée que mon menusier ne peut s'en servir pour les travaux qu'il doit faire, je le renvoie à Miclausseny et vous prie de vouloir bien donner des ordres pour qu'on me délivre en échange une autre pièce en bon état. En même temps, vous me rendiez grand service si vous vouliez me prêter une vingtaine d'ocas de chaux pour quelques jours. J'attends d'un moment à l'autre l'arrivée des tonneaux de chaux que j'ai commandés à nos Juifs de Roman, et sitôt que le transport sera rendu à Mircesti, je vous renverrai le nombre d'ocas que vous m'avez prêtés. Je vous demande pardon de mon indiscrétion et suis tout à vous,

V. Alecsandri

Adresa pe verso: Monsieur D. Stourdza
Miclaouchany

Mircești, luni [1866—1867] [1]

Iubite prietene,

Printre bucățile de lemn pe care vizitiul meu le-a luat sîmbătă din magaziile dumitale, este una atît de crăpată, încît lemnarul meu nu o poate folosi pentru lucrările pe care trebuie să le facă, o înapoiez la Miclăușani și te rog să binevoiești să dai ordine ca să mi se elibereze în schimb altă bucată în stare bună. În același timp, îmi vei face un mare serviciu dacă ai vrea să-mi împrumuți douăzeci de ocale de var pentru cîteva zile. Aștept dintr-o clipă în alta sosirea butoaielor cu var pe care le-am comandat la evreii noștri de la Roman și, de îndată ce transportul va fi adus la Mircești, îți voi înapoia numărul de ocale pe care mi le-ai împrumutat. Îți cer iertare pentru îndrăzneala mea și sînt al dumitale,

V. Alecsandri

Adresa pe verso: Domnul D. Sturdza
Miclăușeni

130

Jeudi [1867—?] [1]

Mon cher ami,

Je vous écris de chez le capitaine de poste, qui m'a prêté cette, feuille de papier pour vous écrire deux lignes en passant et pour vous adresser une prière en faveur de mes chevaux. Ces malhereuses bêtes sont réduites à faire des réflexions philosophiques sur le néant de ce monde, car elles manquent complètement de foin. Ne sachant à quel voisin m'adresser pour leur éviter la famine dont ils sont menacés, je m'adresse de préférance à vous qui possédez, dit-on, plusieurs meules de foin. Veuillez m'en céder une ou deux, au besoin, au prix que vous voudrez et vous obligerez ainsi et votre ami et ses chevaux.

Tout à vous,
V. Alecsandri

J'irai vous voir pour les fêtes des Pâques.

Adresa pe verso: Monsieur D. Sturdza
Miclausseni

Joi [1867—?][1]

Iubite prietene,

Iți scriu de la căpitanul poștei, care mi-a împrumutat această foaie de hîrtie pentru a-ți scrie două rînduri în trecere și pentru a-ți face o rugăminte în favoarea cailor mei. Aceste nefericite animale au ajuns să facă reflecții filozofice despre neantul acestei lumi căci ele sînt cu totul lipsite de fîn. Neștiind cărui vecin să mă adresez pentru a-i scuti de foametea de care sînt amenințați, mă adresez de preferință dumitale care posezi, se spune, mai multe căpițe de fîn. Binevoiește să-mi dai și mie una sau două, la nevoie, cu prețul pe care îl vei dori și îi vei face recunoscători astfel și pe prietenul dumitale, și pe caii lui.

Al dumitale,

V. Alecsandri

Voi veni să vă văd de sărbătorile Paștelui.

Adresa pe verso: Domnul D. Sturdza
Miclăușeni

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

131

Paris, [ianuarie-februarie] 1867[1]

Dragă Paulina,

Inainte de toate, îți vestesc că sînt sănătos și că duc o viață de fată mare rușinoasă și nevinovată. Dacă Pricocki[2] *[sic]* nu mi-ar aduce aminte din cînd în cînd că sînt eu, aș crede că m-am schimbat într-o ființă impresionabilă și sentimentalibilă.

Șederea mea la Mircești în curs de trei ani aproape mi-au prefăcut gusturile. M-am deprins cu viața liniștită de la țară, cu căsuța mea și celelalte, încît vuietul Parisului mă asurzește și mă amețește. De-ar fi vreme frumoasă, adică primăvară, mai că aș trage o raită pînă la lunca de pe malul Siretului.

Aice traiul e de o scumpete nesuferită, oricîtă economie să facă cineva, nu poate cheltui mai puțin de 5 galbini pe zi.

De aceea aș fi prea mulțemit dacă m-ai înștiința că ai vîndut fînul și că prețul popușoiului s-au suit.

Astăzi îți expeduiesc lada cu lînuri, cu izvoadele și cu o păpușă pentru Marghiolița. Le adresez la Iași lui Iancu Brănișteanu și am de gînd să-i scriu că, îndată ce va scoate lada de la vamă, să o ție gata de trimis la Mircești.

Grajdiul trebuie să fie gata. Spune lui Vasile stoleriul să nu mai facă alte despărțituri de scînduri, dar să se apuce de lucrul ferestilor. Să-mi trimeți măsura înălțimei ferestrilor căci poate voi cumpăra ferăriile trebuincioase aice.

Scrie-mi dacă primești regulat gazetele de la București și dacă au mai căzut ceva omăt la țară. Cum merge grîul și gospodăria ?

In sfîrșit, înștiințează-mă dacă ești sănătoasă și cum petreci vremea ?

Adio, te sărut,

V.A.

132

Paris, fevruar 1867

Dragă Paulină,

Mi-ai scris că ai fost foarte bolnavă și că ai scăpat ca prin urechile acului, însă nu mi-ai spus ce ai avut. Totodată m-ai spăriet cu vestea că la Mogoșești ar fi murit 66 de oameni în trei săptămîni. Această veste mă face a crede că s-au iscat din nou holera în țară și că însuși mata ai pătimit de ea.

Deși mă înștiințezi că acum ești mai bine, totuși sînt foarte îngrijit și dar te rog să-mi scrii ades cum te afli și dacă nu cumva s-au încuibat vreo boală rea în Mircești.

De-ar fi așa, te sfătuiesc să pleci îndată de la țară și să mergi aiure, sau la Iași, sau la Ocna, până a trece epidemia din sat.

Știu că ești voinică și că nu te îngrijești de sănătate, dar toate au o margine pe lume și voinicia nu trebuie să te oprească de a fi cuminte. Dacă vroiești dar ca șederea mea în străinătate să-mi fie folositoare, păzeşte-ţi sănătatea ca ochii din cap, căci altminteri mă apucă grijă, şi întristarea îmi pricinuieşte mult rău.

Cît am fost eu la Mirceşti, ai fost veselă şi sănătoasă, acum, de cînd ai rămas singură, ai început a te îmbolnăvi cam ades. Dovadă că, în lipsa motanului, şoarecii îşi fac de cap.

Oricum să fie, îţi zic bravo că ai scăpat de boala ce te cuprinsese şi îţi făgăduiesc şi eu să fiu sănătos, să mă fac tare cît un tun.

De cînd am sosit în Paris am avut o mare supărare. Un nepot al meu, unul din băieţii lui colonelu Duca, care făcuse cele mai bune studii, s-au otrăvit şi au murit într-o clipală. El trăia în Paris cu un francez bătrîn pentru care avea o dragoste nemărginită. Murind francezul, tînărul Duca au fost cuprins de o desperare atît de mare, că s-au ucis ! I-am îngropat alături unul cu altul.

Închipuişteţi durerea părinţilor. Dacă şi-ar fi ridicat viaţa pentru o femeie nu ar fi lucru de mirat, la vîrsta de 23 de ani, dară să moară pentru un barbat, pentru un moşneag, e lucru nepilduit.

Nu am încă nevoie de bani, prin urmare te las a face cum îi găsi de cuviinţă pentru vînzarea popuşoiului. Te ştiu pricepută, am dar toată încrederea în măsurile ce vei lua.

Trimes-ai la Delmary[1] ca să iei căţeluşa ? Acum trebuie să fie mărişoară şi ai putea să-i faci educaţia pentru ca să semene lui Mocofloşnicoşnitu.

Adio, te sărut şi îţi doresc sănătate,

V.A.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

133

Paris, fevruarie 1867

Iubite Alecu,

Am primit chiar acum răvaşul tău din 3 fevruarie şi îţi răspund îndată, pentru ca să te felicit că ai fost ales deputat.

Alegătorii au probat că ştiu a preţui onorabilitatea caracterului, patriotismul înfocat şi inteligenţa dezvoltată prin studii serioase. Dacă s-ar putea ca să fie compusă Camera Bucovinei tot de oameni ca tine şi ca fraţii tăi, negreşit că soarta românilor de acolo ar ajunge la un mare grad de fericire. Oricum să fie însă, eu am buna sperare că, deşi în număr mic, voi cîţiva oameni cu bună-credinţă şi devotament veţi face mult pentru a nimici tendinţele duşmane ce cată a lovi în naţionalitatea română. Cînd se face un început şi cînd începutul e bun, el prinde rădăcină şi dă fructe mai tîrziu. Ferice de aceia ce sînt chemaţi a pune cea dintîi piatră la edificiul social al unei ţări ; în inima lor e viitorul şi acel viitor îi ridică la înălţimea de strămoşi.

Ai avut teamă că m-aş aşeza pentru eternitate în Paris ? De-aş avea vreo zece ani mai puţin în spinare, poate că ademenirile acestui oraş m-ar aduce în stare a uita farmecul luncei de la Mirceşti ; însă, aşa precum mă găsesc astăzi, cu părul cărunt, crede-mă că aspir necontenit la dulcea monotonie a vieţei cîmpeneşti. În centrurile mari de civilizaţie omul se pierde şi se simte încreţit de tristul egoism ce domneşte în atmosferă. Interesele meschine devin o a doua natură şi reduc omenirea la un grad de înjosire vecină cu decadenţa.

Prefer dar de o mie de ori simplitatea patriarhală a ţăranilor noştri şi acea pacinică mulţumire ce pătrunde sufletul în mijlocul cîmpiilor noastre, unde tot încă suflă cîte o boare de poezie.

Cu toate aceste, îmi place Parisul şi spiritul ce caracterizează pe francezi ; sînt un vechi student din Paris, prin urmare mă găsesc aice în elementul meu din copilărie, dar Moldova are mult, mult farmec.

De cînd am sosit aice am văzut de cîteva ori pe fostul domn Cuza, şi am vorbit multe de toate cu el.

Acum înţelege greşalele ce a făcut în timpul domniei sale... ce folos însă ! Prea tîrziu ! El petrece în Paris o viaţă cu totul retrasă, viaţă de familie, căci are o mare slăbiciune pentru copiii lui, şi seamănă a nu regreta nicidecum mărirea poziţiei ce a pierdut. Visul său este de a se încuiba la Ruginoasa şi de a asista de acolo ca un spectator la transformările politico-sociale ale României.

Un fenomen curios în analele ambiţiei princiare este următorul : prinţul Carol nu are mai călduros partizan decît pe prinţul Cuza ! Cît pentru Sturza, Bibesco şi Ştirbey, sărmanii ! Tot încă sperează că se vor învrednici a mai muşca din plăcinta domnească...

Am fost de am vizitat palatul Expoziţiei Universale. E un lucru gigantic. Vitrina română promite a fi destul de frumoasă. Mai multe ziare au pomenit de dînsa pînă acum ; nu ştiu cum or fi productele, cît pentru decorul vitrinei, e foarte plăcut şi are un ce original. Fratele[1] meu a făcut tot.

Am auzit că în deosebitele secţii ale Camerei din Bucureşti s-au respins proiectul de lege pentru transmutarea Curţei de Casaţie la Iaşi. Prinţul Carol a declarat ieşenilor că orice s-ar putea întîmpla, acea transmutare se va realiza.

Fie ce-o fi ; lucrurile se încurcă la noi, căci în loc de a ne căuta de păcate, noi umblăm după cai verzi.

Nu am primit încă pachetul ce mi-ai expediat ; îţi mulţumesc însă de două ori, şi pentru broşurele ce-mi trimeţi şi pentru felicitările de Anul nou ce-mi adresezi. Felicitările frăţeşti, fie cît de tîrzie, sînt totdeauna bine primite.

Al tău vechi amic,

V. Alecsandri

CĂTRE CAROL DAVILA

134

Paris, 18 févr. 1867

Mon cher Monsieur Davila,

Baligot vient de m'apprendre que la publication des *Chants populaires*[1] est terminée. Vous seriez bien aimable et vous me rendriez un bon service en m'envoyant par la poste six exemplaires de cet ouvrage. Je désire en placer un à la bilbiothèque impériale et distribuer le reste à des personnes qui s'occupent sérieusement de notre pays.

Je termine en vous félicitant de bon coeur pour avoir puissamment contribué à la publication d'un véritable trésor littéraire et vous prie d'agréer une bonne et sincère poignée de main de la part de votre tout dévoué,

V. Alecsandri

Paris, 18 febr. 1867

Iubite domnule Davila,

Baligot m-a înştiinţat că publicarea *Cîntecelor populare*[1] s-a terminat. Aţi fi foarte amabil şi mi-aţi face un bun serviciu trimiţîndu-mi prin poştă şase exemplare din această lucrare. Doresc să depun unul la biblioteca imperială şi să împart restul unor persoane care se ocupă serios de ţara noastră.

Închei felicitîndu-vă din toată inima pentru a fi contribuit atît de mult la publicarea unei adevărate comori literare, şi vă rog să primiţi o bună şi sinceră strîngere de mînă din partea devotatului dumneavoastră,

V. Alecsandri

135

Paris, mars 1867

Cher Docteur,

Ayant appris que les chants populaires[1] étaient enfin publiés, je viens vous prier de vouloir bien m'en envoyer quatre ou cinq exemplaires par la poste. Vous comprendrez facilement le sentiment presque paternel qui m'inspire le désir de voir le volume des poésies roumaines, et vous ne vous refuserez pas, j'en suis sûr, d'acquiescer à ma demande.

Votre tout dévoué,

V. Alecsandri

Hôtel des Capucines — Bd des Capucines, Paris

Paris, martie 1867

Iubite doctore,

Auzind că poeziile populare[1] s-au publicat, în sfîrşit, vin să vă rog să binevoiţi să-mi trimiteţi patru sau cinci exemplare prin poştă. Veţi înţelege cu uşurinţă sentimentul aproape părintesc care îmi inspiră dorinţa de a vedea volumul de poezii româneşti şi nu veţi refuza, sînt sigur, de a răspunde rugăminţii mele.

Al dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

Hôtel des Capucines — Bd des Capucines, Paris

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

136

Paris, *7* mart. 1867

Dragă Paulină,

Am primit măsura perdelelor şi în curînd mă voi ocupa de cele trebuincioase pentru casă.

M-am bucurat foarte mult aflînd că eşti sănătoasă şi că ai început a te primbla pe cîmp. Aerul luncii ţi-a face mult bine. Cu toate aceste, te sfătuiesc să te păzeşti cu luare-aminte de epidemia ce domneşte în sat. Pune să aerisească odăile în toate zilele şi să le parfumeze cu oţet sau cu apă de colonie.

Vestea ce-mi dai despre căderea preţului popuşoiului şi despre frumuseţea timpului nu este prea mulţumitoare în privirea buzunarului, dar apoi ce să facem ? Răbdare !

Pe aici cade omet de două zile şi gerul au început iară a roşi nasurile parizienilor. Eu umblu pe gios cît un voinic şi mă simt sănătos. Am consultat un mare doftor despre bătăile de care am pătimit la stomah şi mi-au declarat că-s bătăi de inimă. Prin urmare, mi-au rînduit ca să beu un soi de tisană făcută cu frunzi de portocală şi cu sparangă care îmi face mult bine. Ceea ce îmi prieşte încă mai mult este viaţa regulată şi liniştită. De cînd am plecat de la Moldova m-am făcut sahastru şi am hotărît să urmez tot astfel pînă la întoarcerea mea în Mirceşti. Nu poţi crede cu cîtă nerăbdare aştept luna lui septembrie ca să plec la Moldova. Pănă atunci socot că or fi gata casele.

Am găsit aice un minunat pansion pentru Marghioliţa şi la toamna viitoare am s-o aduc numaidecît ca să o aşez acolo. Cînd văd copilele frate-meu cît sînt de binecrescute mă doare inima găndind la ticăloşia pansionurilor din Iaşi. Marghioliţa-i inteligentă şi vroiesc să primească o educaţie deplină, pe care nu o poate căpăta decît aice.

Am rîs ca un nebun de luminaţia subprefectului. În vremea vechie domnu da fum supuşilor săi ; astăzi, supuşii dau fum domnilor, pentru ca să le aducă aminte că toate în lume se duc în fum şi că mărirea orbeşte adeseori pe un om, întocmai ca fumul de paie umede. Subprefectul e un mare filosof care au vroit să deie o lecţie domnitorului despre deşartăciunea lumei.

Îmi zici că-ţi petreci ceasurile cu paserile, cu căţelul şi cu Maria Surdoaea. Nu mă îndoiesc despre cunoştinţele politice a Mariei, dar aş vrea să ştiu dacă căţeluşul e frumuşel. Scrie-mi mai ades căci îmi faci mare mulţemire.

Adio, te sărut,
V.A.

137

[Paris, p. 7 martie 1867][1]

Dragă Paulină,

Am început a face o cură pentru bătăile de inimă şi simt că îmi prieşte. Doctorul mi-au rînduit o tisană de frunzi de portocală şi m-au sfătuit să fumez puţin şi să duc o viaţă liniştită, fără emoţiuni sau emociuni, după cum ar zice celebrul Ciupariu. Toate aceste recomăndăciuni îmi sînt lesne de urmat, prin urmare le şi urmez, nu numai cu plăcere, dar, pot zice, chiar cu mulţemire. Aştept luna lui iuni ca să plec la băile de la munţii Pirenei pentru ca să mă vindec de petele ce am pe trup și după ce oi face cîteva alte băi de mare, m-oi întoarce la țară. Pănă atunci însă doresc ca să-mi scrii ades pentru ca să mă înștiințezi cum te afli și cum merg trebile moșiei. Am să expeduiesc de aice pe la mai o mulțime de lucruri pentru mobilarea casii și completarea gospodăriei. Aștept să se deschidă expoziția ca să aleg ce-a fi mai potrivit și mai bun.

Baligot au sosit astăzi dimineață în Paris și m-au însărcinat să-ți scriu închinăciuni din parte-i.

Pe aice domnesc zilele babii cu ploaie, omet și vînt, cînd am auzit că la Moldova e vreme frumoasă, adevărat să fie ?

Am auzit că, deși nu au fost iarnă, semănăturile de la Ruginoasa sînt minunate și că grîul a răsărit des. Prin urmare, și la Mircești trebuie să fie asemene.

Chita pentru popușoi mi plațe se credo che a creste formoso și mare ca un palicari.

Ai de gînd să te apuci de zidit la primăvară ? Dacă ai lipsă de parale, vinde din popușoi cum îi putea pentru ca să meargă lucrul rapide.

Adio, te sărut și aștept scrisori,

V.A.

138

Paris, mart, 1867

Dragă Paulină, de mult nu mi-ai scris și nu înțeleg care să fie pricina. Lucrul moșiei de primăvară nu te ține toată ziua pe cîmp încît să nu găsești vreme de a scrie cîteva rînduri. Alta nu-mi rămîne de crezut decît că ești iar bolnavă. Înștiințează-mă dar îndată cum te afli !

Cît pentru mine, îmi merge destul de bine ; stomahul mă lasă în tihnă, și bătăile de inimă au încetat. Aștept cu nerăbdare luna lui iuni ca să mă duc la băi și apoi să mă întorc la Mircești pentru ca să te văd și să-ți agiut la lucrul moșiei și ale caselor.

Am cumpărat sticlării și porcelane foarte frumoase și ieftine precum și toate uneltele trebuincioase pentru odaia de feredău. În curînd oi mai cumpăra și alte lucruri de ale gospodăriei pe care le-oi expedui împreună la țeară.

Viața în Paris au ajuns de o scumpete nesuferită. Prețul apartamentului unde locuiesc s-au suit la 4 # pe zi, prin urmare caut să mă mut aiure peste vro trei zile. În otelurile cele mari nu se găsește odaie mai gios decît 2 # pe zi, și cît pentru hanurile de mîna a doua, nu sînt de locuit din pricina scărnăviei.

Îmi vine să merg în Italia ca să petrec lunile lui april și mai și apoi să mă întorc la Paris pentru expoziție și după o ședere de 15 zile să plec la băi. Cu chipul acesta aș scăpa de cheltuielile Parisului care sînt mai presus de mijloacele mele. Orice economie ași face, nu pot să cheltuiesc aice mai puțin de 200 # pe lună.

Numărul străinilor crește pe toată ziua și, prin urmare, toate se scumpesc într-o proporție spăimîntătoare.

Unde mergem ? Unde mergem ?

Ai sperare să vinzi fînul. Bine faceam dacă-l dam cu $1^{1}/_{2}$ # stînjinul capitanului de poștă. Dar acum e prea tîrziu, vitele au ieșit din iarnă și nu cred să ne mai putem desface de stogurile din luncă. Poate că ar fi bine să cumpărăm giuncani ieftini pentru ca să întrebuințăm fînul. Fă cum îi socoti.

Adio, aștept răspuns grabnic.

Te sărută,

V.A.

139

[Paris, martie-aprilie 1867][1]

Dragă Paulină,

M-am bucurat foarte mult aflînd că ești sănătoasă și veselă, însă n-am înțeles pentru ce te plîngi de lenea mea căci în adevăr ți-am expeduit de mult o ladiță cu lănuri. Poate că acea ladă să fie oprită la Lemberg sau la Cernăuți, după cum se întîmplă foarte ades. Adă-ți aminte că o simplă scrisoare întîrzie cîteodată o lună de zile de la Paris la Mircești, prin urmare nu ar fi de mirare ca un pachet mai greu să aibă o și mai mare întîrziere. Cu toate aceste, am să mă duc chiar astăzi să mă tălmăcesc cu expeditorul căruie am încredințat lada cu lănuri.

Cît pentru răvașele mele, asemine nu te poți plînge, fiindcă ți-am scris foarte ades și la multe din scrisoarile mele nu am primit răspuns.

Îmi închipuiesc cît de mîndră trebuie să fii cînd te uiți la mieii și la vițeii fătați în turmele și în tamazlîcurile boierești și nu mă îndoiesc că această privelişte este una din cauzele veseliei ce simți.

Pisozki pleacă la Moldova și mi-au [zis] că a merge să te vadă la Mircești. I-am încredințat cîteva lucruri pentru mata. Temîndu-se însă de vama nemțească, nu au vroit să se însărcineze cu aducerea unei păpuși pentru Marghiolița.

Mă mir foarte mult că prețul popușoiului nu se suie, însă nu mă îngrijesc de aceasta căci n-am nevoie de bani, prin urmare putem încă aștepta.

Scrie-mi dacă ai de gînd a te apuca de zidit la primăvară și dacă socoți că s-ar prinde copăceii ce i-am răsădit în ogradă. Pe aice copacii înverzesc văzînd cu ochii. Ce face lunca ? Început-au a da mugur ?

Adio, te sărut și doresc să te găsesc sănătoasă *,

V.A.

140

[Paris, aprilie 1867][1]

Dragă Paulină,

Pisoski pleacă la Moldova și mi-au făgăduit că a trece pe la Mircești ca să te vadă și să-ți spuie cum mă aflu. L-am însărcinat să-ți aducă un săcușor de la expoziție, în care vei găsi mai multe lucruri :

1 o oglindă ca aceia care mi-ai dat
2 un sipușor cu mirodenii
3 o cutiuță-pungă
4 un degetar

---

* Urmează cîteva cuvinte șterse.

5 un gisdan cu foarfeci, cuțitaș... etc.
6 un pieptene de buzunar
7 6 perechi mănuși
8 un voal de dantelă neagră
9 două cordele-cravate
10 un necesar mic de piele roșie, cu o oglindă, foarfece, pieptine pentru Marghiolița.

Am vroit să-ți trimit și alte lucruri, însă Pisoski a refuzat de a se însărcina cu ele, de frica vamei. Ți le-oi trimite dar mai tîrziu. Acum doresc ca săcușorul să-ți placă și să te găsească sănătoasă.

Înștiințează-mă de ai bani ca să începi lucrul casei, căci Sfîntul Gheorghe apropiindu-se, oi scrie lui Strull [2] să-ți aducă cîștiul. Răspunde-mi însă îndată ce planuri ți-ai făcut pentru ca să scoți lucrul în capăt.

Adio, te sărut,

V.A.

141

Paris, april 1867

Dragă Paulină,

Baligot pleacă la București și s-au însărcinat cu o păpușă destinată Marghioliței. Acea păpușă, îmbrăcată după modă, ține în brațe un moțoi, se pune în genunchi, întoarce capul, ridică brațele, într-un cuvînt nu-i lipsește decît graiul. Baligot a trimite-o la Mircești prin vreun ocazion sau prin poștă și va sosi, negreșit, de sărbătorile Paștilor, cînd Marghiolița s-a afla încă la țeară. Sărută copila din parte-mi și dă-i alăturata scrisoare împreună cu păpușa.

Pisozki trebuie să fi sosit la Moldova și să-ți fi adus săcușorul de care ți-am scris. Răspunde-mi îndată cum te afli și cum merge lucrul moșiei. Primăvara se apropie, lunca a fi începînd a înverzi și a răsuna de cînticele păsărilor. Te primbli vrodată printr-însa sau stai ca o babă la sobă ?

Eu sînt sănătos ; umblu pe gios cîte patru-cinci ore pe zi și dorm cît un pașă. Bătăile de inimă au încetat și stomahul lucrează bine. Doresc să-mi dai asemine novitate bune despre sănatatea matale.

Adio, te sărut,
V.A.

CĂTRE PANTAZI GHICA

142

Paris, avril 1867

Mon cher Pantazi,

Vous avez eu la complaisance de vous charger de la défense de mes intérêts par devant la Cour de Focsany, dans le procès[1] de Patrascany. Je vous ai même envoyé toutes les pièces à l'appui de mes droits. Ceci fait, je me suis couché sur mes deux oreilles avec la conviction que je n'avais rien de mieux à faire.

Or, il est temps que je me réveille et que je m'enquière enfin du sort de ce procès. Où en est-il ? L'ai-je gagné, l'ai-je perdu ? J'aime à croire que vous êtes sorti vainqueur de la lutte car vous ne m'en avez donné aucune nouvelle, et vous connaissez le proverbe : pas de nouvelles, bonnes nouvelles !

Quoiqu'il en soit, je vous prie instamment, mon cher Pantazi, de me répondre à la hâte quelques lignes pour me mettre au courant de l'affaire. J'ai appris, indirectement, que la Cour de Focsany avait, pour je ne sais quelle raison, remis l'examen du procès à une époque indéterminée. Qu'y a-t-il de vrai dans tout cela ? Vous me ferez grand plaisir en me donnant les éclaircissements que je vous demande ; aussi j'attends votre réponse avec toute l'impatience d'un client.

Comptez-vous cet été faire une pointe sur Paris pour visiter l'exposition ? Votre arrivée sera la bienvenue pour votre ami tout dévoué,

V. Alecsandri

Hôtel de l'Athénée — rue Scribe 15

Paris, aprilie 1867

Iubite Pantazi,

Ai avut bunăvoinţa de a te însărcina cu apărarea intereselor mele în faţa Curţii de la Focşani, în procesul[1] cu Pătrăşcanii. Ţi-am trimis chiar toate piesele în sprijinul drepturilor mele. Aceasta făcută, m-am culcat pe o ureche cu convingerea că nu aveam nimic mai bun de făcut.

Or, este timpul să mă trezesc şi să mă interesez, în sfîrşit, de soarta acestui proces. Unde a ajuns ? L-am cîştigat, l-am pierdut ? Îmi place să cred că ai ieşit învingător din luptă pentru că nu mi-ai dat nici o veste, şi cunoşti proverbul : nici o veste, bună veste !

Oricum ar fi, te rog insistent, iubite Pantazi, să-mi răspunzi degrabă, în cîteva rînduri, ca să mă pui la curent cu afacerea. Am aflat, indirect, că Curtea din Focşani ar fi amînat, nu ştiu pentru ce cauză, examinarea procesului pentru o epocă nedeterminată. Ce este adevărat din toate acestea ? Mi-ai face mare bucurie dîndu-mi lămuririle pe care ţi le cer ; deci aştept răspunsul dumitale cu toată nerăbdarea unui client.

Socoteşti să ajungi pînă la Paris în vara aceasta pentru a vizita expoziţia ? Venirea dumitale ar fi binevenită pentru prietenul devotat,

V. Alecsandri

Hôtel de l'Athénée — rue Scribe 15

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

143

Paris, mai 1867

Dragă Paulină,

Procesul meu cu locuitorii din Patraşcani este fixat la 12 mai. Am scris d-lui Ecsarhu de la Schineni ca să binevoiască a merge la Focşani şi să-mi apere interesul în contra pretenţiilor ţăranilor. Prin urmare, vei trimite îndată d-lui Ecsarhu, prin un fecior boieresc, *procesul-verbal* a împărţirei moşiei Patraşcani, iscălit de mine şi de Butnariul şi legalizat de Ciutea. Acel document se găseşte între hîrtiile lăsate acasă.

Te sărut,
V.A.

CĂTRE CAROL DAVILA

144

Paris, 8 mai 1867

Cher docteur,

Parmi les livres roumaines envoyés à l'Exposition Universelle [1], je viens de découvrir le volume des poésies populaires imprimé par vos soins aux frais de l'Asil Hélène. C'est un objet d'art qui fait honneur à l'imprimerie des ouvriers associés et qui en même temps fournit une preuve éclatante de votre bon goût.

Permetez-moi néanmoins de vous exprimer le regret que j'ai éprouvé en voyant ce volume non encore achevé après plusieurs mois de travail. Il contient à peine une partie de ma grande collections de poésies populaires, et faut-il vous l'avouer ? je crains fort qu'il ne reste au même point pendant bien longtemps encore.

Dans notre pays les bonnes choses ne se font qu'à moitié et l'on dirait que le Roumain a horreur de mener à bonne fin ce qu'il entreprend avec enthousiasme.

Dans cette conviction, je me hâte de vous écrire, cher Docteur, pour vous prier de ne pas mettre en circulation mon ouvrage tel qu'il est tronqué actuellement, mais d'attendre qu'il soit entièrement achevé... si jamais ce bonheur lui arrive !

C'est une grâce que je vous demande et c'est en même temps un désir que je vous exprime de la part de la princesse Hélène.

Vous qui faites si bien les enfants vous seriez désolé d'être le père d'un être incomplet, ce sentiment je l'éprouve moi-même à l'égard d'une oeuvre à laquelle j'ai consacré plusieurs années.

Ceci réglé, je vous serre la main cordialement et vous remercie pour tout ce que vous avez fait et pour tout ce que vous ferez encore, je ne doute pas, en faveur de la publication complette des poésies populaires de la Roumanie.

Votre tout dévoué,
V. Alecsandri

Paris, 8 mai 1867

Iubite doctore,

Printre cărţile româneşti trimise la Expoziţia Universală [1] am descoperit volumul de poezii populare imprimat prin grija dumneavoastră pe cheltuiala Azilului „Elena". Este un obiect de artă care face onoare Tipografiei Lucrătorilor asociaţi şi care, în acelaşi timp, este o probă strălucitoare a bunului dumneavoastră gust.

Permiteţi-mi totuşi să vă exprim regretul pe care l-am încercat văzînd acest volum încă neterminat după mai multe luni de muncă. El cuprinde de-abia o parte din marea mea colecţie de poezii populare şi, trebuie să vă mărturisesc, mi-e teamă să nu rămînă la acelaş punct încă mult timp.

În ţara noastră lucrurile bune nu se fac decît pe jumătate şi s-ar zice că românului îi este groază să ducă la bun sfîrşit ceea ce a întreprins cu entuziasm.

Cu această convingere, mă grăbesc să vă scriu, dragă doctore, pentru a vă ruga să nu puneţi în circulaţie lucrarea mea, aşa cum este trunchiată acum, ci să aşteptaţi să fie în întregime terminată, dacă vreodată această bucurie va veni.

Este o favoare pe care v-o cer şi este, în acelaş timp, o dorinţă pe care v-o exprim din partea prinţesei Elena.

Dumneavoastră care aveţi copii aşa reuşiţi aţi fi nefericit să fiţi tatăl unei fiinţe schiloade, acest sentiment îl încerc eu însumi faţă de o operă căreia i-am consacrat mai mulţi ani.

Acestea spuse, vă strîng mîna cordial şi vă mulţumesc pentru tot ceea ce aţi făcut şi pentru ceea ce veţi mai face încă, nu mă îndoiesc, în favoarea publicării complete a poeziilor populare ale României.

Al dumneavoastră devotat,
V. Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

145

[Paris, a. 20 mai 1867] [1]

Dragă Paulină,

Te înştiinţez, în grabă, că ţi-am expediut într-o laduţă 4 părechi de ciobotele no. 37. Aş fi vroit să-ţi trimit mai

multe părechi, dar aştept ca să aflu dacă acele alese îţi merg bine.

Scrie-mi îndată ca să comandez altele la magazie.

Eu sînt sănătos, dar sufer mult de căldură. De aceea am hotărît a pleca în Sfiţera, unde voi şedea vro lună de zile, fiind acolo clima plăcută. Pe urmă mă voi întoarce în Paris ca să ieu pe fratele meu spre a merge cu el la băi şi, îndată ce mi-oi sfîrşi băile, m-oi întoarce la Moldova, trecînd pe la Bucureşti.

Urmează însă a-mi adresa scrisorile tot la adresa fratelui meu.

Am găsit aice un loc foarte bun pentru ca să aşez pe Marghioliţa. Este o damă care s-au însărcinat cu educaţia a unei nepoate a Doamnei şi a copilei lui A. Catargiu cel negru. Prin urmare, Marghioliţa va fi a treia şi astfel nu va lipsi de grija părintească care nu ar putea-o găsi într-un pansion unde sînt multe fete. Preţul pe an este de 270 #, dar încalte vom fi siguri că Marghioliţa va primi o educaţie foarte bună, învăţînd totodată mai multe limbi străine, muzica, desenul şi celelalte.

La toamna viitoare trebuie numaidecît să o aşez aice pentru ca să nu-şi piardă timpul prin pansioanele din Iaşi. Om vorbi mai pre larg despre aceasta cînd m-oi întoarce la Mirceşti.

Pînă atunce îţi doresc sănătate, recoltă bună şi... ghici ?

Adio, te sărut,

V.A.

146

Nisa, 20 mai 1867

Dragă Paulină,

Tocmai cînd era să-ţi scriu, am primit răvaşul prin care mă înştiinţezi că Pisozki au trecut pe la Mirceşti, că au admirat gospodăria noastră şi că ţi-au adus săcuşorul cu lucrurile cuprinse în el. Am ceti cu mare mulţemire toate cîte mi-ai scris despre starea moşiei şi despre măsurele ce ai luat pentru zidirile ce sînt încă de făcut. Toate aceste îmi dovedesc şi mai mult că eşti harnică, voinică, înţeleaptă... dracu împeliţat, şi înţeleg foarte bine dorinţa lui Pisoski de a găsi un alt drăcuşor care să-ţi semene şi să-i întinerească batrîneţele. N-are decît să ieie un fănar aprins şi să umble prin ţeară cu colinda, poate că l-a sluji norocul, însă mă îndoiesc, căci descoperirile cele bune sînt foarte, foarte rari pe lume.

Eu, precum te-am înştiinţat în scrisoarea mea din urmă, am părăsit Parisul din cauza ploilor, a scumpetei şi a marelui număr de străini care au năvălit în el pentru expoziţie. M-am îndreptat în părţile mai calde a Franciei şi m-am oprit la Nisa, pe malul mărei. Aice am găsit soarele cel mai aurit, ceriul cel mai albastru, marea cea mai frumoasă şi flori pretutindene. Am un apartament într-un otel englez foarte bun şi petrec toate zilele pe balconul meu, răsuflînd aerul viu a mărei şi luînd băi de raze de soare. Într-un cuvînt, mulţemesc lui Dumnezeu, pînă acum sînt prea mulţemit despre sănătate şi, de va merge tot asfel, am să [mă] fac cît un tun. Pre cît îmi era greu de şezut în Paris, pe atîta mă simt fericit la malul mărei, departe de nămolul ostenitor al Parisului şi de atmosfera-i puturoasă. Ştii că îmi place a avea dinaintea mea un orizon întins ca la Mirceşti, şi a răsufla aer curat ; aice am găsit ce-mi trebuieşte şi, prin urmare, cred că voi şedea pănă la sfîrşitul lui iuni, cînd apoi mo-i duce la băile de la munţii Pirenei. Îmi va trebui vro lună de zile pentru cura mea şi îndată ce o voi sfîrşi, m-oi repezi la Moldova ca să te sărut şi să-ţi dovedesc că mi-am căutat de sănătate de cînd am plecat de acasă.

Cu toate însă că nu mă mai aflu în Paris, urmează a-mi adresa scrisorile tot la adresa fratelui meu, precum ai făcut păn-acum, şi îmi scrie cît vei putea mai ades, căci scrisorile matale îmi pricinuiesc o nespusă mulţemire.

Adio, te sărut de o mie de ori,

V.A.

Sărută pe Marghioliţa din parte-mi şi dă-i alăturatul bilet.

147

Nisa, 8 iunie 1867

Dragă Paulină,

Azi-dimineaţă ieşind din valurile mării în care mă scăldasem cu multă plăcere am avut mulţemire a primi răvaşul matale din 6 mai. M-am bucurat din suflet că eşti sănătoasă şi că-mi trimiţi o mică sumă de 400 # care-mi vor sluji pentru întoarcerea mea în ţară. Nu am primit încă pînă acum banii ce mi-ai expeduit prin Meyerhoffer[1], însă sper că nu voi întîrzia a lua ştire de la bancherul din Paris că au sosit cu bine în lipsa mea.

Eu mă aflu tot la Nisa, pe malul mărei, mulţumit peste măsură că am părăsit căldura, colbul, glodul, ploile şi putoarea Parisului. Aici răsuflu între flori, mă culc devreme, mă scol dimineaţa, dorm cît un paşă, învăţ limba englezească drept petrecere, citesc, scriu cîteodată cînd îmi vine vreo idee ce caută să iasă la lumină, şi astfel aştept pe nesimţite epoca în care m-oi îndrepta către Mirceşti.

De cînd am petrecut doi ani şi giumătate la moşie, am pierdut deprinderea de a trăi în oraşe mari, şi cu toate că Parisul are o mie şi o sută de adimeniri, mai cu seamă acum în timpul Expoziţiei, mă simt fericit de a mă găsi la Nisa, un oraş mic, dar frumos ce se întinde pe malul Mării Mediterane.

În curînd însă voi fi silit să-l părăsesc pentru ca să mă duc la băi de pucioasă, căci vroiesc numaidecît a mă vindeca de petele ce am pe trup, şi cum mi-oi mîntui acea cură, adică pe la începutul lui august, m-oi repezi la Moldova. Am de gînd a trece pe la Bucureşti pentru ca să regulez bonurile de îndemnitate a moşiilor mele şi să-mi primesc dobînda ce mi se cuvine.

Păn-atunce, vroind a rămînea liniştit, nu vreau nici să gîndesc măcar la Patraşcani. Tot ce aş vrea să ştiu este dacă am cîştigat sau dacă am pierdut procesul meu cu ţeranii de acolo.

Adio, te sărut de o mie de ori,

V.A.

148

Nisa, 15 iunie 1867

Iubite Nicolau.u..u.s,

Răvaşul ce mi-ai scris de la Ruginoasa, cu data de 2 mai, l-am primit de-abia acum şi mi-a pricinuit mare mulţemire. L-am citit cu luare-aminte şi m-am pătruns de adevărurile cuprinse în el ; voi urma deci sfaturile ce-mi dai în privirea păstrărei capitalului care contribuie atît de mult la fericirea casnică. Spre acest ţel m-am şi depărtat de iadul ademenitor unde sînt atîţi drăcuşori frumuşei şi unde mintea, sănătatea şi punga sînt expuse la atîtea pericole !...

De o lună de zile mă aflu la Nisa, pe malul mărei, răsuflînd un aer curat şi răcoritor şi scăldîndu-mă în valurile albastre ale Mediteranei. Viaţă liniştită şi plăcută, cer limpede, spectacol măreţ, orizon întins, toate le am la îndemînă şi, prin urmare, sînt foarte mulţumit. Am de gînd să mai prelungesc şederea mea aice pînă la începutul lui iulie, apoi mă voi duce la băile de la Aix în Savoia şi, pe la 19 august, voi pleca spre Moldova, unde sper că te-oi găsi sănătos şi odihnit de toate blăstămăţiile ce ai făcut în Paris.

Novitalele ce mi-ai dat despre gospodăria şi gospodina din Mirceşti m-au bucurat ; cred că vizita ce ai făcut acolo nu va fi cea de pe urmă, ci dimpotrivă, te-i duce din cînd în cînd să dai sfaturi prieteneşti Paulinei în privirea agriculturei. Veselia ta o înveseleşte, după cum m-au încredinţat însăşi prin cea din urmă scrisoare.

Nu ştiu unde te-a găsi acest ravaş, dar îl adresez la Ruginoasa. Măria-sa Doamna[1] trebuie să fie sosită acolo ; Smărăndiţa asemenea trebuie să fie la arie, prin urmare palatul din Ruginoasa a prins iar la suflet şi la suflete. Urîtul s-o fi dus în pustiu şi, prin urmare, şederea la Ruginoasa este plăcută.

Oricum să fie însă, te sfătuiesc şi eu din parte-mi să pui zăbală poftelor tale neastîmpărate şi să te gîndeşti la bătrîneţele care te aşteaptă peste vro 50 de ani. Fii cuminte, copile, căci chibzuiala bună a vezeteului prelungeşte puterea calului.

Adio, să ne videm sănătoşi şi voioşi !

V. Alecsandri

Arată m.-sale respectoasele mele complimente.

Sărută pe Miţa din parte-mi ; cît pentru Smărăndiţa, spune-i că nu există mai mare leneşă decît ea pe faţa pămîntului.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

149

Nisa, 25 iuni 1867

Dragă Paulină,

Am primit chiar acum scrisoarea matale din 31 mai şi mă grăbesc a-ţi răspunde că sînt sănătos şi că mă pregătesc a merge la băile de la Ecsa [1], unde am să fac vro 30 de feredeie de pucioasă.

Plecarea mea din Paris şi, mai ales, şederea pe malul mărei în timp de 5 săptămîni mi-au fost foarte favorabile. Aice am petrecut zile liniştite şi am recîştigat gustul poeziei, scriind deosebit lucruri de care sînt destul de mulţemit. Cu toate aceste, îndată ce mi-oi mîntui cura, m-oi repezi la Mirceşti ca să te sărut şi să admir minunile ce ai făcut în lipsa mea şi despre care Pisoski mi-a scris cu mult entuziasm. Sînt cu nerăbdare ca să văd casele, şi grajdiul, şi pivniţa, şi, mai cu seamă, recolta, de la care atîrnă îndeplinirea planurilor viitoare. Nu mă îndoiesc că toate sînt nimerite şi pe placul meu, căci ai gust bun, înţelegere şi hărnicie.

Întorcîndu-mă la Paris, unde voi şedea numai o săptămînă, -oi cumpăra deosebite lucruri de-ale gospodăriei, precum şi

de-ale tualetei. Te îndemn, prin urmare, să-mi scrii ce doreşti ca să-ţi aduc şi care lucruri socoţi că trebuie să expeduiesc la ţară.

Botinele ţi le-am trimis cu patru zile înainte de a pleca din Paris şi mă mir cum de nu le-ai primit încă. Negreşit că poşta noastră e cauza întîrzierei.

Baligot îmi scrie că a încredinţat păpuşa Marghioliţei lui d-nul Grădişteanu [2], un avocat care va trece pe la Mirceşti în mergerea sa la Ruginoasa.

M-am mîhnit pentru cele ce-mi scrii despre Rolla. Sărmanul !... e trist de a fi maltratat astfel la bătrîneţe. Noroc pentru dînsul că are pe sora-sa lîngă care se poate adăposti. Iată ce vra să zică lipsa de chibzueală la timp.

Înştiinţează-mă dacă Strull a plătit ciştiul Sf. Gheorghi. Pănacum nu am primit nici banii ce mi-ai trimis în două rînduri, adică 800 #, nici măcar ştire de la Meyerhoffer că i-a espeduit la Paris. Nu înţeleg ce însemnează această întîrziere.

Adio, te sărut,

V.A.

— Am să scriu chiar astăzi lui Meyerhoffer.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

150

Nisa, 3th July 1867

My dear John,

Before to set out from Nisa, I wish to send you a short description of this place and the verses that I have written here. [1]

The town of Nisa is in a very pretty position. It is framed on one side with mountains and it has a splendid looking-

glass before it, the blue Mediteranean. Its mountains are covered with a rich vegetation and with many fine villas, which are built in various styles. The flowers and the trees who enclose them are of a meridional species: cactus, jasmines, orange-trees, lemon-trees, fig-trees, olive-trees and bay-trees which are actually in full bloom.

Nisa extends its huoses and gardens to the sea-side in a large amphitheatre which is bordered with a magnificient walk, and this walk is planted with african palm-trees which resemble [to] quite gigantic fans, and are always balancing in the sea-breeze.

It is impossible to express all the beauties of this place at sun-rise and at sun-set, when the heaven is gilded or purple, and when nature is resting from the day's heat.

At that time it is a veritable happiness to swim in the blue waves, or to row with a little boat.

My gentil companion knows very well how to guid a boat, and he handled the rudder with a marvellous dexterity. He sings on the boisterous waves some venetian barcarole or some ballad of the Meyerbeers' operas, and his pretty voice resounds harmoniuosly during I smoke the turkish tobacco what you have send me.

Our days pass as lightning, reading, writing, singing, swimming and walking. In the evening we stay on the terrace of our hotel in respiring the night's fresh wind, and sometimes we play the *piquet* till at ten o'clock, before to go to bed. My companion is very clever at this play and he has gained of me several thousands points. So I have surnamed him *picket-pocket.*

I remain at Nisa till saturday 6th July. Answer my letter, I kiss dearly my gentil nieces.

Your affectionate,
V. Alecsandri

Trois pages et demi d'anglais gaulois, c'est raide ! Aussi je déclare que c'est *enough.* Je te prie de dire de ma part à mrs Kohne et C-ie de garder mon argent jusqu'à mon retour. Je n'ai pas le temps d'écrire des lettres d'affaires.

Nisa, 3 iulie 1867

Iubite Iancu,

Mai înainte de a pleca din Nisa, vreau să-ţi trimit o scurtă descriere a acestui loc şi versurile pe care le-am scris aici. [1]

Oraşul Nisa are o poziţie foarte frumoasă. Este mărginit de munţi într-o parte, iar în faţă are o splendidă privelişte, albastra Mediterană. Munţii săi sînt acoperiţi cu o bogată vegetaţie şi cu multe vile elegante, construite în diferite stiluri. Florile şi copacii care le înconjură sînt specii meridionale: cactuşi, iasomie, portocali, lămîi, smochini, măslini şi lauri, care sînt înfloriţi acum.

Nisa îşi desfăşoară casele şi grădinile către ţărmul mării într-un larg amfiteatru, care este mărginit de o promenadă magnifică, plantată cu palmieri africani, care seamănă întru totul cu nişte evantaie uriaşe ce sînt legănate mereu de briza marină.

Este imposibil de descris toate frumuseţile acestui loc, la răsăritul sau apusul soarelui, cînd cerul este de aur sau purpură şi cînd natura se odihneşte de căldura zilei.

În acest timp este o adevărată fericire să înoţi în valurile albastre sau să vîsleşti într-o bărcuţă.

Distinsul meu tovarăş cunoaşte foarte bine cum se conduce o barcă şi mînuieşte cîrma cu o minunată îndemînare. Pe valurile agitate, el cîntă vreo barcarolă veneţiană sau vreo baladă din operele lui Meyerbeer, iar vocea lui plăcută răsună armonios, în timp ce eu fumez tabacul turcesc pe care mi l-ai trimis.

Zilele noastre trec foarte repede, citind, scriind, cîntînd, înotînd şi plimbîndu-ne. Seara, stăm pe terasa hotelului nostru, aspirînd aerul proaspăt al nopţii, iar cîteodată jucăm pichet pînă la ora zece, înainte de a ne duce la culcare. Tovarăşul meu este foarte îndemînatec la acest joc şi a cîştigat mai multe mii de puncte, astfel încît l-am poreclit *pichet-pocket.*

Rămîn la Nisa pînă sîmbătă, 6 iulie. Răspunde la scrisoarea mea. Sărut călduros pe drăguţele mele nepoate.

Cu dragoste,
V. Alecsandri

Trei pagini şi jumătate de engleză galică este prea mult ! De aceea declar că este destul ! Te rog să spui din partea mea domnilor Kohne & comp. să-mi păstreze banii pînă la întoarcerea mea. Nu am timp să scriu scrisori de afaceri. *

---

* În original, post-scriptumul în limba franceză.

151

Ecs,[1] 10 iuli 1867

Dragă Paulină,

Precum ți-am făcut cunoscut prin scrisoarea mea din urmă, am plecat de la Nisa alaltăieri cu vaporul și, după o călătorie foarte plăcută de cîteva ore pe mare am sosit la Genova unde am petrecut o zi și o noapte. De la Genova m-am îndreptat cu drumul-de-fier spre poalele muntelui Cenis pe care l-am trecut cu diligența și, în sfîrșit, am agiuns sănătos, însă foarte colbăit la Ecs, în Savoia. Trecerea muntelui Cenis au fost destul de curioasă din cauza marelui număr de preoți ce se întorcea de la Roma în Franția. Peste 60 de boaite, afară de ceilalți călători, formau un cîrd negru și uricios care erau grămădiți în diligențe ca niște pui de corbi în cuiburi. 14 dilijanțe înhamate fiecare cîte cu 12 catîri se urcau pe coastele muntelui și se coborau într-un nour de colb ce amplea văzduhul. Cred că am înghițit cel puțin giumatate ocă de colb, dar îndată ce am sosit la Ecs am mers de m-am scăldat în apă de pucioasă și astfel m-am curățit de lipul ce mă acoperea.

Am început băile mele astăzi și sper că peste vro 25 de zile oi fi scăpat de petele ce le am pe trup. Acie am găsit un otel foarte bun și de la ferestrele odăilor mele am o minunată priveliște pe cîmpia ce se întinde împregiur și pe munții ce încungiură Ecsa. Aproape de acest mic oraș este un lac limpede ce se numește lacul Burgé, unde am de gînd a face primblări cu barca pentru ca să-mi aduc aminte de Marea Mediterană, pe a cărei maluri am petrecut șase săptămîni cu multă plăcere. Timpul e frumos de cînd am sosit, dar am aflat că pănă mai deunăzi au fost foarte aspru, încît mulți bolnavi au fugit de aice. Într-un cuvînt, sînt mulțumit pănacum de Ecsa și sper că nu mi-a fi urît cîtă vreme voi ședea aice.

Cînd mi-oi sfîrși cura, m-oi repezi la Paris pentru ca să cumpăr deosebite lucruri pentru Mircești, apoi m-oi întoarce la Moldova. Planul meu este ca să trec prin București pentru ca să regulez bonurile rurale și să mă găsesc în Focșani la 17 august, fiind terminul fixat pentru căutarea procesului meu cu țăranii din Patrașcani. Văzînd și făcînd.

Adio, te sărut și doresc să-mi scrii ades,

V.A.

152

Paris, 9 august 1867

Dragă Paulină,

Îți scriu cîteva rînduri în grabă pentru ca să te înștiințez că am sosit sănătos la Paris, după ce am făcut un mic voiagiu în Svițera. Aici am de gînd a mă opri vreo zece zile, după care apoi m-oi porni la Moldova. Am cumpărat un serviciu de cristaluri și de porcelan pentru 12 persoane. Mîine merg să cumpăr perdele și materie de mobile, precum și tot ce trebuie pentru odaia feredeului.

Prin urmare, să ne vedem sănătoși și voioși după cum doresc.

Te sărut,

V.A.

153

Viena, duminică [a. 12 august 1867]

Dragă Paulină,

Am sosit cu bine la Viena astăzi la 12 ore și plec deseară la Giurgevo pe Dunăre. Gîndul meu este să șed vreo patru zile în București pentru ca să preschimb bonurile rurale și să mă găsesc la Focșani la 17 august, de ziua terminului fixat pentru procesul meu cu Patrașcani. Îndată apoi voi pleca la Mircești unde sperez că te-oi găsi sănătoasă. Doctorul Valiano mi-a răspuns prin telegraf că ești *mai bine*, care vrea să zică că ai fost bolnavă. Cînd oi sosi acasă, am să te dojenesc căci sînt sigur că iar din osteneală te-ai îmbolnăvit.

Căldurile pe aici sînt foarte mari și sufăr mult de ele, de unde eram gras ca un harbuz, acum am început a slăbi văzînd cu ochii. Însă nu mă îngrijesc, fiind sigur să prind iar la carne cum oi agiunge la căsuța mea.

Adio, te sărut și doresc să te găsesc sănătoasă și voioasă.

V.A.

Ți-oi scrie de la București și ți-oi telegrafia de la Focșani pentru ca să-ți fac cunoscut ziua sosirii mele la Mircești. Poartă de grijă pentru un bucătar și un fecior.

CĂTRE PANTAZI GHICA

154

Bucarest, 12 août 1867

Mon cher Pantazi,

J'ai reçu à Paris une citation de la Cour d'Appel de Focsany pour le 17 de ce mois. C'est le dernier terme assigné pour mon procès avec les paysans de Patrascany.

J'ai donc quitté Paris à la hâte, et je compte en faire autant de Bucarest afin de me trouver le 17 présent à l'appel.

Je passerai par Bouzéo[1] le 16, en diligence, comme un simple mortel et je serai bien heureux de vous serrer la main en passant. Par la même occasion je serai non moins content de ravoire les papiers concernant mon procès, que je vous ai envoyés l'année passée de Mircești, papiers qui me sont indispensables, comme vous le pensez.

Faite donc en sorte, mon cher ami, de tenir ces papiers tout prêts pour me les remettre à mon passage, je vous en serais infiniment obligé, car l'issue de mon procès dépend de ces chiffons.

Tout à vous,

V. Alecsandri

București, 12 august 1867

Iubite Pantazi,

Am primit la Paris o citație de la Curtea de Apel de la Focșani pentru ziua de 17 a acestei luni. Este ultimul termen dat pentru procesul meu cu țăranii din Pătrășcani.

Am părăsit deci Parisul în grabă și socotesc să fac tot așa și cu Bucureștiul, astfel încît să mă găsesc la 17 prezent la apel.

Voi trece prin Buzău[1] la 16, cu diligența, ca un simplu muritor și voi fi foarte fericit să-ți string mîna în trecere. Cu aceeași ocazie voi fi nu mai puțin mulțumit de a avea din nou hîrtiile privind procesul meu, pe care ți le-am trimis anul trecut de la Mircești, hîrtii care îmi sînt de neapărată trebuință, cum îți poți închipui.

Fă deci în așa fel, dragul meu, încît să ai aceste hîrtii pregătite pentru a mi le înapoia la trecerea mea, îți voi fi îndatorat, căci rezolvarea procesului meu ține de aceste hîrtii.

Al dumitale,

V. Alecsandri

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

155

Duminică [București, 12-17 august 1867]

Dragă Paulină,

Mă găsesc la București unde am venit pentru ca să-mi iau banii bonurilor rurale.

Am de gînd să plec la Galați îndată ce mi-oi mîntui treaba, și apoi mă voi întoarce acasă pentru ca să mă așez pe odihnă. Sînt sănătos.

A revedere, te sărut,

V.A.

CĂTRE PREȘEDINTELE ACADEMIEI ROMÂNE

156

Mircești, 23 august 1867

Domnule president,[1]

Am onoare a vă face cunoscut că deosebite împrejurări, cu totul străine vieții mele, mă obligă a prelungi absența mea din București.

E de prisos a vă spune cît de mult regretez de a nu putea lua parte la lucrările onorabilei Societăți literare, dar mă grăbesc a adaogi că aș fi prea fericit dacă ați binevoi a-mi împărtăși prin poștă rezultatul discutărilor asupra ortografiei române.

Priimiți, domnule president, expresia simțirilor mele de cea mai înaltă considerare,

V. Alecsandri

Domniei-sale
Domnului president Societății literare din București

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

157

Mircesti, 30 août 1867

Mon cher Cogalnicean,

Je viens te faire une déclaration pénible, mais qui, une fois faite, déchargera ma conscience d'un grand poids, je l'espère.

Tu m'as donné l'hospitalité dans ta charmante villa pendant mon séjour à Bucarest, et en retour de cette amabilité, je t'ai frustré involontairement d'une boite pleine de thé ; je dis involontairement car c'est le domestique de Pizoski qui, dans un exces de zèle, a cru devoir opérer cet escamotage. Il est vrai de dire que je me trouve être actuellement son complice puisque la boite en question a fait une entrée triomphale dans ma *Camara* et qu'elle est devenue pour moi une source de jouissances fort agréables. Hélas ! chaque matin j'avale, non sans remords, un grand verre de cette liqueur chinoise qui se change pour moi en poison toutes les fois que je pense, à la manière illicite dont j'en suis devenu propriétaire. J'y pense, il est vrai, le moins possible, afin de ne point troubler la quiétude de mon existence, je t'avouerai même, entre nous, que je n'y pense jamais ... mais cela provient plutôt de mon innocence que de ma perversité.

Cet aveu fait, je me sens calme et pur comme par le passé et je passe à d'autres exercices. Je me suis laissé dire que ton petit bout de ta queue se trouvait mêlée à la formation du nouveau ministère et que grâce à l'influence magnétique de cet appendice générateur, tu exercerais une influence occulte sur certains membre du gouvernement actuel.

L'assertion m'a semblé assez étrange, au premier abord, mais si par hasard elle était vraie, je me hasarderai de t'adresser la prière suivante.

Pantazzi Ghica est un des mes bons amis ; il vient de me rendre service à l'occasion de mon procès avec mes exvassaux de Patrascany et je serais heureux de lui prouver ma reconnaissance. Pantazzi est, comme tu le sais fort bien, intelligent, actif, piocheur conciliant et bien plus je le crois revenir de bien de théories ultra qui fleurissent dans la plate bande de la vingtième année. Il a été préfet à Bouzéo, en dernier lieu, et il a su gagner l'affection des habitants récalcitrants du district ; c'est la meilleure recommandation pour ses capacités d'administrateur. Et pourtant Mr Jean Bratiano l'a remplacée dans ce poste par un certain Pleșoiano, lequel, m'a-t-on dit, ne sait pas même écrire ; or si tu veux me causer un grand, très grand plaisir, imprime au bout de ta queue un petit mouvement pour faire obtenir à Pantazzi une préfecture conséquente, celle de Bouzéo surtout. Je t'en saurai un gré infini et je te promets d'avaler trois verres de ton thé, en ton honneur, c'est un service réel que je te demande et j'y compte en t'embrassant,

V. Alecsandri

Mircești, 30 august 1867

Iubite Kogălniceanu,

Vin să-ți fac o declarație neplăcută, dar care, odată făcută, îmi va descărca conștiința, sper, de o mare greutate.

Mi-ai dat ospitalitatea în încîntătoarea ta vilă, în timpul șederii mele la București, și în schimbul acestei bunevoințe, te-am păgubit fără să vreau, căci servitorul lui Pisoski este acela care, într-un exces de zel, a crezut că trebuie să facă această șmecherie. Este drept că, în adevăr, acum mă găsesc a fi complicele său pentru că cutia în chestiune a intrat triumfătoare în *cămara* mea și a devenit pentru mine un izvor de plăceri. Vai ! în fiecare dimineață sorb, nu fără remușcări, un mare pahar din această licoare chinezească, care se preface pentru mine în otravă ori de cîte ori mă gîndesc la felul nepermis în care am devenit proprietarul ei. Mă gîndesc, ce-i drept, cît mai puțin cu putință, astfel încît să nu turbur liniștea vieții mele, îți voi mărturisi chiar, între noi, că nu mă gîndesc niciodată... Dar aceasta vine mai curînd din inocența mea, decît din perversitate.

Această mărturisire odată făcută, mă simt liniștit și curat ca în trecut și trec la alte exerciții. Mi s-a spus că vîrfulețul cozii tale se găsea amestecat în formarea noului minister și că, datorită influenței magnetice a acestui apendice generator, aveai o putere ocultă asupra unor membrii ai guvernului actual.

Afirmația mi-a părut destul de curioasă, la prima vedere, dar, dacă din întîmplare ea era adevărată, aș încerca să-ți adresez cererea următoare.

Pantazi Ghica este unul din bunii mei prieteni ; mi-a adus servicii cu ocazia procesului meu cu foștii mei vasali din Pătrășcani și aș fi fericit să-i arăt recunoștința mea. Pantazi este, cum știi foarte bine, inteligent, activ, muncitor, înțelegător și, mai mult, îl cred vindecat de teoriile ultra care înfloreau în straturile celor douăzeci de ani. A fost prefect de Buzău, în ultima vreme, și a știut să cîștige dragostea locuitorilor răuvoitori ai districtului ; este cea mai bună recomandație pentru capacitatea sa de administrator. Și totuși, dl. Ion Brătianu l-a înlocuit în acest post printr-un oarecare Pleșoianu, care, mi s-a spus, nu știe nici să scrie ; or, dacă vrei să-mi faci o mare, foarte mare plăcere, pune în mișcare vîrful cozii tale pentru ca să faci ca Pantazi să primească prefectura cuvenită, cea de Buzău, mai cu seamă. Ți-aș fi foarte recunoscător și îți făgăduiesc să înghit trei pahare din ceaiul tău, în cinstea ta, este un serviciu adevărat pe care ți-l cer și pe care mă bizui îmbrățișîndu-te,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

158

Mircesti, 30 août 1867

Mon cher Pantazi,

On vient de me remettre à peine votre lettre, et je vous écris à la hâte ces quelques lignes pour vous dire que je serais heureux de vous voir au comble de vos désirs.

Ci-incluse ma lettre à Cogalniceano[1]. Lisez-la, et si vous la trouvez à votre convenance, expédiez-la à Bucarest, dans le cas contraire déchirez-la, ou bien renvoyez-la moi.

Adieu, je suis obligé de vous quitter pour recevoir des hôtes qui m'arrivent ; je vous embrasse affectueusement et vous prie de vous occuper en temps opportun des formalités exigées par l'issue de mon procès.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Je vous prie de présenter mes compliments à Md. Ghica.

Mircești, 30 august 1867

Iubite Pantazi,

De-abia mi s-a adus scrisoarea dumitale și îți scriu în grabă aceste cîteva rînduri pentru a-ți spune că voi fi fericit să văd că ți s-au împlinit dorințele.

Aici alăturat scrisoarea mea către Kogălniceanu [1]. Citește-o și, dacă o găsești potrivită, expediaz-o la București, în caz contrariu rupe-o sau, mai bine, înapoiază-mi-o.

Adio, sînt obligat să te părăsesc pentru a primi oaspeții care îmi sosesc; te îmbrățișez cu afecțiune și te rog să te ocupi în timpul potrivit de formalitățile cerute pentru terminarea procesului meu.

Al dumitale,
V. Alecsandri

Te rog să prezinți salutările mele d-nei Ghica.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

159

Mircești, 2 sept. 1867

Iubite domnule Negruzzi,

Am primit scrisoarea d-voastre împreună cu numerile din *Convorbirile literare* ce au apărut pân-acum și pe care ați avut amabilitate a mi le trimite. Le-am cetit cu luare-aminte și multă plăcere..., lucru ce mi se întîmplă cam rar cu scrierile românești de astăzi; și acum vin a vă mulțumi pentru adevărata bucurie ce mi-ați ocazionat în iubita mea singurătate.

Publicarea întreprinsă de d-voastră o apreciez cu atît mai mult că ea tinde a combate gustul pocit al noilor încercători pe cîmpul literaturei. Puținele numere care au ieșit pănă acum la lumină cuprind articole bune și bine scrise (mai cu seamă *Flora Română*, [1] a venerabilului meu amic C. Negruzzi) și poezii plăcute ce denotează adevărate talente. Nu vă vorbesc de proverbul d-voastre: *Împăcarea*, pentru ca să nu gîndiți că m-am crezut obligat a vă face complimente. Însă nu mă voi opri de-a vă zice: curaj! Începutul este bun, foarte bun, cît se poate de bun! Urmați dar înainte cu încredințare că faceți un mare serviciu literaturei noastre.

Eu sînt atît de încîntat, văzînd calea ce ați apucat, că vă promit să vă întovărășesc pre cît îmi va permite slăbirea pasurilor; și, ca o probă de bunăvoință, vă alătur aice o mică poezie română... nu *rumână*. (Aș dori mult să știu pentru ce dl. Maiorescu vroiește să facă din poporul român un popor colorat, *rumăn*. Îmi place a crede că d-lui nu are de scop a trata de *Peaux rouges* pe compatrioții d-sale.)

În curînd, adică îndată ce voi găsi timp ca să prescriu manuscriptul meu de *Comedia ciocoilor* [2], voi trimite actul I care va fi treptat urmărit de celelalte acturi. Iar în cursul iernii, de va fi să o petrec la Mircești, voi scrie pentru foaia d-voastre călătoria mea la Maroc, sau acea în Italia pe timpul războiului între francezi cu austrieni. [3]

Iată, iubite domnule Negruzzi, răspunsul meu la propunerea ce-mi faceți de a fi colaboratorul *Convorbirilor literare*. Această publicare fiind sora *României literare* și totodată avînd calitățile necesare unei foi ce țintește a dezvolta gustul frumosului și a distrage spiritele din rătăcirea politicei, sînt gata a vă da mîna cu toată inima.

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

Trimit frățeștile mele îmbrățișări vechiului meu amic, care s-au dat în dragoste cu doamna Florineasca, și îl îndemn să nu se facă a uita că mi-au promis de-a veni să petreacă cîteva zile cu mine în raiul Mircești.

Dacă vă este cu putință, binevoiți a-mi trimite prin poștă scrierea d-lui Maiorescu, *Poezia rumână* [sic] urmată de o alegere de poezii, precum și dramul lui Hajdeu, *Răzvan-Vodă*. Asemine vă rog și pentru numerile viitoare a foii d-voastre.

160

GALERIE DRAMATICĂ DE TIPURI CONTIMPURANE

Mircești, sept. 1867

Domnule redactor,

Fiecare generație produce naturi felurite de oameni, tipuri caracteristice de un mare interes pentru studiul social și istoric a fiecărei epoce. Acele figuri serioase sau comice, mărețe sau ordinare, nobile sau tîmpite, frumoase sau urîte, blînde sau fioroase etc. poartă întipărirea secolului lor și compun tabloul original al societăților ce se succed și se prefac cu timpul.

Dacă vijeliile necurmate la care au fost expuse țările noastre nu ar fi stavilit dezvoltarea literaturei și a frumoaselor arte în sînul lor ; dacă, pe lîngă cronicarii ce s-au ocupat cu descrierea faptelor istorice, am avea și alți autori cari să ne fi lăsat portretele străbunilor, precum și schițe amănunte despre obiceiurile trecutului, noi astăzi ne-am putea face o idee exactă de societatea română cu fizionomia sa particolară, cu spiritul ei, cu tendințele sale, în epocele de mai înainte, și astfel am fi înlesniți în lucrările literare ce am întreprinde ; însă asemine prețioase cunoștințe ne lipsesc !

Ce importanță nemarginită ar avea pentru noi o scriere de pe timpul lui Ștefan cel Mare, care ne-ar arăta ca într-un album fotografic chipurile și caracterele energice ai contimpuranilor acestui domn măreț !

Tot românul care se mîndrește cu trecutul patriei sale simte dorința de a ști ce soi de oameni au fost acei viteji care ne-au lăsat așa de glorioasă moștenire ? Cum era portul, graiul, chipul lor oțelit în focul războaielor, inima lor mărită prin adevărata iubire de moșie ? Cum era poporul care trăia în frăție cu coasa, cu toporul, cu codrul și cu calul său, pentru apărarea vetrei părintești ? Ce fizionomie aveau locuitorii orașelor, breslașii, funcționarii, negustorii de pe atunce și ce aspect aveau însuși orașele noastre, astăzi înghesuite de evrei ? Cum viețuiau domnii în curțile lor și cum era traiul patriarhal al boierilor, păn-a nu se întroduce luxul străin în țeară... etc... etc... etc.

Zadarnice întrebări ! tipurile cele mai interesante s-au stins în umbrele trecutului fără a lăsa nici o urmă vederată, și numai un geniu profund ar putea să le întrevadă prin vălul întunericului și să le scoață iar la lumină. Însă unde este acel geniu ?

S-au observat cu multă justeță că societatea română este una din cele mai setoase de schimbări, fie bune, fie rele. Reformele care se întroduc în alte părți ale lumei cu greutate și cumpănire găsesc calea deschisă în țeara noastră și năvălesc fără împiedecare. Legile se înnoiesc pe tot anul, datinile vechi sînt părăsite cu o nepăsare întristătoare, iar în locu-le prind rădăcină obiceiurile străine ca în pămîntul lor și dau o fizionomie străină, atît orașelor cît și orășenilor. Cine astăzi recunoaște societatea română de acum douăzeci de ani ? Cine mai întîlnește tipurile acele originale de boieri cu frica lui Dumnezeu, de cucoane gospodine, de slugi credincioase și îmbătrînite în casele stăpînilor, de lăutari nelipsiți la sărbători, de meseriași și negustori români cu calfele lor, ce formau un soi de *tiers état* prin orașe ? Unde și unde se mai zărește cîte una din acele umbre rătăcite în lumea nouă.

În prezența unei asemene prefaceri ce se realizează atît de grabnic, am socotit că nu ar fi poate o lucrare greșită de a compune pentru curiozitatea urmașilor noștri o galerie de tipuri contimpurane, [1] iar spre a da acestor figuri o expresie mai vederată, am adoptat pentru ele forma dramatică și le-am prezentat publicului amator de teatru, sub denumirea de *Cînticele comice.* Iată partea I [a] acelei galerii : *Șoldan Viteazul, Mama Anghelușa doftoroaia, Herșcu Boccegiul, Piciu Căruceriul, Șatrarul Napoilă — ultraretrogradul, Clevetici — ultrademagogul, Paraponisitul — foncționar vechi, Gură-Cascată — om politic, Cucoana Chirița în Paris, Barbu Lăutariul, Ion Păpușeriul, Surugiul, Kera Nastasia, Stan Covrigariul.*

Această galerie, din care o parte s-au publicat, o pun la dispoziția foaiei ce redigeați sub titlul de *Convorbiri literare* și însărcinez pe Stan Covrigarul să o prezinte amatorilor, ca unul ce chiar prin meseria lui este deprins a se înfățișa cu colaci, după datina strămoșească.

Primiți, domnule meu, amiciile mele,

V. Alecsandri

161

Mircești, sept. 1867

Iubite domnule Negruzzi,

În urma apelului ce mi-ați făcut prin scrisoarea d-voastre, v-am trimis o poezie intitulată *Tînăra creolă* și o scenă dramatică : *Covrigarul.* Nu știu însă dacă le-ați primit.

Acum, avînd a pleca la Paris, unde voi zăbovi cîtva timp, vă expeduiesc de la ţeară un pachet, cuprinzînd patru tipuri din galeria contimporanilor : *Chiriţa în Paris*, *Ion Păpuşarul*, *Gură-Cască* şi *Surugiul*, căci nu cred să fiu dispus în străinatate a mă ocupa de lucrări literare.

Dacă asemine scrieri pot găsi gazdă în coloanele foii d-voastre, oi fi prea mulţemit de ospeţia ce li s-ar da ; în caz contrar, vă rog să-mi înapoiaţi manuscrisele la *Mirceşti, poşta Skee, giudeţul Roman.*

Sper să viu în cîteva zile la Iaşi şi atunci voi avea plăcere de a vă felicita din viu grai pentru nimerita întreprindere ce aţi făcut prin scoaterea la lumină a *Convorbirilor literare*.

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

Mirceşti, 6 septemvrie 1867

162

Moş polcovnice,

După înţelegere cu frate-meu şi cu Brănişteanu, mă găsesc în măsură de a termina treaba [1] despre care am vorbit. Răspunde-mi dacă eşti gata să mergem acum la Iaşi sau dacă îţi vine mai bine la socoteală să ne repezim în fosta capitală şi chiar în Galaţi, de a fi trebuinţă... după plecarea măriei-sale doamnei [2]. Eu cred că ar fi bine să te mai opreşti în Moldova până la sfîrşitul lui septemvre, pentru ca să mîntuim toate formalităţile în linişte şi după tact. Amicul nostru Baligot fiind chemat a întovărăşi pe doamna până la Viena, ai putea prea bine să mai întîrzii aice pentru ca să-ţi pui trebile la cale. Bătrînii noştri ziceau cu mult drept : *Lucrul de astăzi să nu-l laşi pe mîine.* Deşi eşti încă junel şi prin urmare zburdalnic, nu mă îndoiesc însă că ştii a pătrunde cuminţia unei asemine maxime.

Oricum să fie, eu aştept înalta hotărîre a blestemăţiei-voastre, spre a urma întocmai.

Fratele *V. Alecsandri*

Respectuoasele mele omagiuri măriei-sale. Amicii Smărăndiţei, lui Rolla şi lui Baligot. Sărutări Miţei şi lui Coca.

N.B. Dacă te-ai opri pînă la sfîrşitul lui septemvrie, am pleca iarăşi împreună de la Moldova, căci eu sînt hotărît a duce numaidecît copila la Paris, în toamna aceasta, cît mai curînd, pentru ca să nu mă apuce timpul cel rece pe drumuri.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

163

Cernăuţi, miercuri [11] octombrie 1867 [1]

Dragă Paulină,

Prin depeşă telegrafică te-am înştiinţat că am sosit cu bine la Cernăuţi şi că plecăm deseară la Viena. Nu am nevoie să-ţi spun că drumul pînă la Mihăileni a fost foarte greu, căci ai putut să te încredinţezi singură despre halul său în mergerea matale la Mirceşti. E destul să zic că am sosit la graniţă de-abia pe la trei ceasuri după-amiazi, iar în Cernăuţi pe la nouă, noaptea. Norocul nostru a fost că am avut timp frumos şi o lună frumoasă cu un chip de fată mare cînd merge să gioace *Isaia dănţuieşte !*

Copila s-a purtat voiniceşte la drum ; mîncînd bine, dormind şi mai bine ; din vreme în vreme, o lovea dorul mămuţei şi atunce i se umpleau ochii de lacrimi, însă am liniştit-o cu glume şi cu istorii greceşti, *imparatesco*. I-au plăcut foarte mult şoselele din Bucovina cu plopi nalţi pe de lături şi le-a dat nemţilor porecla de cartoflari fiindcă pe aice sînt multe ogoare de cartofle. *La nemţi est pun Erdäpfel, sapperment !* *

Astă-noapte, Maria o dormit într-una de la 9 oare pînă la 9 dimineaţă şi a horăit chiar cu multă plăcere. Acum ea îşi ie ceaiul cu *kipfel* **, îmbrăcată cu costumul cel nou. Avem să facem vizite prin Cernăuţi păn-a nu pleca, la familia lui Hurmuzaki şi dar trebuie să ne arătăm galanţi.

Timpul se menţine foarte frumos. Deie sfîntul să fie tot astfel încă o lună de zile, pentru ca să mă pot întoarce curînd acasă, fără a fi expus la răcelile iernii.

Nu poţi crede cîtă dorinţă am să mă văd în căsuţa mea, liniştit şi pus pe lucru. Bun e Dumnezeu, meşter e dracu ! *Helbet !*

Adio, te sărutăm de o mie de ori,

V.A.

Scumpă mămuţă,

Am sosit bine aice şi plecăm astăzi la Viena. Cernăuţu îi frumuşăl şi curat. Însă nemţii sînt toţi cartoflari. Ţi-oi scrie de la Viena şi de la Paris.

Te sărut de o mie de ori,

A matale,

Marie

164

Viena, sîmbătă, [14 octombrie] 1867[1]

Dragă Paulină,

Am sosit aseară la Viena după o călătorie de 37 ceasuri cu drumul-de-fier. Copila s-au purtat voiniceşte, dormind bine, mîncînd şi mai bine şi petrecînd cu mare mulţemire. Curiozitatea ei au fost deşteptată şi aţîţată necontenit prin lucrurile nouă ce videa, prin oraşele care-i trecea sub ochi cu repegiunea şi prin mulţimea de oameni ce se suia sau se cobora din trăsuri pe la staţiile unde se opria trenul drumului-de-fier.

Am trecut prin Lemberg făr-a ne opri şi am sosit cu bine aice, unde vom şedea vreo două zile. Apoi ne vom îndrepta spre Paris.

Am avut păn-acum noroc de-a avea timp frumos şi destul de cald. Mă voi grăbi dar a mă întoarce din Paris cît mai degrabă pentru ca să profitez de puţinele zile de toamnă ce mai rămîn. Am sperare să mă găsesc în căsuţa mea pe la începutul lui noiembrie ; păn-atunce, mata pune la cale să fie tot gata pentru iarnă. Mă duc chiar acum să cumpăr lumînări, cadă şi celelalte şi le expeduiesc la Mirceşti. Ţi-oi scrie păn-a nu pleca de aice.

A revedere, te sărut,

V.A.

Scumpă mămuţă,

Am făcut un voiaj foarte frumos pănă la Viena cu drumul-de-fier.

Bine zice cucoana Chiriţa că nemţii sînt cu dracu. Cînd ăi veni mata la Paris, te-i minuna de cîte lucruri frumoase vei videa. Eu aş fi deplin mulţemită dacă nu mi-ar fi necontenit dor de mata.

Te rog, scumpă mămuţă, să vii cît mai digrabă la Paris ca să te sărut de o mie de ori.

A matale,

Marie

165

Paris, octombrie 1867

Dragă Paulină,

Sosind cu bine la Paris, copila au şezut cîteva zile la frate-meu şi au petrecut foarte vesel cu nepoatele mele, mergînd împreună la Expoziţie, la teatru şi la primblare. Ieri am așezat-o la pansion unde sînt încredințat că va fi bine crescută. Acolo mai sînt două copile de la Moldova, una de vîrsta Marghioliței și alta mai mărișoară, cu care ea s-au și împrietinit.

---

* [Sînt buni] cartofii, la naiba ! (limba germană).
** Corn, chiflă (limba germană).

Nu-ți poți închipui ce-i influența străinătăței asupra copiilor. Marghiolița se preface văzînd cu ochii și devine din zi în zi mai parisiană. Într-un cuvînt, nu-i mai cunoște-o cînd îi vide-o peste un an.

Eu am cumpărat aice două lampe și deosebite alte lucruri pe care le expeduiesc mîni la Moldova și am de gînd a pleca peste patru zile la Viena, de unde m-oi duce la Galați. Timpul e încă frumos și sper că oi sosi acasă înaintea gerului.

Adio, te sărut,
V.A.

166

Viena, gioi [noiembrie] 1867

Dragă Paulină,

Am sosit ieri la Viena și am de gînd a pleca la Galați duminică. Sînt silit a mă opri pe loc cîteva zile din pricină că vaporul Dunării face numai o călătorie pe săptămînă. Cînd voi agiunge însă la Galați? Aceasta nu o pot spune fiindcă negurile Dunării întîrzie mult calea vaporului. Oricum să fie, iată-mă-s pe drumul Moldovii, fericit de a mă întoarce acasă ca să mă odihnesc.

Am cumpărat aice mai multe lucruri pe care le voi lua cu mine, precum: două oglinzi de tualetă, un samovariu de salon și alte obiecte pentru sofragerie. Cada feredeului va fi expeduită peste cinci zile prin Cernăuți împreună cu un *mobil* ce va face podoaba cabinetului celui albastru.

Astăzi am să caut ulcele de lapte și alte mărunțișuri trebuincioase casii pentru ca să dovedesc lumei întregi că sînt un gospodar de frunte.

Pe aice au început a ninge, lucru ce mă cam supără, *însă fiindo ke sinto palicari... eu rîd.*

Să ne videm dar sănătoși și cu veselie.

Te sărut,
V.A.

Copila am lăsat-o sănătoasă și voioasă. Vei primi portretul ei în curînd.

Banii ce vei lua de la Strull, ține-i acasă pînă la întoarcerea mea.

CĂTRE MARIE BOGDAN

167

Novembre, 186[7][1]

Ma chère petite Marie,[2]

J'ai retrouvé maman bien portante et je l'ai rendue très-heureuse en lui remettant ton billet et ton portrait. Pour ma part je suis content des nouvelles que tante Aimée[3] m'a données de toi. Continue à être douce et affectueuse envers tes jeunes amies et obéissante envers les personnes qui s'occupent de ton éducation. Sois gentille envers tes cousines[4] et par dessus tout conduis-toi toujours de manière à satisfaire tante Aimée. A cette condition je te promets de venir à Paris avec ta mère pour te voir et t'embrasser comme une gentille petite enfant. Nous compléterons alors le trousseau de la poupée et nous lui achèterons un mobilier magnifique.

Je t'embrasse tendrement,
ton papa

Noiembrie, 186[7][1]

Micuța mea Marie,[2]

Am găsit pe mama sănătoasă și am făcut-o foarte fericită dîndu-i biletul și portretul tău. În ceea ce mă privește, sînt mulțumit de noutățile pe care mătușa Aimée[3] mi le-a dat despre tine. Continuă să fii blîndă şi afectuoasă faţă de tinerele tale prietene şi ascultătoare faţă de persoanele care se ocupă de educaţia ta. Fii drăguţă faţă de verişoarele[4] tale şi, mai ales, poartă-te în aşa fel, încît să mulţumeşti pe mătuşa Aimée. Cu condiţia aceasta îţi promit să viu la Paris cu mama pentru a te vedea şi a te îmbrăţişa ca pe o mică şi drăgălaşă fetiţă. Vom completa atunci trusoul păpuşei şi îi vom cumpăra un mobilier măreţ.

Te îmbrăţişez cu drag,
tatăl tău

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

168

[noiembrie 1867][1]

Iubite A.!

Un amic al meu are obiceiu, cînd se află în nevoie de bani, a cotrobăi prin toate saltariile mobilelor şi prin o mulţime de felurite cutiuţe, şi mai totdeauna el găseşte cîte un galbîn, doi, pierduţi în acel cafernaum. Asemene am urmat şi eu după plecarea ta de la Mirceşti. Am deschis un mare portofoliu de marochin, în care stau îndesuite de ani întregi un nămol de hîrtii proiecte de legi, de pe timpul cînd eram ministrul Trebilor Străine, note diplomatice, planuri de piese de teatru, nuvele începute etc. Printre acele coale, destinate a aprinde focul în sobe, am descoperit şi cîteva *strofe pierdute*, ce datează de la deosebite epoce. Dînd cu ochii de ele, am stat pe gînduri, ca să-mi aduc aminte de împrejurările triste sau vesele ale vieţii mele, în care zisele strofe au luat fiinţă, şi astfel nu m-am îndurat a le arunca pe foc. Iată acei nenorociţi copii în şapte luni, scăpaţi de la moarte, îi trimit *Foii Societăţii*, nu ca pre nişte copii din flori, adecă frumoşi şi drăgălaşi, dar ca o probă de bunăvoinţă, ce o am de a colabora necontenit la acea foaie literară. Te rog dar să le primeşti în coloanele ei, sub titlul de *strofe pierdute*, pînă cînd voi trimite ceva mai nou şi mai important.

Al tău amic,
V. Alecsandri

169

Mirceşti, 10 dec. 1867

Iubite Alecu,

Întorcîndu-mă din străinătate în micul meu locaş de la moşie, am găsit răvaşul tău plin de amicale mustrări. Nu am alta de răspuns spre întîmpinarea lor, decît că, după vizita ce tu mi-ai făcut la Mirceşti, eu te credeam de mult înturnat la Cernăuţi. Cine putea să presupuie că ai fi prelungit şederea ta în districtul Roman pănă pe la mijlocul lui octomvrie, şi asta fără a mi-o face cunoscut măcar printr-un bilet de două rînduri. Ai şezut ascuns în Dulceşti, ca un om ce ar fi comis un delict, delictul petrecerii în Bucureşti!

Eu, în încredinţarea că ai fi trecut hotarul, ţi-am scris chiar de atunci la Cernăuţi şi ţi-am şi trimes o colecţie de cîteva mici poezii[1] pentru *Foaia Bucovinei*. Publicatu-s-au ori nu? Nu o ştiu, fiindcă nu au mai sosit la Mirceşti nici un număr, chiar de astă-vară. Nu am primit nici pe acela în care este tipărită oda mea către Marea Mediterană.

Precum ai aflat, poate, eu am plecat de la începutul lui octomvrie, ca să-mi duc copila la Paris. După o scurtă şedere acolo, temîndu-mă de asprimea iernei, am grăbit a mă întoarce, căci aveam oarecare interese de pus la cale în Bucureşti şi dar am mai dat o raită prin acest cuib de nebuni. Sosind însă a doua zi după spartul iarmaroculului, adică a dizolvării Camerei, am găsit toată lumea tulburată şi mai căpchietă decît totdeauna. Roşii triumfători, deşi cam îngrijiţi de triumful lor, iar albii necăjiţi, desperaţi, înfuriaţi din cauza influenţei lui Brătianu asupra domnitorului. Unii avînd frică pentru averile lor, alţii mergînd cu prostia pănă a visa guillotina rădicată în cîmpul Libertăţii! Iată la ce grad de tîmpire aduce atmosfera Bucureştilor!! Puterea şi îndrăzneala a celor ce se poreclesc roşii consistă numai şi numai în mişelia şi ameţeala acelor porecliţi albi, încît pentru un om cu sînge rece, spectacolul ce prezintă societatea Capitalei este tragico-prostico-caraghiozlicesc.

Unul din singurii oameni cu care am avut plăcerea a convorbi în treacăt este Eliad bătrînul[2], pe care am fost de l-am vizitat la casa lui de pe Podul tîrgului de-afară. L-am găsit în grădină făcînd straturi și trăgînd linii de alee, fără a se ocupa de buimăceala din oraș. În timp de două ore cît am șezut cu dînsul, am grăit împreună despre lucrările „Societății literare“ [3] și ne-am înțeles de minune în privirea ortografiei și gramaticei române. Eliad este, în privirea cunoștinței limbei noastre, cel mai învățat, cel mai competent dintre noi toți, care ne ocupăm de literatură. El vroiește pentru România o limbă simplă, dulce, armonioasă, ferită de *cacofoniciuni*, precum și o ortografie lesnitoare pentru toate clasele poporimei din țară. Principiul etimologiei îl admite în acelaș grad ca și noi, care voim să fie combinat cu acel fonetic. Într-un cuvînt, Eliad și eu ne potrivim în cele mai multe idei despre lucrările „Societății literare“ și chiar am convenit de a așterne împreună un proiect de gramatică și de ortografie, pe care îl vom prezenta la anul viitor membrilor acelei societăți.

Am să intru în curînd în corespondențe cu bătrînul filolog și, dacă îți va fi cu plăcere, ți-oi comunica scrisorile lui. Pănă atunci însă, noi să urmăm corespondența noastră amicală, căci și pe viitor doresc a fi colaboratorul *Foaiei* voastre.

Al tău frate, *V. Alecsandri*

Multe amicii și complimente la ai tăi.

CĂTRE GHEORGHE HURMUZAKI

170

Mircești, 16 decembrie 1867

Preastimate domnule președinte ! [1]

Am primt cu mare bucurie frumoasa diplomă [2] de membru onorariu al „Societății literare“ din Bucovina. Acest document mult prețios este pentru mine un nou îndemn de colaborare la *Foaia Societății*, îndemn ce-l voi urma cu plăcere spre a merita titlul de care am fost onorat.

Binevoiți dar, vă rog, domnule președinte, a exprima din parte-mi cele mai sincere mulțămiri onorabilului comitet al „Societății“ și a primi totodată asigurarea considerării mele celei mai distinse,

V. Alecsandri

Domniei-sale
Domnului G. Hurmuzaki
Președinte a „Societății literare“ din Bucovina

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

171

Mircești, 18 dec. 1867

Iubite Moș Pisoi,

De cînd ai plecat cam ciacîr de la Mircești, au trebuit negreșit să se petreacă mari evenimente politice în România una și nedespărțită, însă vestea lor nu au agiuns pînă în bîrlogul în care m-am retras de deșărtăciunile lumei liberale. Tot ce-ți pot spune este că ai lăsat în urmă-ți o iarnă grozavă și viscoloasă, care au ridicat troieni de trei stînjini pe la ușile oamenilor și a întrerupt comunicația între sate și orașe. De mai multe zile numai lupii și ministrul Brătianu aleargă cîmpii, lupii după vînat de vite cornorate, și Firfirig după vînat de deputați demagogi. Izbutirea a fost deplină ; cîțiva dorobanți au fost mîncați, cîțiva alegători au fost înspăimîntați și chiar stîlciți de ecpaeoa roșilor. Și, prin urmare, Camera viitoare se găsește compusă de nume cu totul necunoscute păn-acum, iar cît pentru cuconașii răsturnători de domnii cu mijloace bănești, au rămas la pragul ușei Camerii cu buza umflată ! Să trăiască sitemul constituțional ! Bună mașină de mandatari cînd mașinistul este dibaci. *Astăzi Brătianu ține țara în mîna lui* ; astfel zic gurile-căscate care-și închipuiesc că sînt oameni politici. *De-acum ne-am potopit !* răspund fricoșii cari de la 1848 tremură dinaintea eroilor din Caimata. Și, prin urmare, România se află după unii pe calea gloriei și a prosperității, iar după alții pe malul prăpastiei.

Proprietarii mari din județul Romanului, a cărora majoritate este compusă de armeni, îngrijindu-se de viitorul patriei și fiind însuflați de nobila dorință de a o scapa din pericolul ce o amenință, au găsit cu cale să mă aleagă pe mine deputat ![1] Eu sînt chemat pentru a Salva Națiunea Română !!!!!!

Văzînd și făcînd ! Poate voi merge ca să mai văd o dată caraghioslîcul parlamentar din București și apoi să mă retrag îndată iarăși în viața privată ; însă mai mult cred că voi sta la Mircești ca un om cuminte și ferit de orice *ambițiune* !

Timpul e aspru, drumul lung și greu, adimenirile vieții foarte puțin atrăgătoare și acele a Capitalei foarte nule... ; prin urmare, traiul din Mircești e de preferat pentru un om care nu se simte capabil de a fi salvator.

Oricum să se întîmple însă, te rog să te informezi cînd și cum d-l Ghiță Caliman a expediat lăzile cu sobele date mie de vodă și cu cada de fier, pentru care am depus prețul în mînile d-lui Caliman. Păn-acum nu am nici o știre despre aceste lucruri și am început a mă îngriji că s-or fi pierdut pe drum.

Totodată, trimite-mi adresa d-lui Caliman pentru ca să pot intra în corespondență cu d-lui. Mă vei îndatora foarte mult.

Tinerețe și sănătate !
V. Alecsandri

Arată m. sale domnului și doamnei complimentele mele cele mai sincere.

Gospodina îți trimete închinăciuni. Ți-ar trimite și vr-o șase ulcioare, dacă ar fi cu putință.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

172

[iarna 1868][1]

Iubite A.,

Ca un pescar cu noroc, ce-și trage năvodul încărcat de pește pe malul apei, astăzi am undit între hîrtiile mele pentru *Foaia Soțietății* o culegere de poezii izvorîte din pene maestre.

În portofoliul, unde ele erau ascunse, am mai descoperit în zilele trecute un nou poem asupra evenimentelor de la 1821, compus de un vornic de poartă, Vasili Bucur, și prescris într-un izvod cu alte versuri de la începutul secolului nostru. Izvodul poartă titlul original de *Tabla mișeliilor*, iar colectoriul poartă numele de Iogale, pe cît am putut să-i gîcesc semnătura.

Am trimis redactorului *Convorbirilor literare* din Iași un extract din zisul manuscript și, pentru ca să fac parte dreaptă, îți comunic rodul pescuitului meu de astăzi. El se compune de :[2]

1 O *epistolă umoristică* în versuri scrise de celebrul autor al lui *Alexandru Lăpușeanu*, C. Negruzzi, cel întîi prozator al României întregi ;

2 *Un cîntic haiducesc*, energic și poporal, de scumpul nostru amic C. Negri ;

3 *Cîteva strofe improvizate* de același în ziua dezrobirii țiganilor — 31 ianuarie 1841.

N.B. — Amicul nostru este un adevărat poet, însă niciodată el nu au voit să se încreadă în geniul său poetic. Cu toate acestea, bagagiul său literar este izvorît dintr-o inimă mult simțitoare și poartă sigilul unui talent de întîiul ordin. Pe cît ni aducem aminte, C. Negri posedă în portofoliul său următoarele scrieri în proză și versuri, cari, dacă s-ar publica, ar forma un volum de mare preț pentru adevărații iubitori de literatură poetică și de limbă armonioasă :

Mazepe — traducere din Lord Byron ;
Trei seri la Veneția — publicate în *Foaia științifică și literarіă*[3] ;
Stelele — poezie foarte frumoasă ;
Strigoiul — baladă ;
O noapte la țară — meditație ;
Călugărița ;
Floarea Doamnei ;
Cîntecul țiganilor dezrobiți, publicat în *Progresul*[4] etc., etc., etc.

4 O *satiră* de pe timpul lui Ioniță Sturza-vodă ; un model de stilul părinților noștri și de spiritul lor pe cît filosofic pe atît și satiric ;

5 *Un epitaf acrostih,* atribuit lui Tăutu, ale cărui scrieri s-au pierdut în Constantinopolea, unde el a murit la anul 1828 ;

6 *Ieri și azi,* cîntic de lume, care negreșit a desfătat generația trecută, ca romanțele amoroase ale lui Conachi și ca multe alte suspinări poetice ieșite din suflete de autori necunoscuți.

Pe lîngă acestea, mai adaug bucăți în proză, adică :

Un toast unionist al lui C. Negri, pronunțat la anul 1848 în mijlocul românilor emigrați, un document interesant pentru istoria Unirii Principatelor ;

Piatra Corbului, legende culese în Carpați de răposatul A. Russo.

Acest amic al meu, care mi-a ajutat la culegerea poeziilor populare, avea un spirit original și o imaginare colorată, care ar fi produs roade frumoase și demne de admirare dacă moartea crudă nu l-ar fi secerat de timpuriu.

El a scris cele întîi ale sale impresii în limba franceză, pe care o cunoștea prea bine, fiind crescut într-un institut din Elveția, și a debutat ca scriitor român în foaia *România literară* unde a publicat un minunat poem în proză, *Cîntarea României,* precum și o serie de *Cugetări* și *Amintiri* foarte interesante. *Revista română* din București a tipărit în coloanele sale *Jurnalul unui prizonier,* scris de A. Russo la mănăstirea din Sovejea, unde el fusese exilat sub domnia lui Mihail Sturza. Cauza acestei prigoniri a fost o mică piesă de teatru, *Jicniceriul Vadră,* în care un țăran cînta următoarele două versuri :

„Din Focșani la Dorohoi
Țara-i plină de ciocoi."

Acestea sînt singurile versuri românești ce le-au făcut A. Russo, însă le-a plătit cu o sihăstrie de două luni, căci astfel se încuraja literatura sub regimul „Reglementului".

Al tău amic,
V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA, PREȘEDINTELE CAMEREI ȘI ALEGĂTORII ROMAȘCANI

173

Mircesti, 18 janvier 1868

Mon cher Pantazi,

J'ai vu votre nom en tête du journal l'*Indépendance* et j'ai lu avec jubilation quelques-uns de vos articles contre la prétention de ceux qui veulent s'attribuer tous les faits glorieux de notre histoire contemporaine. Continuez à flageller les vendeurs du Temple et tapez fort... C'est la seule chose qu'ils n'auront pas volée.

Maintenant, quelques mots pour ce qui me concerne. Vous connaissez de longue date la sainte horreur que j'ai pour ce qu'on appelle *catahristicos* la politique chez nous, vous savez que je préfère être balayeur de rue que balayeur de *chambre* et pourtant Mrs les grands propriétaires du district de Roman m'on accablé de leurs votes ?! Un beau matin je me suis vu couché sur le lit de Procuste, autrement dit, la liste des députés appelés à sauver la Roumanie !!!!!

Grande fut ma surprise, comme vous pouvez vous douter, grande fut aussi ma colère ! mais il n'y avait rien à dire, je l'étais !!

Je l'étais, soit, le serai-je ? C'est autre chose ; or, je ne le suis plus car je viens d'envoyer ma démission au président de la Chambre, tout en adressant à mes électeurs une épître très sentie. Voillà !

Ne dites rien, ne me faites pas de reproches ce serait tout comme si vous me chantiez *femme sensible*. Adressez-moi au contraire des félicitations, je les accepterai avec plaisir et je vous considérerai mon ami véritable. Ceci convenu, je vous envoie ici copie de ma démission et de mon épître. Si vous voulez les publier *sans commentaires* dans votre feuille, [1] vous m'obligerez.

Je vous annonce que j'ai envoyé à Millo une nouveauté de circonstance intitulée le *Chemin de fer*. Vous irez la voir, n'est-ce pas ? et vous m'en direz votre opinion.

Tout à vous, de coeur,

V. Alecsandri *

Copie de pe demisia mea

Domnule president,

Ocupările mele literare nepermiţîndu-mi acum de a reintra în vieaţa politică, cu adîncă părere de rău vin să vă fac declarare că sînt obligat a refuza mandatul de deputat cu care m-au onorat d-nii alegători al Colegiului I din judeţul Roman.

Primiţi etc.

D-lor alegători ai Colegiului I din judeţul Roman. Aţi binevoit a mă onora cu voturile d-voastre şi a-mi încredinţa mandatul de deputat, în contra declarărei făcute de mine, în mai multe rînduri, că nu doresc a reintra în viaţa politică.

Ocupările mele literare şi convingerea mea că un om poate servi patria sa pe cîmpul literaturii ca şi în luptele parlamentare sau în diferite posturi ale Statului, mă fac însă a renunţa, cu adîncă părere de rău, la mandatul ce mi-aţi oferit.

Recunoştinţa mea către d-voastre este mare. Vă rog să credeţi că sînt mîndru de distingerea cu care m-aţi onorat în ultimele alegeri şi că, simţind această dorinţă ca d-voastră, de a videa ţeara noastră progresînd în toate ramurile, îmi voi pune silinţa de a aduce tributul literar, lăsînd altor bărbaţi mai capabili de a contribui la mărirea şi fericirea ei pe calea politicii.

Primiţi etc.

Mirceşti, 18 ianuarie 1868

Iubite Pantazi,

Am văzut numele dumitale în fruntea gazetei *Independinţa* şi am cetit cu vie satisfacţie cîteva din articolele dumitale împotriva pretenţiei caraghioase a celora care vor să-şi atribuie toate faptele glorioase ale istoriei noastre contemporane. Continuă să biciuieşti pe vînzătorii din Tempul şi loveşte puternic. Este singurul lucru pe care nu-l vor fi furat.

Acum, cîteva cuvinte despre ceea ce mă priveşte. Cunoşti de multă vreme sfînta groază pe care o am pentru ceea ce se numeşte abuziv * la noi politică, ştii că îmi place mai bine să fiu măturător de stradă decît măturător de *Cameră* şi, cu toate acestea, d-nii mari proprietari ai districtului Roman m-au copleşit cu voturile lor! Într-o bună dimineaţa m-am văzut culcat în patul lui Procust, adică pe lista deputaţilor chemaţi să salveze România !!!!!

Cum poţi bănui, mare mi-a fost mirarea, mare mi-a fost de asemenea şi supărarea! Dar nu mai era nimic de zis, eram!

Eram, fie, dar voi mai fi? Asta este altceva; dar nu mai sînt pentru că mi-am trimis demisia preşedintelui Camerei, adresînd, în acelaşi timp, alegătorilor mei o epistolă foarte mişcătoare. Asta este!

Nu spune nimic, nu mă dojeni, ar fi ca şi cum mi-ai cînta *femeie sensibilă.* Adresează-mi, din contră, felicitări, le voi primi cu plăcere şi te voi socoti ca pe adevăratul meu prieten. Acestea stabilite, îţi trimit aici copie de pe demisia şi de pe epistola mea. Dacă vrei să le publici fără comentarii în foaia[1] dumitale, mă vei obliga.

Te vestesc că am trimis lui Millo o noutate potrivită împrejurărilor, intitulată *Drumul de fier.* Te vei duce s-o vezi, nu este aşa? şi îmi vei spune părerea dumitale.

Al dumitale, din inimă,

V. Alecsandri **

---

* Anexe: copia scrisorii de demisie către preşedintele Camerei şi copia scrisorii de mulţumire către romaşcani.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

174

Mirceşti, 20 ghenar 1868

Iubite Alecu,

Ţi-am anunţat că scriu pentru *Foaia Societăţii* călătoria mea în Africa[1]. Iată începutul, cît poate să intre într-un număr al publicărei voastre. Citeşte-l dacă poţi, căci, neavînd nici timp, nici răbdare să-l prescriu pe curat, îţi trimit manuscriptul aşa precum a ieşit de sub condei, cu ştersături etc. Iar după ce-i citi, de-l vei găsi pe plac şi demn de a fi publicat, voi urma înainte descrierea voiagiului prin Munţii Uadras, pe la Arapii Bindiri şi la oraşul Tetuan de pe malul Mediteranei. Aştept răspunsul tău pân-a nu mă întoarce iar în Africa, căci acum încep istoria misiilor mele politice la 1859 şi voiagiul[2] meu în Italia pe timpul războiului, lucrare ce este destinată *Convorbirilor literare* din Iaşi.

---

* In original, κασαχριστικως = abuziv. (limba greacă)

** Cf. aici, p. 334 subsol.

Precum vezi, dragul meu Alecu, nu-mi pierd timpul bătînd în buze, deşi am refuzat a merge în capitala palavrelor, şi în Camera palavragiilor netrebnici.

Acum rămîi sănătos şi spune-mi ce mai faci ? Cum te găseşti ? Frige şi pe la voi ca aice ? Eu n-am ieşit de două săptămîni şi numai privind pe fereastră mă apucă fiori.

Al tău amic,
V. Alecsandri

Amicii la toţi ai tăi.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

175

Mirceşti, 30 ghenar 1868

Iubite domnule Negruzzi,

De cîtva timp, politica românilor (adică a guvernului actual) pare a avea tendinţă de a se Bismarcui şi de a lucra *pour le Roi de Prusse.* Fie ! oamenii de stat ce se găsesc astăzi la cîrmă au ideile lor, planurile lor, convingerile lor bune sau rele, şi nu voiesc a-mi da osteneala de a le analiza. Un lucru însă mă supără : simptomul vederat de nerecunoştinţă al românilor către împăratul Napoleon, cărui ei sînt datori cu tot ce au şi tot ce sînt.

Pentru a combate dar acest început de îngratitudine, sînt decis a publica *suvenirile mele din 1859*[1], unde voi împrospăta amintirea binefacerilor guvernului francez, descriind *pre cît se poate* detaiurile şi rezultatele misiilor mele politice în Francia, Englitera şi Italia. Scrierea însă nu va fi esclusif politică, ea va desemna portretele oamenilor mari ce am văzut la acea epocă, va păstra forma unei relatări de călătorie şi va cuprinde materie pentru un şir de mai multe articole.

Viindu-mi această idee, m-am gîndit îndată la foaia ce redigeaţi. Vroiţi să publicaţi în coloanele sale *Suvenirile mele din 1859* ? Scrie-mi două rînduri cu cel întîi curier şi voi trimite începutul uvragiului.

Sănătate şi veselie,
al d-tale amic,
V. Alecsandri

Multe amicii familiei vechiului meu contimpuran[2], care astăzi îşi ascunde lenea după talentul copiilor săi.

Destinasem pentru *Corvorbiri literare* voiajul meu la Maroc[3], însă vă mărturisesc că l-am trimis *Foaiei Societăţei din Bucovina,* după cererea amicului meu A. Hurmuzaki.

CĂTRE PANTAZI GHICA

176

Mircesti, 7 févr. 1868

Mon cher Pantazi,

Je viens d'apprendre que mes anciens adversaires, les récalcitrants de Patrascani[1], si bien roulés par vous devant la Cour d'Appel de Focsany, ont fait recours en Cassation. Si cela est vrai et si le procès doit subir un nouvel examen, c'est encore vous qui le défendrez et le gagnerez.

Soyez assez gentil d'aller vous informer de la vérité du fait ; en même temps veuillez m'avertir du jours fixé pour l'examen du procès. Je suppose que vous n'avez pas besoin d'une nouvelle autorisation de ma part.

J'écris en ce moment pour les *Convorbiri literare* de Jassi, rédacteur Jacques Negruzzi, mon voyage politique de 1859[2].

Vous y trouverez plusieurs traits relatifs à la politique de la France à notre égard, et je pense que vous pourrez en tirer parti vis-à-vis des tendances austro-moscovites de certains libéraux patentés qui prétendent diriger les destinées de la Roumanie.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mircești, 7 fevr. 1868

Iubite Pantazi,

Aflu că foștii mei adversari, recalcitranții din Pătrășcani,[1] așa de bine păcăliți de dumneata în fața Curții de Apel din Focșani, au făcut recurs la Casație. Dacă aceasta este adevărat și dacă procesul trebuie să sufere o nouă cercetare, tot dumneata îl vei apăra și îl vei cîștiga.

Fii așa de bun și du-te să afli adevărul faptului; în același timp binevoiește să mă anunți de ziua fixată pentru cercetarea procesului. Bănuiesc că nu mai ai nevoie de o nouă autorizație din partea mea.

Scriu în această clipă pentru *Convorbiri literare* de la Iași, redactor Iacob Negruzzi, călătoria mea politică din 1859[2]. Vei găsi acolo mai multe trăsături relative la politica Franței în privința noastră și mă gîndesc că poate îți vor folosi față de pornirile austro-moscovite ale unor liberali patentați care pretind să conducă soarta României.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

177

Mircești, 14 fevr. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

V-am scris, acum zece zile, pentru ca să vă anunț, că aș dori să public în *Convorbiri literare* o scriere întitulată *Suvenire de 1859*[1], în care intră călătoria mea în Italia pe timpul războiului. Nu am primit nici un răspuns până acum, de aceea nu v-am trimis manuscriptul meu.

*En attendant,** vă comunic un articol asupra unei colecții de poezii care datează de pe la începutul secolului nostru. Dacă vă cuvine, publicați-l în unul din numerile viitoare și în curînd voi ținea la dispunerea d-voastre *Suvenirile din 1859*.

Amicii părintelui d-voastre.

Amicul d-voastre,
V. Alecsandri

178

Mircești, 28 fevr. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Vă mulțumesc pentru volumul I al *Convorbirilor literare* și pentru poeziile d-lui cavaler Stamati, ce ați avut bunătate de a-mi trimite, și îmi place a profita de această ocazie spre a vă felicita și ca redactor, și ca poet. Întreprinderea d-voastre a avut meritul de a oferi un cîmp de dezvoltare talentelor nouei generații și acum aveți mulțumirea de a prezenta publicului un buchet de produceri intelectuale cari promit un frumos viitor literaturei noastre.

D-l Maiorescu cu studiile sale serioase și interesante, d-nii Pogor, Corne, Scheletti, Pruncu, Șerbănescu etc. cu plăcutele lor cercări poetice, d-l Leon Negruzzi cu talentul său de romanțier, d-l Ianov[1] cu spiritualele sale cînticele și d-voastră cu ingenioasele proverburi teatrale și cu gingașele versuri ce ați publicat în foaia *Convorbirilor...* formați o pleiadă nouă cărei nu-i lipsește nici inspirarea, nici armonia, nici știința, nici avantagiul de a videa în rîndul d-voastre o tînără muză, d-ra Matilda Cugler[2], care cîntă cu multă fragezime.

Eu, pustnicul din Mircești, mă simt fericit de a vă privi călcînd cu pasuri atît de repezi pe calea înflorită și roditoare ce ați apucat. Sînteți în *dulcea lună Mai* (o poezie pe care o cetesc ades) ; lăsați dar inimilor voie să-și ia zborul spre țermurile lumei ideale și feriți-le de crivățul vîrtegitor al patimilor politice.

---

* Pînă atunci (limba franceză).

Cît pentru poeziile d-lui Stamati, deși un critic posomorît ar putea găsi în ele oarecari neglijări de rime, mărturisesc că eu le-am citit cu mult interes. E lucru rar de a auzi glasuri române răsunînd dincolo de Prut și exprimînd simțiri patriotice ; meritul bătrînului bard basarabean este mare că a avut curagiul a cînta în umbra fioroasă a pajurei rusești și noi care ne-am bucurat de lumină și de libertate trebuie să ținem seamă de singurătatea sărmanului cîntăreț. Lesne-i de-a se descuragia și de a muți cînd se vede cineva departe de ai săi, condemnat a trăi între străini apăsători ; prin urmare eu admir pe dl. Stamati că și-au păstrat sufletul neatins de rugina muscălească și sînt dispus a descoperi multe frumuseți în poeziile sale.

Așa, de pildă, în *Fiica lui Decebal* îmi place tablourile cuprinse în aceste strofe :

> Deci pe-a noaptei frunte
> Cînd discul de aur al lunei plutia
> Ș-a lacului unde
> Dulcele ei raze tremurînd clătia
> De pe deal cetate
> Pe mal copaci deși
> Umbre culca noaptea
> Pe luciul apei ca mari uriești.
> . . . .
> Au murit Minvana
> Deci cînd pe văi, ape, negura cădea
> Și ca prin fum toamna
> Luna făr-de raze roșie plutea
> Atunci, gemănate
> Două umbre vin,
> Saltă -ntrulocate...
> Stejarul se mișcă, arfa sună lin.

Nu mai puțin îmi pare frumoasă această strofă din *Sentinela taberii de la Copou* :

> „În a sa vînoasă mînă greu buzdugan răsucia,
> A lui coapsă era-ncinsă cu pala uriească,
> Iar pe cap el purta coiful peste care strălucia
> Doi lei ținînd cap de zimbru sub o coroană domnească."

Asemine alergarea calului din Ciubăr-vodă este descrisă cu peană măiastră :

> „Iar în vîrtejul de colb,
> Ale lui picioare iuți
> Se văd numai fluturînd
> Ca patru albe aripi
> Și toate în urma sa
> Se tupilă prea încet
> Ca o dungă înnegrind
> Departe în orizon. etc."

Pe lîngă aceste și altele, mai adaug frumosul articol în proză *Suceava și Alexandru cel Bun* și zic că bardul basarabean a binemeritat de la patrie — dar mă opresc, căci nu-mi rămîne loc decît să te îmbrățișez,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

179

Mircesti, 1 mars 1868

Cher ami, je viens avant tout vous remercier pour la promesse que vous m'avez faite de vous occuper de mon démélé avec les habitants de Patrascany lorsque la Cour de Cassation, libre enfin de tout conflit avec la Chambre, trouvera le temps de reprendre ses travaux. Je compte comme toujours sur votre amitié et sur votre éloquence... et là-dessus je rentre dans le calme du juste dont la conscience est... * de toute moralité. Bratiano et Cie.

---

* Cuvînt indescifrabil.

Enfin vous voilà soulagé, cher ami ! vous m'avez flanqué le savon de l'amitié au sujet de ma démission de député. J'en profite (du savon) pour m'en laver les mains (des turpitudes actuelles). Voilà deux mois que mes ex-collègues se lavent avec succès à ce qu'on appelle en roumain *bataie în buză*, occupation chère aux orateurs patentés, et le pays n'est pas encore entré dans l'ère de prospérité promise avec tant d'emphase !!!! Nous autres paysans qui préparons nos charrues, pour le labeur du printemps nous sommes loin de nous douter du bonheur que l'on nous bâcle sur le *Dealul Mitropoliei*[1], il est vrai que nous nous en soucions comme du Messie des Juifs.

O ! peuple rempli d'ostentation ! tu manques de sandales et pourtant tu te paies le luxe d'une assemblée de blagueurs qui te coûte cher mais qui en revanche se fiche de toi avec une rare persévérance !

Voilà un thème que je vous engage à développer dans un de vos prochains articles de la *Presse* ; votre esprit et votre talent en sauront tirer parti pour produire un joli morceau de littérature politique. A propos de ce nouveau journal dont vous m'avez envoyé le 1 numéro je n'ai qu'à vous adresser des compliments. Les idées en sont saines et bien exprimées, mais conservera-t-il longtemps cette attitude digne et sérieuse ? Ne peut-on pas craindre de voir la *Presse* descendre dans l'arène où l'on se *boue-scule* sous pretexte de défendre les intérêts de la patrie ?

Hélas, des principes aux personnalités il n'y [a] que le quart d'un pas et il est sitôt franchi dans le feu de la discussion.

Vous m'avez fait la gracieuseté de me demander mon concours ? Mais vous savez bien, cher Pantazi, que je n'ai pas chez moi d'encre assez amère pour écrire des articles politiques. Tout ce que je pourrai faire pour répondre à votre amicale proposition, ce serait de vous envoyer quelque feuilleton littéraire. En attendant, comme je n'ai rien de prêt, si vous voulez publier quelque chose de moi, vous trouveriez dans *La feuille de la Société de Bucovine* et dans les *Convorbiri literare* de Iassi, plusieurs articles, tels que : *Mon voyage au Maroc*, la *biographie d'A. Russo* et une partie de mes

Souvenirs de 1859, qui seraient fort contents d'avoir les honneurs de la réimpression dans le feuilleton de la *Presse*.[2]

Tout à vous, de coeur,
V. Alecsandri

Mirceşti, 1 martie 1868

Iubite prietene, mai întîi de toate îţi mulţumesc pentru promisiunea pe care mi-ai făcut-o de a te ocupa de încurcătura mea cu locuitorii din Pătrăşcani cînd Curtea de Casaţie, liberă, în sfîrşit, de orice conflict cu Camera, va găsi timpul să-şi reia lucrările. Eu mă bizui, ca întotdeauna, pe prietenia ta şi pe elocvenţa ta... şi cu asta intru în liniştea celui drept a cărui conştiinţă este [lipsită] de orice moralitate. Brătianu şi Compania.

În sfîrşit, iată-te uşurat, dragă prietene ! mi-ai tras o săpuneală relativ la demisia mea de deputat. Profit de aceasta (de săpun) pentru a-mi spăla mîinile (de turpitudinile actuale). Iată două luni de cînd foştii mei colegi se spală cu succes cu ceea ce în româneşte se cheamă *bataie în buză*[*], ocupaţie dragă oratorilor patentaţi, şi ţara n-a intrat încă în era de prosperitate promisă cu atîta emfază !!! Noi ceilalţi, ţăranii, care ne pregătim plugurile pentru semănatul de primăvară, sîntem departe de a bănui fericirea care ni se găteşte în pripă pe *Dealul Mitropoliei*,[1] este adevărat că ne pasă de aceasta, ca de Mesia al evreilor.

O ! popor plin de lăudăroşenie ! îţi lipsesc opincile, şi totuşi îţi plăteşti luxul unei adunări de mincinoşi, care te costă foarte scump, dar care în schimb nu se sinchiseşte de tine cu o rară statornicie. Iată o temă pe care ţi-o propun să o dezvolţi într-unul din viitoarele tale articole din *Presa* ; spiritul şi talentul dumitale vor şti să tragă profit pentru a produce o frumoasă bucată de literatură politică. Şi pentru că a venit vorba de acest nou jurnal, din care mi-ai trimis primul număr, nu am decît să-ţi adresez complimente. Ideile sînt sănătoase şi bine exprimate, dar va păstra el oare mult timp această atitudine demnă şi serioasă ? Nu ne putem teme de a vedea *Presa* coborînd în arena unde se înghesuie[**] toţi, sub pretextul de a apăra interesele patriei ?

---

[*] În original, în limba română.

[**] În original, joc de cuvinte : scris *boue-scule*, în loc de *bouscule*, pentru a sublinia cuvîntul *boue* = noroi.

Vai, de la principii la personalități nu există decît un sfert de pas și el este îndată străbătut în focul discuției.

Mi-ai făcut amabilitatea de a-mi cere concursul? Dar știi, dragul meu Pantazi, că nu am la mine cerneală atît de amară, pentru a scrie articole politice. Tot ceea ce voi putea face pentru a răspunde propunerii dumitale amicale ar fi să-ți trimit cîteva foiletoane literare. Pînă atunci, cum nu am nimic gata, dacă vrei să publici ceva de mine, vei găsi în *Foaia Societății Bucovinei* și în *Convorbiri literare* din Iași mai multe articole, anume: *Călătoria mea în Maroc, Biografia lui A. Russo* și o parte din *Suvenire din 1859*, care ar fi foarte mulțumite să aibă onoarea unei reimprimări în foiletonul *Presei.*[2]

Al dumitale, din inimă,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

180

Mircești, 15 mart. 1868

Iubite Alecu!

Am primit odată cu scrisoarea ta, poeziile nepotului tău.[1] Aceste *Flori de mormînt* sînt gingașe și duioase, căci au rădăcina lor în inima poetului. Le-am citit cu multă plăcere și am găsit în ele adevărate accente sufletești, de pildă: *

Bucățile intitulate: *Unde? Casa galbenă, Adio, Mihalcea,* sînt frumoase, pline de o gingășie melancholică, care găsește un dulce răsunet în inimi.

Asemine în poeziile: *Cîte sărutări* și *Copilul* sînt strofe ieșite din sufletul poetului. **

Iată, poezie adevărată, poezie exprimată în limbă armonioasă și limpede. Bucovina se poate făli că are poetul său, căci D. Petrino au cules pe mormîntul scumpei sale soții un buchet de cele mai frumoase flori.

Te rog, iubite Alecu, să-i exprimi din parte-mi felicitările cele mai sincere și să-i mulțumești la grațiozitatea ce au avut a-mi trimite preciosa sa broșură.

Mă întrebi în care stil Miculi au compus liturgia *[sic]* de care ți-am vorbit în anul trecut. Nefiind muzic și neputînd giudeca decît prin impresia ce am primit auzind acea leturgie, tot ce pot spune este că-i minunată și că, fără de a fi nici în stil slavonesc, nici în stil catolic, nici în stil cosmopolit, este o compunere nimerită, măreață, melodioasă, care va produce mare efect în biserica noastră.

Miculi are mult talent, precum știi, și ocupă la Lemberg o poziție însemnată, fiind directorul Conservatorului de acolo. Prin urmare, nu cred că ar vroi să o schimbe pe una equivalentă în București și chiar nici eu nu l-aș îndemna să părăsească realitatea pentru himeră. Cît pentru liturgia lui, te pot încredința că este minunată și dar bine ar face fratele tău, Constantin, să profite de influența lui în București pentru ca să facă pe guvern a dobîndi acel giuvaer muzical.

Nu știu dacă *Foaia societății* mai trăiește, căci în anul acesta nu am mai primit nici o broșură.

Al tău frate, *V. Alecsandri*

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

181

Mircești, 20 mart. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Am primit chiar acum scrisoarea d-voastre din 15/27 a lunei și vă mulțemesc înainte de toate pentru asigurarea ce-mi dați că părintele d-voastre merge spre bine. Dacă drumurile nu ar fi nepracticabile precum sînt, m-aș repezi înadins la

---

* Urmează citate din poeziile: *Umbrei, Desperarea, La Dumnezeu, Victoria, Eu te-am iubit.*

** *Idem.*

Iași ca să văd pe vechiul meu amic și să-i spun din gură ceea ce simt în inimă. În neputința în care mă aflu însă de-a mă urni din Mircești, vă rog să-i arătați din parte-mi frățeștile mele amicii și să-i spuneți că am însărcinat pe o bătrînă vrăjitoare ca să-i facă de leac prin discîntice. Sper că la venirea mea în Iași îl voi găsi sănătos.

Am citit cu multă plăcere poezioarele lirice cuprinse în scrisoarea d-voastre și nu pot să vă zic mai bine, decît să urmați înainte pe calea poetică în care ați intrat ; să cultivați *balada* ca una ce se ține de familia poemelor și... să *îngrijiți de rimă*, ca să fie naturală și bogată. Îmi permit acest consiliu în calitatea mea de om cu părul alb.

Veștile ce-mi dați despre viitorul *Convorbirilor literare* m-au bucurat. Fiți perseverent și, dacă în adevăr concursul meu vă este necesar, vi-l promit din toată inima.

Dl. Maiorescu va face un mare serviciu limbei și literaturei noastre combătînd tendința transilvană de a le poci, sub cuvînt de a le latiniza orbește sau, mai bine zicînd, de a le brașoveni. D-lui care este înzestrat cu un spirit analitic și ajutat de cunoștințe variate ar nimeri foarte mult, dacă ar cerceta asemine lucrările literare din București, care mi se par cam *hop deoparte*, după cum zice românul.

V-am trimis prin poștă un nemol de poezii, le-ați primt ?

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

P.S. Într-un cuvînt ținut de dl. Hăjdeu în Camera Deputaților[1] asupra teatrului, oratorul a pretins că în comedia mea *Concina* aș fi *poetizat adulterul*. Adevărat să fie ? Care-i opinia d-voastre ? Bătrîna prințesă povestește Doctorului că au făcut o plimbare noaptea pe mare cu un necunoscut și către urmă nu l-au mai văzut. Putea oare să comită ea un adulter într-o barcă îngustă și legănată pe valurile mărei ? Nu s-ar fi expus a răsturna barca în delirul voluptăței ? etc. Cu toate aceste, dl. Hăjdeu găsește în acea situație periculoasă un pericol pentru morala publică... *inde irae !* *

---

* De acolo mîniile (limba latină).

182

Mircești, 10 april 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Viu să vă mulțumesc pentru grabnica ospeție ce au primit *Pastelurile*[1] în *Convorbirile literare*. Această grațiozitate este de natură a mă îndemna ca să vă comunic o nouă serie de aceleași poezii, însă nu oi cădea în acest păcat până ce nu m-oi încredința de impresia ce au produs *iernaticele* mele din numărul III. Mă tem să nu fi insuflat fiori acelor care le-au citit, deși li s-au acordat locul de onor în foaia d-voastră.

Oricum să fie, ca părinte îmi este permisă îngrijirea pentru copiii mei, prin urmare vă semnalez două greșeli de tipar în poezia *Primăvara* : Versul care începe strofa a doua trebuie îndreptat astfel :

„El vine, se înalță, în cercuri line zboară !“

Versul al doilea din strofa a treia zice :

„Pe crengile pădurei un *rai* de păsărele.“

Eu scrisesem roi în loc de rai, însă dacă vi se pare că *raiul* prezintă o imagină mai expresivă nu-l strămutați din locul său.

Cetit-ați în *Foaia Societății din Bucovina*[2] începutul voiajului meu la Maroc ? Acolo greșelile de tipar foiesc ca un furnicar, dar nu numai atîta, chiar limba, chiar stilul articolului este schimonosit. Redactorul *Foaiei* au găsit de cuviință a mă face cu de-a sila adeptul *țiunilor* și a *ciunilor*, atribuindu-mi cuvintele *impresiune*, *confusiune*, *variaciune*, *onoare* în loc de *onor* etc. Această bunăvoință din partea redacțiunei bucovine m-au făcut a lua deciziunea de a mă feri în viitor de *inserțiunea elucubrăciunilor* mele în columnele *Foaiei Societăței*. Pentru mine, o foaie menită a răspîndi gustul literaturei și care comite cacofonii în soiul *Fundăciunei Pumnuliane* este o foaie condemnată.

Ardelenii nu produc nimic frumos și poetic pentru că spiritul lor s-au inciunit și nu poate lua zborul mai presus decît aberăciunele gramaticale. Mă tem că și bucovinenii vor cădea în aceeași meteahnă.

Tot Moldova, sărmana, păstrează simţul bun şi gustul estetic în privirea literaturei. De aceea am o adevărată plăcere să scriu pentru *Convorbirile noastre* şi să strîng mîna frăţeşte redactorului.

Al tău amic,
V. Alecsandri

Amicii vechiului meu confrate[3], căci sper că acum este ridicat de pe boală.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

183

Mirceşti, 15 aprilie 1868

Iubite moş Pisoi,

„Adevărat au înviat!
Să ne vii în casă,
Să ne şezi la masă
Cu trei ulcioare de vin
Şi cu două de pelin!
Amin!“

Te aştept cu nerăbdare ca să te îndop cu cap de miel şi cu harpacică, în luncă, pe iarbă, la umbra stejarilor, în cîntecul păsărilor.

„Inima să se-ndulcească,
Masaoa să se stropească
După datina strămoşească.“

Atunci vom desluşi împreună problemele ce-mi spui despre furnicătura ce ştiu parisiencele a insufla de la piele în carne, din carne la os şi de la os tocmai în măduvă, căci strămoşii noştri romanii ziceau: *in vino veritas*.

Acum însă să-ţi vorbesc de P.G., de a cărui căsătorie te interesezi. Au venit tînărul la Ruginoasa, şi, după îndemnul ce mi-au făcut prin o scrisoare m-am dus să-i dau agiutorul putincios. Am găsit pe Sm[ărândiţa] şi pe fratele său binedispuşi în favoarea lui P.G., însă copila nu vrea, căci nu-l iubeşte. Ea s-au mărturisit mie că nu simte nici o înclinare pentru el. Ce să-i faci? dor de zor şi mila cu sila nu se poate. Am sfătuit pe junele nostru să cate a cîştiga simpatia fetei, a-i inspira un pic de dragoste, căci familia ei nu vroieşte a-i sili vroinţa.

E mult că G. nu mai are pe Sm[ărândiţa] în contra lui. Prin urmare, el are cîmpul deschis de a lucra la dobîndirea inimei copilei. Ce-a face? Nu ştiu. Înţelegi însă, moş Pisoi, că Miţa nu-i de aruncat în capul unui mire dacă ea nu simte nimică pentru dînsul... De-ai fi însurat şi ai avea o fată iubită, ai ghindi la fericirea ei şi i-ai împlini toate dorinţele... ferindu-te de a o mărita cu de-a sila, după moda cea veche. Aşa e?

Chiar acum aflu că Brătianu a păţit-o la Bacău, adică şi-au găsit Bacăul. Viind cu prinţul la Iaşi, a găsit cu cale să înlocuiască pe prefectul Leca cu un altul. Naţionaliştii, guardiştii băcauani s-au împotrivit la o asemine schimbare. Atunci Brătianu a lăsat pe vodă la Iaşi şi a mers la Bacău pentru ca să înfrîneze populaţia prin maiestatea persoanei sale. Însă naţionaliştii guardişti l-au şuierat, se zice, i-au tăiat ştreangurile de la trăsură şi nu l-au lăsat decît cînd Brătianu le-a declarat că el ar fi o persoană particulară, fiind demisionat, sau *designionat*, cum zicem noi în provincie.

Încît am cumpărat-o, într-atîta ţi-o vînd.

Marghioliţa mi-au scris că te-au văzut la Paris şi că au avut mare mulţemire. Paulina îţi trimite amicii şi îţi pregăteşte un *Keşket* sau *ocapama*, sau o *ciulama*, sau o *musaca*, după cum îi pofti. Adio, arată respecturile mele lui vodă şi doamnei.

Cu bine,
V. Alecsandri

Amicii lui Baligot.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

184

Mirceşti, 18 april 1868

Iubite confrate,

Oraşele se ocup de politică, iar noi ţăranii am început munca de primăvară. Plugarii brăzduiesc, sămănătorii arunc sămînţa în pămînt şi natura întinereşte, văzînd-o cu ochii. În *consecinţă [sic ?]* îţi trimet o nouă baniţă de versuri, adică urmarea *Pastelurilor*[1], ca poezii de *circonstance*. După aceasta, promit să te las în pace pînă cînd voi afla opinia adevăraţilor cunoscători asupra galeriei mele.

Cum merge părintele d-tale ? Binevoieşte, te rog, a mă înştiinţa îndată ; vei îndatora mult pe al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

185

Mirceşti, 20 april 1868

Iubite Alecu,

Am primit de-abia ieri scrisoarea ta din 4/16 şi, de frica neregularităţii poştelor noastre, mă grăbesc a-ţi răspunde îndată, pentru ca urările mele de sfintele sărbători să agiungă la Cernăuţi înainte de finitul Paştilor. Adevărat au înviat ! Să-ţi fie vara vară cu flori, cu holde şi cu sănătate ! Soarta să-ţi zîmbească şi să te încălzească cu un amic, a cărui absenţă de şase luni au fost crud simţită.

Cît pentru mine, acest iubit soare mi-au adus odată cu razele sale un şir de idei şi de imagini poetice pe care le vărs în calupuri de strofe. Lăsînd deci la o parte orice lucrare mai serioasă, am început o galerie de pasteluri care vor cuprinde diferite tablouri de frumuseţile naturei şi de munca cîmpului. Cîteva din acele pasteluri de iarnă au apărut în numărul III din *Convorbiri literare ;* (cetitu-le-ai ?). Altele vor apare în curînd inspirate de farmecul primăverii. Şi tot astfel, dacă voi fi sănătos, am de gînd să urmez înainte în cursul anului pentru ca să descriu plăcerile vieţii cîmpeneşti. Doresc să am opinia ta asupra acestui şir de poezii : sînt ele nimerite sau ba ? Sînt ele de natură a produce vreun efect plăcut ? Iată sujetele pastelurilor ce au să iasă într-unul din numerele viitoare a *Convorbirilor : Dimineaţa de primăvară, Tunetul, Noaptea, Floriile, Paştile, Scrînciobul, Plugurile, Sămănătorii, Rodica*[1] etc.... În curînd voi trata *Rusaliile, Sînzienile, Praşila, Secera, Coasa...* etc. În total, poeziile acestea vor forma un volum întreg, care va cuprinde impresiile mele de la ţeară. Fiind însă că, cu asemenea poezii, florile au un loc însemnat, te rog să-mi trimiţi îndată manuscrisul lui C. Negruzzi asupra *Florei române*[2] ce l-am lăsat la tine acum doi ani, cînd am trecut prin Cernăuţi ; în el sînt numele originale ale florilor noastre, nume care se potrivesc cu soiul compunerilor mele.

Astă-iarnă[3] ţi-am trimis mai multe articole pentru *Foaia Societăţii :* 1 *Călătoria mea la Tanger,* 2 *Alecu Russo,* 3 O colecţie de poezii inedite de-a lui Negri, C. Negruzzi etc.

Primit-ai aceste din urmă sau pierdutu-s-au ele prin troenele iernii ?

Îmi ceri ca să-ţi las numaidecît articolul intitulat *A. Russo*[4] ? Fie ! căci nu pot nimică a-ţi refuza, însă te rog, iubite, ca să regulezi a nu mi se mai giuca festa neplăcută ce mi s-au giucat în partea I a *Călătoriei mele la Maroc.* Dacă *Foaia Societăţii*[5] ţine ca să mă aibă de colaborator, pretind ca să mă primească cu defectele mele de stil şi de limbă, iar nu să mă ciunească din cap pînă în picioare şi să-mi schimbe cuvintele. Nu voiesc să fiu silit a primi *impresiuni,* cînd eu mă mulţumesc cu impresii, nici să mă înzestreze cu *onoare,* cînd eu mă mulţumesc cu onor. Ca redacţia să aibă sistemul ei de ortografie şi să ţie mordicus la ea, treacă-meargă, dar ca să cerce a impune chiar şi limbagiul său autorilor, asta-i o pretenţie, pe care eu unul nu o pot admite. De este *Foaia Societăţii* o publicare serioasă ce are de scop a răspîndi idei şi gustul literaturei în public, îi dau mîna cu fraţie, iar dacă această foaie are de gînd a cădea în păcatul foilor ardelene, adecă a propaga Pumnulismul cu lepturărismul şi cu fundăciunismul gramatical al acestui onorabil profesor... eu unul mă despart de ea ca de o nevastă care-şi

BIBLIOTECA – CENTRALĂ – UNIVERSITARĂ CLUJ-NAPOCA

pierde cărăruşa. Ar fi trist de a vedea o foaie tînără să ajungă, de-abia după trei ani, o cotoroanţă neînţeleasă ca *elucubrăciunile* transilvane pe care nimeni nu vrea să le citească. Cînd dracu om înţelege cu toţii că o literatură, ca să fie literatură adevărat naţională, trebuie să-şi iee izvorîrea din geniul poporului, iar nu din fabricile de cuvinte pocite a lui Cipariu et Compani ! Francezii au avut pe Vaduis şi Trissotin[6] care au rămas ca tipuri ridicule de jargonism, asemene viitor îşi pregătesc la noi toţi acei care clocesc cuvinte şi scot dihanii limbistice, destinate a rămîne ca modeluri de pedanterism burlesc.

Am cetit poezia lui M. Rosetti. Tînărul are talent şi trebuie încurajat.

Amicii la toţi ai tăi şi bejănarului Anibal Gherghel.

Al tău frate,
V. Alecsandri

Aud că I. Bratianu, trecînd prin Bacău, şi-ar fi găsit Bacăul, adică ar fi fost şuierat de popor şi că nu ar fi scăpat din mîinile lui decît declarînd că el şi-au dat demisia de ministru. Minciună să fie sau adevăr ?

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

186

Mirceşti, 24 april 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Scrisoarea d-tale din 14 a lunei m-a mîhnit mult prin vestea ce-mi dai de boala părintelui d-tale. Vechiul meu amic au trecut prin grele încercări, însă curagiul ce au arătat în tot cursul boalei denotă o putere morală care va înrîuri asupra organizărei sale şi-l va face a trece criza cea periculoasă. Eu îi doresc din suflet să poată merge la băi, pentru ca să urmeze o cură radicală şi favorabilă sănătăţei sale şi am buna sperare că Dumnezeu ne va păstra, d-tale un scump părinte şi mie un amic preţios. În curînd voi veni însu-mi

la Iaşi ca să-l văd şi să-l mai îmbărbătez, dacă va fi trebuinţă.

Mă întrebi cum îmi pare începutul anului II al *Convorbirilor ?* El promite o frumoasă roadă literară şi cred că importanţa acestei publicări va merge tot crescînd, însă evitează pe cît vei putea de a te face editorul unor articole confuze ca acel al d-lui Eraclid[1], căci asemine scrieri serioase pot să fie mult apreţuite de un public luminat ca acel din Germania sau din Franţa, unde filozofia este o ştiinţă pricepută, dar în ţările noastre ele nu sînt nici înţelese, nici gustate. Scopul foii d-tale este de a răspîndi iubirea de citire şi de a dezvolta literatura ; prin urmare, trebuie să dai publicului nostru materii pe care să le mistuie uşor şi cu plăcere.

Aritcolul d-tale intitulat *Primblări* răspunde foarte nimerit acelui scop, căci este spiritual şi potrivit cu natura noastră glumeaţă. Eu am avut mare plăcere a-l citi şi doresc să urmezi înainte, căci nimic nu-mi pare mai interesant decît descrierile de voiajuri cînd ele sînt făcute de un om *du monde.** Primblările d-tale formează ceea ce francezii numesc *une agréable causerie*** şi zău, o asemine convorbire e lucru rar la noi, de cînd politica a strechiet lumea şi ne-au înzestrat cu o mulţime de palavragii serioşi şi uricioşi.

Te felicitez dar pentru soiul plăcut ce ai adoptat în descrierea primblărilor d-tale şi sînt încredinţat că va fi binevenit de cititorii foaiei. Asemenea îţi fac complimente pentru *Ultima lacrimă*, o poezie bine simţită şi armonios exprimată. Permite-mi o singură observare : versul al doilea, din strofa de pe urmă ar trebui schimbat, căci, citindu-l repede, el produce o frază confuză :

„Grabnic lacrima va trece pe cer cum, trece un nor."

Urechea aude trecînd lacrima pe cer şi mintea nu se dumereşte îndată în prezenţa unei asemine imagine.

Fiindcă mi-am permis o primă observare, voi continua întrebîndu-te dacă d-ta care simţi cu atîta căldură armonia limbei ai îndrăzni a întrebuinţa în poezie *terminaţiune în iune*. Nu cred şi am dovadă la aceasta că, în toate versurile ce ai scris până acum, te-ai ferit de acest păcat. Apoi dar pentru ce mă faci să-mi ţiuie urechea amestecînd în stilul d-tale uşor şi elegant *ţiuni*, care le-ai putea da lesne dracului pomană. Lasă pe beoţienii-ardeleni să creadă că au descoperit cuadratura cercului, fiindcă unul din ei, într-o oră de *aberăciune*, a suferit de facere în *elucubrăciunea ciunelui* şi a hultuit pe biata limbă română cu această monstruozitate! Beoţienii nu au produs nimica în domeniul adevăratei literaturi şi nu au nici cel mai mic drept de a se constitui legislatorii limbei române; ei sînt condemnaţi a pătimi de *ciune* şi de *ţiune* ca *de boale* fără leac, dar d-ta, dar dl. Maiorescu, dar „Junimea" să cadă în hăugaşul beoţian, aceasta nu vine ţării la socoteală. Eliad nu admite pe *ciune*, nici pe *ţiune* şi Eliade are mai multe drituri a fi ascultat decît Cipariu-Pumnul-Barnuţ şi Laurian.

---

* De lume (limba franceză).

** O convorbire plăcută (idem).

Va fi o zi frumoasă pentru mine cînd oi videa că te-ai lepădat de Satana ardelean şi că „Junimea" noastră are destulă independenţă pentru ca să rîdă de zbîrciturile ciuniştilor de peste Carpaţi!

Vă mulţumesc la toţi pentru complimentele ce-mi adresaţi apropo de *Pasteluri* şi vă trimit din parte-mi cele mai sincere îmbrăţişări.

V. Alecsandri

Te felicitez că în *Primblări* ai întrebuinţat cuvîntul *război* în loc de *rezbel*. Mult aş dori să adoptezi şi cuvîntul *onor* în loc de *onoare*, fiind mai sonor, mai bărbătesc.

Nu s-ar putea întocmi poeziile populare ce aţi primit din Bucovina? Poate că, cercetînd bine, s-ar găsi ceva frumos în colecţia de care mi-ai vorbit. Aş dori să o văd.

CĂTRE MATEI MILLO

187

Mirceşti, mai 1868

Mon cher Millo, [1]

Je vous envoie cette lettre de A. Hurmuzaki pour que vous soyez prevenu des difficultés qui vous attendent à Czernovitz, et que vous puissiez prendre vos précautions en conséquence. Cette lettre est la réponse de Hourmuzaki à ma dépêche télégraphique.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mirceşti, mai 1868

Iubite Millo, [1]

Îţi trimit această scrisoare a lui A. Hurmuzaki pentru ca să fii prevenit de greutăţile care te aşteaptă la Cerănuţi şi să poţi să-ţi iei măsurile potrivite. Această scrisoare este răspunsul lui Hurmuzaki la depeşa mea telegrafică.

Al dumitale,
V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

188

Mircesti, mai 1868

Mon cher Pantazi,

Je me trouvais à Jassi quand votre lettre est arrivée à Mircesti. A mon retour je l'ai trouvé coquettement juchée sur mon bureau et m'attendant comme une charmante surprise. En effet elle a tenu ce qu'ele promettait car elle m'annonce votre prochaine incursion dans nos parages.

Ai-je besoin d'ajouter que vous serez reçu à bras ouverts et que votre présence chez moi sera une véritable fête pour ma maisonnette? Venez donc, la *lunca* vous prépare des concerts de rossignols inconnus à Bucarest.

Vous dites que vous accompagnerez Jora [1] à son retour à Roman, mais vous ne fixez pas l'époque. Sera-ce à Paques ou à la Trinité?

Pour ma part je me propos de partir mardi pour Galatz afin d'y rencontrer mon frère, et Dieu sait si une fois aux bords du Danube, je ne serai pas tenté de faire une promenade jusqu'a Giurgevo en bateau à vapeur puis un salt jusqu'à Bucarest. J'ai quelques petites affaires à régler là bas qui réclament impérieusement ma présence.

Il serait fort curieux que je vinse moi-même vous chercher dans la moderne Capoue, pour vous emmener à Mircesti. Quoiqu'il en soit, tâchez de terminer votre comédie en cinq actes avant notre rencontre afin que vous m'en donniez lecture.

Merci pour les nouvelles politiques. Je m'y intéresse médiocrement. Merci également pour ce que vous me dites de mon procés. Je tiens beaucoup a vous avoir pour mon défenseur par devant la Cour de Cassation, mais je pense qu'il vaudrait mieux attendre jusqu'à ce que l'affaire vienne à l'ordre du jour.

Sur ce, cher ami, je finis comme j'ai commencé, en vous disant : venez, vous me rendrez heureux et vous passerez quelques jours de calme parfait, en respirant un air pur de tout miasme politique.

Je vous attends et vous embrasse.

Votre ami,
V. Alecsandri

Mes compliments respectueux à Md. Ghica

Mirceşti, mai 1868

Iubite Pantazi,

Mă găseam la Iaşi cînd scrisoarea dumitale a sosit la Mirceşti. La întoarcerea mea am găsit-o drăguţ cocoţată pe biroul meu şi aşteptîndu-mă ca o plăcută surpriză. În adevăr, a ţinut ceea ce făgăduia căci ea îmi vesteşte apropiata dumitale călătorie pe meleagurile noastre.

Mai este nevoie să adaug că vei fi primit cu braţele deschise şi că prezenţa dumitale la mine va fi o adevărată sărbătoare pentru căsuţa mea ? Vino deci, *lunca* * îţi pregăteşte concerte de privighetori necunoscute la Bucureşti.

---

* În original, în limba română.

Spui că vei însoţi pe Jora [1] la întoarcerea sa la Roman, dar nu arăţi cînd. Va fi la Paşte sau la Sf. Treime ? *

În ce mă priveşte, îmi propun să plec marţi la Galaţi ca să îl întîlnesc pe fratele meu, şi Dumnezeu ştie dacă, odată pe malurile Dunării, nu voi fi îndemnat să fac o plimbare pînă la Giurgiu cu vaporul cu aburi, apoi un salt pînă la Bucureşti. Am cîteva mici afaceri de aranjat acolo, care cer neapărat prezenţa mea.

Ar fi foarte curios ca să vin chiar eu să te caut în Capua modernă pentru a te lua la Mirceşti. Oricum ar fi, încearcă să termini comedia dumitale în cinci acte înainte de întîlnirea noastră, astfel încît să mi-o citeşti.

Mulţumesc pentru veştile politice ! Nu prea mă interesează. Mulţumesc, de asemenea, pentru ceea ce îmi spui despre procesul meu. Ţin mult să te am ca apărător în faţa Curţii de Casaţie, dar cred că ar fi mai bine să aşteptăm pînă cînd afacerea va veni la ordinea zilei.

Cu aceasta, dragul meu, închei cum am început, spunîndu-ţi : vino, mă vei face fericit şi vei petrece cîteva zile de linişte desăvîrşită, respirînd aerul pur de orice miasmă politică.

Te aştept şi te îmbrăţişez. Prietenul dumitale,
V. Alecsandri

Salutările mele respectuoase d-nei Ghica.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

189

Mirceşti, 1 august 1868

Iubite Alecu,

În vara aceasta, păcatele şi nevoile m-au împins a merge la Bucureşti şi, a doua zi după sosirea mea, am căzut bolnav. Apa dulce a Dîmboviţei şi aerul parfumat de principiuri a

---

* Aluzie la vechiul cîntec burlesc francez : *Malbrough s'en va t'en guerre*, generalul englez a cărui întoarcere nesigură de la război putea fi „à Paques ou à la Trinité".

Capitalei mi-au dat un soi de holerină de care am pătimit vreo şase săptămîni. De-abia acum am început a-mi redobîndi puterile şi tocmai acum am primit un telegram de la dl. V. Alexandrescu-Urechia, prin care mă înştiinţează că „Societatea literară“[1] are a-şi deschide şedinţele în cursul lunei august, adecă în timpul celei mai groaznice fierbinţeli. Înţelegi că am tot atîta dorinţă de a mă întoarce la Bucureşti, cît a mă duce în sînul deşertului de Zahara. Prin urmare „Societatea“ va lucra fără mine şi în anul acesta. Neavînd mai multe sănătăţi de schimbat, ca cămeşile, găsesc de cuviinţă a păstra pe aceea ce am şi care este destul de hîrbuită.

Nu ştiu care-i isteţul iscoditor al ideei de a condemna pe membrii „Societăţii literare“ a se aduna în luna lui cuptor. Avut-au de gînd a ne îndemna ca să lucrăm mai cu foc ? Oricum să fie, eu unul sînt decis a sta pe loc, mai cu seamă că am început o cură de ape minerale de Kissingen. Îmi trebuiesc încă vreo 30 de zile pentru ca să înghit ulcioarele de care am făcut provizie. Deci, cu mare părere de rău, mă văd în neputinţă de a răspunde la patriotica chemare a d-lui V. A. Urechia.

Nota bene. E de prisos a cerca de a mai deştepta în mine simţuri de devotament, patriotism, glorie etc. De cînd aceste cuvinte au agiuns a fi deviza şarlatanismului politic, ele nu mai au nici o influenţă asupră-mi.

Aşadar, pentru ca să mîntui această scrisoare, te rog să-mi trimiţi *îndată* cu poşta, manuscriptul lui C. Negruzzi asupra florei române[2], pe care ţi l-am încredinţat şi de care am mare trebuinţă.

Vei îndatora prea mult pe al tău amic,

V. Alecasndri

Am văzut în mai multe rînduri pe frate-tău, Constantin, la Bucureşti, l-am găsit foarte afectat de criticele unor jurnale. Cine l-au scos din minte ca să lase Dulceştii pentru ca să se amestece în ţăriţe politice !

Adresa pe plic : Monsieur Alexandru Hourmouzaki
Czernovitz
Bucovine

CĂTRE V. A. URECHIA

190

Mirceşti, 7 august 1868

Domnule director,

Răspunzînd la telegramul d-voastre din 3 august, am regretul de a vă face cunoscut că starea sănătăţei mele nu-mi permite a veni la Bucureşti spre a lua parte la lucrările Socităţii literare.

Binevoiţi, vă rog, a esprima onorab. mei colegi deplina mea părere de rău de a nu mă putea întruni cu domniile-lor, şi a priimi asigurarea destinsei mele considerări.

V. Alecsandri

Domnule Alecsandrescu, veţi găsi aice alăturată o adresă a d-lui inginer din Iaşi care, din eroare, mi-au trimis-o mie.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

191

Mirceşti, 21 august 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Vă scriu în grabă pentru ca să vă întreb cum se află părintele d-voastre ?

Nu am primit încă numărul *Convorbirilor* din 15 august. Sper că numai poşta e de vină, căci ea ne gioacă ades feste de soiul acesta.

Ce mai face societatea „Junimea“ ? Iţi trimit multe amicii.

Al d-voastră amic,

V. Alecsandri

Nu ai de gînd să tragi o raită pe malurile Siretului ?

CĂTRE NICOLAE HURMUZAKI

192

Mircești, septembrie 1868

Iubite Nicule,[1]

Am scris în mai multe rînduri lui Alecu și n-am primit răspuns de la el. Se vede că este absent din Cernăuți, fiind dus la băi sau la „Societatea Academică" din București.

Eu am găsit de cuviință, în cît mă privește, a mă abține de a mai merge în capitală, căci astă-vară dulceața apei Dîmbovița m-a îmbolnăvit foarte rău. La vîrsta mea, sănătatea este lucrul cel mai prețios și trebuie păzită de toate influențele vătămătoare, precum, de pildă: politica de pe podul Mogoșoaei, paveaoa aceluiași pod, otelurile locuite de deputați, senatori și alte jivine sugătoare etc. Prin urmare, m-am decis a șidea liniștit acasă și a continua ocupările mele literare...

Adio, scumpe amice, trimte cele mai amicale complimenturi familiei d-tale și îți aștept răspunsul cu nerăbdare.

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

193

Mircești, sept. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Cînd am văzut pentru ultima oară pe părintele d-tale, am rămas sub o impresie foarte amară. Vechiul meu amic era într-o stare desperată, asupra căreia nu-mi puteam face nici o iluzie. Și însă cînd am aflat că s-au săvîrșit din viață, am fost cuprins de o tristeță adîncă, căci e trist de-a vedea restrîngîndu-se cercul contimporanilor săi! E dureros de-ați pierde amicii cu care ai petrecut în tinerețe, ai lucrat la renașterea unei țări iubite și te-ai deprins a-i prețui. Costaki Negruzzi este un nume scump României și va rămîne în pleiada pionierilor intelectuali ai neamului nostru; el și cu Hrisoverghi au fost cei dintîi în Moldova care au dat semne de independență literară, ferindu-se de formele stilului mitologic, plin de Afrodite, de Apoloni etc., adoptînd drapelul școalei romantice. Scrierile sale, deși nu multe, au însă un caracter nou în literatura noastră, deosebindu-se prin eleganță, limpezire de stil, energie și adevărat românism. *Alexandru Lăpușneanu* este un model neimitat pănă astăzi și stă în fruntea literaturei noastre.

Eu aplaud cu bucurie hotărîrea ce ai luat de a aduna toate operile părintelui d-tale spre a le publica într-o ediție completă și, în curînd, ți-oi comunica un manuscript al său, care se află la Cernăuți și care cuprinde un catalog botanic. *Flora română*[1] se arată în el cu veșmintele sale naționale și este o adevărată comoară de numiri poetice ale plantelor noastre. De cîte ori mă întîlneam cu părintele d-tale, îl certam că nu mai scrie nimic de mulți ani; el îmi răspundea, rîzînd:

„Cucul cîntă sus pe nuc,
Și tu vrei să mă apuc
Ca să scriu de flori de cuc!"

Adevărul este că sub regimul de politică seacă care domnește în țară de la 1848 încoace, bieții literatori erau ca niște cuci rătăciți. Cu toate aceste, într-o zi, i-am dus acasă un caiet de hîrtie albă și liniată și l-am amenințat de-a nu-i da răgaz pînă ce nu-mi umplea caietul cu cerneală. Peste o săptămînă, ca să scape de mine, amicul meu mi-a trimis *Flora română*. Acest manuscript îl voi pune în curînd la dispoziția d-tale, însă cu condiție ca să mi-l înapoiezi după ce vei scoate o copie, căci țiu foarte mult a-l păstra ca un autograf prețios și ca un suvenir iubit.

In scrisoarea d-tale am surprins oarecare simptome de descurajare pentru viitorul *Convorbirilor literare*. Lipsa de colaboratori și preocupările d-tale casnice sînt într-adevăr motive serioase de îngrijire, însă nu trebuie să te lași învins de o greutate momentană. Junimea, distrasă de plăcerile vărei, va reveni cu iarna la ocupări mai serioase și va da iar semne de viață ; cît pentru mine care am de gînd a nu părăsi Mirceștii pînă în primăvara viitoare, îți promit tot concursul meu. Doresc ca reușirea victorioasă a *Convorbirilor* să fie cel mai bun răspuns atît la atacurile ardelene, cît și la tăcerea bucureșteană.

Am citit maximele și ideile în versuri ce mi-ai trimis și mi-au plăcut. Urmează înainte și răspunde prin forma epigramatică celor care ar bănui. Lucrul nou, neuzitat deșteaptă totdeauna răutatea spiritelor mici.

Adio. Te îmbrățișez frățește.

V. Alecsandri

194

Mircești, 1 noiem. 1868

Iubite amice,

Aducătorul acestui răvaș este un tînăr cetățean din cetatea Mircești care ar dori să dobîndească luminele academice pentru a se face profesor (*și a scăpa astfel de serviciul militar.*)

Cum să fie admis între externii Academiei ? Cătră cine să se adreseze ? *That is the question.*

Am gîndit să-l recomand d-tale cu rugăminte ca să faci ce vei găsi de cuviință spre a înduioșa pe directorul Academiei.

Cine știe, dacă îndeplinind această cerere a mea, nu vei avea norocul de a pregăti pentru patrie un *futur* mare profesor de Universitate, împiedicîndu-l de a se face astăzi un prost soldat ?

Oricum să fie, te rog să te interesezi de recomandatul meu, și crede că vei îndatora mult pe

al d-tale amic :

V. Alecsandri

Îți trimit scenele din *Femmes savantes.*

CĂTRE PANTAZI GHICA

195

Mircești, 19 nov. 1868

Mon cher Pantazzitiune [1]

Nu fi cu uitătiune
Că am o citatiune
La nalta Casatiune
La 25 noiemvrie
Am toată speratiune
De bună succesiune
În al meu procesiune
Te sărut cu amiciutiune

V. Alecsandritiune

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

196

Mircești, 25 nov. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Cum am primit răvașul d-tale, am și scris lui Cogălniceanu, lui A. Golescu și lui M. Jora (doi miniștri și un deputat) spre a le recomanda cu căldură cererea [1] respectabilei d-tale maice. Am bună sperare că dorința sa va fi realizată fără nici o greutate, căci fie cît de politică, Camera e ținută de-a fi și politicoasă către persoanele care merită respect și considerare.

Acum viu și răspund la amanul ce mi-ai adresat atît prin glasul elocuent al lui Carp, cît și prin scrisoarea d-tale. Am vrut îndată să mă arăt bun platnic și să mă achitez de o datorie contractată, însă... însă... cînd am cercetat buzunarul literar, nu am găsit nimica în el !! Adevărul e că, de la începutul iernii, mă simt cuprins de o sfîntă de lene care mă face a privi condeiul ca un instrument falcoianesc.

Cu toate aceste, tot am de gînd a îndeplini promiterea ce ți-am dat și de voi mai găsi vreo scînteie în cenușa închipuirii mele, voi da zor *Ciocoilor,* a cărora cele întîi două acturi sînt gata.[2]

Îmi vine să ți le trimit pentru ca astfel să fiu obligat a scrie celelalte trei, cari vor completa comedia.

Cît pentru pasteluri... Mi-au înghețat penelul și colorile s-au sleit pe paletă. Dacă aș fi mai tînăr, le-aș apropie de focul ochilor a vreunei copile... dar știi proverbul lui Ioan :

„Dragi îți sînt fetele ?"
„Dragi."
Dar tu lor ?"
„Și ele mie !"

M-am bucurat de propunerea ce ți s-au făcut a trimite *Convorbirile* în Basarabia. Frații noștri de peste Prut vor considera această foaie ca o mană de care va profita simțul românismului ce au început a se deștepta în vecinătatea Moldovei.

Popoarele tinere primesc mai lesne impresia frumosului și a renașterei prin glasul armonios a poeziei decît prin acel răgușit a politicei. Copilul e legănat cu cîntice, nu cu discursuri străchiete.

Am citit începutul *Evreicei*[3] și aștept cu nerăbdare urma novelei, care promite de-a fi interesantă. Ziua de dimineață se cunoaște.

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

Te rog să binevoiești a-mi traduce alăturatul răvaș și a-mi trimite îndată traducerea. Mă vei obliga foarte mult.

CĂTRE PANTAZI GHICA

197

Mircești, 5 déc. 1868

Mon cher Pantazi,

Je vous remercie tout d'abord pour la bonne nouvelle que vous m'avez donnée au sujet de mon procès. Je vous avertis ensuite, que je viens d'écrire aujourd'hui même à Cogalniceano.[1] Si ma lettre a de la chance, vous obtiendrez immanquablement ce que vous désirez. Allez voir Cogălniceano chez lui, parlez lui franchement. C'est un homme beaucoup moins raide qu'on ne le croit, et son coeur parle souvent plus haut que sa raison.

Le courrier part, il ne me reste que juste le temps de vous embrasser et de vous assurer de toute mon amitié,

V. Alecsandri

Mircești, 5 dec. 1868

Iubite Pantazi,

Îți mulțumesc mai întîi pentru buna veste pe care mi-o dai în legătură cu procesul meu. Te anunț, apoi, că am scris chiar astăzi lui Kogălniceanu.[1] Dacă scrisoarea mea are noroc, vei obține fără îndoială ceea ce dorești. Du-te să-l vezi pe Kogălniceanu la el, vorbește-i deschis. Este un om mult mai puțin rigid decît se crede, și inima sa vorbește adesea mai tare decît judecata sa.

Curierul pleacă, nu-mi mai rămîne decît timpul să te îmbrățișez și să te asigur de toată prietenia mea,

V. Alecsandri

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

198

Mircești, 6 dec. 1868

Iubite moș Pisoi,

Îți scriu în ziua de Sf. Neculai ca să te felicitez de sărbătoare și să-ți urez ani mulți împodobiți cu amorași, fiind însă cu toată urarea merită un bacșiș, după datina strămoșească, iată bacșișul ce vin a-ți cere.

Prin plaiurile voastre există un boier bătrîn, anume Nastasaki Bașotă, care împrumută bani spre englendisire și care precum știi posedă o ipotecă a moșiii Foltești. El au fost rugat de colonelul Duca ca să binevoiască a face o simplă declarare către tribunalul de Galați în privirea obligațiilor rurale a fratelui meu, și, în adevăr, a făcut-o... însă cu cărciocuri! Giudecă însuși cetind următoarea copie :

„Văzînd cererea făcută de debitorul meu, col. I. Alecsandri, pentru a i se libera bonurile ce stau depozitate la tribunalul de Galați, apoi dacă acest onorab. tribunal mă asigurează că în fondul moșiei Foltești voi fi despăgubit în totul, atunci din parte-mi rămîn bonurile libere.“

Tribunalul de Galați, luînd cunoștință de un asemine act *întortochiat*, s-a grăbit în a încheie jurnal, zicînd că el nu poate să-și ia asupra-i responsabilitatea și să garanteze pe dl. Bașotă că fondul Foltești corespunde și la valora creanței d-sale. Pe asemine motive regulează a se face cunoscut d-lui Nicolaidi, procuratorul d-lui I. Alecsandri, ca să producă o declarare din partea d-lui Bașotă fără asemine clauze... etc.

Adică : Tribunalul, fără a lua în considerare că moșia Foltești are o valoare întreită de somele ipotecate în fondul ei, răspunde prin un *lasă-mă să te las* la propunerea meșteșugoasă a d-lui Bașotă și, în vremea asta, bonurile rămîn închise în lada comitetului de lichidare, și frate-meu duce dorul.

Eu însumi mă resimt de această încurcătură bașototribunălească, căci de la vînzarea bonurilor atîrnă plata procentelor cuvenite lui Cuza-Vodă, fratele meu fiind obligat a le trimite regulat înălțimei-sale.

Aceste împregiurări fiind așternute dinaintea ochilor tăi, iubite junelule, iată bacșișul ce aștept.

De la Botoșani pînă la moșia cuconului Nastasaki, distanță nu e mare. Suie-te în cupetul tău, du-te ca fulgerul la dînsul și fă-i un *engomion* de cele mai ritorice spre a-l convinge că este în destul garantat în fondul Folteștilor pentru ca să nu mai aibă nevoie de a-și rezerva drepturi asupra bonurilor... Că, prin urmare, ar face un adevărat serviciu fratelui meu trimițîndu-mi mie o declarare simplu redigeată prin care să se desiste *fără condiții* de orice pretenție asupra ziselor obligații, mai cu seamă că o mare parte din ele nu mai există, fiind ieșite la sorți chiar din anul dintîi. Într-un cuvînt fă cum îi știi și izbutește în această misie diplomatică pentru ca tu să ai mulțemirea de a putea zice ca Cezar : *Veni, vidi, vixi* și noi să căpătăm înlesnirea de a scoate bonurile din închisoarea unde zac și de a le vinde spre îndestularea creditorilor Iancului.

Cîștigînd o asemine victorie, mai ilustră decît aceea de la Sadova, te-ai pune în rînd cu Alexandru Makedon, cu Napoleon I și cu Cezar, strămoșul nostru, care (fie zis între noi) trebuie să se strîmbe urît cînd privește de sus la strănepoții lui. Eu unul îți promit o odă precum se cuvine la toți acei care fac mari și grele biruinți.

Aștept cu nerăbdare rezultatul expediției tale și, sperînd că va fi așa precum nu puțin să se bucure sufletul meu, te îmbrățișez :

La mulți ani
Cu mulți bani !

V. Alecsandri

P.S. Iată o scrisoare pentru cuconul Nastasaki. Citește-o și o lipește.

Ai de gînd să petrecem împreună revelionul la Ruginoasa ? Vom metahirsi ceva *parale ghiorele*.

Paulina te așteaptă cu cămara plină.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

199

Mircești, 12 dec. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Îți trimit o curiozitate istorică pentru ca să aveți de ce rîde cînd vă veți aduna duminica viitoare. Acest document poate figura cu succes în *Albumul grotesc* ce compune dl. Pogor.

M-am apucat să scriu un roman [1] pentru *Convorbiri* și mă silesc să-l dau gata pentru numărul de 1 mart. 1869.

Multe amicii la toți și d-tale în parte.

V.A.

200

Mircești, 21 dec. 1868

Iubite domnule Negruzzi,

Trimit „Junimei“, de Anul nou, o nouă serie de *Pasteluri*[1] și îi doresc toate fericirile și succesele, atît literare, cît și amoroase. Eu îmi voi petrece sărbătorile la țeară, regretînd de-a nu mă putea găsi în mijlocul veselei „Junimi“ și, mai cu seamă, regretînd juniea ce zboară atît de repede pe aripele anilor cari trec.

Adio și sincere amicii familiei d-tale, precum și d-lor Maiorescu, Pogor, Corne etc.

V. Alecsandri

Pentru anul al treile a *Convorbirilor*,[2] adică de la 1 martie 1869, vă promit urmarea *Pastelurilor* și un roman intitulat *Dridri*.

CĂTRE SMĂRĂNDIȚA DOCAN

201

Mircești, dimanche, [1868—1869][1]

Ma chère Smaranditza,

Il se présente un acquéreur pour du blé. Il demande pour commencer, 1 500 sacs, et, si la qualité lui convient, il ira jusqu'à 4 000, voire même 6 000 sacs.

C'est un Mr de la Bukovine qui vient de m'écrire à ce sujet. On désire connaître le prix des *cents kilos* en gare de Mircesti..., mais comme je ne possède pas de céréales à vendre, je compte t'adresser le marchand.

Faut-il lui écrire de se rendre à Rouginoasa ? On paye argent comptant. Réponds-moi de suite.

Je vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Mircești, duminică, [1868—1869][1]

Dragă Smărăndița,

Se înfățișază un cumpărător pentru grîu. El cere, pentru început, 1 500 saci și, dacă îi convine calitatea, va merge pînă la 4 000 ; poate chiar 6 000 saci.

Este un d[om]n. din Bucovina care mi-a scris în legătură cu aceasta. Vrea să cunoască prețul *sutei de kilograme* în gara Mircești..., dar, cum nu am cereale de vînzare, socotesc să ți-l trimit ție pe negustor.

Trebuie să-i scriu să vină la Ruginoasa ? Plătește pe loc. Răspunde-mi numaidecît.

Vă îmbrățișez pe toți,

V. Alecsandri

202

Ce dimanche [1868—1869][1]

Ma chère Smaranditza,

J'ai eu des nouvelles de Zangențian par Georges Hourmuzaki. Son intention est de ne pas me rendre l'argent du cylindre, mais de raccommoder celui-ci tant bien que mal et de le tenir à ma disposition.

Tu comprands que je l'ai envoyé promener, que faire maintenant ? Intenter un procès à ce drôle ? C'est m'exposer à de nouveaux frais et à des courses à Czernowitz qui ne me convienent guère.

J'ai reçu une lettre de Baligot qui me dit que le Prince est très fâché contre toi, à cause de certain retard dans le paiement du bail de la St. Démètre. Qu'y a-t-il de vrai dans cette colère princière ?

Je pars demain et vous embrasse tous,

V. Alecsandri

Duminică [1868—1869][1]

Dragă Smărăndița,

Am avut vești despre Zangențian prin Gheorghe Hurmuzaki. Intenția lui este de a nu-mi înapoia banii pentru cilindru, ci de a-l repara pe acesta cum se va putea și de a mi-l ține la dispoziție.

Iți închipui că l-am trimis la plimbare. Ce să fac acum? Să intenteze un proces caraghiosului acestuia? Aceasta ar însemna să mă expun la noi cheltuieli și la drumuri la Cernăuți care nu-mi convin deloc!

Am primit o scrisoare de la Baligot, care mi-a spus că Prințul este foarte supărat pe tine din cauza unei anumite întîrzieri la plătirea arendei la Sf. Dumitru. Ce este adevărat din această supărare princiară?

Plec mîine și vă sărut pe toți,

V. Alecsandri

CĂTRE A. COCIU

203

[1869]

Mon cher Mr Cociu[1]

Il doit arriver pour moi un paquet de Lemberg contenant des notes de musique. Je vous prie de le remettre à Mr Wachman[2]. Quant au port vous serez aimable de le payer pour moi et de me fair savoir à Mircesti ce que vous avez déboursé, afin que je m'acquitte de cette petite dette pour le porte.

Tout à vous,

V. Alecsandri

L'adresse de Mr Wachman est : Strada Belvedere 53.

[1869]

Iubite domnule Cociu,[1]

Trebuie să sosească pentru mine un pachet de la Lemberg conținînd note de muzică. Vă rog să le înmînați d-lui Wachmann[2]. În ce privește transportul, veți fi așa de bun să-l plătiți în locul meu și să mă înștiințați la Mircești cît ați cheltuit, astfel încît să pot să-mi plătesc această mică datorie pentru transport.

Al dumneavoastră,

V. Alecsandri

Adresa d-lui Wachamnn este : Strada Belvedere 53.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

204

Mircești, ghenar 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Vă mulțumesc la toți pentru complimentele și felicitările ce mi-ați adresat și sper că îmi vor fi priincioase.

Am aflat cu multă bucurie că maica[1] d-tale au căpătat întreaga pensie de 1 200 lei. Camera, astă-dată, s-au arătat inteligentă.

Te autoriz să tipărești *Pastelurile* în oricare număr din *Convorbiri* va veni mai bine la chibzuială. Te rog însă ca strofa I din pastelul intitulat *Miezul iernii*[2] să fie schimbat în modul următor:

„In păduri trăsnesc stejari. E un ger amar cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit;
Iar zăpada cristalină pe cîmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi și scîrție sub picioare."

În manuscriptul ce ți-am trimis, versul al treilea a strofei începe cu: *Peatra crapă.* Vroiesc să le scot din ea fiindcă ele recheamă un gioc numit frîntură de limbă care sună așa: Peatra crapă, capra calcă.

Nu pot să-ți trimit nici o notiță despre persoanele din societate care au giucat pe scenă *Les femmes savantes* traduse de părintele d-tale fiindcă atunci eram absent din țară. Cît pentru manuscriptul antologiei[3] ce ți-am promis, îl aștept de la A. Hurmuzaki și sper să ți-l comunic în curînd. Am sfîrșit partea I a romanului *Dridri* și-l vei avea negreșit pentru 1 mart.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

Amicii „Junimei".

205

Mircești, 20 ghenar 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Ți-am promis un roman[1] pentru începutul anului III a *Convorbirilor*. Iată partea I. Pentru ca să urmez mai înainte, aștept ca să o citești și să-mi spui cu franchețǎ dacă ți se pare potrivită cu spiritul și tendințele foaiei „Junimei". În cazul acesta, te-aș ruga să-mi faci cunoscut dacă fiecare capitol poate să intre într-un număr a foaiei și pentru cîte numere crezi că ai găsi materie în manuscriptul ce-ți trimit?

Oricum să fie, eu sînt decis să scriu înainte *istoria adevărată* ce am început, pentru ca să o public într-un volum. Partea II[2] va cuprinde descrierea unor evenimente din 1848.

Ți-am vorbit, mi se pare, de un proiect ce am de a publica întregul meu repertoriu dramatic. Caut pentru aceasta un editor[3] cărui aș lăsa tot beneficiul vînzărei, dar totodată și toată cheltuiala și osteneala tipărirei. Nu ai putea să-mi găsești un asemine giuvaer?

Trimite-mi te rog, un exemplar din *Calendarul Scrînciobului*. La țeară, viața fără calindar e ca nunta fără lăutari.

Cetita-i *Traianiada* lui Bolintineanu? Ce ziceți la „Junimea" despre dînsa? Multe amicii la toți.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

206

Mircești, 6 fevr. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Ți-am trimis partea I a romanului intitulat *Dridri*, cu o scrisoare la care aștept răspunsul[1], avînd nevoie de unele informări. Nu știu dacă ai primit manuscriptul meu, căci regularitatea postală a României nu-mi pare să fi agiuns la acel grad de perfecție care este visul oamenilor noștri de stat. Cu toate aceste, să sperăm că manuscrisul nu a avut aceiași soartă cu banii ce au motivat ilustrarea zelosului Fălcoianu de schingiuitoare pomenire.

Am primit no. 23 a *Convorbirilor* și am constatat în *Pasteluri* cîteva greșeli de tipar care sînt de natură a schimba chiar înțelesul unor versuri, de exemplu: În portretul[2] sub no. XXI la începutul ultimei strofe, versul întîi nu rimează cu cel al doilea, fiindcă în loc de el ar fi trebuit să se tipărească după manuscript:

„Nici o mîndrie mare nu-ntrece-a ta mîndrie."

Asemine în portretul[3] sub no. XXII, versul al doilea din ultima strofă e greșit, căci, în loc de:

„Că-ți vede veselia ș-amorul dulce-n față", ar fi trebuit să fie:

„Că-ți *rîde* veselia ș-amorul dulce-n față."

Cuvîntul *rîde*, precît îmi pare, produce o imagină mai vie și este chiar o expresie românească din cele mai nimerite. Adeseori am auzit zicînd: *îi rîd ochii de bucurie*; *îi rîde veselia în față* etc.

Am observat chiar în ideile și maximile d-tale cîteva greșeli de tipar care ar trebui îndreptate și, de aceea, cred că ar fi bine să adoptezi în foaia *Convorbirilor* un colț destinat pentru *errata*.

Acum mă prezint iar cu o mînă plină de *Pasteluri*, care aș dori să figureze la începutul anului al treilea, adecă în numărul de la 1 martie. Este cam indiscret din parte-mi a vă năvăli astfel cu poezii, însă n-am ce face, căci am promis d-rei M. Docan[4] că se va publica *Buchetul*[5] la acea dată.

Un proverb francez zice : *Faut de la vertu, pas trop n'en faut* *, asemine am putea zice : *Faut de la poésie, pas trop n'en faut* ** ; de aceea, promit să vă mai slăbesc cu versurile pînă mai încolo în vară, pe timpul secerişului.

Te rog să arăţi amiciile mele fratelui[6] d-tale şi tuturor membrilor „Junimei“.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

207

Mirceşti, 10 fevr. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Christofor-Columb a descoperit America, d-ta ai făcut o descoperire şi mai rară şi mai neaşteptată. Ai descoperit un editor de opere literare ! Glorie d-tale şi glorie „Junimei“, care primeşte a edita scrierile mele. Eu din parte-mi mă învoiesc bucuros cu condiţiile enumerate în scrisoarea[1] d-tale şi, cum voi veni la Iaşi, vom regula împreună modul acestei publicări. Deocamdată socot că ar fi bine a se face în foaia *Convorbirilor* un mic anunţiu despre viitoarea întreprindere tipografică spre a încunoştinţa publicul ce se interesează de literatura noastră.

Ediţia Charpentier este nimerită şi îmi convine foarte bine ; operele mele, atît poezie, proză, cît şi piese dramatice, poate să formeze vro 6 volumuri, afară de acele ce cu ajutorul sfintei lene voi mai produce în viitor. Scopul meu fiind de-a publica toate scrierile mele într-o singură şi aceeaşi ediţie, „Junimea“ va avea preferinţă fără nici o contestare pentru editarea operelor mele viitoare.

---

* Trebuie virtute, dar nici prea multă (limba franceză).
** Trebuie poezie, dar nici prea multă (limba franceză).

Numărul *Pastelurilor* se va sui pînă la 40. Avînd vreo 35 gata, îmi rămîne încă un număr mic de compus pentru a completa volumul acestor poezii uşoare.

Încît priveşte romanul *Dridri,* recunosc că, fiind prea lung, nu poate apărea într-un şir de numere prea disproporţionat cu soiul publicărilor obicinuite pînă acum în foaia *Convorbirilor.* Interesul romanului s-ar pierde cu vreme şi lectorii s-ar osteni. Prin urmare, găsesc mai nimerit a-l publica în deosebi, şi dar te rog să-mi înapoiezi manuscriptul.

Ţi-oi trimite în locu-i un *proverb* şi un *episod interesant*[2] extras din romanul *Dridri* care nu va reclama mult spaţiu în foaie. Înţeleg că, pentru o foaie ce iese numai de două ori pe lună şi care nu scoate decît 2 coale la fiecare 15 zile, articolele trebuie să fie scurte, căci altminteri ele devin ostenitoare.

Mulţumindu-ţi pentru bunăvoinţa ce mi-ai arătat întru căutarea şi descoperirea *giuvaerului,* te îmbrăţişez şi tot păstrez sperarea de a te vedea într-o zi la Mirceşti.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

Vestea ce mi-ai dat despre moartea copilului d-lui Pogor m-au întristat. Te rog să-i arăţi din parte-mi că mă asociez din suflet la durerea ce simte.

Amicii, fratelui d-tale şi întregei „Junimi“.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

208

Mircesti, 14 févr. 1869

Mon cher Cogălniceano,

Je suis victime d'un escamotage grec qui me joue un tour abodinable. Tu sais que les diverses compagnies qui ont obtenu la concession du chemin de fer de la Moldavie, ont choisi Mircesti pour lieu de stations[1] entre Paşcani et Roman. La compagnie actuelle avait elle même consacré cette disposition en inscrivant la station de Mircesti sur son plan d'études.

J'étais tranquille et me faisais une fête à l'idée d'arrêter mes amis au passage et de les faire descendre des wagons pour leur faire les honneurs de mon petit coin.

Tout à coup un grec apparait sous la figure de Mons. Costică Soutzo, et, grâce à ses intrigues il parvient en sa qualité de Commissaire d'expropriation, à décider les ingenieurs de transferer la station à Halaucesti, propriété d'un autre grec, le prince A. Morouzi-Sveristeano.

Sans nul doute celui-ci a promis de céder le terrain gratis (ce que d'ailleurs moi-même je suis disposé de faire) et cette cession a alléché Mr C. Soutzo qui y trouve un avantage pécuniaire. Les deux *Danaos trouvent* à cette mesure des bénéfices incontestables, mais les Communes et les propriétaires des environs se trouvent gravement lésés dans leurs intérêts puisque la position de la nouvelle station alonge d'un quart de poste le transport des céréales.

J'ai adressé au ministre des travaux publics une supplique dont je te prie de prendre connaissance, à cette supplique j'ai ajouté celle des communes avoisinantes, ainsi qu'un plan des localités, qui vous expliqueront clairement les désavantages causés par la transmutation de la dite station.

Tu sais si j'aime les grecs ! Me laisseras-tu berner par eux ? Je suis sûr du contraire, c'est pourquoi je t'embrasse de tout coeur.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Mircești, 14 febr. 1869

Iubite Kogălniceanu,

Sînt victima unei înșelătorii grecești care îmi joacă o festă groaznică. Știi că diferite companii care au obținut concesiunea căilor ferate din Moldova au ales Mirceștiul ca loc pentru stație[1] între Pașcani și Roman. Compania actuală a consacrat această dispoziție înscriind stația Mircești pe planul ei de studiu. Eram liniștit și îmi făceam o sărbătoare la gîndul că voi opri pe prietenii mei, în trecere, și-i voi face să coboare din vagoane pentru a le face onorul colțișorului meu.

Deodată, un grec a apărut sub înfățișarea d-lui Costică Suțo și, datorită intrigilor lui, a reușit, în calitatea sa de comisar de expropriere, să determine pe ingineri să transfere stația la Hălăucești, proprietatea unui alt grec, prințul A. Moruzzi-Zvorișteanu.

Fără nici o îndoială, acesta a făgăduit să cedeze gratis terenul (ceea ce dealtfel eu însumi eram dispus să o fac) și această cedare a atras pe dl. C. Suțo care găsește aici un avantaj bănesc. Cei doi *Danaos* au găsit în această măsură beneficii de netăgăduit, dar comunele și proprietarii din vecinătate sînt grav atinși în interesele lor, deoarece poziția noii stații lungește cu un sfert de poștă transportul cerealelor.

Am trimis Ministerului Lucrărilor Publice o cerere de care te rog să iei cunoștință, la această cerere am adăugat pe cea a comunelor din vecinătate, precum și un plan al localităților, care vă va explica clar dezavantajele produse de strămutarea numitei stații.

Tu știi cît îi iubesc pe greci ! Mă vei lăsa tu păcălit de ei ? Sînt sigur de contrariu, de aceea te sărut din inimă,

Al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

209

Mircesti, 15 févr. [s.v.] 1869

Mon cher Pantazi,

A l'approche du terme fixé pour l'examen de mon procès — 28 février — je me hâte de vous envoyer les pièces[1] suivantes :

1 Une nouvelle procuration légalisée par la Mairie de Mircesti.

2 Une dépêche que m'a expediée un des délégues des habitants de Patrascany, dépêche qui prouve suffisamment que ceux-ci ont reçu la citation de la Cour de Cassation.

3 Un papier assez important dont vous vous servirez pour combattre les accusations de corruption qu'on aurait employées avec *Budnariul*, celui qui a signé au procès-verbal.

Ce papier est tout simplement la preuve la plus évidente de la canaillerie des délégués des malheureux habitants de Patrascani, *Nedelcu* et *Vasili Gradinariul* lesquels, après avoir pousée les paysans à m'intenter un procès onéreux pour eux, sont venus me proposer de me vendre les droits de leurs clients, moyennant une concession de terrain à eux deux exclusivement.

Le procès terminé, vous me renverrez ce papier que je veux garder comme une arme contre ces deux brigands.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Mircești, 15 febr. [s.v.] 1869

Iubite Pantazi,

La apropierea termenului fixat pentru cercetarea procesului meu — 28 februarie — mă grăbesc să-ți trimit piesele[1] următoare :

1 O nouă procură legalizată de primăria din Mircești.

2 O depeșă pe care mi-a expediat-o unul dintre delegații locuitorilor din Pătrășcani, depeșă care dovedește îndeajuns că aceștia au primit citația Curții de Casație.

3 O hîrtie destul de importantă, de care te vei servi pentru a combate acuzațiile de corupție care s-ar fi folosit cu *Budnariul*, acela care a semnat procesul-verbal.

Această hîrtie este de-a dreptul proba cea mai evidentă a necinstei delegaților nefericiților locuitori ai Pătrășcanilor, *Nedelcu* și *Vasili Grădinariul*, care, după ce i-a împins pe țărani să-mi intenteze un proces costisitor pentru ei, au venit să-mi propună să-mi vîndă drepturile clienților lor, în schimbul unei concesionări de teren numai pentru folosul lor.

Odată procesul terminat, îmi vei înapoia această hîrtie, pe care vreau să o păstrez ca pe o armă împotriva acestor doi hoți.

Al dumitale,
V. Alecsandri

210

Roman, 1 III [s.n.] 1869

M. Cogălniceanu
B.

Puis-je espérer un bon résultat au sujet de la station[1] ? Attends réponse, mille amitiés.

Alecsandri

Roman, 1 III [s.n.] 1869

M. Kogălniceanu
B.

Pot să nădăjduiesc un rezultat bun în legătură cu stația[1] ? Aștept răspuns, mii de amiciții.

Alecsandri

211

Roman, 3/3 1869

Mr Michel Cogalniceano
Buc.

Ta dépêche est trop élégante pour que je puisse refuser, j'accepte,[1] bientôt une lettre, amitiés.

Alecsandri

Roman, 3/3 1869

Dl. Mihail Kogălniceanu
Buc.

Telegrama ta este prea elegantă ca să pot refuza, primesc[1], în curînd o scrisoare, amiciții.

Alecsandri

212

Mircesti, 18 févr. [s.v.] 1869

Mon cher Cogălniceano,

Tu connais de longue date ma profonde répugnance pour la politique[1] est surtout pour les luttes parlamentaires, aussi m'a-t-il fallu faire un grand effort sur moi-même pour répondre affirmativement à ta dépêche.

Etant convaincu que tu avais l'ambition de faire succéder au ramassis qui composait la Chambre dissoute une Assemblée digne et formée d'hommes honorables et indépendants, j'ai passé par-dessus mes répugnances pour répondre à ton appel. Ceci fait, je veux m'expliquer franchement avec toi sur ma future carrière.

La vie que je mène depuis huit ans loin des affaires m'a rendu entièrement étranger à leur maniement, et je n'éprouve certes pas l'envie de m'y remettre.

Ma nature, mes goûts, mes occupations litéraires sont si diamétralement opposés aux travaux d'un ordre politique et militant, qu'en m'examinant moi-même je ne me trouve pas la moindre étoffe d'un homme d'Etat, et encore moins celle d'un orateur. Ma santé enfin, à laquelle j'ai la faiblesse de tenir, se ressent cruellement des froids de nos hivers, elle suporte difficilement le climat de Bucarest. C'est pourquoi j'ai arrangé ma vie de façon à passer les mois de beau-temps à la campagne et les mois d'hiver à l'étranger, dans les pays hantés par le soleil.

A la fin d'octobre de cette année, mon intension bien arrêtée est de partir pour l'Egypte, afin d'éviter les souffrances que me cause le froid de notre cher pays.

Tu vois d'après ces aveux, qu'il me sera impossible d'assister à la Chambre en 1870. Dans cette perspective dois-je accepter un mandat que je ne saurais remplir conscencieusement ? Ma raison me dit non ; pourtant je veux avoir ton avis, avis d'ancien ami, j'entends, et non avis de ministre.

J'attends donc avec impatience un mot de réponse à ce sujet, et je t'embrasse de tout coeur.

Tout à toi,
V. Alecsandri

Mirceşti, 18 fevr. [s.v.] 1869

Iubite Kogălniceanu,

Cunoşti demult adîncul meu dezgust pentru politică[1] şi, mai ales pentru luptele parlamentare, şi că mi-a trebuit să fac un mare efort asupra mea însumi pentru a răspunde afirmativ la depeşa ta.

Fiind convins că aveai ambiţia să faci să urmeze adunăturii care compunea Camera dizolvată, o adunare demnă şi alcătuită din oameni cinstiţi şi independenţi, am trecut peste neplăcerea mea pentru a răspunde chemării tale. Acestea făcute, vreau să mă explic sincer cu tine asupra viitoarei mele cariere.

Viaţa pe care o duc de opt ani departe de treburi m-a înstrăinat în întregime de mînuirea lor şi nu simt dorinţa să reîncep.

Natura mea, gusturile mele, ocupaţiile literare sînt cu totul opuse activităţii de ordin politic şi militant căci, cercetîndu-mă pe mine însumi, nu-mi găsesc nici un fel de stofă de om de stat şi mai puţin de orator.

Sănătatea mea, în fine, la care am slăbiciunea să ţin, se resimte puternic la frigul iernilor noastre şi suportă cu greutate clima Bucureştiului. De aceea am rînduit viaţa mea în aşa fel, încît să petrec lunile cu timp frumos la ţară şi lunile de iarnă în străinătate, în ţările bîntuite de soare.

La sfîrşitul lui octombrie din acest an, intenţia mea, bine stabilită, este să plec în Egipt, în aşa fel încît să cruţ suferinţele pe care mi le provoacă frigul din scumpa noastră ţară. Vezi după această mărturisire că-mi va fi imposibil să asist la Cameră în 1870. În această situaţie, trebuie oare să accept un mandat pe care nu voi putea să-l îndeplinesc conştiincios ? Raţiunea mea îmi spune nu ; totuşi, vreau să am părerea ta, părerea unui vechi prieten, înţeleg, şi nu părerea unui ministru.

Aştept deci cu nerăbdare un cuvînt de răspuns în legătură cu acest subiect şi te sărut din inimă.

Al tău,
V. Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

213

Mirceşti, 22 fev. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Orîdariul meu mergînd la Iaşi, l-am însărcinat să-ţi aducă acest bilet prin care vin a te ruga ca să-mi trimeţi un număr broşat din *Convorbiri*, anul II. Veţi îndatori prea mult pe al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

214

Mircesti, 1 mars 1869

Mon cher Cogălniceano, je viens de recevoir ton dernier télégramme, par le quel tu me laisses entrevoir la perspective d'un voyage en Egypte à nous deux. Cette pensée me sourit à tel point que je ne puis résister au désir qui me pousse à te prendre au mot. Nous n'avons jamais voyagé ensemble, ou du moins nous n'avons pas fait de course lointaine, je crois que nous nous entendrons parfaitement pour faire une dernière escapade. En attendant je te promets de te donner l'exemple par mon arrivée à Bucarest pour l'ouverture de la Chambre. Tu m'assures que la session ne durera pas trop, tant mieux, car le séjour de la Capitale m'est insupportable, la vue de certaines figures m'agace au point d'avoir envie de les souffleter.

Cher ami, je serais heureux de te voir réussir à composer une Chambre digne de notre pays et qui fasse un contraste complet avec l'anti-chambre que tu as dissoute. Il faut que le Prince Charles puisse se convaincre par l'ensemble de la nouvelle Assemblée que la grande *Nation roumaine* ne partage nullement les aberrations de certains Seides Mazziniens, et qu'elle possède assez d'hommes honorables pour se faire dignement représenter. On m'a assuré pourtant que tu soutiendrais la candidature d'*Ulysse Creteano*? Je n'en ai rien cru, parce que je te connais troup intelligent, trop homme de tact pour commettre de pareils erreurs. Les Ulysses, y compris celui d'Homère, sont bon à toute autre chose qu'à représanter la dignité nationale.

Avant de terminer, permets-moi de t'entretenir encore de la station de Mircesti.[1] Le Comité permanent de Roman, sur des observations, que je lui ai présentées, a décidé à l'unanimité que les intérêts du district réclamaient impérieusement la construction de la dite station sur ma terre. Il va bientôt envoyer son raport au ministère des Travaux publics. Le Prince D. Ghica chargera sans doute Mr. Guildren [?] d'examiner l'affaire. Ne pourrais-tu pas en toucher deux mots à Mr Guildren [?]? Plusieurs ingénieurs m'ont assuré qu'il dépendait entièrement du gouvermenent que la station fut établie à Mircesti plutôt qu'ailleurs.

On a commencé, il est vrai, quelques travaux à Hălăucești mais il sont si peu avancés qu'ils ne méritent pas même qu'on en parle.

Fais-moi le plaisir de demander au prince D. Ghica s'il a reçu ma supplique, ainsi que celle des communes qui avoisinent Mircesti? J'ai accusé C. Soutzo d'avoir contribué par son influence à transferer la station sur la propriété de son ami et compatriote Morouzi, et je n'ai fait en cela que répéter ce que tout le monde dit. Si cela était vrai, je serais suffisamment vengé en déjouant son petit plan. Je ne lui veux aucun mal, n'ayant pas l'habitude de vouloir la mort du prochain.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Mirceşti, 1 martie 1869

Iubite Kogălniceanu,

Am primit acum ultima ta telegramă prin care mă laşi să întrevăd perspectiva unei călătorii împreună în Egipt.

Acest gînd îmi surîde în așa măsură, încît nu mă pot împotrivi dorinței care mă îndeamnă să te cred pe cuvînt. Nu am călătorit niciodată împreună sau, cel puțin, nu am făcut drumuri mai lungi, cred că ne vom înțelege foarte bine pentru a face o ultimă escapadă. Pînă atunci, îți făgăduiesc să-ți dau un exemplu prin venirea mea la București pentru deschiderea Camerei. Mă asiguri că sesiunea nu va dura prea mult, cu atît mai bine, căci șederea în capitală îmi este nesuferită, vederea anumitor figuri mă sîcîie într-atît încît îmi vine să le pălmuiesc.

Dragul meu, aș fi fericit să te văd izbutind să formezi o Cameră demnă de țara noastră și care să se deosebească cu totul de anti-camera pe care ai dizolvat-o. Trebuie ca prințul Carol să se poată convinge din totalitatea noii Adunări că marea *Națiune română* nu împărtășește nicidecum aberațiile unor Seides mazzinieni și că ea are destui oameni cinstiți pentru a se face reprezentată cu demnitate. Mi s-au dat totuși asigurări că tu ai dori să susții candidatura lui *Ulisse Crețeanu*? Nu am dat crezare acestui lucru pentru că te cunosc ca fiind prea inteligent, prea cu tact pentru a face asemenea greșeli. Uliss-ii, înțelegînd și pe cel al lui Homer, sînt buni la cu totul altceva decît la a reprezenta demnitatea națională.

Înainte de a termina, îngăduiește-mi să-ți vorbesc încă o dată despre stația din Mircești.[1] Comitetul permanent de la Roman, pe baza unor observații pe care i le-am prezentat, a hotărît în unanimitate că interesele districtului cereau neapărat construirea zisei stațiuni pe moșia mea. Va trimite în curînd raportul său le Ministerul Lucrărilor Publice. Prințul D. Ghica va însărcina, desigur, pe dl. Guildren [?] să examineze afacerea. Nu ai putea să-i spui două vorbe d-lui Guildren [?]? Mai mulți ingineri m-au asigurat că depinde în întregime de guvern ca stația să fie stabilită la Mircești mai bine decît în altă parte.

S-au început, ce este drept, unele lucrări la Hălăucești, dar sînt atît de puțin înaintate că nici nu merită ca să se vorbească.

Fă-mi plăcerea de a întreba pe prințul Ghica dacă a primit cererea mea, cum și pe aceea a comunelor care se învecinează cu Mirceștii? L-am învinuit pe C. Suțu că a contribuit prin influența sa să transfere stația pe proprietatea prietenului și compatriotului său Moruzi, și cu aceasta n-am făcut decît să repet ceea ce toată lumea spune. Dacă aceasta era adevărat, aș fi destul de răzbunat dejucînd micul său plan. Nu-i doresc nici un rău, neavînd obiceiul să doresc moartea aproapelui.

Al tău,

V. Alecsandri

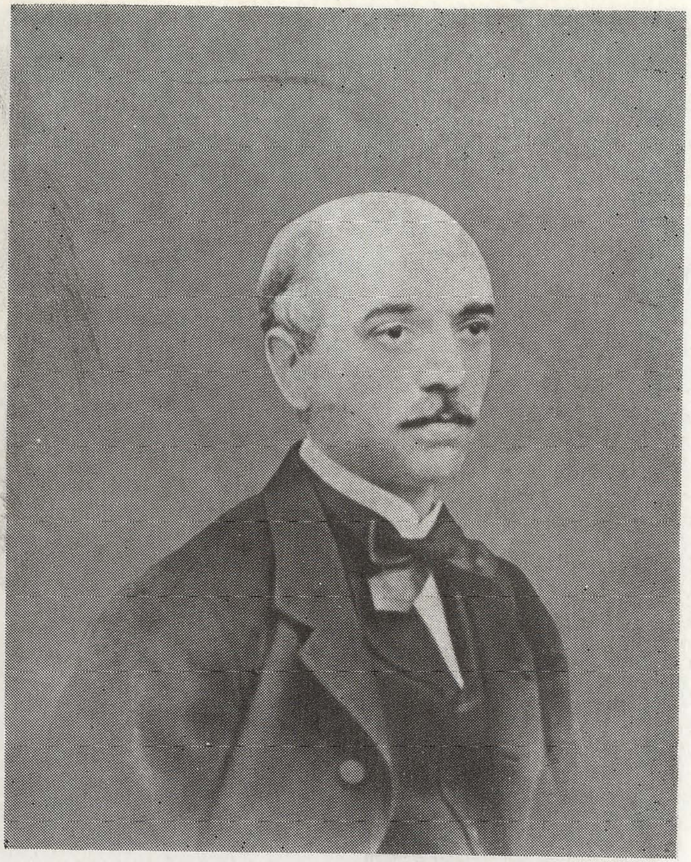

Vasile Alecsandri, cca 1862–1865
(B.A.R., Stampe, F I 4834)

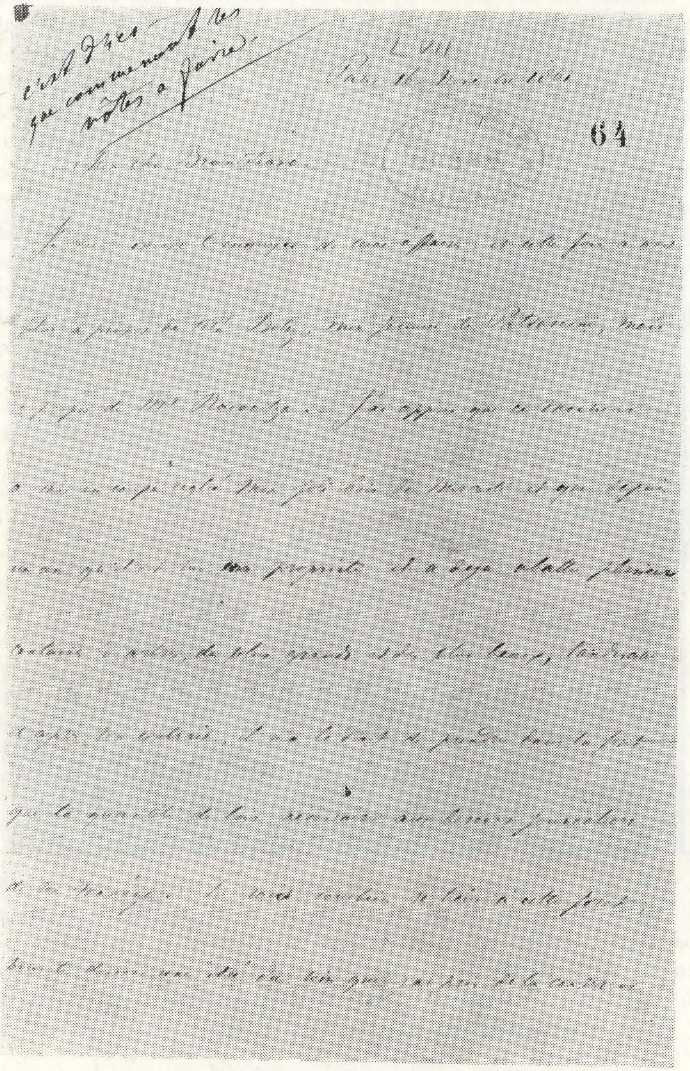

c'est d'ici que commencent les nôtes à faire.

LVII

64

Începutul scrisorii către Iancu Brănișteanu, din 1861 noiembrie 16, Paris, în care protestează împotriva tăierii copacilor din lunca Mirceștilor.
(B.A.R., S 24(10)/LVII)

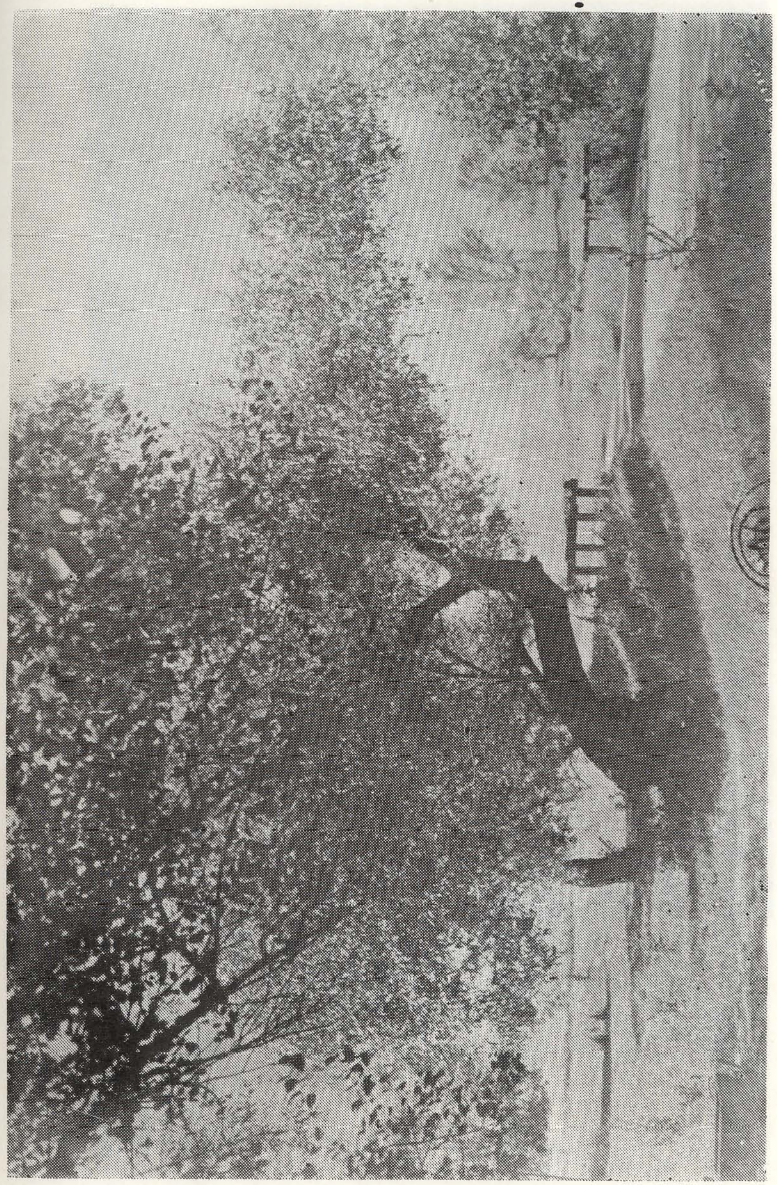

Drum spre lunca din Mircești
(B.A.R., Stampe, F II 10263)

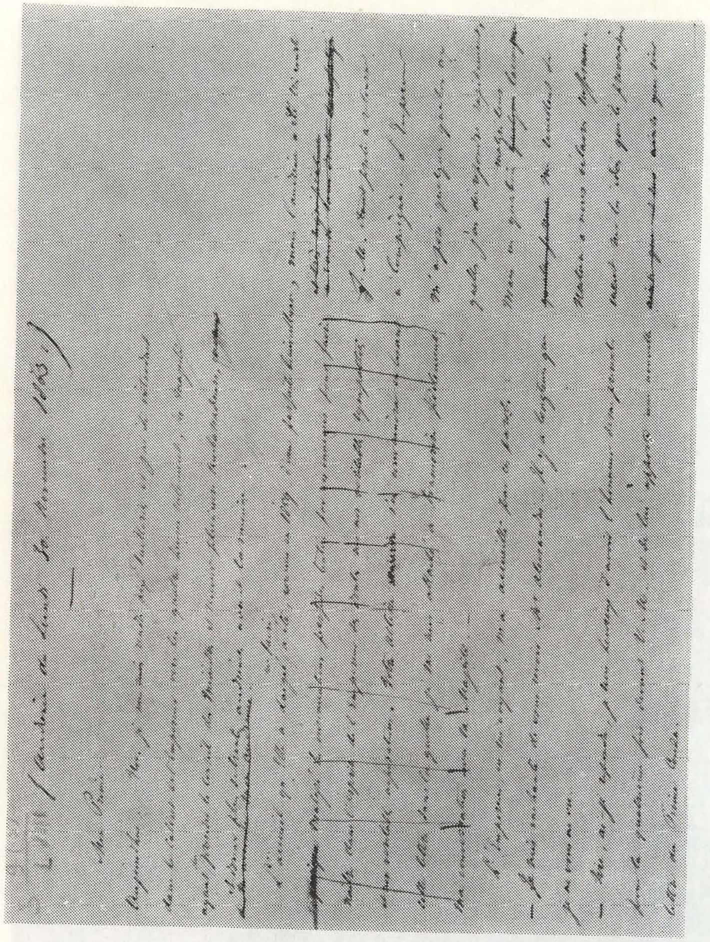

Fragment din ciorna scrisorii către domnitorul Cuza, din 1863 noiembrie 30, despre audiența sa la împăratul Napoleon III. (B.A.R. S 9 (3)/LVIII)

Domnitorul Alex. I. Cuza
(B.A.R., Stampe F.I 17565)

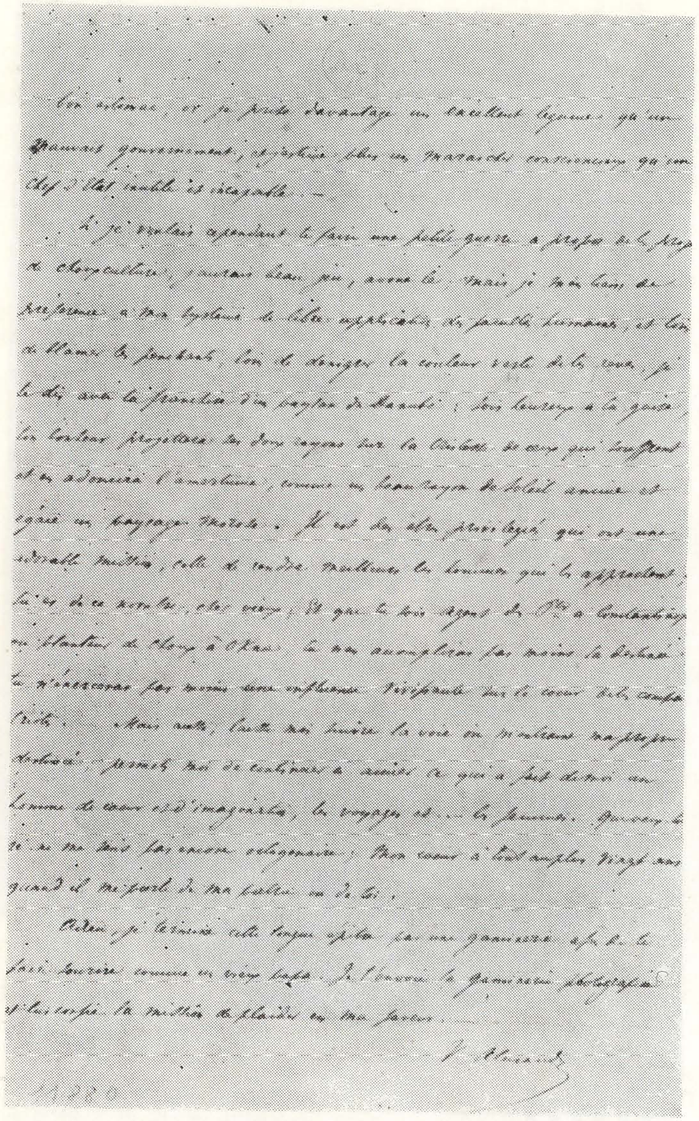

Sfîrşitul scrisorii către Costache Negri, din 1861, noiembrie 10, Paris
(B.A.R. ES 33(14/LVIII))

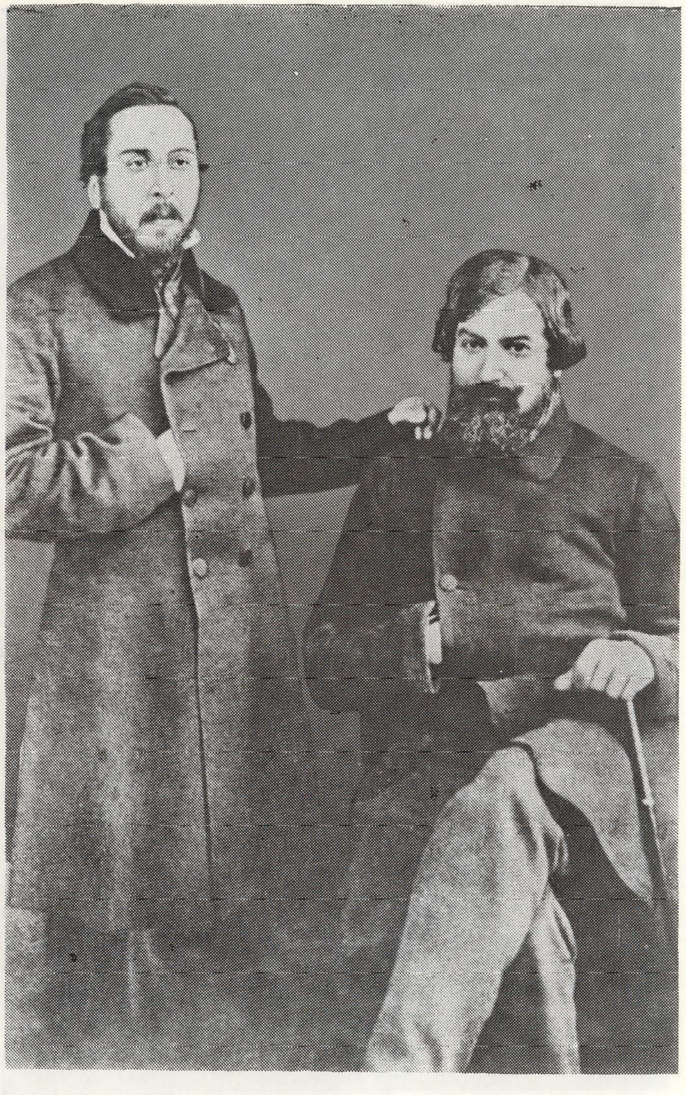

Ion Ghica şi Costache Negri la Constantinopol în anul 1855.
(B.A.R., Stampe F II 18217)

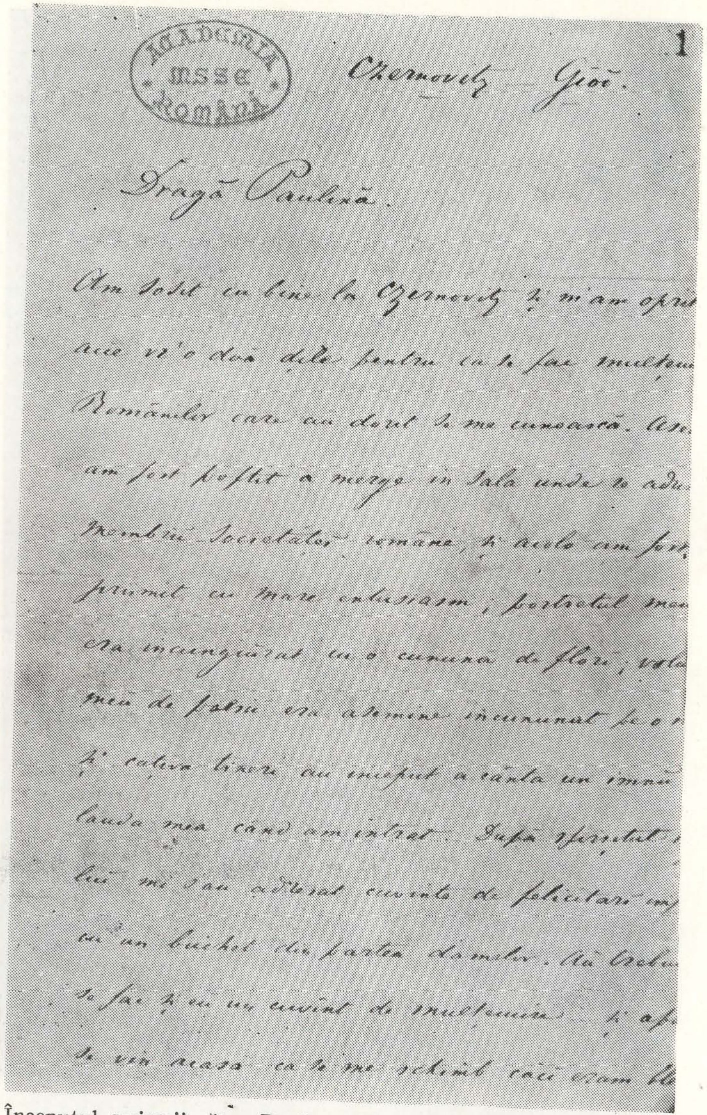

ACADEMIA ROMÂNĂ MSSE 1

Czernovitz Joi.

Dragă Paulină.

Am sosit cu bine la Czernovitz şi m'am opri
acie vr'o doă zile pentru ca să fac mulţum
Românilor care au dorit să mă cunoască. Ase
am fost poftit a merge în Sala unde se adu
membrii Societăţei române, şi acolo am for
primit cu mare entusiasm; portretul meu
era încungiurat cu o cunună de flori; vol
meu de poezii era asemine încununat pe o
şi câteva tinere au început a cânta un imnu
lauda mea când am intrat. După sfârşitul
lui mi s'au adresat cuvinte de felicitare îm
cu un buchet din partea damelor. Aŭ trebu
să fac şi eu un cuvânt de mulţumire şi ap
să vin acasă ca să mă schimb căci eram b

Începutul scrisorii către Paulina Alecsandri (din 1866 decembrie), despre primirea călduroasă ce i s-a făcut la Cernăuţi.
(B.A.R., Ms. rom. 2300, f 1 r.)

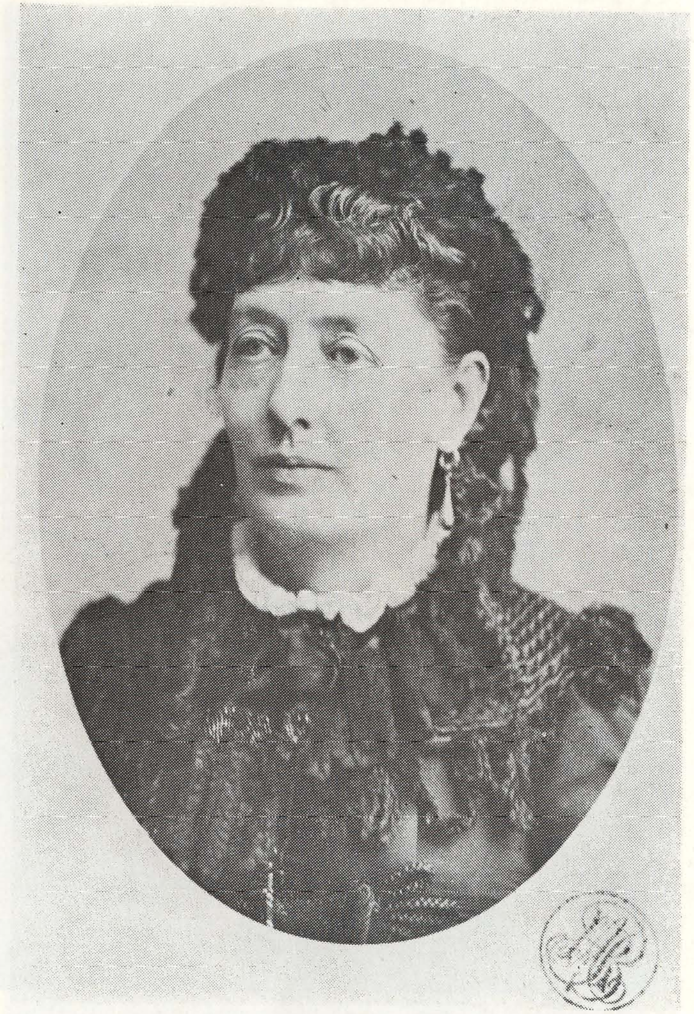

Paulina Alecsandri
(B.A.R., Stampe F I 10629)

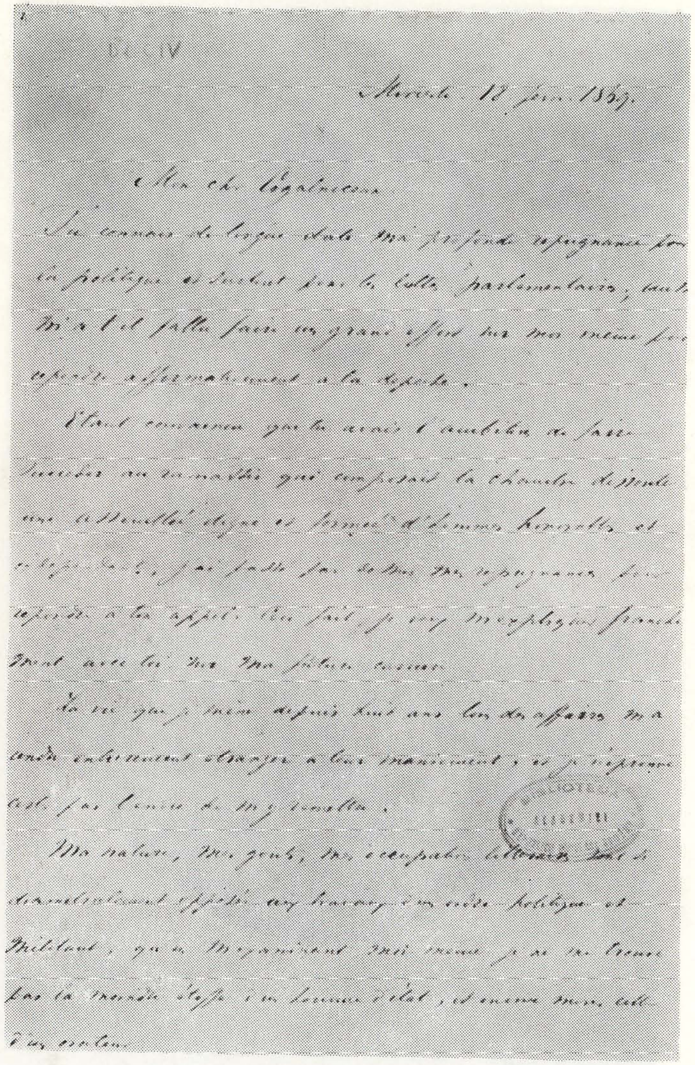

Începutul scrisorii către Mihail Kogălniceanu, din 1869 februarie 18, Mircești, în care își exprimă îndoiala de a reintra în viața politică. (B.A.R., S 13(2)/DCCIV)

Mihail Kogălniceanu
(B.A.R., F IV 56797 (D))

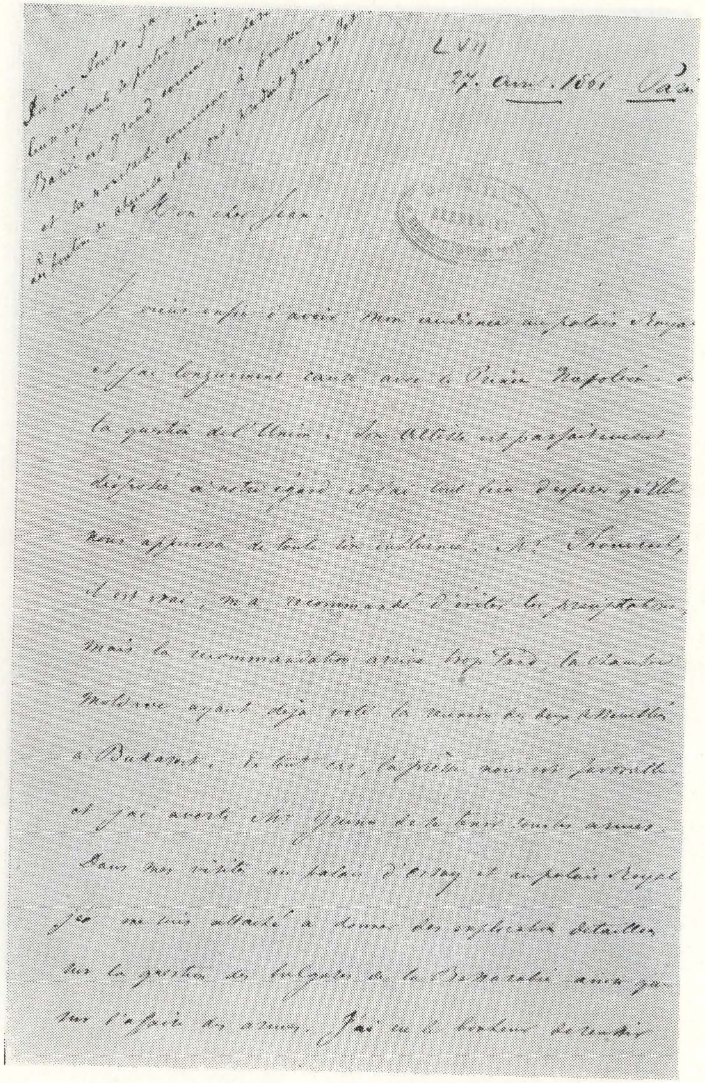

[illegible]

LVII

27. Avril 1861 Paris

Mon cher Jean.

Je viens enfin d'avoir mon audience au palais Royal et j'ai longuement causé avec le Prince Napoléon de la question de l'Union. Son Altesse est parfaitement disposée à notre égard et j'ai tout lieu d'espérer qu'elle nous appuiera de toute son influence. M. Thouvenel, il est vrai, m'a recommandé d'éviter les précipitations, mais la recommandation arrive trop tard, la Chambre Moldave ayant déjà voté la réunion des deux Assemblées à Bucarest. En tout cas, la presse nous est favorable et j'ai averti Mr [illegible] de le [illegible] toutes armes. Dans mes visites au palais d'Orsay et au palais Royal je me suis attaché à donner des explications détaillées sur la question des bulgares de la Bessarabie ainsi que sur l'affaire des armes. J'ai eu le bonheur de rendre

Începutul scrisorii către Iancu Alecsandri din 1861 aprilie 27, Paris, despre misiunea sa în Franța.
(B.A.R., S 18(16)/LVII)

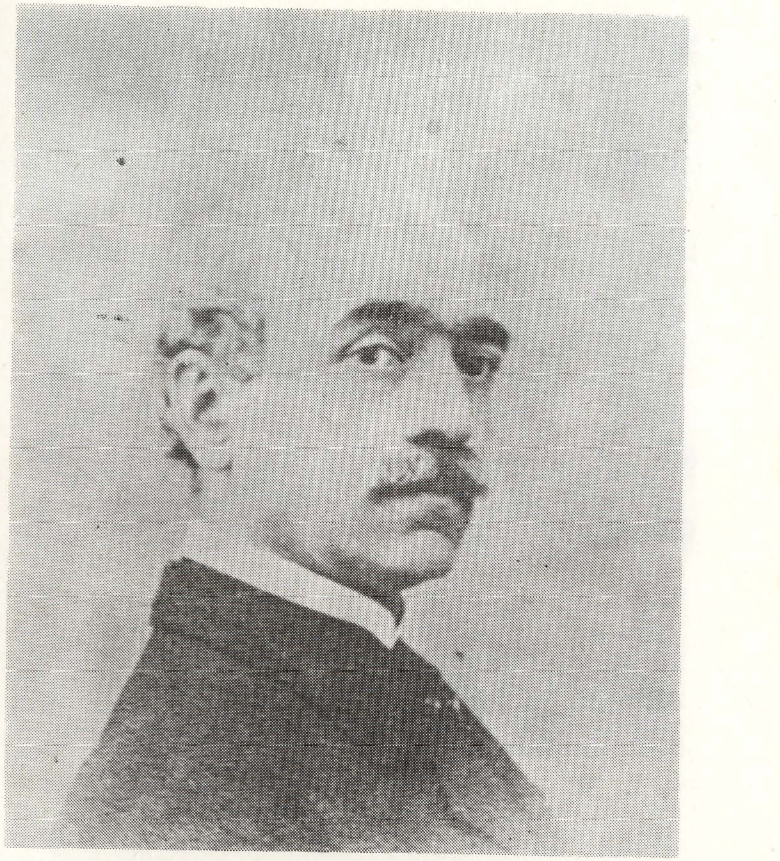

Vasile Alecsandri
(B.A.R., Stampe F I 38329)

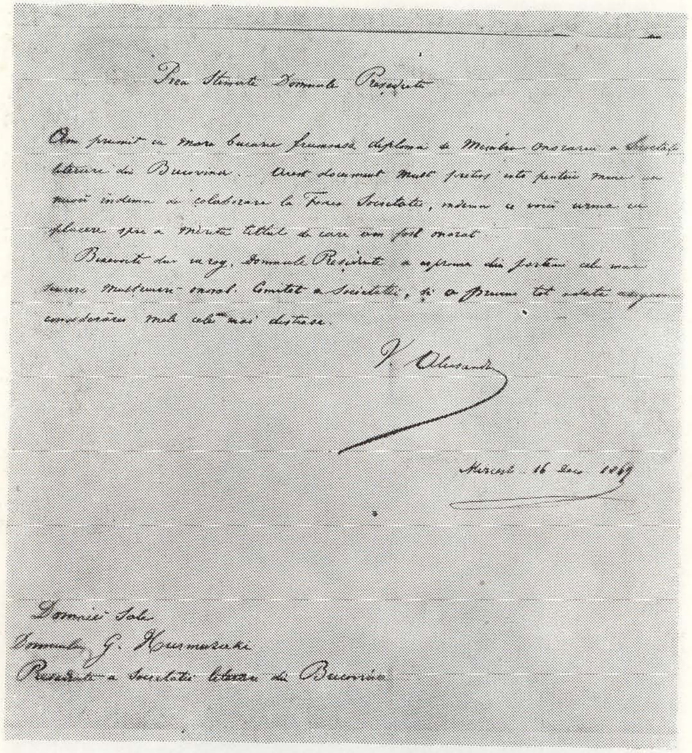

Prea Stimate Domnule Președinte

Am primit cu mare bucurie frumoasa diplomă de Membru Onorariu a Societăței literare din Bucovina. Acest document mult prețios este pentru mine un nou îndemn de colaborare la Tânăra Societate, îndemn ce voiu urma cu plăcere spre a merita titlul de care am fost onorat.

Binevoiți dar vă rog, Domnule Președinte a exprima din partea mea onor. Comitet a Societăței, și a primi tot odată asigurarea considerărei mele celei mai distinse.

V. Alecsandri

Mircești 16 Dec. 1867

Domniei Sale
Domnului G. Hurmuzaki
Președinte a Societăței literare din Bucovina

Scrisoare de mulțumire către Gheorghe Hurmuzaki, din 1867 decembrie 16, Mircești, pentru alegerea sa ca membru de onoare al „Societății literare“ din Bucovina.
(Clișeu în posesia editorului).

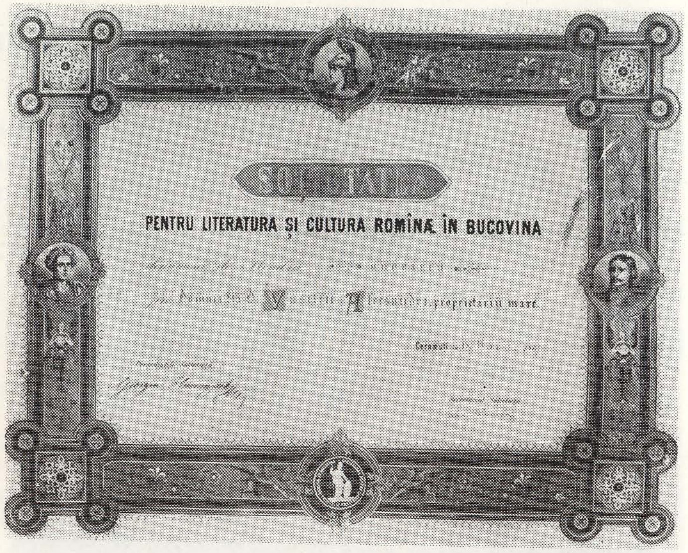

SOCIETATEA
PENTRU LITERATURA ȘI CULTURA ROMÎNÆ ÎN BUCOVINA

Vasiliu Alecsandri, proprietariu mare.

Cernăuți

Diploma de onoare acordată lui V. Alecsandri de „Societatea literară“ din Bucovina.
(B.A.R., Arh. V. Alecsandri, Acte I (2) 20)

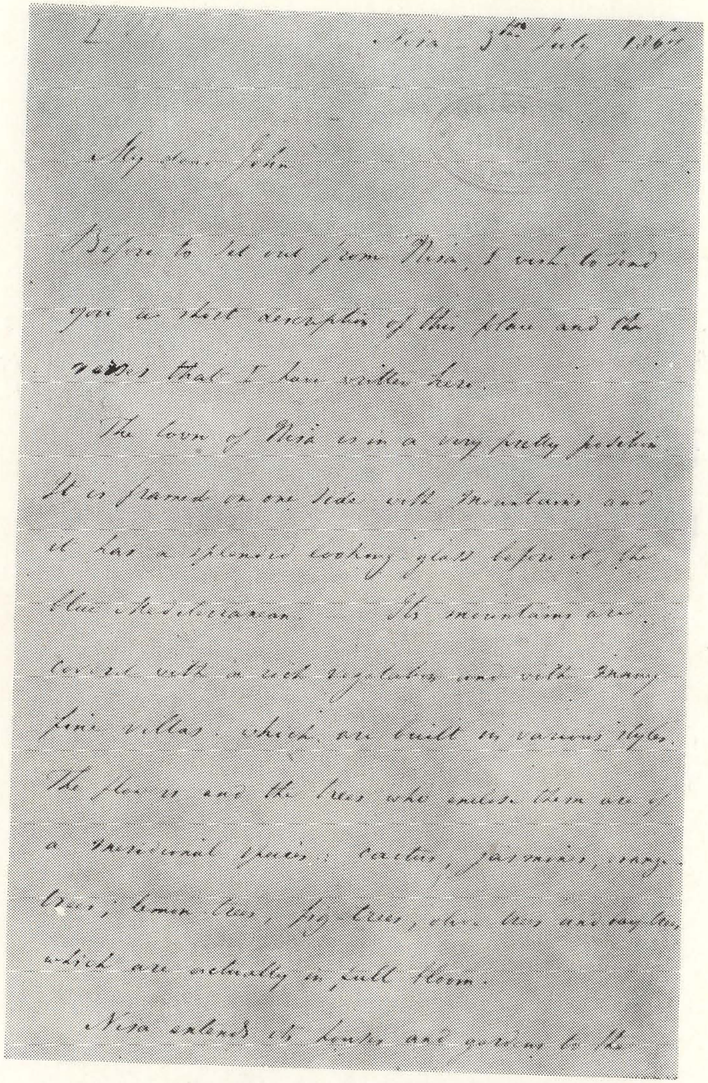

2 Nisa 3th July 1867

My dear John

Before to set out from Nisa, I wish to send you a short description of this place and the notes that I have written here.

The town of Nisa is in a very pretty position. It is framed on one side with mountains and it has a splendid looking glass before it, the blue Mediterranean. Its mountains are covered with a rich vegetation and with many fine villas which are built in various styles. The flowers and the trees who enclose them are of a provincial species: cactus, jasmines, orange-trees, lemon trees, fig-trees, olive trees and myrtles which are actually in full bloom.

Nisa extends its houses and gardens to the

Exercițiu de limba engleză. Începutul scrisorii către Iancu Alecsandri, din 1867 iulie 3, Nisa.
(B.A.R., S 18 (20)/LVII)

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

215

4 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Iată o mică notiță asupra lui Lamartine[1], pe care mă vei îndatori mult publicînd-o în numărul din 15 mart.

V-am rugat să-mi înapoiați manuscriptul *Dridri*, îl aștept ca să-l mai revăd.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

216

Mircesti, 7 mars 1869

Mon cher vieux,

Décidement les grecs sont forts ; ils l'emportent !

La station[1] de Mircesti sera bâtie à Halaucești, sur la terre de A. Morouzi, et cela de par le veto de Mr Frunza et Costinescu que le prince D. Ghica a consultés, en qualité de membres de la Commission technique.

Les raisons que ces Monsieurs ont fait prévaloir sont, à mon avis, d'une valeur secondaire, en comparasion de celles exposées dans les pétitions des nombreuses communes que celles-ci en ont adressé au Ministère des travaux publics et pourtant !...

Le Comité permanant de Roman, en vue des remarques que je lui ai faites à ce sujet a voté à l'unanimité le transfert de la station sur ma terre, car cette mesure intéresse une population de pluieurs milliers d'habitants, et pourtant !...

Allons, il faut plier devant le savoir-faire des Hellènes, ils sont adroits, ils ont de la chance.

Je me suis laissé dire cependant que le Gouvernement s'était réservé le dernier mot dans le choix des emplacements des stations de second ordre, et vrai, je m'attendais à un résultat plus conforme à la requête des communes qui environnent Mircesti. Ta première dépêche me donnait l'assurance que mes intérêts seraient sauvegardés... Mais il paraît que les Costinesco et les Frunze sont bien puissants.

Si' l'en est ainsi, je n'ai plus rien à dire et je m'incline devant leur toute puissance, ce qui ne m'empêche d'être comme par le passé

Tout à toi,
V. Alecsandri

P.S. Voici les raisons données par les membres de la Commission technique, je t'en fais juge :

1 Distanţa dintre Paşcani şi Roman fiind de 38 kilometri, staţia intermediară *trebuie să fie* de 19 kilom.

Comment se fait-il que les diverses compagnies qui ont obtenu la concession des chemains de fer de la Moldavie, en ont préalablement fixé la station à Mircesti ? Ces compagnies connaissant, sans doute, leurs affaires et leurs intérêts mieux que les Mrs Frunza et Costinesco, elles entendaient par *position centrale* non pas la moitié exacte de la distance entre Roman et Pascany, mais le point central d'intersection des voies de communications qui devaient aboutir à la station, point situé sur Mircesti et non sur Halauceşti.

2 Traseul fiind mai *turmentat* între Paşcani-Hălăuceşti, decît între Hălăuceşti-Roman, este mai bine ca distanţa între cele două dintîi staţii să fie mai scurtă decît între cele două din urmă, pentru *consumaţia aproximativă ale aceleaşi catăţime de apă şi combustibil care urmează a se aproviziona de la staţiuni*.

C'est sublime ! La Commission technique ignore donc que chaque train prend des provisions de combustible pour plusieurs heures et qu'une locomotive n'aura jamais besoin de se ravitailler sur parcours aussi insignifiant que celui de Roman à Pascany, parcours qu'elle franchira en 20 minutes au plus? Les gares de Pascany et de Roman sont destinées, en leur qualité de gares principales, à fournir les provisions nécessaires d'eau et de combustible tandis que la station de Mircesti ne sera qu'un entrepôt de marchandise, céréales etc. Te figures-tu un train partant de Roman et devant s'arrêter à Mircesti ou à Hălăuceşti, c'est à dire au bout de 10 à 15 minutes de trajet pour se fournir d'eau et de charbon avant d'arriver à Pascany ? C'est comique à force d'absurdité.

3 Satul Hălăuceşti ca populaţie, după cîtă cunoştinţă are Consiliul este mai mare decît Mirceşti.

Autre naïvité ! Ces Mrs veulent donc faire une station uniquement à l'usage de Halaucesti ? Ils ne tenaient nullement compte de la nombreuse population, des communes qui avoisinent Mircesti et dont toutes les vois de communication aboutissent et se croisent sur ma terre ; ils ne prennent, en aucune considération la juste réclamation adressée par ces communes au Ministère des Travaux publics et prononcent un veto, sans connaissance de cause !

Hélas ! a quoi tient la destinée des empires et des station ! *la o frunză !*

Je finis par une plaisanterie, mais au fond je bisque. Voyons, sapristi! je serais le jouet des Grecs et des Costinesco tandis que j'ai la bonne cause pour moi et que je possède des amis dans le Ministère ? *Unde mergem ? Unde mergem ?*

Mirceşti, 7 martie 1869

Iubite prietene,

Hotărît, grecii sînt puternici ; ei cîştigă !

Staţia de la Mirceşti[1] va fi construită la Hălăuceşti, pe moşia lui A. Moruzi, şi aceasta prin votul d-lor Frunză şi Costinescu, pe care D. Ghica i-a consultat în calitate de membri ai Comisiei tehnice.

Justificările pe care aceşti domni le-au susţinut sînt, după părerea mea, de o valoare secundară, în comparaţie cu cele arătate în petiţiile numeroaselor comune pe care acestea le-au adresat Ministerului Lucrărilor Publice, şi cu toate acestea !...

Comitetul permanent de la Roman, după observaţiile pe care i le-am făcut în legătură cu această chestiune, a votat în unanimitate transferul staţiei pe moşia mea, căci această măsură interesează o populaţie de mai

multe mii de locuitori, şi cu toate acestea !...

Haide, trebuie să te înclini în faţa priceperii elenilor, sînt îndemînatici, au noroc.

Cu toate acestea, mi s-a spus că guvernul urma să-şi spună ultimul cuvînt în alegerea locului staţiilor de categoria a doua şi e drept că mă aşteptam la un rezultat mai potrivit cu cererea comunelor care înconjoară Mirceştii.

Prima ta depeşă îmi dădea asigurarea că interesele mele vor fi apărate. Dar se pare că Costineştii şi Frunzele sînt foarte puternici.

Dacă este aşa, nu mai am nimic de spus şi mă înclin în faţa atotputerniciei lor, ceea ce nu mă împiedică să fiu ca şi în trecut,

Al tău,

V. Alecsandri

P.S. Iată justificările date de membrii Comisiei tehnice, te las să judeci :

[. . . . .]*

Cum se face că diferitele companii străine care au obţinut concesiunea căilor ferate din Moldova fixaseră mai înainte staţia la Mirceşti. Aceste companii cunoscînd, fără îndoială, treburile şi interesele lor mai bine decît d-nii Frunză şi Costinescu, ele înţelegeau prin *poziţie centrală* nu jumătatea exactă a distanţei dintre Roman şi Paşcani, dar punctul central al încrucişării căilor de comunicaţie care trebuia să ajungă la staţie, punct situat la Mirceşti, şi nu la Hălăuceşti :

[. . . . .]**

Este încîntător ! Comisia tehnică nu ştie că fiecare tren ia provizii de combustibil pentru mai multe ore şi că o locomotivă nu va avea niciodată nevoie să se realimenteze pe un parcurs aşa de neînsemnat ca acela de la Roman la Paşcani, parcurs pe care îl va străbate în 20 de minute cel mult ? Gările de la Paşcani şi de la Roman sînt destinate, în calitatea lor de gări principale, să furnizeze proviziile trebuitoare de apă şi combustibil, în timp ce staţiunea Mirceşti nu va fi decît un antrepozit de mărfuri, cereale etc. Îţi imaginezi tu un tren plecînd de la Roman şi trebuind să se oprească la Mirceşti sau la Hălăuceşti, adică după 10-15 minute de mers, pentru a se alimenta cu apă şi cu cărbune înainte de a ajunge la Paşcani ? Este ceva de rîs din pricina absurdităţii :

[. . . . .]*

Altă naivitate ! Aceşti domni doresc ei deci să facă o staţie numai pentru folosul Hălăuceştilor ? nu ţin deloc socoteală de numeroasa populaţie a comunelor care se învecinează cu Mirceştii şi ale căror toate căi de comunicaţie ajung şi se încrucişează pe moşia mea ? Nu iau în nici un fel de consideraţie dreapta reclamaţie adresată de aceste comune Ministerului de Lucrări Publice şi pronunţă un *veto*, în necunoştinţă de cauză.

Vai ! de ce depinde destinul imperiilor şi al staţiilor ! *de o frunză !* **

Închei cu o glumă, dar de fapt mor de ciudă. Cum ? la naiba ! să fiu jucăria grecilor şi a Costineştilor în timp ce dreptatea este de partea mea şi am prieteni în minister ? *Unde mergem ? Unde mergem ?* ***

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

217

Mirceşti, 8 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Am primit volumul *Convorbirilor literare* pe anul II şi mă grăbesc a-ţi scrie pentru a-ţi trimite mulţemirile mele. Acest volum, împreună cu fratele lui mai mare, no. I, au luat loc în biblioteca mea, alături cu *România literară*, şi aşteaptă pe ceilalţi fraţi care se vor naşte în viitor.

Am primit totodată şi no. I din volumul III, purtînd pe *Decebal* în frunte. Am citit cu luare-aminte această producere ieşită din pana d-lui Florentin şi am avut o impresie... curioasă, pe care ţi-oi comunica-o după ce voi lua cunoştinţă de urmarea articolului. Cît pentru *Poeticalele* d-tale, te complimentez cu sinceritate ; e o critică serioasă şi spirituală a maniei versificării ce domneşte la noi şi, mai cu seamă, a uşu-

---

* Urmează textul în limba română de la p. 386.
** *Idem.*

---

* Urmează textul în limba română de la p. 387.
** În original, în limba română.
*** *Idem.*

rinței cu care ne credem poeți și întreprindem opere *à la vapeur*, mai presus de putințele noastre. *Invocarea la Destin* e o parodie plină de umor și începutul poemului *România* e o imitare nimerită *Traianidei*; îmi pare rău pentru nasul amicului meu Bolintineanu, însă sfîrla e bine aplicată. Asemine lecții sînt bune de dat literatorilor cu duzina, pe care părintele d-tale îi numea lătrători, cu toate că nu cred să producă vreun efect salutar asupra lor, fiind ajunși în acel grad de prezumție, unde orice critică cît de justă li se pare pornită din invidie.

Ți-am promis urmarea *Pastelurilor*; o vei avea pentru numărul de 1 Mai. În curînd ți-oi trimite un articol intitulat *Un epizod din 1848* și, apoi, un proverb... toate aceste pînă a nu pleca la București. Apropo de București, îți mărturisesc că am cedat propunerei făcute mie de Cogălniceanu, ca să primesc mandatul de deputat. [1] Sînt curios să mai văd o adunare română, pentru ca să fac oarecare studii de care am trebuință pentru... Voi merge dar ca să asist la deschiderea Camerei și voi ședea în capitală vro 15 zile (zile de primăvară), iar cît pentru sesia din iarna 1869—1870, mă voi închina cu plecăciune, avînd de gînd a mă duce în Eghipet ca să mă prăjesc la soare.

Mă întrebi dacă știu cînd și de cine s-au giucat [la] * teatru scenele din *Femmes savantes*, traduse de părintele d-tale? Nu-mi aduc nicidecum aminte, dar te poți adresa la dl. T. Codrescu sau la Luchian, care poate să aibă mai bună memorie.

În *Dacia literară* s-a tipărit un *voiagiu la Borsec*, a lui Daniel Scavinski [2], cu o prefață biografică scrisă de părintele d-tale. Această mică biografie e foarte interesantă și humoristică. Cred că ea se găsește și în *Păcatele tinereților*.

Vei găsi în *Lumina* publicată de D. Hajdeu un articol asupra teatrului național, tot de părintele d-tale.

Aștept să-mi trimeată Hurmuzaki *Flora română* pentru ca să ți-o comunic. [3]

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

---

* În original, *pe* urmat de *scenă* care a fost șters și înlocuit cu *teatru*.

218

Mircești, 12 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Îngrozitoarea perspectivă a potopului care de trei săptămîni a intreprins peirea lumei mă grăbește a mă plăti de o datorie contractată către d-ta. Îți trimit *episodul* din 1848 promis, împreună cu un *Dicționar de cuvinte bălțate*, [1] ce s-au furișat în limba noastră ca trîntorii în stup. Acolo vei întîlni și o mică disertare asupra lui *țiune*, mult iubitul *țiune* a „Junimei"; îmi place însă a crede că nu va fi expus la *Ostracism*, căci o aseminea aspră măsură ar fi contrară chiar titlului de *Convorbiri literare* a foaiei.

A lovi fără crutare în ceata chiloasă a pedanților este a face un act creștinesc. *C'est chasser les vendeurs du temple.* * Te îndemn dar foarte mult să mă ajuți a-i biciui prin seria de *Copii de pe natură* ce ai început a publica și a cărei început mi-a plăcut.

Neștiind cînd și dacă voi putea să viu la Iași, te rog să încredințezi feciorului meu manuscriptul *Dridri*.

Adio. Multe amicii „Junimii".

V. Alecsandri

219

Mircești, mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

De o bucată de vreme ești bombardat de scrisorile mele; mă iartă de această bombardare ce-mi produce mare mulțumire. Acum însă îți scriu numai cîteva rînduri pentru ca să te rog a omite din *Dicționarul grotesc* [1] notița asupra cuvîntului *partit*, la caz cînd acest *Dicționar* ar fi a se republica în *Convorbiri*.

---

* Însemnează să izgonești pe vînzători din templu (limba franceză).

Vroiesc să dau întinsă dezvoltare acestui *cuvînt* ce va figura în partea viitoare a dicționarului.

Al d-tale amic,

V. Alecsandri

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

220

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

M. Cogalniceanu,

J'ai écrit à Négri[1], écris ou parle de ton coté à Offenheim, amitiés,

Alecsandri

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

Dl. Kogălniceanu,

I-am scris lui Negri[1], scrie-i sau vorbește-i la rîndul tău lui Offenheim, amiciții,

Alecsandri

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

221

Mircești, 20 mart. 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Primind, în fine, de la A. Hurmuzaki manuscriptul părintelui d-tale, *Flora română*,[1] mă grăbesc a ți-l trimite pentru ca să tragi o copie de pe dînsul. Te rog însă foarte mult ca să mi-l păstrezi, pentru că țiu mult la el, ca la un suvenir de mare preț pentru mine.

Nu știu cum ți-au părut *Dicționarul meu grotesc*, cred că l-ai citit „Junimei" ; aș dori să cunosc opinia ei și a d-tale.

Păn-a nu pleca la București, ți-oi trimite urma *Pastelurilor* în care figurează : *Coasa*, *Secerișul* etc. și pe care aș fi mulțumit să le văd publicate în numărul de 1 mai a *Convorbirilor*.[2]

După întoarcerea mea din București, poate că oi mai prinde de coadă vreo inspirare, și cum oi face acel vînat, l-oi trimite cui se cuvine.

Adio, să ne vedem sănătoși. Amicii „Junimei".

V. Alecsandri

222

Mircești, april 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Pentru ca să scap de-o grijă, vă trimit urma pastelurilor pînă la no. XXXIII, care vor fi publicate în luna lui mai ; cît pentru restul acestor poezii, le vom păstra pe iarna viitoare, căci v-am prea inundat cu versuri de-o bucată de vreme și simt că este nevoie de iezătură în contra unei asemine inundări.

Revenind deci la proză, fiindcă v-ați decis a publica *Episodul din 1848*, precum și *Dicționarul grotesc*, vă rog să binevoiți a omite din articolul *onoare* micul dialog în care un june Don Juan bucureștean se giură pe *onoare* că au sedus o fată după ce i-au promis să o ieie de nevastă. Acest *pasagiu român* îmi pare cam... nepotrivit cu estetica și cam riscat, așadar lipsască din foaia *Convorbirilor*.

Asemine aș dori să nu tipărești articolul *partit*, fiindcă vreau să-i dau o mai mare dezvoltare în numărul viitor al *Dicționarului*.

Am citit cu multă plăcere portretul Părintelui Gavril[1] şi l-am găsit depins de mînă de artist. Urmaţi înainte cu galeria ce aţi început, căci îmi pare foarte interesantă şi merită a deveni un album de preţ. Generaţiile viitoare vor fi curioase de a cunoaşte tipurile societăţii actuale şi *Copiile de pe natură* a d-voastre vor fi un izvor important pentru lucrările literare a urmaşilor noştri.

Am de gînd a pleca la Bucureşti la începutul lui mai. Adio poezie ! Politica mă aşteaptă ca să mă dezguste pentru mai mulţi ani. O ştiu dinainte, însă n-am ce face ! Am cedat unui apel călduros ce mi s-a făcut din mai multe părţi şi m-am decis la acest ultim sacrificiu.

Biata luncă de la Mirceşti ! Are să rămîie în urmă-mi cu toate încîntările sale de primăvară !

A revedere peste două luni.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

223

Mirceşti, 26 april 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Profitez de trecerea lui Cocriţă[1] pe aice pentru ca să vă scriu aceste rînduri. Am primit scrisoarea d-voastre împreună cu frumoasa poezie[2] ce mi-aţi dedicat şi pe care aş avea de mare mulţumire a o videa reprodusă in foaia *Convorbirilor*.

Fără nici o parţialitate, vă declar că aţi avut o frumoasă inspirare cînd aţi scris versurile ce mi-aţi trimis şi care cuprind atît imagini, cît şi idei de o natură cu totul poetică. Sînt mîndru că eu am fost cauza acelei inspirări şi vă mulţumesc pentru acest plăcut suvenir.

Voi căta să răspund în versuri păn-a nu pleca la Bucureşti, dacă păn-atuncea vreo rază poetică îmi va pătrunde sufletul.

Vă mulţumesc asemine pentru portretul d-voastre, pe care l-am aşezat alăture cu acel a părintelui d-voastre ; aş dori să am şi eu pe al lui Leon, pentru ca să completez familia iubită a lui C. Negruzzi.

În cît priveşte pensia mamei d-voastre, fiţi bine încredinţat că, îndată ce voi sosi la Bucureşti, voi vorbi cu A. Golescu, ministrul de Finanţe, şi am bună sperare că voi reuşi a vă îndeplini dorinţa.

A revedere pentru o lună, căci nu cred să se prelungească mai mult de-o lună osînda şederei noastre în Bucureşti. În luna lui iunie sper că veţi veni pe-o zi, două ca să gustaţi desfătările luncei de pe malul Siretului.

Al d-voastre amic,
V. Alecsandri

Complimente familiei d-voastre şi „Junimei".

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

224

Bucureşti, [sfîrşitul lui mai — începutul lui iunie] 1869[1]

Dragă Paulină,

Înainte de toate îţi fac cunoscut că sînt sănătos. Sosind aice, am avut norocul să găsesc gazdă la un amic al meu, A. Plagino, unde mă odihnesc cît se poate de bine de ostenelile la care mă expun lucrările Camerei. Acum căldurile cele nesuferite au trecut şi au început nişte ploi care au răcorit atmosfera. Ne răsuflăm mai lesne.

În Bucureşti am găsit pe frate-meu care şi-au vîndut moşia[2] pentru ca să-şi plătească datoriile. Vom pleca împreună la Galaţi peste vro două săptămîni pentru ca să regulăm plata banilor datoraţi lui Cuza, lui Pisoski şi lui Meyerhoffer, apoi m-oi întoarce la Mirceşti cu Negri ca să mă odihnesc la umbra luncii.

Am însărcinat pe Madam Metz să-ţi aducă o femeie harnică. Cît pentru domnul Metz, am izbutit a face ca să-l numească capelmaister a muzicei de pompieri ce este a se forma la Iași. Prin urmare, el se va așeza de-acum înainte la Iași și casa [3] nu-ți va mai rămînea goală.

Ți-am trimis cu diligianța o lădiță în care sînt următoarele lucruri :

1 mantilă de matasă neagră
1 cațaveicuță de toate zilele
6 cameși
1 materie de rochie de vară.

Trimite la biuroul poștei de la Roman ca să o iei. În curînd ți-oi expedui un costium și alte lucruri.

Doresc să te găsesc sănătoasă cu Gogosiu în brațe. Te sărut de o mie de ori și... sînt nerăbdător să mă văd acasă,

V.A.

Am dat lui Grünbaum 45 napoleoni pentru căsuța de la pod.

Alăturez aice chitanța de la diligianță. Trimite-o la biuroul poștei din Roman pentru ca să rădici pachetul de acolo

225

București, 9 iunie [1869] [1]

Dragă Paulină,

Astăzi s-au sfîrșit lucrările Camerii ; îți poți închipui cît sînt de mulțemit de a pleca la Moldova și de a scăpa de București.

Peste 5 zile, adică la 14, am procesul cu Patrașcani, și la 16 plec la Galați cu frate-meu pentru ca să regulăm plata datoriilor [2] lui Cuza, lui Pisoski și lui Meyerhoffer, apoi îndată m-oi întoarce la Mircești.

Ți-am trimis două lăzi cu haine. Le-ai primit ? De ce nu mă înștiințezi mai ades prin telegraf cum te afli. Nu-i lucru greu să scrii două rînduri.

A revedere, te sărut de o mie de ori,

V.A.

226

Galați, duminică [22 iunie 1869] [1]

Dragă Paulină,

Mă găsesc în Galați de vreo patru zile pentru ca să mîntuiesc cu Pisoski plata sinetului [2] fratelui meu. M-am ocupat și cu expeduirea lăzilor carele au plecat chiar astăzi la Mircești în număr de opt bucăți. Mai am ceva de regulat la tribunal și sper să plec de aici marți, adică poimîni.

Pisoski a trimis valiza lui cu diligianța. Trimite la hanul de la pod ca să o aducă acasă. Sînt nerăbdător să mă văd în sfîrșit în palatul meu și să te sărut de o mie de ori,

V.A.

CĂTRE IOSIF VULCAN

227

București, iunie 1869

Stimabilul meu domn ! [1]

Am primit epistola d-voastre din 7 iunie și găsesc de datorie a vă felicita pentru opera patriotică ce ați întreprins și la care voi fi fericit de a aduce concursul meu.

Publicarea d-voastre este de natură a deștepta între români gustul literaturii naționale ; urmați cu curagiu, domnul meu, pe calea în care ați întrat, și fiți bine încredințați că va veni o zi cînd românii vor recunoaște meritul lucrărilor și sacrificelor ce le faceți în interesul comun. Cît pentru mine, vă doresc succes bun și curagiu, fiindcă în cariera literară la noi sînt mai mulți ghimpi decît flori.

Primiți, etc. București, iunie 1869,

Vasile Alecsandri

CĂTRE ALEX. GOLESCU-ARĂPILĂ

228

Galatz, 20 sept. 1869

Mon cher Alexandre,

Je recommande à ta haute protection le Directeur actuel de la douane de Galatz, Monsieur Metz, qui mérite à tous égards d'occuper son poste le plus longtemps possible et qui pour cette même raison est menacé de le perdre. Des personnes bienveillantes cherchent à le miner dans ton opinion, dans l'espoir de le remplacer désavantageusement. J'aime à croire cependant qu'ils se casseront le nez sur le sol de tes sentiments d'équité.

Ceci réglé, je viens te prier de vouloir accorder à Monsieur Metz, un congé d'un mois pour qu'il puisse voguer à certaines affaires de famille qui réclament sa présence, dans la haute Moldavie. Il t'en sera profondement reconnaissant et moi je te couvrirai de bénédictions. En fin de quoi je te presse tendrement sur mon coeur à l'instar de l'auteur du petit hêtre, tu sais ?

Tout à toi,

V. Alecsandri

Galaţi, 20 sept. 1869

Dragă Alexandru,

Recomand înaltei tale protecţii pe directorul actual al vămii de la Galaţi, domnul Metz, care merită în toate privinţele să-şi ocupe postul cît mai lung timp cu putinţă şi care chiar pentru acest motiv este ameninţat să-l piardă. Persoane binevoitoare caută să-l scadă în opinia ta, în speranţa de a-l înlocui în condiţii mai proaste. Îmi place să cred totuşi că îşi vor frînge gîtul în faţa sentimentelor tale de dreptate.

Acestea spuse, vin să te rog să binevoieşti a acorda domnului Metz un concediu de o lună pentru ca să poată călători pentru diferite afaceri de familie care cer prezenţa sa în Moldova de Sus. Îţi va fi foarte recunoscător şi eu te voi copleşi cu binecuvîntări. Şi, ca urmare, te strîng cu dragoste la piept în felul autorului micului fag, ştii ?

Al tău,

V. Alecsandri

CĂTRE SCARLAT FĂLCOIANU

229

Iaşi, 11 octombrie 1869

Iubite Fălcoianu, [1]

Am regretat foarte mult că împrejurările te-au împiedicat de a veni la Mirceşti, unde ţi se ridicase mai multe arcuri de triumf ornate de coşuleţe cu piersici.

Să sperăm că aceste preparative vor servi pentru primăvara viitoare, căci mă leagăn tot în această dulce iluzie că într-o bună zi te voi avea la mine în tovărăşia scumpului d-tale şi spiritualului ştrengar Bălăceanu.

Pînă atunci, dă-mi voie a-ţi recomanda pe dl. Tornborg [2], un tată de familie necăjit din cauza unui proces de care atîrnă viitorul copiilor săi.

Dl. Tornborg pretinde a avea dreptate, îmi place să cred, însă, cum nu mă pricep întru nimica în complicaţiunea proceselor, mă voi abţine de a explica pe acel al recomandatului meu. Îi las lui această sarcină, rezervînd ca parte a mea numai plăcerea de a-ţi strînge mîna cu toată dragostea unei adevărate amiciţii.

V. Alecsandri

Te rog a prezenta cele mai bune ale mele amiciţii plăcutei mele inamice, doamna Fălcoianu.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

230

Mircești, 25 octombrie 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Ziua plecărei mele în străinătate apropiindu-se, nu vreau să mă despart de „Junimea“, fără a-i trimite cele mai amicale salutări.

Astăzi este ziua destinată pentru serbarea aniversărei a Societăței ce ați fundat. Neiertîndu-mi împrejurările a mă răpezi la Iași, pentru ca să ieu parte la acea veselă serbare, profit de venirea d-lui C. Catargiu ca să vă trimit urmarea *Dicționarului grotesc*.

Binevoiți a crede că îmi pare foarte rău că sînt obligat a face zîmbre, departe de festinul amicilor mei. Înțeleg ce a trebuit să sufere bietul Tantalescu, zic Tantalescu, pentru că sîntem într-o epocă de romanizare.

C. Bolliac a descoperit că Teodoros, [1] regele Abisiniei, era român din satul Voevoda, în districtul Teleorman, și că se rudia cu Tudor Vladimirescu.

H. Grandea a probat în *Monitor* că este nepot lui Lord Byron, fiind că Lord Byron era fiul lui Haralamb Gheorghiu, care era fiul lui Gheorghiu Byron, care era fiul frumoasei Janta, nevasta lui Haralamb Grandea, a cărui oseminte zac în cimitirul bisericei Vergo. (Vezi în *Monitor* articolul intitulat : *Lord Byron*.)

După aceasta nu mai este nimic de zis. Sfîrșesc dar, îmbrățișînd „Junimea“ în persoana d-tale.

V. Alecsandri

CĂTRE ION GHICA

231

Mircești, oct. 1869 [1]

Cher vieux,

J'ai enfin reçu ton volume des *Convorbiri economice*, je le lirai en chemin de fer, car je pars dans quatre jours pour Paris, d'où je me propose d'envoyer une critique acerbe au rédacteur des *Convorbiri literare*.

Je vais chercher le soleil partous ou je pourrais le trouver ; ma chaleur naturelle ayant subi une forte baise depuis quelques années, les hivers de ma chère patrie me sont devenus insupportabls et même pernicieux.

Et la Chambre ! diras-tu ? hé bien la Chambre se passera de moi comme elle l'a fait pendant huit ans et moi je me passerai d'elle avec la même facillité. Nous avons bon caractère comme tu vois.

Sur ce, mon cher vieux, ouvre tes bras pour que je m'y précipite avant de nous quitter, et ceci fait, présente mes meilleurs amitiés à Md. Ghica.

Tout à toi,

V. Alecsandri

Si tu voulais m'écrire, tu adresseras tes lettres à ma belle soeur : Madame Noémi A. Avenue de l'Impératrice 64, Paris.

Mircești, oct. 1869 [1]

Iubite,

Am primit, în sfîrșit, volumul tău din *Convorbiri economice*, îl voi citi în tren căci plec peste patru zile spre Paris, de unde îmi propun să trimit o critică acerbă redactorului *Convorbirilor literare*.

Voi căuta soarele peste tot unde voi putea să-l găsesc ; căldura mea naturală suferind o foarte mare scădere de cîțiva ani, iernele iubitei mele patrii mi-au ajuns de nesuferit și chiar dăunătoare.

Și Camera ! îmi vei spune ? ei bine, Camera se va lipsi de mine așa cum a făcut-o timp de opt ani, și eu mă voi lipsi de ea cu aceeași ușurință. După cum vezi, avem firi fericite.

Cu aceasta, dragul meu, deschide-ți brațele ca să mă arunc în ele înainte de a ne părăsi, și aceasta făcută, prezintă cele mai bune amiciții ale mele d-nei Ghica.

Al tău,

V. Alecsandri

Dacă vei vrea să-mi scrii, vei adresa scrisorile tale cumnatei mele : Doamna Noémi A. Avenue de l'Impératrice 64, Paris.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

232

Mircești, 1 noiembrie 1869

Iubite domnule Negruzzi,

Grație viscolului ce s-a ridicat de vro trei zile, mă aflu încă tot pe loc și, drept mîngîiere, am avut mulțumirea de-a primi scrisoarea d-tale din 29 oct. Descrierea ce-mi faceți despre banchetul „Junimei" a mărit părerea mea de rău (regresul) că nu am putut merge la Iași ca să iau parte la veselia amicilor mei. Știi cît mă interesez la existența acestei societăți ; rolul la care ea este chemată pe scena literară va lua cu timpul o importanță care se și presimte de pe acum. Ea va realiza adevărata Academie în privirea gustului, în privirea armoniei și a esteticei, care trebuie să prindă la formarea limbei noastre, căci, după părerea mea, pedanteriile Academiei bucureștene vor rămînea de rîsul generațiilor viitoare.

M-a bucurat deci foarte mult cînd am aflat din scrisoarea d-tale că v-ați decis a intra în luptă sciințifică cu pedantismul. Nu mă îndoiesc de victorie, fiindcă niște simpli gramatici care nu au produs nimic în literatură nu pot să stea față cu adevărații literatori. Publicul se va da negreșit cu acei ce-l încîntă prin procedurile lor și va ride de acei ce cată să-l năucească cu niște stropșituri ridicole. Curagiu dar, scumpii mei amici ; aveți o frumoasă campanie de făcut, aveți de apărat tezaurul cel mai scump ce ați moștenit de la strămoși, limba, adică simbolul sacru al naționalității noastre.

Ardelenii, sub masca romanismului, lucrează la desfrățirea românilor, cătînd a rumpe acel lanț puternic ce leagă strîns pe românii din diferitele provinții, limba strămoșească.

Cînd locuitorii de peste Carpați or învăța a grăi ca Cipariu, Laurian, Macsim et *tuti-quanti*, ei nu se vor mai înțelege cu românii din Principate și cu cei din Basarabia, și în acea zi glorioasă pentru pedanți, nemții și rușii vor bate în palme ! Însă sper că ne-a feri Dumnezeu de-o asemine calamitate.

În zilele aceste am mai descoperit două cuvinte pocite. Ți le trimit ca să le adaogi la *Dicționarul grotesc*, după cuvintele *regres* și *negles*. Adresa mea la Paris este : 64 Avenue de l'Imperatrice. Trimite-mi acolo orice-i vroi să-mi scrii.

Adio, iubite domnule Negruzzi, arată amiciile mele d-lor Maiorescu, Pogor, Leon, Caragiani, Paicu etc.

Al d-tale amic devotat,

V. Alecsandri

Am cetit în *Monitor* lista articolelor cuprinse în no. din 15 oct. al *Albinei Pindului*. Între ele figurează balada d-tale *Mervan* și *Dicționarul grotesc* pe care dl. Grandea binevoiește a-l cualifica de : glume asupra unor cuvinte nouă. Dacă s-ar întîmpla să vezi acel număr și dacă acea calificare ar figura și în foaia *Albinei*, te-aș ruga să binevoiești a face o mică notă în *Convorbiri* pentru a spune verde în ochi d-lui Grandea, că *Dicționarul grotes* nu e o colecție de glume, ci o critică foarte serioasă.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

233

Paris, dec. 1869

Iubite Nicolau...u...u..u...s,

Sînt zece zile de cînd mă aflu în Paris și d-abia astăzi găsesc vreme ca să-ți scriu. Sosind aice, am schimbat trei apartamenturi, unele mai reci decît altele, și, în sfîrșit, m-am așezat la Pavillon de Rohan, rue de Rivoli 172, unde am o priveală frumoasă și o căldură mai creștinească.

Parisul este o adevărată minune, însă, pentru ca să-l apreciezi pe cît merită, trebuie să ai 25 de ani și 250 de mii de franci pe an de aruncat pe la caretași, pe la restaurante, pe la orfevri, pe la teatru, pe la Bois de Boulogne și, mai cu seamă, în poalele parizienelor.

Traiul e un vîrtej nebunatic, însă un vîrtej în care averi ca de-alde noastre se risipesc ușor...

M-am acquitat de comisionul ce mi-ai dat. Cerceii au fost găsiți foarte bine lucrați și foarte plăcuți. Ai fost declarat om de gust bun și *colonel aimable*. Ghidi, hoț bătrîn ! ai izbutit a te împrieteni cu una din cele mai frumoase femei din Paris.

Am găsit pe Marghiolița crescută și schimbată mult în avantagiul său. Încep a crede că va deveni foarte *gentile* cînd se va forma.

În doi ani s-au făcut pariziană de maniere, spiritul ei s-au dezvoltat și chiar caracterul ei s-au îndulcit în atmosfera în care trăiește. Maica sa o găsește perfectă și o mănîncă cu ochii. Mama, tot mamă.

Voi mai ședea la Paris vro două săptămîni, apoi voi pleca la Cannes.

Adio, să ne videm sănătoși,

V. Alecsandri

Multe amicii din partea Paulinei.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

234

[1869][1]

Chère Princesse,

Désolé de vous savoir souffrante, mais nous espérons vous voir bien portante demain à dejeuner $11^1/_2$ h.

Votre ami tout dévoué,

V. Alecsandri

[1869][1]

Iubită prințesă,

Intristat de a vă ști suferindă, nădăjduim însă să vă vedem sănătoasă mîine la prînz $11^1/_2$ ore.

Prietenul dumneavoastră devotat,

V. Alecsandri

235

Ce jeudi [1869][1]

Chère Princesse,

Soyez la bienvenue dans nos parges. Pauline a donné l'ordre de préparer un plat de *sarmalé* à votre intention. Nous vous attendons à bras ouverts.

A vous de coeur,

V. Alecsandri

Joi [1869][1]

Iubită prințesă,

Fiți binevenită pe meleagurile noastre. Paulina a dat ordin să se pregătească o oală cu sarmale în cinstea dumneavoastră. Vă așteptăm cu brațele deschise.

Al dumneavoastră din inimă,

V. Alecsandri

CĂTRE PANTAZI GHICA

236

Nice, 4 mai 1870
hôtel du Luxembourg

Mon cher Pantazi,

Vous vous êtes peut-être demandé parfois ce que j'étais devenu et dans quelle partie du Monde je trainais ma valise ? Je viens aujourd'hui satisfaire la curiosité de mes amis. Pourquoi aujourd'hui plutôt qu'un autre jour ? Je n'en sais rien ;

c'est peut-être l'effet du Mistral qui a soufflé pendant quarante huit heures et qui m'a fortement agacé les nerfs.

Je suis donc à Nice depuis un mois, occupé essentiellement à me frotter le dos au solei. Ce diable de soleil ! j'ai couru pendant cinq mois à sa recherche et je l'ai à peine découvert sur les bords de la Méditerranée, où il semble se complaire de façon à oublier le reste du Monde.

A Vienne, j'ai trouvé du vent glacial, à Munich deux pieds de neige, à Paris des pluies, mêlées de givre, à Lyon le Mistral, à Marseille le remistral qui avait préalablement passé par des régions froides, à Cannes, même, j'ai eu à subir une autre espèce de Borée impétueux nommé *Noroi* (Nord-Est)... et partout, partout, des chambres à courants d'aire et des cheminées qui fument comme tous les pachas d'Orient...

Enfin, moitié gelé, enrhumé, pestant, éternuant et surtout me mouchant je suis parvenu dans une région plus clémente, à Nice, où je me délecte dans de véritables bains de rayons solaires. La mer bleue comme les yeux de la première demoiselle qu'on croit aimer, s'étend sous mes fenêtres, avec son mouvement perpetuel et ses nuances infinies de saphir, de lapis-lazulli, d'indigo etc. Au loin, sur la ligne de l'horizon passent de nombreux vaisseaux, voiles déployées, qui vont dans toutes les parties du Monde et qui m'attirent comme des syrènes.. et moi je reste tranquillement au bord dans les délices d'un *farniente* aussi italien que roumain. Voilà ma vie et la vie telle que je la comprends, mais que malheureusement je ne pourrai pas mener longtemps car je compte m'en retourner à Mircesti vers la fin de juin.

Maintenant à vous : que faites-vous là-bas, là-bas dans cette contrée où les orangers ne fleurissent pas mais où l'on devient si facilement grand homme ? Donnez-moi des nouvelles, beaucoup de nouvelles politiques, littéraires, mondaines, etc. Bref envoyez-moi un cargaison de nouvelles tout de suite, car mon séjour à Nice ne doit pas se prolonger. Jean Ghica est-il à Bucarest ? et Balaciano ? et mon frère ?

J'attends votre réponse et vous embrasse pour la peine.

Tout à vous,
V. Alecsandri

Nisa, 4 mai 1870
Hôtel du Luxembourg

Iubite Pantazi,

Poate te-ai întrebat cîteodată ce devenisem şi în ce parte a lumii îmi tîram valiza ? Astăzi vin să satisfac curiozitatea prietenilor mei. De ce astăzi mai curînd decît în altă zi ? nu ştiu nimic ; este poate efectul Mistralului care a suflat timp de patruzeci şi opt de ore şi care mi-a zdruncinat nervii.

Sînt deci la Nisa de o lună, ocupat, mai cu seamă, în a-mi freca spatele la soare. Acest afurisit soare ! am alergat timp de cinci luni în căutarea sa şi abia l-am descoperit pe malurile Mediteranei, unde se pare că se simte atît de bine, încît uită restul lumii.

La Viena am găsit un vînt îngheţat, la München două picioare de zăpadă, la Paris ploi amestecate cu chiciură, la Lion Mistralul, la Marsilia remistralul, care mai înainte trecuse prin regiuni reci, la Cannes, chiar, am suferit un alt fel de vînt de Nord puternic numit *Noroi* (Nord-Est)..., şi peste tot, peste tot, camere pline de curente de aer şi de cămine care fumegă ca toţii paşii din Orient...

În sfîrşit, pe jumătate îngheţat, cu guturai, blestemînd, strănutînd şi, mai cu seamă, ştergîndu-mi nasul, am ajuns într-o regiune mai blîndă, la Nisa, unde mă distrez în adevărate băi de raze solare. Marea, albastră ca ochii primei domnişoare pe care crezi că o iubeşti, se întinde sub ferestrele mele, cu mişcarea sa perpetuă şi nuanţele sale nesfîrşite de safir, de lapislazuli, de indigo etc. În depărtare, pe linia orizontului, trec numeroase vase cu pînzele întinse, care merg în toate părţile lumii şi care mă atrag ca nişte sirene... şi eu rămîn liniştit la mal în farmecul unui *farniente* atît italienesc, cît şi romănesc. Iată viaţa mea şi viaţa aşa cum o înţeleg, dar pe care, din nefericire, nu o voi putea duce mult timp căci socotesc să mă întorc la Mirceşti pe la sfîrşitul lui iunie.

Acum, la rîndul dumitale : ce faceţi acolo, acolo în acel ţinut unde portocalii nu înfloresc, dar unde devii aşa de uşor om mare ? Dă-mi veşti, multe veşti politice, literare, mondene etc. Pe scurt, trimite-mi o încărcătură de veşti numaidecît, căci rămînerea mea la Nisa nu trebuie să se prelungească. Ion Ghica este la Bucureşti ? şi Bălăcianu ? şi fratele meu ?

Aştept răspunsul dumitale şi te îmbrăţişez pentru osteneală.

Al dumitale,
V. Alecsandri

237

Nisa, 4 mai 1870, Hôtel du Luxembourg

Iubite domnule Negruzzi,

Sînt astăzi șase luni în capăt de cînd am plecat de la Moldova și de șase luni mă aflu fără nici o știre de „Junimea“ și de lucrările sale. Toate numerile *Convorbirilor literare* au rămas în urma mea la Mircești și formează negreșit o frumoasă piramidă pe biroul meu. La întoarcerea mea voi avea mult de citit și această perspectivă mă bucură, însă pînă atunci curiozitatea mea rămîne în cui ; te rog dar să binevoiești a o satisface prin o scrisoare care să mă înștiințeze și despre sănătatea amicilor mei, și despre mișcarea literară din țeară ; îmi vei produce o mare, foarte mare mulțumire.

Eu, de la plecarea mea, am fost și sînt chiar astăzi în luptă cu mici mizerii ale sănătății, ceea ce părinții noștri numiau *zaiflu* și, lucru mai grav, nu am scris nici măcar două rînduri. O sfîntă lene m-au cuprins în străinătate și, mai cu seamă, pe malul Mărei Mediterane. Se vede că influența învecinatei Italie m-a făcut un fierbinte adorator al dulcelui *farniente* ; sper însă că, revenind la Mircești și așezîndu-mă pe fotoliul biroului meu, voi recăștiga timpul pierdut și voi da iar probe de viață. În vreme de giumătate de an am făcut un voiaj foarte original *à la recherche du soleil** și pretutindene am găsit iarnă, ger, ploaie, vînturi, camere în forma de mori de vînt și cămine care produceau mai mult fum decît căldură. De-abia aici am dat de mult doritul soare, însă și aici razele lui sînt adeseori răcorite peste măsura de răsuflarea vîntului Mistral, care turbură marea și liniștea celor ce traiesc pe malurile ei. Cu toate aceste, nimic nu e frumos, atragător, nimic nu absoarbe gîndirile cu o mai deplină încîntare ca privirea acelei întinse albăstrimi a Mediteranei. Aș fi în stare să șed ani întregi a o privi fără ca să mă satur de acest spectacol măreț. De la ferestrele mele văd trecînd în departare pe linia orizonului vapoarele și vasele cu veluri, care fac voiajul Orientului și, pentru un vechi călător ca mine, trecerea lor îmi fură mințile și mă îndeamnă a mă lua pe urmele lor.

Proiectul meu este de-a trece pe la Napoli, Roma și Veneția cînd a fi să mă întorc în țeară, adică în cursul lunei lui iunie ; dacă în acest interval mă va vizita vreo inspirare, oi căta să o opresc din zbor pentru ca să o trimit *Convorbirilor literare* ; pînă atunci însă, trimit redactorilor acelei foi cele mai sincere amicii.

Al d-tale amic,
V. Alecsandri

---

* În căutarea soarelui (limba franceză).

238

Paris, 1 iunie 1870

Iubite domnule Negruzzi,

Scrisoarea d-tale m-au bucurat foarte mult prin știrile ce cuprinde despre mișcarea literară din Moldova. Deși „Junimea“ a pierdut cîțiva din membrii săi, totuși văd cu mulțemire că foaia *Convorbirilor* își urmează calea cu o perseverență care va fi apreciată la timp. Nu te îndoi că va veni o zi cînd meritul adevărat se va recunoaște de toți și atunci lucrarea folositoare a „Junimei“ va dobîndi aplauzele oamenilor de conștiință și de bun-simț.

Nebunia politică a smintit la noi cei mai mulți creieri, epidemia e generală ! Cînd dar în mijlocul unei asemine triste epidemii se găsesc tineri feriți de dînsa și cari conlucrează serios la o operă de regenerare a minților, acei tineri pășesc pe adevărata cale, ce duce la un viitor ferice și glorios pentru ei și pentru țeara lor.

Curaj dar și noroc bun.

Sînt foarte doritor de-a cunoaște idila ce ai compus și sînt încredințat că este bună de vreme ce este rodul unei inspirări poetice și a suvenirilor din copilărie. Te rog să-mi trimiți aice măcar numerile ce vor ieși în timp de-o lună, căci am de gînd a mai întîrzia în Franța pînă la finele lui iunie. Adresa mea este *Hôtel du Pavillon de Rohan, rue de Rivoli, 172. Paris.*

Mă înștiințezi că ai primit din partea mareșalului Curții o poezie a mea: *Bărăganul,*[1] *dedicată domnitorului.* Iată în cîteva cuvinte istoria acestui pastel:

Găsindu-mă la București, măria-sa au binevoit a-mi oferi o frumoasă fotografie ce reprezintă cîmpiile Valahiei. La această grațiozitate am răspuns prin promiterea de-a face în versuri descrierea acelui tablou și de a o prezenta măriei-sale. În adevăr am întrîziat cam mult de a-mi împlini făgăduința, însă la Nisa am avut o oră de bună dispunere și am scris *Bărăganul.* Am trimis acea poezie domnitorului cu o scrisoare, însă *fără nici o dedicație* (alăturez aici copia acelei scrisori pentru curiozitate). Aceasta au fost din parte-mi un act de curtuazie către măria-sa, care s-a arătat totdeauna cătră mine de-o amabilitate foarte grațioasă. Cu toate aceste, *Columna Traianului,* redigeată de Hăjdeu, atribuie purtarea mea unei simțiri de lingușire. Fie-i columna ușoară!... Cît pe ce era să scriu calomnia în loc de columna!

Aceste le înșir aice numai și numai pentru ca să vezi că oamenii de litere, chiar cei mai independenți, sînt supuși a fi mușcați de năpîrci, însă ei trebuie să răspundă cu dispreț acelor ce se încearcă a-i stropi cu veninul lor.

Adio, te îmbrățișez,

V. Alecsandri

Multe amicii fratelui d-tale și d-lor Maiorescu, Pogor etc.

CĂTRE MARIE BOGDAN

239

[Arcachon, 15-20 iulie s.n.] 1870[1]

Ma chère Marie,

Ta lettre nous a fait grand plaisir en nous apportant de bonnes nouvelles de ta santé et de tes études. Maman sera heureuse de recevoir ta lettre en langue roumaine. Quant à moi tu sais combien je serai satisfait lorsque tu sauras écrire l'anglais aussi facilement que le français. Ce que je désire pour toi c'est que tu t'appliques à apprendre plusieurs langues et à étudier sérieusement la musique ainsi que le desin. Plus tard quand tu seras une grande demoiselle tu comprendras mieux les avantages de ces études et tu me seras reconnaissante d'avoir tant insisté pour que tu acquières le plus de connaissances aussi utiles qu'agréables.

Maman est devenue une forte nageuse au bout de la quatrième leçon de natation, elle fait la coupe très-bien si bien même qu'elle ne reculerait pas devant l'idée de traverser l'Océan. Heureusement que je suis là pour l'empêcher de faire cette imprudence.

Nous jouissons ici[2] de chaleurs très-fortes, je suppose en conséquence que le séjour de Paris doit être intolérable. Mais Avenue du Roule vous devez avoir un peu plus d'air en qualité de campagnardes. Nous espérons pouvoir rester ici une dizaine de jours, après quoi nous nous dirigerons vers la Moldavie à travers la Suisse et la Bavière, à moins que les Bavarois qui se préparent dit-on à la guerre ne nous défendent l'entrée de leur pays. En ce cas nous serons obligés de prendre la voie de Milan, Venise et Trieste pour arriver à Vienne. Quoi qu'il en soit je t'avertirai du jour de notre départ et de notre plan définitif de voyage.

En attendant nous t'embrassons tendrement et te chargeons de présenter nos amitiés à Tanmée ainsi qu'à tes petites amies.

Ton père affectionné,

V.A.

P.S. Nous avons fait la connaissance d'une famille espagnole, M. et Mme Pereyra qui désire beaucoup te connaître. Mme Pereyra a promis d'aller te voir. Je lui ai donné une lettre d'introduction auprès de Tante Aimée.

[Arcachon, 15-20 iulie s.n.] 1870[1]

Draga mea Marie,

Scrisoarea ta ne-a făcut mare plăcere, aducîndu-ne noutăți bune asupra sănătății și studiilor tale. Mama va fi fericită să primească scrisoarea ta în limba română. Cît despre mine, tu știi cît voi fi de mulţumit cînd tu vei şti să scrii englezeşte tot atît de uşor ca franţuzeşte. Ceea ce doresc pentru tine este ca să te sileşti să înveţi mai multe limbi şi să studiezi serios muzica şi desenul. Mai tîrziu, cînd vei fi o domnişoară mare, tu vei înţelege mai bine foloasele acestor studii şi îmi vei fi recunoscătoare de a fi insistat atît pentru ca să dobîndeşti cît mai multe cunoştinţe, pe cît de utile, pe atît de plăcute.

Mama a devenit o bună înotătoare, după a patra lecţie, ea înoată foarte bine, atît de bine, că nu s-ar da înapoi de la ideea de a traversa Oceanul! Bine că sînt aici pentru a o împiedica să facă această imprudenţă.

Ne bucurăm aici[2] de călduri foarte puternice, presupun, prin urmare, că şederea la Paris trebuie să fie de nesuportat. Dar pe Avenue du Roule trebuie că aveţi ceva mai mult aer, locuind ca la ţară. Noi sperăm să putem rămîne aici vreo zece zile, după care ne vom îndrepta spre Moldova, prin Elveţia şi Bavaria, afară numai dacă bavarezii, care se pregătesc, se zice, de război, nu ne interzic intrarea în ţara lor. În acest caz, vom fi obligaţi să luăm drumul prin Milan, Veneţia şi Triest, pentru a ajunge la Viena. Orice ar fi, te voi înştiinţa de plecarea noastră şi de planul definitiv de călătorie.

Pînă atunci, te îmbrăţişăm cu drag şi te însărcinăm să încredinţezi de prietenia noastră pe Tanmée şi pe micile tale prietene.

Tatăl tău iubitor,

V.A.

P.S. Am făcut cunoştinţă unei familii spaniole, dl. şi d-na Pereyra, care doreşte mult să te cunoască. D-na Pereyra a promis să vină să te vadă. I-am dat o scrisoare de introducere pe lîngă mătuşa Aimée.

240

[Arcachon, iulie s.n.] 1870[1]

My dear Mary,

Ta lettre écrite en anglais m'a fortement embarrassé tout en me faisant grand plaisir. Il m'a fallu faire un grand effort de mémoire pour comprendre tes deux pages, mais j'y suis parvenu enfin grâce à mon dictionnaire. Tanmée m'a donné de bonnes nouvelles de toi, aussi pour te récompenser de ta conduite et de ton aptitude au travail je te permets d'aller

avec tes cousines aux bains de mer. Tu t'y amuseras beaucoup et tu apprendras à nager comme un poisson. Sois toujours obéissante et gentille. Ne boude jamais, car c'est très-vilain de bouder et de se mettre en colère ; de cette façon tu rendras maman très heureuse sans compter que ton papa te saura gré de tout ce que tu feras pour contenter Tanmée. Nous t'embrasson bien tendrement.

Ton papa,

V.A.

[Arcachon, iulie s.n.] 1870[1]

Dragă Marie, *

Scrisoarea ta în limba engleză m-a pus în mare încurcătură făcîndu-mi în acelaşi timp mare plăcere. A trebuit să fac un serios efort de memorie pentru a înţelege cele două pagini ale tale, dar pînă la urmă am izbutit datorită dicţionarului meu. Mătuşa Aimée mi-a dat veşti bune despre tine, de aceea, ca să te răsplătesc pentru sîrguinţa ta la învăţătură, îţi îngădui să mergi cu verişoarele tale la băile de mare. Ai să te distrezi mult şi ai să înveţi să înoţi ca un peşte. Fii întotdeauna supusă şi drăguţă. Nu fi certăreaţă, căci este foarte urît să fii certăreţ şi să te înfurii, în felul acesta o vei face fericită pe mama, fără a mai socoti că tatăl tău va privi cu plăcere tot ceea ce vei face pentru a o mulţumi pe mătuşa Aimée. Te îmbrăţişăm cu dragoste.

Tăticul tău,

V.A.

241

Arcachon, 1 août [s.n.][1] 1870

Ma chère Marie,

Ta petite lettre anglaise m'a fait d'autant plus de plaisir qu'elle m'a donné un peu de mal pour la comprendre. Il y a

---

* În original, în limba engleză.

surtout un mot qui m'a fort embarrassé, c'est le mot *angry* que je confondais avec *hungry et comme* il s'agissait du chat de Miss Taylor, je me suis demandé toute la journée quel rapport il pouvait exister entre ce noble animal et ma faim, car je ne me connais pas de passion effrenée pour la gibelotte de chat.

Enfin une charmante demoiselle d'Arcachon m'a expliqué la chose, et grâce à son obligeance je me suis senti soulagé d'un grand poids. Ainsi le pauvre *cat* de Miss Taylor est décédé !!! A quoi faut-il attribuer cette mort subite ? Ese-ce à une indigestion ou bien à des raisons politiques ? Moi je pense qu'il a expiré par suite des émotions de la guerre qui va avoir lieu. Quoiqu'il en soit, versons une larme à sa mémoire et tâchez de consoler Miss Taylor de la perte de son favori.

„Car il fut de ce monde où tous les favoris
Subissent des disgrâces
Et chat il a vécu bien plus que les souris
Victime de ses chasses
Il est mort en laissant un grand regret flatteur
Pour sa mémoire
Coeurs sensibles versez, versez un pleur
Sur sa tombe sans gloire. [2]

Nous quittons Arcachon demain quoique la véritable saison des bains commence à peine ; mais nous avons tant de chemin à parcourir pour arriver chez nous qu'il ne nous este plus permis de prolonger notre séjour au bord de l'Océan. Nous t'envoyons donc une quantité de nos meilleus baisers et te chargeons d'embrasser tout le monde de notre part.

Écris-moi alternativement en français et en anglais. C'est un plaisir que tu me fais en même temps qu'un service que tu me rendras, car la lecture de tes lettres rafraîchira mes notions de la langue anglaise.

Ton père affectionné,

V.A.

Arcachon, 1 august [s.n.] 1870 [1]

Dragă Marie,

Mica ta scrisoare englezească mi-a făcut cu atît mai mare plăcere cu cît ea mi-a dat puțin de furcă pentru a o înțelege. Este aici mai cu seamă un cuvînt care m-a pus în mare încurcătură cuvîntul *supărare* * pe care îl confundam cu *foame* ** și, cum era vorba despre pisica domnișoarei Taylor, m-am întrebat toată ziua ce raport putea să existe între acest nobil animal și foamea mea, căci nu îmi cunoșteam nici o pasiune nestăpînită pentru ostropelul de pisică.

În sfîrșit, o încîntătoare domnișoară din Arcachon mi-a lămurit nedumerirea și, datorită bunăvoinței sale, m-am simțit ușurat de o mare greutate. Astfel, biata *pisică* *** a domnișoarei Taylor a murit !!! Cui se datorește această moarte subită ? Unei indigestii sau unor cauze politice ? Eu cred că și-a dat sufletul din pricina emoțiilor războiului care va avea loc. Oricum ar fi, să vărsăm o lacrimă în amintirea ei și încercați să o consolați pe domnișoara Taylor de pierderea favoritului său.

„Căci a trăit în această lume în care toți favoriții
Suferă de dizgrații
Și pisică, ea a trăit mai mult decît șoarecii
Victimă a vînătorilor sale.
A murit lăsînd o mare și măgulitoare părere de rău
Pentru amintirea sa
Inimi simțitoare, vărsați, vărsați o lacrimă
Pe mormîntul său fără glorie.“ [2]

Părăsim Arcachonul mîine, cu toate că adevăratul sezon al băilor de-abia începe, dar avem un drum așa de lung de străbătut pentru a ajunge la noi acasă, încît nu ne mai este îngăduit să ne prelungim șederea pe malul oceanului. Îți trimitem deci o grămadă de calde sărutări și te însărcinăm să îmbrățișezi pe toată lumea din partea noastră.

Scrie-mi pe rînd în franceză și în engleză. Este o plăcere pe care mi-o faci și, în același timp, un serviciu pentru că citirea scrisorilor tale îmi reîmprospătează cunoștințele mele de limbă engleză.

Tatăl tău iubitor,

V.A.

---

* În original, în limba engleză.
** *Idem.*
*** *Idem.*

CĂTRE ANA DAVILA

242

Turin, 14 august 1870

Doamna mea,[1]

Sînt fericit de a vă face cunoscut că am întîlnit pe dl. Davila la poalele muntelui Cenis, în partea Franciei. D-sa a plecat spre Paris, sănătos și vesel de fapta bună ce are de gînd a îndeplini.

Proiectul său de a organiza o ambulanță cu concursul elevilor români din Paris și de a se consacra în ajutorul nenorocitelor victime ale războiului actual este un proiect nobil și care onorează pe bărbatul de inimă ce a decis să-l executeze. Prin acest act de umanitate, dl. Davila va binemerita de ambele sale patrii, Francia și România.

Cît pentru mine, i-am dat o sărutare frățească și i-am mulțemit că va conduce pe elevii români din Paris pe o cale de sacrificiu glorios și de recunoștință către generoasa Francie.

Despărțindu-ne la St Michel, am promis d-lui Davila să vă dau știri despre d-lui și, îndeplinind acum această datorie, vă rog să primiți asigurarea simțirelor mele de cel mai profund respect,

V. Alecsandri

CĂTRE MARIE BOGDAN

243

Mircesti, juillet *[sic]* [august ?] 1870[1]

Je ne t'écris que peu de lignes, ma chère Marie, car il m'arrive du monde juste en ce moment. Maman est toute heureuse de te savoir au Hâvre et de rentrer elle-même à Mircești. Puisque tu es au bord de la mer, amuse-toi bien et tâche de dessiner d'après nature des paysages maritimes, tu nous feras grand plaisir et... nous t'embrassons sur les deux joues.

Ton père,
V.A.

Mircești, iulie [sic] [august ?] 1870[1]

Nu îți scriu decît cîteva rînduri, dragă Marie, pentru că tocmai acum sosește cineva. Mama este foarte fericită de a te ști la Hâvre și de a se reintoarce ea insăși la Mircești. Pentru că ești pe malul mării, distrează-mă bine și încearcă să desenezi după natură peisaje maritime, ne vei face mare plăcere și... te îmbrățișăm pe amîndoi obrajii.

Tatăl tău,
V.A.

244

Mircesti, [august-septembrie 1870][1]

Ma chère Marie,

Ta lettre m'a beaucoup intéressé par les détails que tu m'as donnés sur tes nombreuses occupations pendant les vacances ; promenades, leçons de natation etc. ... Il paraît que tu n'es pas très brave dans l'eau ; ton maître de natation m'a fait savoir que tu avalais beaucoup d'eau et que cela te faisait faire des grimaces très-comiques.

Il faut, ma chère enfant, avoir du courage et prouver aux Français qu'une Roumaine ne manque pas de coeur, même dans l'eau. Tu as une jolie petite table, dis-tu, une petite chaise et un beau pupitre. C'est très-bien. Figure toi le magnifique effet que produira sur ce pupitre un livre joliment relié que Tante Aimée t'aura donné comme récompense de tes bons examens ! Moi à ta place, j'en aurais un plaisir extrême.

L'histoire des cachets fondus dans ma lettre nous a fait bien rire. Aussi je suivrai tes conseils, c'est à dire que je ne me donnerai plus la peine de t'en envoyer.

Ecris à ta mère plus souvent malgré les fautes de roumain que tu commets parfois.

Nos compliments à Tante Aimée, à Miss Taylor et à M-elle Anna. Je t'embrasse de tout coeur,

V.A.

Mircești, [august-septembrie 1870] [1]

Dragă Marie,

Scrisoarea ta m-a interesat foarte mult prin amănuntele pe care mi le dai asupra numeroaselor tale ocupații din timpul vacanței : plimbări, lecții de înot etc... Se pare că nu ești prea curajoasă în apă ; profesorul tău de înot mi-a făcut cunoscut că înghițeai multă apă și că aceasta te făcea să faci niște mutre foarte caraghioase.

Trebuie, draga mea, să ai curaj și să dovedești francezilor că o romîncă nu este lipsită de inimă, nici chiar în apă. Spui că ai o mică și frumoasă masă, un mic scaun și un pupitru. Foarte bine. Gîndește-te ce minunat efect ar produce pe acest pupitru o carte frumos legată pe care mătușa Aimée ți-ar da-o ca răsplată pentru bunele tale examene. Eu, în locul tău, aș simți o mare plăcere.

Povestea cașetelor topite ne-a făcut să rîdem. De aceea voi urma sfatul tău, adică nu-mi voi mai da osteneala să-ți mai trimit.

Scrie mamei tale cît mai des, cu toate greșelile de limbă română pe care le faci adesea.

Salutările noastre mătușei Aimée, domnișoarei Taylor și d-rei Anna. Te îmbrățișez din toată inima,

V.A.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

245

Mircesti, 14 oct. 1870

Mon cher Grenier,

Du fin fond du monde où je me trouve relégué, je suis d'un regard anxieux les graves événements [1] qui se déroulent en France, et je me demande souvent ce que sont devenus mes amis de prédilection. Baligot a vu sa province envahie et dévastée par les hordes prussiennes et, depuis, je n'en ai plus eu de nouvelles. A-t-il succombé lui-même dans la lutte ? Vit-il encore quelque part retiré avec ses soeurs ?... Et vous, mon cher ami, qu'êtes-vous devenu depuis le commencement de cette guerre abominable ? Je ne vous demande pas ce que vous avez souffert et ce que vous souffrez de voir votre beau pays à la merci de l'étranger ; je connais les amertumes de votre coeur par celles que j'ai éprouvées moi-même depuis trois mois... Hélas ! je me sens humilié par les échecs de la France, car ces échers sont composés, de malheur et de honte. Ils sont de telle nature même qu'ils dépassent les limites de la honte pour atteindre aux proportions du fléau. Faut-il croire à la colère céleste ? Mais, à propos de quoi le ciel punirait-il la France ? Serait-ce pour avoir été le pays des grandes initiatives, le berceau des nobles libertés qui se sont répandues sur le monde ?

J'ai lu dans les journaux que l'ennemi approchait de Besançon, et vous pensez si mon inquiétude est devenue anxieuse, car Baume-les-Dames[2] est sur son passage. Vous avez sans doute pensé à Madame votre mère, et vous l'avez mise à l'abri de toute émotion navrante en l'arrachant au triste spectacle de l'invasion. Je me figure donc que vous êtes réfugié en Suisse ou en Italie. Néanmoins, je vous écris toujours à Baume-les-Dames pour demander de vos nouvelles. Puisse cette lettre vous trouver bien portant et supportant le malheur avec le courage d'un coeur bien placé ! Pour ma part, je suis à Mircesti où je compte passer l'hiver et où je serais si heureux de vous avoir.

Adieu, cher ami. Dieu avec la France !

Votre ami,

V. Alecsandri.

Que sont devenues les dames Raymond ?[3]

Mircești, 14 oct. 1870

Iubite Grenier,

Din fundul lumii unde mă găsesc retras, urmăresc cu o privire îngrijorată gravele evenimente[1] care se desfășoară în Franța și mă întreb adesea ce au devenit prietenii mei cei mai iubiți. Baligot a văzut provincia sa invadată și devastată de hoardele prusiene și, de atunci, nu am mai avut vești. A murit el însuși în luptă ? Trăiește încă retras undeva cu surorile sale ?... Și dumneata, dragul meu, ce-ai devenit de la începutul acestui război îngrozitor ? Nu te întreb ce ai suferit văzînd frumoasa voastră țară la bunul plac al străinului ; cunosc amărăciunile inimii dumitale, după cele pe care le-am resimțit eu însumi de trei luni încoace... Vai ! mă simt umilit de înfrîngerile Franței, căci aceste înfrîngeri sînt formate din nenorocire și rușine. Sînt de așa natură încît chiar depășesc limitele rușinei pentru a atinge proporțiile unui flagel. Trebuie să crezi în furia cerească ? Dar de ce cerul ar pedepsi Franța ? Poate pentru că a fost țara marilor inițiative, leagănul nobililor libertăți care s-au răspîndit peste lume ?

Am cetit în ziare că inamicul se apropie de Besançon, și înțelegi că neliniștea mea a devenit îngrijorătoare, căci Baumeles-Dames[2] este în drumul său. Te-ai gîndit, desigur, la mama dumitale și ai pus-o la adăpost de orice emoție dureroasă, smulgînd-o tristului spectacol al invaziei. Îmi închipui deci că sînteți refugiați în Elveția sau în Italia. Îți scriu, totuși, la Beaume-les-Dames pentru a mă informa de soarta dumitale. Fie ca această scrisoare să te găsească sănătos și suportînd nenorocirea cu curajul unei inimi zdravene ! În ce mă privește, sînt la Mircești, unde sper să petrec iarna și unde aș fi foarte fericit să te am.

Adio, dragul meu, Dumnezeu cu Franța !

Prietenul dumitale,

V. Alecsandri

Ce au devenit doamnele Raymond ?[3]

246

Mircesti, 26 octobre 1870

Ma chère petite Marie,

Un télégramme de Tante Aimée m'annonce votre départ du Hâvre pour l'Angleterre. Je suppose que cette lettre te trouvera à Londres en train de parler l'anglais comme une jeune Miss. Je regrette que la guerre[1] actuelle ait forcé Tante Aimée de quitter l'Avenue du Roule, mais puisque les événements vous ont obligées d'émigrer, je trouve que l'Angleterre a été parfaitement choisie pour y passer le temps d'exil. Tu en profiteras, je l'espère, pour apprendre à parler couramment la langue de Lord Byron, et à ton retour en France tu pourras tenir de longues conversations avec Hélène[2]. En attendant je te conseille, ma chère enfant, d'être aux petits soins pour Tante Aimée, de l'entourer de ton affection afin de la consoler un peu des malheurs qu'éprouve son pays. Tu agiras comme une enfant qui a du coeur et cette conduite me rendra moi-même bien heureux. Maman se porte bien, elle a été fort inquiète sur ton compte depuis le commencement de la guerre, craignant que tu ne deviennes prisonnière des Prussiens, mais je l'ai rassurée làdessus et maintenant elle est enchantée de te savoir en Angleterre. Elle t'envoie mille baisers. Ecris-lui comme tu pourras.[3] Adieu, ma chérie, je t'embrasse tendrement. Tot père affectionné.

V.A.

Mircești, 26 octombrie 1870

Draga mea Marie,

O telegramă de la mătușa Aimée îmi anunță plecarea voastră din Hâvre pentru Anglia. Bănuiesc că această scrisoare te va găsi la Londra, căutînd să vorbești englezește ca o tînără miss. Regret că războiul[1] actual a silit-o pe mătușa Aimée să părăsească Avenue du Roule, dar pentru că evenimentele v-au obligat să emigrați, găsesc că Anglia a fost foarte bine aleasă pentru a vă petrece acolo exilul. Vei profita, sper, ca să înveți bine limba lordului Byron şi, la întoarcerea ta în Franţa, vei putea susţine lungi convorbiri cu Hélène [2]. Pînă atunci, te sfătuiesc, dragă fetiţă, să fii atentă cu mătuşa Aimée, să o înconjuri cu toată dragostea ta, ca să o consolezi puţin de nenorocirile pe care le îndură ţara sa. Te vei purta ca o fetiţă cu inimă şi această purtare mă va face fericit şi pe mine însumi. Mama este bine, a fost foarte îngrijorată din pricina ta, de la începutul războiului, temîndu-se să nu ajungi prizoniera prusienilor, dar i-am dat asigurări despre aceasta şi acuma este încîntată de a te şti în Anglia. Ea îţi trimite mii de sărutări. Scrie-i cum vei putea [3]. Adio, draga mea, te sărut cu dragoste. Tatăl tău iubitor,

V.A.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

247

Mirceşti, oct. 1870

Domnul meu, [1]

Înainte de toate, am de placere a-ţi face cunoscut că am scris domnului Epureanu în privirea d-tale şi sper că dorinţa îţi va fi realizată.

Am primit o cutie cu *tiutun* ce mi-ai trimis prin poştă şi-ţi mulţemesc cu atît mai mult că *tiutunul* e bun.

Binevoieşte a mă înştiinţa cui să trimit [***].

Asemene te rog să-mi trimiţi vro opt ocă de morun proaspet, dacă se găsesc de vîndut la Galatzi, şi o cutie cu halva de Ţarigrad, dacă a fi sosit proaspetă.

Vei îndatori foarte mult pe al d-tale servitor,

V. Alecsandri

CĂTRE MARIE BOGDAN

248

Mirceşti, 11 nov. 1870

Ma chère petite Marie,

J'ai lu avec beaucoup d'intérêt les détails contenus dans ta lettre au sujet des environs de Londres. [1] La capitale de l'Angleterre est la plus grande ville d'Europe et porte un cachet d'originalité toute britannique. Chague habitant a sa maisonnette, propre, confortable et nulle part on ne comprend mieux l'importance du mot *„at home"*. Les parcs sont spacieux, couverts de beau gazon. On y respire à l'aise, c'est pourquoi on les nomme les poumons de Londres. Mais pour bien apprécier les avantages du séjour dans cette ville curieuse, il faut savoir parler la langue du pays. Je t'engage donc à profiter le plus possible de ton séjour là-bas, afin de baragouiner constamment de l'Anglais. Ce n'est qu'en parlant beaucoup avec de jeunes *miss* que tu acquérreras la véritable prononciation anglaise. Je t'ai promis de te faire passer les vacances de l'année prochaine à Mirceşti ; je tiendrai ma promesse à la condition que tu parles couramment *the English language.* Dans ce cas tu trouveras ici un beau piano qui sera ta récompense pour le mal que tu te seras donné à réaliser mes désirs.

La petite Rosetti est partie, ce qui a fortement chagriné Tante Aimée. C'est à toi à consoler la bonne Tante Aimée par ton affection, tes prévenances et ton obéissance.

Je serais heureux le jour où tante Aimée m'écrira que tu fais preuve de bon coeur par ta conduite anvers elle. Mamoutza est bien portante, elle t'embrasse tendrement et demande ton portrait. Ecris-lui en français, je lui traduirai tes lettres.

Adieu, je t'embrasse mille fois et te souhaite une bonne santé.

Ton père,

V.A.

Mirceşti, 11 nov. 1870

Micuţa mea Marie,

Am citit cu mult interes amănuntele despre imprejurimile Londrei [1] conţinute în scrisoarea ta. Capitala Angliei este cel mai mare oraş din Europa şi poartă sigiliul unei originalităţi cu adevărat britanice. Fiecare locuitor îşi are casa sa, curată, confortabilă şi nicăieri nu se înţelege mai bine importanța cuvîntului *cămin*[*]. Parcurile sînt întinse, acoperite cu un frumos gazon. Se respiră acolo în voie, de aceea sînt numite plămînii Londrei. Dar pentru a înțelege bine foloasele șederii în acest curios oraș, trebuie să știi să vorbești limba țării. Te îndemn deci să beneficiezi cît mai mult de șederea ta acolo astfel încît *să vorbești*[**] tot timpul englezește. Numai vorbind mult cu tinere *domnișoare*[***] vei căpăta adevărata pronunție englezească. Ți-am făgăduit că îți vei petrece vacanța de anul viitor la Mircești, îmi voi ține făgăduiala cu condiția să vorbești curent *limba engleză*[****]. În acest caz, vei găsi aici un pian frumos, care va fi recompensa pentru străduința pe care ți-ai dat-o să realizezi dorințele mele.

Micuța Rosetti a plecat, lucru care a îndurerat-o mult pe mătușa Aimée. Tu trebuie să o consolezi pe buna mătușe Aimée prin dragostea, prevenirea și supunerea ta.

Voi fi fericit în ziua în care mătușa Aimée îmi va scrie că dai dovadă de bunătate a inimii prin comportarea ta față de ea. Mămuța este bine, te îmbrățișează cu dragoste și îți cere portretul. Scrie-i în franceză, îi voi traduce scrisorile tale.

Adio, te îmbrățișez de o mie de ori și îți doresc sănătate.

Tatăl tău,
V.A.

249

Ma chère Marie,

J'ai reçu tes deux lettres du 21 et du 29 novembre et j'ai eu grand plaisir à les parcourir, car elles me prouvent que tu profites de ton séjour à Londres.[1] Tu as visité beaucoup de monuments remarquables et tu commences à apprécier les avantages de voyager dans les pays civillisés. Quand tu auras terminé tes études, je te ferai visiter l'Italie et peut-être l'Amerique, *où l'on parle Anglais*. Tu m'y serviras d'interprète. En attendant, l'idée de venir à Mircești avec Tante Aimée me sourit beaucoup.

Ce ne sera donc pas en 1871, mais en 1872 que tu reverras la jolie „lounka". Soit, j'accepte cette combinaison, mais à la condition que d'ici là tu auras acquis assez de force au piano pour pouvoir continuer tes études toute seule pendant tes vacances en Moldavie.

Je t'ai avertie dans ma précédente lettre que tu trouveras dans ta chambre un joli piano, sans compter ma fameuse armoire à musique qui joue de très-belles valses, et les ouvertures de plusieurs opéras.

Maman s'occupe de trouver deux petits chevaux pour atteler à la victoria et c'est toi qui les guideras pour promener Tanmée dans les environs de Mircesti. Tu vois que tes vacances seront agréables, toujours cependant à la condition de *„speak english"* et de savoir dessiner un paysage à la perfection.

Maman attend la surprise annoncée ainsi que ton portrait. Nous t'embrassons mille fois et te chargeons de présenter nos amitiés à Tante Aimée.

Ton père affect.
V.A.

28 nov. 1870

Dragă Marie,

Am primit cele două scrisori ale tale din 21 și 29 noiembrie și mi-a făcut multă plăcere să le parcurg, căci ele îmi dovedesc că folosești bine șederea ta la Londra.[1] Ai vizitat numeroase monumente de seamă și ai început să prețuiești folosul de a călători în țări civilizate. Cînd îți vei termina studiile, am să te duc să vizitezi Italia și poate America, *unde se vorbește engleza.* Îmi vei servi de intepret. Pînă atunci, ideea de a veni la Mircești cu mătușa Aimée îmi surîde foarte mult.

Deci nu în 1871, ci în 1872 vei revedea frumoasa „luncă" a Siretului. Fie, primesc acest aranjament, dar cu condiția ca de acum pînă atunci tu să fii cîştigat destulă experienţă pentru pian încît să poţi continua singură studiile tale, în timpul vacanţei din Moldova.

---

[*] În original, în limba engleză.

[**] În original *baragouiner*, ceea ce înseamnă : a vorbi prost, stîlcit o limbă străină.

[***] În original, în limba engleză pentru a preciza ideea de domnișoară englezoaică.

[****] În original, în limba engleză.

Te-am înştiinţat în ultima mea scrisoare că vei găsi în camera ta un frumos pian, fără să mai punem la socoteală vestitul meu dulap de muzică care cîntă valsuri foarte frumoase şi uverturile mai multor opere.

Mama încearcă să găsească doi cai mici pentru a-i înhăma la trăsură şi tu vei fi aceea care îi va mîna pentru a plimba pe mătuşa Aimée prin împrejurimile Mirceştilor. După cum vezi, vacanţa ta va fi plăcută, dar totuşi tot cu condiţia ca să „vorbeşti engleza" * şi să ştii să desenezi perfect un peisaj.

Mama aşteaptă noutatea anunţată cum şi portretul tău. Te îmbrăţişăm de o mie de ori şi te însărcinăm să prezinţi amiciţiile noastre mătuşii Aimée.

Tatăl tău iubi[tor],
V.A.

250

Mircesti, 17 déc. 1870

Ma chère petite Marie,

Je ne sais si tu as reçu ma réponse à tes deux dernières lettres, car je crains fort que l'homme que j'ai envoyé à Roman pour la porter à la poste, ne l'ait égarée dans les neiges qui couvrent le pays. En tout cas je t'écris ces quelques lignes pour te donner de nos nouvelles.

Maman et moi nous sommes bien portants et nous nous occupons spécialement du chauffage de la maison pour combattre le froid de seize degrés qui nous gèle. Moi surtout je suis parvenu à faire dans les poêles des échafaudages avec des bûches auxquelles je suis heureux de mettre le feu. Et quand tout est embrasé je prends place devant le foyer ayant Gogou sur mes genoux ; il désire beaucoup faire ta connaissance et te prodiguer ses caresses.

Maman vient s'assoir à côté de moi et nous entamons ainsi de longues conversations sur nos chers émigrés de Londres.[1] Tu nous apparais sous la figure d'une jeune *miss* parlant l'anglais avec une facilité merveilleuse, et cela me réjouit considérablement. Gogou, lui-même, semble partager mon contentement car il remue la queue et les oreilles. Dans deux jours le nouvel An ! Que pouvons-nous t'envoyer de mieux que des baisers enfermés soigneusement dans cette lettre. C'est tout ce que la guerre actuelle nous permet d'expédier sans courir le risque de se perdre en route, ou d'être confisqué par messieurs les Prussiens.

Aussi t'en envoyons-nous une grande provision et te chargeons-nous de présenter nos souhaits de bonne année à Tanmée. Elle sera meilleure que l'anée 1870, car elle peut amener la chute de la Prusse et la grandeur de la France !

Ton père affect,
V.A.

Mirceşti, 17 dec. 1870

Micuţa mea Marie,

Nu ştiu dacă ai primit răspunsul meu la ultimele tale două scrisori, căci îmi este foarte teamă ca omul pe care l-am trimis la Roman pentru a le duce la poştă să nu le fi rătăcit în zăpezile care acoperă ţara. În orice caz, îţi scriu aceste cîteva rînduri pentru a-ţi da veşti despre noi.

Mama şi cu mine sîntem sănătoşi şi ne ocupăm în mod deosebit cu încălzirea casei pentru a înfrunta frigul de şaisprezece grade care ne îngheaţă. Eu, mai cu seamă, am izbutit să fac în sobe stive de butuci cărora sînt fericit să le dau foc. Şi, cînd totul este aprins, iau loc în faţa căminului avînd pe Gogu pe genunchi ; doreşte mult să te cunoască şi să te copleşească cu mîngieri.

Mama vine să se aşeze lîngă mine şi vorbim îndelung despre iubiţii noştri emigraţi de la Londra.[1] Tu ni te înfăţişezi ca o tînără *domnişoară* * vorbind engleza cu o minunată uşurinţă şi aceasta mă bucură foarte mult. Chiar şi Gogu pare să împărtăşească mulţumirea mea căci dă din coadă şi din urechi. Peste două zile este Anul nou ! Ce putem noi să-ţi trimitem mai bun decît sărutări închise cu grijă în această scrisoare. Este tot ceea ce războiul de faţă ne îngăduie să trimitem fără teamă că s-ar putea să se piardă pe drum, sau să fie confiscate de domnii prusieni.

---

* În original, în limba engleză.

De aceea îți trimitem o mare provizie și te însărcinăm să prezinți urările noastre de Anul nou mătușii Aimée. El va fi mai bun decît anul 1870, căci poate aduce căderea Prusiei și măreția Franței!

Tatăl tău iubi[tor],
V.A.

CĂTRE VASILE BOERESCU

251

Mircești, 30 [decembrie] 187[0 ?][1]

Vasile Boerescu[2]
Buc.

Felicitările ce mi-ați trimis sînt scumpe. Primește mulțumirile și amiciile mele.

Alecsandri

CĂTRE UN NECUNOSCUT

252

Mircești, dec. 1870

Domnul meu,

Vă mulțumesc pentru portretul d-voastre, care va figura în numărul amicilor din albumul meu fotografic, precum și de ofertele de serviciu ce ai binevoit a-mi face.

La aceste amabilități nu pot răspunde mai bine decît trimițîndu-vă îndată răvașul ce mi-ați cerut pentru d. Steriadi și rugîndu-vă să mă credeți totdeauna al d-voastre

devotat servitor,
V. Alecsandri

---

* În original, în limba engleză.

NOTE

CĂTRE ION GHICA

1

Iași, 2 ianuarie 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 95—96 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, „Documente literare inedite". Ediție îngrijită și note de Marta Anineanu. Cu o prefață de G. C. Nicolescu, Buc., E.S.P.L.A., 1960, p. 192-196.

1 Groaza pricinuită de frig era pe măsura groazei pricinuită francezilor de Teroarea din anul 1793 ; prescurtarea de 93 a intrat în literatură prin romanul lui V. Hugo, *Quatre-vingt-treise.*

2 Berlicoco i se spunea în glumă lui C. A. Rosetti. Mirarea domnitorului față de apropierea dintre Ion Ghica și liberali era îndreptățită ; valoarea acestuia ca om politic fusese recunoscută prin chemarea lui în fruntea ministerelor din cele două țări. Orientarea lui Ion Ghica spre liberali însemna de fapt începutul „monstruoasei coaliții", care se va opune guvernării lui Cuza.

3 I. Bălăceanu era vechi simpatizant al mișcării revoluționare ungare, din 1848—1849, cînd, alături de Bălcescu și alții încercase, după înfrîngerea revoluției din Țara Românească, să formeze o legiune română în Transilvania. Bălăceanu participase și în 1859, martie-iunie, la inițiativa lui Cavour, cu știrea lui Napoleon III, de a trimite arme românilor, care, printr-o înțelegere cu emigrația maghiară, trebuiau să formeze o amenințare în spatele austriecilor în cazul unui conflict italo-austriac. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, *Corespondență, 1834—1860*. Ediție îngrijită, traduceri, note, indici de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1981, p. 644, n. 2. În luptele pentru realizarea Unității italiene, din anul 1861, Cavour reia ideea de a folosi pe unguri împotriva

Austriei şi, pentru aceasta, va încerca să le trimită arme prin Principate, care însă, în neutralitatea lor, nu se puteau angaja făţiş şi nici să rişte ceva, fără ca cel puţin să obţină unele îmbunătăţiri pentru situaţia românilor din Transilvania. Tactul lui Cuza şi subtilitatea diplomaţiei lui V. Alecsandri au salvat Principatele din acest conflict diplomatic. Cf. aici, p. 17—18 şi p. 434—435, n. 3.

4 Pentru repertoriul său dramatic din această epocă, cf. G. C. Nicolescu, *Viaţa lui Vasile Alecsandri*, Buc., Editura pentru literatură, 1962, p. 341—345.

5 Cf. *Păcală*, I, nr. 12, 1860, p. 94—95, text în limba franceză, de zece strofe, în care conservatorii favorizaţi, cei mai mulţi membri ai fostelor familii domnitoare, îşi exprimă teama faţă de efectele Convenţiei de la Paris. Poezia este semnată cu iniţialele B. A. În 1882, iulie 8/20, V. Alecsandri i-o trimite lui Bonifaciu Florescu, pentru a fi republicată în *Portofoliul român*, subliniind că ea datează din anul 1858, cînd a fost răspîndită în foi volante şi a avut efectul critic dorit împotriva celor care se opuneau noilor reforme din ţară. Republicarea în *Păcală* se face într-un moment asemănător, cînd reformele lui Cuza întîmpinau ostilitatea politicienilor. Cf. manuscrisul poeziei, la B.A.R., ms. rom. 2253, f. 87—88, semnat B. A.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

2

[ianuarie-martie 1861]

B.A.R., S. 1(6)/CCCXVII ; original.

1 Scrisoarea este adresată Alexandrinei Ghica şi trimisă prin Baligot de Beyne, înainte de plecarea poetului în străinătate. Cum Baligot se găsea la Iaşi în decembrie 1860 şi cum la 2 ianuarie V. Alecsandri îi scria lui Ion Ghica despre neputinţa de a pleca încă din pricina iernii grele, credem că scrisoarea a putut fi scrisă în ianuarie şi cel mai tîrziu în martie, cînd a plecat la Paris, deşi probabil că Baligot a plecat mai curînd din ţară, în aprilie găsindu-se la Constantinopol.

2 Fiii lui Ion Ghica, Dimitrie (născut în 1848) şi Scarlat (născut în 1856).

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

3

Mirceşti, 15 martie 1861

B.A.R., S 24(1)/LVII ; original.

Bibliografie : N. Iorga, *Studii şi documente*, XVI, Buc., Editura Minerva, 1909, p. 54—55.

1 Ion Brănişteanu (1821—1891), văr primar cu poetul, fiu al lui Iordache Brănişteanu şi al Catincăi, sora vornicului V. Alecsandri. În timpul absenţelor din ţară ale lui V. Alecsandri, se interesa de chestiunile de afaceri ale acestuia. Cf. aici scrisorile adresate de poet lui Brănişteanu, între anii 1861—1864, toate privind moşiile Pătrăşcani şi Mirceşti.

2 Această scrisoare, nesemnată, către Brănişteanu este prima dovadă cunoscută că Paulina Lucasiewicz, viitoarea soţie a poetului, era deja instalată la Mirceşti, unde se ocupa de treburi gospodăreşti, moşia fiind arendată.

4

Paris, 1 aprilie 1861

B.A.R., S 24(2)/LVII ; original.

1 V. Alecsandri apelase la Al. Aslan pentru soluţionarea conflictului cu arendaşul moşiei Pătrăşcani, Ion Botez, care pentru că moara de pe moşie fusese stricată de o inundaţie, pretindea să reţină paguba din arenda cuvenită. Aslan cerea o procură pentru a se ocupa de această pricină, ce va cauza lui V. Alecsandri multe nemulţumiri. Cf. aici şi celelalte scrisori ale poetului către I. Brănişteanu, între anii 1861—1864.

2 Nemulţumiri a avut poetul şi cu Racoviţă, arendaşul moşiei Mirceşti, care, contrar dispoziţiilor prevăzute în contract de a tăia din luncă numai lemnul necesar casei, se apucase să taie mult mai mult. Această pricină revine de asemenea des în corespondenţa lui V. Alecsandri cu I. Brănişteanu.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

5

Paris, 27 aprilie 1861

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 10; original; B.A.R., ms. rom. 929, f. 588—593, *Din amintirile mele* de Alex. Papadopol Calimah, autograf. Lipsește pasajul de la sfîrșit cu: *La Princesse...*, iar post-scriptumul este introdus în text.

Bibliografie: Il. Chendi, *Scrisorile lui Vasile Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 249, 15/28 noiembrie 1909, p. 9, traducere.

1 Greutatea de a guverna cu două guverne și două Camere, tendința unanimă spre o Unire definitivă, deci și administrativă, determinase pe Cuza la îndeplinirea acestui act care contravenea încă o dată Convenției și care a fost recunoscut în decembrie 1861. Pentru problemele ridicate de acest act politic a cărui recunoaștere din partea unor Puteri europene trebuia să o obțină V. Alecsandri în noua sa misiune, cum și pentru dificilele probleme ale transportului sard de arme, prin Principate, și problema coloniștilor bulgari, cf. Dan Berindei, *Lupta diplomatică a Principatelor Unite pentru desăvîrșirea Unirii (24 ianuarie 1859—24 ianuarie 1862)*, în *Studii privind Unirea Principatelor*, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1960, p. 413—449; Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, în *Studii și materiale de istorie modernă*, Buc., 1960, p. 257—272; Dan Berindei *Constituirea statului național român în context european*, în vol. *Cuza-Vodă. In memoriam*, Iași, Editura Junimea, 1973, p. 113—144; L. Boicu, *Cuza-Vodă față de lupta popoarelor pentru emanciparea națională*, *ibidem*, p. 235—259.

2 Se realiza la acea vreme unitatea Italiei sub regele Victor Emmanuel II.

3 Din anul 1859 existau două convenții de alianță cu generalul G. Klapca, reprezentînd emigrația maghiară, alianțe prin care se asigura acesteia posibilitatea de pregătire armată și depozit de arme pe teritoriul Principatelor și se recunoșteau, în schimb, drepturile naționale ale românilor din Transilvania. În anul 1860, activitatea emigraților maghiari se intensifică și cinci vase sarde încărcate cu arme sînt expediate ungurilor prin Principate, fapt de care Cuza se pare că nu a fost informat, în timp ce consulii austrieci, informați de la început, au protestat. Din cele cinci vase, trei au fost sechestrate de turci, iar celelalte două, ajunse în Principate, au fost oprite de Cuza, cu intenția de a le retrimite la Genova, de unde fuseseră expediate. Poziția diplomatică a lui Cuza era gravă, fiind acuzat, pe de o parte, că nu sprijină lupta popoarelor pentru emancipare națională, pe de alta, că se opunea politicii turco-austriece, sprijinite și de Anglia.

4 Henri Bulwer era acum ambasador al Angliei la Constantinopol.

5 Chestiunea coloniștilor bulgari fusese mai mult o înscenare, pentru a discredita pe Cuza. Cf. aici p. 21,27.

6 Cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 376, rolul pe care îl mai jucase Vitbinski.

7 Din pricina prezenței nedorite a Mariei Obrenovici la curte, doamna Elena Cuza preferase să părăsească țara, stabilindu-se la Paris.

8. Tatăl lui Noémi Alecsandri.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

6

27 aprilie 1861, Paris

B.A.R., S 18(16)/LVII; original.

Bibliografie: Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, *loc. cit.*, p. 269, fragment.

1 Cf. aici p. 434, n. 1.

2 Cf. aici p. 435, n. 5.

3 A. Grün lucra în biroul de corespondență pentru Principate, creat de V. Alecsandri la Paris; în ziua de 25 aprilie 1861 îi și cerea acestuia ca, înainte de plecarea în Italia, să le lase date în legătură cu problema coloniștilor bulgari, care și apăruse în cîteva ziare. *Scirsori către Vasile Alecsandri*, „Documente literare". Ediție îngrijită, prefață, note, traduceri de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1978, p. 234—236.

4 Cf. aici p. 25—39, scrisorile din Turin către Iancu Alecsandri și domnitorul Cuza.

5 Cf. supra, n. 7.

6 Care a fost motivul înlocuirii lui Ubicini de la direcția biroului de corespondență și pentru ce Noémi Alecsandri era împotriva relațiilor cu acesta, cînd cu un an în urmă totul părea normal, nu ne-am putut explica.

7 Speranțele lui V. Alecsandri că prin vînzarea moșiei Tîrnauca, Iancu va putea să-și acopere datoriile și să plătească și pentru el suma datorată domnitorului ca dobîndă erau zadarnice. În mai 1862, Cuza îi scrie lui V. Alecsandri care era adevărata situație financiară a acestuia și ce ar fi trebuit să facă poetul pentru a-l salva. V. Alecsandri datora el însuși lui Cuza 9 000 de ducați. Cf. *Scrisori către V. Alecsandri*, Buc., 1978, p. 155—160.

7

Turin, 1 și 2 mai 1861

B.A.R., 18(17)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.*, Buc., 1960, p. 269—270, incompletă.

1 Din 1859 se obținuse dreptul ca tineri români să-și facă studiile în Italia.

2 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

3 Cf. aici p. 434, n. 1.

4 Cf. aici p. 435, n. 5, scrisoarea nr. 5.

8

Turin, 5 mai 1861

B.A.R., S 18(18)/LVII.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.*, Buc., 1960, p. 270—271.

1 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

2 Gaëte, port italian ; în timpul războiului pentru unitate a Italiei la asediul fortăreței Gaëte, din noiembrie 1860, condus de Gl. Cialdini, la care au luat parte și ofițeri români, aceștia au fost citați pe ordinul de zi.

3 Poetul s-a dus să revadă locuri pe care le văzuse în timpul războiului din 1859. A scris despre această călătorie lui C. Negri o scrisoare care nu ni s-a păstrat, dar s-a păstrat răspunsul acestuia din 28 mai 1861, Stambul. Cf. V. Alecsandri, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 319—322 ; cf. aici p. 40—42, scrisoarea către I. Brănișteanu.

4 Pluralul explicat prin înrudirea dintre cei doi, N. Docan fiind căsătorit cu Smărăndița, sora lui C. Rolla.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

9

Turin, 5 mai 186_

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 10 ; ciornă care prezintă numeroase ștersături. Parte dintre acestea au putut fi descifrate. Am socotit că ele nu trebuie să fie lăsate de-o parte pentru că îmbogățesc uneori informația sau indică încercarea poetului de a-și îmbunătăți forma de exprimare, deci le-am menționat în subsol.

1 Cf. aici p. 434—435, n. 3.

2 Cf. aici p. 435, n 5, scrisoarea nr. 5.

3 Actul Unirii definitive.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

10

[a. 1861, mai 10, Constantinopol]

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, XIV, p. 320 ; original.

1 Arthur Baligot de Beyne (?—1883), ziarist francez. În anii 1848—1849 a colaborat cu V. Alecsandri la Paris pentru propaganda făcută în presa franceză, în favoarea Principatelor. A ocupat postul de secretar al Consulatului francez de la Constantinopol. Bun cunoscător al complicatelor probleme politice din Orient, a scos ziarul *Presse de l'Orient*. Încă din 1859 a fost recomandat de C. Negri și V. Alecsandri domnitorului Cuza pentru funcția de secretar al cancelariei domnești, dar nu-

mirea sa a fost amînată pînă în 1863. În acest timp, considerîndu-se ca angajat al domnitorului, el a acţionat la Constantinopol şi Paris în interesul acestuia. Atît C. Negri, cît şi V. Alecsandri au intervenit adesea pentru a i se rezolva situaţia. După abdicare a însoţit pe domnitor în exil, iar la moartea acestuia a rămas alături de doamna Elena, ajutînd-o la educarea celor doi fii ai lui Cuza.

2 Fragmentul este reprodus de Baligot într-o scrisoare a sa către domnitorul Cuza.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

11

Paris, 18 mai 1861

B.A.R., S 24(3)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 25—39, scrisorile din Turin către domnitorul Cuza şi Iancu Alecsandri.

2 Paulina Lucasiewicz, viitoarea soţie a poetului, era la Mirceşti unde se ocupa de afaceri gospodăreşti.

3 Cf. aici p. 44—46, scrisoarea către Brănişteanu, din iunie 1861.

12

Paris, 20 mai 1861

B.A.R., S 24(4)/LVII ; original.

13

Paris, iunie 1861

B.A.R., S 24(6)/LVII ; original.

1 Catinca Brănişteanu, sora vornicului V. Alecsandri, mama lui I. Brănişteanu.

2 Cf. supra, n. 2.

14

Paris, 30 iunie 1861

B.A.R., S 24(5)/LVII ; original.

1 Pentru evoluţia neînţelegerilor cu Ion Botez în legătură cu moara de la Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

2 Problema unei procuri pentru Al. Aslan se pusese de la 1 aprilie. Cf. aici p. 14—16.

15

Paris, 15 iulie 1861

B.A.R., S 24(7)/LVII ; original.

1 Michel Daniel, bancher din Iaşi.

2 Arendaşul Pătrăşcanilor, Ion Botez, pretindea să reţină parte din arendă în contul morii stricate. Cf. aici p. 433, n. 1.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

16

Paris, 25 septembrie 1861

Arh. St. Buc., Arhiva istorică centrală, microfilm nr. 39, cadrele nr. 21—22.

Bibliografie: Monitorul, 17 ianuarie 1862, p. 49 ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862*, în *Revista Fundaţiilor*, X, nr. 4, aprilie 1943, p. 171 ; M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 258, limba franceză. Nu am văzut originalul.

1 Anglia proiectase organizarea unei Expoziţii Universale Industriale în anul 1862. Cf. prospectul şi condiţiile expoziţiei la B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 324—333.

2 În martie 1861, V. Alecsandri, trimis de domnitorul Cuza într-o nouă misiune extraordinară, rămăsese în continuare să gireze postul de agent oficios al Principatelor la Paris, în locul fratelui său plecat în concediu în ţară. Cele două guverne ale Afacerilor străine cer agentului de la Paris să prezinte Comitetului Central al Expoziţiei de la Londra dorinţa Principatelor de a participa la Expoziţie într-un spaţiu propriu, deosebit de cel al Imperiului Otoman care, necomunicînd nimic în legătură cu aceasta, le lăsa libertatea de a acţiona singure V. Alecsandri se achită de această misiune şi comunică în ţară răspunsul pozitiv obţinut, cerînd totodată şi lista exponatelor şi dimensiunile spaţiului de care era nevoie, pe care, odată primite, le expediază Comitetului Central al Expoziţiei. Între timp, Turcia hotărînd că va participa la Expoziţie, secretarul Comitetului, F. R. Sanford, comunică agentului român de la Paris că Principatele vor trebui să expună în acelaşi pavilion cu Turcia, şi alte state aflate sub suzeranitatea acesteia. V. Alecsandri trimite acest nou răspuns negativ guvernelor române şi cere ca, din moment ce s-a numit un comisar pentru expoziţia română, în persoana lui Petrache Poenaru, acesta să preia întreagă chestiune, a cărei corespondenţă o trimite. Agentul român anunţă secretariatului Expoziţiei de nemulţumirea pricinuită în ţara sa de hotărîrea Comitetului Central şi, pînă la urmă, comunică retragerea Principatelor de la Expoziţie. Cf. aici întreaga corespondenţă în legătură cu această problemă dintre 25 septembrie 1861 şi 5 februarie 1862.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIŢIEI DE LA LONDRA

17

Londra, 8 octombrie 1861

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 339—340, ciornă I ; idem S 53/LVII ciornă II, ambele în limba franceză.

Bibliografie : Monitorul, 17 ianuarie 1862, p. 50, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862*, în *Revista fundaţiilor*, X, nr. 4, 1943, p. 173, limba română.

1 Cf. supra, n. 2.

2 *Ibidem.*

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

18

Hamburg, 18 octombrie 1861

B.A.R., S 18(19)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 440, n. 2, explicaţiile în legătură cu participarea Principatelor la această expoziţie.

2 V. Alecsandri era satisfăcut de progresele sale în învăţarea limbii engleze.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

19

[Paris, 19 oct. 1861]

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 323, ciornă.

Bibliografie : Monitorul, 17 ianuarie, 1862, p. 49, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862*, în *Revista Fundaţiilor*, X, nr. 4, 1943, p. 173, limba română.

1 Data din *Monitorul.*

2 Cf. aici p. 440, n. 2.

3 Cf. B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 324—333.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

20

28 oct. 1861

B.A.R., S 24(8)/LVII ; original.

1 Ion Brănişteanu îi trimitea atît socotellie, cît şi banii rezultaţi din arenzi.

2 Cf. aici p. 14—16 şi toate scrisorile către I. Brănişteanu din perioada martie 1861—ianuarie 1864, privitoare la necazurile cu moşia Pătrăşcani, arendată lui I. Botez.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

21

[Paris, noiembrie 1861]

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 9 ; ciornă.

1 Presupunem că aceasta ar fi data posibilă a scrisorii, ţinînd seama că scrisoarea de la Paris, despre care vorbeşte în text, este din 27 aprilie 1861, iar din Turin se păstrează o ciornă din 5 mai, în care sînt prezentate convorbirile cu Cavour şi cu regele Victor Emmanuel ; poate această ciornă a stat la baza a două scrisori. Oricum, socotind şase luni de peregrinări, de la această dată ar însemna că scrisoarea a fost scrisă la Paris în luna noiembrie.

Am reprodus în subsol unele fragmente, şterse în ciornă, dar care sînt lizibile, pentru că ele indică sentimentele de nemulţumire ale poetului faţă de rezerva în care era ţinut de viaţa politică şi pentru că se poate urmări încercarea de a-şi perfecţiona stilul.

2 Cf. aici p. 16—21.

3 Cf. aici p. 31—39.

4 S-ar putea ca scrisoarea pe care i-o scrie Cuza la 20 aprilie/2 mai 1862, în care îi explică pentru ce nu i-a scris şi îi dă informaţii politice şi cu caracter mai personal, să fie un răspuns la această scrisoare a lui V. Alecsandri. Cf. *Scrisori către V. Alecsandri*, Buc., 1978, p. 154—160.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

22

Paris, 6 nov. 1861

B.A.R., S 24(9)LVII ; original.

1 Miclăuşani, ţinutul Roman, moşia lui Dim. A. Sturdza, vecină cu Mirceştii.

2 Pentru afacerea Botez, arendaşul din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

23

Paris, 10 nov. 1861

B.A.R., S. 33(13)/LVIII ; original.

Bibliografie : Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori.* Text ales şi stabilit, traducere, prefaţă, tabel cronologic, note şi indici de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1972, p. 119—126.

1 *Monsieur de la Palisse* sau *La Palice*, vechi cîntec popular francez, care evocă vitejiile căpitanului Jacques de Shabarines de la Palisse. Naivitatea unor versuri ca :

„Un quart d'heure avant sa mort
Il était encore en vie."

a dat naştere expresiei „une vérité de la Palice", pentru a indica un adevăr zdrobitor.

2 În scrisoarea din 14 octombrie [1854], Mînjina, C. Negri schiţase poetului felul de viaţă pe care ar vrea să-l ducă la ţară, departe de agitaţia vieţii politice. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 305.

3 Numirea lui C. Negri ca agent la Constantinopol s-a făcut imediat după Unirea de la 24 ianuarie 1859, acesta devenind agentul ambelor Principate.

4 V. Alecsandri afirmă că a terminat istoria misiunilor sale politice, acest lucru îl repetă şi lui Ion Ghica într-o scrisoare din 4 aprilie 1862 (cf. aici p. 139—141), cu menţiunea că nu se vor publica decît după moartea sa. Nu se ştie dacă această istorie a fost scrisă integral, din ea a publicat *Estract din istoria misiilor mele politice*, în *Convorbiri literare* din 1878. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 554—598 şi note p. 858—864.

5 Această lucrare a constituit manuscrisul dăruit doamnei Elena Cuza pentru Azilul „Elena Doamna" în 1862, tipărit abia în 1866/1867, *Poezii populare ale românilor.*

6 Probabil, Maria Cantacuzino.

7 Doamna Elena Cuza, care locuia la Paris.

CĂTRE EFORII ŞCOLILOR DIN ŢARA ROMÂNEASCĂ

24

Paris, 12 noiemvri 1861

Arh. St. Buc., Ministerul Cultelor şi Instrucţiei Publice, Ţara Românească, nr. arh. 3157/1858, f. 1254 ; original.

Bibliografie : P. Ţugui, *Vasile Alecsandri, o scrisoare inedită,* în *Ramuri,* VIII, nr. 6, 15 iunie 1971, p. 13.

1 Din motive de economie, guvernul din Ţara Românească trece în sarcina Agenţiei de la Paris grija supravegherii studenţilor bursieri, în timpul în care V. Alecsandri gira postul de agent. Argumentele aduse dovedesc o bună cunoaştere a situaţiei şi simţ practic.

CĂTRE ION GHICA

25

Paris, 12 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 97—98 ; original.

1 Pentru demersurile făcute de V. Alecsandri ca agent la Paris, în legătură cu participarea Principatelor la Expoziţia Universală de la Londra, din 1862, cf. aici p. 440, n. 2.

2 Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc., 1981, p. 667, n. 1.

3 Beizadea Mitică, nume dat lui Dimitrie Ghica (1816—1897) pentru că era fiul (beizadea) domnitorului Grigore Ghica. Om politic, unionist ; a deţinut înalte funcţii în stat ca prim-ministru, de mai multe ori ministru, preşedinte al Camerei...

CĂTRE COSTACHE NEGRI

26

Paris, 14 nov. 1861

B.A.R., S 33 (15)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc., 1860, p. 196—198, lipsă adaosul de pe ultima filă verso.

1 Personaj din *Muta din Portici,* operetă de Daniel-François Esprit Auber (1782—1871).

2 Condiţiile grele de guvernare cu două guverne, două Camere, deplasarea dintr-o capitală în cealaltă, dorinţa poporului pentru o Unire completă au dus la Unirea definitivă, din decembrie 1861, realizată cu mari greutăţi diplomatice şi interne. Cf. Dan Berindei, *Lupta diplomatică pentru desăvîrşirea Unirii, loc. cit.,* Buc., 1960, p. 428—449.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

27

Paris, 16 noiembrie 1861

B.A.R., S 24 (10)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări, „Studii şi documente"* Ediţie îngrijită, note, traduceri şi indici de Marta Anineanu Buc., E.P.L., 1964, p. 25—27.

1 Pentru neplăcerile cu moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1

2 In legătură cu abuzurile arendaşului Mirceştilor, Racoviţă, privind tăierea copacilor din luncă, V. Alecsandri mai scrisese lui I. Brănişteanu şi în 1 aprilie 1861, cf. aici p. 14. Această grijă pentru podoaba Mirceştilor şi încîntarea pe care i-o producea lunca, mai cu seamă după absenţele îndelungate din ţară, exprimată în scrisorile de mai tîrziu, i-au sugerat lui Perpessicius frumosul articol *Elogiul Mirceştilor,* în *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor, 1957—1960,* Buc., E.P.L., 1961, p. 62—70.

3 Frosa Grigoraş. Cf. B.A.R., ms. rom. 4913.

CĂTRE ION GHICA

28

Paris, 25 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 803, f. 99 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 75—76 ; traducerea republicată în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori*, „Clasicii literaturii moldovenești". Ediția îngrijită, prefață și indici de H. Corbu, Chișinău, 1968, p. 172.

1 Articolul lui Ion Ghica era *Dacia veche*, publicat în *Revista română*, vol. I, 1861, p. 385—426.

2 După felul cum îi scrie lui Ion Ghica, s-ar părea că poetul scrisese deja aceste relatări din călătoriile sale, dar prima, călătoria pe cîmpul de luptă din Italia, din 1859, nu se cunoaște decît în scrisoarea către Ubicini (cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 438—439), iar din călătoria în Crimeea se păstrează numai două fragmente de variante (cf. B.A.R., ms. 2253, f. 27—36 ; 37—39), intitulate *Suvenire, din 1855*. Una dintre variante poate fi scrisă în 1861, iar cealaltă în 1875, pentru *Convorbiri literare*. Ambele nu cuprind decît relatarea călătoriei pe mare, dintre Constantinopol și Crimeea. Cf. în V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 227—232, corespondența sa cu C. Negri și M. Kogălniceanu, trimisă din Crimeea ; V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1973, p. 682—686 și note p. 901—904.

3 Domnii Bibescu și Știrbei fiind frați, aceasta explică expresia de *branche aînée et branche cadette*, ambii candidaseră la alegerile din 1859 și continuau să socotească pretendent, posibil, pe Nicolae Bibescu, fiul fostului domn.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI

29

Paris, 27 nov. 1861

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 348 ; ciornă.

1 Pentru sarcina pe care a avut-o V. Alecsandri, ca agent la Paris în 1861, în legătură cu expoziția de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

CĂTRE ION BRĂNIȘTEANU

30

Paris, 28 nov. 1861

B.A.R., S 24 (11)/LVII ; original.

1 În toată perioada șederii sale la Paris, ca agent al Principatelor, în locul fratelui său, plecat în țară, se resimte de această lipsă de bani, fie că drepturile de agent erau foarte mici, fie că poetul ducea o viață costisitoare ; fapt este că scrisorile adresate lui I. Brănișteanu, vărul și omul său de afaceri, sînt pline de cereri de bani.

31

[Paris, p. 28 noiembrie 1861]

B.A.R., S 24 (24)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 433, n. 1.

2 Nevoia de a vinde moșiile se datora grijii pe care o avea de a nu-și putea plăti datoriile, dintre care una către domnitorul Cuza, de 10 000 de ducați. În aprilie același an, cînd I. Alecsandri vînduse moșia Tărnauca, sperase să poată plăti dobînzile, dar fratele său nu și-a putut acoperi nici propriile sale datorii. Cf. aici p. 436 n. 7. Pătrășcanii, pentru care la împroprietărirea țăranilor va avea neplăcute procese cu aceștia, nu au fost vînduți decît mai tîrziu, iar Borzeștii au constituit în 1877 dota fiicei sale, Maria. Cf. și scrisoarea lui Cuza din 20 aprilie/2 mai 1862 în *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 155—160.

32

Paris, 18 dec. 1861

B.A.R., S 24 (18)/LVII ; original.

1 Cf. supra, n. 2.

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL EXPOZIŢIEI UNIVERSALE DE LA LONDRA

33

Paris, 26 decembrie 1861

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 322 ; ciornă.

Bibliografie : *Monitor, 17 ianuarie 1862,* p. 49 ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862,* în *Revista Fundaţiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 174.

1 Pentru problemele legate de Expoziţia Universală de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

CĂTRE PETRACHE POENARU

34

[Paris, p. 1 ianuarie 1862]

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 320 ; ciornă.

1 Petre Poenaru (1799—1875), profesor. A studiat la Viena şi la Paris. A participat la revoluţia de la 1821, fiind secretarul domnului Tudor ; profesor la şcoala de la „Sf. Sava" din 1832 şi director al Eforii Şcolilor Naţionale pînă în anul 1848, perioadă în care a contribuit la organizarea învăţămîntului naţional. A participat la revoluţia de la 1848, s-a ocupat de presă, a publicat cărţi de matematică. În 1870 a fost făcut membru al Academiei Române.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

35

Paris, 2 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (13)/LVII ; original.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

36

Paris, 3 ianuarie 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, XLVII, p. 281—282 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc., 1964, f. 29—30.

1 V. Alecsandri felicită pe domnitor pentru Unirea definitivă din decembrie 1861, pentru care se dusese o grea luptă diplomatică, la care contribuise şi poetul, trimis în misiune extraordinară. Cf. aici p. 434, n. 1.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

37

Paris, 7 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (14)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc., 1960, p. 35—36 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 157.

1 Piesele nu vor fi publicate la Paris, ci în ţară.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

38

Paris, 10 ianuarie 1862

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 361 ; ciornă ; Arh. St. Buc., Arhiva istorică centrală, microfilm, nr. 39, cadrele nr. 23—24, limba franceză.

Bibliografie : *Monitorul,* 18 ianuarie 1862, p. 53, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862,* în *Revistă Fundaţiilor,* X, nr. 4, aprilie 1943, p. 175, limba română ; M. Soveja, *Noi* *documente despre Vasile Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 258—259, limba română. Nu am văzut originalul.

1 In problema participării Principatelor la Expoziţia Universală de la Londra din 1862, cf. aici p. 440, n. 2. Comitetul Central al Expoziţiei, care acceptase ca acestea să expună în pavilion propriu, revine asupra deciziei în urma hotărîrii Turciei de a participa şi ea ; în această nouă situaţie urmînd ca Principatele, aflate sub suveranitatea Porţii, să expună în acelaşi pavilion cu aceasta.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL MOLDOVEI

39

Paris, 10 ianuarie 1862

Originalul în Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, limba română ; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 363 ; ciornă. Nu am văzut originalul.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE PETRACHE POENARU

40

Paris, 10 ianuarie 1862

B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 360 ; ciornă.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE F. R. SANDFORD

41

[Paris, p. 10 ianuarie 1862]

Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, copia acestei scrisori şi copia scrisorii lui F. R. Sandford, secretarul Comitetului Expoziţiei de la Londra, ambele de mîna lui V. Alecsandri ; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 318 ; ciornă.

Bibliografie : *Monitorul*, 18 ianuarie 1862, p. 53, limba română ; V. Slăvescu, *România la Expoziţia Universală din 1862*, în *Revista Fundaţiilor*, X, nr. 4, aprilie 1943, p. 175, limba română.

1 Cf. aici p. 450, n. 1.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

42

15 ianuarie 1862, Paris

Originalul în Arhiva Ministerului Afacerilor Străine, dosar 191, cu data 16 ianuarie, limba română ; B.A.R., ms. rom. 2 253, f. 365 ; ciornă.

Bibliografie : *Monitorul*, 18 ianuarie 1862, p. 53, cu data 16 ianuarie, limba română. Nu am văzut originalul.

1 Cf. aici p. 98—99.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

43

Paris, 15 ianuarie 1862

B.A.R., 1 (5)/CCCXVII ; original.

1 Ion Ghica.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

44

Paris, 15 ianuarie 1862

B.A.R., S 24 (15)/LVII ; original.

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

CĂTRE ION EM. FLORESCU

45

Paris, 19 ianuarie 1862

M.L.R., 17743/1—2 ; original.

Bibliografie :Vasile Alecsandri : *Intervenţii pentru aplanarea unui conflict diplomatic.* Cuvînt introductiv şi note de Marta Anineanu, în *Manuscriptum,* V, nr. 4 (17), 1974, p. 51—55.

1 Ion Em. Florescu (1819—1893), general, fiul vornicului Manolache Florescu şi al Zincăi Faca, ginerele domnitorului Gheorghe Bibescu. Şi-a făcut studiile militare în Franţa (1836—1842). A fost însărcinat cu organizarea micii armate existente atunci, a înfiinţat şcoala militară în 1846. Sub Cuza a fost ministru de Război, din 1861, în mai multe guverne, şi ministru al Lucrărilor Publice (1865—1866). Din 1871 pînă în 1876, este din nou ministru de Război ; făcînd parte din guvernul conservator, dat în judecată de Camera liberală în 1876, este împiedicat să ia parte la războiul de Independenţă. Aceasta a provocat scrisoarea în versuri a lui V. Alecsandri, care a avut o mare circulaţie şi a stîrnit tot atîtea adeziuni, cît şi proteste. Are meritul de a fi introdus instrucţia în toate şcolile militare. Vezi scrisorile lui V. Alecsandri către Ion Em. Florescu referitoare la manualele pentru şcolile militare (cf. aici p. 169—170, 189—190).

2 Le *Constitutionnel* publicase la 12 decembrie 1861 un articol semnat de B. Lonik care, pe lîngă unele intrigi politice, ridiculiza organizarea armatei române, uniformele ei imitate după cele franceze, insuficienţa instrucţiei, administraţia necompetentă etc. Articolul a produs o îndreptăţită revoltă a armatei, care a fost exprimată printr-un protest scris, adresat ziarului francez semnat, prin tragere la sorţi, de generalul Ion Em. Florescu, şeful Statului major, colonelul Manu, comandantul regimentului 5 infanterie, şi maiorul Donici, şeful batalionului de geniu. În ziua în care V. Alecsandri scrie generalului Florescu pentru a-l convinge să renunţe la altă satisfacţie, le *Constitutionnel* publicase, sub semnătura redactorului-şef, Paulin Limayrac, un articol prin care îşi exprimă regretul că ofiţerii români s-au simţit ofensaţi. Cf. articolul reprodus în la *Voix de la Roumanie,* II, nr. 5, 30 ianuarie 1862, p. 9.

3 De fapt, articolul nu recunoştea vina şi nu dădea o satisfacţie „răsunătoare", aşa cum dorise generalul Florescu, ci socotea că aprecierile severe nu exclud simpatia şi interesul pe care Franţa îl arată dezvoltării Principatelor.

4 Probabil sublocotenentul Aurelian Botianu, aflat atunci la şcoala de Stat major din Paris pe care, împreună cu alt camarad, îi delegase generalul Florescu să se informeze despre sursa articolului şi să ceară satisfacţie. Li s-au dat asigurări că articolul nu provenea de la guvernul francez, ceea ce compromitea mai puţin relaţiile româno-franceze.

5 Scrisoarea de protest fusese publicată în ziarul de limbă franceză de la Bucureşti, la 28 decembrie 1861/9 ianuarie 1862.

6 Sigur V. Alecsandri a încercat, prieteneşte, să-l împiedice pe generalul Florescu de a face din acest incident un conflict diplomatic ; de fapt însă, campania împotriva Principatelor îşi făcuse loc în presa franceză la sfîrşitul anului 1861, prin corespondenţe trimise chiar din ţară, ostile guvernării lui Cuza. La 20 noiembrie 1861, în *Monitorul* apăruse o notă de protest a guvernului faţă de aceste calomnii, notă trimisă lui V. Alecsandri, atunci agent la Paris, pentru a fi publicată în presa franceză.

CĂTRE CORNESCU

46

21 ianuarie 1862

B.A.R., S 6/LVIII ; original.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

47

Paris, 23 ianuarie 1862

M.L.R., 17 744 ; original.

Bibliografie : Vasile Alecsandri : *Intervenţii pentru aplanarea unui conflict diplomatic.* Cuvînt introductiv şi note de Marta Anineanu, în *Manuscriptum* V, nr. 4 (17),1974, p. 55—56.

1 Cf. aici p. 452, n. 2.

2 Textul semnat de Lonik, apărut în le *Constitutionnel* la 12 decembrie 1861, nu ne este cunoscut decît din comentariile presei româneşti şi din protestul, pe puncte, trimis de ofiţerii români.

3 Probabil articolul semnat „Le Boniface", pomenit în *Unirea*, IV, nr. 1, 2 ianuarie 1862, p. 2, şi nr. 2, 5 ianuarie, p. 7.

4 Cf. aici p. 453, nr. 6.

CĂTRE ION GHICA

48

Paris, ianuarie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 101—102 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, Buc., 1960, p. 76—78, traducere republicată de H. Corbu în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori.* Chişinău, 1968, p. 172—175.

1 Fluviul uitării, care, după mitologia greacă, se găseşte în Infern.

2 Caimata, stradă şi biserică în Bucureşti (pe bulevardul Republicii, locul fostului altar era însemnat printr-o troiţă). Pe această stradă îşi avea sediul tipografia ziarului *Românul.* Contemporanii înţelegeau prin Caimata pe C. A. Rosetti, directorul *Românului*, Ion Brătianu şi grupul de „roşii". V. Alecsandri era revoltat de felul în care decurgeau luptele politice în ţară. În urma Unirii definitive, administrative, din decembrie 1861, se formase un guvern unic conservator, prezidat de Barbu Catargi (care va fi asasinat la 8 iunie 1862, fiind ostil reformei agrare). „Radicalii", în frunte cu Ion Brătianu şi C. A. Rosetti, se opuneau guvernului conservator, dar fiind şi ei împotriva reformei agrare, vor termina prin a se înţelege cu adversarii, formînd „monstruoasa coaliţie cu care Cuza va avea de luptat pînă la sfîrşitul domniei. Pentru a-i înjosi, V. Alecsandri îi numeşte ucenici de bucătar şi foloseşte expresia din arta culinară : *à la crapaudine,* care înseamnează a frige un pui, căruia i s-au scos mai întîi oasele şi a fost turtit ca o broască, aceasta pentru a da o imagine a violenţei cu care roşii înţelegeau să conducă ţara.

3 Personaje din piesa *Zgîrcitul risipitor.* În Clevetici, V. Alecsandri satirizează pe C. A. Rosetti, iar în Tribunescu, pe Ion C. Brătianu. Cf. în V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 515, scrisoarea din 1860, octombrie 26, către Ghica.

4 V. Alecsandri nu ignora valoarea cunoscutelor colegii franceze, dar ştia că tineretul era atras şi de localurile de petrecere enumerate, apărute la jumătatea secolului al XIX-lea, şi cunoştea şi sobrietatea englezilor.

5 Pentru motivele care au determinat retragerea Principatelor de la Expoziţia Universală de la Londra, cf. aici p. 440, n. 2.

6 Petrache Poenaru.

7 Este prima menţiune că se ocupa de o comedie în patru acte relativă la *Ciocoi*, din toate proiectele făcute se va ajunge la comedia *Boieri şi ciocoi*, din 1874, cf. aici p. 495, n. 2.

8 Pentru relatările călătorilor din Crimeea şi Italia, cf. aici p. 446, n. 2.

9 Ion Ghica intervenise în Cameră în anii 1860 şi 1861 privitor la concesiuni, iar în 1864, publică în *Monitorul*, nr. 110, sect. XLII, 14 februarie, 1864, p. 872—873, *Concesionarea drumurilor de fier.* Deci V. Alecsandri, înainte de a face demersul pe lîngă Cuza, din mai 1862, pentru a i se acorda concesionarea liniei Bucureşti-Giurgiu, înţelege să se informeze din studiul lui Ghica (cf. aici p. 149—160).

49

[Paris, p. 24 ianuarie 1862]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 154 ; original.

1 În scrisoarea către Ion Ghica, datată „Paris, ianuarie 1862" (cf. aici p. 113—118), trimisese pentru *Revista română* trei poezii şi propunea să trimită *Înşiră-te mărgărite*, deci această scrisoare nedatată se plasează „la cîtva timp" după precedenta. La 24 ianuarie se ţinuse prima şedinţă a Camerelor, reunite după dobîndirea Unirii definitive, administrative, din decembrie 1861, deci scrisoarea este după 24 ianuarie.

CĂTRE F. R. SANDFORD

50

Paris, 5 februarie 1862

B.A.R., ms. rom. 2253, f. 367 ; ciornă.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

51

Paris, 11 februarie 1862

B.A.R., 24(16)/LVII ; original.

1 Pentru necazurile cu moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

52

[Paris, p. 11 februarie 1862]

B.A.R., S 24 (18)/LVIII ; original.

CĂTRE GEORGE ALEXANDRESCU URECHIA

53

Paris, 14 februarie 1862

B.C.S. ; original.

1 Cartea după care s-a făcut traducerea este de A. Papiu Ilarian, *Independintia constitutionale a Transilvaniei* [Partea I] II, Iaşi, 1861, 81 p. I, 95 p. (II), semnată numai cu iniţialele P.I.A. Traducătorul este George Alexandrescu Urechia, jurist, şi nu V. A. Urechia.

CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR STRĂINE AL ŢĂRII ROMÂNEŞTI

54

Paris, 15 februarie 1862

Arh. St. Buc., Arhiva istorică centrală, microfilm nr. 39, cadru nr. 28.

Bibliografie : M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 260. Nu am văzut originalul.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

55

Paris, 15 februarie 1862

B.A.R., S 9 (4)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din corespondenţa diplomatică a lui Vasile Alecsandri, loc. cit.*, Buc., 1960, p. 271—272.

1 Pentru situaţia lui Baligot de Beyne, cf. aici p. 437—438, n. 1.

2 Opoziţia pentru intitularea „România" o făcea mai ales Austria. Cf. Popa Victor, *Cîteva date în legătură cu adoptarea numelui de „România" [1838—1862]*, în *Studia Hist.*, 1959, fasc. 1, p. 81—90.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

56

Paris, 24 februarie 1862

B.A.R., S. 24(17)/LVII ; original.

1 Grija pentru ocrotirea luncii din Mirceşti o mai dovedise şi în 16 noiembrie 1861, cf. aici p. 445, n. 2.

2 Cf. aici p. 433, n. 1.

3 În mai toate scrisorile către I. Brănişteanu, poetul dovedeşte grija deosebită pe care o avea pentru Paulina Lucasiewicz, viitoarea sa soţie, care conducea gospodăria de la Mirceşti.

CĂTRE ION GHICA

57

Paris, 18 martie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 103 ; original.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

58

Paris, 2 aprilie 1862

B.A.R., S 24 (19)/LVII ; original.

1 Pentru serviciile pe care i le aducea I. Brănişteanu, în lipsa sa din ţară, cf. aici corespondenţa cu acesta dintre 1 aprilie 1861—ianuarie 1864.

59

[Paris, aprilie 1862]

B.A.R., S 24 (20)/LVII ; original.

CĂTRE ION GHICA

60

Paris, 4 aprilie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 104—105 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, Buc., 1960, p. 80—83 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 175—176.

1 Ion C. Brătianu, marele orator !

2 Dimitrie C. Brătianu (1818—1890), om politic cu funcţii şi sarcini multiple.

3 C. A. Rosetti.

4 Nu se va publica decît *Estract din istoria misiilor mele politice* în *Convorbiri literare*, în 1878, Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, p. 554—598 şi note p. 858—864.

5 Manuscrisul *Poeziilor populare* va fi dăruit doamnei Elena Cuza pentru Azilul „Elena Doamna" şi se va publica abia în 1866—1867.

6 S-a publicat sub pseudonimul V. Mircesco, *Grammaire de la langue roumaine. Précédé d'un aperçu historique sur la langue roumaine* par A. Ubicini, Paris, 1863.

7 Răspunsul pentru Grigore Alexandrescu, în legătură cu costul ilustrării cărţilor, îl trimite în scrisoarea către Ion Ghica din 18 mai 1862, cf. aici p. 144—146.

8 Grigore B. Gănescu (1809—1882), profesor, publicist, stabilit la Paris, scoate ziarul le *Courrier de Dimanche*, ostil lui Napoleon III, expulzat, revenit în Franţa în 1870 şi naturalizat francez.

9 Mazas, închisoare celulară construită la Paris în anul 1845.

10 Dimitrie Cozadini, om politic, a luptat pentru Unire ; deputat, ministru, soţul Elenei Cozadini care datora poetului o sumă de bani.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

61

Paris, 11 aprilie 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 107 ; original.

1 Cîteva capitole din acest roman au fost publicate în ziarul *Independinţa*, 1861—1862, şi au fost atribuite de unii istorici literari lui Pantazi Ghica, iar de alţii lui Ion Ghica, confundate fiind cu încercarea de roman a acestuia, *Alecu*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 564—565, n. 2, scrisoarea lui V. Alecsandri către Alex. Hurmuzaki ; *Ion Ghica*, „Documente literare inedite". Ediţie îngrijită, prefaţă şi note de D. Păcurariu, Buc., E.S.P.L.A., 1959, p. V—VII, unde se înregistrează toate părerile asupra paternităţii romanului.

CĂTRE ELENA MANU

62

Paris, 12 aprilie 1862

Bibliografie : G. Bogdan-Duică, *O scrisoare a lui V. Alecsandri*, în *Transilvania*, LVII, nr. 2, februarie 1926, p. 134—135. Se menţionează că provine din arhiva Odobescu, pusă la dispoziţie de Gl. Goga.

1 Credem că este Elena Manu, căsătorită întîi cu Alexandru Florescu, apoi cu C. Cornescu.

CĂTRE ION GHICA

63

Paris, 18 mai 1862

B.A.R., ms. rom. 803, f. 108—109 ; original.

1 Cf. aici p. 139—141, scrisoarea către Ghica din 4 aprilie 1862, în care îl anunţă că se va ocupa de cererea lui Gr. Alexandrescu.

2 *Revista română.*

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

64

Paris, 18 mai 1862

B.A.R., S 24(21)/LVII ; original.

1 Pentru afacerea Ion Botez — moara din Pătrăşcani, cf. aici p. 433, n. 1.

2 Proiectul căii ferate de la Mihăileni la Galaţi fusese concesionat de Mavrogheni, dar nu fusese prevăzută şi legătura Ocna-Iaşi, deci calea ferată nu ar fi trecut prin Borzeşti. În legătură cu dezvoltarea reţelei de cale ferată din Moldova, V. Alecsandri a încercat de mai multe ori să-şi valorifice lemnul din pădurile moşiilor Pătrăşcani şi Borzeşti.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

65

Paris, 20 mai 1862

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, vol. II (VII) al *Istoriei românilor*, Iaşi, 1903, p. 305—313 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 260, 29 noiembrie/12 decembrie 1909, p. 10, traducere.

1 Originalul scrisorii nu se păstrează, este cunoscută numai din publicaţia lui Xenopol, care nu îi dă începutul.

2 Scrisoarea poetului este răspuns la scrisoarea lui Cuza din 20 aprilie/2 mai 1862 (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 155—160) în care, după comentariile în legătură cu Unirea definitivă, domnitorul îi scrie despre chestiunile pomenite în scrisoarea lui V. Alecsandri : cumpărarea moşiei Ruginoasa, situaţia materială a lui Iancu Alecsandri, nemulţumirile împotriva lui V. Place, siutaţia lui Baligot.

3 Cf. pasajul din scrisoarea lui Cuza sus-menţionată pentru situaţia materială a lui Iancu Alecsandri.

4 Cf. aici p. 86—87, scrisoarea către I. Brănişteanu, cu data [p. 28 noiembrie 1861].

5 Această cerere de concesionare, pentru care a fost atît de pe nedrept blamat, nu fusese ideea poetului, ci sugestia lui Baligot de Beyne, care realiza el însuşi un profit serios din această afacere. Ea venea într-un moment în care situaţia materială a fraţilor Alecsandri era foarte proastă, şi, în afară de aceasta, asemenea procedee nu erau lucru neobişnuit, dacă şi alţi boieri sau oameni politici o practicau. Chiar în domeniul concesionării reţelei de căi ferate mai figurau nume ca Mavrogheni şi prinţul Grigore Brîncoveanu. Legătura cu omul de afaceri Lefèvre o făcuse Baligot, în vederea unui împrumut al ţării, care nu s-a realizat. Se păstrează un dosar complet al afacerii Lefèvre în arhiva lui Iancu Alecsandri (cf. B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 1—342). V. Alecsandri nici cel puţin nu-l cunoştea pe Lefèvre care, la 27 martie 1863, îi scrie cerîndu-i să-i cedeze această concesiune contra unei sume de bani (*loc. cit.*, f. 1—2). Baligot de Beyne, în scrisoarea din 27 iunie/9 iulie către V. Alecsandri, consideră afacerea ca şi făcută, cu unele modificări în suma pe care trebuia să o dea Lefèvre, deşi ştia că nu se putea conta pe ratificarea Camerei (*loc. cit.*, f. 26—27). Tot Baligot îi scrie lui Iancu la 1 septembrie, explicîndu-i care este situaţia cu concesia lui Lefèvre şi care le sînt avantajele (*loc. cit.*, f. 36—37). La 1 octombrie 1863, V. Alecsandri îi scrie lui Iancu dîndu-i explicaţii asupra acestei concesiuni (cf. aici p. 184—187) şi tot la aceeaşi dată îi trimite şi o scrisoare de împuternicire pentru a trata la Londra cu Lefèvre. Camera amînă şi împiedică concesionarea către V. Alecsandri, iar formalităţile durează, cu schimbări alternative de cîştig sau nereuşită, pînă în 1866 martie, după abdicarea lui Cuza, cînd concesiunile proiectate cad.

6 Prinţul Grigore Brîncoveanu, fiul fostului domn Gheorghe Bibescu.

7 Pentru nemulţumirile lui Cuza împotriva lui Victor Place, vezi mai sus scrisoarea citată, n. 2.

8 Tabăra de la Floreşti, ţinutul Prahova, organizată de Cuza în 1859. V. Alecsandri care se întorsese în luna iulie din misiunea sa în străinătate venise în Tabără pentru a-i expune rezultatul demersurilor sale.

9 Pentru situația lui Baligot de Beyne, cf. aici p. 437—438, n. 1.

10 În legătură cu decorarea mai scrisese lui Cuza în scrisoarea din 15 februarie. Cf. aici p. 126—129.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA — CĂTRE PLACE-TATĂL

66

Paris, 28 mai 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza II, f. 14 ; original.

1 Domnitorul Cuza trimisese la 27 aprilie/9 mai 1862 o scrisoare agentului de la Paris — V. Alecsandri — prin care explicîndu-i că în urmă cu un an, crezînd că va avea nevoie de un informator la Paris, alesese pe tatăl consulului Victor Place, cum această nevoie nu s-a făcut însă simțită, îl roagă acum să comunice lui Place-tatăl că funcția sa a încetat și drepturile sale au fost lichidate cu fiul său, Victor Place. Cf. și *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 160—161.

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

67

Paris, 3 iuni 1862

B.A.R., S 36/LVIII ; original.

Bibliografie : *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie 1909, p. 24 ; G. Popa-Lisseanu, *Din corespondența lui Al. Odobescu*, în *Convorbiri literare*, LVII, februarie 1925, p. 84—85. V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 199 ; republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 404.

1 Cf. aici p. 113—118, scrisoarea către Ion Ghica, din ianuarie 1862, prin care îi trimite poezii pentru *Revista română*.

2 *Suvenirile* s-au publicat în *Revista română*, II, iulie 1862, p. 305—313. Partea a doua a *Suvenirilor* a intrat mai tîrziu în prefața de la *Opere complete*, 1875, și în *Albumul unui bibliofil*, în *Convorbiri literare*, 1876. Cf. V. Alecsandri, *Opere, IV*, p. 819—820, notele la *Nicolae Bălcescu în Moldova*.

3 Cf. Elena Ciornea, *Un portret necunoscut al lui Nicolae Bălcescu*, în *Studii și cercetări de bibliologie*, I, 1955, p. 288—291. Dagherotipul, aflat astăzi la Cabinetul de stampe al B.A.R., a fost găsit în Arhiva lui V. Alecsandri.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

68

Paris, 15 iulie 1862

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 10 ; original.

1 Urbain Rattazzi (1808—1873), om de stat italian, a ocupat funcții însemnate.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

69

Paris, 1 septembrie 1862

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, II, f. 47 ; original.

1 Aceste cîteva rînduri către Baligot sînt adăugate de V. Alecsandri într-o scrisoare a lui Iancu către secretarul domnitorului, din 1862 septembrie 1, Paris.

2 Gramatica publicată de poet la Paris sub numele de Mircesco.

CĂTRE GIOVENALE VEGEZZI RUSCALLA

70

Paris, 10 septembrie 1862

B.A.R., S 40/LVII ; original.

1 Giovenale Vegezzi Ruscalla, cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 642, n. 2.

CĂTRE DOAMNA ELENA CUZA

71

București, 3 oct., 1862

Bibliografie : *Monitorul*, nr. 229, 16 octombrie 1862, p. 953 ; *Reforma*, IV, nr. 50, 21 octombrie 1862, p. 198 ; V. Alecsandri, *Poezii populare ale românilor*, Buc., 1867, p. V—VI ; R. S. Dragnea, *Două scrisori între V. Alecsandri și doamna Elena Cuza* ; în *Tribuna*, 5 ianuarie 1912, p. 1. Lucia Borș, *Doamna Elena Cuza*, Buc., f.a., p. 110—111 ; V. Alecsandri, *Opere*, III, Buc., 1966 p. 9 ; Vasile Alecsandri, *Opere*, III, Buc., 1978, p. 105.

1 Manuscrisul *Poeziilor populare* s-a publicat abia în 1866/1867, mai întîi parțial, pentru a figura în expoziția de la Paris din 1867, și apoi integral. De tipărire s-a ocupat doctorul Carol Davila. Cf. aici p. 269, 288—290, 298, corespondența cu acesta.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

72

Iași, 16 decemvrie 1862

Bibliografie : *E. Pencovici*, Cartea școalelor de întîiu grad. Ediția a doua văzută și adăogită de V. Alecsandri, București, 1863, p. 8—9.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

73

Iași, 14 martie 1863

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 1 iunie st. v. 1905, p. 231—232 ; *Convorbiri literare*, XL, nr. 6—8, iunie-august 1906, p. 590—591 ; *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie, 1908—1910, p. 24 ; publicată, cu omisiuni, de H. Corbu în, Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 476—477 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 134—136.

1 Cf. aici p. 465, n. 2.

CĂTRE ULYSSE DE MARSILLAC

74

Iași, 1 mai 1863

Bibliografie : *La Voix de la Roumanie*, III, nr. 27, 28 mai 1863, (n.s.) p. 103 ; V. Alecsandri, *Teatru*, vol. I, Buc., 1875, p. XXI—XXIII, unde este republicată scrisoarea în traducere intercalată în aceea adresată unui prieten imaginar, datată „Mircești 1863" ; retipărită în edițiile următoare.

1 Ulysse de Marsillac (1821—1877), publicist și profesor francez care a condus ziarele la *Voix de la Roumanie*, le *Moniteur roumain* și le *Journal de Bucarest*.

2 După apariția, pe la sfîrșitul lui februarie 1863, a *Repertoriului dramatic*, II, al lui V. Alecsandri, în o anumită presă bucureșteană s-a întreprins o campanie împotriva poetului, care, de fapt, îl viza pe domnitorul Cuza, iar pe Alecsandri îl acuza de a fi ostil reformelor, Nici în trecut și nici în viitor el nu a răspuns criticilor îndreptate împotriva sa ; este pentru prima dată cînd își iese din rezerva obișnuită dînd publicității acest protest.

CĂTRE BIBLIOTECA STATULUI DIN IAȘI

75

23 mai 1863, Iașii

Bibliografie : *Iașul literar*, XVI, nr. 7, iulie 1965, p. 88—89.

1 Biblioteca „M. Eminescu", Iași, Dosar 1865—1863, f. 348 ; la p. 349—361, răspunsul de mulțumire.

CĂTRE PANTAZI GHICA

76

Iași, 29 mai 1863

B.A.R., S 55(2)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 107—109 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 236—237.

1 *Independinţa română* este titlul pe care îl ia ziarul *Dîmboviţa* între 22 noiembrie 1862 şi 23 noiembrie 1863. Pantazi Ghica a fost redactor între 9 aprilie şi 23 noiembrie 1863. La rubrica *Varietăţi*, acesta publicase articolul *Cea din urmă scriere a lui V. Alecsandri. Mărgăritarele*, cf. *loc. cit.*, V, nr. 40, 1863, p. 159. În numărul următor a publicat poezia *Nicu Bălcescu murind, ibidem*, p. 162—163.

2 Alexandrina Ghica.

3 Prinţesa Ghica, soţia lui Ion Ghica, general şi diplomat, fiul fostului domnitor Grigore Ghica din Moldova.

CĂTRE ION GHICA

77

Iaşi, 30 mai 1863

B.A.R., ms. rom. 803, f. 115—116.

1 Camera, ostilă guvernului, crea numeroase incidente.

2 Aluzie la C. A. Rosetti şi la împrejurarea în care, vînzîndu-i-se lucrurile din casă pentru neplata impozitelor, scaunul său de la masa de lucru a fost preţuit de simpatizanţi cu 10.000 piaştri!

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

78

Iaşi, iunie 1863

Bibliografie : Revista română, 1863 iunie, iulie, august, p. 308.

1 I. Missail publica aici, într-o serie de articole, *Evenimentele de la 1821.*

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

79

Mirceşti, 27 august 1863

B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 34—35 ; original.

1 Moşia lui Iancu din ţinutul Covurlui.

2 Într-o scrisoare din 25 iulie 1862, Stambul, C. Negri îi expusese proiectul său de a petrece iarna următoare la Piza. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 324—326.

3 Pentru concesionarea căii ferate Bucureşti-Giurgiu proiectată cu Lefèvre, cf. aici p. 461, n. 5.

4 În 1856, V. Alecsandri mai făcuse şi alte proiecte de a construi la Mirceşti şi Pătrăşcani, construcţii în stil englez şi gotic (cf. scrisoarea lui Iancu din 1856 octombrie 16, Paris, B.C.S., Arh. Kog. CX, doc. 12). În 1860, însărcinase pe arhitectul P. A. Tabai cu planuri mai puţin costisitoare, iar în 1885, pe arhitectul Xenopol, dar din lipsa banilor, poetul nu a putut niciodată face mai mult decît casa cunoscută, ridicată sub supravegherea Paulinei.

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

80

Mirceşti, 14 septembrie 1863

B.A.R., ms. rom. 311, f. 4—5 ; original.

Bibliografie : P. V. Haneş, *Cîntarea României*, Buc. 1900, p. 20, fragment ; Alexandru Russo, *Scrieri*, ed. P. Haneş, Buc., 1908, p. 363—364 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 282, 25 decembrie/7 ianuarie 1910, p. 24 ; T. Vârgolici, *Alecu Russo*, Buc., 1964, p. 177—179, facsimil ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 404—405.

1 Odobescu începe prin a publica *Cugetările* lui A. Russo. Comentînd ce apăruse în *România literară*, hotărăşte în ce ordine se vor publica în *Revista română* manuscrisele lui Russo, date de V. Alecsandri. Acestea au rămas probabil la Odobescu, care le dăruieşte Academiei, ele formînd ms. rom. 311. Cf. *Revista română*, 1863, p. 361—362.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

81

Mirceşti, 29 sept. 1863

B.A.R., S 22(2)/DCCLII ; original.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

82

Iaşi, 1 octombrie 1863

B.A.R., ms. rom. 5742, f. 42—43 ; original.

1 Pentru concesionarii căii ferate Bucureşti—Giurgiu proiectată cu Lefèvre, cf. aici p. 461, n. 5. Cu toată grija poetului de a recomanda arderea acestei scrisori, Iancu a păstrat-o în arhiva sa.

83

Iaşi, 1 ocotmbrie 1863

B.A.R., ms. rom. 5 742, f. 40 ; original.

1 Cf. aici p. 184—187, scrisoarea precedentă, către acelaşi, cu aceeaşi dată.

CĂTRE ALEXANDRU ODOBESCU

84

Iaşi, 2 oct. 1863

B.A.R., ms. rom. 311, f. 2—3 ; original.

Bibliografie : Alexandru Russo, *Scrieri*, ed. P. Haneş, Buc., 1908, p. 362—363, fragment ; *Tribuna, Arad*, XIII, nr. 282, 25 decembrie–7 ianuarie 1909—1910, p. 24 ; un fragment substanţial republicat de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 403—404 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 139—142.

1 Frămîntările diplomatice care făceau să se schimbe din nou raportul de forţe între marile puteri puneau Principatele într-o situaţie politică dificilă, pentru echilibrarea căreia, Cuza trimite pe V. Alecsandri într-o misiune extraordinară.

2 La *Voix de la Roumanie.*

3 Cf. aici p. 181—182, scrisoarea către Odobescu, din 14 septembrie 1863.

4 În legătură cu paternitatea *Cîntării României*, cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 579—580, n. 4.

CĂTRE ION EM. FLORESCU

85

Iaşi, 6 octombrie 1863

Bibliografie : Viaţa militară, 1967, nr. 6, p. 14 *(Contribuţia lui Vasile Alecsandri la întocmirea unor regulamente necesare armatei române).*

1 Cf. aici p. 169—170.

CĂTRE PANTAZI GHICA

86

Iaşi, oct. 10, 1863

B.A.R., S 55(3)/LVII ; original.

Bibliografie : Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 142—148.

1 Pantazi Ghica publică în *Independinţa română* o serie de articole intitulate *Impresiuni de călătorie* ; în capitolul *Moldavia*, luînd ca pretext o vizită făcută poetului la Mirceşti, elogiază activitatea lui Alecsandri, consacrată creaţiei literare şi preocupării pentru îmbunătăţirea stării materiale a ţăranilor de pe moşia sa. Articolul lui Pantazi Ghica era o încercare de a lua apărarea lui V. Alecsandri, care, după apariţia piesei *Rusaliile*, fusese învinuit şi atacat în presă că este ostil reformelor. Cf. *Independinţa română*, V, nr. 73, 1863, p. 290—292.

2 La 12 octombrie 1863 se formează al doilea minister Kogălniceanu, în care avea să intre şi Pantazi Ghica.

3 Aluzie la Convenţia de la Paris, de la principiile căreia Principatele s-au abătut adesea.

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

87

Mihăileni, 25 oct. 1863

B.A.R., S 44 (1)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 133—136.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

88

Vineri, [Mihăileni, 25 octombrie 1863]

B.A.R. S 37 (2)/LVII ; original.

1 La această dată poetul scria din Mihăileni doctorului Ludovic Steege „în momentul de a trece frontiera“ (cf. supra). Cum 25 octombrie cădea într-o vineri, iar în scrisoarea către Smărăndiţa se precizează că pleca peste „două ore“, înseamnează că ambele scrisori au fost scrise în aceeaşi zi de 25 octombrie 1863. Tot în 1863 s-a jucat şi *Surugiul* la Iaşi.

2 Aluzie la cunoscutul vers din poezia lui Malherbe, *Vers à Du Perier pour la mort de sa fille.*

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

89

Paris, 14 noiembrie 1863, seara

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, II, f. 318 ; original.

1 Rînduri scrise de poet în scrisoarea lui Iancu Alecsandri către Baligot de Beyne, de la această dată ; neconcordanţa de date se explică prin adăugarea lor a doua zi, 15 noiembrie.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. ION CUZA

90

[Paris], 30 noiembrie 1863

B.A.R., Arhiva domnitorului Cuza, IV, f. 172—174 ; S 9(3) /LVIII, ciornă din care lipseşte pasajul final începînd de la : „Telle est, mon Prince, la conversation...“

Bibliografie : M. Emerit, *Une conversation entre l'empereur Napoléon et Basile Alecsandri,* în *Revue historique,* V, nos. 7—9, juillet-septembre 1928, p. 232—236 ; R. Bossy, *Agenţia diplomatică a României la Paris şi legăturile franco-române sub Cuza-Vodă,* Buc., Cartea Românească, 1931, p. 301—303.

1 La 30 octombrie/11 noiembrie 1863, Baligot de Beyne îl înştiinţa pe poet că domnitorul îl trimite într-o misiune extraordinară la împăratul Napoleon III, căruia va trebui, poate, să-i dea şi unele explicaţii suplimentare pentru care îi trimite informaţiile necesare. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc., 1978, p. 78—79. Motivul trimiterii lui V. Alecsandri în misiune extraordinară, secretă, la Napoleon III şi nevoia de a expune pe larg situaţia critică internă din Principate erau determinate de proiectul loviturii de stat care trebuia să aibă loc în decembrie. Cf. Ion Hudiţă, *Franţa şi Cuza-Vodă. Lovitura de stat proiectată în 1863,* în *Hrisovul,* vol. I, 1941, p. 90—99.

2 Cuza proteja mişcarea revoluţionarilor polonezi condusă de colonelul Zygmunt Milkowski, care încerca să ajungă în Polonia trecînd prin Basarabia. Nerespectîndu-se măsurile stabilite, s-a ajuns la ciocnirea sîngeroasă de la Costangalia, între insurgenţii polonezi şi armata română. Principatele trebuiau să-şi păstreze neutralitatea pentru a nu atrage intervenţia armată a Puterilor garante. Cf. Gh. Duzinchievici, *Cuza-Vodă şi revoluţia polonă din 1863,* Buc., 1935, 103 p. ; I. Boicu, *Cuza-Vodă faţă de lupta popoarelor pentru emanciparea naţională,* în *Cuza-Vodă. In memoriam,* Iaşi, 1973, p. 235—259.

3 Credem că V. Alecsandri îşi pregătise dinainte eventualele răspunsuri pe care ar fi trebuit să le dea la întrebările împăratului. Aceasta ar justifica existenţa unei ciorne, de dimensiuni mari, autografă, în care sînt cuprinse la întîmplare, atît răspunsurile din scrisoarea de faţă, cît şi altele, care nu au fost folosite, unele privind conflictele interne ale lui Cuza, cf. B.C.S., Arh. Kogălniceanu, doc. 10.

91

Paris, 31 decembrie 1863

Bibliografie : G. T. K[irileanu], *Documente din epoca Unirii,* în *Revista istorică,* III, nr. 1, ianuarie 1917, p. 119—120.

1 La scrisoarea trimisă de V. Alecsandri domnitorului, în 30 noiembrie 1863, acesta îi răspunde la 8/20 decembrie, printr-o scrisoare măgulitoare, făgăduind : „voi şti bine să dovedesc românilor mei, prin fapte, ceea ce tu ai spus aşa de bine...“. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri,* Buc., 1978, p .161—163.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

92

Paris, decembrie 1863

B.A.R., S 24(22)/LVII ; original.

CĂTRE G. BOTEANU

93

[a. 1864]

Bibliografie : G. Boteanu, *Suvenire şi impresii ale unui copil allu României*, Buc., 1864, p. 26—27.

1 G. Boteanu, născut în Bucureşti la 1837, a urmat şcoala militară, a avut preferinţe pentru literatură. În cartea sa spune că a avut cinstea să primească o scrisoare de la poetul V. Alecsandri, din care citează aceste două fragmente.

CĂTRE ION BRĂNIŞTEANU

94

Paris, ianuarie 1864

B.A.R., S 24(23)/LVII ; original.

1 G. C. Nicolescu crede că acum ar fi scris comedia *Millo director* sau *Mania posturilor* (cf. *Viaţa lui Vasile Alecsandri,* Buc., 1962, p. 374).

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILĂ

95

Mirceşti, 14 febr. 1864

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, LXXXV, doc. 3 ; original.

1 Pentru obţinerea staţiei de cale ferată la Mirceşti, V. Alecsandri a fost nevoit să facă şi alte demersuri. Cf. aici p. 375—377.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

96

Mirceşti, iunie 1864

Muzeul de Istorie Ploieşti, C 34203 ; original ; B.A.R., S 30(1)/LVIII ; copie.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, Buc., 1960, p. 179—181, traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 262—263.

1 Lovitura de stat din 2 mai 1864, care a permis lui Cuza şi Kogălniceanu să înfrîngă opoziţia făcută reformei agrare.

2 Cf. aici p. 454, n. 2.

3 Limbă formată din amestecul limbilor arabă, franceză, italiană şi spaniolă, vorbită în Algeria şi în Orient.

4 Ioan D. Strat (1836—1870), profesor universitar de economie politică şi om politic. A fost de mai mult ori ministru. În 1864 era membru al Consiliului de Stat.

5 Intervenţia lui Alecsandri a avut ca efect acordarea concesiunii Teatrului Naţional lui Matei Millo.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

97

Mirceşti, august 1864

B.A.R., S 33(17)/LVIII, copie neterminată.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 119—120 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 286—287.

1 Biserica s-a reconstruit după mai mulţi ani, din iniţiativa fostului ei dascăl, Constantin, şi cu ajutorul dat de poet. Cf. V. Alecsandri, *Scrisori*, I. Publicaţie îngrijită de Il. Chendi şi E. Carcalechi, Buc., 1904, p. 6—9, scrisoarea adresată lui Titu Maiorescu în 25 martie 1875.

2 Informaţia despre manuscrisul *Poeziilor populare* este ciudată, pentru că la 4 aprilie 1862 (cf. aici p. 139—141) scrisese acelaşi lucru lui

Ion Ghica despre colecţia de cîntece populare „revăzute, îndreptate, copiate cu litere latine într-o carte mare"..., iar în 3 octombrie acelaşi an, dăruise manuscrisul doamnei Elena (cf. aici p. 169). Îl reluase oare spre definitivare ? Conţinutul indicat corespunde exact volumului tipărit în 1867.

CĂTRE A. BALIGOT DE BEYNE

98

Mirceşti, 29 august 1864

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, vol. II, (VII al *Istoriei românilor)*, Iaşi, 1903, p. 365—366.

1 Trimis să cerceteze modul cum se aplică legea rurală în ţară, la rîndul său, Baligot de Beyne înfăţişează lui Cuza, în scrisoarea din 12/24 aprilie 1865, rezultatele dezastruoase la care s-a ajuns : nemulţumirea ţăranilor pentru modul de împărţire a loturilor, neîncrederea care îi împiedică să lucreze pămîntul, nemulţumirea proprietarilor nedespăgubiţi, scăderea producţiei... Cf. A. D. Xenopol, *op. cit.*, p. 415—417.

2 Porecla lui Kogălniceanu, la care intervenise în luna iunie 1864 pentru Matei Millo. Cf. aici p. 214—216.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

99

Mirceşti, 22 sept. 1864

B.A.R., S 22(3)/DCCCLII ; original.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

100

[p. 1864]

B.A.R., S 31(6)/LVIII ; original.

1 *Pălimarul* este probabil *Paraclisierul* sau *Florin şi Florica,* scrisă între 1863—1864 şi jucată tot atunci la Bucureşti ; după conţinut, s-ar înţelege că este vorba de o reprezentaţie de la Iaşi.

CĂTRE ALEX. HURMUZAKI

101

Mirceşti, 30 ian. 1865

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 16—20 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina*, în *Voinţa Naţională*, XXI, nr. 5879, 23 noiembrie/6 decembrie 1904, p. 1, şi nr. 5880, 24 noiembrie/7 decembrie 1904, p. 1 ; Il. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 6—8, ianuarie—august 1906, p. 592—595 ; republicată, cu mari omisiuni, de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori*, Chişinău, 1968, p .479—482 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 148—153.

1 Farsă de Lohann Nepomuk Nestroy, *Der böse Geist Lumpazivagebundus.*

2 Cf. aici p. 214—216 scrisoarea către Kogălniceanu din iunie 1864.

3 Proiectul (4 martie 1864) întocmit de comisia pentru reorganizarea teatrului românesc prevedea şi crearea unui conservator de artă dramatică cu un profesor străin. Millo, care a fost numit profesor de mimică şi declamaţie, cu prilejul deschiderii cursurilor a ţinut un mare discurs. Cf. Ioan Massoff, *Teatrul românesc. Privire istorică.* II, (1860—1880), Buc., E.P.L., 1966, p. 125—seq.

4 Poezia, reprodusă în lungul post-scriptum al scrisorii, prezintă mici deosebiri faţă de textul tipărit, ex. : ms. *dulcea amintire — scumpa amintire* ; ms. *scump şi glorios — mare, glorios* etc.

5 Cf. aici p. 169.

6 Cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 592—593, n. 6.

7 Primul titlu al proverbului *Concina.*

8 Ion Vlădicescu (1826—1895), a făcut parte din aceeaşi trupă de actori cu Demetriadi şi Pascaly, împreună cu fratele său, Alexandru, şi artista Fany Tardini (1823—1908).

102

Iaşi [28] mart. / [9 aprilie] 1865

B.A.R., ms. rom. 3349, p. 22—23 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina*, în *Voinţa naţională*, XXI, nr. 5885, 30 noiembrie/13 decembrie 1904, p. 2 ; Il. Chendi, *Corespondenţa lui Alecsandri cu bucovineni*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 6—8, ianuarie—august 1906, p. 596—600 ; retipărită cu mari omisiuni de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 477—479.

1 Data stabilită după ştampila poştii de Iaşi pe stil nou.

2 Ioan Sbiera (1836—1916), profesor universitar şi scriitor. A făcut cercetări de folclor şi istorie. Din 1866 devine director al *Foaiei Societăţii din Bucovina*.

3 Dimitrie Petrino (1838—1878), fiul Eufrosinei, sora fraţilor Hurmuzaki, căsătorită cu Petre Petrino ; poet mediocru, a colaborat la *Foaia din Bucovina* şi la *Convorbiri literare*, unde a fost recomandat de V. Alecsandri ; profesor de limba română la Universitatea din Iaşi. A înlocuit pe Eminescu la Biblioteca din Iaşi.

4 Va trece prin Cernăuţi la 26—29 decembrie 1866. Cf. aici p. 279.

5 Cf. aici p. 473—474, n. 2.

CĂTRE ION GHICA

103

Mirceşti, 1 iulie 1865

B.A.R., ms. rom. 803, f. 121 ; original.
Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, Buc., 1960, p. 83—84.

1 Apăruse prima broşură din principala lucrare economică a lui Ion Giça ; I. *Introducere. Creditul. Imprumuturile statului*, Buc., 1865.

CĂTRE PANTAZI GHICA

104

Mirceşti, octombrie 1865

B.A.R., 55(13)/LVII ; original.

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 11, iunie 1905, p. 232—233, traducere, cu data greşită.

105

Mirceşti, 30 oct. 1865

B.A.R., S 55(14)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, 1960, p. 168—173 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1908, p. 237—249.

1 *Cugetarea*, ziar politic, comercial şi literar, Bucureşti, 18/30 octombrie-23 octombrie/4 noiembrie 1865. Suspendat pentru atacurile împotriva guvernului.

2 *Actualitatea*, ziar politic, literar, comercial şi ştiinţific, Bucureşti, 19 septembrie—2 octombrie 1865.

3 Cf. aici p. 214—216, scrisoarea de intervenţie către M. Kogălniceanu ; scrisorile lui Millo în *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 282—301 ; Ioan Massoff, *Teatrul românesc*, vol. II, Buc., 1966, p. 98 şi urm.

4 Din scrisoarea următoare rezultă că anunţul pentru *Repertoriul dramatic* a fost publicat.

106

Mirceşti, 17 nov. 1865

B.A.R., S 55(15)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţa*, 1960, p. 174—176 ; traducerea republicată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 241—242.

1 Cf. aici p. 477, n. 1, 2.
2 Pantazi Ghica îi va trimite comedia *Sterian păţitul.*
3 Pantazi Ghica publicase un anunţ pentru *Repertoriul dramatic.* Cf. aici p. 236—241.
4 De patru ani, V. Alecsandri nu mai fusese chemat de Cuza să ocupe nici un post politic ; relaţiile de prietenie cu domnitorul nu se schimbaseră, dar poetul preferase să se retragă la Mirceşti.
5 Generalul Ion Em. Florescu, care la acea dată era ministrul Afacerilor Interne şi al Lucrărilor Publice.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

107

Mirceşti, 27 dec. 186[5]

Bibliografie : Cuget clar, III, nr. 16, 28 octombrie 1938, p. 248, anul greşit 1869.

1 Scrisoarea este publicată cu data de an 1869, ceea ce nu este posibil pentru că poetul, reţinut cîtva timp de viscole, pleacă totuşi în străinătate la 4 noiembrie 1869, deci de Anul Nou nu era în ţară ci la Paris. Cf. aici p. 403—404. Nu ne este cunoscut originalul, bănuim însă că anul trebuie să fi fost 1865, pentru că, în secolul XIX, cifra 5 era scrisă de mulţi într-un fel care o făcea să fie foarte uşor confundată cu cifra 9; chiar şi astăzi, cei ce prelucrează texte din acea epocă se izbesc de această dificultate.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

108

Mirceşti, 9 ghenar [s.n.] 1866

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 26—27 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi şi E. Carcalechi, *Alecsandri şi românii din Bucovina,* în *Voinţa naţională,* XXI, nr. 5887, 2/15 decembrie 1904, p. 1, fragment ; Il. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii,* în *Convorbiri literare,* XL, nr. 10, octombrie 1906, p. 953—955 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 482, fragment.

1 Nu ştim dacă se referă la Ion sau la Alexandru Vlădicescu, fraţii actori.

CĂTRE ION GHICA

109

Mirceşti, 10 ianuarie 1866

B.A.R., ms. rom. 803, f. 122—123 ; original.

Bibliografie : Literatură şi artă română, II, nr. 9, 25 iulie 1898, p. 546—547, traducere ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc., 1972, p. 153—158.

1 Broşura nr. 2 din *Convorbiri economice. Munca,* Buc., 1865, 83 p.
2 *Propăşirea.*
3 Alecsandri era împotrvia acestor sufixe ; scrisese încă din 1855, în *România literară,* I, nr. 3, 15 ianuarie, p. 40, un articol : *Ablativul ciune.* De văzut scrisoarea în versuri trimisă lui Pantazi Ghica, semnată „Alecsandriţiune". Cf. aici p. 363. Poetul mai protestase şi în scrisorile către Grenier, Alex. Hurmuzaki şi I. Negruzzi, iar Maiorescu însuşi cere acestuia din urmă să-i modifice terminaţiile „ţiune", dintr-un articol pe care, cînd l-a citit în faţa lui Alecsandri, şi-a dat seama că „terminarea era urîtă şi monotonă".

CĂTRE GRIGORE ALEXANDRESCU

110

Mirceşti, 1 februarie 1866

Bibliografie : Convorbiri literare, XXV, nr. 2, aprilie 1891, p. 97—98.

1 Cavalerul Anibal Strambio, consul general al Italiei la Bucureşti.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

111

Mircești, 20 mart. 1866

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 30—33 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Voința națională*, XXI, nr. 5887, 2/15 decembrie 1904, p. 1, fragment ; Il. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 10, octombrie 1906, p. 955—959 ; *Viața literară*, I, nr. 42, octombrie 1906, p. 2 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 483, fragment ; *id.*, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 159—164.

1 Contele Philippe de Flandre, fratele regelui Belgiei, care fusese propus ca „prinț străin", în locul lui Cuza, dar care nu a acceptat oferta ce i s-a făcut.

2 C. A. Rosetti.

3 Dulcești, ținutul Roman, moșia lui Gheorghe Sturdza, căsătorit cu Eliza, sora fraților Hurmuzaki.

CĂTRE PANTAZI GHICA

112

Mircești, 3 aprilie 1866

B.A.R., S 55(4)/LVII ; original.

CĂTRE GRIGORE STURDZA

113

21 april. 1866, Iași

Arh. St. Iași, Documente, Pachet 551, nr. 12.

Bibliografie : Documente, „Studii și documente". Ediție, note, glosar de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginica Isac, Buc., Editura Minerva, 1973, p. 312—313.

1 Prefect de poliție era prințul Grigore Sturdza.

CĂTRE PANTAZI GHICA

114

Mircești, mai 25, 1866

B.A.R., S 55(5)/LVII ; original.

Bibliografie : E. Carcalechi, *Junimea și Alecsandri*, în *Convorbiri literare*, XXXIX, nr. 6, iunie 1905, p. 409, fragment în traducere.

1 V. Alecsandri citează cîteva neplăcute situații politice lipsite de eroism și demnitate : nedorita ciocnire armată de la Costangalia, dintre revoluționarii polonezi și români (cf. aici p. 471, n. 2) ; sîngeroasa mișcare de stradă din București de la 3 august 1865, împotriva domnitorului Cuza, care lipsea din țară, mișcare instigată de Ion C. Brătianu ; detronarea lui Cuza ; mișcarea separatistă de la Iași, din 3 aprilie 1866, a lui Nicolae-Roznovanu.

2 Ziarul *Românul.*

3 Fostul Pasaj Român, din Calea Victoriei, aflat pe locul unde este astăzi magazinul „Muzica" și unde își avea sediul administrația ziarului *Românul*, condusă de C. D. Aricescu ; poetul înțelege prin aceste cuvinte pe politicienii liberali.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

115

[Borzești, vara 1866]

B.A.R., S 19(21)/LVII ; original.

1 Datare incertă.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

116

Mircești, 1 iulie 1866

Bibliografie : A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, vol. II (VII al *Istoriei românilor)*, Iași, 1903, p. 476—479.

1 Scrisoarea lui Alecsandri este răspunsul la scrisoarea lui Cuza din 16/28 mai 1866 (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 163—164) în care îi comunică și numirea lui N. Pisoski, prin procură legalizată la Agenția română din Paris, ca împuternicit al său pentru afacerile pe care le mai are în România. Între acestea se înscrie și datoria pe care o mai avea de plătit poetul lui Cuza, ale cărei ecouri se regăsesc în scrisoarea fostului domnitor, din 6 iunie 1869. Cf. *ibidem*, p. 164—166.

2 Actul servil al lui Ion Ghica, de a purta fes, era totuși scuzabil prin aceea că el era bei de Samos. Aceste rînduri însă confirmă identitatea cuvîntului *fez* (fes) cu *calotte* și atunci, folosirea acestuia din urmă sub forma *gouvernement de la calotte* însemnază guvernul aservit Turciei !

CĂTRE PANTAZI GHICA

117

Mircești, 1 iulie 1866

B.A.R., S 55(6)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 109—111 ; traducerea reeditată de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău 1968, p. 242—244.

1 Cf. aici p. 481, n. 3.

118

Mircești, 22 iulie 1866

B.A.R., ms. rom. 803, f. 125 ; original.

1 De urmărit procesul cu locuitorii din Pătrășcani în corespondența poetului cu Pantazi Ghica din 1866 pînă la 1869 februarie, publicată aici.

2 Alexandrina Ghica.

CĂTRE CAROL DAVILA

119

Mircești, 1 august 1866

B.A.R., S 11 (5)/LVIII ; original.

1 Carol Davila (1828—1884), medic român de origine franceză. A fost organizatorul serviciului sanitar militar și al ocrotirii sănătății publice. Împreună cu N. Kretulescu a pus bazele învățămîntului medical din țara noastră, înființînd, în 1857, Școala națională de medicină și farmacie. A înființat societăți științifice și gazete medicale. În războiul de Independență a condus serviciul sanitar al armatei.

În legătură cu originea acestuia, fiica sa, Elena Perticari-Davila, bazată pe afectuoasa corespondență a scriitoarei Marie d'Agoult (Daniel Stern), adresată lui Davila, și pe compararea unor fotografii, a încercat să acrediteze zvonul că doctorul Davila era fiul lui Frantz Liszt și al Mariei d'Agoult. Cf. B.A.R., Arhiva Perticari-Davila, Varia.

2 *Poezii populare*, cf. aici p. 473—474, n. 2.

CĂTRE PANTAZI GHICA

120

Mircești, 5 sept. 1866

B.A.R., S 55 (7)/LVII ; original.

1 Cf. supra, n. 1.

2 Nu a plecat decît în luna decembrie 1866 și a trebuit să se întoarcă în august 1867, din pricina procesului cu Pătrășcanii.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

121

[Mircești, a. 25 octombrie 1866]

B.A.R., S 54 (37)/LVII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie — decembrie 1905, p. 1006.

1 La 25 octombrie 1866, Baligot și Pisoski se găseau la București, deci scrisoarea este anterioară acestei date, abia se proiecta plecarea la București, era toamnă înaintată. Baligot rămăsese în țară după abdicarea lui Cuza.

2 Castelanele de la Ruginoasa trebuie să fi fost Smărăndița Docan, care luase cu arendă moșia Ruginoasa, și fiica sa, Maria.

122

Mircești, 25 oct. 1866

B.A.R., S. 54 (29)/LVII ; original.

CĂTRE PANTAZI GHICA

123

Mircești, 14 nov. 1866

B.A.R., S 55 (7)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 483, n. 1.

124

Mircești, 16 nov. 1866

1 Această scrisoare motivează, în favoarea lui V. Alecsandri, conflictul cu locuitorii din Pătrășcani. Cf. aici p. 483, n. 1.

CĂTRE V. A. URECHIA

125

Mircești, 28 noiemv. 1866

B.A.R., S 49 (8)/LVIII ; original.

Bibliografie : *Atheneul român*, I, nr. 6—7, noiembrie-decembrie 1866, p. 116—117 ; V. A. Urechia, 1878, p. III ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, p. 164—166.

1 Vasile Alexandrescu-Urechia (1834—1901), profesor universitar, om politic, membru și președinte al Academiei Române. Și-a prescurtat numele sub forma V. A. Urechia.

2 Cf. aici p. 269.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

126

Cernăuți, joi [29 decembrie s.n.] 1866

B.A.R., ms. rom. 2300, f. 1—2 ; original.

Bibliografie : *Literatură și artă română*, VI, 1902, p. 512, V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 259 ; *Junimea literară*, II, nr. 10, octombrie 1905 ; *Vasile Alecsandri, Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 144—145.

1 Se știe din datele sărbătoririi lui V. Alecsandri la Cernăuți, că a sosit acolo în ziua de 26 decembrie și a plecat în ziua de 29. Cum 26 decembrie a căzut într-o luni, înseamnă că scrisoarea către Paulina este scrisă joi, 29 decembrie ; de fapt a scris-o seara, în ajun.

2 *Paulina* (1841—   ), fiica lui Iosifin și a Elenei Lucasiewicz, soția poetului. R. Rosetti relatează în amintirile sale o poveste foarte romantică despre felul cum acesta a cunoscut-o pe frumoasa Paulina la un han și a hotărît că o va aduce la el (cf. *Amintiri din prima tinerețe*, Buc., 1927, p. 104—105). Mai reale sînt informațiile din corespondența poetului cu actorul N. Luchian, despre legătura sa cu Paulina, în anii

1857—1858, cînd s-a născut fiica lor, Marie. Probabil mama şi fiica au fost aduse la Mirceşti curînd după întoarcerea poetului din străinătate, întrucît în martie 1861 (cf. aici p. 12—13) Paulina se afla la Mirceşti încărcată cu toată grija gospodăriei, construcţii etc. Căsătoria oficială nu s-a făcut decît în anul 1876, cînd trebuia normalizată situaţia Mariei, care se întorcea acum definitiv acasă, după anii de educaţie trăiţi la Paris (cf. actul de căsătorie la Sever Zotta. *La centenarul lui Vasile Alecsandri*, 1821—1921, Iaşi, 1921, p. 87. Prin munca sa a scutit pe poet de grijile administrării averii, iar devotamentul său i-a atras respectul contemporanilor.

3 Pentru sărbătorirea poetului la Cernăuţi, cf. Alex. Hurmuzaki, *V. Alecsandri la Cernăuţi*, în *Foaia Soţietăţii*, III, nr. 2, 1 februarie 1867, p. 20—24 ; G. Tofan, *Alecsandri şi Bucovina*, în *Junimea literară*, II, nr. 10, octombrie 1905, p. 155—159. Vezi şi scurta dar grăitoarea scrisoare a lui George Hurmuzaki către sora sa, Frosa Petrino, despre primirea făcută lui Alecsandri, emoţia acestuia, şi părerea de rău a lui Hurmuzaki de a-l revedea pe poet atît de îmbătrînit la chip, deşi păstrînd aceeaşi vioiciune a spiritului de altădată. Cf. Sever Zota, *op. cit.*

127

Viena, 19 decemb. [s.v.] 1866

B.A.R., S 19(1)/LII ; original.

1 Smărăndiţa Docan, sora lui C. Rolla.
2 Maria Bogdan, fiica poetului.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

128

Joi [1866—1867]

B.A.R., S 22(5)/DCCCLVII ; original.

1 Lipsind alte elemente de datare, în afara grafiei şi hîrtiei, s-au pus anii posibili în care să fi avut nevoie de lemn pentru construcţiile de la Mirceşti.

129

Mirceşti, luni [1866—1867]

B.A.R., S 22(5)/DCCCLII ; original.

1 Cf. aici p. 486, n. 1.

130

Joi [1867—?]

B.A.R., S 22(8)/DCCCLVII ; original.

1 Scrisoarea este oricum înainte de anul 1869 cînd Mirceşti deveniseră staţie de cale ferată.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

131

Paris, [ianuarie-februarie] 1867

B.A.R., S 19(2)/LVII ; original.

Bibliografie : Al. T. Dumitrescu, *Scrisori inedite*, în *Ilustraţiunea română*, V, nr. 9—10, 1915, p. 117—118, fragment ; *Adevărul literar*, 10 iulie 1921, p. 4.

1 Scrisoarea este scrisă, probabil, în primele luni ale anului, întrucît nu era încă primăvară.
2 N. Pisoski.

132

Paris, fevruar, 1867

B.A.R., S 19(4)/LVII ; original.

1 Victor Delmary, actor, director de trupă francez, venit în 1847 şi rămas la noi în ţară, regizor la Teatrul din Iaşi.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

133

Paris, februarie 1867

Bibliografie : *Voinţa naţională*, XXI, nr. 5889, 17 decembrie, 1904, p. 1—2 ; *Junimea literară*, II, nr. 10, 1905, p. 151—152 ; *Convorbiri literare*, XL, nr. 9, septembrie 1906, p. 1095—1097.

1 Cf. corespondenţa adresată de Alex. Odobescu lui Iancu Alecsandri, comisarul expoziţiei româneşti, în Alexandru Odobescu, *Opere*, VIII, 1979, p. 145—185. Între „producte" amintim că au figurat şi „Cloşca cu pui" şi volumul incomplet al *Poeziilor populare*.

CĂTRE CAROL DAVILA

134

Paris, 18 febr. 1867

B.A.R., S 11 (1)/LVIII ; original.

Bibliografie : E. Perticari-Davila, *Din viaţa şi corespondenţa lui Carol Davila*, Buc., 1945, p. 223, traducere, p. 224, facsimil.

1 *Poezii populare*.

135

Paris, martie 1867

B.A.R., S 11 (2)/LVIII ; original.

Bibliografie : El. Perticari-Davila, *Din viaţa şi corespondenţa lui Carol Davila*. Ediţia II, Buc., 1945, p. 223, traducere.

1 *Poezii populare*.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

136

Paris, 7 mart. 1867

B.A.R., S 19 (6)/LVII ; original.

137

[Paris, p. 7 martie 1867]

B.A.R., S 19 (5)/LVII ; original.

1 După conţinut scrisoarea este posterioară celei din 7 martie 1867.

138

Paris, martie 1867

B.A.R., S 19 (7)/LVII ; original.

139

[Paris, martie-aprilie 1867]

B.A.R., S 19 (3)/LVII ; original.

1 După conţinut, scrisoarea este posterioară celei din februarie 1867. Cf. aici p. 285—286.

140

[Paris, aprilie 1867]

B.A.R., S 19 (8)/LVII ; original.

1 Scrisoarea scrisă înainte de Sf. Gheorghe (23 aprilie), deci în cursul lunii aprilie. Anunţă plecarea lui Pisoski spre Moldova.

2 Strul Manoil, arendaşul moşiilor Pătrăşcani şi Borzeşti.

141

Paris, april 1867

B.A.R., ms. rom. 2300, f. 3—4 ; original.

CĂTRE PANTAZI GHICA

142

Paris, aprilie 1867

B.A.R., S 55 (10)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 483, n. 1.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

143

Paris, mai 1867

B.A.R., S 19 (10)/LVII ; original.

CĂTRE CAROL DAVILA

144

Paris, 8 mai 1867

B.A.R., S 11 (3)/LVIII ; original.

Bibliografie : E. Perticari-Davila, *Din viața și corespondența lui Carol Davila*, Buc. 1945, p. 225.

1 Expoziția Universală de la Paris din 1867.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

145

[Paris a. 20 mai 1867]

B.A.R., S 19 (9)/LVII ; original.

1 Data bănuită după planurile sale de plecare.

146

Nisa, 20 mai 1867

B.A.R., ms. rom. 2300, f. 5—6 ; original.

Bibliografie : *Literatură și artă română*, VI, 1902, p. 515 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 260—261.

147

Nisa, 8 iunie 1867

B.A.R., S 19 (11)/LVII ; original.

1 Meyerhoffer, bancher la Iași.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

148

Nisa, 15 iunie 1867

B.A.R., S 54 (1)/LVII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie-decembrie 1905, p. 990—991.

1 Doamna Elena venise în țară penrtu aranjarea unor afaceri. Moșia Ruginoasa era arendată Smărăndiței Docan.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

149

Nisa, 25 iunie 1867

B.A.R., S 19 (12)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă,* Buc., 1960, p. 18—19.

1 Aix les Bains în Savoia. Poetul scria fonetic pentru Paulina.
2 Petre Grădişteanu.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

150

Nisa, iulie 1867

B.A.R., 18 (20)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări,* Buc., 1964, p. 3—5.

1 Descrierea era un simplu pretext pentru a-şi arăta progresele făcute în învăţarea limbii engleze, pe care, după cum o afirmă singur, nu a izbutit niciodată să o cunoască bine, fiind nevoit să recurgă la fiica sa, Marie, pentru a-i traduce vreun text englezesc. Între manuscrisele de la B.A.R., există un caiet de teme şi exerciţii pentru învăţarea limbii engleze (ms. rom. 4912). În filele acestuia sînt şi două ciorne : un fragment de scrisoare nedatată, către nepoatele sale, fiicele lui Iancu, şi altul către acesta, f. 29 verso, din 29 iunie 1867. Cf. şi Aristarc, *V. Alecsandri şi limba engleză,* în *Naţiunea,* II, nr. 484, 1947, p. 2.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

151

Ecs, 10 iuli 1867

B.A.R., 19 (13)/LVII ; original.

Bibliografie : Al. T. Dumitrescu, *Scrisori inedite,* în *Ilustraţiunea română,* V, nr. 9—10, 1915, p. 118. fragment.

1 Cf. aici p. 492, n. 1.

152

Paris, 9 august 1867

B.A.R., 19 (14)/LVII ; original.

153

Viena, duminică [a. 12 august 1867]

B.A.R., 19 (15)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Catalogul corespondenţei lui Vasile Alecsandri,* Buc., 1957, p. 589, 591, facsimil ; reprodusă prima pagină din acesta de H. Corbu, în Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968.

CĂTRE PANTAZI GHICA

154

Bucureşti, 12 august 1867

B.A.R., S. 55 (11)/LVII ; original.

1 Pantazi Ghica era acum prefect de Buzău, ceea ce explică pentru ce V. Alecsandri apelează la Essarcu (cf. aici p. 297) pentru a-i susţine procesul la Curtea de Apel de la Focşani şi pentru ce cere lui Pantazi Ghica să-i restituie hîrtiile în legătură cu procesul de care pînă atunci se ocupase acesta şi se va mai ocupa.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

155

Duminică [București, 12—17 august 1867]

B.A.R., 19 (20)/LVII ; original.

CĂTRE PREȘEDINTELE ACADEMIEI ROMÂNE

156

Mircești, 23 august 1867

Originalul, în Arhiva Academiei R.S.R. A 7, documente, 1867, p. 7.

1 Ion Eliade Rădulescu.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

157

Mircești, 30 august 1867

Originalul în Biblioteca „V. A. Urechia", Galați.
B.A.R., Microfilm M. 224.

Bibliografie : Șt. I. Botez, *Scrisori inedite ale lui Vasile Alecsandri*, Galați, 1938, p. 10—11.

CĂTRE PANTAZI GHICA

158

Mircești, 30 august 1867

B.A.R., S 55(12)/LVII ; original.

1 Cf. aici p. 313—315.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

159

Mircești, 2 sept. 1867

B.A.R., ms. rom. 808, f. 1—2 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 207—208 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 27—28 ; V. Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 290—291 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 166—168.

1 S-a publicat în *Convorbiri literare*, I, nr. 7—8, 1—15 iunie 1867, p. 92—96, 106—109, sub formă de corespondență între Onisim Cerențelu și d-na Florineasca ; aceasta explică aluzia poetului de la sfîrșitul scrisorii. Nesigur de valoarea scrierii sale, C. Negruzzi o prezintă mai întîi lui T. Maiorescu cu următoarea scrisoare din 16/28 mai [1867] : „Domnul meu, Nevoit a șide în casă, unde fac o cură, m-am apucat să feștelesc niște hîrtie. Am voit să spun ceva despre flora română și s-o dau lui Iacob s-o puie în *Convorbirile literare*. Nu cutez însă pînă nu va trece prin criteriul D-tale. Binevoiește, domnul meu, a ceti acest negru pe alb, și te rog, spune-mi *curat* de poate merita publicitatea.

Cu această ocaziune, primiți, vă rog, și încredințarea preadestinsii mele considerațiuni, C. Negruzzi." Cf. B.A.R., ms. rom. 3351, f. 44.

2 Piesa, cu titlul definitiv, *Boieri și ciocoi*, se va publica în *Convorbiri literare*, abia în anul 1874.

3 Nici una din propunerile făcute nu se va realiza curînd : un fragment din *Călătoria în Africa* se va publica în *Convorbiri* în anul 1874, iar fragmentul *Victor Emanuel-Cavour-Lamarmora. Extract din istoria misiilor mele politice*, în anul 1878.

160

Mircești, sept. 1867

B.A.R., S 35(1)/LVIII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, I, nr. 16, 15 octombrie 1867, p. 213—214 ; Vasile Alecsandri, *Teatru*, I, Buc., Socec, 1875, p. XXIII—

XXV (cu mici deosebiri) ; V. Alecsandri, *Scrisori*. Buc., 1904, p. 25—27 ; *Floarea-soarelui*, II, nr. 7—12, iulie-decembrie 1928, p. 82—85 (Gh. Cardaş) ; V. Alecsandri, *Teatru — Comediile*, ed. Al. Iordan, Craiova [1939], p. 56—69 (cu mici deosebiri) ; *id*., *Opere*, *V*, *Teatru*, Buc., Editura Minerva, 1977, p. 31—33 (cu mici deosebiri).

1 În articolul *Contemporani cu Daumier : scriitori români şi caricaturişti francezi între 1835 şi 1860*, în *Studii şi cercetări de Istoria artei*, seria Arta plastică, tom. 18, nr. 2, 1971, p. 282—284 şi 302. Remus Niculescu subliniază influenţa fiziologiilor pariziene şi a unor caricaturişti francezi ca Daumier şi Gavarni asupra comediilor lui V. Alecsandri şi asupra *Cînticelelor* din *Galeria de tipuri cuntimpurane*, în care poetul român zugrăveşte moravuri şi tipuri.

161

Mirceşti, sept. 1867

B.A.R., ms rom. 808, f. 3 original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 208—209 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc. 1904, p. 28—29 ; *id*., *Publicistică*. *Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 291.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

162

Mirceşti, 6 septembrie 1867

B.A.R., S 54(2)/LVII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 991—992.

1 Pisoski era procuratorul fostului domn Cuza, pentru afacerile din ţară ale acestuia ; bănuim că „treaba“ despre care scrie V. Alecsandri trebuie să fi fost lichidarea datoriei pe care poetul o avea la Cuza, vînzînd bonurile puse în gaj ale lui Iancu (cf. aici p. 365—367). Datoria a fost achitată abia în anul 1869 ; este interesant de ştiut eleganţa de care a dat dovadă Cuza în chestiunile financiare. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 164—166.

2 Doamna Elena Cuza se găsea în ţară.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

163

Cernăuţi, miercuri [11] octombrie 1867

B.A.R., S 19(16)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondenţă*, Buc., 1960, p. 19—20.

1 V. Alecsandri pleca la Paris pentru a duce pe fiica sa într-un pension. Dacă au sosit la 13 octombrie la Viena (cf. G. C. Nicolescu, *Viaţa lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1963, p. 407), atunci scrisoarea către Paulina poate fi scrisă miercuri 11 octombrie 1867.

164

Viena, sîmbătă [14 octombrie] 1867

B.A.R., S 19(17)/LVII ; original.

Bibliografie : Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 168—170.

1 Dacă tatăl şi fiica se găseau la Cernăuţi miercuri 11 octombrie, înseamnează că la Viena sosiseră vineri 13, iar scrisoarea este scrisă sîmbătă 14 octombrie.

165

Paris, octombrie 1867

B.A.R., S 19(18)/LVII ; original.

166

Viena, gioi [noiembrie] 1867

B.A.R., S 19(19)/LVII ; original.

CĂTRE MARIE BOGDAN

167

Noiembrie, 186[7]

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923*, Buc., 1929, p. 95, cu anul greșit „1869" ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 186—187, cu anul greșit.

1 Data scrisorii, așa cum a fost publicată de Marie Bogdan, 1869, este ciudată. După conținut scrisoarea se referă mai curînd la întoarcerea poetului de la Paris din *noiembrie 1867*, cînd putea să-i scrie că a găsit-o bine pe mama sa și să-i dea biletul și portretul fiicei lor, despre care o și prevenise într-o scrisoare din *noiembrie 1867* de la Viena (cf. aici p. 324—325). Data noiembrie 1869 nu poate fi cea adevărată pentru că la 4 noiembrie poetul abia pleca la Paris pentru a o vedea pe Marie și a-și petrece iarna în străinătate. Cum din compararea celor cîteva scrisori originale, care s-au păstrat, cu textele publicate de Marie Bogdan, se pot constata unele nepotriviri, este de admis că și aici a fost o confuzie de grafie între cifrele 7 și 9, ușor de înțeles.

2 Marie G. Bogdan (1857—1939), fiica poetului din legătura sa cu Paulina Lucasiewicz, mai tîrziu recunoscută. Între anii 1867—1876 și-a făcut educația în diverse pensioane din Paris și în mijlocul familiei unchiului său, Iancu Alecsandri. În răstimpul șederii la Paris a fost adusă la Mircești în anul 1874. Inteligentă, bună pianistă, cu o fire iute pe care tatăl său a încercat să i-o schimbe, pare că nu s-a înțeles prea bine cu mama sa. În anul 1877, octombrie, s-a căsătorit cu Dimitrie A. Catargi, cu care a avut două fiice, Elena și Margareta. Spre marea nemulțumire a tatălui ei, în 1883 s-a despărțit de soțul său pentru a se căsători, în același an, cu George Bogdan, fiul vornicului Emanuel Bogdan și al Anei Ghica ; întemeietor al Jockey Clubului, împreună cu alții, președinte al consiliului administrativ. Se despart în anul 1884, dar se recăsătoresc în anul 1886 ; au avut un fiu, Henri, diplomat, mort în anul 1966.

3 Domnișoara Aimée de La Tullay de Varenne, prietenă cu doamna Elena Cuza care îi dăduse în grijă pe propria sa nepoată, Elena Lambrino, și care îl sfătuise pe poet să-și aducă tot aici fiica, unde mai erau și alte fete românce. Corectăm acum greșala noastră din alte ediții, în care am socotit că tante Aimée este Noémi Alecsandri.

4 Fiicele lui Iancu Alecsandri, Hélène, Marie și Alice.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

168

[noiembrie 1867]

Bibliografie : *Foaia Soțietății din Bucovina*, III, nr. 12, 1 decembrie 1867, p. 293 ; Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Voința națională*, XXI, nr. 5890, 5/18 decembrie 1904, p. 1.

1 Pentru datarea scrisorii, cf. aici p. 327—328, scrisoarea către Alex. Hurmuzaki din 10 decembrie 1867. Poeziile trimise s-au publicat în *Foaia* sub titlul *Strofe pierdute*, *ibidem*, p. 293—298.

169

Mircești, 10 dec. 1867

B.A.R., ms rom. 3349, f. 36—37 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Voința națională*, XXI, nr. 5890, 5/18 decembrie 1904, p. 1 ; Il. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 12, decembrie 1906, p. 1097—1099.

1 Cf. supra, n. 1.

2 Entuziasmul pentru Eliade ca lingvist nu va dura mult.

3 Academia Română.

CĂTRE GHEORGHE HURMUZAKI

170

Mircești, 16 decembrie 1867

Bibliografie : Foaia Soțietății, IV, nr. 1—2, ianuarie—februarie 1868, p. 33—34.

1 Gheorghe Hurmuzaki (1817—1882), frate cu Alexandru Hurmuzaki și ceilalți, redactor al ziarului *Bucovină*, președinte al comitetului „Soțietății pentru cultura poporului român din Bucovina".

2 Diploma se găsește la B.A.R., Arh. V. Alecsandri, Acte I(2) 20.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

171

Mircești, 18 dec. 1867

B.A.R., S 54(3)/LVII ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie-decembrie 1905, p. 992—993.

1 Cf. aici p. 333, scrisoarea către Pantazi Ghica și p. 334, scrisoarea către alegătorii din Roman.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

172

[iarna 1868]

Bibliografie : Foaia Soțietății, IV, nr. 5, 1 mai 1868, p. 124—126 ; V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 834—835.

1 Pentru dată, cf. aici p. 350—352, scrisoarea către Alex. Hurmuzaki din 20 aprilie 1868.

2 V. Alecsandri se străduia să îmbogățească sumarele revistelor românești cu scrieri date uitării sau încă necunoscute, care evocau, fie figuri ale luptătorilor naționaliști, fie creația populară. Al. Hurmuzaki începe să publice în numărul 6—7 al revistei și în numărul următor, parte din scrierile primite : *Strofe umoristice* de C. Negruzzi, *Cîntic haiducesc, Strofe, Un discurs unionist* ale lui C. Negri, *Peatra Corbului, Cugetări, Decebal și Ștefan cel Mare, Studii naționale* de A. Russo.

3—4 *Propășirea.*

CĂTRE PANTAZI GHICA, PPREȘEDINTELE CAMEREI ȘI ALEGĂTORII ROMAȘCANI

173

Mircești, 18 ianuarie 1868

B.A.R., S 55(16)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 176—178.

1 *Independința română* încetîndu-și apariția, Pantazi Ghica nu a putut răspunde dorinței poetului. Scrisoarea către președintele Camerei și scrisoarea de mulțumire către alegători s-au publicat în *Trompeta Carpaților*, VI, nr. 598, 30 ianuarie/11 februarie 1868, p. 1 verso. Tot la 30 ianuarie s-a publicat în *Monitor*, nr. 23, p. 141, scrisoarea adresată Camerei prin care motivează pentru ce este obligat să refuze mandatul de deputat. Această comunicare făcută în ședința din 29 ianuarie, prezidată de A. Fătu, a provocat o lungă și aprinsă discuție. Președintele propune să se ceară lui V. Alecsandri să renunțe la demisie și, dacă nu poate lua parte numaidecît la ședințe, să i se acorde un concediu. Unii deputați cer să nu se țină ocupat un loc în Cameră. I. Ghica, A. Voinov, A. Lahovari, revoltați de această atitudine, vorbesc în favoarea păstrării locului lui V. Alecsandri în Cameră, dată fiind marea sa valoare ca om și literat, care a adus multe servicii țării. I. C. Brătianu, practic, propune să se prezinte poetului părerea de rău a Camerei și omagiul său, să i se accepte demisia pentru a se putea ocupa locul. Alții cer respectarea regulamentului ca pentru cazuri comune, iar M. Jora și I. Agarici, alegători romașcani, afirmă că poetul nu va reveni asupra deciziei sale ceea ce era adevărat !

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

174

Mircești, 20 ghenar 1868

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 39 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. X, octombrie 1906, p. 960.

1 S-a publicat în *Foaia Soțietății*, IV, nr. 4, 1 aprilie—1 mai, 1868, p. 86, 109, sub titlul *Jurnalul meu de călătorii, (Tanger și Maroc)*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note, p. 757.

2 Se va publica în *Convorbiri* peste zece ani !

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

175

Mircești, 30 ghenar 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 5—6 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXLX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 209—210 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 29—30, Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 292.

1 Fie că nu intra în profilul *Convorbirilor*, fie că interesul față de politica franceză scăzuse, se va publica abia peste zece ani, în alte împrejurări politice și ca un simbol.

2 Costache Negruzzi.

3 Cf. aici scrisoarea 174, n. 1.

CĂTRE PANTAZI GHICA

176

Mircești, 7 fevr. 1868

B.A.R., 55(17)/LVII ; original.

1 Pentru procesul său cu locuitorii din Pătrășcani, cf. aici corespondența cu Pantazi Ghica dintre iulie 1866—februarie 1869.

2 Nu se vor publica decît în anul 1878.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

177

Mircești, 14 fevr. 1868

B.A.R., ms rom. 808, f. 7 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 210 ; V. Alecsandri *Scrisori*, Buc., 1904, p. 30 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 293.

1 Încercarea de a publica aici aceste amintiri de călătorie din 1859 nu se realizează decît în anul 1878.

178

Mircești, 28 fevr. 1868

B.A.R., ms rom. 808, f. 9—10 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 210—212 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, 30—31 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 293—295.

1 Grupul de junimiști : Vasile Pogor (1833—1906), M. D. Cornea (1844—1901), Nicolae Scheletti (1836—1872), Pruncu [?], Teodor Șerbănescu (1837—1901), Leon Negruzzi, fratele lui Iacob Negruzzi (1840—1890), Ioan Ianov (1836—1903).

2 Matilda Cugler-Poni (1851—1931), scriitoare, poetă, a colaborat la *Convorbiri*.

CĂTRE PANTAZI GHICA

179

Mircești, 1 martie 1868

B.A.R., S 55(18)/LVII ; original.

Bibliografie : Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 174—178.

1 Aici se găsea localul Camerei.

2 La acea dată publicase în *Foaia Soțietății* un fragment din *Călătoria mea în Maroc* și o evocare a lui Alecu Russo, dar *Amintiri din 1859* nu se vor publica decît în anul 1878 în *Convorbiri literare* (sub alt titlu). Cf. V. Alecsandri *Opere*, IV, Buc., 1874, note, p. 858—864.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

180

Mircești, 15 mart. 1868

Bibliografie : Foaia Soțietății, IV, nr. 5, 1 mai 1868, p. 132—133, fragment, intitulat *Recensiune ; Junimea literară*, II, nr. 10, 1905, p. 151—152.

1 Dimitrie Petrino.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

181

Mircești, 20 mart. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 11—12 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, *XXIX*, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 212—213 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 32—33 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 295—296.

1 Cf. *Monitorul*, 1868, p. 127—172.

182

Mircești, 10 april 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 13—14 ; original.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 214—215 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 33—34 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 296—297.

1 Primele pasteluri încep să apară în *Convorbiri literare*, II, nr. 3, 1 aprilie 1868.

2 Cf. aici p. 504, nr. 2.

3 Costache Negruzzi.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

183

Mircești, 15 aprilie 1868

B.A.R., S 54(4)/LVII

Bibliografie : Convorbiri literare, XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 994, fragment.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

184

Mircești, 18 april 1868

B.A.R., ms rom. 808, f. 15.

Bibliografie : Convorbiri literare, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 215 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 298.

1 A doua serie a *Pastelurilor* a început să se publice în numărul 6 al *Convorbirilor* din 15 mai 1868.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

185

Mirceşti, 20 april 1868

Bibliografie : I. G. Sbiera, *Familia Sbiera*, Cernăuţi, 1899, p. 234—236.

1 Seria de pasteluri care se publică în *Convorbiri*, în nr. 6, 15 mai 1868.
2 Cf. aici p. 361.
3 Cf. aici p. 330—332, scrisoarea către Hurmuzaki din iarna 1868.
4 Nu rezultă din enumerarea de scrieri, făcută de poet în scrisoarea din iarna lui 1868, că i-a trimis tot atunci şi articolul *Alecu Russo*. Oricum, acest al doilea articol (pentru că primul fusese publicat în 1862 în *Revista română*) s-a publicat în *Foaia Soţietăţii*, IV, nr. 6—7, iunie—iulie, 1868, p. 148—154. Tot aici şi în numărul următor s-au publicat şi o parte din scrierile ce trimisese Alecsandri.
5 Exagerările lingvistice, adoptate de revista bucovineană, se datorau redactorului său, I. G. Sbiera ; neplăcerea de a-şi vedea limba prozei sale deformată îl îndepărtează pe poet de *Foaia*, care curînd îşi va şi înceta apariţia.
6 Personaje din comedia les *Femmes savantes* de Molière.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

186

Mirceşti, 24 april 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 17—18 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 3, 1 martie 1895, p. 215—216 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 298—300.

1 Articolul lui C. Eraclide se intitula *Reflecţiuni asupra prelecţiunilor d-lui T. Maiorescu.*

CĂTRE MATEI MILLO

187

Mirceşti, mai 1868

B.A.R., S 14^{3}/LX ; original.

Bibliografie : *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 240.

1 Aceste cîteva rînduri către Millo sînt scrise pe versoul scrisorii lui Alex. Hurmuzaki către poet, din Cernăuţi, 17/29 mai 1868, prin care îi expune care sînt dificultăţile cu care ar avea de luptat Millo venind în turneu la Cernăuţi.

CĂTRE PANTAZI GHICA

188

Mirceşti, mai 1868

B.A.R., S 55(10)/LVII ; original.

1 Probabil Mihail Jora.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

189

Mirceşti, 1 august 1868

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 42—43 ; original.

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 11, 1 iunie 1905, p. 232 ; Il. Chendi, *Corespondenţa lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 12, decembrie 1906, p. 1102—1104.

1 Academia Română.
2 Cf. aici p. 361. Poetul folosea în *Pasteluri* denumirile româneşti ale florilor, culese de C. Negruzzi din popor.

CĂTRE V. A. URECHIA

190

Mirceşti, 7 august 1868

Originalul, în Arhiva Academiei R.S.R., A 7 — 1868, p. 3.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

191

Mirceşti, 21 august 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 19 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 37 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 300.

CĂTRE NICOLAE HURMUZAKI

192

Mirceşti, septembrie 1868

Arh. St. Sibiu.

Bibliografie : D. Duzinchievici, *Din corespondenţa inedită a lui Vasile Alecsandri,* în *Limbă şi literatură,* X, 1965, p. 69.

1 Nicolae Hurmuzaki (1826—1909), frate cu Alexandru, Gheorghe, Eliza şi Eufrosina Hurmuzaki. Om de cultură, membru onorific al Academiei Române.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

193

Mirceşti, sept. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 21—22 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 217—219 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 37—38 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 301—302 ; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară,* Buc., 1972, p. 237—239 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc., 1972, p. 180—182.

1 Manuscrisul se găseşte astăzi în colecţiile B.A.R., ms. rom. 4849 ; publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 6, 15 mai 1869, p. 97—100.

194

Mirceşti, 19 noiem. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 23 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 39.

CĂTRE PANTAZI GHICA

195

Mirceşti, 19 nov. 1868

B.A.R., S 55(28)/LVII ; original.

Bibliografie : Il. Chendi, *Alescandriţiune,* în *Semănătorul,* III, nr. 5, februarie 1904, p. 78—79 ; Al. Busuioceanu, *V. Alecsandri,* în *Flacăra,* IV, nr. 46, 29 august 1915, p. 486 ; *Pagini uitate din viaţa lui Alecsandri,* în *Românul,* XLVI, nr. 480, 1 septembrie 1915, p. 1 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc., 1972, p. 182—183.

1 Alecsandri, prin această glumă versificată, protestează încă o dată împotriva sufixului *ţiune.* Cf. aici p. 479, n. 3, scrisoarea către Ion Ghica din 10 ianuarie 1866 ; supărarea împotriva *Foaiei Soţietăţii* din 1868, cf. aici p. 350—352.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

196

Mirceşti, 25 nov. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 25—26 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 3, 1 mart., 1895, p. 219—220, incompletă ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 39—40 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 303—304.

1 Cererea soţiei lui Costache Negruzzi pentru a obţine o pensie.
2 *Ciocoii,* deveniţi *Boieri şi ciocoi,* vor fi terminaţi abia în anul 1873 şi publicată şi jucată piesa la începutul anului 1874.
3 *Evreica,* nuvelă de Leon Negruzzi.

CĂTRE PANTAZI GHICA

197

Mirceşti, 5 dec. 1868

B.A.R., S 55(21)/LVII ; original.

1 Tot pentru Pantazi Ghica mai intervenise şi altădată la Kogălniceanu. Cf. aici p. 312—315.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

198

Mirceşti, 6 dec. 1868

B.A.R., S 54(5)/LVII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXXIX, nr. 11—12, noiembrie—decembrie 1905, p. 995, fragment.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

199

Mirceşti, 12 dec. 1868

B.A.R., S 35(2)/LVIII ; original.

Bibliografie : *Floarea-soarelui,* II, nr. 7—12, iulie-decembrie 1928, p. 79, data greşită (Gh. Cardaş).

1 Romanul *Dridri.*

200

Mirceşti, 21 dec. 1868

B.A.R., ms. rom. 808, f. 27 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 3, 1 martie, 1895, p. 220 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 41 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 304.

1 *Pastelurile* care au urmat datei scrisorii se publică începînd din nr. 23, 1 februarie 1869 al *Convorbirilor.*
2 *Convorbirile literare* începînd să apară în martie 1867, anii de apariţie ai revistei se numără începînd din această lună.

CĂTRE SMĂRĂNDIŢA DOCAN

201

Mirceşti, duminică, [1868—1869]

B.A.R., S 37 (4)/LVII ; original.

1 Următoarele două scrisori, nedatate, către Smărăndița Docan, neavînd în conținutul lor nici o indicație după care să poată fii mai exact situate în timp, le-am socotit ca fiind din anii 1868, 1869, cînd poetul, la Mircești, se preocupă și de chestiuni financiare și administrative, iar Smărăndița administra Ruginoasa.

202

Duminică [1868—1869]

B.A.R., S 37 (5)/LVII ; original.

1 Pentru dată, cf. mai sus n. 1.

CĂTRE A. COCIU

203

[1869]

B.A.R., ms. rom. 5393, f. 113 ; original.

Bibliografie : Radu Constantinescu, *Alecsandri și Caragiale în arhiva lui Eduard Wachman*, în *Manuscriptum*, VII, nr. 4 (25) 1976, p. 175 facsimil, p. 176 text.

1 A. Cociu, director general al Poștelor și Telegrafului în 1869.

2 Eduard Wachmann (1836—1908) a studiat în țară și la Viena. A fost șeful orchestrei din Craiova, al celei a Teatrului Național, profesor de pian la Conservator și director al acestuia, dirijorul concertelor simfonice, director al Operei și compozitor.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

204

Mircești, ghenar 1869

B.C.S., St. Georges inv. 1912 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către Iacob Negruzzi*. în *Limbă și literatură*, X, 1965, p. 74—75.

1 V. Alecsandri intervenise ca văduva lui Costache Negruzzi să-și primească pensia cuvenită. Cf. aici p. 363—364.

2 S-a publicat în *Convorbiri literare*, II, nr. 33, 1 febuarie, 1869, în forma corectată de poet.

3 Se referă la manuscrisul lui Costache Negruzzi, *Flora română*. Cf. aici p. 361.

205

Mircești, 20 ghenar 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 29 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 303 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 305.

1 Cf. aici p. 368, scrisoarea către Iacob Negruzzi, din 21 decembrie 1868.

2 Capitolul II din romanul *Dridri*, intitulat *Un episod din anul 1848*, s-a publicat în *Convorbiri literare*, III, nr. 4, 15 aprilie 1869, p. 57—65. El făcea parte din „istoria adevărată" pe care avea de gînd să o scrie și, în ce privește acest episod, realitatea celor povestite aici poate fi verificată cu relatarea acestor fapte în scrisoarea adresată Zulniei Sturdza în primăvara lui 1848 (cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, p. 115—117), iar mai tîrziu, în scrisoarea autobiografică adresată lui Ubicini în 1856—1857. Cf. *ibidem*, p. 246—264. Pentru raportul dintre *Dridri* și *Un episod*, cf. V. Alecsandri *Opere*, V, Buc., 1976, note, p. 805—807 ; 836—839.

3 Răspunsul despre părerea „Junimei" asupra romanului *Dridri* și oferta ca opera poetului să fie editată de Societate i-au fost comunicate de Iacob Negruzzi în scrisoarea din 2 februarie 1869, Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 348.

206

Mircești, 6 fevr. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 31—32 ; original.

Bibliografie: *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie, 1895, p. 304—305. V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 42—43; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1978, p. 305—306.

1 La data de 6 februarie poetul nu primise încă scrisoarea lui Iacob Negruzzi din 2 februarie. CfC. aici p. 514—515, n. 1.

2 *Portret* (dedicat doamnei X, Y, Z).

3 *Portret* (dedicat princesei Natalia Ghica).

4 Maria Docan, fiica Smărănditei N. Docan, căsătorită în 1871 cu Lupu Bogdan şi cumnată de poet.

5 *Buchet,* s-a tipărit în nr. 1, 1 martie al anului III, 1869, al *Convorbirilor,* după dorinţa exprimată de poet.

6 Probabil Leon Negruzzi, colaborator şi el la *Convorbiri.*

207

Mirceşti, 10 fevr. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 33—34 ; original.

Bibliografie: *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 305—306 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 43—44 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 307—308.

1 Această scrisoare este răspunsul la cea pe care i-o scrisese Iacob Negruzzi la 2 februarie 1869, ca răspuns — la rîndul său — la scrisoarea poetului din 20 ianuarie (cf. aici p. 372) în legătură cu avizul „Junimii" despre romanul *Dridri* şi nevoia de a găsi un editor pentru repertoriul său dramatic. La acest punct, în urma dezbaterii avute, îi comunică rezultatul : „Junimea primeşte bucuros a publica aceste scrieri cu condiţiunea de a ave facultatea să publice toate scrierile d-voastre, *opera omnia*". Urmează propunerile „Junimii" în legătură cu editarea, cu care poetul este de acord. Redactorul *Convorbirilor* cere ca numărul *Pastelurilor* să se suie la 30 pentru a face un număr „rotund", poetul îl anunţă că vor fi 40.

Îi comunică părerea „Junimii" despre romanul *Dridri,* după citirea părţii I : „Deşi tendinţele reale ale acestei scrieri, de vreme ce este o istorie întîmplată, nu intră cu totul în scopurile ideale ale «Junimei», cine ar putea să conteste frumuseţea limbei şi a stilului ce vă este unică ?" Dificultatea era că, fiind un roman, deci mai lung ca întindere, ar fi trebuit să fie împărţit în prea multe numere, dar asupra acestui lucru nu putea hotărît decît autorul însuşi. (Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri* Buc., 1978, p. 348—350.) Poetul recunoaşte justeţea observaţiei şi renunţă la publicarea romanului în *Convorbiri* ; partea I şi a II-a s-au publicat în *Revista contimporană,* nr. 3, 1 mai 1873, p. 189—221, nr. 4, iunie, p. 287—301. Nu a fost niciodată terminat. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* IV, Buc., 1976, note, p. 836—839.

2 *Un episod din anul 1848.*

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

208

Mirceşti, 14 febr. 1869

B.A.R., S 13 (1)/DCCIV ; original ; S 30 (2)/LVIII, copie.

1 Stabilirea staţiei de cale ferată la Mirceşti pare să fii fost îndreptăţită practic, Mirceştii fiind aşezaţi la o răscruce de multe drumuri de ţară. Nu este mai puţin adevărat că poetul socotea această alegere ca o satisfacţie ce i se cuvenea din partea ţării, iar faptul de a fi fost sabotat de alţii l-a revoltat, făcîndu-l să pună în mişcare toate protecţiile politice de care dispunea. Cf. aici corespondenţa cu Kogălniceanu din 1—7 martie 1869.

CĂTRE PANTAZI GHICA

209

Mirceşti, 15 fevr. [s.v.] 1869

B.A.R., S 55 (22)/LVII ; original.

1 Piesele trimise de poet pentru proces dovedesc buna credinţă a acestuia în înţelegerea pe care o făcuse cu locuitorii din Pătrăşcani, şi-l absolvă de acuzaţiile ce i s-au adus de a fi fost împotriva reformei agrare a lui Cuza. Cf. aici scrisoarea tot către Pantazi Ghica, care completează datele despre procesul cu Pătrăşcanii.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

210

Roman, 1/III [s.n.] 1869

B.A.R., S 13 (4)/DCCIV ; original.

1 Cf. aici p. 515, n. 1.

211

Roman 3/3 1869

B.A.R., S 13 (5)/DCCIV ; original.

1 Poetul acceptă să candideze. Cf. aici corespondența cu Kogălniceanu din 18 februarie—1 martie 1869.

212

Mircești, 18 febr. [s.v.] 1869

B.A.R., S. 13 (3)/DCCIV, original ; S 30 (3)/LVIII, copie.

1 Din vara lui 1860, V. Alecsandri nu mai ocupase nici o funcție politică, în 1868 refuzase mandatul de deputat de Roman, acum însă, cînd Kogălniceanu îi cere insistent să-și pună candidatura pentru a se ajunge la o Cameră formată din oameni cu conștiință și trecut politic, se hotărăște să accepte, nu însă înainte de a-și face acest proces de conștiință. Kogălniceanu îi scrisese : „Haide, dragul meu, părăsește-ți pentru cîteva săptămîni refugiul tău poetic și vino să ne dai o mînă de ajutor pentru a salva țara pe care o iubești și a cărei glorie și nenorocire ai cîntat-o." Lui N. Callimaki-Catargi îi telegrafiase să-l cerceteze pe V. Alecsandri și să-l convingă să-și pună candidatura la colegiul I, iar lui V. Alecsandri îi telegrafiase să-l convingă, la rîndul său, pe C. Negri să candideze. La acestea poetul răspunde la 3 martie, s.n., că acceptă și la 27 martie că i-a scris lui Negri. Cf. aici p. 379, 392.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

213

Mircești, 22 fev. 1869

B.C.S., St. Georges, inv. 19011 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către Iacob Negruzzi*, în *Limbă și literatură*, X, 1965, p. 75.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

214

Mircești, 1 martie 1869

B.A.R., S 13 (3)/DCCIV, original ; S 30 (4)/LVIII, copie.

1 Pentru necazurile avute cu stabilirea stației de cale ferată de la Mircești, cf. aici scrisorile către Kogălniceanu dintre 14 februarie 1869 — martie 7.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

215

4 mart. 1869

B.C.S., St. Georges, inv. 19010 ; original.

Bibliografie : Mircea Anghelescu, *V. Alecsandri către Iacob Negruzzi*, în *Limbă și literatură*, X, 1965, p. 75.

1 Notița fiind scrisă pentru moartea lui Lamartine, întîmplată în luna martie, redacția *Convorbirilor* respectă dorința poetului și o publică în numărul din 15 martie.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

216

Mircești, 7 martie 1869

B.C.S., K 67 : A36 ; original.

[1] Cf. aici p. 515, n. 1.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

217

Mircești, 8 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 35—36 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 306—307 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 44—45 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 308—309.

1 Cf. aici p. 379.

2 Daniel Scavinski (—1838), *Călătoria dumnealui hat-lui Costandin Paladi la feredeile Borsăcului, 1828, august 30.*

3 Iacob Negruzzi aduna scrierile tatălui său pentru a le publica într-un volum a cărui prefață va fi făcută de V. Alecsandri.

218

Mircești, 12 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 37 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 307—308 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 46 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 909—910.

1 *Dicționar de cuvinte bălțate* este prima formă a titlului *Dicționar grotesc*, care s-a publicat în *Convorbiri literare*, III, nr. 1 august 1869, p. 173—178, și nr. 18, 15 noiembrie, p. 305—309. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note, p. 817.

219

Mircești, mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, p. 39 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1908, p. 46 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 310.

1 Cf. supra, n. 1.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

220

Roman, 27/3 [s.n.] 1869

B.A.R., S 13 (6)/DCCIV ; original.

1 M. Kogălniceanu, care ceruse lui C. Negri „să ne dai o mînă de ajutor“, în guvernul prezidat de Dim. Ghica-Beizadea, ceruse și lui V. Alecsandri să insiste pe lîngă prietenul său să-și pună candidatura ca deputat. Negri, ales fără voia sa, deputat la București, refuză mandatul și scrie o scrisoare lui V. Alecsandri [12 mai 1869], în care mulțumește și motivează pentru ce nu acceptă, rugîndu-l să comunice scrisoarea președintelui guvernului. (Cf. C. Negri, *Scrieri*, I. Text ales, stabilit, note și studiu introductiv de Emil Boldan, Buc., Editura pentru literatură, 1966, p. 222.) V. Alecsandri comunicîndu-i lui M. Kogălniceanu că i-a satisfăcut dorința, cere, la rîndul său, ca acesta să telegrafieze lui Offenheim, concesionarul căilor ferate, probabil în legătură cu stația de la Mircești. Cf. aici p. 392.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

221

Mirceşti, 20 mart. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 41 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 46—47 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 46—47 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 310—311.

1 Pentru *Flora română,* cf. aici p. 361.

2 Dorinţa poetului a fost respectată, pastelurile fiind publicate în numărul de la 1 mai.

222

Mirceşti, april 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 43 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie, 1895, p. 308—309 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 47—48 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori.* Chişinău, 1968, p. 311—312.

1 *Părintele Gavril* apăruse în *Convorbiri,* III, nr. 3, 1 aprilie 1869, p. 76—83.

223

Mirceşti, 26 april. 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 45 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 309—310 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 48 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 312—313.

1 Pe originalul scrisorii, o notă făcută de mîna lui Iacob Negruzzi : Constantin Cazimir (I.N.).

2 Poezia *Lui Alecsandri* s-a publicat în *Convorbiri literare,* III, nr. 6, 15 mai 1869.

CĂTRE PAULINA ALECSANDRI

224

Bucureşti, [sfîrşitul lui mai — începutul lui iunie] 1869

B.A.R., S 19 (22)/LVII.

1 Cf. aici p. 396 şi scrisoarea din 9 iunie, acelaşi an, din care se poate deduce că aceasta de faţă este anterioară şi aproximativ din acest timp.

2 Moşia Folteşti, judeţul Covurlui. Cf. p. 365—367, scrisoarea către N. Pisoski în legătură cu aceste datorii.

3 Poetul cumpărase şi dăruise Paulinei o casă. Cf. B.A.R., ms. rom. 4913.

225

Bucureşti, 9 iunie [1869]

B.A.R., S 19 (23)/LVII ; original.

1 Scrisoarea este din anul 1869 iunie, cînd se afla la Bucureşti pentru sesiunea Camerei, procesul cu Pătrăşcanii şi soluţionarea chestiunilor financare ale fratelui său.

2 Cf. aici p. 395.

226

Galaţi, duminică [22 iunie 1869]

B.A.R., S. 19 (24)/LVII ; original.

1 În scrisoarea din 9 iunie către Paulina îi scrisese că la 16 iunie pleacă la Galaţi ; prima duminică după 16 iunie era 22, pe care o dăm ca dată aproximativă.

2 Pentru datoriile lui Iancu, cf. aici p. 365—367.

CĂTRE IOSIF VULCAN

227

Bucureşti, iunie 1869

Bibliografie : *Familia,* V, nr. 26, 29 iunie/11 iulie 1869, p. 310 ; V. Vartolomei, *Mărturii culturale bihorene,* Buc., Editura ziarului „Tribuna Ardealului", 1944, p. 260.

[1] Iosif Vulcan (1841—1907), scriitor ardelean, fondatorul revistei *Familia,* membru corespondent al Academiei Române.

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILĂ

228

Galaţi, 20 sept. 1869

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, LXXXV, doc. 3 ; original.

CĂTRE SCARLAT FĂLCOIANU

229

Iaşi, 11 octombrie 1869

Bibliografie : *Convorbiri literare,* LXI, 1926, p. 315, traducere.

[1] Scarlat D. Fălcoianu, (1828—1876), jurist. A fost ministru şi prim-preşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie.

[2] Tornborg, familie de farmacişti din Iaşi, de origină suedeză.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

230

Mirceşti, 25 octombrie 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 47 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 4, 1 aprilie 1895, p. 310—311 ; V. Alecsandri, *Scrisori,* Buc., 1904, p. 49 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 313.

[1] Originea română a regelui Teodoros al Abisinei face şi obiectul scrisorii lui Ion Ghica către V. Alecsandri, cu acest titlu, din 1883 ; în urmă cu cîţiva ani, un diplomat străin întreprindea cercetări serioase în această direcţie, din păcate nu cunoaştem rezultatul !

CĂTRE ION GHICA

231

Mirceşti, oct. 1869

B.A.R., ms. rom. 803, f. 126 ; original.

La 1 noiembrie scrie lui I. Negruzzi că nu poate pleca din pricina vremei rele. Se ştie că a plecat la 4 noiembrie, deci se poate ca scrisoarea să fi fost scrisă în ultima zi a lui octombrie.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

232

Mirceşti, 1 noiembrie 1869

B.A.R., ms. rom. 808, f. 49—50 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare,* XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 415—416 ; V. Alecsandri : *Scrisori,* Buc., 1904, p. 51 ; Vasile Alecsandri, *Publicistica. Scrisori,* Chişinău, 1968, p. 314, 315 ; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară.* „Universitas" Buc., Editura Minerva, 1972, p. 239—241.

CĂTRE NICOLAE PISOSKI

233

Paris, dec. 1869

B.A.R., S 54 (6)/LVII ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXXIX, nr 11—12, noiembrie-decembrie, 1905, p. 995.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

234

[1869]

B.A.R., S 1(1)/CCCXVII ; original.

1 Acesta, cum şi biletul următor au fost socotite ca fiind posibile din anul 1869 *(post quem)* pe considerente de hîrtie, de grafie şi mai cu seamă pe faptul că, în anul 1869 căsătorindu-se Maria, fiica lui Ion Ghica şi a Alexandrinei, cu Gheorghe A. Sturdza, fratele lui D. A. Sturdza, soţii s-au stabilit la moşia Miclăuşani, proprietatea Sturdzeştilor şi vecina moşiei Mirceşti, ceea ce face ca soţii Ghica să se găsească uneori „dans les parages" de Mirceşti. Apoi cam aceasta este epoca în care V. Alecsandri o numeşte „Princesse" pe soţia prietenului său, beiul de Samos, Ion Ghica !

235

Joi [1869]

B.A.R., S 1 (1)/CCCXII.

1 Cf. mai sus explicaţia datării.

CĂTRE PANTAZI GHICA

236

Nisa, 4 mai 1870

B.A.R., S 55 (23)/LVII ; original.

CĂTRE IACOB NEGRUZZI

237

Nisa, 4 mai 1870

B.A.R., ms. rom. 808, f. 51—52 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 415—416 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 315—316 ; Al. Săndulescu, *Literatura epistolară*, Buc., 1972, p. 240—241.

238

Paris, 1 iunie 1870

B.A.R., ms. rom. 808 f. 53—54 ; original.

Bibliografie : *Convorbiri literare*, XXIX, nr. 5, 1 mai 1895, p. 416—417 ; V. Alecsandri, *Scrisori*, Buc., 1904, p. 52—53.

1 Din pricina acuzaţiilor de curtenie pe care i le adusese B. P. Hasdeu în *Columna lui Traian*, I, nr. 15, 1870, p. 4, V. Alecsandri explică lui I. Negruzzi care a fost geneza *Bărăganului*. Cf. şi Paul Cornea, Alecsandri, *Pasteluri*, „Texte comentate — Liceum", Buc., Editura Albatros, 1972, p. 136—138.

CĂTRE MARIE BOGDAN

239

[Arachon, 15—20 iulie s.n.] 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923*, Buc., Imprimérie... F. Göbl Fils S.A., 1929, p. 96 ; *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 187—190.

1 Pentru datare vezi argumentele îndreptăţite prin articolul *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri*, în *Revista de istorie şi teorie literară*, t. 26, nr. 1, 1977, p. 123.

2 V. Alecsandri şi soţia sa se găseau la Arcachon, staţiune balneară în golful Gasconiei, arondismentul Bordeaux. Marie se găsea în pension la Paris. Cf. aici p. 413—415.

240

[Arcachon, iulie s.n.] 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 95.

1 După conţinut credem că scrisoarea este scrisă de la Arcachon în luna iulie, anterioară plecării părinţilor de acolo (cf. aici p. 413—415). Ca răsplată pentru sîrguinţa sa la limba engleză, i se făgăduieşte o vacanţă la mare cu verişoarele ei, unde se găsea cînd tatăl său îi scrie de la Mirceşti, deci scrisoarea de faţă este anterioară aceleia (cf. aici p. 416 417).

241

Arcachon, 1 august [s.n.] 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui 1920—1923,* Buc., 1929, p. 97—98.

1 Pentru precizarea stilului cf. articolul *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri, loc. cit.*, p. 123—124.

2 Pastişe după Malherbc. Cf. aici p. 470, n. 2.

CĂTRE ANA DAVILA

242

Turin, 14 august [s.n.] 1870

B.A.R., S 10/LVIII.

Bibliografie : E. Perticari-Davila, *Din viaţa şi corespondenţa lui Carol Davila,* Buc., 1945, p. 267.

1 Ana Davila, născută Racoviţă, nepoata Goleştilor, soţia doctorului Carol Davila. A fost conducătoare a Azilului „Elena Doamna" ; a murit în împrejurări dramatice, din greşeala doctorului Bernath, care, în loc de un calmant, de care avea nevoie pentru o migrenă, i-a dat stricnină.

CĂTRE MARIE BOGDAN

243

Mirceşti, iulie [sic] 1870 [august ?]

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 97.

1 Plecat de la Arcachon la 2 august s.n. (cf. aici p. 413—415) poetul putea fi în 14 august s.n. la Turin, dar nu mai putea fi întors la Mirceşti la sfîrşitul lui iulie (cf. *Despre corespondenţa lui Vasile Alecsandri, loc. cit.,*). Rămîne de presupus că ori poetul a scris greşit iulie în loc de august (cum am mai constatat şi la altă scrisoare), ori Marie Bogdan, care s-a dovedit a nu fi un editor atent, a pus această dată de lună greşită. Indiferent de dată, menţinem scrisorile în ordinea cerută de conţinutul lor.

244

Mirceşti [august-septembrie 1870]

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 98—99.

1 Data stabilită după conţinut ; se găseşte în vacanţă la mare, la Hâvre. Cf. aici p. 416—418.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

245

Mirceşti, 14 oct. 1870

Originalul la biblioteca din Besançon, ms. 1423.

B.A.R., Microfilm Ms. 421.

Bibliografie : [V. Alecsandri], *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri à Edouard Grenier, 1855—1885,* publiées avec une introduction et des notes par Georges Gazier, Paris, 1911, p. 49—51 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite. Corespondența cu Edouard Grenier, 1855—1885,* traduse și publicate cu o introducere de Alecsandrescu-Dorna, Buc., „B.P.T.“, f.a., p. 51—53 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori,* Buc., 1972, p. 190—193.

1 Începuse dramaticul război franco-german ; Franța era, în parte, cotropită de inamic.

2 Baume-les-Dames, capitala cantonului du Douls, la 31 kilometri de Besançon, unde locuia Grenier.

3 Emmeline Raymond și mama sa, stabilite acum în Franța. Cf. V. Alecsandri, *Opere,* VIII, Buc., 1981, p. 547—548.

CĂTRE MARIE BOGDAN

246

Mircești, 26 octombrie 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 99.

1 Pe timpul războiului franco-german, Aimée La Tullay de Varenne se va stabili cu cîteva dintre micile pensionare în Anglia.

2 Vara Mariei, fiica lui Iancu Alecsandri.

3 Paulina Alecsandri nu cunoștea limba franceză, iar fiica sa, de trei ani la studii în Franța, nu mai știa să scrie bine românește.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

247

Mircești, oct. 1870

Bibliografie : Ec. D. Furtună, *Trei scrisori ale lui Vasile Alecsandri,* în *Cuget* clar, III, nr. 31, 9 februarie 1939, p. 484, cu mențiune că se găsesc la diaconul Const. Sturzu ; Const. Sturzu, *Pe urmele bardului de la Mircești. Trei scrisori inedite ale marelui poet și om politic,* în *Curentul literar,* III, nr. 122, 2 august 1941, p. 8.

1 Se pare că scrisoarea este adresată unei persoane din Galați.

CĂTRE MARIE BOGDAN

248

Mircești, 11 nov. 1870

M.I.A.O.B., nr. 13191.

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 100.

1 Marie se găsea la Londra. Cf. aici p. 528, n. 1.

249

28 nov. 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 101.

1 Cf. aici p. 528, n. 1.

250

Mircești, 17 dec. 1870

Bibliografie : Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui, 1920—1923,* Buc., 1929, p. 102.

1 Cf. aici p. 528, n. 1.

CĂTRE VASILE BOERESCU

251

Mircești, 30 [decembrie] 187[0 ?]

B.C.S., Arh. St. Georges, XLVIII/1—11 ; original.

1 La B.C.S. telegrama este datată ca fiind din anul 1875, deși completarea de pe imprimat pare mai curînd să fie 0, nu 5 ; data de lună este bănuită ca fiind decembrie, datorită celor două sărbători, Anul nou și Sf. Vasile, cu care ocazie era posibil să i se fi trimis urările.

2 Vasile Boerescu (1830—1883), jurist, om politic. Profesor universitar de drept, a fost de mai multe ori ministru. A participat la revoluția de la 1848 și a fost unul dintre însemnații realizatori ai alegerii lui Cuza în Țara Românească.

CĂTRE UN NECUNOSCUT

252

Mircești, dec. 1870

B.A.R., S 42/LVII.

Bibliografie : Ec. D. Furtună, *Trei scrisori ale lui Vasile Alecsandri*, în *Cuget clar*, III, nr. 31, 9 februarie 1939, p. 485 ; Const. Sturzu„ *Pe urmele bardului de la Mircești. Trei scrisori inedite ale marelui poet și om politic*, în *Curentul literar*, III, nr. 122, 2 august 1941, p. 8.

LISTĂ DE SCRISORI DE LA V. ALECSANDRI, DIN PERIOADA 1861—1870, CUNOSCUTE NUMAI DIN DIVERSE SEMNALĂRI[*]

a. [1861 aprilie 1][**]	două scrisori către destinatari nenumiți, de la Mircești, citate în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. Cf. aici, p. 15 (16)[***]
a. [1861 mai 1 și 2]	către contele Cavour, citată în scrisoarea poetului către Iancu Alecsandri. Cf. aici, p. 25 (27)
[p. 1861 mai 5]	scrisori către destinatari nenumiți, din Constantinopol, Neapole, Paris și București. Cf. aici, p. 29—30 (31)
a. [1861 mai 28]	către Costache Negri, citată în scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc. 1978, p. 319—321
a. [1861 iulie 15]	către Theodor Racoviță, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. Cf. aici, p. 49 (51)

---

[*] Cf. V. Alecsandri, *Opere*, VIII, Buc., 1981, *Nota asupra ediției*, p. 11.

[**] Pentru datare s-a folosit, în lipsa datei originale a scrisorii, data locului unde a fost semnalată (scrisoare, presă etc.), cu mențiunea *ante* și paranteze drepte.

[***] Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scrisorilor.

a. [1862 ianuarie 2]	către un destinatar nenumit, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 93(94)
a. [1862 ianuarie 15]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 107 (108)
a. [1862 ianuarie]	către Alexandrina Ghica, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica (este probabil scrisoarea din 15 ianuarie, cf. aici p. 105—106 (106—107) *Ibidem*, p. 113—116 (117—118)
a. [1862 ianuarie]	către Alex. Odobescu, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica. *Ibidem*, p. 115—116 (117—118)
a. [1862 februarie 11]	către Paraschiv, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 121, 122 (123)
a. [1862 februarie 11]	Corespondență pentru afacerile Agenției. *Ibidem*, p. 121, 122 (123)
[p. 1862 februarie 11]	către Elena Cozadini, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 122 (123), 132 (134)
a. [1862 februarie 24]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 132 (134)
a. [1862 martie 18]	diferite scrisori către Ion Ghica, citate în scrisoarea poetului către acesta. *Ibidem*, p. 134 (135)
a. [1862 aprilie 2]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 136 (137)
a. [1862 aprilie]	către un destinatar nenumit, la Mircești, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 138 (139)
a. [1862 aprilie 4]	către Dimitrie Cozadini, citată în scrisoarea poetului către Ion Ghica. *Ibidem*, p. 140 (141), 142

a. [1862 mai 18]	către inginerul Cazaban, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 147 (148)
a. [1862 mai 20]	către Iancu Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către domnitorul Cuza. *Ibidem*, p. 150 (156)
a. [1862 mai 20]	către Baligot de Beyne, citată în scrisoarea poetului către domnitorul Cuza. *Ibidem*, p. 154 (159)
a. [1862 august 5/17]	către Elena Cuza, citată în scrisoarea acesteia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 169—171
a. [1864 ianuarie]	către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Iancu Brănișteanu. *Ibidem*, p. 212 (213)
a. [1864 iulie 22]	către Constantin Hurmuzaki, citată în scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 242, 243
a. [1864 octombrie 28[	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 282—284
a. [1865 ianuarie 22]	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 285—291
a. [1865 iunie 15]	către Matei Millo, citată în scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 294—297.
a. [1865 octombrie 13/25]	două scrisori către Baligot de Beyne, citate în scrisoarea lui C. Negri către poet. *Ibidem*, p. 328—330
a. [1866 iulie 28]	către Matei Millo, reiese din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 297—301
a. [1866 noiembrie 14]	către Pantazi Ghica, telegramă reprodusă integral în scrisoarea poetului către acesta. Cf. aici, p. 274

a. [1867 mai 20]	către Marie Bogdan, citată în scrisoarea către Paulina Alecsandri. *Ibidem*, p. 301
[p. 1867 iunie 25]	către Meyerhoffer, anunțată în scrisoarea către Paulina Alecsandri. *Ibidem*, p. 305
a. [1867 octombrie [11]]	telegramă către Paulina Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către aceasta. *Ibidem*, p. 321
a. [1868 mai]	telegramă către Alex. Hurmuzaki, citată în scrisoarea poetului către Matei Millo. *Ibidem*, p. 355
a. [1868 mai 17/29]	către Alex. Hurmuzaki, reiese din scrisoarea acestuia către poet. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 239—241
[1868 decembrie 5]	către Mihail Kogălniceanu, citată în scrisoarea poetului către Pantazi Ghica. Cf. aici, p. 365
a. [1868 decembrie 6]	către Anastase Bașotă, citată în scrisoarea poetului către Nicolae Pisoski. *Ibidem*, p. 365—367
a. [1869 mai]	către Elena Cuza, rezultă din scrisoarea lui Cuza către Alecsandri. Cf. *Scrisoarea către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 164—166
a. [1869 iunie 6]	către domnitorul Cuza, rezultă din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 164—166
1870, Nisa	către domnitorul Carol I. Cf. Muzeul de Istorie din Ploiești.
a. [1870 decembrie 17]	către Marie Bogdan, citată în scrisoarea poetului către aceasta. Cf. aici, p. 436.

INDICI

INDICE DE OPERE ALE LUI V. ALECSANDRI AMINTITE ÎN SCRISORI ŞI NOTE

Ablativul ciune, 479
Agaki Flutur, 238
Albumul unui bibliofil, 462
Alecu Russo, 342 (344), 504, 506
Anghelușa doftoroaie, vezi *Mama Anghelușa...*
Arvinte și Pepelea, 245

Banul Mărăcine, 115 (117)
Barbu lăutaru, 224, 225, 239, 319
Barcarola, vezi Concina.
Bărăganul, 410, 525
Boieri și ciocoi, 114 (117), 237 (241), 245, 255, 317, 455, 495, 510
Buchetul, 373
Bucovina, 226, 229

Călătorie în Africa, 355, 342 (344), 347, 351, 495, 504
Cetatea Neamțului, 238
Chirița, 225
Chirița în Iași, 238, 280
Chirița în provincie, 238
Chirița la Paris, 224, 239, 319, 320
Cinel-Cinel, 238
Ciocoii Convenției, vezi *Boieri și ciocoi.*
Ciocoii dinainte de 1848, vezi *Boieri și ciocoi.*
Ciocoii din zilele noastre, vezi *Boieri și ciocoi.*
Ciocoii Reglementului, vezi *Boieri și ciocoi.*
Cînticele comice, 115 (117), 319, 496
Clevetici-ultrademagogul, 224, 239, 319
Coasa, 351, 393
La Complainte du conservateur, 11
Concina, 227, 237 (240), 238, 246, 247, 251, 346, 475
Covrigarul, vezi *Stan Covrigarul.*
Crai-nou. 238
Creditorii, 238

Dicționar de cuvinte bălțate, vezi :
Dicționar grotesc, 391, 392, 393, 402, 403, 519

Dimineţi de primăvară, 351
Doi morţi vii, 225, 238
Doine şi lăcrimioare, 142, 143
Dragoş, 115 (117)
Dridri, 367, 368, 372, 373, 375, 385, 391, 511, 513, 514
Drumul de fier, 245, 251, 255

Extract din istoria misiilor mele politice, 137 (141), 139 (141), 336—339, 343 (344), 443, 458, 495, 504

Floriile, 351
Florin şi Florica, vezi *Paraclisierul*

Galeria de tipuri contimporane, 496
Gendre de M. Poirier, 237 (240)
Ginerile lui Hagi-Petcu, 237, 238, 251
Grammaire de la langue roumaine, précédée d'un aperçu historique sur la langue roumaine, par A. Ubicini, 139 (141), 167, 170
Gură-cască politic, vezi :
Gură-cască, 225, 239, 319, 320

Harţă răzeşul, 237 (240), 238, 245, 251, 255
Herşcu Boccegiu, 224, 239, 319
Hora Unirii, 258 (259)

Iaşii în Carnaval, 237
Ioan Păpuşeriul, 225, 239, 219, 320
Iorgu de la Sadagura, 238

Înşiră-te mărgărite, 115 (117), 445

Kera Nastasia, 25, 237 (240), 239, 245, 255, 319
Kir Zuliaridi, 238

Lamartine, 385
Lipitorile satelor, 96 (97), 115 (117), 238

Mama Anghéluşa, doftoroaie, 224, 225, 239, 319
Miezul iernii, 371
Millo director, 238

Napoilă, vezi *Şatrarul Napoilă...*
Noaptea, 351
Noaptea Sf. Andrei, 115 (117)
Nunta ţărănească, 238

Oprişan, 188

Palimariul, vezi :
Paraclisieru, 223, 238, 255, 280, 474, 475
Paraponisitul, 225, 239, 319
Pasteluri, 350, 354, 368, 371, 373, 390, 393, 505, 507, 511, 514
Paştile, 351

Pepelea şi Arvinte, 255
Piatra din casă, 225, 238
Piciu Căruceriul, 319
Plăcintarul, 255
Plugurile, 351
Poezia populară, 69 (71), 139 (141), 169, 217 (218), 226, 230, 269, 273, 279, 288 (289), 298 (299), 458, 464, 473, 483, 488
Portret (dedicat doamnei X,Y,Z), 514
Portret (dedicat prinţesei Natalia Ghica), 514
Praşila, 351
Primăvara, 347

Rămăşagul, 238
Repertoriu dramatic, vezi *Teatru românesc...*
Rodica, 351
Rusaliile, vezi :

Satul lui Cremine, 140 (141), 171, 172, (175), 238, 351, 469
Scara mîţii, 238
Scrinciobul, 351
Secera, 351
Secerişul, 393
Semănătorii, 351
Sînzienele, 351

Stan Covrigarul, 237 (240), 238, 245. 246, 251, 319
Strofe pierdute, 326
Surugiu, 198, 224, 225, 239, 319, 320
Suvenire, 162, 163
Suvenire din 1855, 446

Şatrarul Napoilă-retrogradul, 224, 239, 319
Şoldan viteazu, 224, 239, 319

Teatru românesc — Repertoriu dramatic, 465, 477, 478
Tînăra creolă, 319
Tîndală şi Păcală, 238
Tunetul, 351

Un episod din 1848, 390, 393, 513, 515

Visul lui Tudor, 178
Vivandiera, 238, 257
Vulcan, 178

Zgîrcitul răsipitor, 96 (97), 115 (117), 140 (151), 170, 172 (173), 238

INDICE DE OPERE ȘI PERIODICE AMINTITE ÎN SCRISORI ȘI NOTE

Actualitatea, 236 (239), 477
Adio, de Dim. Petrino, 344
Albina Pindului, 403
Album grotesc, de Vasile Pogor, 367
Alecsandri și Bucovina, de G. Tofat, 486
Vasile Alecsandri la Cernăuți, de Alex. Hurmuzaki, 486
Alecu, vezi *Istoria lui Alecu.*
Alexandru Lăpușneanu, de Costache Negruzzi, 331, 361
Am spus florilor, de Dim. Petrino, 228
Amintiri, de Alecu Russo, 332
Anul 1840, de Gr. Alexandrescu, 251
Atrocités du Gt. Moldave, 22 (24)

Buciumul, 218
Buletinul Instrucției Publice, 278

Calendarul Scrînciobului, 372
Casei galbene, de Dim. Petrino, 344
Călătoria dumnealui hatmanului Constantin Paladi la feredeile Borsăcului, 1828 august 30, de Daniel Scavinski, 390, 518
Călugărița, de Costache Negri, 331
Cîntarea României, 182, 189, 332
Cîntecul țiganilor dezrobiți, de Costache Negri, 331
Cîntic haiducesc, de Costache Negri, 331
Cîte sărutări, de Dim. Petrino, 344
Columna lui Traian, 410, 525
Le Constitutionnel, 452, 453
Contemporani cu Daumier: scriitori români și caricaturiști francezi între 1835—1860, 496
Convorbiri economice, de Ion Ghica, 231, 400
Convorbiri literare, 316, 317, 319, 320, 331, 336—339, 342 (344), 346—348, 351, 353, 359, 361, 362, 364, 367, 368, 372—374, 375, 389, 391—394, 401, 403, 409, 446, 458, 476, 482, 495, 502—506, 509, 511, 512, 514, 515, 517, 519, 520
Copii de pe natură, de Iacob Negruzzi, 396
Copilul, de Dim. Petrino, 344
Courrier de Dimanche, 459
Cugetarea, 236 (239), 477
Cugetări, de Alecu Russo, 332, 501

Dacia literară, 390
Dacia veche, de Ion Ghica, 446
Decebal, de Florentin, 389
Decebal și Ștefan cel Mare, de Alecu Russo, 501
Desperarea, de Dim. Petrino, 344
Despre corespondența lui Vasile Alecsandri, 525, 526, 527
Din amintirile mele, de Alex. Papadopol-Calimah, 434
Dîmbovița, 466
Don Juanii din București, 142
Drumul de fier, 333

Elogiul Mirceștilor, de Perpessicius, 445
Eu te-am iubit, de Dim. Petrino, 344
Evenimentele de la 1821, de I. Misail, 466
Evreica, de Leon Negruzzi, 364, 510

Femmes savantes, de Molière, traducere de Costache Negruzzi, 362, 371, 390
Fiica lui Decebal, de Constantin Stamati, 340
Floarea Doamnei, de Costache Negri, 331
Flora română, de Costache Negruzzi, 316, 351, 358, 361, 390, 392, 495, 509, 513, 520
Flori de mormînt, de Dim. Petrino, 344
Foaia societății din Bucovina, 228, 327, 328, 331, 335, 337, 342, (344), 345—347, 351, 476, 486, **504, 506, 509**
Foaia științifică... vezi *Propășirea*
Fra Diavolo, muzică de Auber, libret de Eugène Scribe, 270 (271)
Fundăciunea Pumnuliană, 347

Gil Blas, 233 (234)

Ieri și azi, 332
Impresiuni de călătorie, de Pantazi Ghica, 469
Independința română, 174 (175), 190, 333, 459, 466, 469, 501
Independința constituționale a Transilvaniei... de A. Papiu Ilarian, 456
Introducere. Creditul. Împrumuturile statului, de Ion Ghica, 476
Invocarea la destin, de Florentin, 390
Iordachii a Lupului, 140 (141)
Istoria lui Alecu, de Ion Ghica, 459
Împăcarea, de Iacob Negruzzi, 316

Jassi et ses habitants, de Alecu Russo, 182
Jicnicerul Vadră, de Alecu Russo, 332
Junimea literară, 486
Jurnalul unui prizonier, de Alecu Russo, 332

La Dumnezeu, de Dim. Petrino, 344
La centenarul lui Vasile Alecsandri, de Sever Zota, 486
Lui Alecsandri, de Iacob Negruzzi, 520
Lumina, 390
Lumpatius vagabondus : Der böse Geist Lumpazivagabundus, de Johan Nepomuk Nestory, 475

Mazepa, de Lord Byron, traducere de Costache Negri, 331
Mervan, de Iacob Negruzzi, 403
Mihalcea, de Dim. Petrino, 344
Monitorul, 155 (160), 257, 403, 501, 504
Monsieur de la Palice, 443
Muta din Particii, de D. F. E. Auber, 445

Nichipercea, 171

O epistolă umoristică, de Costache Negri, 331
O noapte la țară, de Costache Negri, 331

Păcală, 11, 432
Păcatele tinereţelor, de Costache Negruzzi, 390
Părintele Gavril, de Iacob Negruzzi, 394, 520
Piatra Corbului, de Alecu Russo, 332, 501
Poeticale, de Iacob Negruzzi, 389
Poezia rumână, de Titu Maiorescu, 317
Portofoliu român, 432
Pressa, 342, 343 (344)
Presse d'Orient, 437
Primblări, de Iacob Negruzzi, 353, 354
Progresul, vezi
Propășirea, 247 (249), 331

Quatre-vingt-treize, de Victor Hugo, 431

Răzvan-Vodă, de B. P. Hașdeu, 317
Reflecţiuni asupra prelecţiunilor d-lui Titu Maiorescu, 506
Revista contimporană, 515
Revista de istorie și teorie literară, 525
Revista română, 115 (117), 134 (135), 140 (144), 142, 145 (146), 162, 163, 178, 181, 182, 188, 189, 332, 446, 455, 462, 467, 506
România, de Florentin, 390
România literară, 181, 188, 317, 332, 387, 467, 479
Românul, 139 (141), 454, 481
Ruy Blas, de Victor Hugo, 236 (240)

Sentinela taberei de la Copou, de Constantin Stamati, 340
Să fie România de-acum în veci, de A. Donici, 227
Sobieski și plăeșii români, de Costache Negruzzi, 170
Stelele, de Costache Negri, 331
Strigoiul, de Costache Negri, 331
Strofe improvizate pentru dezrobirea ţiganilor, de Costache Negri, 331
Strofe umoristice, de Costache Negri, 501
Studii naţionale, de Alecu Russo, 501
Suceava și Alexandru cel Bun, de Constantin Stamati, 341

Tabla mișeilor, de Vasili Bucur, copie de Iogale, 331
Tînărul care a suferit mult, de Pantazi Ghica, 236 (239)
Toast (1848), de Costache Negri, 332
Traianida, de Dim. Bolintineanu, 372, 390
Trei seri la Veneţia, de Costache Negri, 331
Trei umbre, 228
Trompeta Carpaţilor, 278, 501

Ultima lacrimă, de Iacob Negruzzi, 353
Umbrei, de Dim. Petrino, 344
Un epitaf acrostih, 332
Un voiagiu la Borsec, vezi *Călătoria dumnealui hatmanului...*, de Daniel Scavinski
Unde ?, de Dim. Petrino, 344
Unirea, 139 (141), 454

Vers à Duperier pour la mort de sa fille, de François Malherbe, 470
Victoria, de Dim. Petrino, 344
La Voix de la Roumanie, 139 (141), 452, 468

INDICE DE NUME *

A

Agarici, I. : 501
d'Agoult, Marie de Flavigny, comtesse : 483
Alecsandrii, fraţii : 461
Alecsandri, Alice, vezi Bal, Alice şi del Valle, Alice.
Alecsandri, Hélène, vezi Miot, Hélène.
Alecsandri, Iancu : 21 (23), 25 (27), 29 (30), 47, 49 (50), 55 (57), 150, 152 (156), (158), 178 (180), 184 (185), 187 (188), 202 (205), 258, 305, 307, 366, 367, 453, 441, 447, 461, 466—468, 470, 488, 492, 498, 499, 521, 528
Alecsandri, Marie, vezi Bal, Marie.
Alecsandri, Noémi : 22 (24), 30 (31), 45, 69 (71), 178 (180), 401, 435, 499
Alecsandri, Paulina : 12—15 (16), 41 (42), 45, 49 (50), 60 (61), 81 (82), 93, 94, 96, 97, 107 (108), 122, 131, 132 (133), (134), 135, 136 (137), 209 (210), 212 (213), 260, 279, 280, 284, 285, 290—295, 297, 299, 300, 302, 304, 308, 309, 311, 321, 324, 395, 404, 405, 457, 485—487, 489, 491, 492, 494, 496—498, 521, 528
Alecsandri, Vasile, vornicul : 433, 438
Alecsandri, Vasile : 13, 43, 44, 74 (75), (76), 116, 199 (203), 432—438, 440, 441, 444—446, 449, 451—455, 459—465, 467—469, 471—473, 476, 478, 479, 481, 482, 484, 492, 497, 501, 509, 513, 516, 518, 524—526
Alexandrescu, vezi V. A. Urechia.
Alexandrescu, Grigore : 140 (141), 144 (145), (146), 251, 459, 460, 479
Alexandrescu-Urechia, George : 124, 125, 456
Alexandrina, d-ra : 75 (76)
Alexandru II, ţarul : 18 (20)
Alexandru **Macedon : 367**
Ana, d-ra : 418
Anghelescu, Mircea : 517
Anineanu, Marta : 431, 434—436, 443, 445, 452, 453, 457, 493
Aricescu, C. D. : 481
Aristarc : 492
Arsaki, Apostol : 125
Aslan, Alecu : 14 (15), 46 (47), 433, 439
Auber, Daniel, François : 77 (78), 445

B

Bal, Alice, vezi del Valle, Alice.
Bal, Marie : 499
Baligot de Beyne : 11 (12), 18 (20), 21 (23), 40, 67 (69), 126, 127, (128), (129), 153, 154 (158), (159), 163 (165), 166, 179 (180), 184, 185 (186), 198 (199), 218 (220), 226, 272, 273, 282, 288, 295, 305, 320, 349, 369 (370), 419 (420), 432, 437, 457, 461—463, 470, 471, 474, 476, 477, 484
Başotă, Anastase : 366
Bălăceanu, Ion : 9, 10 (11), 399, 406 (407), 431
Bălcescu, Nicolae : 163, 188, 189, 431
Bărnuţiu, Simion : 354
Benso : 163, 164 (165), (166)
Berindei, Dan : 434
Bernath : 527
Bibescu, Gheorghe : 17 (20), 288, 446, 452
Bibescu, Nicolae : 83
Blyth : 184, 185 (186), 187
Boerescu, Vasile : 428, 530
Bogdan, Emanuel : 498
Bogdan, Georges : 498
Bogdan, Henri : 498
Bogdan, Lupu : 514
Bogdan Lupu, Marie : 304, 321, 373, 484, 514
Bogdan, Marie : 23 (25), 255, 281, 285, 291, 300, 301, 305, 322, 324, 325, 349, 404, 410—413, 416, 417 (418), 421, 422 (423), 424 (425), 426, 447, 486, 498, 525, 526, 527—529
Bogdan-Duică, Gheorghe : 459
Boiu, L. : 434
Bolintineanu, D. : 242 (243)
Bonaparte, Jérôme, Napoléon, Charles, Paul : 17 (19), 21, 22 (23), (24)
Borş, Lucia : 464
Bossy, Raul : 470
Boteanu, Aurelian : 109 (110), 453
Boteanu, G. : 211, 472
Botez, Ion : 14 (15), 41, 42, 46 (47), 48 (50), 60 (61), 65 (66), 80, 81 (82), 86 (87), 107 (108), 121, 123, 130 (132), (133), 136 (137), 138, 146 (148), 209 (210), 433, 439, 441, 442, 460
Botez, Ştefan I. : 494
Brănişteanu, Catinca : 433, 438

---

* Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scrisorilor.

Brănişteanu, Ion : 12—14 (15), 40—42, 44—46 (47), 48, 49 (50), (51), 60 (61), 65 (66), 80 (81), 85—87 (88), 93 (94), 96 (97), 107 (108), 120 (121), 122, 123, 129 (132), 135—137 (138), 146 (148), 151), 156, 208, 209 (210), 211, 244 (245), 285, 320, 433, 438, 441, 442, 445, 447—449, 451, 456—458, 460, 472
Brănişteanu, Iordache : 433
Brătianu, Dimitrie C. : 139 (140), 458
Brătianu, Ion C. : 9 (11), 118 (119), 139 (140), 313 (314), 327, 329, 341, 349, 352, 354, 358, 481, 501
Brătienii : 9 (11)
Brîncoveanu, Grigore : 152 (157), 461
Bucur, V. : 331
Budnariu : 377 (378)
Bulwer, Henri : 18 (20), 26 (29), 34, 35 (38), (39), 40, 435
Burbonii : 83
Busuioceanu, Alexandru : 509
Buznea : 174
Byron, George Gordon, lord : 400, 421 (422)

C

Callimaki-Catargi, Nicolae : 516
Canta, Ion : 131 (133)
Cantacuzino, Marie : 69 (71), 443
Caragiani, Ion : 403
Carcalechi, Eugenia : 473, 475, 476, 478, 480, 481, 499
Cardaş, George : 511
Carol I : 242 (243), 263 (264), 287, 288, 382 (384)
Carp, Petre : 363
Catargi : 49 (50)
Catargi, A. : 300
Catargi, Barbu : 130, 454
Catargi, Dimitrie : 498
Catargi, Elena : 498
Catargi, Lascăr : 267, 268
Catargi, Margareta : 498
Caton : 77 (79)
Cavour, Benso, conte de : 19 (21), 25, 27 (28), (29), 32 (36), (37), 62 (64), 431, 440
Cazaban : 147 (148), (149)
Cazimir, Cocriţă : 394
Căliman, Ghiţă : 330
Cerutti : 31 (36)
Cezar : 171, 367
Chendi, Ilarie : 434, 460, 467, 473, 475, 476, 478, 480, 499, 502, 509
Chiriţă, Teodor : 258
Cialdini, gl. : 436
Cincinatus : 68 (70)
Ciocîrlan : 258 (259)
Ciornea, Elena : 463
Cipariu, Timotei : 291, 352, 354, 402
Ciutea : 297
Cîmpineanu, d-ra : 75 (76), 140 (141)
Coca : 321
Cociu : 23 (24)
Cociu, A. : 131 (133), 370, 512
Codrescu, Theodor : 390
Collard, Roger : 72
Columb, Christofor : 374
Constantin : 473
Constantinescu, A. : 258
Constanţinescu, Radu : 512
Corbu, H. : 446, 449, 454, 458, 462, 464, 468, 473, 475—477, 482, 493
Corne, M. D. : 339, 368, 503
Cornea, Paul : 525
Cornescu : 111, 453
Cornescu, C. : 459
Costache-Iepureau, Manolache : 422
Costinescu : 385—387 (388), (389)
Cozadini, Dimitrie : 140 (141), 142, 459
Cozadini, Elena : 122, 123, 132, 147 (149), 459
Cozoni, C. : 49, 131 (133)
Cratki : 130 (132)
Creţeanu, Ulysse : 383 (384)
Cuciureanu : 26 (28)
Cugler, Mathilda : 339, 503
Cuza, Alexandru I. : 9 (10), (11), 16, 17 (19), 22, 23 (24), 26 (28), (29), 30, 31, 33—36 (37), (38), (39), 40, 52, 53 (54), 62 (63), 93, 94 (95), 111, 120, 126, 127 (128), 149, 150, 152, 153 (155), (156), 160, 161 (162), 163, 164 (166), 199, 200, 201, 202, 206 (203, 204, 205), 220 (221), 252, 253, 261, 263 (264), 269, 270 (271) 287, 288, 330, 366, 369 (370), 395, 396, 432, 434—438, 440, 442, 447, 449, 452, 453, 455, 457, 460, 461—463, 468, 470, 471, 473, 474, 478, 480—482, 496, 497, 515, 530.
Cuza, Dimitrie : 23 (24), 41 (42)
Cuza, Elena : 18 (21), 22 (24), 69, (71), 169, 226, 230, 263 (264), 269, 298 (299), 300, 305, 320, 321, 330, 435, 438, 443, 458, 464, 474, 491, 497, 499

D

Daniel, Michel : 48 (50), 146 (148), 439
Daumier, Honoré : 496
Davila, Ana : 416, 526, 527
Davila, Carol : 256 (257), 269, 273, 279, 288 (289), 298, 416 464, 483, 488, 490
Delmary, Victor : 286, 287
Demetriadi, C. : 231, 475
Diogene : 74 (75), 253
Dobias : 222
Docan, Maria, vezi Bogdan, Lupu, Maria.
Docan, N. : 437
Docan, Smărăndiţa : 197 (198), 209 (210), 212 (213), 244, 280, 303, 304, 321, 349, 368, 369 (370) 437, 470, 478, 484, 486, 491, 511, 514
Docanii : 30 (31)
Donici, maior : 452
Dragnea, R. S. : 464
Duca, soţii : 23 (25)
Duca, Ion : 286, 366
Duca, Vasile : 23 (25)
Dudeanu, Petraki : 258
Dumitrescu, Al. T. : 487, 493

Dupérier : 198
Durando, Giacomo : 40
Duzinkievici, D. : 508
Duzinkievici, Gh. : 471

E

Eliade Rădulescu, Ion : 312, 327, 328, 354, 494, 499
Emerit, Marcel : 470
Emilia : 253
Eminescu : 476
Eraclide, C. : 353, 506
Essarcu [?] : 297, 493

F

Faca, Zina : 452
Fălcoianu, Maria : 399
Fălcoianu, Scarlat : 373, 399, 522
Fătu, A. : 501
Feştilă, d-na : 121 (122), 130 (133)
Filip I, conte de Flandra : 253, 480
Florentin : 389
Florescu, Alexandru : 459
Florescu, Bonifaciu : 432
Florescu, Ion Em. : 46, 108, 109 (110), 112, 169, 189, 242 (243), 452, 453, 464, 469, 478
Forescu, Alecu : 208, 209 (210)
Francopulos : 195, 196 (197)
Frunza : 385, 386 (387), (388)
Fundescu : 231
Furtună, Ec. Dim. : 528, 530

G

Gavarni, Suplice, Guillaume, Chevalier : 496
Gănescu, Grigore : 140, 141, 459
Gherghel, Anibal : 352
Ghica, prinţesa : 466
Ghica, soţii : 524
Ghica, Alexandrina : 10, 11, 105, 106 (107), 115 (118), 140 (141), 174 (175), 177 (178), 242 (244), 249 (250), 268, 401, 404, 405, 432, 451, 466, 483, 524
Ghica, Ana : 498
Ghica, Camille : 315, 356 (357)
Ghica, Dimitrie, beizadea : 74, 213 (214), 383 (384), 385 (387), 444, 519
Ghica, Dimitrie I. : 105 (106), 114 (116), 132
Ghica, Grigore, domnitorul : 444, 466
Ghica, Ion, gl. : 464
Ghica, I. : 9, 73, 82, 105, 106, 113. 134 (135), 139, 144, 167 (168), 176, 231, 242 (244), 247, 262 (264), 273, 400, 406 (407), 431—446, 454, 455, 457, 458—460, 462, 466, 474, 476, 482, 501, 509, 523, 524
Ghica, Natalia : 514
Ghica, Pantazi : 174 (175), 190, 191, 192 (193, 194), 234, 236, 237 (239, 240), 241, 242 (243), 253, 255, 256, 258 (259), 265 (266), 267 (268), 269—271, 274—276 (277), 296 (297), 310, 311, 313, (314, 315), 333 (334), 337 (338), 341, 342 (344), 355 (356), 363, 364, 377 (378), 405 (407), 459, 465, 466, 469, 478, 480, 482—484, 490, 493, 494, 500, 501—504, 507, 509, 510, 515, 524.
Ghica, Scarlat : 12, 432
Goga, gl. : 459
Golescu-Arăpilă, Alexandru G. : 213 (214), 363, 395, 398, 472, 522
Goleştii : 527
Grandea H. : 400, 403
Grădinarul, Vasile : 378
Grădişteanu, Petre : 305, 492
Grenier, Edouard : 419, 479, 528
Grigoraş, Frosa : 61 (62), 81 (82), 445
Grünbaum : 390
Grünn, A. : 21, 22 (24), 435
Guildren [?] : 383 (384)
Guillard, Stanislas : 18 (21)

H

Haneş, Petre V. : 467, 468
Hanrion : 253
Hasdeu, B. P. : 317, 346, 390, 410, 525
Hegan : 184, 185 (186), 187
Homer : 383 (384)
Hudiţă, Ion : 471
Hugo, Victor : 192 (193), 431
Hurmuzaki, Alexandru : 170 (171), 224, 227, 229, 231, 245, 246, 252—255, 286, 326, 337, 330, 335—337, 344, 345, 350, 354, 355, 357, 358, 360, 371, 459, 464, 475, 479, 480, 488, 499—502, 506, 507, 508
Hurmuzaki, Constantin : 345, 358
Hurmuzaki, Eliza, vezi Sturdza Eliza
Hurmuzaki, Gheorghe : 328, 369, 486, 500, 508
Hurmuzăcheşti : 228

I

Ianov, Ioan : 339, 503
Ilie, Nicolae : 258
Ioanid : 142
Iogale : 331
Iordan, Alexandru : 490
Isac, Virginia : 481
Ivănescu, D. : 481

J

Jérôme Napoléon, vezi Bonaparte, Jérôme...
Jora, M. : 355 (357), 363, 501, 507

K

Kirileanu, G. T. : 471
Klapca, George : 434
Kogălniceanu, Mihail : 27, 29, 139 (140), 191 (193), 195 (197), 214, 219 (221), 222 (223), 312, (314), 315 (316), 363, 365, 375 (376), 379, 380 (381), 382 (383), 385, 390,

392, 446, 469, 473—475, 477, 510, 515—519
Kohne : 306 (307)
Kretzulescu, Nicolae : 483

L

Lahovari, Alex. : 501
Lamartine, Alphonse de : 517
Lambrino, Elena : 499
Lapinski : 18 (20), 22 (23), 24
La Tullay de Varenne, Aimée : 225 (226), 412 (413), 417, 418, 421, 423—425 (426), 427 (428), 499, 528
Laurian, August, Treboniu : 354, 402
Lăzărescu : 209 (210)
Leca : 269, 349
Lefèvre : 179 (180, 181), 184, 185 (186), 187, 461, 467, 468, 476
Limayrac, Paulin : 108 (110), 452
Liszt, Frantz : 483
Lonik : 112 (113), 452, 453
Lucasiewicz, Elena : 485
Lucasiewicz, Paulina : 433, 438
Luchian, Nicolae : 96, 223, 390, 474, 485

M

Maiorescu, Titu : 317, 339, 346, 354, 368, 403, 410, 473, 479, 495
Malherbe, François de : 470, 526
Malherbe, Hélène : 421 (422), 499
Manu, colonel : 452
Manu, Elena : 143, 459
Marghiolița, vezi Bogdan Marie și Bogdan, Lupu, Marie.
Marsillac, Ulysse de : 172, 182, 465
Massim, I. C. : 402
Massoff, Ioan : 475, 477
Mavrogheni, Petre : 151, 152 (157), 306, 301, 460, 461
Meyerhoffer : 302, 305, 395, 396, 491
Metz, dl. : 395, 398
Metz, d-na : 395
Miculi, Carol : 227, 345
Mihai Viteazu : 150 (156), 170
Milkowski, Zygmund : 471
Millo, Matei : 10 (11), 114 (117), 115 (116), 215 (216), 224, 226, 230, 237 (240), 251, 333 (334), 354, 473, 474, 475, 477, 507,
Miot, Hélène, vezi Malherbe, Hélène.
Mircescu, V., vezi Alecsandri, Vasile.
Missail, I. : 466
Moruzi-Zvorișteanu, A. : 213 (214), 376 (377), 383 (384), 385
Musset, Alfred de : 227

N

Nabocodonosor : 171
Napoleon III : 17, 18 (19), 22, 24, 30 (31), 126, 153, 155 (159), (160), 164 (165), 199, 200, 202 (203, 205), 336, 431, 459, 471
Nedelcu : 378
Negri, Costache : 67, 76, 78, 79, 179 (180), 217, 249 (250), 254, 331, 351, 395, 437, 438, 443, 444, 446, 467, 473, 510, 513, 516, 519.
Negruzzi, Costache : 170, 351, 358, 361, 395, 495, 502, 507
Negruzzi, Iacob : 316, 317, 319, 336—339, 345, 347, 350, 352, 359, 360, 363, 367, 368, 371—374, 382, 385, 389, 391—394, 400, 402, 403, 408, 479, 495, 502—504, 506, 508, 510—514, 517, 518, 520, 522, 523, 525
Negruzzi, Leon : 339, 395, 403, 503, 514
Nestory, Johann Nepormuk : 475
Nicoleanu, D. : 258
Nicolescu, G. C. : 431, 432, 472, 497
Niculescu, Remus : 496
Nigra, Constandino : 25 (28)
Nunor, Jules, Gustave : 134 (135)

O

Obrenovici, Maria : 435
Odobescu, Alexandru : 115 (119), 145 (146), 162, 178, 181, 188, 459, 462, 466—468, 488

P

Paicu : 403
Panu, Anastase : 26 (28), 139 (140), 192 (194)
Papadopol-Calimah, Alex. : 434
Papiu Ilarian, A. : 456
Paraschiv, D. : 120 (121), 122, 123, 130 (133), 209 (210)
Pascaly, Mihail : 231, 475
Păcurariu, Dimitrie : 459
Pencovici, E. : 464
Pereyra : 411, 412
Perpessicius : 445
Perticari-Davilla, Elena : 473, 488, 490, 526
Petrino, Dimitrie : 345, 476
Petrino, Eufrosina : 476, 486, 508
Petrino, Petre : 476
Philippe de Flandre, vezi Filip I de Flandra.
Pisoski, Nicolae : 209 (210), 261, 263, 272, 284, 294, 295, 300, 301, 303, 304, 313 (314), 320, 329, 348, 349, 365, 395—397, 403, 482, 484, 487, 489, 491, 494, 505, 510, 521, 523
Pizo, Pompilie : 124
Place : 160, 161, 162
Place, Victor : 153 (158), 461, 462
Pleșoianu : 313 (314)
Poenaru, Petrache : 90, 98 (99), 100, 101, 102, 114 (116), 440, 448, 450, 455
Pogor, Vasile : 339, 367, 368, 375, 403, 410, 503
Popa, Victor : 457
Popa-Lisseanu, G. : 462

BIBLIOTECA
— CENTRALĂ —
UNIVERSITARĂ
CLUJ-NAPOCA

Pruncu : 339, 503
Pumnul : 354

R

Racoviță, Teodor : 42, 43 (44), 49, 51, 65 (66), 80 (81), (82), 130 (132), 137 (138), 163, 164 (165, 166), 433, 445, 527
Ratazzi, Urban : 463
Raymond, d-nele : 420
Raymond, Emmeline : 528
Rolla, familia : 30 (31)
Rolla, Costache : 254, 305, 486
Rosetti : 423 (424)
Rosetti, Aglae : 246
Rosetti, C. A. : 9, 11, 139 (140), 142, 254, 431, 437, 454, 458, 466, 480
Rosetti, M. : 352
Rosetti, P. : 485
Rosetti-Roznoveanu, Nicolae : 481
Rotchild : 48 (50), 81 (82), 138
Russo, Alecu : 181, 182, 188, 189, 332, 467, 468

S

Sacha, vezi Ghica, Alexandrina.
Salamanca : 246
Sandford, Fr. R. : 102—104, 119, 125, 450, 455
Săndulescu, Alexandru : 509, 523, 525
Sbiera, Ion : 228, 476, 506
Scavinski, Daniel : 390, 518
Scheletti, Nicolae : 339, 503
Scribe, Eugène : 77 (78)
Silion, lt. : 111 (112)
Sion : 191 (193)
Slăvescu, Victor : 439, 440, 448, 449, 451
Soreja, Maria : 439, 449, 456
Stamati, Constantin : 340
Steege, Ludovic : 194, 469
Steriadi : 428
Stern, Daniel : 483
Strambio, Anibal : 479
Strat, Ion : 215 (216), 473
Strul, Manoil : 261, 305, 325, 489
Sturdza, Alexandru : 478
Sturdza, Dim. A. : 65, 66, 182 (183), 221, 281—283 (284), 442, 467, 474, 486, 524
Sturdza, Dimitrie Gr., beizadea : 74 (76)
Sturdza, Eliza : 480, 508
Sturdza, Gheorghe A. : 524
Sturdza, Grigore M. : 22, (23), 139 (140), 257
Sturdza, Ioniță, Sandu, domnitorul : 331
Sturdza, Maria Gh. : 524
Sturdza, Mihail, domnitorul : 182, 189, 288
Sturdza, Zulnia : 513
Sturdzeștii : 524
Sturzu, Constantin : 528, 530
Surdoaea, Maria : 291
Suțu, Constantin : 213 (214), 376 (377), 383 (384)

Ș

Șerbănescu, Theodor : 339, 503
Ștefan cel Mare : 150, 156, 170, 318
Ștefanaki : 49 (50), 122, 123
Știrbei, Barbu, domnitorul : 288, 446

T

Tardini, Fany : 227, 475
Tartuffe : 207 (208)
Taylor, d-ra : 414 (415), 418
Teodoros, regele Abisiniei : 523
Thouvenel, E. A. : 17, 19, 21, 22 (23), (24), 126, 127 (128), (129)
Tofat, G. : 486
Tornborg : 399, 522
Traian : 217 (218)

Ț

Țugui, P : 444

U

Ubicini, Abdolonyme : 22 (24), 435, 446, 513
Ungureanu, Gheorghe : 481
Urechia, V .A. : 278, 279, 358, 359, 456, 485, 508

V

Del Valle, Alice : 499
Vartolomei, V. : 522
Vasile, stoleriu : 285
Văleanu, dr. : 310
Vârgolici, Teodor : 467
Vegezzi-Ruscalla, Giovenale : 25, 26 (28), 124, 167, 168, 463
Vénon : 112 (113)
Victor Emmanuel II : 19, 21, 26, 27 (28), 29, 30 (31), 32—36 (37, 38, 39), 40, (42), 62 (64), 153, 159, 164 (166), 442
Vitbinski : 18 (20), 435
Vladimirescu, Tudor : 448
Vlădicescu : 227, 246
Vlădicescu, Alexandru : 475, 479
Vlădicescu, Ion : 475, 479
Voinov, A : 501
Vulcan, Iosif : 379, 522
Vulturescu : 256 (257)

W

Wachmann, Eduard : 370, 512

X

Xenopol, Alex. D. : 460, 474, 482

Z

Zalomit, I. : 73
Zangențian : 369

INDICE AL SCRISORILOR PE DESTINATARI, GRUPATE CRONOLOGIC

Către Iancu Alecsandri

1861 aprilie 27, Paris, 21—25
1861 mai 1 şi 2, Turin, 25—29
1861 mai 5, Turin, 29—31
1861 octombrie 18, Hamburg, 55—58
1863 august 27, Mirceşti, 178—181
1863 octombrie 1, Iaşi, 184—187
1863 octombrie 1, Iaşi, 187—188
1867 iulie 3, 305—307

Către Paulina Alecsandri

[1866, vara, Borzeşti], 260—261
1866 [decembrie 29 s.n.], Cernăuţi, 279—280
1866 decembrie 19 [s.v.], Viena, 280—281
1867 [ianuarie—februarie], Paris, 284—285
1867 februarie, Paris, 285—286
1867 martie 7, Paris, 290—291
[1867 p. martie 7, Paris], 291—292
1867 martie, Paris, 292—293
[1867 martie—aprilie, Paris], 293—294
[1867 aprilie, Paris], 294—295
1867 aprilie, Paris, 295—296
1867 mai, Paris, 297
[1867 a. mai 20, Paris], 299—300
1867 mai 20, Nisa, 300—301
1867 iunie 8, Nisa, 302
1867 iunie 25, Nisa, 304—305
1867 iulie 10, Aix les Bains, 308—309
1867 august 9, Paris, 309
[1867 a. august 12], Viena, 309—310
[1867 august 12—17, Bucureşti], 311—312
1867 octombrie [11], Cernăuţi, 321—322
1867 [octombrie 14], Cernăuţi, 322—323
1867 octombrie, Paris, 323—324
1867 [noiembrie], Viena, 324—325
1869 [sfîrşitul lui mai — începutul lui iunie], 395—396
[1869] iunie 9, Bucureşti, 396
1869 iunie, Galaţi, 397

Către George Alexandrescu-Urechia

1862 februarie 14, Paris, 124—125

Către Grigore Alexandrescu

1866 februarie 1, Mirceşti, 251—252

Către Baligot de Beyne

a. 1861 mai 10, Constantinopol, 40
1862 septembrie 1, Paris, 166—167
1863 noiembrie 14, Paris, 198—199
1864 august 29, Mirceşti, 218—221

Către Biblioteca Statului din Iaşi

1863 mai 23, 173—174

Către Vasile Boerescu

187[0 ?] [decembrie] 30, 428

Către Marie Bogdan

186[7] noiembrie, 325—326
1870 [iulie 1—20, s.n., Arcachon], 410—412
1870 [iulie s.n., Arcachon], 412—413

1870 august 1 [s.n.], Arcachon, 413—415
1870 iulie [sic] [august ?], 416—417
1870 [august—septembrie], Mircești, 417—418
1870 octombrie 26, Mircești, 421—422
1870 noiembrie 11, Mircești 422—423
1870 noiembrie 28, 424—426
1870 decembrie 17, Mircești, 426—428

Către Ion Boteanu

[a. 1864], 211

Către Ion Brănișteanu

1861 martie 15, Mircești, 12—13
1861 aprilie 1, Paris, 14—16
1861 mai 18, Paris, 40—42
1861 mai 20, Paris, 42—44
1861 iunie, Paris, 44—46
1861 iunie 30, Paris, 46—47
1861 iulie 15, Paris, 48—51
1861 octombrie 28, 60—62
1861 noiembrie 6, Paris, 65—66
1861 noiembrie 16, Paris, 80—82
1861 noiembrie 28, Paris, 85—86
[1861 p. noiembrie 28, Paris], 86—87
1861 decembrie 18, Paris, 87—88
1862 ianuarie 2, Paris, 93—94
1862 ianuarie 7, Paris, 96—97
1862 ianuarie 15, Paris, 107—108
1862 februarie 11, Paris, 120—122
[1862 p. februarie 11, Paris], 122—123
1862 februarie 24, Paris, 129—134
1862 aprilie 2, Paris, 135—136
1862 aprilie, Paris, 137—138
1862 mai 18, Paris, 146—149
1862 decembrie, Paris, 208—210
1864 ianuarie, Paris, 211—213

Către A. Cociu

[1862], 370—371

Către Comitetul central al Expoziției de la Londra

1861 octombrie, Londra, 52, 55
1861 decembrie 26, Paris, 88—90

Către Cornescu

1862 ianuarie 21, 111—112

Către domnitorul Alex. Ioan Cuza

1861 aprilie 27, Paris, 16—21
1861 mai 5, Turin, 31—39
1861 noiembrie, Paris, 62—64
1862 ianuarie 3, Paris, 94—96
1862 februarie 15, Paris, 126—129
1862 mai 20, Paris, 149—160
1862 iulie 13, Paris, 163—166
1863 noiembrie 30, [Paris], 199—206
1863 decembrie 31, Paris, 206—208
1866 iulie 1, Mircești, 261—264

Către doamna Elena Cuza

1862 octombrie 3, București, 169

Către Ana Davila

1870 august 14, Turin, 416

Către Carol Davila

1866 august 1, Mircești, 269
1867 februarie 18, Paris, 288—289
1867 martie, Paris, 289—290
1867 mai 8, Paris, 298—299

Către Smărăndița Docan

[1863 octombrie 25, Mihăileni], 197—198
186[5] decembrie 27, Mircești, 244—245
[1868—1869], Mircești, 368—369
[1868—1869], 369—370

Către Eforii școlilor din Țara Românească

1861 noiembrie 12, Paris, 72—73

Către Scarlat Fălcoianu

1869 octombrie 11, Iași, 399

Către Ion. Em. Florescu

1862 ianuarie 19, Paris, 108—111
1862 ianuarie 23, Paris, 112—113
1862 decembrie 16, Iași, 169—170
1863 octombrie 6, Iași, 189—190

Către Alexandrina Ghica

[1861 ianuarie—martie], 11—12
1862 ianuarie 15, Paris, 105—107
[1869], 404
[1869], 405

Către Ion Ghica

1861 ianuarie 2, Iași, 9—11
1861 noiembrie 12, Paris, 73—76
1861 noiembrie 25, Paris, 82—84
1862 ianuarie, Paris, 113—118
[1862 p. ianuarie 24, Paris], 118—119
1862 martie 18, Paris, 134—135
1862 aprilie 4, Paris, 139—141
1862 aprilie 11, Paris, 142
1862 mai 18, Paris, 144—146

1863 mai 30, 176—178
1865 iulie 1, Mircești, 231—232
1866 ianuarie 10, Mircești, 247—250
1869 octombrie, Mircești, 400—401

Către Pantazi Ghica

1863 mai 29, 174—175
1863 octombrie 10, Iași, 190—194
1865 octombrie, Mircești, 233—235
1865 octombrie 30, Mircești, 236—241
1865 noiembrie 17, Mircești, 241—244
1866 aprilie 3, Mircești, 255—257
1866 mai 25, Mircești, 258—260
1866 iulie 1, Mircești, 265—267
1866 iulie 22, Mircești, 267—268
1866 septembrie 5, Mircești, 269—271
1866 noiembrie 14, Mircești, 274—275
1866 noiembrie 16, Mircești, 275—277
1867 aprilie, Paris, 296—297
1867 august 12, București, 310—311
1867 august 30, Mircești, 315—316
1868 februarie 7, Mircești, 337—338
1868 martie 1, Mircești, 341—344
1868 mai, Mircești, 355—357
1868 noiembrie 19, Mircești, 363
1868 decembrie 5, Mircești, 364—365
1869 februarie 15 [s.v.], Mircești, 377—378
1870 mai 4, Nisa, 405—407

Către Pantazi Ghica, președintele Camerei și alegătorii romașcani

1868 ianuarie 18, Mircești, 333—335

Către Alex. G. Golescu-Arăpilă

1864 februarie 14, Mircești, 213—214
1869 septembrie 20, Galați, 398—399

Către Edouard Grenier

1870 octombrie 14, Mirceşti, 419—420

Către Alexandru Hurmuzaki

1863 martie 14, Iaşi, 170—171
1865 ianuarie 30, Mirceşti, 224—227
1865 martie [28] / [aprilie 9], Iaşi, 227—231
1866 ianuarie 9 [s.n.], Mirceşti, 245—247
1866 martie 20, Mirceşti, 252—255
1867 februarie, Paris, 286—288
[1867 noiembrie], 326
1867 decembrie 10, Mirceşti, 327—328
[1868, iarna], 330—332
1868 ianuarie 30, Mirceşti, 335—336
1868 martie 15, Mirceşti, 344—345
1868 aprilie 20, Mirceşti, 350—352
1868 august 1, Mirceşti, 357—358

Către Gheorghe Hurmuzaki

1867 decembrie 16, Mirceşti, 328—329

Către Nicolae Hurmuzaki

1868 septembrie, Mirceşti, 360

Către Mihail Kogălniceanu

1864 iunie, Mirceşti, 214—216
1867 august 30, Mirceşti, 312—315
1869 februarie 14, Mirceşti, 375—377
1869 martie 1 [s.n.], Roman, 379
1869 martie 3, Roman, 379
1869 februarie 18 [s.v.], Mirceşti, 380—381
1869 martie 1, Mirceşti, 382—384
1869 martie 7, Mirceşti, 385—389
1869 martie 27 [s.n.], Roman, 392

Către Nicolae Luchian

[p. 1864], 223

Către Elena Manu

1862 aprilie 12, Paris, 143

Către Ulysse de Marsillac

1863 mai 1, Iaşi, 172—173

Către Matei Millo

1868 mai, Mirceşti, 354—355

Către Ministerul Afacerilor Străine al Ţării Româneşti

1861 septembrie 25, Paris, 51—52
[1861 octombrie 19, Paris], 58—59

Către ministrul Afacerilor Străine al Moldovei

1862 ianuarie 10, Paris, 100—102

Către ministrul Afacerilor Străine al Ţării Româneşti

1861 noiembrie 27, Paris, 84—85
1862 ianuarie 10, Paris, 98—99
1862 ianuarie 15, Paris, 104
1862 februarie 15, Paris, 125

Către Costache Negri

1861 noiembrie 10, Paris, 67—71
1861 noiembrie 14, Paris 76—79
1864 august, Mirceşti, 217—218

Către Iacob Negruzzi

1867 septembrie 2, Mirceşti, 316—317
1867 septembrie, Mirceşti, 317—319
1867 septembrie, Mirceşti, 319
1868 ianuarie 30, Mirceşti, 336—337
1868 februarie 14, Mirceşti, 338—339
1868 februarie 28, Mirceşti, 339—341
1868 martie 20, Mirceşti, 345—346
1868 aprilie 10, Mirceşti, 347—348
1868 aprilie 18, Mirceşti, 350
1868 aprilie 24, Mirceşti, 352—354
1868 august 21, Mirceşti, 359
1868 septembrie, Mirceşti, 360—362
1868 noiembrie 1, Mirceşti, 362
1868 noiembrie 25, Mirceşti, 363—364
1868 decembrie 12, Mirceşti, 367
1868 decembrie 21, Mirceşti, 368
1869 ianuarie, Mirceşti, 371—372
1869 ianuarie 20, Mirceşti, 372
1869 februarie 6, Mirceşti, 373—374
1869 februarie 10, Mirceşti, 374—375
1869 februarie 22, Mirceşti, 382
1869 martie 4, 385
1869 martie 8, Mirceşti, 389—390
1869 martie 12, Mirceşti, 391
1869 martie, Mirceşti, 391—392
1869 martie 20, Mirceşti, 392—393
1869 aprilie, Mirceşti, 393—394
1869 aprilie 26, Mirceşti, 394—395
1869 octombrie 25, Mirceşti, 400
1869 noiembrie 1, Mirceşti, 402—403
1870 mai 4, Nisa, 408—409
1870 iunie 1, Paris, 409—410

Către Alexandru Odobescu

1862 iunie 3, Paris, 162—163
1863 iunie, Iaşi, 178
1863 septembrie 14, Mirceşti, 181—182
1863 octombrie 2, Iaşi, 188—189

Către Nicolae Pisoski

[1866 a. octombrie 25, Mirceşti], 272
1866 octombrie 25, Mirceşti, 272—274
1867 iunie 15, Nisa, 303, 304
1867 septembrie 6, Mirceşti, 320—321
1867 decembrie 18, Mirceşti, 329—330
1868 aprilie 15, Mirceşti, 348—349
1868 decembrie 6, Mirceşti, 365—367
1869 decembrie, Paris, 403—404

Către domnitorul Alex. I. Cuza — Către Place — tatăl

1862 mai 28, Paris, 160—162

Către Petrache Poenaru

[1862 p. ianuarie 1, Paris], 90—92
1862 ianuarie 10, Paris, 102—103

Către preşedintele Academiei Române

1867 august 23, Mirceşti, 312

Către F. R. Sandford

[1862 p. ianuarie 10, Paris], 103—104
1862 februarie 5, Paris, 119—120

Către Ludovic Steege

1863 octombrie 25, Mihăileni, 194—197

Către Dim. A. Sturdza

1863 septembrie 29, Mirceşti, 182—183
1864 septembrie 22, Mirceşti, 221—223

[1866—1867], 281
[1866—1867], 282
[1867—?], 283

Către Grigore Sturdza

1866 aprilie 21, Iași, 257

Către Giovenale Vegezzi Ruscalla

1862 septembrie 10, Paris, 167—168

Către Iosif Vulcan

1869 iunie, București, 397

Către V. A. Urechia

1866 noiembrie 28, Mircești, 278—279
1868 august 7, Mircești, 339

Către un necunoscut

1870 octombrie, Mircești, 422

Către un necunoscut

1870 decembrie, Mircești, 428

CUPRINS *

Către Ion Ghica

1 1861 ianuarie 2, Iași . . . . 9— 11

Către Alexandrina Ghica

2 [1861 ianuarie—martie] . . . . 11— 12

Către Ion Brăniștenu

3 1861 martie 15, Mircești . . . . . 12— 13
4 1861 aprilie 1, Paris . . . . 14— 16

Către domnitorul Alex. I. Cuza

5 1861 aprilie 27, Paris . . . . 16— 21

Către Iancu Alecsandri

6 1861 aprilie 27, Paris . . . . 21— 25
7 1861 mai 1 și 2, Turin . . . . 25— 29
8 1861 mai 5, Turin . . . . 29— 31

Către domnitorul Alex. I Cuza

9 1861 mai 5, Turin . . . . 31— 39

Către Baligot de Beyne

10 a. 1861 mai 10, Constantinopol 40

Către Ion Brăniștenu

11 1861 mai 18, Paris . . . . 40— 42

* Cuprinsul corespunde indicelui cronologic

12 1861 mai 28, Paris . . . . 42—44

13 1861 iunie, Paris . . . . 44—46

14 1861 iunie 30, Paris . . . . 46—47

15 1861 iulie 15, Paris . . . . 48—51

Către Ministerul Afacerilor Străine al Țării Românești

16 1861 septembrie 25, Paris . . . . 51—52

Către Comitetul central al Expoziției de la Londra

17 1861 octombrie 8, Londra . . . . 52—55

Către Iancu Alecsandri

18 1861 octombrie 18, Hamburg . . . . 55—58

Către Ministerul Afacerilor Străine al Țării Românești

19 [1861 octombrie 19, Paris] . . . . 58—59

Către Ion Brănișteanu

20 1861 octombrie 28 . . . . 60—62

Către domnitorul Alex. I. Cuza

21 1861 noiembrie, Paris . . . . 62—64

Către Ion Brănișteanu

22 1861 noiembrie 6, Paris . . . . 65—66

Către Costache Negri

23 1861 noiembrie 10, Paris . . . . 67—71

Către Eforii școlilor din Țara Românească

24 1861 noiembrie 12, Paris . . . . 72—73

Către Ion Ghica

25 1861 noiembrie 12, Paris . . . . 73—76

Către Costache Negri

26 1861 noiembrie 14, Paris . . . . 76—79

Către Ion Brănișteanu

27 1861 noiembrie 16, Paris . . . . 80—82

Către Ion Ghica

28 1861 noiembrie 25, Paris . . . . 82—84

Către ministrul Afacerilor Străine al Țării Românești

29 1861 noiembrie 27, Paris . . . . 84—85

Către Ion Brănișteanu

30 1861 noiembrie 28, Paris . . . . 85—86

31 [1861 p. noiembrie 28, Paris] . . . . . . 86—87

32 1861 decembrie 18, Paris . . . . 87—88

Către Comitetul Central al Expoziției Universale de la Londra 1862

33 1861 decembrie 26, Paris . . . . 88—90

Către Petrache Poenaru

34 [1862 p. ianuarie 1, Paris] . . . . 90—92

Către Ion Brănișteanu

35 1862 ianuarie 2, Paris . . . . 93—94

Către domnitorul Alex. I. Cuza

36 1862 ianuarie 3, Paris . . . . 94—96

Către Ion Brănișteanu

37 1862 ianuarie 7, Paris . . . . 96—97

Către ministrul Afacerilor Străine al Țării Românești

38 1862 ianuarie 10, Paris . . . . 98—99

Către ministrul Afacerilor Străine al Moldovei

39 1862 ianuarie 10, Paris . . . . 100—102

Către Petrache Poenaru

40 1862 ianuarie 10, Paris . . . . 102—103

Către F. R. Sandford

41 [1862 p. ianuarie 10, Paris] . . . . . . 103—104

Către ministrul Afacerilor Străine al Țării Românești

42 1862 ianuarie 15, Paris 104

Către Alexandrina Ghica

43 1862 ianuarie 15, Paris . . . . 105—107

Către Ion Brănişteanu

44 1862 ianuarie 15, Paris . . . . 107—108

Către Ion Em. Florescu

45 1862 ianuarie 19, Paris . . . . 108—111

Către Cornescu

46 1862 ianuarie 21 . . . . 111—112

Către Ion Em. Florescu

47 1862 ianuarie 23, Paris . . . . 112—113

Către Ion Ghica

48 1862 ianuarie, Paris . . . . 113—118
49 [1862 p. ianuarie 24, Paris] . . . . . . 118—119

Către F. R. Sandford

50 1862 februarie 6, Paris . . . . 118—120

Către Ion Brănişteanu

51 1862 februarie 11, Paris . . . . 120—122
52 [1862 p. februarie 11, Paris] . . . . . 122—123

Către George Alexandrescu-Urechia

53 1862 februarie 14, Paris . . . . 124—125

Către ministrul Afacerilor Străine
al Ţării Româneşti

54 1862 februarie 15, Paris 125

Către domnitorul Alex. I. Cuza

55 1862 februarie 15, Paris . . . . 126—129

Către Ion Brănişteanu

56 1862 februarie 24, Paris . . . . 129—134

Către Ion Ghica

57 1862 martie 18, Paris . . . . 134—135

Către Ion Brănişteanu

58 1862 aprilie 2, Paris . . . . 135—136
59 [1862 aprilie, Paris] . . . . 137—138

Către Ion Ghica

60 1862 aprilie 4, Paris . . . . 139—141
61 1862 aprilie 11, Paris 142

Către Elena Manu

62 1862 aprilie 12, Paris 143

Către Ion Ghica

63 1862 mai 18, Paris . . . . 144—146

Către Ion Brănişteanu

64 1862 mai 18, Paris . . . . 146—149

Către domnitorul Alex. I. Cuza

65 1862 mai 20, Paris . . . . 149—160

Către domnitorul Alex. I. Cuza —
Către Place — tatăl

66 1862 mai 28, Paris . . . . 160—162

Către Alexandru Odobescu

67 1862 iunie 3, Paris . . . . 162—163

Către domnitorul Alex. I. Cuza

68 1862 iulie 13, Paris . . . . 163—166

Către A. Baligot de Beyne

69 1862 septembrie 1, Paris . . . . 166—167

Către Giovenale Vegezzi Ruscalla

70 1862 septembrie 10, Paris . . . . . . 167—168

Către doamna Elena Cuza

71 1862 octombrie 3, Bucureşti 169

Către Ion Em. Florescu

72 1862 decembrie 16, Iaşi . . . . 169—170

Către Alexandru Hurmuzaki

73 1863 martie 14, Iaşi . . . . 170—171

Către Ulysse de Marsillac

74 1863 mai 1, Iaşi . . . . 172—173

Către Biblioteca Statului din Iaşi

75 1863 mai 23 . . . . 173—174

Către Pantazi Ghica

76 1863 mai 29 . . . . 174—175

Către Ion Ghica

77 1863 mai 30 . . . . 176—178

Către Alexandru Odobescu

78 1863 iunie, Iași 178

Către Iancu Alecsandri

79 1863 august 27, Mircești . . . . . 178—181

Către Alexandru Odobescu

80 1863 septembrie 14, Mircești . . . . 181—182

Către Dim. A. Sturdza

81 1863 septembrie 29, Mircești . . . . 182—183

Către Iancu Alecsandri

82 1863 octombrie 1, Iași . . . . . 184—187
83 1863 octombrie 1, Iași . . . . . 187—188

Către Alexandru Odobescu

84 1863 octombrie 2, Iași . . . . . . 188—189

Către Ion Em. Florescu

85 1863 octombrie 6, Iași . . . . . . 189—190

Către Pantazi Ghica

86 1863 octombrie 10, Iași . . . . . 190—194

Către Ludovic Steege

87 1863 octombrie 25, Mihăileni . . . . 194—197

Către Smărăndița Docan

88 [1863 octombrie 25, Mihăileni] . . . 197—198

Către A. Baligot de Beyne

89 1863 noiembrie 14, Paris . . . . . . 198—199

Către domnitorul Alex. I. Cuza

90 1863 noiembrie 30, [Paris] . . . . . 199—206
91 1863 decembrie 31, Paris . . . . . . 206—208

Către Ion Brănișteanu

92 1863 decembrie, Paris . . . . 208—210

Către Ion Boteanu

93 [a. 1864] 211

Către Ion Brănișteanu

94 1864 ianuarie, Paris . . . . 211—213

Către Alex. G. Golescu-Arăpilă

95 1864 februarie 14, Mircești . . . . . 213—214

Către Mihail Kogălniceanu

96 1864 iunie, Mircești . . . . 214—216

Către Costache Negri

97 1864 august, Mircești . . . . 217—218

Către A. Baligot de Beyne

98 1864 august 29, Mircești . . . . . . 218—221

Către Dim. A. Sturdza

99 1864 septembrie 22, Mircești . . . . . 221—223

Către Nicoale Luchian

100 [p. 1864] 223

Către Alexandru Hurmuzaki

101 1865 ianuarie 30, Mircești . . . . . 224—227
102 1865 martie [28] / [aprilie 9], Iași . . . . 227—231

Către Ion Ghica

103 1865 iulie 1, Mircești . . . . 231—232

Către Pantazi Ghica

104 1865 octombrie, Mircești . . . . . . 233—235
105 1865 octombrie 30, Mircești . . . . . 236—241
106 1865 noiembrie 17, Mircești . . . . . 241—244

Către Smărăndița Docan

107 186[5] decembrie 27, Mircești . . . . . 244—245

Către Alexandru Hurmuzaki

108 1866 ianuarie 9 [s.n.], Mircești . . . . . 245—247

Către Ion Ghica

109 1866 ianuarie 10, Mircești . . . . . . 247—250

Către Grigore Alexandrescu

110 1866 februarie 1, Mircești . . . . . . 251—252

Către Alexandru Hurmuzaki

111 1866 martie 20, Mircești . . . . 252—255

Către Pantazi Ghica

112 1866 aprilie 3, Mircești . . . . 255—257

Către Grigore Sturdza

113 1866 aprilie 21, Iași 257

Către Pantazi Ghica

114 1866 mai 25, Mircești . . . . 258—260

Către Paulina Alecsandri

115 [1866 vara, Borzești] . . . . 260—261

Către domnitorul Alex. I. Cuza

116 1866 iulie 1, Mircești . . . . 261—264

Către Pantazi Ghica

117 1866 iulie 1, Mircești . . . . 265—267
118 1866 iulie 22, Mircești . . . . 267—268

Către Carol Davila

119 1866 august 1, Mircești 269

Către Pantazi Ghica

120 1866 septembrie 5, Mircești . . . . . . 269—271

Către Nicolae Pisoski

121 [1866 a. octombrie 25, Mircești] 272
122 1866 octombrie 25, Mircești . . . . . . 272—274

Către Pantazi Ghica

123 1866 noiembrie 14, Mircești . . . . . . 274—275

124 1866 noiembrie 16, Mircești . . . . . . 275—277

Către V. A. Urechia

125 1866 noiembrie 28, Mircești . . . . . 278—279

Către Paulina Alecsandri

126 1866 [decembrie 29 s.n.], Cernăuți . . . . . 279—280
127 1866 decembrie 19 [s.v.], Viena . . . . . 280—281

Către Dim. A. Sturdza

128 [1866—1867] 281
129 [1866—1867] 282
130 [1867—?] 283

Către Paulina Alecsandri

131 1867 [ianuarie—februarie], Paris . . . . . 284—285
132 1867 februarie, Paris . . . . 285—286

Către Alexandru Hurmuzaki

133 1867 februarie, Paris . . . . 286—288

Către Carol Davila

134 1867 februarie 18, Paris . . . . 288—289
135 1867 martie, Paris . . . . 289—290

Către Paulina Alecsandri

136 1867 martie 7, Paris . . . . 290—291
137 [1867 p. martie 7, Paris] . . . . 291—292
138 1867 martie, Paris . . . . 292—293
139 [1867 martie—aprilie, Paris] . . . . . . 293—294
140 [1867 aprilie, Paris] . . . . 294—295
141 1867 aprilie, Paris . . . . 295—296

Către Pantazi Ghica

142 1867 aprilie, Paris . . . . 296—297

Către Paulina Alecsandri

143 1867 mai, Paris 297

Către Carol Davila

144 1867 mai 8, Paris . . . . 298—299

Către Paulina Alecsandri

145 [1867 a. mai 20, Paris] . . . . 299—300
146 1867 mai 20, Nisa . . . . 300—301
147 1867 iunie 8, Nisa 302

Către Nicolae Pisoski

148 1867 iunie 15, Nisa . . . . 303—304

Către Paulina Alecsandri

149 1867 iunie 25, Nisa . . . . 304—305

Către Iancu Alecsandri

150 1867 iulie 3 . . . . 305—307

Către Paulina Alecsandri

151 1867 iulie 10, Aix les Bains . . . . 308—309
152 1867 august 9, Paris 309
153 [1867 a. august 12], Viena . . . . 309—310

Către Pantazi Ghica

154 1867 august 12, București . . . . 310—311

Către Paulina Alecsandri

155 [1867 august 12—17, București] . . . . 311—312

Către președintele Academiei Române

156 1867 august 23, Mircești 312

Către Mihail Kogălniceanu

157 1867 august 30, Mircești . . . . 312—315

Către Pantazi Ghica

158 1867 august 30, Mircești . . . . 315—316

Către Iacob Negruzzi

159 1867 septembrie 2, Mircești . . . . 316—317
160 1867 septembrie, Mircești . . . . 317—319
161 1867 septembrie, Mircești 319

Către Nicolae Pisoski

162 1867 septembrie 6, Mircești . . . . 320—321

Către Paulina Alecsandri

163 1867 octombrie [11], Cernăuți . . . . 321—322
164 1867 [octombrie 14], Cernăuți . . . . 322—323
165 1867 octombrie, Paris . . . . 323—324
166 1867 [noiembrie], Viena . . . . 324—325

Către Marie Bogdan

167 186[7], noiembrie . . . . 325—326

Către Alexandru Hurmuzaki

168 [1867, noiembrie] 326
169 1867 decembrie 10, Mircești . . . . 327—328

Către Gheorghe Hurmuzaki

170 1867 decembrie 16, Mircești . . . . 328—329

Către Nicolae Pisoski

171 1867 decembrie 18, Mircești . . . . 329—330

Către Alexandru Hurmuzaki

172 [1868, iarna] . . . . 330—332

Către Pantazi Ghica, Președintele Camerei și alegătorii romașcani

173 1868 ianuarie 18, Mircești . . . . 333—335

Către Alexandru Hurmuzaki

174 1868 ianuarie 30, Mircești . . . . 335—336

Către Iacob Negruzzi

175 1868 ianuarie 30, Mircești . . . . 336—337

Către Pantazi Ghica

176 1868 februarie 7, Mircești . . . . 337—338

Către Iacob Negruzzi

177 1868 februarie 14, Mircești . . . . 338—339
178 1868 februarie 28, Mircești . . . . 339—341

Către Pantazi Ghica

179 1868 martie 1, Mircești . . . . 341—344

Către Alexandru Hurmuzaki

180 1868 martie 15, Mircești . . . . 344—345

Către Iacob Negruzzi

181 1868 martie 20, Mircești . . . . . . 345—346
182 1868 aprilie 10, Mircești . . . . . . 347—348

Către Nicolae Pisoski

183 1868 aprilie 15, Mircești . . . . . 348—349

Către Iacob Negruzzi

184 1868 aprilie 18, Mircești 350

Către Alexandru Hurmuzaki

185 1868 aprilie 20, Mircești . . . . . 350—352

Către Iacob Negruzzi

186 1868 aprilie 24, Mircești . . . . . 352—354

Către Matei Millo

187 1868 mai, Mircești . . . . . . 354—355

Către Pantazi Ghica

188 1868 mai, Mircești . . . . . . 355—357

Către Alexandru Hurmuzaki

189 1868 august 1, Mircești . . . . . 357—358

Către V. A. Urechia

190 1868 august 7, Mircești 359

Către Iacob Negruzzi

191 1868 august 21, Mircești 359

Către Nicolae Hurmuzaki

192 1868 septembrie, Mircești 360

Către Iacob Negruzzi

193 1868 septembrie, Mircești . . . . . 360—362
194 1868 noiembrie 1, Mircești 362

Către Pantazi Ghica

195 1868 noiembrie 19, Mircești 363

Către Iacob Negruzzi

196 1868 noiembrie 25, Mircești . . . . . 363—364

Către Pantazi Ghica

197 1868 decembrie 5, Mircești . . . . . 364—365

Către Nicolae Pisoski

198 1868 decembrie 6, Mircești . . . . . 365—367

Către Iacob Negruzzi

199 1868 decembrie 12, Mircești 367
200 1868 decembrie 21, Mircești 368

Către Smărăndița Docan

201 [1868—1869], Mircești . . . . . 368—369
202 [1868—1869] . . . . . . 369—370

Către A. Cociu

203 [1869] . . . . 370—371

Către Iacob Negruzzi

204 1869 ianuarie, Mircești . . . . . 371—372
205 1869 ianuarie 20, Mircești 372
206 1869 februarie 6, Mircești . . . . . 373—374
207 1869 februarie 10, Mircești . . . . . 374—375

Către Mihail Kogălniceanu

208 1869 februarie 14, Mircești . . . . . 375—377

Către Pantazi Ghica

209 1869 februarie 15 [s.v.], Mircești . . . . . 377—378

Către Mihail Kogălniceanu

210 1869 martie 1 [s.n.], Roman 379
211 1869 martie 3, Roman 379
212 1869 februarie 18 [s.v.], Mircești . . . . . 380—381

Către Iacob Negruzzi

213 1869 februarie 22, Mircești 382

Către Mihail Kogălniceanu

214 1869 martie 1, Mircești . . . . . 382—384

Către Iacob Negruzzi

215 1869 martie 4 385

Către Mihail Kogălniceanu

216 1869 martie 7, Mirceşti . . . . 385—389

Către Iacob Negruzzi

217 1869 martie 8, Mirceşti . . . . 389—390
218 1869 martie 12, Mirceşti 391
219 1869 martie, Mirceşti . . . . 391—392

Către Mihail Kogălniceanu

220 1869 martie 27 [s.n.], Roman 392

Către Iacob Negruzzi

221 1869 martie 20, Mirceşti . . . . 392—393
222 1869 aprilie, Mirceşti . . . . 393—394
223 1869 aprilie 26, Mirceşti . . . . 394—395

Către Paulina Alecsandri

224 1869 [sfîrşitul lui mai — începutul lui iunie] 395—396
225 [1869] iunie 9, Bucureşti 396
226 [1869 iunie 22], Galaţi 397

Către Iosif Vulcan

227 1869 iunie, Bucureşti 397

Către Alex. G. Golescu-Arăpilă

228 1869 septembrie 20, Galaţi . . . . 398—399

Către Scarlat Fălcoianu

229 1869 octombrie 11, Iaşi 399

Către Iacob Negruzzi

230 1869 octombrie 25, Mirceşti 400

Către Ion Ghica

231 1869 octombrie, Mirceşti . . . . 400—401

Către Iacob Negruzzi

232 1869 noiembrie 1, Mirceşti . . . . 402—403

Către Nicolae Pisoski

233 1869 decembrie, Paris . . . . 403—404

Către Alexandrina Ghica

234 [1869] 404
235 [1869] 405

Către Pantazi Ghica

236 1870 mai 4, Nisa . . . . 405—407

Către Iacob Negruzzi

237 1870 mai 4, Nisa . . . . 408—409
238 1870 iunie 1, Paris . . . . 409—410

Către Marie Bogdan

239 1870 [iulie 15—20, s.n., Arcachon] . . . . 410—412
240 1870 [iulie s.n., Arcachon] . . . . . . 412—413
241 1870 august 1 [s.n.], Arcachon . . . . . 413—415

Către Ana Davila

242 1870 august 14, Turin 416

Către Marie Bogdan

243 1870 iulie [sic] [august ?], Mirceşti . . . . 416—417
244 1870 [august-septembrie], Mirceşti . . . . . 417—418

Către Edouard Grenier

245 1870 octombrie 14, Mirceşti . . . . 419—420

Către Marie Bogdan

246 1870 octombrie 26, Mirceşti . . . . 421—422

Către un necunoscut

247 1870 octombrie, Mirceşti 422

Către Marie Bogdan

248 1870 noiembrie 11, Mirceşti . . . . . . 422—423
249 1870 noiembrie 28 . . . . 424—426
250 1870 decembrie 17, Mirceşti . . . . . . 426—428

Către Vasile Boerescu

251 187[0 ?] [decembrie] 30 428

Către un necunoscut

252 1870 decembrie, Mirceşti 428

BIBL. UNIV. CLUJ-NAPOCA
Nr. 1881 1983

Lector : CĂTĂLINA POLEACOV
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 25.XI.1982. Coli ed. 26,66.
Coli tipar 36,25. Planșe 8.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1148 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918“,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România